

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

DOKTORA TEZİ

**YENİLEŞME DÖNEMİ TÜRKÇESİ
LEKSİKOLOJİSİ**

Mesut TEPESU

2502150597

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Hayati DEVELİ

İSTANBUL – 2022

ÖZ

YENİLEŞME DÖNEMİ TÜRKÇESİ LEKSİKOLOJİSİ

Mesut TEPESU

Yenileşme Dönemi, Türkçenin tarihi gelişimi açısından önemli bir yerde durmaktadır. Bu dönemde özellikle Batı dillerine ait birçok kavram ödünçleme yolu ile Türkçeye geçmiştir. Bunun yanında bazı kavramlar morfolojik, sentaktik ve semantik yollarla dile kazandırılmıştır. 'Türetme' olarak tanımlanan bu yolla da birçok yeni unsur ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada yeni unsurların neler olduğunu tespit etmek için 'Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi' adlı eserin dil derlemi yapılmıştır. Elde edilen dil malzemesi Türkçenin önceki yüzyıllardaki kimi sözlüklerindeki söz varlığı ile kıyaslanarak bu dönemdeki yeni kelimeler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yeni unsur olduğu değerlendirilen kelimelerin bilgi alanları belirlenmiş ve hangi kaynak dilden alındıkları açıklanmıştır. Ödünçleme ve türetme yolu ile dile giren bu kelimelerin hangi dilin söz yapma yollarından yararlandığı da genişçe izah edilmiştir. Çalışma neticesinde dönemin bilim ve kültür dili olan Fransızcadan birçok kavramın gerek ödünçleme gerekse de türetme yolu ile dile kazandırıldığı ortaya çıkmıştır. Kelimeler türetilirken de Türkçe, Farsça özellikle de Arapçanın yapı unsurlarından yararlanıldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Leksikoloji, Yenileşme Dönemi, ödünçleme, türetme, yeni unsur.

ABSTRACT

LEXICOLOGY OF RENEWAL PERIOD TURKISH

Mesut TEPELU

The Renewal Period occupies an important place in terms of the historical development of Turkish. In this period, many concepts belonging to Western languages were transferred to Turkish through borrowing. In addition, some concepts have been brought into the language through morphological, syntactic and semantic ways. In this way, which is defined as 'derivation' many neologisms have emerged. In this study, the language corpus of the work called "Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi " was made in order to determine what the neologisms are. The obtained language material was compared with the vocabulary in some dictionaries of Turkish in previous centuries and new words in this period were tried to be determined.

The knowledge fields of the words, which are considered to be neologisms, were determined and it was explained from which source language they were taken. It has also been explained in detail which language's ways of making words benefit from these words that entered the language through borrowing and derivation. As a result of the study, it was revealed that many concepts from French, which was the language of science and culture of the period, were brought into the language by both borrowing and derivation. It has been observed that the structural elements of Turkish, Persian and especially Arabic were used while making derivations.

Keywords: lexicology, renewal period, borrowing, derivation, neologisms.

ÖN SÖZ

Yenileşme Dönemi Türkçesinde Batı dillerine ait birçok yeni unsur gerek ödünçleme gerekse de türetme yöntemleri ile söz varlığına dâhil edilmiştir. Bu çalışmada bu yeni unsurların dile nasıl ve hangi yollarla girdiği leksikolojik olarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla dönemin dil özelliklerini, içerdiği metinlerin çeşitliliği ile iyi bir şekilde yansıtan beş ciltlik Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi adlı eser seçilmiş ve bu eserin derlemi oluşturulmuştur.

Çalışmanın birinci bölümünde dönemin sosyal ve kültürel yapısı tanıtıldıktan sonra derlem hazırlanırken hangi yöntemlerin tercih edildiği ve yeni unsurları tespit etmek için hangi eserlere başvurulduğu ve bunları yaparken de nasıl bir yol izlendiği anlatılmış ve akabinde derlemin örnekleme açıklanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde 'leksikoloji' bilim dalı tanıtılarak bu alanın çalışma sahaları hakkında bilgi verilmiş ve çalışmaya hangi bakış açısı ile yaklaşılabileceği belirtilmiştir. Yenileşme Dönemi Türkçesinin sınırları çizildikten sonra sentaktik ve morfolojik açıdan sadeleşme safhaları gösterilmiştir. Ödünçleme ve türetmelerin ilk tespit edildiği metinlerden örnekler verildikten sonra derlemin genel söz varlığı ortaya konularak kelimelerin kullanım sıklıkları tespit edilmiştir.

Üçüncü bölümde 'yeni unsur' kavramı tanıtılmış ve yeni unsurların hangi yollarla dile kazandırıldığı izah edilmeye çalışılmıştır. Yeni unsur ve sadeleşme tartışmaları da ele alınarak dönemin Türk aydınınının bu meselelere karşı yaklaşımının ne olduğu ortaya konmuştur. Bu bölümde ulaşılan yeni unsurlar, bilgi alanlarına göre ayrılarak izah edilmeye çalışılmıştır. 'Ödünçleme' kavramı açıklandıktan sonra elde olan dil malzemesi kaynaklarına göre ayrılarak karşılaştırılmıştır. Yeni unsur elde etmede bir başka yol olan 'türetme'nin nasıl yapıldığını açıklamak için türetilen kelimeler yapı özelliklerine göre incelenmiştir. Türkçe, Arapça ve Farsça yeni unsurların, 'ekleme, bükümlleme, birleştirme ve anlam eklemesi' yöntemleri ile nasıl türetildiği ortaya konulduktan sonra bu yöntemlerle türetilen kelimeler gösterilmiştir.

Sonuç bölümünde çalışma boyunca elde edilen veriler genel olarak değerlendirilmiştir. Ekler bölümünde sıra ile örnekleme yer alan metinlerin 'yazar-eser-cilt- yıl' olarak kısaltmaları verilmiş; 'yeni' olduğu düşünülen unsurların 'ödünçleme' ve 'türetme' adı altında listeleri yapılmıştır; daha sonra çalışmada kullanılan kelimelerin dizini yapılmıştır. Bu dizin içerisinde çalışmada kullanılmayan

diğer yeni unsurlar, ‘yazar-eser-cilt-yıl’ şeklinde kodlanarak gösterilmiştir. En sonunda örneklemin tüm söz varlığı da genel bir liste halinde düzenlenmiştir.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında başta eğitim hayatım boyunca her zaman yanımda durup maddi ve manevi yardımlarını esirgemeyen aileme, lisans eğitimimden başlayıp bugünlere kadar beni akademik çalışma yapmam konusunda sürekli teşvik edip destekleyen Prof. Dr. Hanifi VURAL’a, bu çalışmam boyunca fikirleriyle ufkumu açan, engin bilgi ve hoşgörüsü ile bana yol gösteren, değerli hocam, danışmanım Prof. Dr. Hayati DEVELİ’ye; tez çalışmam esnasında yardımlarını gördüğüm kıymetli hocalarım Prof. Dr. Fikret TURAN ve Prof. Dr. Mustafa BALCI’ya teşekkürleri bir borç bilirim.

Mesut TEPELU
İSTANBUL, 2022

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖN SÖZ.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

AMAÇ VE ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

1.1. AMAÇ.....	3
1.1.1. Yenileşme Dönemi.....	3
1.1.2. Yenileşme Dönemi Türkçesi ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....	3
1.2. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ.....	7
1.2.1. Araştırma Evreni.....	7
1.2.2. Çalışmanın Örneklemi.....	7
1.2.3. Araştırma Örneklemi.....	9
1.2.3.1. Resmî Belgeler.....	9
1.2.3.2. Bilim Metinleri.....	10
1.2.3.3. Gezi Yazıları.....	11
1.2.3.4. Çeviri Yazıları.....	12
1.2.3.5. Şiir.....	12
1.2.3.6. Gazete Yazıları.....	14
1.2.3.7. Hikâye ve Roman.....	14
1.2.3.8. Tiyatro.....	18

İKİNCİ BÖLÜM

LEKSİKOLOJİ VE YENİLEŞME DÖNEMİ LEKSİKOLOJİSİ

2.1. LEKSİKOLOJİ NEDİR?.....	19
2.1.1. Leksikolojinin Çalışma Alanları.....	19
2.1.2. Kelime.....	20
2.1.2.1. Kalıtsal Kelimeler.....	20
2.1.2.2. Yeni Kelimeler.....	20
2.2. YENİLEŞME DÖNEMİ SÖZ VARLIĞI.....	21
2.2.1. Yenileşme Dönemi Türkçesinin Genel Durumu.....	22
2.2.2. Yenileşme Dönemi Türkçesi Genel Söz Varlığı.....	25
2.2.2.1. Genel Söz Varlığının Dağılımı.....	25
2.2.2.2. Kullanım Sıklığı.....	27

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YENİLEŞME DÖNEMİ VE DİLDE YENİ UNSURLAR

3.1. YENİ UNSUR KAVRAMI	32
3.1.1. Türetme	32
3.1.2. Ödünçleme	32
3.2. Dilde Sadeleşme ve Yeni Unsur Tartışmaları	33
3.2.1.1. Sadeleşme Tartışmaları	34
3.2.1.1.1. Yeni Unsur Tartışmaları	37
3.3. YENİ UNSURLARIN BİLGİ ALANLARI	42
3.3.1. Terimler	42
3.3.1.1. Bilim Terimleri	42
3.3.1.1.1. Ekonomi Terimleri	44
3.3.1.1.2. Fizik Terimleri	46
3.3.1.1.3. Kimya Terimleri	48
3.3.1.1.4. Dil Bilimi Terimleri	49
3.3.1.1.5. Coğrafya Terimleri	51
3.3.1.1.6. Sosyoloji Terimleri	52
3.3.1.1.7. Felsefe Terimleri	54
3.3.1.1.8. Teoloji Terimleri	55
3.3.1.1.9. Tarih Terimleri	56
3.3.1.1.10. Eğitim Terimleri	56
3.3.1.1.11. Tıp Terimleri	58
3.3.1.1.12. Yönetim ve Siyaset Terimleri	59
3.3.1.1.13. Askerlik Terimleri	65
3.3.1.2. Sanat Terimleri	66
3.3.1.2.1. Edebiyat Terimleri	67
3.3.1.2.2. Resim ve Heykeltıraşlık Terimleri	69
3.3.1.2.3. Tiyatro Terimleri	69
3.3.1.2.4. Müzik Terimleri	72
3.3.1.3. Spor Terimleri	72
3.3.2. Maddi Kültür Unsurları	73
3.3.2.1. İletişim	74
3.3.2.2. Ulaşım	78
3.3.2.3. Yeni Alet ve Eşyalar	80
3.3.2.4. Mimari	82
3.3.2.5. Yeni Kurum ve Yerler	82
3.3.2.6. Meslekler	84
3.3.2.7. Giyim-Kuşam	87
3.3.2.8. Yeni Yaşam Şekli	88
3.3.2.9. Unvanlar	90
3.3.2.10. Yiyecek-İçecek	90
3.3.2.11. Ölçü Adları	91
3.3.3. Hayvan Adları	91
3.3.4. Dilin Gelişim Süreci ile Ortaya Çıkan Kelimeler	92
3.4. YENİ UNSURLARIN KAYNAKLARI VE KÖKENLERİ	94
3.4.1. Türkçe Kökenli Kelimeler	94
3.4.2. Arapça Kökenli Kelimeler	95
3.4.3. Farsça Kökenli Kelimeler	97
3.4.1. Ödünçleme Kelimeler	99
3.4.1.1. Şekil ve Anlam Özelliklerine Göre Ödünçlemeler	101
3.4.1.1.1. Biçimsel Ödünçlemeler	101
3.4.1.1.1.1. Tam Ödünçlemeler	104
3.4.1.1.1.2. Eksik Ödünçlemeler	106

3.4.1.1.2. Anlam Ödünçlemesi	108
3.4.1.1.2.1. Arapça Kurallarla Yapılan Anlam Ödünçlemeleri	109
3.4.1.1.2.2. Farsça Kurallarla Yapılan Anlam Ödünçlemeleri	109
3.4.1.1.2.3. Türkçe Kurallarla yapılan Anlam Ödünçlemeleri	110
3.4.1.2. Türkçenin Ödünçleme Yaptığı Diller	111
3.4.1.2.1. Yenileşme Döneminden Önce Yapılan Ödünçlemeler	111
3.4.1.2.2. Yenileşme Döneminde Ödünçleme Yapılan Diller	117
3.4.1.2.2.1. Fransızca Kelimeler	117
3.4.1.2.2.2. İtalyanca Kelimeler	118
3.4.1.2.2.3. İngilizce Kelimeler	119
3.4.1.2.2.4. Rusça Kelimeler	119
3.4.1.2.2.5. Almanca Kelimeler	119
3.4.1.2.2.6. Çince Kelimeler	119
3.4.1.2.2.7. Rumca Kelimeler	119
3.4.1.2.2.8. Hintçe Kelimeler	120
3.4.1.2.2.9. İspanyolca Kelimeler	120
3.4.1.2.2.10. Macarca Kelimeler	120
3.5. YAPISINA VE ANLAMINA GÖRE YENİ UNSURLAR	122
3.5.1. Türetme Yolları	123
3.5.1.1. Morfolojik Yol	123
3.5.1.1.1. Türkçe Morfolojik Yollarla Türetilen Kelimeler	123
3.5.1.1.1.1. İsimden isim Yapan Ekler	126
3.5.1.1.1.1.1. +cA	126
3.5.1.1.1.1.2. +CX	126
3.5.1.1.1.1.3. +DAş	126
3.5.1.1.1.1.4. +IXk	127
3.5.1.1.1.2. İsimden Fiil Yapan Ekler	127
3.5.1.1.1.2.1. +IA-	127
3.5.1.1.1.2.2. +IAn-	127
3.5.1.1.1.2.3. +IAş-	127
3.5.1.1.1.3. Fiilden İsim Yapan Ekler	128
3.5.1.1.1.3.1. -Ar	128
3.5.1.1.1.3.2. -GX	128
3.5.1.1.1.3.3. -gXç	128
3.5.1.1.1.3.4. -m	128
3.5.1.1.1.3.5. -mA	128
3.5.1.1.1.3.6. -mAç	129
3.5.1.1.1.3.7. -ş	129
3.5.1.1.1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler	129
3.5.1.1.1.4.1. -n-	129
3.5.1.1.2. Arapça Morfolojik Yollarla Türetilen Kelimeler	131
3.5.1.1.3. Ekleme Yöntemi ile Türetilen Kelimeler	132
3.5.1.1.3.1. Yapma Mastar Eki ile Türetilen Kelimeler	132
3.5.1.1.3.2. "+A" Eki ile Türetilen Kelimeler	133
3.5.1.1.3.3. "-İyyat" Çokluk Eki ile Türetilen Kelimeler	133
3.5.1.1.4. Bükümleme Yöntemi ile Türetilen Kelimeler	134
3.5.1.1.4.1. Mastarlar	134
3.5.1.1.4.2. İsm-i Fâiller	137
3.5.1.1.4.3. İsm-i Mef'ûller	138
3.5.1.1.4.4. İsm-i Mekân	139
3.5.1.1.4.5. İsm-i Mensûb	139
3.5.1.1.5. Farsça Morfolojik Yollarla Türetilen Kelimeler	141

3.5.1.1.5.1. Ekleme	142
3.5.1.1.5.1.1. +gâh	142
3.5.1.1.5.1.2. +kâr	142
3.5.1.1.5.1.3. +î	142
3.5.1.2. Sentaktik Yol (Birleştirme).....	143
3.5.1.2.1. Türkçe Kurallarla Yapılan Birleştirmeler.....	143
3.5.1.2.1.1. İsim Tamlaması Şeklinde Olan Kelimeler	143
3.5.1.2.1.2. Sıfat Tamlaması Şeklinde Olan Kelimeler	144
3.5.1.2.1.3. İsim+ Fiil Şeklinde Olan Kelimeler	144
3.5.1.2.1.4. Fiilimsi+ Fiilimsi Yapısında Olan Kelimeler	145
3.5.1.2.1.5. Birleşik Fiiller Şeklinde Olan Kelimeler	145
3.5.1.2.2. Arapça Kurallarla Yapılan Birleştirmeler	146
3.5.1.2.3. Farsça Kurallarla Yapılan Birleştirmeler.....	146
3.5.1.2.3.1. Birleşik İsim Şeklinde Olan Kelimeler	146
3.5.1.2.3.2. Birleşik Sıfat Şeklinde Olan Kelimeler.....	147
3.5.1.2.3.2.1. +fûrûş	148
3.5.1.2.3.2.2. +sûvâr	148
3.5.1.2.3.2.3. +şinâs.....	148
3.5.1.2.3.2.4. +nümâ	148
3.5.1.2.3.2.5. +perest	148
3.5.1.2.3.2.6. +perver	149
3.5.1.2.3.2.7. +zede	149
3.5.1.2.3.2.8. +nüvis.....	149
3.5.1.2.3.3. İsim ve Sıfat Tamlaması Şeklinde Olan Kelimeler.....	149
3.5.1.3. Semantik Yol (Anlam Eklemesi).....	151
3.5.1.3.1. Anlam Eklemesi Çeşitleri	152
3.5.1.3.1.1. Anlam Genişlemesi	152
3.5.1.3.1.2. Anlam Daralması.....	153
3.5.1.3.1.3. Anlam İyileşmesi	155
3.5.1.3.1.4. Anlam Kötüleşmesi	156
3.5.1.3.2. Kökenlerine Göre Anlam Eklemeleri	157
3.5.1.3.2.1. Türkçe Kelimelerdeki Anlam Eklemeleri	157
3.5.1.3.2.2. Arapça Kelimelerdeki Anlam Eklemeleri	158
3.5.1.3.2.3. Farsça Kelimelerdeki Anlam Eklemeleri	160
SONUÇ.....	162
KAYNAKÇA.....	167
EKLER.....	174
ÖZGEÇMİŞ.....	339

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Kelimelerin Kökenlerine Göre Dağılımı.....	26
Tablo 2.2. Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	28
Tablo 2.3. Fiillerin Kullanım Sıklığı.....	29
Tablo 2.4. Kalıplaşan Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	29
Tablo 2.5. Arapça Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	30
Tablo 2.6. Farsça Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	30
Tablo 2.7. Batı Kökenli Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	31
Tablo 3.1. Türetilen Kelimelerin Dağılımı.....	98
Tablo 3.2. Yeni Ödünçlenen Kelimeler.....	121
Tablo 3.3. Yeni Unsurların Kaynaklarına Göre Dağılımı.....	121
Tablo 3.4. Donuklaşan Ekler.....	125
Tablo 3.5. Ekleme Yöntemi ile Türetilen Kelimelerin Dağılımı.....	130
Tablo 3.6. Bükümleme ve Ekleme Yolu ile Türetilen Kelimelerin Dağılımı...	140
Tablo 3.7. Ekleme Yöntemi ile Türetilen Kelimelerin Dağılımı.....	142
Tablo 3.8. Birleştirme Yöntemleri ile Türetilen Kelimelerin Dağılımı.....	150

KISALTMALAR LİSTESİ

A.e.	: Aynı eser
A.g.e.	: Adı geçen eser
Alm.	: Almanca
Ar.	: Arapça
Bkz:	: Bakınız
Bulg.	: Bulgarca
Çev.	: Çeviren
Çin.	: Çince
Fars.	: Farsça
Fr.	: Fransızca
Haz.	: Hazırlayan
Hint.	: Hintçe
İng.	: İngilizce
İsp.	: İspanyolca
İtal.	: İtalyanca
Kbd.	: Kökeni belli olmayan kelimeler
Lat.	: Latince
Op.cit.	: Adı Geçen Eser
P.	: Sayfa
Port.	: Portekizce
Rum.	: Rumca
Rume.	: Rumence
Rus.	: Rusça
S.	: Sayfa
T.	: Türkçe
V.d.	: Ve diğerleri
Yun.	: Yunanca

GİRİŞ

Bir milletin tarihî serüveni içerisinde taşıdığı kültür hafızası dilin kendine has kodlarında yaşar. Bir dilin söz varlığındaki tarihî, toplumsal tecrübeye dair biriktirdiği anlamlar manzumesi bu kodlara gizlenmiştir. Dil derinlemesine incelendiğinde anlatılan konuya göre hayatın muhtelif alanlarına ışık tutacak çıkarımlar sunar. Türkçe de derin tarihi boyunca sahip olduğu söz varlığının kuşaktan kuşağa aktarılması ile en eski dönemlerden günümüze Türk milletinin başından geçmiş olayları ve geçirdiği sosyal değişimleri belirlemede önemli bir yere sahiptir.

Türk tarihinde milletin hayatını etkileyen birtakım önemli tarihî dönüm noktaları vardır. Bunlar, Türkçenin söz varlığında ciddi değişimlerin yolunu açmıştır. Diğer milletler ve o milletin kültürleri ile etkileşime giren Türkçe, bu etkileşim yoluyla başka milletlerin dillerinden yeni unsurları bünyesine dâhil etmiştir. Budizm ve Manihaizm gibi dinlerin kabul edilmesi sürecinden sonraki en büyük din değiştirme faaliyeti olan İslamiyet'in kabulü, Türkçenin tıpkı Arapça ve Farsça gibi İslam kültürünü taşıma görevine sahip olmasını sağlamış, İslamiyet'in özellikle Balkan coğrafyasındaki etkisi, Türkçe üzerinden gerçekleşmiştir.

Oğuzların Anadolu'ya yerleşip batıya doğru hareketlerini sürdürmelerine bağlı olarak yüzyıllar boyunca Türkçenin bu coğrafyalardaki dillerle kuvvetli teması olmuş, bu temas Yenileşme Döneminde coğrafi sınırların çok ötesine geçerek Batı kültürünün önemli dillerinden ödünçlenen unsurlarla dilin söz varlığında büyük değişmelere yol açmıştır.

Tanzimat Fermanı, Osmanlı Devleti'nin Batı dünyasına yönelmesinin en önemli kavşak noktasıdır. Bu dönemden itibaren kültür hayatı başta olmak üzere toplumda hızlı bir şekilde 'Batılılaşma' serüveni başlamış; Batı karşısında sürekli geriye giden, mağlubiyetler yaşayan Osmanlı Devleti yöneticileri, çareyi topyekûn olarak Batı medeniyetine yönelmekte bulmuşlardır.

Bilimsel gelişmeleri yakından takip etmek ve vatan toprağında da bu çalışmalara hız vermek için birçok öğrenci Avrupa'ya eğitim almaya gönderilmiş; Batı tarzı eğitim veren okullar açılmıştır. 19. yüzyılda Avrupa'da hâkim olan bilim, siyaset ve kültür dili Fransızca olduğu için bu dile olan ilgi artmış, Fransızcadan birçok eser Türkçeye çevrilmiştir. Bu gelişme ve değişmelerin Osmanlı entelektüel çevrelerinden başlayıp gündelik yaşama doğru yayılması ile toplumun her kesiminde

köklü bir değişim görülür. Dilin kültürü taşıyıcılık işlevi gerçeği göz önüne alındığında bir nevi kültür transferinin yapıldığı bu Yenileşme Dönemi, Türkçenin söz varlığında da büyük değişmelerin gözlemlendiği bir devir olarak dikkati çeker.

Yenileşme Dönemi, hayatın her alanında olduğu gibi dilde de bir değişim çağıdır. Osmanlı Türkçesi döneminin son safhası ve birçok özelliği ile Türkiye Türkçesi döneminin başlangıcı kabul ettiğimiz bu dönemde bir yandan yüzyıllardır Türkçenin söz varlığında yer alan Arapça ve Farsça kökenli kelimeler varlığını korurken diğer yandan Fransızca, İtalyanca, İngilizce gibi Batı dillerinden alınan kelimeler dile girmeye başlamıştır. Ayrıca, Batı toplumundan alınan kimi kavramlara karşılık türetilen yeni kelimelerle söz varlığı zenginleşmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

AMAÇ VE ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

1.1. AMAÇ

Bu araştırmanın amacı; dilde meydana gelen gelişmeleri söz varlığı düzeyinde incelemek, dile giren kelimelerin ve ibarelerin köken, yapı ve anlambilimi açısından özelliklerini belirleyerek Türkçenin hangi imkân ve kaynaklarla Batı medeniyetinin kavramlarını ifadeye çalıştığını tespit etmektir.

1.1.1. Yenileşme Dönemi

19. yüzyılın başlarından 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar yaklaşık yüzyıllık bir dönem, devlet yönetimi başta olmak üzere eğitim, edebiyat, bilim ve sosyal ilişkiler alanında geleneksel olanla ciddi bir ayrışmanın yaşandığı; Türk toplumunun, başta aydın sınıfı olmak üzere yüzünü tamamen Batı dünyasına çevirdiği; ilmî disiplinlerden tutun da günlük hayatın en ince ayrıntısına kadar Batı etkisinin gittikçe artmaya başladığı tarihî bir süreçtir. Osmanlı tarihçiliğinde ‘Tanzimat Dönemi’ ve ‘Meşrutiyet Dönemi’ adlarıyla anılan, her alanda birçok reformun yapıldığı bu dönem, Türkçenin söz varlığında da önemli bir değişime neden olmuş; Batı dillerine ait birçok kelime ve kavram gerek ödünçleme gerekse de türetme yoluyla dile girmiştir. Bu dönemde öğrenilmeye, uyum sağlanmaya çalışılan Batı medeniyetinin kavramlarının, hayatın her alanında üretilen bilgi ve teknolojinin dildeki karşılıklarının Türkçeye aktarılması gerekmiş; Türkçenin söz varlığı önceki dönemlere göre yeni unsurlarla zenginleşmiş, farklılaşmıştır.

1.1.2. Yenileşme Dönemi Türkçesi ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Yenileşme Döneminin Leksikolojik özelliklerini ortaya koymaya çalıştığımız bu çalışmadan önce dönemin genelinin leksikolojik özelliklerini ihtiva eden müstakil bir esere rastlanmamıştır. Yapılan çalışmalar genel itibarıyla dilde sadeleşme safhaları ve gazetelerin dil özellikleri üzerine yoğunlaşmıştır. Bunların yanında dönemin söz varlığını ortaya koymak için Batı dillerinden yapılan ödünçlemelerin konu edildiği çalışmalar vardır. Bu çalışmaları şu şekilde açıklamak mümkündür:

Yenileşme Döneminin dil politikasını belirlemede önemli eserlerden birisi **Mehmet Said Paşa**'nın yazmış olduğu **Gazeteci Lisanı** adlı çalışmadır. Dönemin aydınlarının görüşlerini anlamada özellikle bürokrasi dilinin değişimini belirlemede kendi dönemine ışık tutan bir çalışma olarak karşımıza çıkmaktadır. Mehmed Said Paşa bu eserinde dönemindeki mevcut yazı dilinin halkın ve yönetici kesimin ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olmasını vurgular. Gereksiz süslü ifadelerin ve eski nesir geleneğinin devamı olan uzun cümlelerin Türkçenin yapısına aykırı olduğunu belirterek resmî bir üslubun bu yazı dili ile olamayacağını savunur. Bir dönem diplomatik yazışmalarda Fransızcaya geçişin sebebi olarak da bunu görür.

Mehmed Said Paşa bu eserinde ödünçlemeler konusuna da değinmiştir. Batı dillerinden geçen kavramları karşılamak için önce Arapça daha sonra da Farsça kelimelere başvurmak gerektiğini bu olmasa da ödünçlemeleri dilin kurallarına bağlı olarak dilde kullanmanın elzem olduğunu savunmuştur.¹

Dönem hakkında yapılan çalışmalar içinde önemli bir yere sahip olan bir başka eser de **Ragıp Hulusi Özdem**'in **Tanzimattan Beri Yazı Dilimiz** adlı çalışmasıdır. Bu eserde Özdem, edebî eserlerin dilinden çok gazete ve mecmua dilini incelemiştir. Dönemi iki devire ayıran yazar, Birinci devrede (1831-1880) Takvim-i Vakâyî, Gülhane Hattı Humayunu (Tanzimat Fermanı), Ceride-i Havâdis ve Tercümân-ı Ahvâl, Tasvir-i Efkâr, Mecmua-i Fünûn (dergi), Muhbir, İstanbul, Mecmûa-i Maarif eserleri üzerinde durmuştur. Gülhane Hattı Humayunu'ndan itibaren bazı kavramların dile girmeye başladığına ve dilin sadeleşmeye başladığına dikkat çekmiştir. İkinci devreyi (1883-1928) yılları olarak gösteren Özdem, bu dönemdeki gazete dilini eski anlayışın devamı olarak görmüş; Tarik, Tercümân-ı Hakikat, Mecmua-i Muallim, Servet-i Fünûn, İkdâm, Tanin ve Peyam gibi gazete ve dergilerin dilinden örnekler vermiştir. Yeni Lisan hareketinin sadeleşme açısından önemli bir yerde durduğunu belirten yazar, bu anlayışa bağlı olarak çıksa da Yeni Felsefe Mecmuası, Türk Derneği Mecmuası, Türk Yurdu, Tarihi Osmani Encümeni Mecmuası ve Cumhuriyet gazetesi gibi eserlerin dil konusunda Yeni Lisan anlayışını tam bir şekilde tatbik edemediklerini belirtmiştir.²

Agâh Sırrı Levend'in **Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme ve Evreleri** adlı eseri bu dönemi inceleyen en geniş çalışmalardan biridir. Yazar, 14. yüzyıldan 20.

¹ Mehmed Said Paşa, **Gazeteci Lisanı**, Sabah Matbaası, İstanbul, 1911.

² Ragıp Hulusi Özdem, "Tanzimattan Beri Yazı Dilimiz", **Tanzimat I**, İstanbul, 1940.

yüzyılın yarısına kadar Türkçenin sadeleşme ve gelişme safhalarını bu eserinde bütün tafsilatıyla anlatmıştır. Özellikle Tanzimat Devrindeki bilim dili ve terim meseleleri üzerinde duran yazar aynı zamanda dönem içerisindeki tartışmalara da yer vermiştir. Edebiyat-i Cedide ve Meşrutiyet dönemlerindeki gelişmeleri de anlatarak dönemin genelindeki aydınların dile bakış açılarını ve terim türetilirken takındıkları tavrı ve ödüncülemelere karşı tutumunu ortaya koymuştur.³

Ali Akyıldız'ın Tanzimat Döneminde Belgelerin Şekil, Dil ve Muhteva Yönünden Geçirdiği Bazı Değişiklikler (1839-1856) adlı çalışması bürokrasi dilinin değişimi üzerine odaklanmıştır. Bürokrasi dilinin sadeleşme safhaları, elkab ve hitapların bir düzene koyulması neticesinde bir standartlaşmanın ortaya çıkması konusunu işlemiştir. Çalışmanın sonunda devlet adamlarının kullanacakları 'elkab listesi' verilmiştir.⁴

Ş. Alparslan Yasa, Türkçeyi Geliştirme Stratejisi Olarak Tercüme adlı eserinde dilde sadeleşmenin III. Selim, II. Mahmud, Abdülmecid, Abdülaziz ve Abdülhamid'in kurmuş oldukları kurumlar ve yapmış oldukları teşvikler sayesinde başladığını belirtir. Yasa'ya göre Padişahlar, ıslahatları yaparken ıslahatları halka da mâl etme düşüncesinde oldukları için onlara kendi dili ile hitap etmeyi zaruri görmüşlerdir. Yasa bu eserde Batı'dan alınan türlerin ve gazetenin dilini bu türlerin anlatım tekniklerine uygun hale getirmek için Fransızcanın model olarak alındığını ve Türkçenin sadeleşmesinde Fransızcadan yapılan tercümelerin etkili olduğunu ortaya koymuştur.⁵

Bu dönemle ilgili bir diğer çalışma da **Perihan Ölker**'in, yapmış olduğu **Tanzimat Basınının Dili** adlı çalışmadır. Perihan Ölker bu eserde Tanzimat Döneminde çıkan Takvim-i Vekâyî, Cerîde-i Havâdis, Tercüman-ı Ahvâl, Tasvîr-i Efkâr, Basîret, Hakâyıku'l-Vekâyî gazeteleri üzerinde çalışmıştır. Bu eserlerde olan dil malzemesini tasnif ederek ilk olarak 'elkaplar'ı incelemiş, bunların kullanımları üzerinde durmuştur. Batı kaynaklı kelimelere de değinen Ölker, bu kelimelerin Türkçeye geliş şekilleri ve kullanımlarını açıklamıştır. Ölker ayrıca bu çalışmasında

³ Ağâh Sırrı Levend, **Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme ve Evreleri**, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 1960.

⁴ Ali Akyıldız, "Tanzimat Döneminde Belgelerin Şekil, Dil ve Muhteva Yönünden Geçirdiği Bazı Değişiklikler (1839-1856)", **Osmanlı Araştırmaları XV**, İstanbul, 1995.

⁵ Ş. Alparslan Yasa, "Türkçeyi Geliştirme Stratejisi Olarak Tercüme," **Kebikeç**, Ankara, 2011.

tarih verme şekilleri ve fiilleri incelemiştir. Değişen kullanımlara da değinerek kelime, terkip ve şekil özelliklerine göre kelimeleri açıklamıştır.⁶

Yenileşme Dönemindeki gezi yazılarından olan **Seyahatname-i Londra** adlı üzerinde çalışma yapan **Fikret Turan**'ın **Forming the modern lexicon of Tanzimat Turkish Word and expression of modernity in Seyahâtnâme-i Londra** adında yayımladığı makale eserde görülen yeni kelimeler üzerinedir. Fikret Turan bu eserinde 'familya, tiyatro, fabrikacı, kitabhâne ve tozluk' gibi yeni kelimelere değinmiştir. Yeni olarak tespit ettiği kelimelerin hangi alanlara ait olduklarını izah ettikten sonra kelimelerin hangi kaynak dillerden alındığını belirtmiştir. Çalışmanın sonunda da yeni kelimelerin Türkiye Türkçesi ve İngilizcedeki karşılıklarını bir liste hâlinde vermiştir.⁷

Yenileşme Dönemindeki ödünclemeler üzerinde Fatin Zengin yapmış olduğu **Türkçede Batı Kaynaklı Kelimelerin Yoğunluğu ve Yabancılaşma Sebepleri** adlı çalışmasında Türk edebiyatındaki ilk roman olan Şemseddin Sami'nin Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat adlı eserinden başlayarak 1870'li yıllardan 1999 yılına kadar eser veren 82 romancının toplam 521 eserini ele alarak her bir romandan 500'er kelimelik parçaları derlemiş ve elde edilen söz varlığını kaynaklarına göre incelemiştir. Kelimeler ile ilgili çeşitli istatistik değerleri ortaya koyan yazar, dilin söz varlığında görülen yabancılaşma sebeplerini ve bunların dilin yapısı üzerindeki olumsuz etkilerini belirtmiştir.⁸

Dönemin dil özelliklerini yansıtan bir başka çalışma da **Durali Yılmaz**'ın **Türkiye'de Gazetecilik Dilinin Doğuşu** adlı eseridir. Yazar, bu çalışmada yayımlanan ilk Türkçe gazeteler hakkında bilgi verdikten sonra Türk gazetecilik dilinde büyük hizmetleri olmuş Şinasi'nin Türkçe cümle yapısında yaptığı yenilikler üzerinde durmuştur. Eski nesir geleneğinde daha çok kullanılan, edat ve bağlaçlarla uzayan cümle yapısının yerine Fransızcadan çeviri yapılırken kullanılan kısa cümle yapılarının gazetecilik dilinin inşasını sağladığını belirtmiştir. Yılmaz, bu

⁶ Perihan Ölker, **Tanzimat Basınının Dili**, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 2016.

⁷ Fikret Turan, "Forming the modern lexicon of Tanzimat Turkish Word and expression of modernity in Seyahâtnâme-i Londra", **Turkic Languages**, 2007, pp. 159-181.

⁸ Fatin Zengin, "Türkçede Batı Kaynaklı Kelimelerin Yoğunluğu ve Yabancılaşma Sebepleri", **Türkler**, Cilt. XIX, s. 80-101.

makalesinde gazetenin Batı kültürüne ait kelimelerin dile girmesindeki etkisinden de söz etmiştir.⁹

1.2. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

1.2.1. Araştırma Evreni

Bu çalışmanın evreni, Tanzimat Fermanı'ndan başlayarak Cumhuriyet Dönemine kadar Türkiye Türkçesi ile üretilen resmî metinler, bilim ve edebiyat eserleri, popüler gazete ve dergilerdir. Bu dönemde matbaa faaliyetlerinin artması eğitim ve kültürün yaygınlaştırılması yönündeki politikalar, yeni fikirlerin halka daha çok yayılması amacıyla hızla yaygınlaşan gazetecilik ve dergicilik faaliyetleri başta İstanbul olmak üzere birçok kültür merkezinde çok canlı bir yayın faaliyetini ortaya çıkarmıştır.¹⁰ Çalışmamızın evrenini işte bu dönem içinde yayımlanan Türkçe metinler oluşturmaktadır.

1.2.2. Çalışmanın Örneklemi

Herhangi bir dönemin dili üzerinde yapılacak bir çalışmanın kabul edilebilir ve denenebilir sonuçlara ulaşması için en uygun örneklem, doğru oluşturulmuş bir derlem (korpus) kullanmaktır. Türkçenin farklı dönemleri için derlem oluşturma çabaları henüz yenidir ve Yenileşme Dönemi metinlerini içeren bir derlem yoktur. Latinize edilmiş metinlerden bir seçki oluşturmak veya metinleri bizzat okumak ise hem güvenilirlik hem de seçilen metinlerin dengesi açısından yetersiz bulunabilecektir. Metinlerin doğru çevrilmiş olması; siyaset, kültür, bilim ve gündelik hayatı yansıtması, dengeli bir dağılıma sahip olması bakımından **Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi**¹¹ isimli çalışma derlem işlevi görebilecek bir kaynak olarak kabul edildi ve bu çalışmanın örneklemi oldu.

⁹ Durali Yılmaz, **Türkiye'de Gazetecilik Dilinin Doğuşu**, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, İstanbul, s. 171-176.

¹⁰ Ahmet Hamdi Tanpınar, **On Dokuzuncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi**, İstanbul, Çağlayan Kitabevi, 2003, s. 146.

¹¹ Mehmet Kaplan, İnci Enginün, Birol Emir, **Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi I**, 1988, İstanbul, 622 s.

Mehmet Kaplan, İnci Enginün, Birol Emir, **Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi II**, 1979, İstanbul, 785 s.

Mehmet Kaplan, v.d., **Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi III**, 1979, İstanbul, 598 s.

Mehmet Kaplan, v.d., **Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi IV**, 1997, İstanbul, 668 s.

Mehmet Kaplan, v.d., **Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi V**, 1989, İstanbul, 674 s.

Yenileşme Dönemi Türkçesi söz varlığının çeşitliliğini en iyi temsil eden eserlerden biri olan, birçok yazı türünü bünyesinde barındıran, içerik yönünden de oldukça zengin bir antoloji olan Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi şiirden romana, romandan makaleye, makaleden tiyatroya kadar farklı türde birçok eseri inceleme imkânını sunan bir antolojidir. Bu çalışmanın bir dil derlemi olarak kullanılabilmesi için bazı teknik çalışmalar yapıldı. Bu amaçla metnin PDF kopyaları oluşturulup bu PDF'ler OCR programlarıyla sayısal metinler haline dönüştürüldü.¹² Elde edilen sayısal derlemdeki her metin ayrı parçalar halinde tanımlanarak 'yazar-eser-yer-tarih' işaretleriyle kodlandı ve derlemin bu hâliyle sayısal indeksi, yani concordance'i yapıldı.

Antconc Concordance programı ile işlenen kelimeler, kökenlerine göre incelenip hangi dilden geldikleri gösterildi; kökeni tam olarak belli olmayan kelimeler de ayrıca belirtildi. Türkçe kök ve gövdelerden türetilen kelimeler tespit edildikten sonra yabancı köklerden Türkçe eklerle türetilmiş kelimeler de ayrı bir şekilde işaretlendi.

Hangi kelimelerin bu dönemde türetildiklerini, yeni anlam kazandıklarını veya ödünçlendiklerini saptamak için Türkiye Türkçesinin önceki dönemlerine ait söz varlığı ile karşılaştırıldı. Bu amaçla 18. yüzyıl söz varlığı için **P.F. Viguier'in Éléments de La Langue Turque** (1790) adlı eseri¹³; 17. yüzyıl söz varlığı için **Meninski'nin Thesaurus Linguarum Orientalium Turcicae - Arabicae - Persicae = Lexicon Turcico - Arabico - Persicum** adlı sözlüğü (1689)¹⁴, **Bernardo da Parigi'nin Vocabolario Italiano-Turchesco** (1665)¹⁵, **Antonio Mascis'in Vocabolario Toscana e Turchesco** (1677), **Gionvanni Molino'nun Dittionario della lingua Itallana** (1641) sözlükleri¹⁶; 16. yüzyıl için Floransalı **Filippo Argenti'nin Regola Del Parlare Turcho** (1553)¹⁷ adlı çalışması temel kaynaklar olarak alındı. Ayrıca,

¹² Çalışma, 4.0.3 sürümlü **Antconc** ve **ABBY PDF, Transformer + 12.0. 104. 167** programları ile yapılmıştır.

¹³ Viguier, Pierre François, **Éléments de la Langue Turque**, Kostantiniye, 1790.

¹⁴ Bu sözlük, Mertol Tulum tarafından işlenerek **17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı** adıyla yayımlanmıştır.

¹⁵ Bu sözlük de Yavuz Kartallıoğlu tarafından **Söz Kitabı Türkçe-İtalyanca Sözlük** adıyla yayımlanmıştır.

¹⁶ Bu sözlüklerin söz varlığını Ömer Yağmur **17. Yüzyılda Yaşayan Türkçenin Söz Varlığı** adlı çalışmasında ortaya koymuştur.

¹⁷ M. Lan Adamoviç tarafından yayımlanan bu eser Aziz Merhan tarafından **Floransalı Filippo Argenti' nin Notlarına Göre (1553) 16. Yüzyıl Türkçesi** şeklinde Türkçeye çevrilmiştir.

Araştırmada bu çalışmalardan yararlanılmıştır.

Robert Dankoff'un Evliya Çelebi Seyahatnamesi Okuma Sözlüğü ve **Türk Dil Kurumu** tarafından hazırlanan **Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü** adlı çalışmalar incelenerek bu sözlüklerde bulunmayan veya morfolojik ve semantik olarak değişen söz varlığının tespitinde yararlanıldı. En nihayetinde önceki yüzyıllarda olmayan Arapça ve Farsça kelimeleri belirlemek amacıyla Arapça için **Kamus-ı Muhit Tercümesi** Farsça için de **F. Steingass'ın Persian-English Dictionary** ve **Stanislaw Stachowski'nin** hazırlanmış olduğu **Wörterbuch der neupersischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkschen** sözlüklerine bakılarak hangi kelimelerin Yenileşme Dönemi Türkçesi içinde türetildikleri tespit edilmeye çalışıldı.

1.2.3. Araştırma Örnekleme

Bu çalışmanın örnekleme **Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi** isimli çalışmadır. Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi, 1839 ile 1942 yılları arasında yayımlanan kitap, dergi ve gazetelerden seçilmiş, dönemin ruhunu ve belli başlı tartışma konularını aksettiren, esas olarak edebî metinlerden oluşan 5 ciltlik ve toplam 3347 sayfalık bir seçkidir. Bu seçki, toplu hâlde bir değerlendirmeye tabi tutulursa her bir ciltte farklı özellik gösteren metinlerin olduğu görülür. Bu metinler, türlerine göre şu şekilde tanımlanabilir:

1.2.3.1. Resmî Belgeler

'Tanzimat Fermanı' ile başlayan Pertev Paşa, Suphi Paşa gibi devlet ricalinin yazmış oldukları layihaları içeren bölümdeki yazılar, resmî belge örnekleridir. Bu resmî belgelerde ideal bir devlet yönetiminin nasıl olması gerektiği, Avrupa devletlerinde olan yönetim şekilleri, devlette görülen rüşvet, iltimas gibi devlete zarar veren ve devletin temelini kökünden sarsan durumlar üzerinde durulur. Bu durumun düzeltilmesi için eğitim sisteminin düzeltilmesi gerektiğinden bahsedilir. Avrupa ile kıyaslamalar yapılarak devletin eksik yanları öne çıkarılır.

Yenileşme Döneminin ilk dönemlerindeki resmî belgelerde dil, daha çok eski nesir geleneğinin devamı niteliğindedir. Bu metinler, Arapça ve Farsça unsurların bol olduğu, Batı dillerinden alınan kelimelerin oranının oldukça düşük olduğu yazılardır.

1.2.3.2. Bilim Metinleri

Yenileşme Dönemi Türkçesinin leksik özelliğinin belirlenmesinde bilim metnlerinin önemli bir yeri vardır. Türkçeye bu dönemde gerek ödünçleme gerekse de türetme yolu ile giren yeni ögelerin en yoğun görüldüğü metinler, bu eserlerdir. Ayrıca bu metinlerdeki cümle yapısındaki değişiklikler de dikkati çeker. Resmî belgelerde görülen uzun cümleler bu eserlerde yerini daha kısa cümlelere bırakır.

Bilim yazıları arasında en çok yer tutan konulardan biri Türkçedir. Bu dönemde dilin sadeleştirilmesi gerektiği birçok yazar tarafından dile getirilir. Edebiyatta da bir sadeleşmenin olması gerektiği 'Şiir ve İnşa' makalesinde Ziya Paşa tarafından vurgulanır. Dönemin en önemli isimlerinden olan Namık Kemal, Türkçenin bir gramerinin yazılması, bir sözlüğünün hazırlanması, Arapça ve Farsçanın tesirinden dili kurtarmak gerektiği gibi görüşleri ileri sürer. Ahmet Vefik Paşa'nın 'Lehce-i Osmanî Mukaddimesi'nde Türkçe sözlük ve Türkçenin gelişimi ile ilgili verdiği bilgiler oldukça önemlidir. Ahmet Vefik Paşa, 'Türk' yazısında Türklerin tarihini ve 'Lisan-ı Osmanî' dediği klasik Türkçenin gelişimini anlatır. Ayrıca Ali Suavi ve Süleyman Paşa'nın Türklük ve Türk dili tarihi ile ilgili yazdıkları eserleri bunlar arasına dâhil etmek gerekir.

Bilim metinleri içerisinde eğitim yazıları önemli bir yer tutar. Bu metinlerde eğitim sistemi geri kalmışlığın en büyük sebebi olarak görülür. Çocuk eğitime önem verilerek eğitimde ezberci sistemin terk edilmesi ve öğrencilerin dövülmesinin engellenmesi, Avrupa standartlarında bir eğitimin verilmesi gerekliliği üzerinde durulur. Eski medrese eğitimi eleştirilir, yıllarca eğitim alınmasına rağmen mezun olan öğrencilerin Türkçe birkaç cümle yazmaktan bile aciz oldukları belirtilir. Her fırsatta Osmanlı ile Avrupa kıyaslanır ve Osmanlı Devleti'nin eğitimde çok gerilerde olduğu belirtilir. Osmanlı Devleti içerisindeki 'millet-i İslamiye'nin dışında yer alan 'millet-i sâire' diye nitelendirilen Ermeni ve Rum milletlerinin eğitimde daha ileride yer aldığına ve okuma yazma oranının onlar arasında daha yüksek olduğuna dikkat çekilir. Eğitimdeki geri kalmışlığın sebebinin imlâ meselesi olduğu da çoğu yazar tarafından dile getirilir. Okunması ve yazılmasında çekilen birtakım zorlukları aşmak için kelimelere harekeler konulması ve kelimelerin ayrı ayrı yazılması gibi fikirler öne sürülerek elifbanın ıslah edilmesi görüşleri ileri sürülür. Ali Suavi gibi eğitimde geri kalmışlığa değinen ancak bunun sebebi olarak Arap elifbasının gösterilmesine karşı çıkan bir görüş de bu metinler arasında dikkat çeker.

Bilim metinleri içerisinde yeni unsurların en çok yer aldığı metinler astronomi, elektrik, jeoloji gibi alanlarda yazılan eserlerdir. Bu eserde Avrupa'daki bilimsel gelişmeler anlatıldığı ve yeni bilimsel kavramların tanıtıldığı görülür. Bu metinler yeni icatlar, ziraat, ekonomi ve spora dair bir kısmı çeviri bir kısmı da bu alanları tanıtıcı yazılardır.

1.2.3.3. Gezi Yazıları

Brezilya, İngiltere ve Fransa gibi başka ülkelerin yanı sıra yurt içindeki kimi yerlere yapılan seyahatlerin anlatıldığı eserlerdir. Bu eserlerde özellikle Avrupa'nın Londra, Paris gibi önemli şehirlerine yapılan geziler sonucunda Osmanlı aydınlarının gördükleri karşısında gösterdikleri büyük şaşkınlık ve hayranlık vardır. Ayrıca şehirlerin temizliğinden, yapıların mükemmelliğinden uzun uzadıya bahsedilir.

Avrupa seyahatlerinde bir başka dikkat çekilen nokta da eğitimidir. Eğitimin çok küçük yaşlarda başladığından, eşit ve toplumun her kesimine dönük geniş bir yelpazedeki eğitim faaliyetlerinden bahsedilir. Bedensel ve zihinsel engelli bireyler için bile özel eğitim programları yapıldığı vurgulanır. Avrupa'nın ilimde çok geliştiği örnekleri ile ortaya konur. Eğitime önem verildiği takdirde sanayi ve tarımda da hızlı bir ilerlemenin meydana gelerek birçok alanda Avrupa devletlerine duyulan ihtiyacın ortadan kalkacağı vurgulanır.

'Memleketi Tanıma' başlığı altında yer alan Kozan, İzmir, Bayezid gibi devletin sınırları içerisindeki çeşitli yerlerin tanıtıldığı gezi yazıları da vardır. Bu yazılar dönemin sosyal ve siyasi yapısı hakkında çeşitli bilgiler verir.

Gezi yazılarının söz varlığında Batı dillerinden alınan kelimelerin oranının artmaya başladığı görülür. Bu metinlerde Arapça ve Farsça unsurların yoğunluğu ilk metinlerde yüksek iken daha sonraki metinlerde azalmaya başlamıştır. 'Seyahatname-i Londra' adlı eser üzerinde bir inceleme yapmış olan Fikret Turan'ın eser üzerinde yapmış olduğu değerlendirme bu dönemde yazılmış seyahatnamelerin dili hakkında genel bir kanıya varmayı mümkün kılmaktadır. Fikret Turan, eserin dilini "yeni kurulmaya başlayan konuşma diline yakın gazetecilik Türkçesi" olarak tanımlar, birkaç yer haricinde genelde sade bir dil tercih edildiğini belirtir.¹⁸

¹⁸ Turan, a.g.e., s. 21-27.

Aşağıda aynı dönemde yazılmış bir başka seyahatnameden alınan örnekte sadeleşmenin iyice yaygınlaştığı görülür:

“Ertesi gün vapurları görmek üzre hayli efrenc gelip, içlerinde bazı Sudanlılar var idi ve bunlar vapura hîn-i duhûllerinde selâm vererek (Ebu Müslim) derlerdi.” (ŞE, SB, I, 1872)

1.2.3.4. Çeviri Yazıları

Yenileşme Dönemi, Fransızcadan çevirilerin en yoğun şekilde yapılmaya başladığı dönemdir. Derlemdeki ilk çeviri metinler; Deli Petro, Napolyon gibi devlet adamlarının yanında Batı tarihinde önemli rol oynamış şahısları anlatan eserlerdir. Bunların yanında Nouvelle Heloise, Telemak, Tercüme-i Robenson, Monte Kristo, Atala, Paul ve Virginie, Arestos ve Gülliver'in Seyahatnamesi adlı eserlerin tercümeleri yer alır. Bu tercümelerde önceki nesir yazılarına göre daha sade bir dil kullanıldığı görülmektedir. Bu metinleri sade bir nesir dilinin oluşturulmasında önemli bir yere koymak gerekir.

Çeviri yazılarının içinde edebî türler de yer alır. Şinasi'nin Racine, Gilbert, La Fontaine ve Lamartine gibi yazarlardan yapmış olduğu çeviriler bunlara örnek olarak verilebilir. Bu çevirilerin dil bakımından dikkate değer noktası dönemin yaşayan şiir diline tercüme edilmeleridir. Fransızca model alınarak yapılan bu tercümeler Türkçenin yazı dilinin sadeleşmesinde önemli bir yeri görevi üstlenmiştir.¹⁹

1.2.3.5. Şiir

Yenileşme Dönemi şairlerinin şiirlerinden örnek, beş ciltte de yer alır. İlk dönem şairleri, şekil olarak eski şiir geleneğinin devamı ettirirken içerik olarak yeni temaları şiire sokmuşlardır. Şiirlerin şekil olarak değişime uğraması ise Abdülhak Hamid Tarhan ile başlar. Bu şiirler dil olarak ise eski şiir geleneğinin çok dışına çıkmamıştır. Diğer türlerde görülen yeni kelimelere, şiir türünde çok rastlanmaz. Bunda köklü bir şiir geleneğine sahip olmanın ve alışılmış bir düzenin etkisi şüphesiz ki çoktur. Halk şiiri örnekleri de önceki dönemlerde olduğu gibi daha sade bir özellik gösterir. Bu şiir örneklerinde de yeni kelimeler yer almaz.

¹⁹ Yasa, a.g.e., s. 31.

Türk şiir dilinin sadeleşmesi Milli edebiyat dönemine kadar tam anlamı ile başarılamaz. Üstüne üstelik Sembolizm, Parnasizm akımlarının etkisi ile Fransız şiirine özgü hayaller ve imgeler kullanılırken bile Arapça ve Farsça kelimelerden yararlanılır. Bu da dilin sadeleşme sürecini sekteye uğratır.

Yukarıda da bahsedildiği gibi halk şiiri kendine özgü sade şiir anlayışını bu dönemde de devam ettirmiştir:

“Bahar seli gibi dağlar başında
Gör nice torlandım nice bulandım
Bir darüşşifâdan boşanmış gibi
Sürüyüp zinciri hayli dolandım
Ömrüm helak ettim dehrin peşinde
Yüz bin çille vardır her bir işinde
Hicran ocağında aşk ateşinde
Ciğer-kebâb oldum gör nice yandım” (D, I)

Abdülhak Hamid Tarhan’ın şiirinde de görüldüğü gibi şiirler genelde dil olarak klasik şiir geleneğine aittir:

NAĞME

“Ederek kubbe-i semâya nazar,
Tapınır kendi kendine dâim,
Ahter-i sâbit-i ziyâgüster
Şem’a-i mabede olur kâim.
Şeceristân cemâat-i mescid,
Ki gelip nefh-i bâd ile vecde
Hazret-i fitrata eder secde.
Hayy-i mevcûd u vâcid ü mucid
Görünür, kim o âbid-i sâcid
Olduğu âlem-i müheyyicde,
Bakıp etrafına taabbüd eder.
Tâ’atı muttasıl teceddüd eder.” (AHT, Ş, IV, 1881)

1.2.3.6. Gazete Yazıları

Yenileşme Döneminde gazete önemli bir işlevi yerine getirir. Yukarıda zikrettiğimiz farklı türdeki yazıların da okurla buluşması gazete vasıtası ile olmuştur. Ceride-i Havâdis, Takvim-i Vekâyi gibi dönemin önemli gazetelerinde bu metin örnekleri yer almıştır.

Gazete dili, ilk metinlerde içerdiği metinlerin özelliğinden dolayı Arapça ve Farsça unsurların çokça yer aldığı bir özellik gösterir. Bu durumu, Bekir Kütükoğlu ilk gazete Takvim-i Vekâyi'den itibaren diplomasi kuralları ile gazetelerde yayımlanan müzekkire, tezkire ve ferman gibi evraklara bağlar.²⁰

Gazete dili daha sonraki eserlerde tedrici olarak sadeleşir. Ali Suavi'nin gazete dilinin sadeleşmesi gerektiği düşüncesi ile Şinasi'nin 'Tercümân-ı Ahvâl Mukaddimesi'nde gazete dili hakkındaki düşünceleri de gazete dilinin şekillenmesinde önemli bir rol oynar. Bu makalede dikkat çeken önemli nokta, halkın kolayca anlayabileceği bir dilde gazeteyi kaleme alma fikridir. Bu durum Türkçenin süslü bir durumdan daha sade bir hâle evrilmesinin başlangıç noktalarından birini teşkil eder. Tasviri Efkâr ve Ceride-i Havâdis gazetelerinden alınan aşağıdaki örneklerde olduğu gibi dönemin başına göre daha sade ve kısa cümlelerin kurulmaya başladığı görülür.

"Nüfus-ı insaniyândan kuvve-i nâtika ve müdrikeden âtıl ve hayvanât-ı vahşîyye gibi yalnız havass-ı kuvâ-yı hasîsaya mütevağgil olarak, ayılar arasında perverde olmuş olanların nice emsali vardır." (TE, I, 1862)

"Deli Petro nâm kralın vaktine gelince, Rusya devletinin Avrupa devletleri beyninde nâm ve şanı olmayıp, şâyân-ı zabt ve tahrîr olunacak bir maslahatı olmadığı derkâr ise de bâlâda evâil-i ahvâli ilm-i icmâlî hâsıl olacak mertebede keşide-i silk-i imlâ kılındı." (C, RT, I, 1831)

1.2.3.7. Hikâye ve Roman

Hikâye ve roman türünün Türk edebiyatına ilk girdiği dönem Yenileşme Dönemidir. Bu eserde Şemseddin Sami'nin ilk Türkçe roman olan 'Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat' adlı eserinin yanında devrin önemli romancılarının eserlerinden bolca

²⁰ Bekir Kütükoğlu, "Münşeat Mecmualarının Osmanlı Diplomatiği Bakımından Ehemmiyeti" **Vekayinüvis Makaleler**, İstanbul Fetih Cemiyeti Yay., İstanbul 1994. s. 217-223.

örneklere yer verilmiştir. Dönemin önemli romancılarından olan Ahmet Mithat Efendi 'Hikâye Tahrîr ve Tasvîri' adlı eseri hikâye ve roman türünün Yenileşme Dönemindeki seyri hakkında önemli bilgiler vermektedir. Bu yazıda Ahmet Mithat, yeni yazarlar yetiştirmek için yapılması gerekenler üzerinde durur. Ahmet Mithat Efendi'nin bu eseri Türkçenin sadeleştirilmesi konusunda kimi çevrelerin ileri sürdüğü görüşleri zikretmesi bakımından önemlidir. Ahmet Mithat Efendi ayrıca yabancı kelimelerin hepsini dilden atmak yerine dile yerleşmiş olanları korumak, dilin mantığına aykırı Arapça ve Farsça tamlamaları Türkçeleştirmek gerektiğini ifade eder. Ahmet Mithat Efendi'nin Türk edebiyatına katkılarının yanında özellikle roman dilinin yerleşmesinde Türk dili tarihinde önemli bir yeri vardır. Bu dönemde önemli bir başka eser de Nabizade Nazım'ın 'Karabibik' adlı eseridir. Bu eser, sadece ilklerden olması yönüyle değil; devrin yaşayan ağız özelliklerini yansıtmaları bakımından da önemlidir.

Roman türünde ilk yazılan romanlardan itibaren diğer yazı türlerine göre oldukça sade bir dil kullanılmıştır. Şemseddin Sami, Namık Kemal, Ahmet Mithat Efendi, Samipaşazade Sezai, bilhassa da günlük hayatı romana sokan ve günlük dilde kullanılan birçok kelimeyi bu eserlerde kullanan Hüseyin Rahmi Gürpınar ve sohbet türünün önemli isimlerinden olan Ahmet Rasim bu dilin oluşturulmasına büyük katkıda bulunmuştur. Aşağıdaki örneklerde de görüleceği gibi kimi zaman Farsça tamlamalar kullanılsa da dönemin diğer türlerine göre oldukça sade bir anlatım tercih edilmiştir:

"Tütüncü: Şaşarım şu adama, on beş-on altı sene evvel bunun beş parası yoktu, borcu da vardı, hattâ bana dahi danışmıştı, iflâs etmek istiyordu. Şimdi hayli parası var, derler. Nasıl kazandı, anlayamam. Yoksa buyurduğunuz gibi hep dolandırıcılıkla mı kazanmış?" (ŞS, TTF, III, 1875)

"Anlayabildiğimiz şundan ibarettir: Naîme Hanım'ın başka sebeplerinden veyahut diğer bir bahaneden dolayı Vuslat'ı satmağa karar vermiş olan efendiler bir kere oğulları Muhsin ile Vuslat'a resmen beyan-i hal ile re'ylerini almak isterler." (SPS, S, III, 1889)

"Âsâr-ı gayretlerinden dolayı Mehmedlerimiz pek memnun ve müftehirdirler. Yılbaşı'nda biraz kâra dest-res olurlarsa, tabîî memnuniyetleri daha ziyade olacaktır." (MM, TT, III, 1890)

"Ah! Rakım'cığımın bir kere insan içine karıştığını görsem hiç gözüm arkada kalmazdı derdi ve işte arzu eylediği nimete nâil oldu." (AME, FR, III, 1876)

“Asıl şayan-i muaheze olan şıklar esasen hiçbir meziyet ve fazilete mâlik olmayıp her hareketleri birer adi mukallitlikten ibaret kalanlar, her gören veya işitilenleri de azîm teessüfle beraber bir hande-i gayr-i ihtiyarîye mecbur edecek birtakım garaib-i ahvali câmi bulunanlardır.” (HRG, Ş, V, 1912)

Dönem roman, hikâye ve tiyatrolarındaki önemli bir özellik de Yenileşme Dönemindeki birtakım ağız özelliklerini yansıtmaları olmuştur. Aşağıdaki cümlelerde bu örnekler görülebilir:

“Kum tepeleri üzerinde çatlak, kaba bir ses avaz avaz bağırırmaktaydı. **Birinti vamiş**. Koca öküzler!” (NN, Z, V, 1896)

“**İrahmet** olsun canına. Babam senin kadar muziki bilmez idi ki.” (HRG, HS, V, 1916)

“**Örgenen** ileri varıyor; örgenmeyen taklak kılıyor!” (HRG, MS, V, 1900)

“Gücü yetse analığını, sevgili tosunu Mevlut, nazlı meleği küççük **epelek** (kelebek) ile beraber sürükleyip karlar içine yuvarlayarak kendisini ısırmış.” (HRG, HS, V, 1916)

“Arkamıza eski entariler, pamukları çıkmış **mundar** hırkalar giydirdiler.” (HRG, HS, V, 1916)

Bu eserlerin içinde gayr-ı Türk unsurlara ait ağız özelliklerinin de olduğu görülür. Bu unsurlardan Ermeni, Arap ve Rumların konuşma özelliklerini içeren cümle örnekleri şunlardır:

“Bu koca kellen keme sıçanının kafasına **benzeyor**.” (HRG, HS, V, 1916)

“Bugün Tal’at Bey **şok düşünür**.” (ŞS, TTF, III, 1875)

“Amma bizim mamlâkatta **şocuk** on beş-on altı yaşında evlenir **heb**.” (ŞS, TTF, III, 1875)

Roman türünü dönemin dili açısından önemli bir yere koymak gerekir. Bu yolla günlük hayatta kullanılan, yaşayan Türkçe yazı diline sokulmuştur. Romanlarda dönemin günlük konuşma dili örneklerini yansıttığı için argo örneklerine de rastlanır. Bu eserler, dönemin argo söz varlığını yansıtmaları bakımından da önemlidir. Eserlerde görülen bazı argo örnekleri de şunlardır:

“Vay namussuzlar, edebsizler, ırzsızlar. Bana da mı **lolo!**” (AR, FA, V, 1922)

“**Aftosuna** adıyla sanıyla Yek Çeşm Marika derler.” (HRG, Ş, V, 1912)

“Hasta olursa veya ez-kaza **kodese** girerse sandık parasından beslenip tütün içeceği de bir tesliyet idi.” (H, NN, V, 1896)

“Filan falan deyî bana boyuna **martaval** okuyorlarsa bütün bu lafların aslı yoktur, hepsi de dipsiz koftidir doğruluğuyla nasıl onlara kontro gideyim?” (HRG, HS, V, 1916)

“Eski hampası da benim gibi **mangiz** tutmaz imiş.” (HRG, Ş, V, 1912)

“Hanımefendimiz on sekiz yaşında körpe kızlar ile izdivaç hiffetine kalkışan altmışlık, yetmişlik **pinpon**ların ahlâklarını tekeffülde ne kadar ileri varsanız, bunların iyi adam olduklarına beni ikna edemezsiniz.” (HRG, HS, V, 1916)

“Bizim **moruk** bana bu mirası bırakırken içinden bir altını bozdurup harcedemesin diye bedduada bulunmuş.” (HRG, Ş, V, 1912)

“Büsbütün **beleşt**en geçinecek izdivaç arayanların haddi hesabı yok ya.” (HRG, HS, V, 1916)

“Çekil karşımdan **yelloz**.” (HRG, C, V, 1914)

“Yağlıkçı Hasan Efendi bir gün çarşıdaki dükkânında oturmakta iken tanıdığı müşterilerinden alafranga-mizaç ve gayet şık, **apiko** bir genç gelir.” (HRG, HS, V, 1916)

“İstanbul’un bütün kibar **tavcıları** pusuya oturdular.” (HRG, HS, V, 1916)

“Kanbur kahveci arkasında omuzdan iliklenir, yardan ayrıldım biçimde **cakalı** bir mintan kollar dirseklere kadar dekolte.” (HRG, Ş, V, 1912)

“Tılsımname yalan demese de bizim Kirkor söyleyebilir. Çünkü o eski **kofticidir**.” (HRG, HS, V, 1916)

“Vakit geçirmek için Galata’ya geçtik. Filip’te birkaç **kadeh parlattık**.” (AR, ŞE, V, 1922)

“Ta’til-i uzvuna sebebiyet verdiği cihetle lafıyla herifi içeriye **yanpalalamışlar**.” (HRG, Ş, V, 1912)

“İzzet Saim elindeki esâmi kâğıdıyle kendi tabirince **afi kesmek** için medhale çıktı.” (HRG, HS, V, 1916)

“Refiki beni **mandapisiye getirmek** için Vay lüfer vay! diye bir nara attıktan sonra yanaşarak...” (AR, ŞM, V, 1901)

“Pekâlâ, benim için bak ama, sen şimdi bana kara kaşlı yahut sarı saçlı bir şey seviyorsun, şöyle yanıyorsun, böyle tutuşuyorsun gibi **martaval okuyacaksın**.” (AB, L, II, 1897)

“Kirkor’un sesi kısıldı. Kuyunun dibinde boğuldu? **Cartayı çekti**?” (HRG, HS, V, 1916)

“Ey, siz bırakınız da ben bir **iskandil edeyim.**”
(AVP, TA, III, 1870)

“Ben böyle **alargada** ah ü zârla kalayım?” (HRG, T, V, 1900)

“Ben de onun suratına **dikiz ederken** hörgücümü sakat tarafına doğru siperleyip sağlam cihetini temâşâ ederim.”
(HRG, Ş, V, 1912)

“Yarın sabah ortalık daha iyice aydın olmadan bu mektubu bunda şu masanın üzerine bırakıp **fertiği çekeceğiz.**”
(HRG, HS, V, 1916)

1.2.3.8. Tiyatro

Yenileşme Dönemindeki tiyatro türüne ait ilk örnek Şinasi'nin ‘Şair Evlenmesi’ adlı eseridir. Namık Kemal’in ‘Vatan yahut Silistre’, ‘Akif Bey’ ve ‘Celalettin Harzemşah’ piyesleri ile beraber bu türün Türk edebiyatındaki örnekleri çoğalmaya başlar.

Tiyatro türünde eser veren yazarlardan olan Ahmet Vefik Paşa'nın ‘Tabib-i Aşk’, ‘Dekbazlık’ ve ‘Merekî’ adlı eserlerinden alınan parçaları, Âli Bey’in ‘Kokona Yatıyor’, ‘Ayyar Hamza’ gibi tiyatrolarının yanında Teodar Kasab'ın ‘Pintî Hamid’ ve ‘Tam Müstebid yahut İşkilli Memo’ adlı tiyatro eserleri dönemin tiyatrosu hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlar.

Tiyatrolar da tıpkı romanlar gibi dönemin yaşayan Türkçesi hakkında önemli bir veriye sahiptir. İlk tiyatrolardan itibaren diyalogların kullanıldığı bu eserlerde devrin konuşma dilinin yansıtıldığı ve günlük hayata ait ödüncülemelerin yer aldığı görülür.

İKİNCİ BÖLÜM

LEKSİKOLOJİ VE YENİLEŞME DÖNEMİ LEKSİKOLOJİSİ

2.1. LEKSİKOLOJİ NEDİR?

Köken olarak Yunanca ‘kelime’ anlamına gelen ‘lexis’ ve ‘bilim’ anlamına gelen ‘logos’ kelimelerinin birleşmesi ile oluşan leksikoloji (sözcük bilimi), bir dilin söz varlığını inceleyerek sahip olduğu kelimelerin özelliklerini ortaya koyan dilbilimi dalıdır. Dilin söz varlığını, biçim birimlerini ve birleşik sözcüklerini inceleyen leksikolojinin deyimden atasözüne kadar oldukça geniş bir çalışma alanı vardır.²¹

2.1.1. Leksikolojinin Çalışma Alanları

Bir dilin söz varlığını konu edinen leksikolojinin inceleme alanı da kendi arasında çeşitlilik gösterir. Bütün söz varlığının genel niteliğinin ya da özel bir yönünün aydınlatılmaya çalışılması; tarihî özellikleri ile belirli bir dönemdeki hususiyetleri bu farklılığı belirlemedeki temel ölçütler olarak görünmektedir.

Herhangi bir dilin mevcut söz varlığının genel özelliklerini inceleyen bölümüne ‘genel leksikoloji’, daha özel bir şekilde karakteristik özelliklerine değinip ayrıntılı bir şekilde işleyen bölümüne de ‘özel leksikoloji’ denir.²²

Başlıca iki ana bölüme ayrılan leksikolojinin iki alt kolu daha vardır. Bunlar kelimenin geçirdiği tarihî seyri inceleyen kolu olan ‘tarihî leksikoloji’ ile belli bir dönemdeki özelliklerinin ele alındığı ‘betimleyici leksikoloji’dir.²³ Yenileşme Dönemini incelediğimiz bu çalışma, betimleyici leksikolojinin alanına girmektedir.

Bir dilin leksikolojik özelliklerini ortaya koymak için diğer dil bilimi dalları ile olan ilişkisini belirlemek gerekir. Leksikoloji, kelimeleri her yönü ile incelediği için diğer dil bilimi dalları ile ilişki içerisindedir. Kelimelerin yapı özelliklerini, sahip oldukları anlamları ve bu anlamların değişimlerini inceleyen leksikoloji; diğer dil bilimi dalları

²¹ Doğan Aksan, **Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2009, C.III, s.13.

²² Loredana Fratila, **Words about Words An Introduction to English Lexicology**, 2011, p. 11.

²³ Fratila, **op.cit.**, p.15.

olan 'ses bilgisi, şekil bilgisi, cümle bilgisi, anlam bilgisi, köken bilimi, sözcük bilimi, kullanım bilim, lehçe bilgisi, sosyal dil bilim hatta ruh dil bilimi' ile yakın ilişki içerisinde. ²⁴

2.1.2. Kelime

Bir dilin temel ögesi olan kelimeler üç türe ayrılır: Bunlar biçim, anlam ve dilbilgisel ulam olarak tanımlanır. Biçim, kelimelerin farklı biçimlerde kullanılmasıdır. Bu biçimler, türetimsel ve çekimsel biçim birimler olarak tanımlanır. ²⁵ Türkçedeki türetimsel biçim birimler 'yapım ekleri' denilen ekler iken çekimsel biçim birimler ise 'çekim ekleri'dir. 'Anlam' ise bilindiği gibi kelimelerin sahip olduğu anlam çeşitliğidir. 'Dilbilgisel ulam' ise bir kelimenin cümle içerisindeki görevidir. Yani bir kelimenin cümle içerisinde isim, sıfat, zarf, zamir, edat, bağlaç, ünlem ve fiil olarak görev yapmasıdır. ²⁶ Türkçede 'edat, bağlaç, ünlem, fiil ve zamirler' genel olarak belli kelimeler iken ad soylu kelimelerden olan 'isim, sıfat ve zarflar' ise cümle içerisinde yaptığı görev açısından tam bir dilbilgisel ulam özelliği gösterir.

Bazı kelimeler, tek başlarına bir anlam ifade etmeyip yanındaki diğer kelimelerle birleşerek anlam ilişkisi kurar. Bu yönü ile kelimeleri 'dolmuş' ve 'boş' sözcük olarak iki gruba ayırmak mümkündür. İsim, sıfat, zarf, fiil gibi sözcük türleri, dolmuş sözcüğü ifade ederken zamir, bağlaç ve edatlar ise boş sözcüktür. ²⁷

2.1.2.1. Kalıtsal Kelimeler

Her dilde kuşaktan kuşağa aktararak insan yaşamında birinci derecede öneme sahip olan çoğunluğu da yerli sözcüklerden oluşmuş temel söz varlığıdır. ²⁸ Bu söz varlığının kullanım sıklığı diğer kelimelere göre daha fazladır.

2.1.2.2. Yeni Kelimeler

Ödünçleme ve türetme yolu ile dilin söz varlığına dâhil olmuş sözcüklere yeni kelimeler denir.

²⁴ Fratila, **op.cit.**, pp. 15-16.

²⁵ V. Doğan Günay, **Sözcükbilime Giriş**, İstanbul, Multilingual Yay., 2007, s. 11.

²⁶ Günay, **a.g.e.**, s. 13-14.

²⁷ Günay, **a.g.e.**, s. 17-20.

²⁸ Aksan, **a.g.e.**, s. 17.

Dilde yeni kelimelerin yer almasının çeşitli nedenleri vardır. Bunların başında dilin kendi ihtiyaçları doğrultusunda ortaya çıkan yeni kavramları karşılama ihtiyacı gelir. Teknolojik gelişmeler, toplumsal yenilik birçok yeni kelimenin dile girmesinde etkili olan önemli nedenler arasında sayılabilir.²⁹ Türkçe tarihi boyunca yeni kelimeleri çeşitli dillerden almış ve zengin bir söz varlığına sahip olmuştur. Yenileşme Dönemi Türkçenin yeni kelimeleri bünyesine dâhil etmede oldukça önemli bir dönemdir. Bu döneme kadar daha çok Arapça ve Farsça gibi dillerden kelimeler alınırken Tanzimat Fermanı (1839) ile gelen siyasi değişimin, kültür ve sosyal alanlarda da kendisini hissettirmesi ile Türkçe artık Fransızcadan yoğun oranda kelime almaya başlar. Yeni kelimeler alınırken bir yan da dilin mevcut kelimelerine yeni anlamlar yüklenmesi ile söz varlığı ve kavram alanı kendisinden önceki dönemlere göre oldukça zenginleşir ve farklılaşır.

2.2. YENİLEŞME DÖNEMİ SÖZ VARLIĞI

Türkçenin Anadolu'da yazı dili olarak gelişmesi, Beylikler Dönemi'nde yazı dili olarak kullanılması ile başlar. Oğuz Türkçesinin ilk metinlerinde birkaç ağzın özellikleri görülür. Bu ağzların içinde Batı Anadolu ağzlarının etkisi gittikçe artar ve daha sonra bir standartlaşma meydana gelir. İstanbul'un Fethinden çok önce Bursa, Edirne, Amasya ve Manisa gibi kültür çevrelerinden şekillenmiş olan bu standart yazı dili, esasında XV. yüzyılın başlarından itibaren Batı Anadolu ağzlarının esas alındığı bir yazı dilinin standart hâle gelmiş şeklidir.³⁰

Yerel unsurların ve sosyal tabakaların izlerinin silindiği ağızlar üstü ve norm oluşturuvcu bir yapıya bürünen bu standart dil,³¹ Yenileşme Döneminden itibaren gerek söz varlığı gerekse de cümle yapısı bakımından bazı değişikliklere uğrayarak karşımıza çıkmaktadır. Yenileşme Döneminin Türkçesini Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesinden Cumhuriyet'in başlarına kadar olan geniş bir dönem olarak ele alırsak bu dönemde Türkçe, Klasik Osmanlı Türkçesi döneminin bitimi ile Türkiye Türkçesinin başlangıç dönemini ifade eder. Genel kabulde Yeni Lisan Makalesi'nin yayımlandığı 1911 yılı Türkiye Türkçesi döneminin başlangıcı olarak kabul edilse de Yenileşme Dönemini, sahip olduğu leksikolojik özellikler açısından Türkiye Türkçesi döneminin başlangıcı kabul etmek daha doğrudur.

²⁹ Günay, **a.g.e.**, s. 221.

³⁰ Hayati Develi, "İstanbul Türkçesi", **Büyük İstanbul Tarihi**, C. 7, 2015, s. 108-117.

³¹ Nurettin Demir, "Ağız Terimi Üzerine", **Türk Bilig**, S. 4, 2002, s. 105-116.

Türk dilinin tarihi açısından Selanik'te çıkan 'Genç Kalemler' dergisindeki 'Yeni Lisan' adlı makalenin önemi hiçbir şekilde yadsınamaz. Bu makale tarihi ve sosyal bir başarı olarak görülmelidir.³² Bu makaleyi uzun yıllar devam eden sadeleşme sürecindeki önemli bir merhale olarak görmek yukarıda zikredilen sebeplerden dolayı daha isabetli olur.

2.2.1. Yenileşme Dönemi Türkçesinin Genel Durumu

Yenileşme dönemi Türkçesi, Klasik Osmanlı Türkçesi ve Türkiye Türkçesi dönemleri arasında bir geçiş dönemidir. Dönemin başlarında klasik Osmanlı Türkçesinin söz varlığı ve cümle yapısının tesiri yoğun olarak devam ederken dönemin ikinci yarısında ise Türkiye Türkçesi dönemi özellikleri daha belirgindir. Dönemin genelinde bu diglostik yapıyı görmek mümkündür. İlk dönem metinlerinde Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalar daha yoğun bir şekilde yer alırken dönemin ikinci yarısında gazete, roman, hikâye ve tiyatro gibi türlerin yaygınlaşmasıyla bu kelimelerin oranında dikkate değer bir sayıda azalış görülür.

Yenileşme Dönemi Türkçesinin en önemli özelliklerinden biri dönemin başlarında uzun cümlelerin olmasıdır. Uzun cümle alışkanlığı Osmanlı Türkçesi döneminin bir etkisidir. Bu anlayışta kısa yerine uzun cümlelerin kullanıldığı, bilgi verme amacından çok sanat kaygısının ön plana çıktığı görülür. Nazım dilinin daha çok rağbet gördüğü bu devirlerde nesir yazarlarının da aynı itibarı görmek için bu yolu seçmeleri dilde bu tarz cümleleri ortaya çıkarmıştır.³³ Islahat Fermanı'ndan alınan aşağıdaki cümle, bu dönem başlangıcında ne kadar uzun cümleler kurulduğunu gösterir. 'Ve' bağlacı ile eş görevli kelime ve kelime gruplarının bağlanması ile oluşturulan bu cümlelerde ayrıca Farsça yapılı zincirleme tamlamalar dikkati çeker:

"Mâlûm ola ki yed-i müeyyed-i mülûkâneme vedîa-i Cenâb-ı Bârî olan kâffe-i sunûf-ı tebaa-i şâhânemin her cihetle tamamî-i husul-i saadet-i hâli akdem-i efkâr-ı hayriyyet-nisar-ı padişâhânem olarak, cûlûsı meymenet-me'nûs-ı hümâyûnum gününden beri bu bâbda zuhûra gelen himem-i mahsûsa-i şâhânemin hamd olsun pek çok semere-i nâfi'ası meşhud olup, mülk ve milletimizin mâmuriyet ve serveti an-be-an tezâyüd etmekte ise de, Devlet-i Aliyyemizin şânına muvâfık ve milel-i mütemeddine arasında bihakkın hâiz olduğu mevki'-i âlî ve mühimme lâyük olan hâlin kemâle îsali için şimdiye

³² Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2013, s. 125.

³³ Hayati Develi, "Söze Boğulan Tarih: Osmanlı Tarih Yazıcılığının Dili", **Nesrin İnşası: Düzyazıda Dil, Üslup ve Türler- Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları V**, İstanbul, Turkuaz Kitapçılık ve Yayıncılık, 2010, s. 92.

kadar vaz' ve tesisine muvaffak olduğum nizamât-ı cedîde-i hayriyyenin ez-ser-i nev te'kit ve tevsî'i matlûb-ı mâdelet-mashûb-ı pâdişâhânem olduğu halde, umûm tebaa-i şâhânemizin mesai-yi cemile-i hamiyetkârâneleri ve müttelik-i hass-ı bâhirü'l-ihlâsımız olan düvel-i müfahhamanın himmet ve muâvenet-i hayırhâhâneleri eseri olmak üzere Devlet-i Aliyye'mizin bu kerre bi-inâyetillâhi Taâlâ hâricen hukuk-ı seniyyesi bir kat daha te'ekküd eylediğine ve bu cihetle şu asır, Devlet-i Aliyyemiz için bir zaman-ı hayriyyet-iktirânın mâbâdi olacağından, dâhilen dahi saltanat-ı seniyyemizin tezyid-i kuvvet ve meknetini ve revâbit-ı kalbiyye-i vatandaşî ile birbirine merbut olan ve nazar-ı ma'delet-eser-i müşfikânemde müsâvî bulunan kâffe-i sunûf-ı teba'a-i şâhânemin her yüzden husul-i tamâmî-i saadet-i hâl ve memâlik-i şâhânemizin mamuriyetini müstelzim olacak esbâb ve vesâilin an-be-an ilerlemesi murad-ı merhamet-itiyad-ı mülûkânem iktizâsından bulunduğu binaen, hususât-ı atiyetü'z-zikrin icrâsına irade-i mâdelet-i fade-i padişâhânem şeref-sudûr olmuştur."(IF, I, 1856)

'Tanzimat Fermanı', 'Islahat Fermanı' ve birtakım layihalarda eski nesir geleneğini devam ettiren bazı resmî metinlerde bu uzun cümle yapıları görülmekle birlikte diğer metinlerde cümleler kısılır.³⁴ Önceki dönemlerde biraz da üslup kaygısı ile oluşturulan uzun cümleler, dilin daha çok göndergesel işlevinde kullanılmasından yani, bir şeyleri öğretmek amacı ile metinler oluşturulmasından dolayı kısaltmaya başlamıştır.

Yenileşme Dönemi Türkçesinin başlarında Arapça ve Farsça edatların kullanım oranındaki fazlalık dikkati çekmektedir. Dönemin ortalarından itibaren tıpkı cümlelerin kısaltması gibi bu edatların kullanım sıklığında da bir azalma görülür. Bu dönemde Arapça 'alâ, an, bi, fi, ilâ, kemâ, maa, min' çekme edatları ile 'bilâ, ba'de, beyn, hasb, led' gibi çeşitli edatların yanında Farsça 'bâ, be, ber, bi, ender, ez, nâ' gibi ön edatlar da kullanılmıştır. Farklı türlerden alınmış örneklerde bu edatların kullanımları şu şekilde örneklendirilebilir:

"Bu usul **minel**-kadîm kâffe-i hükûmât-ı meşrûtada dahi câri olup Fransa imparatorunun cûlûsundan beri lağvolunmuş idi."
(M, HP, II, 1867)

"Tekâlifin bazı mertebe tebdili kabil olurdu deyü **beyn**-en-nâs söylenmeğe başladı." (EPP, MNP, I, 1871)

"Ve belki hayatta nâil olduğu rütbe ve nâm ve itibarı **bade**'l-vefat dahi bütün bütün zâil olmayıp, vesile-i iftihar ve sâire bâis-i şevk ve itibar olmak üzere nâm ve ünvânı ve bazı maaşları nakil ve tevarüs eder." (SRP, MA, I, 1877)

³⁴ Levend, **a.g.e.**, s. 92.

“Henüz on beş, on sekiz günlük damat olduğum halde taraf-i vilâyetten **ba**-telgraf Rusçuk’a çağrıldım.” (AME, ABC, III, 1891)

“İsveç, Norveç’te demir madenlerinin kesretine ve çelik imâl edecek fabrikaların da terakkisine mebni bu memleketlerde demircilik pek ziyade ileriye gitmiş ve binaenaleyh, câ-**be**-câ büyük büyük fabrikalar küşâd olunmuştur.” (AME, E, III, 1891)

“Lâkin bir cism-i devvârın kendi sür’atine göre (kuvve-i **ani**’l-merkeziyye) dedikleri kuvve-i dâfi’ası cihetiyle bir rakkasın fistanı gibi mıntaka tarafı kabarıp mihverinin iki uçları yani kutubları yassılanır.” (HTE, TT, I, 1895)

“İki gün iki gece kara görmeksizin Bahr-i Muhit-i Hindî’yi karşı yakaya geçip teşrin-i evvelin yirmi beşinci salı günü **ale**’s-seher Karaçi limanına dâhil olduk seher.” (AB, SJ, II, 1898)

“Bunların halleri ve şanları Avrupaya’da bir cevelân nâm seyahatnâmemizde **bi**’l-etraf tarif olunmuştur.” (AME, HPK, III, 1910)

“**Bâ**-husus Arslangözyan familyasına eylemiştir ki **min**-cihetin ve belki **bil**-vücûh bu familya Bahtiyar Paşa familyasından da mukaddem ve mühimdir.” (AME, JT, III, 1910)

“Hâsılı insanlara âmir ve hâkim gibi vasıflar hakikî olmayıp **hasbe**’l-hilâfet tebliğ-i emr ü hükme şiddet-i ittisalleri alâkasıyla mücâzdir.” (AS, EHH, II, 1869)

Bu edatların kullanım sıklığının dönemin sonlarına doğru azalıp yerlerini Türkçe eklere bırakmasında özellikle roman türünün gelişimi etkili olmuştur. Ancak söz konusu edatlar ‘ale’l-âde, fî’l-hakîka, ile’l-ebed, bilâ-istisnâ, badehu, hasbe’l-kader, an-be-an, bî-karâr, ez-kazâ’ gibi kelimelerin yapısına dâhil olarak kullanım sıklığı daha yüksek olan örneklerde daha sonra da kullanılmaya devam etmiştir.

Yenileşme Dönemini kendisinden önceki dönemlerden ayıran en büyük özellik şüphesiz ki söz varlığındaki farklılaşmadır. Fransızcanın etkisi ile Batı dillerine ait birçok kavramın dile girmeye başladığı görülür. Çok sayıda yeni unsur gerek ödünçleme gerek türetme gerekse de anlam eklenmesi yolu ile dönemin söz varlığını zenginleştirmiştir. Daha sonraki bölümlerde ayrıntılı bir şekilde incelenecek bu yeni unsurlara şu örnekler verilebilir:

“Lâkin bunların **telgrafyadan** havadis almaları bir tuhaf şeydir ki içinde olmayan adam okuduğu halde hiçbir şey anlayamaz.” (SL, I, 1852)

“Lâkin Ceride kendine fâide-bahş olur ümidiyle, bu çıkmaz yola sapmış olduğuna teessüfle beraber, mücerred, şu yanlış zehâbdan kendini haberdâr etmek ve hakkında umumun ne mütalâ’ada bulunduğunu göstermek için bu kere **abonelerimizden**

bir zat tarafından şeref-bahş-i mevki'-i vürûd olan mektubun suretini ilân ile iktifâ ederiz.” (TA, CHTAAM, I,1861)

“Cumhuriyetlerin itibarı zevâle yüz tutup **demokrasiya** usulü Avrupa’da küllen mahv ve münderis olmuştur.” (T, AS, II, 1867)

“**Gazeteciler** kimse duymazdan evvel, celb-i havadis etmeğe ve gazetesini tuhaf terkîm eylemeğe gayret ve bunlar birbirinden ziyade ikdâm ve dikkat ile birbirinden ziyade satmağa sa’y ederler.” (SL, I, 1852)

“Bu zavallının kalemi karıştığı gazetelerin **sürüm** barometresi derhal düşerdi.” (HRG, HS, V, 1916)

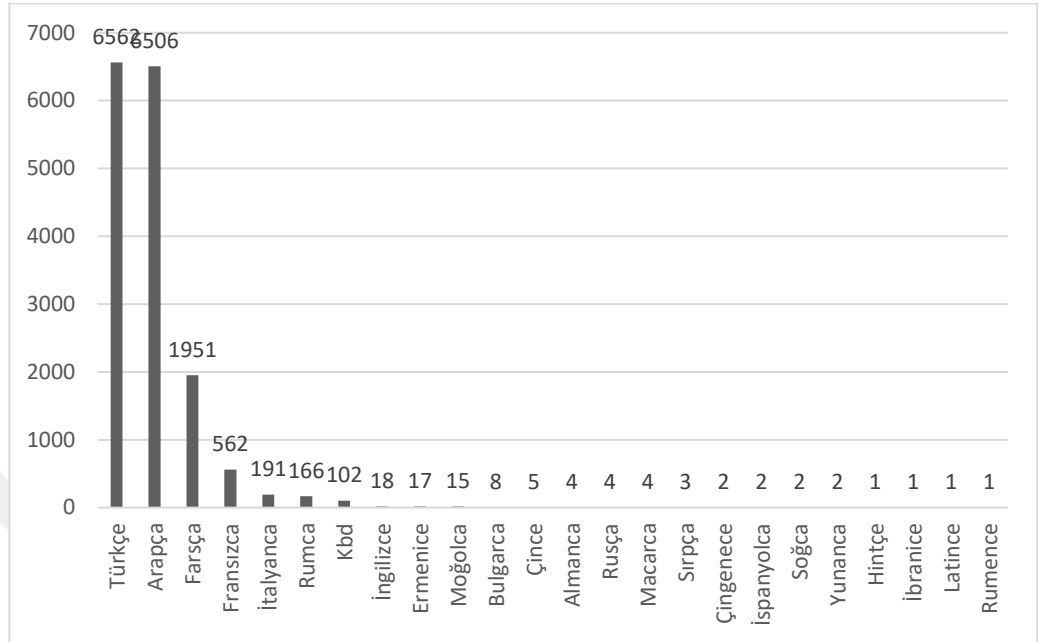
2.2.2. Yenileşme Dönemi Türkçesi Genel Söz Varlığı

Yenileşme Dönemi Türkçesinin daha önceki yüzyıllardan en büyük farkı, söz varlığında Batı dillerinden alınan kelimelerin sayısının gitgide çoğalmasındır. Özellikle gazete vasıtasıyla toplumun tüm kesimlerinin anlayacağı bir dil oluşturma amacı ile kademe kademe sadeleşmenin yanında Batı dillerinden ödünçlemelerin oranında da artış görülür. Buna ek olarak Avrupa’nın ve dünyanın çeşitli ülkelerinin tanıtıldığı seyahatnamelerde ve Batı dünyasına ait eserlerin çevirilerinde ödünçlemeler yapıldığı görülmektedir. Roman ve hikâyelerde özellikle de günlük dile ait kelimelerin ödünçlendiğini de buraya eklemek gerekir.

2.2.2.1. Genel Söz Varlığının Dağılımı

İncelenen metinlerde 16130 kelime tespit edilmiştir. Bu kelimelerin dillere göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 2.1. Kelimelerin Kökenlerine Göre Dağılımı

Söz varlığında birinci sırada yer alan kelimeler Türkçe kelimelerdir. Bu kelimelerin sayısı öz Türkçe ve diğer dillere ait kelimelerden Türkçe kurallarla türetilen kelimeler ile toplamda 6562'dir.

Metinlerdeki kelimelerin dillere göre dağılımında 6506 ile Arapça kelimeler ikinci sırada yer alır. Bu kelimelere başka dillere ait kelimelerden Arapça kurallara göre türetilmiş kelimeler dahildir.

Bu dönemde Farsça kelimelerin söz varlığındaki ağırlığı hâlâ önemli düzeydedir. İncelenen metinlerde Farsça kökenli ve Farsça kurallarla türetilmiş toplam 1951 kelime vardır.

Metinler üzerinde yapılan söz varlığı çalışmasında bir diğer dikkate değer nokta da Fransızca kelimelerin sayısındaki artıştır. 562 kelime ile Fransızcanın derlemin söz varlığına ciddi düzeyde etkisi vardır.

Yenileşme Döneminde önce Türkçenin yan katman etkisi ile kelime ödünçlediği İtalyancadan Yenileşme Dönemi ile beraber ödünçlenen kelime sayısı dikkate alındığında toplam 191 kelimenin derlemde yer alması önemli bir veri olarak göze çarpmaktadır.

2.2.2.2. Kullanım Sıklığı

Dil biliminde sıklık, bir kelimenin diğer kelimelere göre daha fazla ya da az kullanılması anlamına gelir.³⁵ Yenileşme Döneminin söz varlığının özelliklerini saptamak için Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi adlı eserdeki kelimelerin kullanım sıklığını belirlemek önemlidir.

Eser üzerinde yapılan kullanım sıklığı çalışmasında metinlerde en fazla tekrarlanan 500 kelime tespit edilmiş ve bu kelimelerden en çok tekrarlanan kelimelerin kaynakları ve kullanım sıklığı belirlenmeye çalışılmıştır.

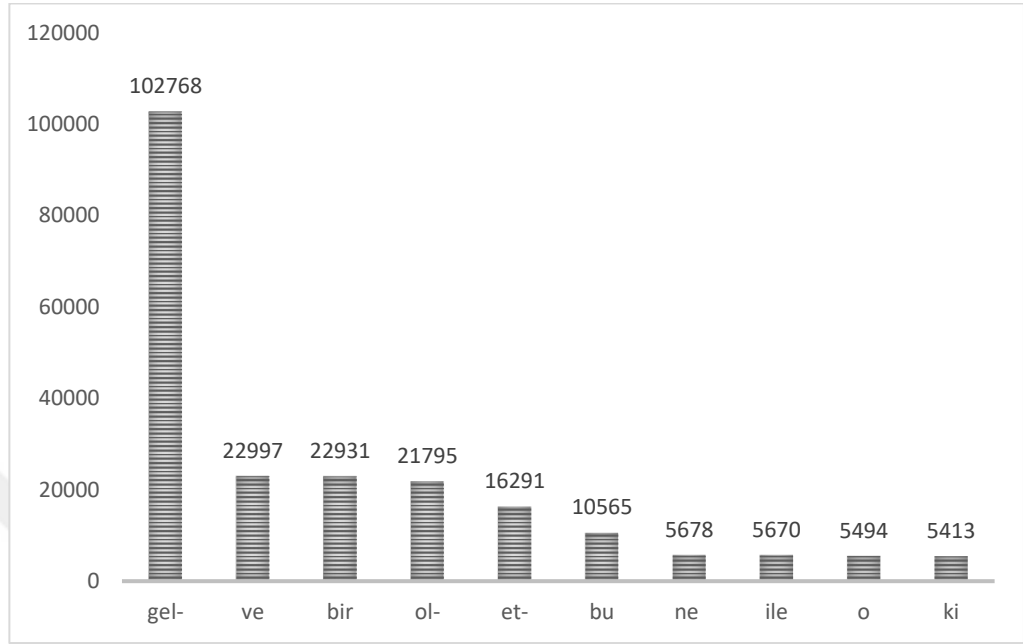
500 kelime içerisinde en fazla kullanım oranına sahip olan kelimeler Arapça kökenlidir. 253 kelime ile Arapça kökenli kelimeler birinci sırada yer alırken ikinci sırada 195 kelime ile Türkçe kökenli kelimeler, üçüncü sırada ise 38 ile Farsça kökenli kelimeler yer alır. Bu kelimelerden başka 5 Fransızca kökenli kelime vardır. 6 tane de yer ismi en çok tekrarlanan kelimeler arasındadır. Bu kelimelerin yüzdelik dağılımında ilk üç sırada %51 ile Arapça, %39 Türkçe ve %8 Farsça kökenli kelimeler bulunur.

Kullanım oranı 500 kelime içerisinde ikinci sırada olmasına rağmen Türkçe kökenli kelimeler, kullanım sıklığı sırasına göre birinci sıradadır. Yukarıdaki kelimelerden farklı olarak kullanım sıklığı en fazla olan ilk 50 kelimedenden 40 kelime Türkçe kökenlidir.

Metinlerde en çok kullanılan 10 kelimenin kullanım sıklığına göre çoktan aza doğru sıralanışı şu şekildedir:

³⁵ Aksan, a.g.e., s. 20.

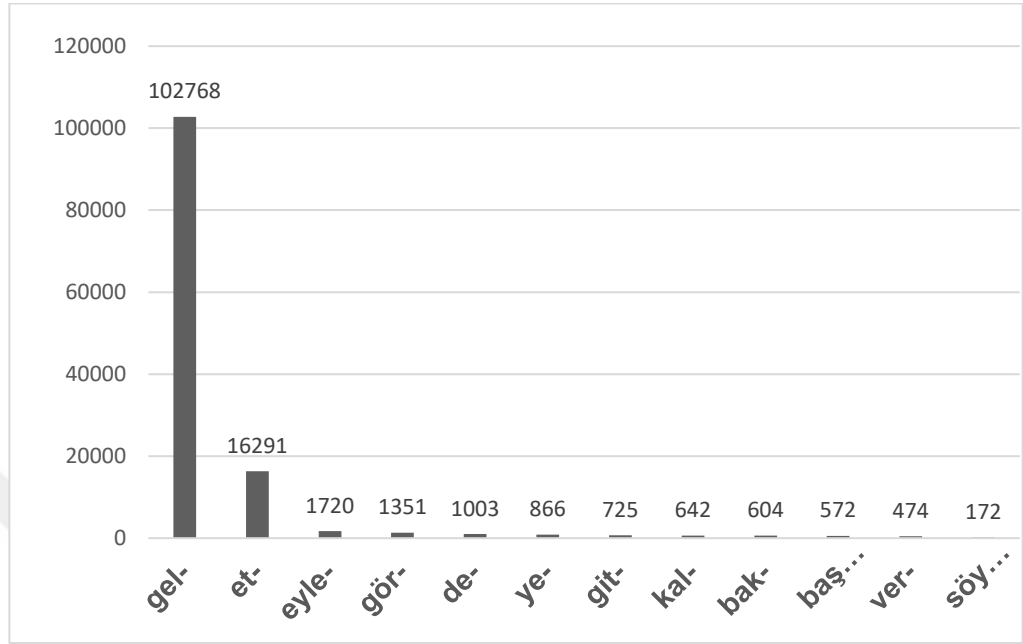
Tablo 2.2. Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Bu verilerden ulaşılabilecek en büyük sonuç: Türkçe kökenli olmayan ‘ve’ ve ‘ki’ bağlaçları dışında Türkçe kökenli kelimelerin kullanım sıklığının en fazla olan kelimeler olmasıdır. Bu iki bağlaç da yüzyıllardır Türkçede kullanıldığı için çıkan sonuç pek de sürpriz değildir. Ancak ‘ki’ bağlacının kullanım sıklığının oldukça fazla olması bu dönem Türkçesinin cümle yapısında Farsça ‘ki’li cümlelerin oranının hâlâ fazla olduğunu gösterir.

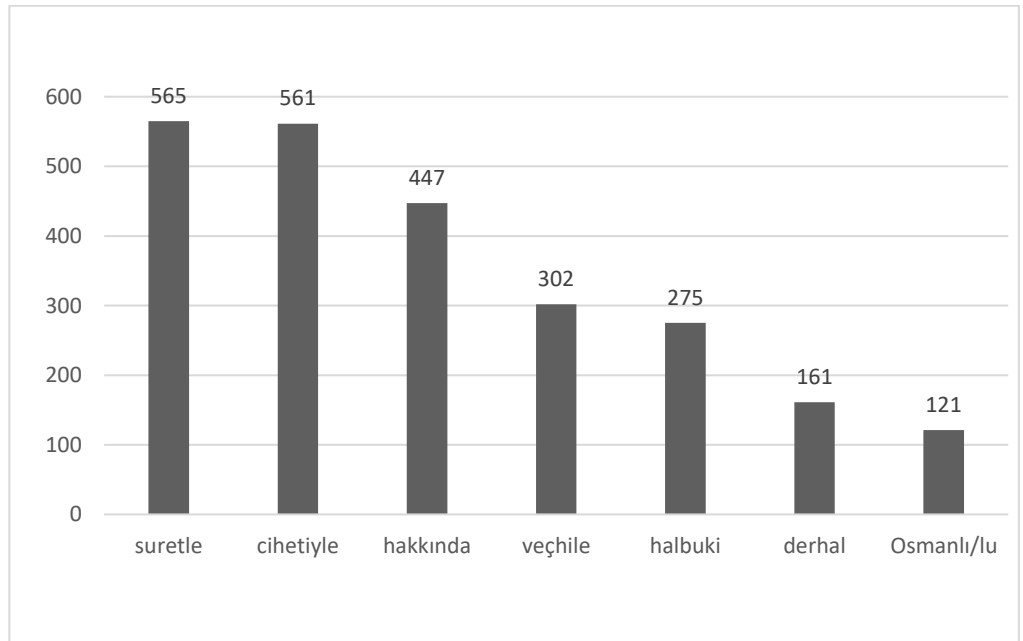
Türkçe kökenli kelimeler içinde en sık tekrarlanan kelimeler; dilin temel söz varlığına ait sayı isimleri, sıfat, zamir, bağlaç ve edatlardır. İsim soylu bu kelimelerin yanında birçok fiil de vardır. Bu metinlerde kullanım sıklığı en fazla olan fiiller de çoktan aza doğru şu şekilde sıralanabilir:

Tablo 2.3. Fiillerin Kullanım Sıklığı

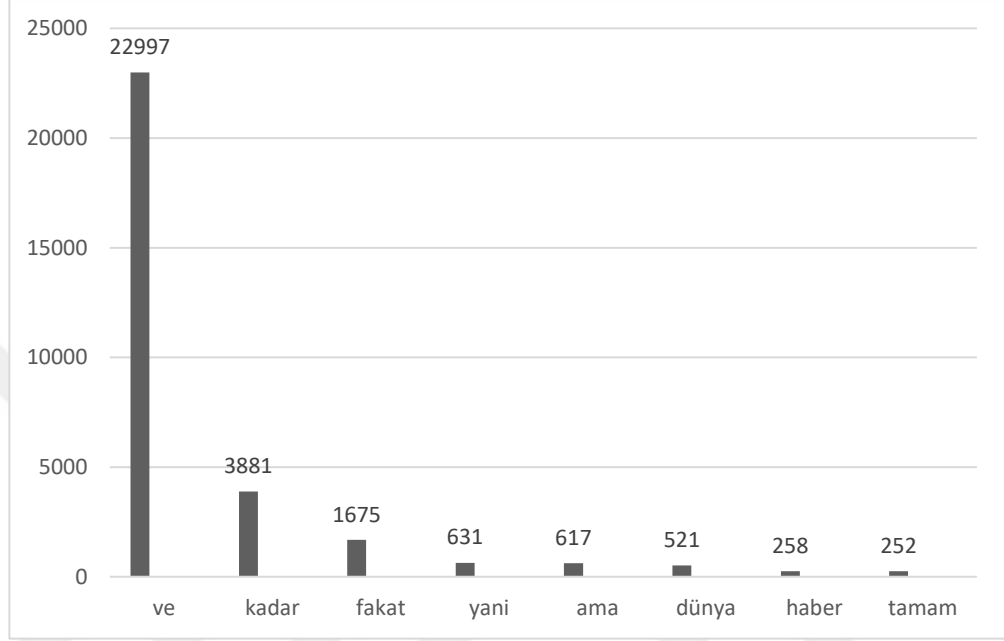
Arapça kökenli kelimelerin ismin hâl ekleri ile kalıplaşması ile oluşan bazı kelimelerin kullanım sıklığı şu şekildedir:

Tablo 2.4. Kalıplaşan Kelimelerin Kullanım Sıklığı

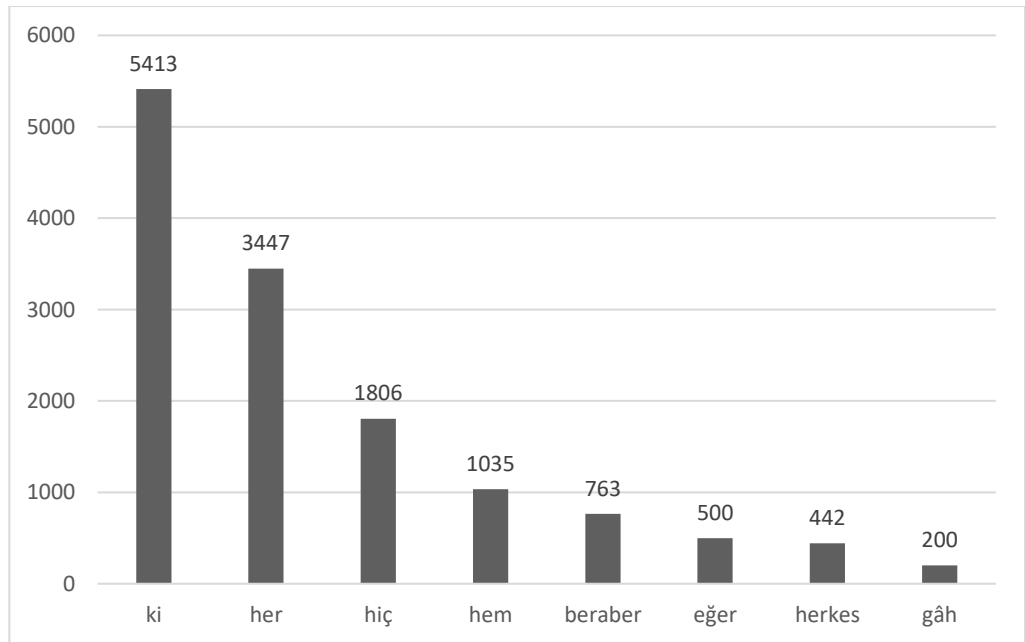
Arapça kökenli kelimelerden kullanım sıklığı en fazla olan kelimeler ise şunlardır:

Tablo 2.5. Arapça Kelimelerin Kullanım Sıklığı

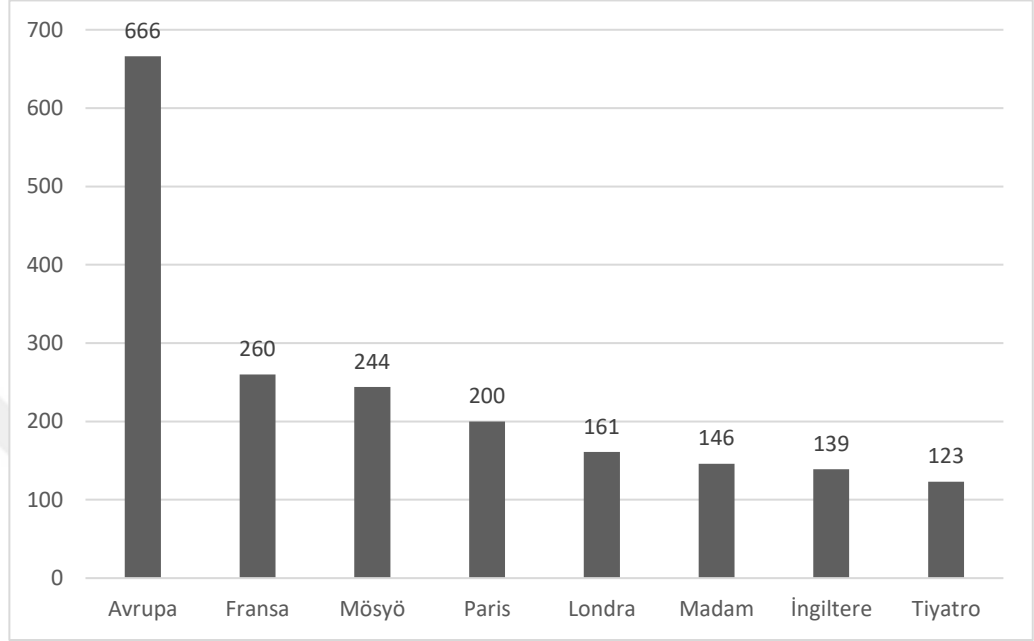
Farsçadan Türkçeye geçen kelimeler de kullanım sıklığı açısından edat, bağlaç ve zamirler en önlere yer alır. Bunların kullanım sıklığı şu şekildedir:

Tablo 2.6. Farsça Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Batı dilleri kökenli kelimelerin kullanım sıklığı şu şekildedir:

Tablo 2.7. Batı Kökenli Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Bu kelimeler içinde **mösyö** ve **madam** kelimelerinin çok sık kullanılması dönem genelinde sıklıkla kullanıldığı anlamına gelmez. İncelenen eserler arasında romanlar çok olduğu için bu kelimeler daha çok Fransız roman tiplerinin unvanları olarak fazlaca kullanılmıştır.

Yer adı olarak Avrupa'da yer alan ülke ve şehir isimlerinin yer alması dönemin kültürel hayatı hakkında bazı çıkarımlar yapmayı da mümkün kılmaktadır. Ayrıca yabancı dil isimlerinden de en çok 120 kelime ile **Fransızca** kelimesinin kullanılması Yenileşme Döneminin kültür zeminini ve bu kültürün taşıyıcılık işlevini üstlenen dil olan Fransızca'yı göstermesi bakımından önemlidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YENİLEŞME DÖNEMİ VE DİLDE YENİ UNSURLAR

3.1. YENİ UNSUR KAVRAMI

Bir dilde yeni olan bir kavramı karşılamak için alınan, türetilen ya da yeni bir anlam kazandırılmış kelime ya da kelime gruplarına yeni unsur (neolojizm) denir.

Türkçede “yeni öge, yeni söz, yeni sözcük, yeni kelime, yenicilik ve neolojizm” gibi adlarla anılan bu terimi,³⁶ Berke Vardar şöyle tanımlar: “Yeni oluşturulmuş ya da bir süre unutulduktan sonra yeniden kullanılmaya başlanmış, bir başka dilden ya da bir ağızdan yeni alınmış anlamlı birimlerle yeni bir anlam edinmiş aynı türden birimlere verilen ad.”³⁷ Yeni unsur, bir dilde olmayan bir göstergenin ortaya çıkmasıdır. Yeni ögelerin ortaya çıkışı genelde dil ilişkileri sonucu meydana gelir. Kaynak dilde olan bir kavramın hedef dilde olmaması nedeniyle gerçekleşir. Yeni ögelerin dilde olması genelde ödünçleme yoluyla olur. Yeni ögeler, dile sadece yeni kelimelerin girmesi ile değil; dilin kendi imkanlarıyla yaptığı türetmeler ile de olabilir.

3.1.1. Türetme

Bir toplum, zihnî ve amelî faaliyetlerinin sonucunda soyut veya somut yeni nesne ve kavramlara ulaştığında, yani bir icat veya buluş elde ettiğinde ‘yeni’ olanı adlandıracaktır. Bu ise kendi dilinde var olan kelime veya unsurlarıyla gerçekleşir. Bu ise dilbilimsel olarak bir **türetme** olur. Türetme; ekleme, bükümleme, birleştirme ve anlam eklemesi yolu ile yapılır.

3.1.2. Ödünçleme

‘Yeni’ olan, toplumun kendi icadı olmayıp başka bir toplumun icadı veya buluşu ise bunun adı karşıdan alınırsa buna da **ödünçleme** denir. Ödünçlemeyi Zeynep Korkmaz, “alıntı kelime” olarak adlandırıp “Bir dile başka bir dilden girmiş ve o dilde

³⁶ Şükrü Haluk Akalın, neolojizm terimini “yeni öge” olarak açıklamaktadır. Bu terimi açıklarken “yeni sözcük” terimine de dikkat çeker. Dilde var olan bir kelimenin karşılığında başka bir kelimenin dilde kullanılmasını yeni öge olarak adlandırmaz. Ona göre bunlar “yeni sözcük”tür. Bkz.: Haluk Şükrü Akalın, XXI. Yüzyıl Türkçesinde Yeni Ögeler (Neolojizmler) ve Yeni Sözcükler”, **Türkolojiya**, C1, 2016, s. 21-29.

³⁷ Berke Vardar, **Açıklamalı Dil Bilim Terimleri Sözlüğü**, Multilingual Yay., İstanbul, 2007, s. 223.

benimsenmiş olan kelime”³⁸ olarak tanımlar. Berke Vardar ise “aktarım” olarak adlandırdığı bu kavramı “bir başka dilden öge alma”³⁹ şeklinde açıklar. Yabancı bir dilden alınan kavram kendi dilinden bir kelimeyle karşılanıyorsa buna da **anlam ödünçlemesi** adı verilir. Ödünçleme kaynak dilden doğrudan yapılıyorsa buna **doğrudan ödünçleme**; başka bir dil aracılığı ile yapılıyorsa da buna da **dolaylı ödünçleme** denir.

Yenileşme Döneminde Batı dünyasında görülen bilim alanındaki gelişmeler, icat edilen birçok araç-gereç, sanat ve spor alanında Batı usulü bir uğraşı alanının doğması, Batı kültürü etkisinde bir yaşam tarzının ortaya çıkması gibi birçok sebep ve bunların yanında hayatın sürekli değişmesi ile insan zihninin birtakım yeni kavramlara ihtiyaç duyması sonucunda bir yandan hızlı bir şekilde ödünçlemeler yapılırken bir yandan da yeni kelimeler türetilmiştir. Önceki dönemlerde farklı anlamlara gelen birçok kelimenin bu dönemde yeni anlamlar kazanması ile de leksik açıdan çok yönlü ve zengin bir dönem ortaya çıkmıştır.

3.2. Dilde Sadeleşme ve Yeni Unsur Tartışmaları

Yenileşme Dönemi Türkçesi, hayatın her alanında olduğu gibi dilde de bir restorasyon evresidir. Restorasyonun mahiyetinde ise resmî dili sadeleştirerek geniş halk kitlelerinin anlayacağı bir kıvama getirme düşüncesi vardır. Bu düşüncüyü Şerif Mardin, Deutsch’ın “yoğun bir iletişim için bireylerin mobilizasyonu” düşüncesinden hareketle devlet bürokrasisin halk ile arasındaki iletişim krizini çözmek istemesine bağlar.⁴⁰ Osmanlı Devleti’nde dilde sadeleşme fikrini ilk olarak ortaya atan Akif Paşa’nın devlet işlerini yürütmeye eski, karışık bürokrasi dilini terk ederek daha sade ve anlaşılır bir dil oluşturma fikrinin temelinde de bu düşünce vardır. Bürokrasi dilinin süslü ve abartılı üslubundan dönemin önemli simalarından Mehmed Said Paşa da rahatsızdır.⁴¹ Eski nesir geleneğinin devamı olan uzun cümlelerin aslında 1830-1835 yıllarına kadar devlet bürokrasisinde görev yapan Fenerli Rumlardan miras kaldığına değinen Paşa,⁴² bir dönem bürokraside Fransızcanın kullanılmasını da buna bağlar.⁴³ Dönemin devlet yöneticilerinin de şikayetçi olduğu bu mesele Meclis-i Vâlâ’nın 9 Ocak

³⁸ Zeynep Korkmaz, **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Türk Dili Kurumu Yay., Ankara, 1992, s. 6.

³⁹ Vardar, **a.g.e.**, s. 15.

⁴⁰ Şerif Mardin, **Türk Modernleşmesi, Makaleler 4**, İletişim Yay., İstanbul, 1991, s. 143-145.

⁴¹ Mehmed Said Paşa, **Gazeteci Lisani**, haz.: Ersin Özarslan, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi, Ankara, 2008, s. XXIV.

⁴² Özarslan, **a.g.e.**, XXXI

⁴³ Özarslan, **a.g.e.**, XXXVIII

1847 tarihindeki mazbatasında yer alan düzenlemeler ile çözüme kavuşturulmaya çalışılır. Netice itibariyle bu düzenlemeler standart bir bürokrasi dilinin yerleşmesini, bu metinlerin sadeleşmesini sağlar.⁴⁴

Tanzimat Fermanı ile başlayan yenileşme sürecinin sadece yönetim sisteminde kalmayıp diğer alanlara da sirayet ettirilmesi başta eğitim olmak üzere birçok alanda kolay öğrenilebilir bir dil oluşturmayı zorunlu hâle getirmiştir. En önemlisi de yapılan reformların halk tarafından benimsenmesi, Türkçenin halk ile yönetici kesim arasında daha anlaşılır bir düzeyde olması ile sağlanacaktır.⁴⁵ Avrupa medeniyetinin askerlik, bilim, sanayi gibi alanlarına yönelme ve Batı kültürüne ait türlerin alınması süsten uzak bir dilinin inşası ile mümkündür.⁴⁶ Türkçenin sadeleşme safhalarında en büyük rolü oynanan unsur bu gerekliliğin zorlamasıyla gazete olmuştur. Böylelikle yazı dili, gazete vasıtası ile sadece üst kesiminin iletişim aracı olmamış; halkın geneline hitap eden bir mahiyete bürünmüştür. Yenileşme Dönemi Türk aydınının amacı da bu olmuştur. Onlar, halkı eğitmeye çalışan, onların sorunlarına çözüm arayan bir yol izlemişlerdir.⁴⁷ Mesela dönemin önemli simalarından Alî Paşa, dilde sadeleşme fikrini hayata geçirmek için Hariciye Nezaretindeki görevini ifa ederken katiplerin süslü bir dille yazılarını kaleme almalarına karşı çıkmış hatta yazıların Fransızca yazılıp doğrudan Türkçeye çevrilmesini emretmiştir.⁴⁸

3.2.1.1. Sadeleşme Tartışmaları

Türk dilinin sadeleşmesi hakkında devrin önde gelen isimlerinin görüşleri önemlidir. Namık Kemal, dilin söz varlığının sadeleşmesi gerektiğini ifade eden ilk isimlerdendir. Ona göre dil, lüzumundan fazla Arapça ve Farsça kelimeler ile doludur. Özellikle edebî eserlerin anlaşılmasının zorluğundan yakınan Namık Kemal, gereksiz olan kelimelerin kullanılmaması ve dilin kurallarının belirlenmesi düşüncesindedir.⁴⁹ Onun bu düşüncesi, herkes tarafından hoş karşılanmaz. Dönemin muharrirlerinden Siret Efendi tarafından şiddetle eleştirilir.⁵⁰

⁴⁴ Akyıldız, **a.g.e.**, s. 226-227.

⁴⁵ David Kushner, **Türk Milliyetçiliğinin Doğuşu**, Çev. Şevket Serdar Türet, Rekin Ertem, Fahri Erdem İstanbul, Kervan Yay. 1979, s. 87-88.

⁴⁶ Yasa, **a.g.e.**, s. 31.

⁴⁷ Kushner, **a.g.e.**, s. 89.

⁴⁸ Levend, **a.g.e.**, s. 142-143.

⁴⁹ Levend, **a.g.e.**, s.114.

⁵⁰ Levend, **a.e.**, s. 114.

Dönemin önemli isimlerinden olan Ali Suavi de dilin sadeleşmesi tarafında olan yazarlardandır. Namık Kemal'in edebî dilde sadeleşme görüşünün yanında onun da savunduğu fikir, gazete dilinin sadeleştirmektir. 'Muhbir' gazetesinin ön sözünde bu görüşünü açıklıkla dile getirir. İstanbul'da kullanılan günlük konuşma dili ile herkesin anlayacağı bir şekilde gazetelerin yazılmasını savunarak gereksiz süslerden kaçınılması gerektiğini ifade eder. Fen ve sanat kitaplarında herkesin kolayca anlayabileceği dilin kullanılmasını ve dilde karşılığı varken birtakım zorlamalar yaparak terimler türetmenin yanlışlığını vurgular.⁵¹

Eski edebiyatın temsilcisi olarak bilinen Ziya Paşa'nın da edebiyat dilinin sadeleşmesi hakkında yazmış olduğu 'Şiir ve İnşâ' makalesi meşhurdur. Bu makalede şiir ve inşa dilinin Arap ve Fars edebiyatının taklidi olduğu, söz varlığı açısından bu dillere ait kelimelerle dolu olduğuna dikkat çeker. Ziya Paşa'nın bu makalede en çok arzu ettiği şey ise Türkçenin imlasına önem verilmesi ve halk edebiyatının örnek alınarak bir edebi dil meydana getirilmesidir.⁵²

Türk edebiyatında roman dilinin kurulmasında büyük emek sahibi olan Ahmet Mithat Efendi, sade bir dil özlemi duyan yazarlardan biridir. Ahmet Mithat, Tanzimat aydını içerisinde dil hakkında en esaslı tespitleri yapan yazarlardandır. Arapça ve Farsça terkipler ile bu kelimelerin çoğul şekillerinin dilden atılması ve günlük hayatta kullanılan Türkçe ile eserler yazılması gerektiğini savunurken asırlar boyunca Türkçe kelimelere önem verilmediğinden bu kelimelerin yerine Arapça ve Farsça kelimelerin tercih edilmesinden şikâyet eder. Her ne kadar geçmişte Türkçe kelimelerin atılıp yerlerine diğer dillerden kelime alınmasına karşı çıksa da yeni kavramları karşılarken Türkçe kelimelere başvurmak gibi görüşü de öne sürmez. Ahmet Mithat dilin sadeleşmesinin eğitim açısından da yararlı olacağı görüşündedir. Arapça, Farsça terkipler ile özellikle Arapça kelimelerin çokluk şekillerini bütünüyle öğrenmek ve öğretmenin uzun yıllar almasından dolayı bu dillerin kurallarını öğrenmek için harcanan zamanın birçok ilmi öğrenmeye harcanması gerektiğini ifade etmiştir.⁵³

Şemseddin Sami, Türkî-i şarkî dediği Çağatay Türkçesi ile Türkî-i garbiye dediği Osmanlı Türkçesini karşılaştırır. Türkçe kökenli kelimelerin Çağatay Türkçesinde daha çok olduğunu bunun sebebinin de onların Arapçadan sadece

⁵¹ Ali Suavi, **Muhbir**, 1 Ocak 1867, Sayı 1.

⁵² Ziya Paşa, **Hürriyet**, 7 Eylül 1868, Sayı 11.

⁵³ A. Mithat Efendi, **Dağarcık**, İstanbul, 1871, s. 1.

edebiyat ve fen terimlerini aldığını Osmanlı Türkçesinde ise günlük hayata dair birçok kelimenin ödünçlendiğini belirtir. Dilde ihtiyaç duyulmayan Arapça ve Farsça kelimelerin atılmasını savunan Şemseddin Sami, terim olarak kullanılan kelimelerin ise dilde tutulması gerektiğine inanır. Çağatay Türkçesinden münhasıran da Nevaî'den kelime alınarak eserler içerisinde kullanılmasını tavsiye eder. Şemseddin Sami'nin bu son önerisi Türklük dünyası ile ortak dil anlayışı oluşturup siyasi manada da yakınlaşmayı tesis etme fikrine dayanır.⁵⁴

Dilde sadeleşme taraftarlarından olan Muallim Naci'nin sadelik konusunda takındığı tavır yukarıda zikredilenlerden çok öteye gitmez. Diğerlerinden farklı olarak 've' bağlacının yazarlar tarafından çok fazla, gereksiz bir şekilde kullanılmasına karşı çıkar.⁵⁵

Tanzimat Dönemi'nin bir diğer önemli ismi olan Recaizade Mahmud Ekrem, dilden gereksiz Arapça ve Farsça kelime kullanımına karşı çıkarken dilde karşılığı olmayan kavramları karşılamak için her iki dilden de kelime alınabileceğini söyler.⁵⁶

19. yüzyılın sonunda Servet-i Fünûn dergisinin etrafında toplanan Edebiyat-ı Cedide (1896-1901) topluluğunun dil konusundaki tutumları ise sadeleşme hareketinden kısa süreli bir sapma olarak kabul edilebilir.

Edebiyat-ı Cedide anlayışında yazılan eserlerde Fransız şiirinden geçen hayalleri anlatmak için daha soyut, kendine has imgelerle yüklü Farsça terkip ve birleşik sıfatlara bolca yer verilen bir şiir dili vücuda getirilmiştir.⁵⁷

Meşrutiyet Dönemlerinde (1876-1920) dilde sadeleşme başka bir evreye girer. Bu dönemde daha sistemli bir şekilde sadeleşme anlayışının ortaya çıktığı görülür. 1909 yılında çıkarılan Türk Derneği dergisinin beyannamesinde belirtildiği gibi konuşulan ve yazılan Türkçe arasındaki farklılıkları gidermek amaçlanmıştır. Bu derneğin Türk kültür hayatına yaptığı en büyük katkı ise dönemin Türkoloji çalışmalarında bir merkez haline gelmesidir.⁵⁸ Bu dönemde ortaya çıkan 'Yeni Lisan' hareketi ise dönemin sadeleşme sürecinin son ve kesin merhalesini teşkil eder. Selanik'te çıkan Genç Kalemler dergisinde Ömer Seyfettin'in yazmış olduğu bu

⁵⁴ Şemseddin Sami, **Hafta**, İstanbul, 1880, s. 2.

⁵⁵ Muallim Naci, **Mecmua-i Muallim**, İstanbul, 1887, 6. Sayı.

⁵⁶ Recaizade Mahmud Ekrem, **Ta'lim-i Edebiyat**, İstanbul, 1911, s. 386.

⁵⁷ Kenan Akyüz, **Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri (1860-1923)**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yay., Ankara, 1979, s. 78.

⁵⁸ Ali Akar, **Türk Dili Tarihi**, Ankara, Ötüken Yay., 2005, s. 298.

makale dilde yaygınlık kazanmayan Arapça ve Farsça tamlamaların yerine Türkçe tamlamaların kullanılması, Arapça ve Farsça çokluk eklerinin terk edilmesi ve bu dillerden alınan, dilde çok kullanılmayan edat ve bağlaçların tasfiye edilmesi görüşünü savunur.⁵⁹

3.2.1.1.1. Yeni Unsur Tartışmaları

Bu dönemdeki tartışmaların bir başka odak noktasını ise dile giren yeni unsurlar belirler. Fransızcanın bir nevi tekelinde olan bilimsel literatüre ait kelimelerin Türkçeye hızlı bir şekilde girdiği bu dönemde, devrin Türk aydınının takındığı tavır, farklılıklar gösterir. Günlük hayata ait eşya ve alet isimleri ile teknolojik yeniliklere ait kelimeler hızlı bir şekilde dile alınırken bilim terminolojisine ait kelimelere karşı bir direncin ortaya çıktığı görülür.

Batı'dan alınan kavramlara karşılık ilk ciddi terim türetme işine girişen kişi Şanizade Mehmed Atâullah Efendi'dir. Şanizade, Batı dünyasında yayımlanan birçok tıp eserini Türkçeye çevirmek gibi muazzam bir işi başarmış; bunları yaparken de eski tıp terimlerine yeni anlamlar yüklemiş; dilde olmayan kelimelere karşılık da yeni kelimeler türetmiştir.⁶⁰

Yenileşme Döneminde terim türetmek aslında Fransızca olan eğitim dilini Türkçe yapmak gayesi ile paralellik gösterir. **Cem'iyet-i Tıbbiye-i Osmaniye**'nin (1867) tıp öğreniminin Türkçe yapılması için kurulması ile beraber Kırımlı Aziz Efendi'nin önderliğinde terim türetme çalışmaları yapılmıştır. Bu kurumlarda eğitim vermek için Türkçe eserler yazılmak zorunda idi. Bu amaçla **Cemiiyyet-i Tıbbiye-i Osmaniye**'de tıp eğitimi için **Lugat-i Tıbbiye** adında bir eser meydana getirilmiştir.⁶¹ Bu eser oluşturulurken Şanizade'den **Kanun-ı İbni Sina**, **Tasrif-i Zehravi** gibi Arapça tıp kitapları ve sözlüklerden yararlanılmıştır.⁶²

Yenileşme Döneminde tesis edilen **Beşiktaş Cemiyet-i İlmiyesi**, (1815) **Encümen-i Daniş**, (1851) **Cemiyet-i Tedrisiyye-i İslamiyye** (1867) adlı kurumlar ve

⁵⁹ Yusuf Ziya Öksüz, **Türkçenin Sadeleşme Tarihi Genç Kalemler ve Yeni Lisan Hareketi**, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 1995, s. 89-90.

⁶⁰ Ziya Yılmaz, Şânizâde Mehmed Atâullah Efendi, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C. XXXVIII, 2010, s. 334-336.

⁶¹ Levend, **a.g.e.**, s. 104.

⁶² Levend, **a.e.**, s. 104.

Vekayi-i Tıbbiye (1849) ve **Mecmûa-i Fünûn** (1860) gibi dergilerin de bilimsel terminolojinin gelişmesinde mühim bir yeri vardır.⁶³

Hukuk alanında yazılan **Istılahat-ı Adliye** (1887) bu dönemdeki önemli eserlerdendir. Bu eser Nazaret Hilmi'nin 1888 de Fransızcadan çevirdiği, Fransızca terimlere karşılıklar bulurken halk ağzında yaşayan deyimlerden ve kelimelerden faydalandığı bir eser olarak dikkati çeker. Yenileşme Döneminde türetilen yeni kelimeleri içeren bir başka eser de 1886 yılında Kırkor Sınabyan tarafından **Istılahat-ı Resmiye ve Adliye** adı ile yayımlanmış bir sözlüktür.⁶⁴

Tanzimat Döneminde (1838-1876) yeni kelimeler türetilirken Tanzimat aydını tam bir görüş birliği içinde olmasa da ağırlıklı olarak Ali Suavi'nin görüşünü benimsemiştir, denilebilir. O, dilde karşılığı olan kelimeleri kullanmaya karşı olmasına rağmen herkesçe ortak olarak kullanılan 'oksijen' ve 'fotoğraf' gibi kelimelerin kullanılmasına karşı çıkmaz, bu kelimelere karşılıklar bulunması fikrini benimsemez. Çok yaygınlaşmayan terimler için kelime türetmeyi ise destekler. Kelime türetirken illaki Türkçe kökenli kelime olacak diye bir kaygısı olmayan Ali Suavi, bu yüzden **Cem'iyet-i Tıbbiye-i Osmaniyyenin** türetmiş olduğu Arapça terimleri taktirle karşılar.⁶⁵ Bu kelimeleri 'muğlak' olarak eleştirenlere karşı Arapça kelimeleri, terim türetilirken kullanmanın şart olduğuna inanır. Edebiyat ve matematik gibi alanlarda bile Türkçe terimlerin olmadığını belirten Ali Suavi, tıp gibi bir bilim dalında onun deyimleriyle 'kaba Türkçe' kelimelerin yer alamayacağını savunur.⁶⁶

Tanzimat Dönemi içerisindeki bir başka tartışma konusu da kelimelerin türetiliş şeklidir. Bazı kelimelerin türetiliş şekli dönem aydını içerisinde tartışma konusu olur. Ebuzziya Tevfik'in **critique** kelimesine karşılık türetilen **tenkîd** ve **muâheze** kelimelerine dair değerlendirmesi buna güzel bir örnektir:

"MUAHEZE VE TENKİD KELİMELERİNE AİT İZÂHÂT

Bizim Ali Kemal Bey durup dururken ortaya bir bahis veya kelime atar. Bir zaman onunla meşgul olur. Yahut meşgul olacak zatlar bulur. Söyler, söyler.

Mirimiz bu da bir nümune-i tenkid unvanıyla geçenlerde ikdam, gazetesiyile bir mektubunu neşrettirmişdi ki, mukaddimesi şöyle başlıyordu: Bizde tenkid lafzı ortaya konu mu herkeste bir tehâşî !

⁶³ Levend, **a.e.**, s. 106-107.

⁶⁴ Levend, **a.g.e.**, s. 107-109.

⁶⁵ Levend, **a.g.e.**, s. 110.

⁶⁶ Levend, **a.g.e.**, s. 111.

Evvelâ câmi-i nümûne gibi bazı müşkil-pesendân-i irfân her nedense bu lâfzın suret-i istimâlini çekemiyorlar. Muâheze ile iktifâ etmek istiyorlar.

Mektubun bundan aşağıdaki fıkraları bahse ta'alluk etmediği cihetle nakle hâcet görmedik. Yalnız şu yukarıdaki sözleri üzerine Kemal Bey'le muvâcehe-i enâmda anlaşılmak isteriz:

Tenkid lâfzı ortaya konduğu zaman tehâşî edenler varsa, bu tehâşîlerini elbette bir sebep-i ma'kule istinad ettirenlerdir. Bizlere gelince lâfzı değil, tenkidin critique mânâsında isti'mâlini ve bu isti'malde ısrar edenlerin tahakkümünü çekemiyoruz. Çünkü tenkid ile critique arasında hiçbir münâsebet göremiyoruz.

Malumdur ki, kam-i ahirde yazı yazarlarımız critique lâfzının tazammun ettiği mânâyı Fransız lisanına vukuftan sonra idrâk etmişlerdir. O zamanlar ise bu mazmûnu muhâkeme lâfzıyla edâ ederlerdi. İşte size iki misal:

Meşhur Bayie muhâkemât-ı târihiyeye dair lüğatinde. Meşhur Voltaire ahlâka dair mülâhazât nâmında olan muhâkemât-tarihiyyesinde şu iki ibâre Kemal Bey merhumundur ki ikisi de bundan otuz sene evvel yazdığı bir eser-i meşhurunda masturdur.

Şüphe yoktur ki şu iki ibârenin ikisinde de muhâkemât tabiri ile edâ olunan mânâ critiquedir.

Mu'ahharen merhum muâheze tabirinin critique hükmünü şâmil bir kelime-i ıstılâhiyye olduğuna ve âsâr-ı eslâfta bu mânâyı kullanıldığına ittilâ ederek, yazdığı şeylerde muhâkemeye bedel muâhezeyi isti'mâl etmiştir. Hattâ bir gazelleri hakkında Münif Paşa hazretlerine olan ve müşârünileyhde evcûd olacağına şüphemiz olmayan bir mektubunda tenkid ve muâheze lâfızları hakkında şu yolda izâhât verilmiştir:

Tenkid lâfzı critique yerinde kullanılmak câiz değildir sanırım. O mütâlâa üzerine idi ki bazı ulemâ-yı selevin eserlerinden iktibâsen critique fikrini muâheze lâfzıyla tercüme etmiştim. Nazar-ı hakîm-i âsâfânelerine mestûr değildir ki tenkid bir şeyin iyisini fenasından ayırmakta bir hüküm vermek mazmununu şâmil oluyor. Muâheze ise her şeyi fena tarafından görerek bir mütâlâa beyânından ibârettir. Hikmetin tahlil tarîki, muâhezenin hakikate ittisâlinde değilse, bâtılı hakikat dâiresinden ihrâcta en sâlim bir meslek olduğunu gösterir demişti.

Dikkat buyurulsun ki muâheze, her şeyi fena tarafından görerek bir mütâlâa beyânından ibârettir diyor. Çünkü critiquein medlûlû budur. Muhâkeme dahi bu hükmü ihtivâ ettiği için muâheze lâfzına ittilâ'dan evvel Fransızca bilenlerimiz, critiquei muhâkeme ile tercümeden başka lâfız bulamamışlardı.

Bugün bir maznûnu bir mahkeme tenkid için değil, ona isnâd olunan fi'l-i münkere ihtimal verdiği, yani onu fena tarafından gördüğü için muhâkeme ediyor. Eğer bilâhare muâheze lâfzına dest-res olunmasaydı, bu mânâ itibariyle muhâkeme elbette tenkid lâfz-i

muhteri'inden ziyade critiquei tercüme ve ifhâm ederdi. Nitekim vaktiyle etmiştir.

Şu tef'îl bâbına mal edilen tenkid lâfzı ile ism-i fâil beniyyesiyle irad edilen münekkîd lâfzı nakd kelimesinden getirildiği malûmdur. Nakd ise bir şeyi iştirâda verilen akçedir.

Intikâd, tenkad mânâsınadır ki akçenin züyûfunu hâlisinden seçmektir. Üdebâ-yı eslâf bu lâfzı mevzû'unda kullanmışlardır. Nitekim:

Devlete lâzım umûr oldu tamam, illâ heman

Kaldı erbâb-ı tarîk-i ilmi etmek intikad

Beytinde Nef'î, tarîk-i ilmi critique yani muhâkeme veya muâheze değil, bu tarîk erbâbı meyânındaki nâ-müstahakları müstahaklarından nakd ve temyiz ile seçip çıkarmak, ta'bîr-i ma'rûfuyla ayıklamak lüzûmunu tavsiye eylemiştir.

İşte bâlâdaki izâhâta binâendir ki, meslek-i tahrîrde Şinasi mektebine mensup olanlar Kemâl'e veya Ali Kemal'e değil, hakikat-i medlul u meâle itibâr ve ittibâ' ederler de tenkid lafz-i muhteri'ini red ve muâheze mazmununu kabul ve tahrîrde iltizâm-i cehd eylerler." (ET, ME, 1897)

Meşrutiyet Dönemlerinde de (1876-1920) tıpkı Tanzimat Dönemi'nde olduğu gibi bir terim kargaşasından söz edilebilir. Aynı kavramı karşılamak için türetilen çok sayıda farklı kelimenin olması terimleri de içinden çıkılmaz bir noktaya getirmiştir. Önceki dönemde olduğu gibi Batı dillerinden alınan bilimsel terminolojinin Arapça kelimelerden türetilmesi anlayışı hakimdir. Dönemin önemli simalarından olan Rıza Tevfik'in de iştirak ettiği bu düşünceye göre Türkçe kelimeler bilimsel terminolojiyi karşılamada yetersizdir. Bu terimleri ancak ve ancak Arapça kelimeler karşılayabilir.⁶⁷ Bu dönemde terimler konusunda daha resmî bir anlayış benimsenir. Terim türetmek için **İstilahat-ı İlmiye Encümeni** ve **Tedkikat-i Lisaniye Hey'eti** kurulur. Dil tarihi için önemli bir noktada yer alan 'Yeni Lisan' hareketinin benimsediği anlayış bu dönemin terimler konusundaki yaklaşımını genel anlamıyla yansıtır niteliktedir. Bu yaklaşımı Ziya Gökalp'in terimler konusundaki görüşleri ile şu şekilde açıklayabiliriz:

1. İlk olarak halkın kelimelerine başvurmak, karşılığı olmayan kelimelere karşı yeni Türkçe kelimeler türetmek.

2. Türkçe kelimelerin yetersiz kalması durumunda Arapça ve Farsçadan kelimeler almak.

⁶⁷ Levend, a.g.e., s. 241-243.

3. Geniş bir kullanıma sahip olan kelimeleri doğrudan ödünçlemek.

4. Vapur, telefon, telgraf gibi buluş isimlerini aynen almak.”⁶⁸

Ziya Gökalp’in türettiği terimleri Arapça az da olsa Farsça kelimelerden seçtiği görülür. ‘Psikoloji’ anlamındaki ‘ruhiyat’ kelimesi, ‘estetik’ anlamındaki ‘bediiyat’ kelimesi ve ‘ideal’ kelimesine karşılık kullandığı ‘gaye-i hayal’ terkipleri bunlardan birkaçıdır. ⁶⁹

Bu dönemde Abdullah Cevdet’in görüşleri dönemin geneline göre aykırılık gösterir. O Latince ya da Fransızcadan kelime almaktan rahatsız değildir. Diğerlerinden farklı olarak bu kelimelere Arapça birtakım ekler getirerek kelime türetmeyi benimsemiştir.⁷⁰

Yenileşme Döneminin genelinde Türk aydınının sadeleşme ve yeni unsurların dile alınması hakkındaki görüşlerinin temelinde yeni bir medeniyet inşa etme düşüncesi vardır. Günlük hayatla ilgili olan Batı kökenli kelimelerin dile girmesine karşı herhangi bir şekilde kelime türetme faaliyeti görülmemesine rağmen özellikle terimlere karşı bir kelime türetme refleksinin gelişmesi bunu kanıtlar niteliktedir.

Dönemin Türk aydını en azından bilimsel literatürün yabancı kelimelerden olmasına karşıdır. Onlar için yabancı kelimeler Batı dillerine ait kelimelerdir. 19. yüzyılda birçok terimin Fransızcada türetildiği görülür. Bu dönemde türetilen ‘sosyoloji’, mikroskop, telgraf’ gibi kelimelerin Yunanca köklerden veya unsurlardan yararlanılarak yapıldığı göz önüne alındığında Fransız aydınınının da kelime türetirken illaki Fransızca köklerden veya sözcük yapma yollarından kelime türetilecek diye bir amaç gütmeyeceği ortadadır. Bu durum o dönemdeki Türk aydını için de geçerlidir. Onlar açısından Batı dilleri için Yunanca ve Latincenin bilim ve kültür hayatındaki önemi ne ise Arapça ve Farsçanın da Türkçe üzerindeki etkisi odur. Bu yüzden illaki Türkçe köklerden kelime türetmek gibi bir tavır takınmamışlar. Arapça, Farsça ya da Türkçe hangi unsur uygunsa onunla kelime türetmişlerdir.

⁶⁸ Levend, a.g.e., s. 354-355.

⁶⁹ Geoffrey Lewis, **Trajik Başarı Türk Dil Reformu**, Çev. Mehmet Fatih Uslu, Çeviribilim Yay., İstanbul, 2019, s. 39.

⁷⁰ Levend, a.g.e., s. 354-355.

3.3. YENİ UNSURLARIN BİLGİ ALANLARI

Yenileşme Döneminde Fransızca vasıtasıyla Batı kültürünün tanınmaya çalışılması neticesinde Türkçenin söz varlığına yoğun bir şekilde yeni kelimelerin girdiği görülür. Bu kelimelerden bir kısmı kaynak dilden ödünçlenirken bir kısmı da türetilme yoluna gidilmiştir. Bilim, sanat dalları ve yeni meslek kollarına ait bu kelimelerin hangi alanlarda olduğunu belirlemek aslında toplumun hangi alanlarda Batı kültürü etkisinde kaldığını saptama imkânını da vermektedir. Konularına göre yapılan tahlil neticesinde bu kelimelerin şu alanlarda olduğu görülmüştür:

3.3.1. Terimler

“Bir bilim, sanat, meslek dalıyla veya bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan kelime, ıstılah.”⁷¹ demek olan terim, Yenileşme Dönemi Türkçesinin söz varlığında önemli bir noktayı teşkil eder. Batı dünyası ile yoğun ilişkiye girilen bu dönemde gerek ödünçlemeler gerekse de türetmeler neticesinde birçok terimin dile girdiği görülür.

Bu dönemde ödünçleme ve türetme neticesinde dilde yeni olan ekonomi, siyaset, fizik, kimya, tarih, coğrafya, tıp ve sosyoloji gibi birçok bilim dalına ait kelime ile müzik, edebiyat, tiyatro gibi sanat dallarına ait olan kelimeleri, şu şekilde sınıflandırmak mümkündür:

3.3.1.1. Bilim Terimleri

Aydınlanma Çağı’ndan sonra Batı’da bilim ve teknolojide hızlı bir gelişim gözlenir. Modern bilimin doğuşu ile beraber de birçok bilim dalı ortaya çıkar. Bu bilim dallarına ait terimler, Batı dillerinde türetilmeye başlanır. Batı’nın yakından izlendiği bu dönemde her alanda olduğu gibi bilim dallarının da tanınmaya ve tanıtılmaya çalışıldığı görülür.

Türk aydınının ‘fenn-i cedîd’ olarak belirttiği bilim dallarının adları bu dönemde söz varlığına dâhil olmuştur. Yeni kelimeler türetme yolu bir dönem olarak benimsense de **botanik** (MSE, AR, I, 1840), **jeoloji** (TA, MDB, I, 1861), **antropoloji** (AME, LR, III, 1871), **kozmozoloji** (AS, HF, II, 1869), **fizyoloji** (AME, BFN, III, 1887)

⁷¹ Güncel Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi) <http://tdk.gov.tr/> 21 Mayıs 2020.

nümismatik (AME, AMŞ, III, 1893), **astronomi** (HRG, KYAİ, V, 1912) gibi bilim dallarının adları ödünçleme yolu ile kullanım sıklığı artarak dile girmeyi başlamıştır.

Yenileşme Döneminde Batı'dan alınan bilim dallarının adları ödünçleme yolu ile dile girerken bir yandan da bu kelimelere karşı yeni kelimeler türetme faaliyetleri aksamadan devam eder. 'Astronomi' kelimesi ödünçlendiği zaman **felekiyât** kelimesinin de türetildiği görülür. 'Ahlak bilimi, etik' anlamında türetilmiş bir kelime olan **ahlâkiyât** kelimesi, 'Tanrı bilimi' anlamındaki **teoloji** (AME, ABC, III, 1891) kelimesine karşılık türetilen **ilâhiyyât** kelimesi, İtalyancadan alınan **politika** kelimesine karşılık olarak 'siyaset bilimi' anlamında türetilmiş bir kelime olan **siyasiyât** derlemdeki yeni unsurlardan birkaçıdır.

"Bâdehu hesap ve cebir ve hendese ve **felekiyât** ve coğrafya öğrenirlermiş." (AME, AMŞ, III, 1893)

"Seninle **ahlâkiyat** kitaplarının göz boyayıcı nazariyatı ile konuşmayacağız." (HRG, HS, V, 1916)

"Ulûm hesap ve hendese ve cebir ve mukabele ve **tabiiyyât** ve **ilâhiyyât**; fûnûn, sarf ve nahiv ve maânî ve mantık ve şiir ve resim ve musikî gibilerdir." (AS, LOİ, II, 1867)

"Fuad Paşa merhum Kemal'in edebiyat-ı garbiyye ve **siyasiyât**-ı asriyye hakkındaki tebebbuâtına hayran olmuştu." (RB, AS, I, 1839)

Bilim ile ilgili bazı kavramların da bu dönemde türetildiği ortadadır. Pozitif bilimlerin temelini oluşturan bilimsel yöntem basamaklarının isimleri bir yandan doğrudan alınırken bir yandan da o kelimelere karşılıklar türetilmiştir. 'İleri sürülen görüş, varsayım, teori' anlamında türetilen **faraziye** kelimesi bunlardan biridir. Uzun süre kullanımda olan bu kelimenin yanında **teori** (AME, Ç, III, 1892) kelimesinin de alındığını görüyoruz. Bu kelimenin yanında 'görüş, düşünce' anlamındaki **nazariye** (AME, LR, III, 1871) kelimesi de türetilmiştir. Türetilen bu kelimelerin cümle içinde kullanımına şu örnekleri verebiliriz:

"Bu **nazariyatın** künhünü anlamak ise, mebadî-yi ulûm-ı riyaзиyeyi bilmeğe mevkuf olarak, riyaзиyâta dair bir ders küşâd olunacağı işitmekle ayn-i isabet olacağı derkârdır."

(Ş, DHVD, I, 1863)

"Hesapta vâhidi, hendesede noktayı basit farz ediyoruz. Bu sırf bir **faraziye**den ibarettir." (HRG, KYAİ, V, 1912)

Fransızca **entellekt** kelimesine karşılık 'anlayış' anlamında türetilen **fâhime** (AME, AMŞ, III, 1893) kelimesini de bu dönemdeki yeni unsurlar arasına dâhil

edebiliriz. ‘Aydın, parlak’ anlamlarına gelen **münevver** kelimesi bu dönemde anlam eklenmesine uğrayarak **entelektüel** kelimesine karşılık kullanılmaya başlamıştır. Bu kelimenin aşağıdaki cümlelerde görüldüğü gibi **efkâr-ı münevvere** ve **münevverü’l-fikr** şeklinde kullanımlardan kısaltmaya uğradığı kuvvetle muhtemeldir.

“Sizler memleketinizin **efkâr-ı münevvere** ile şöhret-şiâr iki sâhib-i kalemisiniz.” (ET, YOT, II, 1910)

“Lisan-ı mader-zâtından maada Alman ve Fransız ve İtalyan ve Türk lisanlarında okur yazar, **münevverü’l-fikr**, mekânet-i mizaç ile müştehir kırklık bir zat idi.” (ET, YOT, II, 1910)

3.3.1.1.1. Ekonomi Terimleri

Ekonomi alanında Tanzimat Dönemi’nden önce özel sektörün sanayi girişimlerinin oldukça sınırlı kaldığı, olan işletmelerin de küçük el zanaatı şeklinde olduğu görülür. Devlet eli ile yapılan sanayi kuruluşları ise daha çok askerî amaçlı kurulan fabrikalardır. Bu endüstri kuruluşları III. Selim ve II. Mahmud dönemlerinde kurulmuş ve sonraki dönemlerde yapılan ekonomik faaliyetlerin temelini oluşturmuştur.⁷²

Osmanlı Devleti’nin küçük el tezgâhları şeklinde olan sanayisinde fabrikaların yapılmaya başlanıp yavaş yavaş seri üretime geçildiği dönem Tanzimat Dönemi’dir. Ekonomi alanında 1860’lara kadar köklü değişimlerin olmadığı, bu yıldan sonra Türk aydınının konu üzerinde daha çok kafa yorduğu ortadadır. Kafa yormalar neticesinde Türk aydınının ekonomik çöküşün önüne geçmek için üstünde uzlaştığı ekonomik model liberalizmdir. Yeni kurulan okullardan olan **Mekteb-i Mülkiye** (1858) serbest ekonominin adeta bir düşünce merkezi hâline bu şekilde gelmiştir.⁷³

Yenileşme Döneminin genelinde görülen ekonomik yenileşme hareketleri ve yeni açılan fabrika ve işletmeler, Batı modeli bir ekonomik yapının oluşması sonucu bu alanda dilin söz varlığında da birtakım değişiklikler meydana gelmiştir. Günümüzde de kullanılan birçok ekonomi terimi bu dönemde ortaya çıkmıştır. Fransızca aracılığı ile Türkçeye gelen **fabrika** (SRP, MA, I, 1877) ve **ekonomi** (S, ES, I, 1852) kelimeleri bunların başında gelir.

⁷² Mehmet Seyitdanlıoğlu, “Tanzimat Dönemi Osmanlı Sanayii”, **Tarih Araştırmaları Dergisi**, C. XXVIII, 2009, s. 46.

⁷³ Seyitdanlıoğlu, **a.g.e.**, s. 60.

Tanzimat Fermanı'nın (1839) ilanı ile beraber Osmanlı vergi sistemindeki eski usul vergi toplama sistemi olan 'iltizâm' terk edilip yerine yeni bir sisteme geçilmesi ön görülmüştür. Tanzimat Fermanı'nda ön görülen reformların sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için düzgün bir finans sistemine ihtiyaç vardı. Bu finans sisteminin çözüm noktası ise bankalardı. Birçok yabancı müteşebbisin Osmanlı Devleti'nde banka kurma teklifleri vardı. Uzun süre çeşitli nedenlerle kurulması geciken ilk banka, 1949 yılında kurulan **Dersaadet Bankası**'dır. Bu bankanın ömrü uzun sürmemiş ve kapanmıştır. Kırım Savaşı neticesinde aşırı borçlanma banka kurmayı tekrar zorunlu hale getirince de 1863 yılında **Osmanlı Bankası** kurulmuştur.⁷⁴ İşte bankacılık sistemindeki bu gelişmelerin sonucu olarak **piyasa** (AME, M, III, 1882), **bütçe** (MŞ, ÇİH, III, 1908), **ciro** (AHT, L, IV, 1916) gibi kullanım sıklığı da oldukça yüksek olan kelimelerin yanında **banknot** (SRP, MA, I, 1877), **borsa** (AB, S, II, 1897), **sigorta** (SPS, PM, I, 1926), **banker** (SPS, PM, I, 1926), **financier** (SPS, PM, I, 1926) gibi daha az kullanım sıklığına sahip olan kelimeler dile girmiştir.

Ekonomi alanında yapılan ödünçlemelerden olan **milyar** (MM, YS, III, 1908), **trilyon** (BE, Ş, I, 1864) kelimeleri ile 'zengin' anlamındaki **milyoner** (AME, LR, III, 1871) kelimesi sadece belli bir çevreye ait terimler olarak kalmamış günlük hayatta da oldukça yaygın bir şekilde kullanılmıştır.

Ekonomi alanında birçok kelime ödünçlenirken bir yandan da yeni kelimelerin çeviri eserlerde türetilmeye başladığı görülür. Aşağıdaki metinde **Ekonomi politik** kavramına karşılık **tedbîr-i servet** teribinin kullanımı buna örnek olarak verilebilir:

"Lumley Davids Sultan Mahmud zamanında yazdığı El-ilmü'n-nâfi kitabının İngilizce mukaddimesinde der ki Osmanlı ulemâsı ahlâk ve sînâat-i hükümet ve **tedbîr-i servet (ekonomi politik)** ilimlerinde cümleye fâik allâmelerdir." (AS, T, II, 1869)

Bir ülkenin mallarını diğer ülkelere satması olan **ihrâcât** ve yabancı ülkelere mal almak olan **ithâlât** kelimeleri de bu dönemde türetilen ekonomi terimleridir. Bu kelimenin ilk metinlerde kullanımı şu şekildedir:

"Bunca zamandan beri umûr-ı politikanın tebeddül ve tagayyürünü istilzâm eden **idhâlât** ve **ihrâcât**-ı emvâl kazıyyelerinin tedkik-i hâl ve tahkîk-i keyfiyetidir." (S, ES, I, 1852)

⁷⁴Erol Ortağ, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Bankacılığın Gelişimi ve Regülasyon**, Türkiye Bankalar Birliği, İstanbul, 2018, s.32-35.

Sultan Abdülmecid'in bastırıldığı sikke olan **mecidiye** (AB, AH, II, 1900) ismi de türetilen kelimelerdendir. 1840 yılında ilk kâğıt paranın basılmasıyla beraber anlam eklemesi yoluyla Arapçada 'kitap yaprağı' anlamına gelen Yenileşme Döneminde 'kâğıt para' anlamını kazanmış olan **kâime** bu kelimelerdendir:

"**Kaime** basmağa ve fâizli tahvilât çıkarmağa mecbur oldu." (ZP, TT, II, 1869)

'Belli zamanlarda yapılan ödeme' anlamındaki **âidât** kelimesi ile 'kıymet, değer' anlamında tekil olarak kullanılan **esmân** kelimeleri ekonomi alanında kullanılan kelimelerdir.

"Bu dediğiniz tatil günleri ıyş u işret ve sefâhete mahsustur ve bundan hâzineye çok **âidât** olur." (AME, G, III, 1895)

"Fiyome'den İskenderiye'ye irsal ettirdiği kâğıt ve mukavvanın bedelini Akkâ, Ladikiye, Antakya taraflarından toplatıp Triyeste'ye sevkettirdiği yapağı **esmân**ıyle tediye ettirir." (AME, M, III, 1882)

Şekil olarak çoğul olmasına hatta önceki yüzyıllarda da çoğul olarak kullanılmasına rağmen Yenileşme Döneminde 'çalışma zamanı' anlamında tekil olarak kullanılan **mesâî** (AS, T, II, 1869) kelimesi de bu alanda kullanılan kelimelerdendir. Şekil olarak çoğul olan Arapça **sanayi** kelimesi de daha önceki yüzyıllarda hatta bir dönem Yenileşme Döneminde çoğul anlamda kullanılırken daha sonra **endüstri** kelimesine karşılık olarak kullanılır olmuştur:

"Memâlik-i şâhânenizde nesc olunan kalıçaların Avrupa'daki şimdiki revâcî tezâyüd ederek, memâlikin gayr-i münbit olan cihetleri dahi **sanayi** ile mamûr olacağı cây-ı iştibâh olmamakla, bu tekâlifin dahi şimdiden lağvı hususu servet-i memlekete ilâc-ı âcil kabilindendir." (HE, SPHL, I, 1864)

3.3.1.1.2. Fizik Terimleri

19. yüzyılda elektrik alanında çok önemli icatların ve gelişmelerin olmasından dolayı bu alanda birçok yeni kelimenin dilde ortaya çıktığı görülür. Ödünçlenen kelimelerin başında olan **elektrik** (A, İFSS, I, 1871) kelimesi gelir. Ampulün icadı ile beraber **ampul** (HRG, HS, V, 1916) kelimesi ile **barometre** (HRG, HS, V, 1916), **kronometre** (AME, M, III, 1882) gibi ölçü birimlerinin adları bu alandaki yeni kelimelerdir.

Yenileşme Döneminde birçok fizik terimine karşılık kelimeler türetildiği görülmektedir. Derlemde görülen bu kelimeler şu şekilde açıklanabilir:

Elektron kelimesinin dile yeni girmeye başladığı bu dönemde bu kavramı karşılamak için **kehrüba** kelimesine ‘elektron’ anlamı yüklenmiştir.⁷⁵

“İşte bu hassaya kuvve-i elektrikiyye veyahud hassa-i kehrübâiyye tesmiye olunur. İşbu hassa kadîm Yunan filozoflarının dahi ma’lûmu olup, lisan-ı yunanîden **elektron** lafzı **kehrüba** mânâsına olmakla hassa-ı mezkûreye elektrik denilmesi bundan neş’et etmiştir.” (D, KE, I, 1863)

Yenileşme Döneminde ödünçlenen **elektrik** kelimesinden birtakım kelimeler türetilmiştir. Türetilen kelimelerin başında **elektroskop** karşılığı türetilen **elektrik-nümâ** (D, KE, I, 1863) kelimesi gelir:

“Alel-umûm ecsâm-ı tabiî’yede mevcûd hassa-i kehrübâiyyeyi izhâr ve irâe eden âlât-ı mütenevvîa **elektrik-nümâ** mânâsına olarak **elektroskop** tabir olunur.” (D, KE, I, 1863)

Bu kelimenin yanında aynı metinde geçen **şakul-i elektrîkî** tamlaması da bir ‘elektroskop’ çeşidini karşılamak için kullanılmıştır:

“İşbu âlâtın en âdisine **şakul-i elektrîkî** tesmiye olup bu dahi mürver ağacından nohut cesâmetinde masnû ve ince ipek veyahut keten ipliği ile ma’mul bir yuvarlaktan ibarettir.” (D, KE, I, 1863)

Günümüz Türkçesinde ‘yalıtkan’ demek olan Fransızca **insuler** ile ‘iletken’ demek olan **conducteur** kelimelerinin karşılamak için Yenileşme Döneminde kelimeler türetilmiştir. Bu kelimeler, ‘yalıtkan’ anlamındaki **gayr-i nâkil-i elektrik** ile ‘iletken’ anlamındaki **nâkil-i elektrik**’tir.

“İmdi, madenî cisimlerde nakl-i elektrik hassası mevcûd olup, şişeden madene müntakıl ve ân-ı vâhidde bunun her tarafına münteşir olduğundan, işbu hassanın bir nevi seyyâl olmasına zehâb olunmuştur ve bu hal ecsâm-ı gayr-ı elektrikiyyenin kâffesinde müşâhede olduğu cihetle, ecsâm-ı mezbûreye **nâkil-i elektrik** ve ecsâm-ı elektrikiyye-i zâtiyeye dahi **gayr-ı nâkil-i elektrik** ıtlâk olunmuştur.” (D, KE, I, 1863)

Müsbet elektrik ve **menfî elektrik** örneklerinde de görüldüğü gibi ‘pozitif elektrîk’ ve ‘negatif elektrîk’ kavramlarına karşılık bu kelimelerin türetildikleri anlaşılmaktadır:

⁷⁵ Bu kelimesinin dönem içerisinde ‘elektrik’ anlamında da kullanımı da vardır. Şemseddin Samî kelimenin kullanımını şu şekilde açıklamaktadır: “Yeni ıstılâhât-ı fenniyyede Yunanca bu ma’nâya gelen ‘elektrik’ kelimesini tercüme için ‘kehrübâ’i ve ‘kehrübâ’iyyet’ gibi galat-ı fâhiş ta’bîrler icâd etmişlerse de elektrik kelimesinin isti’mâli müreccahdır.” Bkz.: Ş. Samî, **Kâmûs-ı Türkî**, Dersaadet, 1899, s. 1220.

“Kezâlik müsbet ve **menfî elektrik**leri hâvi olan bulutların birbirisine müsâdeme ve mudârebesinden zuhûr eden asvât-ı şedîdeye ra’d derler.” (HE, ECN, I, 1849)

Yenileşme Döneminde ‘akıntı’ anlamındaki **cereyân** kelimesi ‘elektrik akımı’ anlamında kullanılmaya başlamıştır:

“Elektrik **cereyanı** gibi bir cereyan-i derûnînin başından ayağına kadar geçmesinden âdetâ vücudu bir kere sarsıldı.” (MM, TYT, III, 1890)

Paratöner kelimesine de karşılık kullanılan **münâkıl** kelimesi bu şekilde oluşturulmuş kelimelerdendir:

“Sütun-ı mezkûre isabet eyleyen şerâre-i berkiyye maddeleri kubbenin üzerinde cevelân eylediği müşahede olunduğuna mebnî **paratoner** yani **münâkıl** denilen âleti icâd ve ihtirâ’ etmişlerdir.” (HE, ECN, I, 1849)

Osmanlı coğrafyasında yeni kullanılmaya başlayan maddelerden Fransızca **gaz de houille** kelimesine karşılık türetilmiş olan **havagazı** kelimesinin yanında **gazyâğı** kelimesi de bu alandaki yeni kelimelerdendir:

“Her locaya bir **havagazı** memesi muallak yanıyor, sigara dumanları top top olarak tavandaki borudan büküle büküle harice akıyor.” (AR, ŞM, V, 1901)

“O zaman henüz **gazyâğı** dediğimiz petrol madeni memleketimize girmemişti, ekseriyetle ahalimiz mum, hattâ yağmumu yakarlardı.” (HRG, HS, V, 1916)

3.3.1.1.3. Kimya Terimleri

Yenileşme Döneminde ‘kimya’ alanında da birçok yeni kelime ortaya çıkmıştır. Bu kelimelerden çoğu ödünçleme kelimelerdir. Ödünçlenen kelimelerin başında element isimleri gelmektedir. Bu elementlerden **oksijen** (AME, İMM, III, 1890), **kalsiyum** (AME, İMM, III, 1890), **potasyum** (AME, İMM, III, 1890) **sodyum** (AME, İMM, III, 1890) kelimelerinin yanında **fakfon** (EN, M, III, 1872), **karbon** (AME, İMM, III, 1890), **tombak** (AME, JT, III, 1910) **radyum** (SPS, PYS, IV, 1924), **alkali** (HRG, N, V, 1927), **amonyak** (HRG, M, V, 1927) gibi kimyasal maddelerin isimleri vardır.

Kimya alanında görülen yeni kelimelerin bir kısmı da türetilen kelimelerdir. Bu kelimelerden bazıları ödünçlenen element isimlerine karşılık kullanılan yeni kelimelerdir. Derlemimizde çok sık göremesek de Hoca İshak Efendi tarafından

türetilen **oksijen** kelimesine karşılık **müvellidü'l-mâ'** ve **hidrojen** kelimesine karşılık **müvellidü'l-humûza** kelimeleri vardır.⁷⁶ Bu tabirlerin sadece bir metinde değil de farklı metinlerde geçmesi belli bir dönem kullanıldığını göstermektedir:

“Şeker **müvellidü'l-mâ'** ve **müvellidü'l-humûza** tabir olunan gazlar ile karbondan yani hâlis kömürden mürekkebi olup, taamı leziz ve suda mümkünü'l-hal ve bazı ameliyatlı kimyeviyye vâsıtasiyle ispiroya ve hâmız-ı fahma tahvili kabil bir cisimdir.” (HH, ŞDM, I, 1863)

Kimya alanında türetilen kelimeler, sadece element isimlerine karşılık türetilen kelimeler değildir. Bu dönemde türetilen bir başka terim **dârü'l-istihzârdır**. ‘Hazırlık yeri’ anlamına gelen bu kelime aşağıdaki cümlede de görüldüğü gibi **laboratavuar** kelimesine karşılık türetilmiştir:

“Bunların yakalarından tutup da bir ameliyathaneden, bir **dârü'l-istihzâr**dan içeri sokmak, bir fizyolojistin, bir kimyagerin, bir operatörün, bir âlimin, mütefenninin huzuruna çıkarmak kabil olsa, hasebleri, nesebleri, asılları, fasılları, ıcıkları, cıcıkları hakkında malumat-i kat'îye edinilir.” (HRG, G, V, 1916)

3.3.1.1.4. Dil Bilimi Terimleri

Türkçenin gramer çalışmalarında Yenileşme Döneminden önce kısır bir durumu vardır. Arapça ve Farsça gramerlerine gösterilen özen Türkçeye gösterilmemiştir. Hatta bu iki dile ait sözlükler yazılmış olmasına rağmen aynı önemin Türkçeye verilmediği ortadadır. 16. yüzyılda Bergamalı Kadri'nin yazmış olduğu **Müeyesseretü'l-Ulûm** eserinden başka Türkçe yazılmış başka bir gramer kitabı elde yoktur. Bu eser de Arapça gramer kurallarına göre düzenlenmiştir.⁷⁷

Yenileşme Döneminde her alanda olduğu gibi dil alanında da birçok yeni çalışma yapılmıştır. Hazırlanmış eserlerde Arapça gramer geleneğinin yavaş yavaş terk edilmesiyle 1908-1928 sürecinde Fransız usulü bir gramercilik anlayışı gelişmiştir. Hüseyin Cahit Yalçın'ın yazmış olduğu **Türkçe Sarf ve Nahiv** (1908-1910), Ahmet Cevat'ın **Lisan-ı Osmânî: Sarf ve Nahiv** (1912-1913) adlı eserleri bu

⁷⁶ Levend, a.g.e., s.103.

⁷⁷Zeynep Korkmaz, “Türkiye Türkçesi Üzerindeki Gramer Çalışmaları ve Bu Çalışmaların Günümüzdeki Durumu” **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten**, C.L, S.1, 2002, S.49-59.

anlayışla yazılan ilk eserlerdir.⁷⁸ Bu çalışmalarla beraber Fransızcadan yeni gramer terimlerinin dile girme süreci de başlamıştır.

En başta Fransızcadan alınma **gramer** kelimesi yaygın bir şekilde kullanılmaya başlarken ‘sözlük’ anlamındaki **dictionnaire** kelimesinin de ödünçlendiği görülür. Bu kelimenin derlemimizdeki ayrı ayrı metinlerde geçmesi Yenileşme Döneminde bir dönem kullanıldığını göstermektedir.

“Bu gidişle bir zaman gelecek ki milletin erbab-i iktidarı tarafından yapılacak mükemmel lisan-ı Osmanî **dictionnaire**’leri açılıp şiir kelimesine bakıldığı vakit ez-cümle mânâsını kailinin dahi anlamadığı söz tefsiri görülecek?” (RME, AS, IV, 1889)

Bu kelimelerin yanında dil bilimi terimlerinden **linguistik** (BF, GT, V, 1887), **etimolojik** (HRG, HS, V, 1916), kelimeleri ile **argo** (HRG, Ş, V, 1912) **aksan** (HRG, MS, V, 1900) gibi terimler de Türkçeye girmiştir.

Yenileşme Döneminde dil bilimi ile ilgili bazı terimlere karşılıklar türetilmiştir. Bu karşılıklar, genelde tercümeler yapma suretiyle bulunmuştur. Aşağıdaki cümlede kullanılan **linguistik** kelimesine karşılık **ilmü’l-elsine** tamlaması bu şekilde türetilen kelimelerdendir:

“**İlmü’l-elsine** diye tercüme edebileceğimiz **Linguistique** nâmıyla maruf olan fenn-i cedidin netâyici reyinizi tasvib edip dururken, bunların kabul edip etmemelerinde ne tesir olur?” (BF, GT, V, 1887)

Derlememizin bir başka yerinde dünya dilleri gruplandırılırken **elsine-i hecâiye**, **elsine-i tasrîfiye**, **elsine-i terkiyîye** terkiplerinin kullanıldığı görülür. Bu terkipler de dil bilimi alanında türetilen terimler arasına dâhil edilebilir:

“**Elsine-i hecâiye**de birer heceden ibaret olan birkaç kelime sıralanarak, maksat ifade olunup, asla tasrîf ve terkîb yoktur. **Elsine-i tasrîfiye**de ise kelimenin şahıs ve hades ve zaman beyan eden cüz’üleri beyninde o kadar meze ve halt vuku bulmuştur ki, terkîb asla belli olamayıp, tasrîf suretini almıştır, Meselâ **elsine-i terkiyîye**den olan lisanımızda gitmiş idim denildiği vakit “git” hadese, “miş” ve “id” zamana ve “im” şahs-i mütekellime delâlet ediyor.” (ŞS, KA, III, 1891)

Bu alandaki bir başka kelime de ‘filolog’ kelimesinden türetilen **filologluk** (ET, FL, II, 1897) kelimesidir.

Yenileşme Döneminde dil bilimi alanında bazı kelimelerin anlam değiştirerek terim olarak kullanıldığı görülür. Derlemimizde yer alan **lahika** kelimesi bunlardan

⁷⁸ Zeynep Korkmaz, **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 1992, s. 43.

biridir. Aşağıdaki cümlede görüldüğü gibi dilbilgisi terimi olan ‘ek’i ifade etmek için kullanılmıştır:

“Nedir o Fransızcada ve Arapçada alâmet-i cem’ilerin kesreti ve kaidesizliği. Bu lisanı yoktur. Hep isimler "lar" **lâhika**sıyla cem’ilenir.” (AS, LHT, II, 1869)

Yenileşme Dönemiyle beraber ‘Osmanlıcılık’ anlayışının imparatorluk coğrafyasında bir üst kimlik olarak kullanılmaya başlaması ile beraber ‘Türkçe’ karşılığında kullanılan **Osmanlıca** (TA, MDB, I, 1861) kelimesi de bu alanda türetilen kelimelerdendir.

“Bana kalırsa söylediğimiz lisan Türkçedir. **Osmanlıca** ta’bîri sahih değildir. Osmanlı, sıfat-ı tâbî’iyeti bildirir bir ifadedir.” (SP, L, II, 1914)

3.3.1.1.5. Coğrafya Terimleri

Yenileşme Döneminde Batı tarzı okulların yaygınlaşması ile beraber Coğrafya eğitiminde de yeni gelişmeler yaşanmıştır. Bu alana ait kelimelerin dile girmesi de bu sayede olmuştur. Bu kelimelerden **volkan** (T, MHT, I, 1862) kelimesi ödünçlenen kelimelerden en sık kullanıma sahip olan kelimedir.

Coğrafya alanında bazı kelimelerin türetildiği görülür. Metinden anlaşıldığı gibi **top-ı zemin** kelimesi **yerküre** anlamında kullanılmıştır.

“Bunun müverrihleri, tabakât-ı arz ulemâsı olup, hikmet-i tabiiyeden bil-isti’âne **top-ı zemin** bu şekli-i hâzıra girinceye değin giriftâr olageldiği suver-i adîdesini ifade ederler.” (HTE, TT, I, 1895)

Ayrıca ‘litosfer’ anlamındaki **küre-i arz** kelimesi ve **atmosfer** anlamındaki **küre-i hava** kelimeleri türetilmiştir. Bu kelimelerin kullanımına da şu örnek verilebilir:

“Küre-i nesim **küre-i arzı** her taraftan ihâta eden **küre-i havadır.**” (K, HTA, I, 1862)

Türkçe köklerden türetilen ender kelimelerden olan **yanardağ** kelimesi şu örnekten de anlaşılacağı gibi sanılanın aksine Cumhuriyet Dönemi’nde değil; daha önceden türetilmiş kelimelerdendir:

“İki asırdan beri **yanardağlar** gibi hiç umulmadığı bir zamanda ateş-engîz-i galeyan olarak zelzele sademâtıyla rûy-i arzın şeklini tagyîr etmesinden korkulan devâhi-yi siyâsetin biri de şark meselesidir.” (NK, ŞM, II, 1872)

Anlam eklemesi yolu ile coğrafya terimleri de yapılmıştır. Arapçada ‘hareket yolu’ anlamındaki **mahrek** kelimesi Yenileşme Döneminde ‘yörünge’ anlamını kazanmıştır:

“Harekât-i mihveriye vü **mahrekiye** ile gecelerin, gündüzlerin uzama kısaltmaları, husûf ve kûsûfun isbatı meseleleri hâriçte bedîhiyü'l-vuku şeylerden olmadığı cihetle, o genç zihne epeyce yorgunluk verdiler.” (AME, LR, III, 1871)

Daha önceki yüzyıllarda olan ‘kıt’a’ kelimesi Yenileşme Döneminde ‘Dünya’nın altı büyük parçası’ anlamında kullanılmıştır:

“Amerika **kıt’ası**nda ehl-i İslâm bulunduğuna yakın vakte kadar bu taraflarca kat’a malûmat yoktu.” (MF, SBM, I, 1868)

3.3.1.1.6. Sosyoloji Terimleri

Modern anlamdaki sosyolojinin kurucusu Auguste Comte’dur. Aynı zamanda **sosyoloji** terimini de üreten odur. Sosyoloji biliminin gelişmesinde çok büyük yere sahip olan Emile Durkheim sonrasında gelen Karl Marks ve Max Weber ile sosyoloji iyice sağlam temellere oturtulmuştur.⁷⁹

Sosyolojinin bir bilim dalı olarak boy göstermesi ile beraber bu alanda birçok terim ortaya çıkmıştır. Derlemimizde görüldüğü gibi Yenileşme Döneminde sosyoloji ile alakalı bazı kelimeler de Türkçeye girmiştir. Bu kelimelerden bazıları **sivil** (HRG, HS, V, 1916), **sivilize** (D, BMK, II, 1869), **sosyalizm** (HRG, HS, V, 1916) kelimeleri ile toplum katmanlarından **sosyete** (HRG, HS, V, 1916) **proleterya** (HRG, HS, V, 1916) gibi kelimelerdir. Bu alanda kullanılan **statü** (SP, SPR, II, 1879), **grev** (HRG, HS, V, 1916), **grup** (ET, YOT, II, 1910) ve Yenileşme Döneminde geniş bir kullanıma sahip olan **familya** (SP, TT, II, 1877) kelimesini de unutmamak gerekir. Derlemde görüldüğü üzere **familya** kelimesi Yenileşme Döneminin başından itibaren bir sosyoloji terimi olmaktan çıkıp günlük hayatta da geniş bir şekilde kullanılmıştır.

“Bağdadiü'l-asl olup, bazı esbaba mebnî **familyaca** Şam’a hicret eylemişler, muahharan Şam mes’ele-i zâilesinde, mumaileyh dahi yakayı ele vererek mahbûsen Tersâne-i Amire’de zindana vaz’ olunmuş idi.” (MF, SBM, I, 1868)

⁷⁹ Anthony Giddens, **Sosyoloji**, Haz.: Hüseyin Özel, Cemal Güzel, Ayraç Yayınevi, Ankara 2000, s. 9-10.

Sosyolojik metinlerin içinde sosyolojiye ait bazı kavramların türetildiği görülür. **avâm-ı müstehlik** tamlaması bugünkü anlamdaki ‘tüketici toplum’ kavramını ifade etmek için türetilmiştir:

“**Avâm-ı müstehlikîn** ihracâtın kadrini takdir edemez.”
(MP, HH, I, 1910)

Efkâr-ı umumiye kelimesi de öyledir. Fransızca bir tabir olan **opinion publique** ifadesinin birebir çevirisi şeklinde olan bu kelime grubu dönem içerisinde geniş bir kullanıma sahiptir. Kelimenin kullanımına şu örnek verilebilir:

“On iki sene evvel bize pek müsâid görünen Avrupa’da **efkâr-ı umûmiye** bütün aleyhimize dönmeğe başladı.” (FMP, PBM, II, 1867)

Ziya Gökalp tarafından türetilmiş olan ‘ideoloji’ anlamındaki **mefkûre**, ‘âdet, örf, gelenek’, anlamındaki **an’ane** kelimesi, **sosyal** anlamında türetilen **ictimâî** (HRG, HS, V, 1916) kelimelerini de bu kelimeler arasına dâhil etmek gerekir.

“Sonra bütün **mefkûreleri**, emel-i hayatları bir noktada içtima eder.” (HRG, TE, V, 1923)

“Hele ulemâ-yı İslâm, tarihin siyer-i nebeviyye ve sünen-i ashab fasıllarında **an’ane-i rivâyât** olan itinâları kuvvetiyle tedkiklerini bir dereceye götürmüşlerdir.” (NK, OT, II, 1887)

Bu dönemde türetilen bir başka kelime de **ceddaniyet** kelimesidir. Aşağıdaki cümleden de anlaşılacağı üzere kelimenin **atavizm** bilimi karşılığında türetildiği anlaşılmaktadır.

“**Ceddaniyetle** bu dertlerin tohumlarını taşıyarak doğduğuma kailim.” (HRG, HS, V, 1916)

‘Vatan’ ve ‘millet’ kavramlarının tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yaygınlaşması ile beraber **vatandaşlık** (NK, İA, II, 1911), **vatanperverlik** (EU, II, 1872) gibi kelimeler türetilmiştir. Çağdaşlık, modernleşme’ gibi kavramların ön plana çıkmasıyla beraber birtakım kelimelerin türetildiği görülür: **hürriyetsizlik** (MP, HH, I, 1910) **terakkiperestlik** (HRG, Ş, V, 1912) **medeniyetsizlik** (AHT, MM, IV, 1928) kelimeleri bu kelimelerdendir.

Yenileşme Döneminde Fransızca **liberté** kavramına karşılık **hürriyet** kelimesinin türetildiğini görülür. Bu kelimenin yanında derlemimizde örneğini görülen ‘cesurluk, korkusuzluk’ anlamlarına gelen **serbazlık** kelimesi ‘eşitlik’ anlamında kullanılmıştır. Kelimelerin cümle içinde kullanımı şu şekildedir:

“İnsanın **hürriyeti**, muhtâr olduğundan, ihtiyarı ise, sâhib-i fikir bulunduğundan gelir.” (NK, T, II, 1911)

“**Serbâzlık** demek Avrupalılar ıstılâhınca herkes şariat ve kanunun huzurunda müsâvî tutulup, kimsenin hakkı zâyi’ edilmemek ve â’lâ ve ednânın hâkimi kanun olup, ehliyetli memurlar yalnız kanun icrâcısı ve hâdimi olmaktır.” (AS, S, II, 1867)

Bazı sosyoloji kavramlarını karşılamak için mevcut kelimelere de yeni anlamlar yüklenmiştir. Bu şekilde oluşturulan kelimeler şu şekilde açıklanabilir:

Fransız ihtilali ile birlikte ‘milliyetçilik’ fikrinin ön plana çıkması ile beraber Yenileşme Döneminden önce aynı dinden olan toplumları ifade eden **millet** kelimesi bu dönemde hem aynı din hem de millete mensup kişiler için kullanılmıştır:

“Devlet-i Aliyye ve **millet-i** İslâmiyye hakkında hüsni-zan ve emniyet câiz olmayıp, hususa Moskoflu öteden beri bu din-i mübîn ve Devlet-i Aliyye-i ebed-rehînin cümleden ziyade hasm-ı kavi ve düşmen-i mehini olarak...” (PP, PPL, I, 1853)

Yukarıdaki metinde aynı dinden olan kişiler için kullanılan ‘millet’ kelimesi aşağıdaki metninde ise aynı ırka mensup toplumları ifade etmek için kullanılmıştır:

“Binâberin Moskoflu ile Rum **milleti** bu fesad tedbîrine yirmi otuz seneden beri beyinlerinde mahfiyen şurû’ ve teşebbüs ederek, şimdiye kadar bir vakit ve fırsatını gözetmiş oldukları, muahharen vâki olan tahkikat ile tebeyyün eylemiştir.” (AR, MSE, I, 1853)

Bu dönemde anlam eklenmesi suretiyle yeni anlamlar kazanmış kelimeler vardır. Daha önceki yüzyıllarda ‘aynı yaşta olan, akran’ anlamlarına gelen **muâsır**⁸⁰ kelimesi, Yenileşme Döneminde ‘çağdaş’ anlamını kazanmıştır:

“Ensâl-i Türk kıt’aât-i cihânın her cihetine intişâr u îsâl-i nüfûz u iktidar eylemiş bir cemiyet-i zî-satvet olduğundan, tarihinin muasırları bulunan düvel ü milel-i mevcûde tevârihine merbûtiyeti vardır.” (SP, TT, II, 1877)

3.3.1.1.7. Felsefe Terimleri

Yenileşme Döneminde Batı’da birçok felsefe akımı ortaya çıkmıştır. Bu akımlar, yönünü Batı kültürüne dönen Türk edebiyatını, sanatını, felsefesini de yakından etkilemiştir.

⁸⁰ Bkz.: Tulum, **a.g.e.**, 1266.

Uluslararası kültür camiasına mal olmuş akımların isimleri genelde başka dillere doğrudan girer. Dolayısıyla 19. yüzyılda edebiyatta ve diğer sanat kollarında ortaya çıkan akım isimleri Türkçeye de ödünçleme yolu ile giren yeni unsurlardır: **Materyalizm** (AME, HPK, III, 1885), **Sembolizm** (AR, ŞM, V, 1901), **Ruayalizm** (HRG, HS, V, 1916) gibi akım isimleri ile **galvanik** (TE, KÜE, I, 1863), **realist** (AME, RRH, III, 1890) **materyalist** (AME, İMM, III, 1890), **sembolist** (AR, ŞM, V, 1901), **natüralist** (MM, UNİ, III, 1888), gibi o akımın müntesiplerini ifade eden kelimeler de alınmıştır.

İlmî gelişmeler sadece teknoloji ürünler ile sınırlı kalmamıştır. 19. yüzyıl fikir ve ideolojilerin ortaya çıkması bakımında da önemli bir dönemdir. Batı dünyasında ortaya çıkan fikir, ideoloji, akım adları da bu dönemde ödünçlenen kelimelerdir: **Komünizm** (HRG, HS, V, 1916), **Despotizm** (AS, EHH, II, 1869), **anarşist** (SPS, PYS, IV, 1925), **komünist** (HRG, UA, V, 1930) gibi kelimeleri bunlara örnek olarak verilebilir.

Felsefe alanında çok olmasa da bazı kelimelerin türetildiğini görüyoruz. Bunlardan **fırka-i felâsefe** kelimesi 'felsefe dalı' anlamında kullanılan bir kelime olarak türetilmiştir. Aşağıda gördüğümüz gibi zikredilen kelime grubu **materyalist** kelimesini açıklanmak için kullanılmıştır.

"Bir zamandan berü Avrupa'ca materyalist denilir bir **fırka-i felâsefe** türemeğe başlamıştır ki, bunlar hikmet-i kadîmeyi kâffe-i maneviyâtından tecrîd ederek yalnız maddiyâtta başka hiçbir şeyi mevcut addetmezler." (AME, İMM, III, 1890)

Bu dönemde **evveliyet** (AR, MA, V, 1892) **isikrâ** (MF, FT, I, 1862) gibi kelimelerin anlam eklemesi yoluyla felsefe terimi olarak kullanıldığı görülür. Ayrıca derlemimizde görülen 'iç güdü' anlamındaki **insiyâk** kelimesi psikoloji terimi olarak kullanılmıştır.

"Sevk-i tabîî ve zekâ, **insiyakta** hayvanlarla müşterekiz."
(HRG, KM, V, 1928)

3.3.1.1.8. Teoloji Terimleri

Türkçenin dinî terimleri ödünçlemesi çok eski devirlere dayanmaktadır. Birçok dinî terimin Arapça ve Farsça yolu ile daha önceden dile girdiğini biliyoruz. Anadolu coğrafyasında da gerek Arapça aracılığı ile gerekse de yan katman etkisi ile

Hristiyanlık dinine ait terimler, Rumcadan alınmıştır. Yenileşme Döneminde çok örneklerine rastlanmasa da **protestan** (MSE, AR, I, 1840) gibi mezhep isminin yanında **mitoloji** (RME, T, IV, 1886) kelimesi ortaya çıkan yeni unsurlardandır.

3.3.1.1.9. Tarih Terimleri

İncelediğimiz derlemde tarih terimleri çok değildir. Bu terimlerden ‘tarihî eser’ anlamındaki **antika** (MSE, AR, I, 1840) kelimesi bu dönemde ödünçlenen kelimelerdendir.

Tarih terimlerinden türetilen birkaç örnek dikkati çeker. ‘Tarihî eser’ karşılığında **âsâr-ı atîka** (AME, ABC, III, 1891), ve **müzehâne** (AME, E, III, 1891) kelimeleri bunların başında gelir. Kullanım sıklığı en çok olan kelimelerden biri olan ‘Anıt’ anlamına gelen, uzun yüzyıllar ayakta kalmaları, birer ölümsüz eser olmalarından hareket edilerek ‘ebed’ kelimesinden türetilen **âbide** kelimesini de bu kelimeler arasına dâhil etmek gerekir.

“Böyle bir müzenin tesisi **âsâr-ı atîka müzehânesini** tesisteki külfete de kıyas olunamaz. Bir âsâr-ı atîka müzesi yapmak için milyonlar sarfı göze alınırsa bile itmâmı uzun zamanlara mütevakkıftır.” (AME, E, III, 1891)

“Kadavrılar alel-umum birer cife sayılacaklarsa mezarlıklara, o hesapsız mermer **âbidelere** ne lüzum vardı?” (AME, AMŞ, III, 1893)

3.3.1.1.10. Eğitim Terimleri

Yenileşme Döneminde eğitim alanında birçok yeni adım atılmıştır. Bu alanda yapılan köklü reformların başında Batı tarzında açılan okullar gelir. Özellikle Sultan Abdülaziz Döneminde 1872 yılında açılmış olan, şimdiki orta okul karşılığındaki idadiler, 1868’de ilk lise olan **Galatasaray Sultanisi** ve Batı tarzında kurulmuş ilk üniversite olan, 1870’te açılan **Darülfünûn** bu alanda yapılan köklü değişiklikleri göstermektedir. Bu dönemde 1866’da kurulan **Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye** ve 1870’te kurulan **Darülmualimâtı** da buraya dâhil etmek gerekir.⁸¹

Yenileşme Döneminde açılan yeni okullarda eğitimin Türkçe yapılması ve terimlerin türetilmesi en çok önem verilen konulardan olmuştur. Fransızca eğitimden Türkçe eğitime geçilmesi bunun en bariz göstergelerindedir. Ancak bu geçiş

⁸¹ Osman Engin, **Türkiye Maarif Tarihi**, Eser Matbaası, Ankara, Bizim Büro Basımevi, 1977, s. 416-417.

beraberinde birçok zorluğu da beraberinde getirmiştir. Terminolojinin Türkçeleştirilme gayreti özellikle yabancılar ve gayrimüslim azınlık tarafından tenkit edilmiştir. Bu tenkitin sığındığı temel argüman ise Türkçenin bir bilim dili olamayacağıdır. Bu argümana karşı şiddetle itiraz edilse de terminolojinin Türkçeleştirilmesi zor bir faaliyet olarak göze çarpmaktaydı. Türkçe eğitimin Osmanlı sınırları arasında tüm unsurları bağlayıcı bir işlev görmesi düşüncesi ile yapılan bu işler, dilin birleştiricilik görevini fark etmeleri açısından önemlidir.⁸²

Yenileşme Döneminde eğitim alanında birtakım yeni kelimelerin dilin söz varlığında olduğu görülür. Bu kelimeler genelde Batılı eğitim kurumlarından örnek alınarak vücuda getirilen okulların isimleridir: **lise** (DAD, SP, I, 1852), **akademya** (ET, ZP, II, 1854), **akademi** (SRP, MA, I, 1877), **üniversite** (AME, ABC, III, 1891) **kolej** (HRG, C, V, 1914) gibi kelimelerin dile girmesinin altında bu örnek almanın etkisi vardır.

Batılı tarzda kurulan eğitim kurumlarının isimlerine karşılık bu dönemde kelimeler türetildiği görülür. Ödünçlenen kelimeler kadar kullanım sıklığına sahip olan Harp okulu anlamındaki **mekteb-i harbiye**, 'lise'ye karşılık türetilen **mekteb-i idâdi** kelimesi ile 'üniversite' anlamındaki **mekteb-i âli** ve **darülmuallimîn** kelimeleri bunlardandır. Bu kelimelerin derlemdeki örnekleri şunlardır:

"**Mekteb-i Harbiye**-i Cenâb-ı Mülûkâne'de tab' ve fûruht olunmakta bulunan kitapta ilm-i hey'etin ikinci cildinin üç yüz on birinci sahifesinden üç yüz on beş sahifesine kadar mütâla'a olundukta..." (MB, GGB, I, 1861)

"Eğerçi âsâr-ı mezbûre Fransa ve hem-civarları bulunan ülkelerden dahi rû'yet olunmuş olup, fakat bundan bir iki hafta sonra **mekteb-i idâdi** vürûd edecek jurnallerde ve alel-husûs ulûm ve fûnûna dair olan gazetelerde görüleceği âzâde-i kayd-ı iştibâhtır." (MB, GGB, I, 1861)

"Vakıa, vaktiyle Memûn'un sarayı **darülmuallimîn**-i cihan idi, fakat o encümen-i marifetin etibbâsı kûh-ı Billur kenarından gelirse, fukahâsı muhit-i garbi sahilinden vürûd ederdi." (NK, M, II, 1872)

"M. Guizot (1787-1875) ki asrımızda Fransa'da meşhûr devlet adamı (homme d'état) ve müverrih olup vakit buldukça meselâ vükelâlıktan infisâl ettikçe Sorbonne nâm **mekteb-i âlide** tedrîs-i ulûmî âliyye ederek, İngiltere gibi memâlik-i mütecâvire-i ecnebiyye

⁸² Kushner, a.g.e., s. 144-145.

fuzalâsından birçoğuna varıncaya kadar derslerini istimâ' ettirirdi.”
(MP, HH, I, 1910)

3.3.1.1.11. Tıp Terimleri

Yüzünü bu dönemde tam anlamıyla Batı'ya dönen Osmanlı Devleti, Batı'nın teknolojik nimetlerinden yararlanmak istiyordu. Bundan dolayı yeni eğitim kurumları vücuda getirildi. Bu okulların ilki, 1827'de kurulmuş olan **Tıbbiye-i Askeriye-i Şâhâne**'dir. Türkçe alt yapısı olmadığı için ilk olarak kurulan bu okulun dili Fransızca olmuştur. Okuldaki eğitim dilinin Türkçe olması gerekliliği ortaya çıkınca da ilmi terminolojinin oluşturulması düşüncesinin ön plana çıktığı görülür. Bu düşüncenin temelinde II. Mahmud'un tıp terminolojisinin ortaya konulması ile dilin tedrici olarak değişeceği görüşü vardır. Terminoloji türetmek maksadı ile ilk olarak 1866 yılında **Cemiyet-i Tıbbiye-i Osmaniye** (Osmanlı Tıp Cemiyeti) kurulur. Bunu **Cemiyet-i İlimiye-i Osmaniye** (Osmanlı ilim Cemiyeti) ve onun yayın organı **Mecmuâ-ı Fünûn** takip eder.⁸³

Tıp terminolojisini türetmek için yukarıdaki kurumlar teşkil edilmiş olsa da tıp eğitiminin Fransızca olarak yoğun bir şekilde başlaması ile beraber birçok tıp teriminin ödünçlendiği görülür. **Bronşit** (AME, BSD, III, 1878), **kangren** (HRG, KYAİ, V, 1912), **kolera** (HRG, HS, V, 1916), **tifo** (HRG, BK, V, 1926), **romatizma** (AVP, F, III, 1870) gibi hastalık isimleri bunlardan bir kaçıdır. Bu hastalık isimleri, sadece bilimsel metinlerde değil; günlük konuşma dilinin daha çok kullanıldığı romanlarda da yaygın olarak görülür.

Tıp alanına ait **ortopedi** (AME, LR, III, 1871) gibi tıp hizmeti bölümleri ile **serum** (AME, LR, III, 1871), **kuron** (HRG, T, V, 1900), **kadavra** (HRG, HS, V, 1916), **iskelet** (HRG, C, V, 1914) **mikrop** (HRG, M, V, 1927), **pansuman** (HRG, HS, V, 1916) gibi terimler bu dönemde Türkçeye girmiştir.

Yenileşme Döneminde daha sonraki yıllarda kullanımını Türkçede türetilmiş olan kelimelere bırakacak olan 'hastane' anlamındaki **ospitalye** ve 'cerrah' anlamındaki **operatör** kelimelerinin kullanıldığı görülür. Bu ödünçlemelerin derlemimizdeki kullanımına şu örnekler verilebilir:

⁸³ Kushner, a.g.e., s. 87-88.

“Hastalar için âmâde olunmuş etibbâyı hâvi **ospitalyeler** olup, hasta oraya getirilip ifâkat bulunca bilâ-ücret ikamet eder ve tımar olunur.” (RB, AS, I, 1838)

“Bunların yakalarından tutup da bir ameliyathaneden, bir dârü’l-istihzardan içeri sokmak, bir fizyolojistin, bir kimyagerin, bir **operatörün**, bir âlimin, mütefenninin huzuruna çıkarmak kabil olsa, hasebleri, nesebleri, asılları, fasılları, ıcıkları, cıcıkları hakkında malumat-i kat’iye edinilir.” (HRG, G, V, 1916)

Tıp terimleri bir yandan ödünçlenirken bir yandan da bu terimlere karşılıklar türetilmiştir. ‘Ameliyat yapılan yer’ anlamındaki **ameliyathâne** (HRG, G, V, 1916) kelimesi bu şekilde türetilen kelimelerdendir.

Tıp terimlerinden bazıları da daha önceki yüzyıllarda kullanılmış kelimelere yeni anlam eklenmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Yenileşme Döneminden önce Türkçede türetilen **tımarhane**⁸⁴ daha önceki yüzyıllarda ‘hastane’ ve ‘bimarhane’ gibi anlamlara gelirken Yenileşme Döneminde ‘akıl hastalarının yattığı yer’ anlamına gelecek şekilde yeni bir anlam kazanmıştır. Bu dönemde yeni anlam kazanan bir başka kelime de Arapçada ‘mercimek’ anlamına gelen ‘lens’ anlamında kullanılan **adese**⁸⁵ kelimesidir. Bu iki kelimenin kullanımına şu örnekleri verebiliriz:

“Bu rütbeye erdikten sonra herhangi bir **tımarhaneye** müracaatla şahadetnamemi göstersem derhal benim için bir hücre-i kabul açılacak!” (D, AG, II, 1871)

“Kırpık, boyalı bıyıklarının altında daha iri, daha kart görünen muşmulalaşmış dudaklarını yayararak, altın gözlüğünün parlak, koca **adeseleri** arkasından bebeklerini kaydırarak süzgül, bitkin bana bir bakışı var.” (HRG, HS, V, 1916)

3.3.1.1.12. Yönetim ve Siyaset Terimleri

Demokrasi, kökü eski Yunan şehir devletlerine kadar giden, günümüz demokrasilerinden farklı olsa da temeli bu dönemde atılan yönetim şeklidir. Roma İmparatorluğu’nun kavimler göçü neticesinde zayıflaması ve ardından dağılmasından sonra Avrupa’da feodalite ortaya çıkmıştır. Feodal bir yönetim, yani dağınık bir yönetimin ortaya çıkardığı şey üretim ve ticaretin çok sınırlı olması, istikrarsız ve

⁸⁴ Tulum, **a.g.e.**, 1277; Kartallıoğlu, **a.g.e.**, s. 868.

⁸⁵ Cumhuriyet Döneminde ‘adese’ kelimesine karşılık türetilen ‘mercek’ kelimesi de ‘mercimek’ kelimesinin kısaltılmış şeklidir.

durağan bir Avrupa portresidir. Kilisenin bu yönetim sisteminde bir güç odağı hâline gelmesi de bu mevcut yapının bir başka özelliğidir.⁸⁶

15. yüzyılda Coğrafi Keşiflerin olması neticesinde Avrupa da bambaşka bir hüviyete bürünür. Bu aslında feodalitenin de yavaş yavaş sonu olmaya başlar. Çünkü bu keşiflerin getirmiş olduğu aşırı zenginleşme kapitalist bir toplum olgusunu yaratmıştır ve akabinde ulus bilincini güçlendirmiştir. Zenginleşmenin ortaya çıkardığı refah, insanların sanat ve bilime yönelmesini sağlamıştır. 16. yüzyılda başlayan reform hareketleri ise bunun doğal bir sonucu olarak gelmiştir. Martin Luter ve Jean Calvin öncülüğünde **Protestanlık** hareketi Avrupa'nın dinî yaşamında da esaslı değişimlere neden olmuş; Kilise, önceki dönemlerdeki toplum üzerindeki gücünü kaybetmeye başlamıştır.⁸⁷

Batı'da görülen Rönesans ve Reform hareketleri, 18. yüzyılda sadece yönetim ve ekonomi alanında değil; hayatın her yanında köklü değişimlerin habercisi olmuştur.

Demokrasinin Avrupa'da ihya edilmesinin başlangıç noktası İngiltere'dir. Sanayi devrimin başlatılması, üretim ve ekonominin ön plana çıkması devamında özgürlükçü düşüncelerin de ön plana çıkmasını sağlamıştır.⁸⁸

Fransa'da demokrasi süreci sancılı bir yol izlemiş ve Fransız İhtilalinin getirmiş olduğu bireysel hakların güvence altına alınması ve yaşanan özgürlük ortamı bütün Avrupa'daki yönetim değişiminin de fitillerini yakmıştır. Sanayileşme, kentleşme sonucunda 'cumhuriyet' yönetim sistemi Avrupa coğrafyasında yaygınlaşmıştır.⁸⁹

Avrupa'da görülen yönetim sistemindeki değişiklikler, Yenileşme Döneminde de Türk aydını tarafından izlenmeye başlamıştır. İngiltere ve Fransa gibi devletlere yapılan seyahatler esnasında tanık olunan şeyler anlatılırken ya da bu ülkelerin yönetim sistemleri tanıtılırken bu sistemlere ait kelimelerin dile giriş süreci de başlamıştır: **senato** (SH, Ş, I, 1863), **aristokrasiya** (AS, T, II, 1867) / **aristokrasi** (AS, F, II, 1869), **demokrasiya** (AS, T, II, 1867), **politika** (ZP, TT, II, 1869), **kabineto** (ZP, TT, II, 1869), **politik** (ET, YOT, II, 1910), **aristokratik** (HRG, HS, V, 1916), **ataşe**

⁸⁶ Hasan Çimen, Selahattin Bakan, "Türkiye'de Demokrasinin Gelişim Süreci Bakımından Dönemsel Kritiği", Birey ve Toplum, C. IX, S. 17, 2019, s. 123-124.

⁸⁷ Çimen, Bakan, a.g.e., s.123.

⁸⁸ Çimen, Bakan, a.g.e., s. 125-126.

⁸⁹ Çimen, Bakan, a.e., s. 125-126.

(HRG, HS, V, 1916), **sovyet** (HRG, HS, V, 1916), **bolşevik** (SPS, PYS, IV, 1924) gibi kelimeler, siyaset ve devlet yönetimine ait bu kelimelerden birkaçıdır.

Ödünçlenen kelimelerin yanında bazı kavramlara karşılık kelimelerin türetildiği görülmektedir. Daha önceki yüzyıllarda Türkçenin söz varlığında yer alan kelimelerle bu dönemde **kraliyet**, **imparatorluk**, **çarlık** (AVP, F, III, 1870), **cumhuriyet** kelimeleri türetilmiştir.

“İngiltere kralının sarayına mahsus tavâif-i askeriyye zümre-i zâbitân ile beraber takriben yedi bin nüfusa bâlig üç aded müstahfaz piyade alaylarından ve bin iki yüz kadar adamı câmi’ iki aded müstahfaz süvari alayından ibaret olup, karargâh-ı **kraliyet**in mecmû’-i askeri zikrolunan kuvvet-i askeriyyeye münhasırdır.” (SL, I, 1833)

“Ol vakit cihangirlikle hurûç eden Napoleon Bonaparte **imparatorluk** rütbesini hâiz olmakla yine hükûmet-i mutlakaya münkalib olmuş idi.” (CP, TC, I, 1892)

“Lâkin, ahali beyninde ittifak olmayıp kimisi krallık taraftarı ve kimisi teşkil olunmuş olan adi **cumhuriyet** taraftarı oldular.” (CP, TC, I, 1892)

‘Padişahın yönetimindeki parlamentonun olduğu yönetim şekli’ olan **meşrûtiyet** kelimesi ve aynı anlamda kullanılan **hükûmet-i meşrûta** kelimeleri de bu dönemde türetilen kelimelerdir. **Otonomi** kelimesine karşılık türetilen **muhtariyet** (AME, AMŞ, III, 1893) kelimesini de bu kelimeler arasına dâhil edebiliriz.

“Hem bendeniz padişah olacak zâta usûl-i **meşrûtiyeti** kabul ve imzâ ettirdikten sonra bî’at olunmalıdır, derim.” (SP, Hİ, II, 1878)

“Fransa, kibâr ve ukalâsının bundan gözü ürkmekle cumhuriyetten ve belki **hükûmet-i meşrûta** serbestliğinden yüz çevirip, Napoleon’un henüz dört sene müddet-i riyaseti hitam bulmazdan evvel, imparatorluğunu bit-tasdik hükûmet-i mutlakaya ser-furûherde-i inkiyad oldular.” (CP, TC, II, 1892)

Fransızcadan anlam ödünçlemesi yolu ile alınan **hakimiyet-i halk** kelimesi de yönetim alanındaki yeni unsurlardandır. Bu kelimenin Fransızca **Souverainete du peuple** dan çeviri olduğunu aşağıdaki örnekten anlaşılabileceği gibi Ali Suavi belirtmiştir:

“Şimdi şöhret bulmuş bir ta’bîr var. **Hâkimiyet-i halk** diyorlar. Bu kaziyye Fransızcadan tercüme...” (AS, EHH, II, 1869)

Avrupa’da görülen yeni yönetim sistemlerinin tanıtıldığı yazılarda da **monarşi** kavramına karşılık **hükûmet-i vâhid** ve yürütme hükûmeti karşılığında da **hükûmet-i icrâiyye** kelimeleri kullanılmıştır:

“Şurasını bilmek lâzımdır ki suver-i hükümetten Cumhuriyet ve hükümet-i ba’z suretlerine dair efkâr Garb’a mahsus olup, Şark mine’l-evvel ile’l-yevm **hükümet-i vâhid** (monark) fikriyle yaşardı diye Avrupa’da mevcut olan bahis yanlış bir mes’eledir.” (AS, EHH, II, 1869)

“Her nevi idare-i hükümette emr ve nehy yukarıdan aşağı câri olmak, yani **hükümet-i icrâiyye** merkezinden vuku bulmak muktezîdir.” (SRP, MA, I, 1877)

Devlet kurumlarındaki batılılaşmanın etkisini göstermesi bakımından ‘direktör’ kelimesinden türetilen **direktörlük** (HRG, TG, V, 1926) kelimesi de türetilen bir başka örnektir.

Yeni hükümet etme şekillerinin ortaya çıkması daha sonra gelişmesi ile beraber siyaset alanında da değişimler ortaya çıkmıştır. Bunun neticesi olarak birtakım siyaset kavramları da türetilme yoluna gidilmiştir. ‘Politika ve siyasetle uğraşan kimse’ demek olan **politikacı** kelimesi türetilen kelimelerdendir. Hatta **siyasetçi** kelimesi de bu dönemde türetilerek bir kelime zenginliğinin de sağlandığı ortadadır. Siyasi unvanlardan **başvekillik** kelimesi de bu değişimin ortaya çıkardığı yeni kelimelerdendir:

“Yeni **siyasetçiler** idarenin büsbütün altını üstüne getirdiler.” (HRG, HS, V, 1916)

“Ahmed Vefik Paşa 1882 de Bursa valiliğinden ikinci defa olarak **başvekilliğe** gelince, Filip, Tarîk gazetesine kinâyeli bir bend yazdı.” (S, ZKD, I, 1855)

“Bizde gittikçe adedleri çoğalarak cür’etleri artan ayak **politikacılarına**, Afif Necati’lere birer balıkhane nezareti bulunmadıkça kabineler hafif mizaçların şiddetli tenkitlerinden kurtulamazlar.” (HRG, HS, V, 1916)

Bu dönem metinlerinde rastlanılan, siyasi bir kavram olan **devlet adamı** ifadesinin de Fransızca **homme d’etat** kelimesinden anlam ödünçlemesi yolu ile alındığı anlaşılmaktadır.

“Fransa’da meşhûr **devlet adamı (horume d’etat)** ve müverrih olup vakit buldukça meselâ vükelâlıktan infisâl ettikçe Sorbonne nâm mekteb-i âlide tadrîs-i ulûmi âliyye ederek, İngiltere gibi memâlik-i mütecâvire-i ecnebiyyefuzalâsından birçoğuna varıncaya kadar derslerini istimâ’ ettirirdi.” (MP, HH, I, 1910)

Fransızca **borough** kelimesini açıklamak için kullanılan **makarr-ı eyalet** tamlaması da yönetim birimlerinden **ilçeyi** karşılamak için kullanılmıştır.

“Mezkûr millet meclisinin âzası her yedi senede bir gün tebdil olunarak **borough** tabir olunan **makarr-ı eyâlet** ve büyük kasabalardan birer âzâ intihab ve tayin ve asilzadegân meclisinin âzâsı dahi masûnû’î-in’izâl olarak büyük familyalardan memur kılınmakta ise...” (SL, I, 1852)

Uluslararası ilişkilerin yaygınlaşması ve küreselleşmenin tohumlarının atıldığı bu dönemde Fransızca **international** kelimesinden anlam ödünçlemesi yolu ile üretilen **beynelmilel** kelimesini, diplomasinin ülke ilişkilerinde önemli bir yerde olduğu bu dönemde türetilen **diplomatlık** kelimesini de bu alana dâhil edebiliriz.

“Bu hürriyet-i mezhebiyye tecviz olunmayıp da selbedilecek olsa milel-i muhtelif eden her biri diğerlerine Hâlik-ı Taalâ hakkındaki fikirlerinin hatâ olduğunu ihtâr etmek ve onları iknâ’a çalışmak lâzım geleceğinden, bunun neticesi olarak **beynelmilel** münâza’ât-ı ebediyye ve münâferet-i azîme tahaddüs ve tekevvün ve dünyada büyük büyük fitneler zuhûr ederdi.” (O, İSM, I, 1862)

“Kendisi Bâb-i Âli’ye vürûdu eksik olmayan ecnebi gazetelerini baştan aşağıya süzerek, aldığı malumat üzerine **diplomatlığa** dahi vüs’al vermiş olmakla, aralıkta bir bazı evrak-i havadise bendler yazmağa başladı.” (AME, FR, III, 1876)

‘Bir durumun tespiti için imzalanan belge’ anlamındaki **mazbata** ile ‘kararname’ anlamındaki **mevzûat** (HRG, G, V, 1916) kelimeleri de Türkçede türetilmiştir.

“Bu yolda Türkçe bir gazetenin neşri istidadına dair geçenlerde takdim olunan müzekkirenin mealini musaddak Meclis-i Maarif-i Umumiye’den verilen **mazbata** üzerine Meclis-i Hass-ı vûkelâ-yı fihâmda dahi keyfiyet istihsan ve ol bâbta müsâade-i seniyye-i cenab-ı mülûkâne şâyân buyurulmuştur.” (TV, ABN, I, 1840)

Milletvekilliğinin ortaya çıkması ile beraber **mebûs** kelimesi Fransızca **député** kelimesine karşılık Yenileşme Döneminde türetilmiş bir kelimedir.

“O sâyede ne tulumbacılar efendi, bey, paşa, nâzır, **mebus** oldular.” (HRG, HS, V, 1916)

Arapça ‘bakan’ anlamına gelen **nâzır** bir işin başındaki kimse ve kabine üyesi anlamındaki ‘bakan’ anlamlarını sonradan kazanmıştır:

“Bir zaman baruthâne **nâzırı** saadetlu Sâbit Paşa Hazretleri bana Makriköy’ündeki baruthaneyi ziyaret ettirmişti.” (AME, ABC, III, 1891)

17. yüzyılda ‘iş görmüş, tecrübeli’ anlamlarına gelen **maslahatgûzar** (AHT, ENY, IV, 1924) elçilik görevlisi anlamını sonradan kazanmıştır.

“Bundan muğber olan sefir-i kebirin Tefvik Efendi nâmındaki bâşkâtibini **maslahatgûzar** bırakarak beğteten ve bilâ istizan Tahran’dan Bağdat’a gitmesi gibi maceragûnâ hadisattan münbais olmuştu.” (AHT, ENY, IV, 1924)

Daha önceki yüzyıllarda ‘dışarı, açıkta, dışarıda’ anlamlarına gelen **taşra** kelimesi Yenileşme Döneminde birkaç örnekte ‘-ra’ eki, yön eki olarak kullanılsa da bu dönemde kalıplaşarak idari anlamda ‘başkent dışındaki yer’ anlamında kullanılmıştır. Kelimenin bu dönemde eski anlamını koruduğu cümle örnekleri de vardır:

“Limana vusûlümüz günü bu abd-i kemine birinci **taşra** çıktığımdan, arkama belki yüz kişi tecemmu’ ederek ve dükkânlarda bulunan kimselerden birisi gördükte, derhal diğerine bendenizi göstererek, velhasıl o gün bir büyük alay ile çarşı ve pazarı gezdim.” (MF, SBM, I, 1868)

Aşağıdaki cümle örneğinde ise ‘başkent dışındaki yer’ anlamlarında kullanılmıştır:

“Âdi emanetçilik hizmetinde bulunanların aglebi yine **taşra** ahalisindendiler.” (AME, G, III, 1895)

“Büyük biraderi **taşra** memuriyetlerinde gezerken küçüğü İstanbul’da servet-i mevrûsesini habbe-i vâhideye kadar yemiş.” (HRG, M, V, 1927)

Önceki yüzyıllarda olan bir başka kelime de **memûr** kelimesidir. Bu kelime Yenileşme Döneminde ‘devlet personeli’ anlamını kazanmıştır.

“Bu makule tekâlif bîd ve mezâlim nevinden olup, hazînen devlete suremi zâhirede görünen vâridâtın ayn-ı mazarrat ise de bunu kûteh-bîn olan mal **memurları** görmezler.” (HE, SPHL, I, 1864)

Yenileşme Döneminden önce ‘yol, tarık’ anlamları da olan **meslek** kelimesi ‘iş kolu, çalışma şekli’ anlamlarını bu dönemde kazanmıştır. Aşağıdaki cümlede kelimenin bu anlamda kullanıldığı görülür:

“Şu esasa riayet olunmadıkça, hiçbir **meslek** ve san’atta kesb-i maharet mümkün olamaz.” (MP, ETS, I, 1862)

Önceki yüzyıllarda ‘seçilmiş, güzide, örgütlenmiş, özgür’⁹⁰ gibi anlamlara gelen **muhtâr** kelimesi ‘köy, mahalle idarecisi’ anlamını Yenileşme Döneminde kazanmıştır:

“Yalnız imam ve **muhtar**lardan bu kiracıların hangi mahalleden oraya nakl-i hane ettikleri, kefilleri olup olmadığı ve daha bazı tayin-i

⁹⁰ Tulum, a.g.e., 1277.; Kartallıoğlu, a.g.e., s. 644.

hüviyetlerine medâr olacak şeyler hakkında tahkikat yapılır." (HRG, HS, V, 1916)

3.3.1.1.13. Askerlik Terimleri

Osmanlı Devleti gerilemeye başladığından beri ordunun ıslah edilmesi fikri, devlet adamlarının üzerinde en fazla kafa yorduğu meselelerden olmuştur. Bu alanda en ciddi girişimleri ilk defa II. Mahmud yapmıştır. Yeniçeri ordusunun kaldırılıp yerine **Asâkir-i Mansûre-i Muhameddiyyenin** kurulması ile köklü değişiklikler yapılan ordu teşkilatında sürekli bir değişim göze çarpar. Avrupa'da da harp teknolojisinin gelişmesi ile Osmanlı da kendini bu gelişmelere ayak uydurmak zorunda hissetmiştir. Kırım Savaşı esnasında yeterince yetişmiş subay eksikliğinin hissedilmesi bu alanda eğitimlerin de ilerlemesini sağlamıştır. Abdülaziz Dönemi'nde Harp Okulu için yeni binanın yapılması Viyana Harp Okulu'nda eğitim görmüş Galip Paşa ve yabancı askeri uzmanların da yardımı ile bu okullarda modern eğitimler verilmiştir.⁹¹

Askerlik alanında yapılan modern eğitimlerin ve bu alandaki teknolojik gelişmelerin neticesinde dile çok sayıda yeni unsurun girdiği görülür. Bu unsurların başında ödünçlenerek Türkçenin söz varlığına kazandırılan icat edilmiş silah isimleri gelir: **revolver** (AME, HOY, III, 1881), **bomba** (SPS, MRB, IV, 1886) **torpido** (AB, LH, II, 1897) **mayın** (SPS, PYS, IV, 1924) gibi silah isimleri ile 'bombalama yapma eylemi' anlamındaki **bombardıman** (HRG, HS, V, 1916) kelimesi bu alandaki yeni unsurlara örnek olarak verilebilir.

Yenileşme Döneminde türetilen kelimeler ise Fransızcadan ödünçlenen **kumandan** kelimesiyle yapılmış olan **başkumandan**, **kumandanlık** kelimeleri ve askerleri yönetmek anlamındaki kullanılan **kumanda et-** fiilidir.

"Amerika memâlik-i müctemi'asında cenublular, hey'et-i cumhuriyet hasâisinden olduğu veçhile, mütereddidâne devam eylemekte olup, **başkumandanları** bulunan Mc. Clellan muahharen azl ile yerine Burnside nasb olunmuştur." (MF, HPBU, I, 1862)

"Evvelâ, bunlara kim **kumanda edecek?**" (D, AG, II, 1870)

"Gerçi Sırbistan vak'asından beri bir askerî **kumandanlığı** vezâifiyle uğraşıyorsam da düşmen-i dâhili vü hakikîmiz olan cehlin

⁹¹ Enver Ziya Karal, **Osmanlı Tarihi**, C. VII, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2011, s. 180-181.

izâlesi hizmet-i müfthiresinde dahi vaktiyle haylice sarf-i mesâyî eylediğimden..." (SP, L, II, 1878)

Yenileşme Döneminden önce dilin söz varlığında yer alan, bu dönemde anlam değiştirerek birtakım yeni kavramları karşılayan kelimeler de vardır. Bu kelimelerden askerlik terimi olarak kullanılan kelimeleri şu şekilde açıklayabiliriz: **Mühimmât** kelimesi Yenileşme Döneminde 'cephane' anlamında kullanılmıştır:

"O kadar top ve **mühimmat** ve ebniye beraber gitti." (ZP, R, II, 1869)

Ferik kelimesi de 'fırka kumandanı' anlamını Yenileşme Döneminde kazanmıştır:

"Sultan Mecid asrının mebâdisinde zuhûr eden üdebânın biri ve belki birincisi **ferik** Kâzım Paşa'dır." (NK, TER, II, 1950)

Yenileşme Döneminde 'yarbay' rütbesi karşılığında kullanılan **kaymakam** kelimesi de bunlardan biridir:

"Ve bu aralıkta kaymakam ve mutasarrıf ve vali bile azil ve tebdil olunduğu kesîrû'l- vukû'dur." (ZP, MM, II, 1868)

1826'da Yeniçeri Ocağının kaldırılmasından sonra **Asâkir-i Mansûre-i Muhameddiye**'nin kurulması ile birlikte gerçek bir askerî rütbe olarak kullanılmaya başlayan **müşîr**⁹² kelimesi de anlam kazanan bir başka kelimedir.

"Kıbrıslı Mehmed Paşa Arabistan ordusu **müşiri** iken Kozan üzerine bir fırka asâkir-i nizâmiyye sevketmişti." (CP, TC, I, 1892)

3.3.1.2. Sanat Terimleri

Yenileşme Dönemi, her alanda olduğu gibi sanat dallarında da çok büyük gelişmenin yaşandığı dönemdir. Bu dönemde Türk kültürü Avrupa'nın sadece biliminden etkilenmemiş aynı zamanda sanat hayatı ile ilişki içerisine girmiştir. Avrupa tarzı binaların yapılması, yeni sanat dallarında eğitimlerin verilmesi ile beraber de bu sanat dalları Türk toplumu arasında yaygınlaşmıştır. Bunun sonucu olarak başta **opera** (AME, ABC, III, 1891), **dans** (RME, MBYŞHBN, IV, 1889), **müzikal** (ET, YOT,

⁹² Zekeriya Türkmen, "Osmanlılar'da Bir Unvan ve Askerî Rütbe" **Türkiye Diyanet Vakfı**, İslam Ansiklopedisi, C.XXXII, 2006, s. 160.

II, 1910), **sinema** (HRG, HS, V, 1916) **estetik** (AR, ŞE, V, 1911) gibi kelimelerin dile girdiği görülür.

3.3.1.2.1. Edebiyat Terimleri

Edebiyat alanında bu dönemde hızlı bir şekilde Batı edebiyatı örnek alınır. Bu örnek almalar kendini ilk defa tercümeler yolu ile göstermiştir. Türk edebiyatına çevrilen ilk eser, Yusuf Kâmil Paşa'nın yaptığı **Telemaque** çevirisidir. Ahmet Lütfi Efendi'nin Arapça tercümesinden naklettiği **Robinson Cruze** gibi eserler tercüme yolu ile Türk edebiyatına kazandırılmıştır. Teodor Kasab'ın yaptığı **Monte Cristo**, Recâî-zâde Ekrem Bey'in **Chateaubriand**'dan tercüme ettiği **Atala** ve Ahmet Vefik Paşa'nın **Voltaire**'den yaptığı tercümeler, roman ve hikâye türünün tanınmasında önemli bir yere sahip olmuştur. Bu eserler ve daha sonra Şemseddin Sami'nin yazdığı **Taaşuk-ı Talat ü Fitnat** ve Namık Kemal'in yazdığı **İntibah** gibi eserlerle Türk edebiyatında Batı edebiyatına ait edebî türler kullanılmaya başlanmıştır. İşte bu tür isimlerinin Türkçeye girmesi de bu süreçte gerçekleşmiştir.

Edebiyat alanında yapılan alıntı kelimeler genelde Batı edebiyatına ait tür isimleridir. Bu kelimelerden **roman** kelimesi kullanım sıklığı oldukça çok olan bir kelimedir. Roman kelimesinin yanında **biyografi** (HRG, MS, V, 1900), **jurnal** (CP, TC, I, 1892) gibi tür isimleri de ödünçlenmiştir. Bireysel duyguları anlatan şiir türü olan **lirik** (SPS, SN, IV, 1918) kelimesi, Batı edebiyatına ait **dekadan** (AR, ŞM, V, 1901) kelimesi ödünçlenen diğer kelimelerdendir.

Bu dönemde çok sık olmasa da görülen **elenika** kelimesi **retorik** anlamında kullanılmıştır. Kelimenin bu anlamını şu şekilde örneklendirebiliriz:

“Biz **elenika** temiz laf istiyoruz. Lafın temizi, yükseği, eder etmez anlaşılamayanlarıdır.” (HRG, MS, V, 1900)

Bu dönemde edebiyat alanında da kimi terimlerin türetildiği görülmektedir. Fransızca **critique** kelimesine karşılık kullanılan ‘tenkit’ ve ‘tenkit yapan kişi’ anlamında kullanılan **münekkit** kelimesi bunların başında gelir. Ayrıca anlam eklenmesi yoluyla birtakım kelimelerin de yeni unsur olarak literatüre girdiği görülür. Bunlardan **fıkra** kelimesi, ‘gazete çevresinde gelişmiş tür olan fıkra’ anlamını bu dönemde kazanmıştır. Fıkra türünün yanında **hâtırât** kelimesi bu kelimelerden sayılabilir. Ayrıca **hikâye** kelimesi Batı edebiyatından alınan ‘öykü’ anlamını Yenileşme Döneminde kazanmıştır. Bu kelimelerin kullanımına aşağıdaki cümleler örnek olarak verebilir:

“Maksat ve arzumuz bizde metruk bulunan usul-i **tenkit** fennine hizmet edebilmekten ibarettir.” (MM, İM, III, 1892)

“**Münekkit** olmak için şair olmaktan ziyade sıfatlar lâzımdır. Çünkü şair olmak için lâzım gelen dâd-i Hüdâ ile az çok malumât-i mütenevvia dan başka münekkit için hüsn-i tabiat, nezaket-i muamele, metanet-i kalb, itidâl-i efkâr, meşâgil-i kesîreye tahammül, vüsat-i malumat, meyl-i hakikat ü hakkaniyet ister.” (MM, İM, III, 1892)

“Bizce bu **fıkra** kazâen kalemden kaçmış fıkralardandır. Vuslat'a müellif tarafından ehemmiyet-i mahsûsa verilmediğine bürhandır.” (MM, İM, III, 1892)

“Komiser beyefendi, defter-i **hatıratınızda** yegâne kalacak bir vak'a karşısındasınız.” (HRG, HS, V, 1916)

“Bazı erkek kadın çift gençler de bu mabedlere gidiyorlar fakat oralara ne yapmak için girdiklerini Maupassant, **hikâyelerinde** hiç sıkılmadan söylüyor.” (HRG, HS, V, 1916)

Okuryazar kelimesi de bu dönemde türetilen kelimelerdendir. Birleştirme yöntemi ile türetilmiş bu kelime Yenileşme Döneminde ‘ileri bir düzeyde eğitim almış kişi’ anlamında kullanılmıştır. Arap harfleri ile ileri düzeyde okuma yazma bilmenin iyi derecede bir eğitim sonucunda oluşacağı gerçeği de bu kelimenin hangi manada türetildiğini ortaya koymaktadır.

“Mumcular kethüdası, iki divitli, balmumcu Hacı Ahmed Efendi o zamana göre ma’ruf bir adamdı, ilmiyle, irfanıyla değil, çünkü pek az **okur yazardı**, a’mal-i erbaadan ziyade hesap bilmez, gazeteden başka mütalâaya çıkışamazdı, lâkin dirayetiyle, tecrübesiyle maruftu.” (HRG, HS, V, 1916)

Roman türünün Türk edebiyatına girmesi sonucunda Türkçe eklerle bu kelimedden **romancı**, **romancılık** kelimeleri türetilmiştir.

“Kendisi asıl ehemmiyeti romana değil, **romancıya** vermiş olduğu ve romanın ne olacağını romancının da gösterebileceği cihetle biz dahi asıl ehemmiyeti romancıya verelim ki, o yüzden istihsal edeceğimiz hakikat ile roman hakkında matlub olan ikmale de muvaffak olabilelim.” (AME, RRH, III, 1890)

“Realist romancıyı **romancılıkta** mükemmelen yetiştirmek için bachelier es Science etikten ve bil-cümle hıref ve sanayie kabataslak olsun kesb-i vukuf uğrunda ömrünü sarf ettirdikten sonra bir de iktidarı varsa umumî yoksa behemahal kendi memâliki dâhilinde hususî seyahatlere çıkartıyoruz.” (AME, RRH, III, 1890)

Güzel adlandırma yolu ile eser sahipleri anlamında kullanılan **sâhib-i varaka** terkibi de türetilen kelimeler arasına dâhil edilebilir:

“Bu kadar külfetle yetiştirdiğimiz adam, **sâhib-i varakanın** hep kendi tâbirince hâlâ henüz yetişmiş değildir.” (AME, RRH, III, 1890)

3.3.1.2.2. Resim ve Heykeltıraşlık Terimleri

Güzel sanatların ülke içinde gelişmesi beraber resim alanında da yeni unsurlar görülür. Batı'dan alınan **portre** (HRG, HS, V, 1916) kelimesi bunlardan biridir. Resim sanatında bazı kelimeler de türetilmiştir: **Heykeltıraşlık** kelimesi ve bu sanat dalı ile meşgul olan kişileri için **heykeltıraş** kelimesi türetilmiştir. **Perspektif** kelimesine karşılık uzun bir kelime grubu şeklinde türetilen **ilm-i menâzıra ve fenn-i mukayese-i nezâret** tamlaması da bu alanda görülen örneklerdendir:

“Ezcümle perspektive yani **ilm-i menâzıra ve fenn-i mukayese-i nezâret** denilen fendir ki...” (CH, K, I, 1842)

“Hangi **heykeltıraş** şu modellerin kopyasından başka hayalinden bir çirkin tersim etmek istediği vakit ona kafasından büyük bir burun, onu ileri geçmiş bir çene, hânelerinden fırlayacak kadar çeşmler yapmaksızın bir çirkin resmedebilir?” (BF, V, V, 1885)

“Alt katı umumen **heykeltraşlığa** ait olup, şark ciheti kapısından girildiği zaman binanın altında insanın sol tarafına isabet eyleyen kapıdan âsâr-ı atfika-i mısıryye mevzu olan daireye girilir.” (AME, ABC, III, 1891)

3.3.1.2.3. Tiyatro Terimleri

Modern tiyatronun Türk edebiyatındaki tarihi çok eski değildir. Yenileşme Döneminde İstanbul'da kurulan ilk tiyatro kumpanyası Naum'la başlamıştır. 1842'de kurulan bu kumpanyadan sonra Batılı tiyatro kumpanyalarının kendi ana dillerinde Beyoğlu çevresinde piyesler vermeleriyle önce azınlıkların sonra da Müslümanların bu piyeslere iltifat göstermesiyle tiyatronun Türk kültürü hayatına girdiği görülür.⁹³

İlk tiyatro eseri olan Şinasi'nin **Şair Evlenmesi** Türk tiyatro tarihinde mühim bir yerdedir. Şinasi'yi yaptığı çalışmalarla Ahmet Vefik Paşa, Âli Bey ve Abdülhak Hâmid gibi isimler takip eder. 1868'de Güllü Agop'un Gedikpaşa'da **Tiyatro-yı Osmanî** tiyatrosunu kurmasıyla telif, opera, komedi, dram ve trajedi gibi birçok türde eserler verilir.⁹⁴

⁹³ Tanpınar, **a.g.e.**, s. 278-279.

⁹⁴ Tanpınar, **a.g.e.**, s. 280-281.

Modern tiyatronun Türk kültür ve sanat hayatına girişı ile beraber bu alana ait birçok kelime ödünçlenmiştir. Derlemimizde görülen ‘şarkılı tiyatro türü’ olan **operet** (ET, YOT, II, 1910), ‘yazılmış tiyatro oyunu’ anlamındaki **piyes** (ET, YOT, II, 1910) kelime de tiyatro alanında yapılan ödünçlemelerdendir. Bu dönemde **tiyatro/teatro** (MSE, AR, I, 1840) kelimesinin yanında ve **rol** (SP, SPR, II, 1879), **suflör** (AVP, F, III, 1870), **aktör** (ET, YOT, II, 1910), **aktris** (ET, YOT, II, 1910), **figüran** (HRG, HS, V, 1916), **dekor** (HRG, C, V, 1914) gibi tiyatro oyuncularının isimleri, yaptıkları faaliyetler ve sahne malzemelerinin yanında **anfitiyatro** (A, İFSS, I, 1871), **trajikomik** (NK, MC, II, 1888), **dram** (ET, YOT, II, 1910), **pantomima** (ET, YOT, II, 1910), **kanto** (AR, ŞM, V, 1901), **trajedi** (NK, MC, II, 1888), / **trajedyâ** (Ş, VBM I, 1867) gibi tiyatro terimlerinin isimleri ödünçlenen diğerkelimeledir.

Modern tiyatronun Türk kültür hayatındaki geçmişı çok eski olmamasına rağmen birçok tiyatro terimine de yeni karşılıklar bulunduğugörülür. Bu kelimelerden bazıları yeni kelime türetme şeklinde iken bazıları ise dilde olan kelimelere yeni anlamlar yüklemek suretiyledir. Dönem içerisinde de çok yaygın olarak kullanılan ‘tiyatro oyunun oynandığı alan’ anlamındaki **sahne** (ŞS, G, III, 1876) kelimesi bunların başında gelir. Bu kelimenin derlemde görülen **sahne-i temâşâ** tamlamasından kısaltılarak türetildiğı anlaşılmaktadır:

“Bir zamandan beri Güllü Agop isminde bir Ermeni Gedikpaşa’daki (Sirk)i bir tiyatro haline ifrâğ etmiş ve Ermeni tiyatrosu efrâdıyle Türkçe piyesler tertip ederek **sahne-i temâşâya** koymakta bulunmuş idi.” (ET, YOT, II,1910)

Avrupa’ya yapılan gezilerin anlatıldığı gezi yazılarında **sahne** anlamında ilk kullanılan kelimelerden birisi **lu’bgâh** kelimesidir. Bu kelimenin **sahne** anlamında kullanıldığı aşağıdaki metninden anlaşılır:

“Londra’da on beşten ziyade tiyatrolar olup, en âlâsı, kraliçe nâmına mahsus olarak, gayet nefis ve zarif bir tiyatrodur ki, derunu beş bin kişiden ziyade seyirci ve **lu’bgâhları** olan yer, yedi sekiz yüz nüfustan mütecaviz oyuncu alır.” (SL, I,1852)

Ayrıca **mevki-i temâşâ** tamlamasının ‘sahne’ anlamındaki kullanımı derlemimizde tespit edilmiştir:

“Paris’de hükümetin bunca i’ânelerine mazhar olan France ve Odeon tiyatrolarında lisanın fesâhatine hizmet için ara sıra **mevki’-i temâşâya** konulan müsteşhedât-ı kadîmeden başka dünyanın bir tarafında meslek-i fennîye tâbî’ oyun görüldüğü yok gibidir.” (NK, MC, II,1888)

Bu kelimeler, **sahne** kelimesi kadar dilde yaygınlaşmasa da ilk önerilen kelimelerden olması bakımından önemlidir.

Konusuna göre tiyatrolardan **trajedi**, **komed** terimlerine karşılık bir dönem **facia** ve **mudhike** kelimelerinin kullanıldığı görülür.

“Mânâ-yı tazammunîleri itibariyle trajedi **facia**, komedi **mudhike** demek olarak trajikomik ise bunların mahlûtu olmak lâzım gelirken, mevzû’u ciddi olan ve fakat neticesinde mevt olmayan oyunlara itlâk olunur.” (NK, MC, II,1888)

Bu terimler, kullanım alanı olarak sınırlı kalmış ve ödünçlenen **komed**, **trajedi** ve **dram** kelimeleri kadar dilde varlığını sürdürememiştir.

Tiyatro alanında türetilen bir başka kelime de **piyes** anlamında kullanılan **tiyatronâme** kelimesidir:

Hele okuduğu Fransız romanlarının ve **tiyatronâmelerinin** ve eş’âr ve edebiyatının âdetâ nihayeti yok gibiydi.” (AME, FR, III, 1876)

Bu kelime dönem içinde **piyes** (ET, YOT, II, 1910) kelimesi kadar yaygın olarak kullanılan bir kelime değildir.

Perde (BF, S, V, 1884) kelimesi de tiyatro terimi olarak kullanılırken ‘herhangi bir metne bağlı kalmadan oynanan tiyatro’ demek olan **tulûat** kelimesi de bu dönemde türetilmiştir. Yabancı kökenli kelimelerden Türkçe eklerle de tiyatro terimleri türetilmiştir. ‘Tiyatro oyuncusu’ karşılığında türetilen **tiyatroc** kelimesi bunların başında gelir. Bu kelimenin yanında **süflörlük** ve **tiyatroculuk** gibi kelimeler de türetilmiştir.

“Lâkin Râkım, bir **tiyatroc** karıda ağlamak istediği zaman ağlayabilmek mahareti dahi olduğunu bilirdi.” (AME, FR, III, 1876)

“Moliere’in bütün eserlerini açık Türkçe ile tercüme eden âlim ve fâzıl başvekilin Bursa’da iken tiyatro ile pek fazla meşgul olmasından, hattâ sahnede **süflörlük** yapacak kadar tiyatroya düşkünlük gösterdiğinden dolayı kapalı surette istihzâ etmeğe yeltendi.” (AVP, F, III, 1870)

“İşte bu sebebe mebnîdir ki, **tiyatroculuğun** Avrupa’da var olan derecesine nisbetle, bizdeki varlık bir fıkdan-i külli halini alır.” (AME, ABC, III, 1891)

3.3.1.2.4. Müzik Terimleri

Osmanlı Devleti'nde Batı müziğine ilginin başlangıcı 17. yüzyıla kadar gider. Bu dönemden itibaren müzik alışkanlıklarında da bir değişim gözlenir. Venedikli bir opera grubunun bu dönemde sarayda bir konser verdiği kaydedilir. Ayrıca Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde görev alan bürokratların bu müzikle tanışmaları, ilgilerini yurda döndükten sonra da devam ettirmeleri ve III. Selim'in Batı müziğine duyduğu ilgi, saray merkezli bir müzik zevkini ortaya çıkarmıştır. III. Selim'den sonra II. Mahmud'un da Batı müziğine olan ilgisi artarak devam etmiştir. Mehter takımının kaldırılmasından sonra bandoların kurulduğu bir dönemde saray orkestrası da kurulmuştur.⁹⁵ Abdülmecid Döneminde (1823-1861) sarayı ziyaret gelen ünlü piyanist Franz List'in de saraya getirilmesi ile sarayda opera ve müzikallerin icra edildiği dönem başlamıştır.⁹⁶

Bu gelişmelerle beraber Türkçenin kelime hazinesine yoğun bir şekilde yeni müzik terimlerinin girdiği görülür. Hatta daha önce Rumcadan ödünçlenen **musiki** kelimesi Yenileşme Döneminde Fransızca vasıtası ile **müzik** şekliyle tekrar ödünçlenir.

Müzik alanında Batı ile kültür alışverişinin zirve yaptığı bu dönemde birçok müzik aleti de kullanılmaya başlamıştır. **Mandolin** (T, RME, IV, 1886), **piyano** ((SPS, HM, IV, 1897), **flüt** (HRG, HS, V, 1916) gibi müzik aletleri adlarının dilin söz varlığına girmesi biraz da bu yolla olmuştur. Bu kelimelerin yanında 'piyano çalan kişi' anlamındaki **piyanist** (AME, LR, III, 1871) ve 'opera ve pandomimin sözlerini açıklayan kitap' anlamındaki **libretto** (AME, E, III, 1891) gibi kelimeler de ödünçlenmiştir.

3.3.1.3. Spor Terimleri

Yenileşme Dönemine gelmeden önce Osmanlı Devleti'nde kaynağı çok eski asırlara dayanan dağcılık, kılıç, avcılık, güreş ve okçuluk sporları vardır. Yenileşme Döneminde her alanda olduğu gibi sporda da köklü değişiklikler ortaya çıkmıştır. Dünya genelinde özellikle de Avrupa coğrafyasında sporun kulüpleşme sürecinin

⁹⁵ Yalçın, Çetinkaya, **Müzik Yazıları**, İstanbul, Kaknüs Yay., 1999, s. 25.

⁹⁶ Mümtaz Levent Akkol, "Tanzimattan Günümüze Müzikte Modernleşme," **The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences**, C IV, S. 2, 2017, s. 313.

başlamasıyla ülkemizde de Batı'da ortaya çıkan spor dalları kendini göstermeye başlamıştır.⁹⁷

Türkçede uzun yüzyıllar **spor** karşılığında **idmân** kelimesi kullanılmıştır. Bu dönemde ise Fransızcadan ödünçlenen **spor** (HRG, KYAİ, V, 1912) kelimesinin de kullanılmaya başladığı görülür. 'Sporcu kişi' anlamında kullanılan **sportmen** (SPS, LH, IV, 1898) kelimesi de bu alanda kullanılan kelimelerdendir. Yeni spor dallarının dünya üzerinde yaygınlaşması ile beraber de **tennis** (SPS, LH, IV, 1898) kelimesinin de bu dönemde ödünçlendiğini belirtmek gerekir.

Sporun dünya çapında ilgi görmeye başladığı bir dönem olan Yenileşme Döneminde spor terimlerinin eklemeye yoluyla da olsa türetilmesi dikkati çeker. 'Spor' kelimesinden **sportmen** kelimesine karşılık türetilen **sporcu** kelimesi bunlardandır.

"Pehlivanlar, **sporcular**, efeler Anveten dâfi'-i küdürettir."
(AHT, Ş, IV, 1881)

3.3.2. Maddi Kültür Unsurları

Bir toplumun sahip olduğu fiziksel unsurlar, maddi kültür unsurlarını oluşturur. Yeni bir kültür dairesine giriş, bu kültür unsurlarında bazı yeniliklere ortam hazırlar. Yeni bir yaşam kültürüne yönelen hatta bu kültürü benimseyen toplumların dillerinde de yöneldikleri kültüre ait kelimelerin olması tabii bir durumdur. Yenileşme Döneminde Türkçede olan Batı kaynaklı kelimelerin bir kısmının bundan ötürü dile girdiği gerçeği ortadadır.

Batı dillerinden özellikle de Fransızcadan alınan günlük hayata ait kelimelerin kaynağı ve alınma sebebi, Türk toplumunun sadece bürokrat ya da okumuş kesiminin değil; diğer toplum tabakalarının da bir şekilde Batı dünyası ile ilişkiye girmesidir.

Kırım Savaşı'ndan sonra Batı dünyası ile ilişkilerin çok ilerlediği bu dönemde İstanbul'un Beyoğlu, Beşiktaş gibi semtlerinde Avrupa usulü dükkanlar açılmış olması⁹⁸ ve bu dükkanlarda satılan eşyalara Türk toplumunun rağbet etmesi ve bunları kullanması insanların kıyafetlerinden kullandıkları ev eşyasına kadar bir

⁹⁷ Fikret Soyer, "Osmanlı Devleti'nde (1839-1908 Tanzimat Dönemi) Beden Eğitimi ve Spor Alanındaki Kurumsal Yapılanmalar ve Okul Programlarındaki Yeri Konusunda Bir İnceleme", **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, C. XXIV, S.1, 2004, 209-225.

⁹⁸ Tanpınar, **a.g.e.**, s. 131.

yenileşmeyi beraberinde getirmiştir. Günlük hayattaki bu değişim günlük hayata ait birçok kelimenin de dile girmesine zemin hazırlamıştır.

Yenileşme Dönemi, Türk toplumunun sahip olduğu maddi kültür unsurlarının çeşitlenmeye ve başkalaşmaya başladığı bir dönemdir. Toplumun giyim kuşam şekilleri, mimari özellikler, iletişim ve ulaşım alanındaki gelişmeler, yeni araç gereçler, yeni yiyecek ve içecek gibi birçok yeni unsur bunun başında gelir. Bu alanlara ait kavramlar ağırlık olarak ödünçlemeler şeklinde dile girerken kelime türetme ve anlam eklemesi ile de dile kazandırılmıştır.

Derlemimizde görülen maddi kültüre ait yeni unsurlar şu şekilde açıklanabilir:

3.3.2.1. İletişim

Yenileşme Döneminde iletişim imkânları önceki dönemlerle mukayese edilmeyecek oranda gelişmiştir. Oldukça hızlı bir şekilde olan radyo, telgraf, telefon, gazete ve matbaa alanlarındaki gelişmelerle insanların bilgiye ulaşma süreci kısalmıştır. Bu hızlı değişim sürecinde Türkçenin söz varlığına da bu gibi kelimelerin girişi hızlanmıştır.

1832 yılında İcat edilen 1843'ten itibaren de Amerika ve Avrupa'da bir haberleşme aracı olarak kullanılan telgrafın Osmanlı ile buluşması Kırım Savaşı ile olur. İngilizlerin İstanbul-Rumeli ve Kırım arasındaki haberleşmeyi sağlamak için İstanbul-Varna, Varna-Kırım sahilleri arasında kablo döşemeleri ile Fransızların Varna-Şumnu-Ruşuk ve Bükreş üzerinden Avusturya sınırına bir hat kurmalarıyla beraber ilk telgraf hatları kurulmuştur. 1855'te İstanbul ve Edirne hattının kurulması ile beraber 1861'de Türkçe muhaberenin yapılması ile telgraf kullanılmaya başlamıştır.⁹⁹

Bu alanda kullanılan ilk kelimelerden olan **telgraf**ın Türkçenin söz varlığına girmesi ise hemen hemen bu yıllara rastlar. Ödünçlenen **telgraf** kelimesinin yanında bu kelimeye karşı ilk türetilen kelimelerden birinin **işaretgâh** olması gerekir. Bir yerde geçen bu kelimenin kullanımı şu şekildedir:

"Telgraf tabir eyledikleri **işaretgâh**lar olarak, bununla bir saat zarfında yüz saatlik mahalden haber alınır." (MSE, AR, I, 1840)

⁹⁹ Musa Çadırcı, **Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı**, Ankara, Türk Tarih Kurumu, 2013, s. 297.

Posta idaresi dışında çeşitli vilayetlerde telgraf merkezleri açılmış bu merkezlerin adları için **telgrafhâne** kelimesi kullanılmaya başlamıştır. **Telgrafçı** kelimesi de “telgraf işini yapan” anlamında bu yüzyılda türetilen kelimelerdendir.

“Muhâbere kaidesi mâsûniyet kuvvetiyle bir serbestî-yi mutlak haline gelmiş, her isteyen hânesinde bir **telgrafhâne** bulunduruyor, istediği adam ile istediği lisan ve işaret üzere teâtî-yi efkârda bir mâni'e tesadûf eylemiyor.” (NK, R, II, 1908)

“Bedriye Hanım, **telgrafçıların** evinde gördüm.”
(HRG, KYAI, V, 1912)

Demiryolunun yapılması ile beraber demiryolunda makasçılık işi yapan kişiler için de **demiryol makasçısı** kelimesi türetilmiştir.

“Çünkü Avrupa'da bir **demiryol makasçısının** bahçesi, bir Fatih'in maneviyat-ı mehibesi uyuyan bu yerlerden pek lâtif ve dilnişindir.” (HRG, C, V, 1914)

Yenileşme Döneminde iletişim alanında görülen en büyük yeniliklerden biri de gazetedir. Gazetenin ilk önce resmî olarak çıkması daha sonra da özel gazeteler yolu ile toplumda yaygınlaşması ile beraber bu alana ait birçok yeni unsurun ortaya çıktığı görülür. Derlemimizde ödünçlemelerin yanında bazı gazete kavramlarının da türetildiği görülür. En başta gazetecilik mesleğini icra eden kişiler için **gazeteci** kelimesi türetilir. Gazete yazılarından **başmakale** gazetenin Türk toplumuna girmesi ile beraber türetilen gazetecilik terimlerindendir. Bunun yanında gazetelerin baş yazarı anlamında **başmuharrir** kelimesi de birleştirme yolu ile dilin söz varlığına dâhil edilmiştir. Farsça kökenli ‘ser’ kelimesi ile türetilen **sermuharrir** kelimesi de ‘başyazar’ anlamında kullanılan bir başka kelimedir. ‘Gazete idare yeri’ ayrıca ‘gazetelerin çıkarıldığı yer’ anlamında Yenileşme Döneminde türetilen **gazetehâne** kelimesinin yanında gazete çeşitleri için de birtakım kelimeler türetilmiştir. ‘Günlük gazete’ anlamındaki **yevmî gazete** kelimesi bunlardan biridir. Ayrıca **tiraj** kelimesine karşılık olarak **sürüm** kelimesi de türetilen gazetecilik terimlerindendir.

“Vâkıa sanatımızın bir ciheti de **gazetecilik** olduğundan Şirket-i Hayriye hakkında pek çok şikâyetler bizim de kalemimizden çıkmıştır.”
(AME, M, III, 1882)

“Kurebe nâmında bir **gazeteci** geçen gün vurulan herifin vuku'ı keyfiyeti ve sebep ü hikmeti lâyıkiyle taharri ve tahkik olunup gazetemize derç olunmuştur.” (SL, I, 1852)

“O zaman cemiyete dâhil olarak Şurayı ümmet'in altı yedi sene tevali eden **başmakalelerini** yazmağa başladım.”
(SPS, PYS, IV, 1924)

“Ortada muttasıl nargile içer bir sahib-i imtiyaz, başta hiçbir şey yazmaz bir **başmuharrir** vardı.” (SPS, LH, IV, 1898)

“Afif Necati Samimiyet’in **sermuharriri** bulunduğu iddiasında.” (HRG, HS, V, 1916)

“Courrier d’Orient **gazetehânesi** Beyoğlu’nda Asmalımescit sokağında dört katlı kâgir bir bina dâhilindeydi.” (ET, YOT, II, 1910)

“Her sabah önüne konan bir yığın **yevmî gazetenin** siyasiyatı, şuunu, zabıta havadisleri mütalâa ihtiyacını def’e kıyafet edip de artıyordu.” (HRG, HS, V, 1916)

“Böyle dedikodular olduğu gün gazete birkaç nüsha fazla satılıyor fakat sonra büsbütün **sürümden** düşüyordu.” (HRG, HS, V, 1916)

Gazetenin kültür hayatında yaygınlaşması ile beraber ‘dergi’ de yayın hayatında kullanılmaya başlamıştır. ‘Süreli yayın’ anlamında kullanılan **mecmûa-i mevkûte** ifadesi bu alanda türetilen kelimelerdendir.

“İmdadü’l-midad diye Abdülkerim Bey’le müştereken bir **mecmua-i mevkute** neşreliyordu.” (HRG, HS, V, 1916)

Bu kelimenin yanında Fransızca ‘feuilleton’ kelimesine karşılık türetildiği anlaşılan **tefrika** kelimesi gazetede ki yazı dizisi anlamında kullanılmıştır. ‘Yaymak’ anlamlarına gelen **neşir** kelimesi ‘gazete yayımlamak’ anlamında bu dönemde kullanılmaya başlamıştır. ‘Gazete yayımlama işi’ karşılığında da **nâşirlik** kelimesi türetilmiştir.

“şinasi’nin Dersaadet’e avdetinden nice zamanlar sonra Agâh Efendi ile beraber Tercüman ahvâl nâmında bir gazete çıkarması ve o gazetede **tefrika** olarak Ebullaklaka tiyatrosunu **neşretmesi** merhumun mebden iştihar-i cedidi olmuştu.” (ř, MN, V, 1882)

“Kemal Bey şinasi’nin gıyabını belli etmemek gayretiyle öyle güzel bendler **neşrine** başladı ki, gazete evvelkinden âlâ oldu.” (ř, MN, V, 1882)

“İkdam gazetesi sahibi Cevdet Beyefendi bu kitabın dahi neşrini deruhte etmeğe talip olmakla, zaten muharrirlikle **nâşirliği** cem’ etmek biri manevî ve diğeri maddî iki ağır yükün altına girmek olduğunu bildiğim halde...” (şS, KT, III, 1900)

Anlam eklemesi yolu ile bazı kelimelerin gazete ile ilgili kelimelere karşılık olarak kullanıldığı görülür. Bu dönemde, daha önceden ‘defter, avare’ anlamlarına gelen **ceride** kelimesi ‘gazete’ kelimesine karşılık kullanılmıştır:

“Bu **ceridenin** müdürü milletimize ve lisanımıza ecnebi olduğu halde, Devlet-i Aliyye’nin müsaade-i seniyyesi ile memleketimizde gazete çıkarmağa ruhsat almış.” (CP, T, I, 1861)

Bu örneğin yanında **mecmûa** kelimesinin bu dönemde ‘dergi’ anlamında kullanıldığı da olmuştur:

“Akıbet, bir **mecmûa**da Kemal-ı Isfahanî’nin bazı mektûbâtına tesâdüf ettim ki Celâl’in ef’âl ve ahlâkını musavver idi.” (NK, MC, II, 1888)

Matbaacılığın gelişmesi ile beraber bu alana ait bazı kelimeler türetilmiştir. Şinasi tarafından kullanıldığını tespit ettiğimiz ‘basmacılık’ kelimesi bu kelimelerdendir.

“**Fenn-i tıbbâ’t**, yâni **basmacılık** ne zaman icad olunmuştur?” (Ş, TVGH, I, 1860)

Yukarıdaki örnekten de anlaşıldığı gibi **fenn-i tıbbâ’t** kavramının da bu iş için türetildiği anlaşılmaktadır. Şinasi’den başka Ali Suavi’nin:

“Kitâbet ki **basmacılık** ve nakkaşlık bunda dâhildir.” (AS, LOİ, II, 1867)

Örneğinde görüldüğü gibi **basmacılık** kelimesini kullanması kelimenin bir dönem genel bir kullanıma sahip olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca **basım** kelimesi ‘kitap basma’ anlamında kullanılmıştır:

“Mamafih bazı **basımlarımız**ın beyanı gibi, bu devletin de İslâm elinde mahvolduğu zaman zaten müşerref-i inkıraz olmuş ufak bir cemiyet olmadığını göstermek için ikinci fasıl olarak muhtasar bir tarihini dere eyledim.” (NK, OT, II, 1887)

Örneğinde görüldüğü gibi bu kelimenin de türetilme zamanı sanılanın aksine Yenileşme Dönemindedir.

Matbaacılığın gelişmesi ile beraber matbaada ‘dizgicilik yapan kişi’ anlamında **sermürettib** kelimesinin de türetilindiğini görüyoruz. Matbaanın gelmesi ile beraber bu işi meslek olarak yapan kişi anlamında türetilen **matbaacı** kelimesi de bu alanda türetilen kelimelerdendir. Bu kelimelerin kullanımını da şu şekilde örneklendirebilir:

“Sabah gazetesinin sahibi Mihran Efendi o matbaada **sermürettib** idi.” (AHT, MM, IV, 1928)

“Bir gün Râkım Efendinin ehîbbâsından bir **matbaacı** kendisine bir Fransızca kitap getirdi.” (AME, FR, III, 1876)

3.3.2.2. Ulaşım

Tramvay, 1852'de Amerika, 1855'te Fransa'da kullanılmaya başlayan bir ulaşım aracıdır. Türkiye'de ise 1831'de Konstantin Karapano Efendi'ye imtiyazlar verilmesi ile görülmeye başlamıştır.¹⁰⁰ Tramvayın kullanılması ile beraber bu alana ait kelimelerin de Türkçeye girdiği görülür. **Tramvay** (NK, M, II, 1872) ve **vatman** (HRG, HS, V, 1916) kelimeleri bu dönemde ödünçlenmiştir. Bu alanda kullanılan **tramvaycı** (HRG, Ş, V, 1912) kelimesi tramvayın kullanılmaya başlamasıyla beraber aynı zamanlarda ödünçlenen **vatman** kelimesine karşılık türetilmiştir.

“Bizim paşalar bu **tramvay direktörleri** kadar olamıyorlar.”
(HRG, Ş, V, 1912)

Örneğinde de görüldüğü gibi aynı kavramı karşılamak için **tramvay direktörü** birleşik kelimesi de kullanılmıştır.

19.yüzyılda icat edilen aletlerden bir diğeri **trendir**. (AR, ŞM, V, 1901) Bu kelimenin ödünçlenmesi ile beraber ‘tren durağı’ anlamındaki **istasyon** (AME, ABC, III, 1891) kelimesinin de dile girdiği görülür. Ayrıca bu alana ait **bilet** (N, HRG, V, 1927), **kompartıman** (HRG, Ş, V, 1912) ve **makınist** (D, AG, II, 1870) gibi kelimeler ödünçleme yolu ile dile giren yeni unsurlardır. Yenileşme Döneminde yeni icat edilen **bisiklet** (AME, ABC, III, 1891), **otomobil** (SPS, PYS, IV, 1924), **otobüs** (SPS, PYS, IV, 1925) gibi araçların isimleri de bu dönemde yapılan ödünçlemelerdendir.

Ödünçlenirken anlam eklemesine uğramış kelimelere bu dönemde rastlanmıştır. Asıl anlamı ‘demiryolu’ olan Fransızca **şimendifer / şemendöfer** kelimesi dönemin genelinde oldukça sık bir şekilde ‘tren’ anlamında kullanılmıştır:

“Ali Bekir Güllü kadınla beraber **şimendiferlere**, vapurlara bindi.” (HRG, HS, V, 1916)

Trenin de kullanılmaya başlamasından sonra anlam ödünçlemesi yolu ile **demiryol** kelimesi dilin söz varlığına dâhil edilmiştir.

“Meselâ vapur sefineleri ve **demiryollar** ve telgrafların icadıyla, nice menâfi' ve teshilât vücuda geldiği gibi, kumpanyalar marifetiyle külliyetli sermayeler konularak, bunca fabrikalar ve nâ-kabil-i ta'dâd nice şeyler ve envali hüner ve san'atlar yapılmakta bulunmuştur.”
(SRP, MA, I, 1877)

¹⁰⁰ Nostaljik Tramway Hakkında, (Çevrimiçi) <https://www.iett.istanbul/tr/main/pages/nostaljik-tramvay-hakkinda/92>, 16 Ağustos 2020.

Bu dönemde ‘tren’ kavramını karşılamak için birden çok kelimenin kullanıldığı görülür. Bazı metinlerde ödünçleme olan **tren** kelimesi kullanılırken bazılarında ise yanlış bir şekilde **şimendöfer** ya da **şemendöfer** kelimelerinin kullanıldığı görülür. Türkçede tren karşılığı kullanılan bir başka kelime de anlam eklemesi yoluyla bir dönem kullanılan **katar**’dır. Hatta Şemseddin Sami bu kelimenin ‘tren’ kelimesi yerine kullanılması gerektiğini savunmuştur.¹⁰¹ ‘Sıra, dizi’ anlamına gelen **katar** kelimesi aşağıdaki örnekte görüldüğü gibi ‘tren’ anlamında kullanılmıştır:

“Tekmil yolcular vagonlardaki yerlerini tekrar işgal eyledikten sonra ba'de-z-zuhr tamam saat üçte hareket eden **katar** dört buçukta Göteborg'a vâsıl oldu.” (AME, ABC, III, 1891)

Ulaşım alanında türetilen kelimelerden en önemlilerinden birisi **tayyaredir**. Fazıl Ahmet Aykaç tarafından türetilen bu kelime,¹⁰² Yenileşme Döneminde oldukça geniş bir kullanıma sahip olmuştur. Bu kelimenin İngilizce (plane) ya da Fransızca (aéroplan) karşılıklarına derlemimizde rastlanmamıştır. Buradan yola çıkarak aracın icadından hemen sonra Türkçe bir karşılığın bulunması ve hızla yaygınlaştığı kanısına varılabilir. Arapça ‘uçma’ anlamına gelen ‘tayr’ fiilinden türetilen bu kelimenin derlemimizdeki ilk örnekleri aşağıdaki metinde görülür.

“Bu kadar büyük tehlike ne fırtınalı denizde ne **tayyarede** ne balonda vardır.” (HRG, KYAİ, V, 1912)

Yenileşme Döneminde **vapur** kelimesinden bazı kelimeler türetilmiştir. Bu kelimeden türetilen kelimelere geçmeden önce bu kelimenin dönem içinde bir anlam eklemesine uğradığı örneklerle göz atmak yerinde olacaktır. Kelime ilk metinlerde Fransızcadaki anlamı ile ‘buhar’ anlamında kullanılırken daha sonra gemi anlamını kazanmıştır:

“Makinalar icad olunmuş olduğundan başka, takrîb-i muhabere ve teshîl-i turuk-ı seferiyye için denizde **vapör gemileri** ve karada **vapör arabaları...**” (SRP, MA, I, 1877)

Örneğinde görüldüğü gibi ‘vapur’ kelimesi ‘buhar’ anlamında kullanılmıştır. Ayrıca **vapör gemileri**, **vapör arabaları** örnekleri de türetilen kelimeler arasına dâhil edilebilir. Bu kelime ile türetilen bir başka kelime de **vapur sefinesi** kelimesidir.

¹⁰¹ Tren: (...) Demir yol arabaları katarı. “‘Katar’ kelimesi dururken şive-i lisanımıza asla uymayan bir lügat-i ecnebiyyenin isti’mâline ne hâcet?” Bkz.: Şemseddin Sami, **Kâmûs-ı Türkî**, Dersa’adet, İkdâm Matbaası, 1899.

¹⁰² Lewis, **a.g.e.**, s. 162.

“Evvelâ, gazete denilen bir yazılı kâğıdda her türlü ve her nevi havadis yazılmakla, bir dolmuş **vapur sefinesi** gibi derûnunda her bir nesne mevcûd bulunabilir.” (CH, G, I, 1843)

Kelimenin daha sonra anlam değiştirerek ‘buhar’ anlamına gelen **vapur** kelimesi ‘gemi’ anlamını kazanmıştır. Kelime bu anlamı kazandıktan sonra da bu kelime ile **cenk vapuru** kelimesi türetilmiştir.

“Halbuki bundan evvel basılmış olan ceridelerde bu makûle buz parçaları gemilere tesadûf ederse, aralarında ezilip kırılacağını ve hattâ bir İngiltere **cenk vapuru** Amerika’dan gelirken bu veçhile zayi olduğunu bast ve beyan etmiş idiniz.” (CH, KS, I, 1843)

Gemicilik alanında türetilen ‘herhangi bir batma olayında boğulmayı engellemek için hazır bulunan mantardan yapılmış gömlek’ anlamındaki **can kurtaran gömleği** kelime grubu da buraya dâhil edilebilir:

“Kamaradaki yatakların başuçlarında mantardan ma’mûl birer **can kurtaran gömleği** asılı idi.” (AB, SJ, II, 1898)

3.3.2.3. Yeni Alet ve Eşyalar

Yenileşme Döneminde birçok alet isminin ödünçlendiği görülür: **vinç** (CH, EH, I, 1844), **palet** (MF, SBM, I, 1868), **vagon** (AME, ABC, III, 1891) gibi ödünçlenen büyük alet adlarının yanında **tıpa** (D, KE, I, 1863), **supap** (BF, B, V, 1884), **vazo** (AR, ŞM, V, 1901), **semaver** (HRG, HS, V, 1916), **takunya** (HRG, HS, V, 1916), **tirbuşon** (HRG, HS, V, 1916), **bavul** (HRG, HS, V, 1916) gibi birçok kelime Türkçeye geçmiştir.

Geleneksel Türk kültürünü yansıtan evlerin yerini hızlı bir şekilde Batı’ya özgü **konsol** (RME, Ş, IV), **karyola** (AHT, N, IV, 1875), **valiz** (HRG, MS, V, 1900), **tablo** (FAH, M, III, 1910) gibi eşyalarla dolan evler almasıyla bu kelimelerin de dile girişi hızlanır.

Yeni icatlardan **fotoğraf** (T, BMK, I, 1841) bu dönemde ödünçlenmiş kelimelerdendir. Ödünçlenen bu kelime ile **fotoğraf makinası** (T, BMK, I, 1841) şeklinde fotoğraf çeken alet ismi de türetilmiştir.

‘Fotoğraf çek-’ birleşik fiilinin bu dönemde kullanımında bir farklılık olduğunu da belirtmek gerekir.

“Rûy-i arzda mevcud olan âsâr”-ı terakkinin **fotoğraf ile resmi** alınmış olsa medeniyet-i hâzırâyı, ancak Londra kadar gösterebilir.” (NK, T, II, 1911)

Yukarıdaki cümlede görüldüğü gibi ‘fotoğraf çekmek’ anlamında bir dönem ‘fotoğraf ile resim almak’ kelime grubu kullanılmıştır.

Kelimenin **fotografya** şeklinde kullanımı da bu dönemde dikkat çeker. Bu kelime ile beraber birleştirme yöntemi ile oluşturulan **fotografya resmi** tamlaması da yeni unsurlardan biridir.

“İşbu şelâleler pek çok seyyâhînin temâşâgâhı olduğundan ve gerek birer birer ve gerek umûmunun birden alınan **fotografya resimleri** buranın en büyük yadigârı addolunduğundan kız, erkek birçok çocuklar ve hattâ büyücek güzel güzel kızlar, yolculara fotografya resimlerinin fûrûhtunu âdeta cebr suretine koymuşlardır.” (AME, E, III, 1891)

Hayatın çeşitli alanlarında birçok eşya ve madde isimlerinin de türetildiği ortadadır. ‘Hava tahliye makinesi’ anlamında **muhalliyetü'l-hevâ makinesi** tamlaması bunlardandır.

“Bir tane **muhalliyetü'l-hevâ makinesi** edinebilmek için Suphi Bey’in bir oda döşemesi satmış olduğu meşhurdur.” (AME, AA, III, 1882)

İcat tarihi 17. yüzyıllara gitse de Yenileşme Döneminde **diş fırçası** kelimesi anlam ödünçlemesi yolu ile alınmıştır. Yatırılmak istenmesine rağmen hep dik duran bir oyuncak ismi olan **hacıyatmaz** da bu dönemde türetilmiş alet isimlerindedir. Eskiden beri var olan ‘boya’ kelimesi ile boya çeşitlerinden olan **suluboya** ve **yağlıboya** kelimeleri de türetilmiş olan yeni unsurlar arasında sayılabilir.

“Kaydettiğim bazı notları ihtiva eden defteri, birkaç mendil, ütülenmemiş bir iki yakalık, **diş fırçası** ile tozunu cebime koydum.” (SPS, İPGS, IV, 1901)

“Vâkıa havuzun umku, içinde adam boğulmak tehlikesini akıllara getirecek derecede değilse de dibi gayet yosunlu bulunduğundan bizim dans şakirdleri cup diye içine düşer düşmez **hacıyatmaz** gibi kaimen duramadılar.” (HRG, Ş, V, 1920)

“Uslûb-ı sade **suluboya** ile yapılmış bir resme benzetilmek lâzım gelse üslûb-i müzeyyen de **yağlıboya** ile yapılmış bir tasvire teşbih etmek iktizâ eder.” (RME, SPS, IV, 1911)

Anlam eklenmesi sonucunda eşya adları da türetilmiştir. Önceki yüzyıllarda da Türkçenin söz varlığında yer alan **yelkovan** (MSE, AR, I, 1840) kelimesi rüzgârın esiş yönünü gösteren aletin adıdır. Yenileşme Döneminde ise ‘dakikaları gösteren saat ibresi’ anlamını kazanmıştır.

“Bir sür’at müşahede olunur ki, vesâit-i servet burada saat
eyyâmın akrebine ve orada **yelkovan**ına bağlıdır denilse mübalâğa
edilmemiş olacağına bil-bedâhe hükmedilir.” (NK, T, II, 1911)

3.3.2.4. Mimari

Batı kültürünün Türk toplumuna etkisini sadece bilimsel anlamda, bu kültüre yönelmek olarak değerlendirmek doğru değildir. Yenileşme Döneminde her alanda bir yenileşme ve değişme görülür. Geleneksel Türk mimarisi de bu değişimden nasibini alır. Yeni yapılan binaların Avrupa-vari olması, bu binaların yapımında kullanılan malzemeden iç tasarımına kadar Batı kültürünü örnek alma sonucunda **asansör** (AME, ABC, III, 1891) **apartman** (SPS, LH, IV, 1898), **betonarme** (HRG, HS, V, 1916) **blok** (HRG, HS, V, 1916) gibi kelimeler de ödünçlenmiştir. Kullanım sıklığı oldukça fazla olan **kolon** (AME, ABC, III, 1891), **lavabo** (AR, ŞM, V, 1901) gibi kelimelerin dile girmesi bu yolla olmuştur. Bu dönemde ayrıca **tünel** (MM, TYKB, III, 1890), **büfe** (BF, S, V, 1884), **depo** (HRG, HS, V, 1916) **villa** (RME, NE, IV, 1910), gibi kelimelerin söz varlığına dâhil olduğu görülür.

3.3.2.5. Yeni Kurum ve Yerler

Türk aydını, Yenileşme Dönemindeki Londra, Paris gibi şehirlere yaptığı gezilerde gittikleri **konferans** (AR, ŞM, V, 1901), **kongre** (AME, ABC, III, 1891) binalarında ve dinledikleri **konser** (AHT, Ş, IV, 1881), **konçerto** (AME, ABC, III, 1891) gibi toplu faaliyet alanlarında tanıma fırsatı bulur. Seyahat metinlerinde gördüğümüz bu kelimelerin dile girişi de ilk defa bu şekilde olur.

Yenileşme Dönemindeki ödünçlemeler arasında görülen **komisyon** (EPP, MNP, I, 1871), **komite** (HRG, MS, V, 1900) gibi resmî isimlerin yanında eğlence hayatının değişmesi ile beraber **gazino** (EN, M, III, 1872), dışarıda yemek yeme alışkanlığının artması sonucunda da **restoran** (SPS, LH, IV, 1898) ve **lokanta** (AME, AA, III, 1882) kelimeleri alınmıştır.

Bu dönem, ilk defa olduğunu düşündüğümüz dükkân ve mağaza isimlerinin Batı kökenli kelimelerden konulmaya başladığı dönemdir. Beyoğlu’ndaki **bonmarşe** (HRG, MS, V, 1900) isimli mağazanın ismi buna ilgili çekici bir örnektir.

Yenileşme Döneminde Batı usulü kurumların isimlerine karşılık kelimeler de türetilmiştir. ‘Müzenin olduğu yer’ anlamında türetilmiş olan **müzehâne** kelimesi,

birtakım sanat ürünlerinin sergilendiği **nûmnehâne** ‘patriklik binası’ anlamındaki **patrikhâne** yeni acentelerin kurulması ile beraber türetilen **acentehâne** kelimesi bu tarz kelimelerdendir. Bu örneklerin yanında **birahâne** ve **eczahâne** gibi yer isimleri de türetilmiştir. Ayrıca **loca** kelimesine karşılık olarak **mevki-i mahsûsa** kelimesi kullanılırken **patriklik** (TV, ABN, I, 1840), **papalık** (ET, YOT, II, 1910), gibi makam isimleri de türetilmiştir:

“Bunların müstakil memur tabibleri ve her bir hastahânenin içinde enva’-ı muâlecât ile memlû **eczahaneleri** olmasıyla, kemal-i suhûletle pek az müddette şifa-yâb olurlar.” (MSE, AR, I, 1840)

“Tiyatro olmadığından iki buçuk saat kadar nöbet bekleyerek ve bazıları dahi yerlerine bedel bırakıp herkes sunûf-ı askeriyye misillû, sıra sıra, yavaş yavaş yürüyerek, tiyatroya dâhil ve bedel gönderenler numarasını bedelinden alıp, **mevki’-i mahsûsasına** vâsıl olur.” (SL, I,1852)

“Ve ikinci derecede malum olan imtiyâzâtı hâvi **patrikhâneleri** vardır.” (ZP, MM, II,1868)

“Etnografya müze-hânesini bilhassa etraflı olarak temâşâ eyledim ki, bu **müzehâne** İsveç, norveç milletinin kadîmden beri o memleket-i bâride de suret-i taayyüşlerine ait kâffe-i eşyayı câmi bulunmasıyla ma’-tarih bu ahvalinin musavvir-i ahvâl-i umumiyesi denilebilecek bir sergi hükmündedir.” (AME, ABC, III,1891)

“Dolçu’dan Vidin’e kadar sevâhilde henüz ne iskele ne **acentehâne** bulunmadığından ve biletler vapur yazıcıları yediyle verildiğinden, ben vapurdan vapura aktarma ederek hesapları yollarda rüyet eder ve kabzeyletiğim akçeyi Rusçuk’ta idâre-i merkeziyemizde bulunan kasaya vaz’eylerim.” (AME, ABC, III,1891)

“Bir **nûmnehânesi** var: Derûnuna girilse, üstâd-ı Kudret zevil-ervâh ve cemâdâtı halk ve tezyine ne kadar sanat bezletmiş ve hayal-i beşer icad-ı bedâyî’de ne türlü kemâlât göstermişse, cümlesi bir yere içtimâ eylemiş gibi görünür.” (NK, T, II,1911)

Biz bununla da kanaat etmedik de Stephane Mallarme, Fernand Gregh, Jean Moreas gibi medar-ı iftihar vuzuh olan fransızcada tabiat-ı lisana mugayir hareket eden ve bu sebeple meslek-i edebîleri birkaç edebî **birahaneleri** tehyiç ettikten sonra bugün mahvâbâd-i nisyana giren sâirleri taklide kalkışarak, lisan ve hissimizi iğlamlara, ta’kidlere düşürdük.” (SPS, L, IV, 1903)

Anlam eklemesi yolu ile önceki yüzyıllarda ‘bimarhane, şifahane’ gibi kelimelerle karşılanan ‘hastaların yattığı bina’ ya karşılık **hastahane** kelimesi türetilmiştir. Anlam eklemesi yolu ile dile kazandırılan bir başka kelime de daha önceki yüzyıllarda Türkçede olan **sergi** kelimesidir. Bu kelime Fransızca **expositon** kelimesine karşılık kullanılmaya başlamıştır:

“Memalik-i Osmaniyyede ise esasen ihtiyâc-ı hakikî ashâbına tasadduk ve ihsan, şer’î ve mer’î bulunduğundan, vaktiyle aceze için bunca tabh-hâne ve imaret ve dârü’ş-şifalar yapılmıştır ki, Yenibahçe’deki Gureba **hastahanesi** bu misillû ebniye-i hayriyyenin en muahharıdır.” (Ş, SH, I, 1863)

“Bundan başka milâdın bin sekiz yüz elli iki ve altmış bir tarihlerinde Londra’da birer cesîm **sergi** yaparak, her memleketin mahsûlât-ı arziyye ve sînâiyyesini vaz’ ve teşhir ve âsârı görölüp tahsîn olunan erbâb-ı hüner ve ma’rifeti taltîf ettikleri âlemin mâlûmudur.” (M, ES, I, 1863)

3.3.2.6. Meslekler

Her alanda Batı kültürünün örnek alındığı bu dönemde yeni meslek ve uğraş alanlarının da toplumda görüldüğü ve yaygınlaştığı ortadadır.

Fabrikatör (TV, BMKİÇ, I, 1841), **metropolitain** (EPP, MNP, I, 1871) **avukat** (SP, L, II, 1878), kelimeleri ve dilde karşılığı olmasına rağmen ödünçlenen **doktor** (HTE, KM, I, 1895) ve Yenileşme Döneminde alınan meslek adlarından birkaçıdır.

Meslek adlarının bir kısmı da pozitif bilimlerin yaygınlaşması ile bu alanlarda çalışan kişilerin adlarıdır. **Jandarma** (MM, VM, III, 1895), **filolog** (ET, FL, II, 1897), **grameriye** (HRG, MS, V, 1900), **fizyolojist** (HRG, Ş, V, 1912) **kompozitör** (MM, TE, III, 1908), **psikolog** (HRG, Ş, V, 1912) ve **astronom** (HRG, HS, V, 1916) gibi kelimeler ödünçleme yolu ile dile kazandırılan yeni unsurlardır.

Yenileşme Döneminde meslek adlarında görülen yeni unsurlar sadece ödünçlenen kelimeler değildir. Ödünçlenen kelimelerden ekleme yöntemi ile meslek adları da türetilmiştir. Bu dönemde türetilen **fabrikacı** kelimesi **fabrikatör** kelimesine karşılık kullanılmıştır:

“Kendimiz fabrikalara fevkalâde merakımız olduğunu ilk ziyaret eylediğimiz kâğıt fabrikalarından istidlâl ile bizi davet eyleyen diğer **fabrikacı**lara tâbi olduk ki, bize ziyaret ettirdikleri fabrika dahi şimendöferlerde istihdâm olunan lokomotifleri yapmağa mahsus bir fabrika idi.” (AME, ABC, III, 1891)

Fabrikatör (TV, BMK, I, 1841) kelimesine karşılık olarak **destgâh sahipleri** kelimesinin de kullanıldığını aşağıdaki metinde görölür:

“Bu esnada bazı fabrikatörler, yani **destgâh sahipleri**, çünkü vapör ile kemal-i suhulet üzere istedikleri meta’ı vücuda getirmeleri hasebiyle, daha ehven masraf etmek için, fabrikalarında yani

destgâhlarında, yaşlı başlı amele istihdâm etmeyip, çünkü zâtında dahi bu fabrikalar, vapör kuvveti ile idare olunduğundan, pek de öyle güçlü kuvvetli ameleye hacet hissetmemesi cihetiyle...” (TV, BMK, I, 1841)

Burada **fabrika** kelimesine karşılık **destgâh** kelimesinin de kullanılması da dikkat çekicidir. Çok nadir olarak kullanılsa da **fabrike et-** fiili de bu alanda türetilmiş ‘üretmek’ anlamındaki birleşik fiildir.

“Dikişsiz korseler ilk defa olarak 1832 senesi İsa tarihinde Bari Dük’te Verli tarafından **fabrike edildi.**” (HRG, MS, V, 1900)

Bu dönemde ‘Gazetecilik mesleğini icra eden kişi, gazete satan kimse’ Anlamındaki **gazeteci** kelimesi de olukça yaygın bir şekilde kullanılmıştır. **Sanayici** kelimesi de ‘sanayi işi yapan kişi’ anlamında türetilmiş yeni kelimelerdendir.

“Zavallı **gazeteci**, sen bunlardan birinin bahriye ta’yînâtından her ay aldığı beş yüz çift ekmeği ne yaptığını düşünüyorsun.” (SL, I, 1852)

“Nice **sanayicimiz** battı, güzel gemiler yapıldı ise de asâkir-i bahriyyenin fidanlığı ticaretidir.” (B, CPS, I, 1884)

‘Gazino işleten kimse’ anlamındaki **gazinocu**, ‘makine kullanan kişi’ anlamındaki **makineci**, ‘hipnoz ve telkin yapan kişi’ demek olan **manyetizmacı**, **portakal** kelimesinin Türkçeye girmesiyle beraber türetilmiş olan **portakalcı** (AR, MŞE, V, 1910) ve **orgcu** (AME, LR, III, 1871) kelimeleri türetilen meslek adları arasına dâhil edilebilir:

“**Lokantacı** lâkırdıyı evirip çevirip boş oda yoktur, yatmaklığa sizi kabul edemem diye red ile cevap vermiş.” (MP, JJR, I, 1862)

“İşte bu iki bin kişiden tüccar ve mülkiye memuru ve maliye memuru ve avukat, âdi mühendis ve âlî mühendis, fabrika mühendisi, tabîb, kimyager, **makineci** ve muallim yetişir.” (SP, L, II, 1878)

“Şişli’deki **gazinocuların** birtakım hileli meşrubatı bize yutturmak için edecekleri temennaları mı?” (HRG, I, V, 1898)

“Bedhah bir **manyetizmacı** gibi gözleri, vicdanları, basiretleri bağlardı.” (HRG, HS, V, 1916)

Bu dönemde Avrupa tarzı konaklama yerleri de yapılır. **Otel** kelimesinin dile girmesi de aşağı yukarı bu dönemlere rastlar. Bu kelimedenden türetilen **hotelci/otelci** kelimesi de bir başka yeni unsur örneğidir.

“Amerikan Hoteli’ne vürûdunun tam haftası olmak üzere bir cumartesi günü **hotelci** bir haftalık masârifi mübeyyin defteri takdim eder.” (AME, BSD, III, 1878)

Modern anlamda birçok kurum ve kuruluşun tohumlarının atıldığı Yenileşme Döneminde yeni kurum ve memuriyet adları da türetilmiştir:

Hukuk alanındaki kimi meslek adları da bu dönemde türetilmiştir. Bu meslek adlarının başında **müdde-i umumî** ve **müstantik** kelimeleri gelir.

“**Müdde-i umumî**ler ile müstantikler, haydut reislerinden daha mekrûh bir sıfatta bulunduklarının emsâli çoktu.” (MM, VM, III, 1895)

Güvenlik teşkilatındaki yenileşme sonucunda birtakım mesleklerin ortaya çıktığı görülür. Bunlar içerisinde **dedektif** anlamındaki **hafiye** kelimesi türetir. Bu kelimenin yanında ‘güvenlikten sorumlu, asayiş hizmeti yapan kişiler’ için kullanılan **zabtiye** kelimesi türetilen unsurlardandır.

“Ve taşralarda olan **zabtiye** neferâtı pek de taht-ı zâbıta ve mertebe-i kifâyede olmadığından, her memleketin emniyet-i kâfiyesini istihsâl için bunun bir tedbîr-i serîine bakmanız matlûb-ı hümâyundur.” (SH, I, 1845)

“Bir sınıfı dahi zaptiye ve teftiş ve **hafiye** memuriyetlerine girdiler.” (ZP, TT, II, 1869)

‘Doğu bilimleri ile uğraşan kişi’ anlamındaki **müsteşrik** (AR, MŞE, V, 1910) kelimesi de türetilen meslek adlarıdır.

“**Müsteşrikîn**-i mütekaddimeden meşhur Hammer İstanbul’da gördüğü bir bahçeyi tasvir ettiği sırada diyor ki...” (AR, MENT, V, 1910)

Yenileşme Döneminde Batı’dan gelen birçok işi kolu vardır: **antikacılık** (AME, JT, III, 1910), **ministroluk** (S, ZKD, I, 1855), **avukatlık** (Ş, RS, I, 1862), **modistlik**, **poliçecilik** (AME, G, III, 1895), **postacılık** (AME, G, III, 1895), **asistanlık** (HS, HRG, V, 1916) kelimeleri derlemimizde görülen ödünçleme iş kollarının adlarıdır.

Yeni iş kollarının ortaya çıkması ile beraber daha önce dilde olan oyuncak kelimesinden türetilen **oyuncakçı** (NN, K, V, 1887) kelimesi ile İttihat ve Terakki Fırkası mensuplarına verilen **ittihatçı** (SS, AHT, IV, 1875) kelimesi de bunlara örnek olarak verilebilir.

Anlam eklenmesi yoluyla yapılan yeni meslek adları için kullanılan kelimeler de vardır. Bunlardan önceki yüzyıllarda ‘töre, kanun, kaide’ anlamlarına gelen **zabıta**¹⁰³ kelimesi, Yenileşme Döneminde daha çok **polis** anlamında kullanılır olmuştur:

¹⁰³ Tulum, a.g.e., s. 1919.

“Bizi üçer üçer, refakatimizde bir **zabıta** memuru olduğu halde o arabalara bindirdiler, doğru Beşiktaş karakoluna götürdüler.” (HRG, HS, V, 1916)

3.3.2.7. Giyim-Kuşam

Kültür değişimin en önemli göstergelerinden birisi halkın kıyafetlerindeki değişimdir. Batı kültürüne yönelmenin neticesinde özellikle ‘sosyete kesimi’ diye tarif edebileceğimiz toplum katmanının arasında hızla bir moda kültürü yayılmıştır.¹⁰⁴

Moda kültürünün diğer halk kitleleri arasına da yayılması neticesinde giyim kuşam alanında köklü değişiklikler de meydana gelmiştir. Bu değişim neticesinde **palto** (AME, FR, III, 1876), **ceket** (AME, FR, III, 1876), **pardesü** (RME, AS, IV, 1889), **redingot** (HRG, MS, V, 1900), **gravat** (AR, ŞM, V, 1901), **galoş** (AR, ŞM, V, 1901), **postal** (AB, TMY, II, 1909) **forma** (MM, TE, III, 1908) **külot** (HRG, HS, V, 1916), **kapişon** (HRG, HS, V, 1916), **pantolon/pantolon** (SPS, SN, IV, 1918) gibi kullanım sıklığı oldukça fazla olan kelimelerin yanında bir gömlek çeşidi olan **fildikos** (HRG, T, V, 1900) gibi giyim kuşam eşyalarının isimleri ile ‘askeriye ve çeşitli devlet kurumlarında giyilen ortak giysi’ anlamındaki **üniforma** (ZP, İCH, II, 1870) kelimesi de buraya dâhil edilebilir.

Derlemimizde görülen, Batı’da üretilen **tül** (TV, BMK, I, 1841), **patiska** (AME, M, III, 1882), **pike** (AR, ŞM, V, 1901), **triko** (AR, ŞM, V, 1901) gibi kumaş çeşitlerinin isimleri de ödünçleme yolu ile dile giren yeni unsurlardandır.

Batı kültürüne ait birçok kadın kıyafetinin bu dönemde kullanılmaya başlaması bu kültüre ait **dekolte** (SPS, LH, IV, 1898), **dantel/dantela** (RME, AS, IV, 1889), **pelerin** (HRG, HS, V, 1916), **peruka** (AR, FA, V, 1922) gibi kıyafet isimlerinin de dile girmesini sağlamıştır.

Yenileşme Döneminde görülen yeni kıyafet isimleri ödünçleme yoluna gidilmiştir. **Kostüm** kelimesine karşılık türetilmiş kelime olan **takım elbise** dışında da bu kelimelere karşılık türetilen pek bir kelime yoktur.

“İstanbul’da nakliyesi, gümrük resmi, dükkân kirası, uşaklar aylıkları, sigorta bedelâtı gibi masarifi çıkarıldıktan maada, edilecek kâr

¹⁰⁴ Turgut Subaşı, “Tanzimat Döneminde Osmanlı Kadını ve Moda” (Çevrimiçi) <https://www.academia.edu/10.04.2020>, s. 610.

dahi dâhil olduğu halde bir çift potin veyahut bir **takım elbise** dikişi bahasından ucuz fiatla satılabilir.” (AME, ABC, III, 1891)

İstanbul’da Tanzimat Dönemi’nde seçkin diyeceğimiz saray ve çevresindeki zümrenin halktan kendini ayırmak için kapıldıkları bir akım olan ‘moda’nın bir furya olarak toplumun diğer kesimleri arasında da yayıldığı görülür.¹⁰⁵ Bunun sonucu bu alanda kullanılan **moda** (MM, UNİ, III, 1888), **marka** (AME, ABC, III, 1891) **manken** (AME, ABC, III, 1891), **modist** (HRG, MS, V, 1900), **model** (HRG, HS, V, 1916), gibi kelimeler dile yerleşmeye başlar.

Yenileşme, kadınların makyaj malzemelerine kadar işlemiş eski dönemlerde kullanılan ‘düzgün’ gibi makyaj malzemelerinin yanına **pudra** (AME, V, III, 1883), **krem** (FAH, M, III, 1910) eklenmiştir. Hatta ödünçlenen bu kelimelerle **briyantinlen-** (AR, ŞM, V, 1901), **pudralan-** (HRG, Ş, V, 1920) fiilleri türetilmiştir.

Önceki asırlarda makyaj malzemesi anlamında rastlanmayan **allık** kelimesi muhtemelen bu dönemde türetilen kelimelerdendir. Ayrıca **vesâit-i tezyiniye** tamlamasının da **makyaj** kelimesine karşılık türetildiği anlaşılmaktadır.

“Bir erkek pudra, düzgün, allık, kırmızılık gibi zenâne mahsus olan **vesâit-i tezyiniyeyi** istimalde kadınları geçerse, onun ahlâkından şüphe edilebilir.” (HRG, Ş, V, 1920)

3.3.2.8. Yeni Yaşam Şekli

Yenileşme Dönemi, Türk toplumunun eğlence hayatında da büyük değişimlerin olduğu dönemdir. Şu da unutulmamalıdır ki Kırım Savaşı’ndan sonra yabancıların daha çok yerleştiği İstanbul’da Batı kültürünün taşıyıcılığını bu yabancılar yapar. Osmanlı elitinin yakın ilişkide olduğu bu kişiler ile **balolar** (HRG, HS, V, 1916) düzenlenir. Bu tarz bir yaşamın neticesinde **kavalye** (HRG, HS, V, 1916) gibi kelimeler ödünçlenirken bir dans çeşidi olan **vals**i (AME, FR, III, 1876) icra etmek demek olan **vals et-** ve bir başka dans çeşidi olan **polka** kelimesinden **polka et-** gibi birleşik fiiller türetilmiştir.

“Eyfel kulesi muzika ile **vals ediyormuş** deseler, kuleyi oynarken gören ilk şahit kendi olduğunu iddiadan sıkılmayacak bir hale gelmişti.” (HRG, MS, V, 1900)

¹⁰⁵ Subaşı, a,g,e., 609.

“Bir aralık polka havaları dahi çalmağa başladıklarından hüzzârm bazıları kadın erkek, çift çift kalkıp **polka** ederlerdi.” (AME, FR, III, 1876)

Batı kültüründen Türk kültürüne ithal edilen bir faaliyetin adı olarak anlam yoluyla ödünçlenmiş olan **balayı** kelimesi vardır. Bu da yeni yaşam kültürünün yansımalarından biridir:

“Bir **balayı** değil, hiç kıvamı sulanmayan bir bal senesi yaşıyorlar.” (HRG, HS, V, 1916)

Bu dönemde ödünçlenen kelimelerde sosyal yaşamdaki değişim açık şekilde ortadadır. Ödünçlenmiş olan **tango** ve **metres** kelimelerden **tangoculuk** (HRG, HS, V, 1916), **metreslik** (HRG, Ş, V, 1920) gibi kelimelerin türetilmesi hatta saç kesimlerindeki **alabros** (HRG, C, V, 1914) tarzların kullanılması bunu göstermektedir. İnsanların en temel ihtiyaçlarından biri olan yıkanma alışkanlıklarında bile değişimin olduğu bir gerçektir. **Duş** (AB, SJ, II, 1898) kelimesinin bu dönemlerde dile girmesi bunun en büyük göstergelerindendir.

Yenileşme Döneminde Fransızcadan konuşma diline ait kelimelerin dile girdiğini görülür. Bu kelimeler, **bravo** (AME, FR, III, 1876), **bonjur** (AR, TA, V, 1895) gibi kullanım sıklığı hiç de az olmayan kelimelerdir.

Sosyal ve kültürel hayattaki bu değişimin olumsuz sonuçları da olduğu ortadadır. Toplum içindeki bazı tipler Avrupa'yı her anlamıyla ileri, kendi içinde yaşadıkları toplumu da geri olarak görmeye başlar. Hatta bu durum ödünçlenen iki kelimeye kendini göstermektedir. ‘Avrupa'yı iyi tanıyan Avrupavâri kişiler’i anlatmak için **alafranga** (AR, TA, V, 1895) kelimesi; ‘geleneklerine bağlı olanı, gelişmemişi ve eski’yi ifade eden **alaturka** (AME, FR, III, 1876) kelimesi bunun sonucunda ortaya çıkar.

Yenileşme Dönemi eserlerinde genel olarak gördüğümüz yanlış batılılaşma durumunu ifade etmek için kelimeler de vardır. Bu dönemde Fransızca **dis donc** (söyle bakalım) kelimesinden gelen **didon** kelimesi, ‘Giyim kuşam ve sergilemiş olduğu bazı davranışlar açısından Avrupalıları taklit eden kimse’ anlamında kullanılmıştır.¹⁰⁶

¹⁰⁶ S. Sami, Uysal, **Türkçede Yaratılan Fransızca Sözcükler ve Türkçede Anlamları Değiştirilen Fransızca Sözcükler**, Yapı Kredi Yay., İstanbul, 2014, s. 159.

“Fenn-i hukuk âlimi senyorlar, çelebiler, **didon**lar bir daha İstanbul’a ayak basmamak üzere def’ olup gidecekler.” (D, AG, II, 1871)

Bundan başka **bastonsüvâr** (MN, Ş, V, 1882) kelimesi ‘Avrupa’yı yanlış bir şekilde anlayan, meselenin özüne inmemiş özenti içerisinde olan tipler’i yansıtmak için kullanılmıştır. Aşağıdaki parça bunu ifade eden güzel bir örnektir:

“**Bastonsüvar**ların Avrupa terakkiyatı olarak gördükleri şeyler Avrupa caddelerinin ziyneti ve Avrupa sefahânelerinin intizamı olup hepsinin işleri güçleri sokaklarda ve mahall-i kârlarda çapkınlık etmekten ve okudukları şeyler dahi Hamzanâme kabilinden veyahut şehvetengîz rezâletnâmeler nev’inden kitaplardan ibarettir.” (MN, Ş, V, 1882)

Lokanta kültürünün yaygınlaşması ile beraber **garson** kelimesine karşılığında **lokanta uşağı** kelimesinin türetildiği görülür. Bir metin dışında kullanımına pek sık rastlamadığımız bu birleşik kelimenin karşılığı olan **garson** kelimesinin ise on dört yerde geçmesi kelimenin bu dönemde iyice yerleştiğini göstermektedir.

“Bu yolda aldıkları açık emirleri hüsn-i icrâ cihetinde Paris’in **lokanta uşakları** gayet mâhirdirler.” (AME, ABC, III, 1891)

3.3.2.9. Unvanlar

Bu dönemde Fransızca **madam** (AH, AB, II, 1900), **madmazel** (EN, M, III, 1872), **mösyö** (EN, M, III, 1872) gibi unvan adları da dile girmiştir. Derlemimizde yoğun olarak kullanılan bu kelimelerin diğer ödünçlemelerden farkı, Türkçede genel bir kullanıma sahip olmamalarıdır. Daha doğrusu, bu kelimeler **prens** (AME, AMŞ, III, 1893), **prences** (AME, AMŞ, III, 1893), **senyör** (HRG, MS, V, 1900) gibi Avrupalı kişilerin unvanları olarak kullanılmıştır. Ayrıca incelediğimiz tarihî metinlerde yer alan **majeste** (AE, EAS, I, 1862) kelimesini de bu ödünçlemeler arasına dâhil etmek gerekir.

3.3.2.10. Yiyecek-İçecek

Batı tarzı yaşamın sonucu olarak insanların yeme içme alışkanlıklarında da değişiklikler olmuş; Batı’ya ait içecek ve yiyecekler de tüketilmeye başlamıştır. Gazino ve balo kültürünün yaygınlaştığı bu dönemde bu mekanlarda tüketilen Avrupa’ya özgü içki çeşitlerinin isimleri dile girmeye başlamıştır. **Punç** (AME, FR, III, 1876), **rom** (AME, FRE, III, 1876), **gazoz** (HRG, HS, V, 1916), **konyak** (HRG, HS, V, 1916),

şampanya (HRG, HS, V, 1916), **viski** (HRG, HS, V, 1916), **limonata** (HRG, HS, V, 1916), **bira** (NK, T, II, 1911), **votka** (HRG, HS, V, 1916) gibi Fransız, Alman, İtalyan ve Rus içkisi çeşitleri bu yeni kelimelere örnek olarak verilebilir.

Batı kültürüne ait et çeşitlerinden olan **biftek** (HRG, Ş, V, 1912), **pirzola** (HRG, Ş, V, 1912), kelimeleri ile etle yapılan bir tür yiyecek olan **sosis** (HRG, Ş, V, 1912), kelimesi ve **garnitür** (HRG, HS, V, 1916) gibi yiyecek isimleri; **makarna** (HRG, N, V, 1927), **omlet** (HRG, Ş, V, 1912) gibi yemek isimleri; **bisküvit** (HRG, N, V, 1927), gibi hazır yiyecek isimleri; **mayonez** (AME, FRE, III, 1876), **buyyon** (HRG, MS, V, 1900), **sos** (HRG, HS, V, 1916) gibi yemek çeşnilerinin isimleri de yeni görülen kelimelerdir.

Türkçede karşılığı olmayan, Amerika'nın keşfi ile tüm dünyaya yayılan **ananas** (AHT, RME, IV, 1916), **vanilya** (AR, MŞE, V, 1910), **maun** (RME, NE, IV, 1900), **domates** (AME, M, III, 1882), **patates** (HRG, MS, V, 1900) **mandalina** (AR, ŞM, V, 1901) gibi bitki ve sebze isimleri de bunlar arasındadır.

Yenileşme Döneminde Batı kültürüne ait birçok yiyecek ve içecek de Türk toplumu arasında tüketilmeye başlandığı ortadadır. Bu kelimelere karşı kelime türetildiği pek söylenemez. Ancak bu dönemde ödünçlenen **bira** kelimesine karşılık **arpa suyu** (TV, L, I, 1833) tamlaması nadir örneklerden biridir.

3.3.2.11. Ölçü Adları

Yenileşme Dönemiyle beraber kültür hayatındaki köklü değişimin izlerini en iyi yansıtan durum da ölçü adlarıdır. Bu dönemde **kilogram** (AME, İMM, III, 1890), **kilometre** (AME, ABC, III, 1891), **milimetre** (AME, ABC, III, 1891), **santigrat** (HRG, HS, V, 1916), **metre** (Hİ, AHYMİ, I, 1883) / **metro** (AME, AMŞ, III, 1893), **santimetre** (AR, ŞM, V, 1901) gibi ölçü adları da Türkçeye girmiştir.

3.3.3. Hayvan Adları

Yenileşme Dönemi, küreselleşmenin iyice yaygınlaştığı bir dönem olarak dikkati çeker. Genelde Osmanlı coğrafyasında bulunmayan **papağan** (MP, ETS, I, 1862), **balina** (HRG, MS, V, 1900) **orangutan** (HRG, Ş, V, 1920) gibi hayvan isimleri bu dönemde dile girmiştir. İncelediğimiz sözlüklerde olmayan **fino** (RME, MBYŞHBN, IV, 1889), **buldok** (HRG, HS, V, 1916) kelimeleri de yeni unsurlar arasına dâhil edilebilir.

3.3.4. Dilin Gelişim Süreci ile Ortaya Çıkan Kelimeler

Buraya kadar bahsedilen yeni unsurlar daha çok Batı dillerinden alınan ödünçlemeler ve ödünçlemelere karşı türetilen yeni kelimelerdi. Bazı kelimeler ise herhangi bir kelimeye karşılık türetilmeyip dilin gelişimi içerisinde oraya çıkan yeni kavramları karşılamak için türetilmiş ya da önceki dönemlerde ifade ettiği anlamlarda değişikliğe uğramış olanlardır.

Türkçe köklerden türetilen bu dönemde **dönemeç** (MN, N, V, 1890), **elebaşı** (HRG, G, V, 1916) ve ‘elbise’ anlamındaki **gecelik** (EN, M, III, 1872) kelimeleri sayılabilir. Ayrıca evaltı kelimesi ‘eski bir evin kalıntı temeli’ anlamında kullanılan yeni unsurlardandır.

“Bu hâne bir **evaltı** üzerine bina olunmuş üç oda ve bir sofadan ibarettir.” (AME, AA, III, 1882)

Bu kelimelere ek olarak “gelenek” anlamındaki **görenek** ‘menfaat’ anlamındaki **çıkar** kelimesi türetilmiştir:

“Hemen kendi **çıkarına** bakıp, cemî’-i harekât ve sekenâtıgadir ve zulümden ibaret olmasıyla, ba’d-ezîn ahâli-i memâlikten her ferdin emlâk ve kudretine göre bir vergi-i münasib tayin olunarak...” (TF, I, 1839)

“Hendesenin ismini bilmeyen bir marangoz **görenek** sayesinde bir muvâzi çizmesini, bir daire resmetmesini bilir, bu da malumat-i hendesiyyedendir.” (BF, S, V, 1887)

‘Varlık’, ‘zenginlik’ anlamına gelen Türkçe ‘var’ kelimesinden türetilmiş olan **variyet** kelimesi de bu dönemdeki yeni unsurlardandır.

“Sen de yeğenim kızı evden defedip istediğiniz bir kızı kendin alıp artık burada benim **variyetime** zahmetsizce vâris konarsın.” (AVP, TA, III, 1870)

Bunun yanında ‘felaket yaşamış kimse’ anlamındaki **felâketzede** (MN, NM, V, 1890) kelimesi, ‘mesire alanı’ anlamındaki **mesiregâh** (V, FŞ, I, 1862) kelimesi Türkçede türetilen kelimelerdendir.

Arapça kurallarla türetilen **enânîyyet** (A, EPP, I, 1871), **masûniyet** (NK, EP, II, 1884), **nâiliyet** (AME, M, III, 1882), **nâtıkîyet** (BF, GT, V, 1887) kelimeleri de herhangi bir Batı kavramına karşılık türetilen kelimeler olmayıp ifade ettikleri mücerret kavramlara karşılık türetilmiştir.

Bunların yanında ölmüş kadınlar için söylenen **merhûme** (AME, BSD, III, 1876) kelimesi ile 'tırışlanmış' anlamındaki **matrûş** (AR, ŞM, V, 1901) kelimesi Türkçede türetilmiştir.

Bu dönemde görülen, önceki dönem sözlüklerinde rastlanmayan kelimeler de vardır. Bu kelimeler: **mahviyet** (MM, İM, III, 1892), **muâşaka** (AME, FR, III, 1876), **mürtesem** (TV, BMK, I, 1841), **nafile** (RME, AS, IV, 1889), **nüve** (HRG, Ş, V, 1920), **samimiyet** (HRG, HS, V, 1916), **sebebiyet** (FMP, PBM, II, 1867), **selâhiyet** (ZP, İCH, II, 1870), **ulûhiyet** (AHT, NK, IV, 1910) **zafiyet** (ŞS, SY, III, 1875), **zihniyet** (HRG, HS, V, 1916) ve bir renk ismi olan **zümrüdü** (HRG, T, V, 1900) gibi kelimelerdir.

Yenileşme Döneminde anlam eklemesi yolu ile anlam kazanmış kelimeler de vardır. Şekil olarak çoğul olan **merâsim** kelimesi Yenileşme Döneminde 'tören' anlamında kullanılırken 'örgüt' ve 'kuruluş' anlamındaki **teşkilât** kelimesi ile **hırdavat** kelimesi bu dönemde yeni anlam kazanan kelimelerdir.

"Yapılan bu tuhaf **merâsimi** Ermeni genci, idam edileceklerin son saatlerindeki hazırlıklara benzeterek titriyordu." (HRG, HS, V, 1916)

"Belki müteneffizân-ı devletin evvelâ Avrupa'yı, sâniyen ahâliyi avutmak maksadıyla yalnız isimler değiştirerek ve mu'teriz ve ma'yûb olan eski enkazı kullanarak yaptıkları **teşkilât** mahal-i emniyet olamaz." (ZP, HND, II, 1868)

"Posta ve telgraf binasıyle fener kulesinin arasındaki bu tarihî mevkiin ufak bir sahası ehemmiyet-i mahallîye ile mütenasiben tathir ve tanzim olunmak lâzım gelirken, **hırdavat** yeri ittihaz edilmiş..." (HRG, C, V, 1914)

3.4. YENİ UNSURLARIN KAYNAKLARI VE KÖKENLERİ

Yenileşme Döneminde dilin söz varlığına giren yeni unsurları dilin daha önceki dönemlerinde bünyesinde barındırdığı kelimelerden türetilenler ile başka dillerden alınmış olan kelimeler olarak değerlendirmek gerekir. Bu dönemde bir yandan Fransızca ve İtalyancadan yoğun olarak ödünçlemeler yapılırken bir yandan da Türkçenin yanında dilin yüzyıllardır söz varlığında bulunan Arapça ve Farsça biçimbirimi ve sözdizimi unsurları ile kelimeler türetme yoluna gidilmiştir.

3.4.1. Türkçe Kökenli Kelimeler

Yenileşme Döneminde Türkçe köklerden çeşitli kelimeler türetilmiştir. Derlemde görülen bu tür kelimelerin sayısı 33'tür. **Balayı** (HRG, BD, V, 1925), **basmacılık** (Ş, TVGH, I, 1860), **yanardağ** (NK, ŞM, II, 1872) gibi türetilen veya anlam ödünçlemesi yolu ile dile kazandırılan kelimelerin yanında önceki yüzyıllarda olup bu dönemde anlam değişmesine uğrayarak yeni bir anlam kazanmış **sergi** (AME, ABC, III, 1891), **taşra** (SH, I, 1845), **yelkovan** (MSE, AR, I, 1840) gibi kelimeler vardır.

Yenileşme Döneminde Türkçe köklerden türetilen kelime sayısı az olmasına rağmen alıntı köklerden Türk dil bilgisinin kural ve unsurları ile türetilmiş kelimelerin sayısı daha fazladır. Derlemde görülen 117 kelime bu şekilde türetilmiştir. Bu süreçte daha çok '+CX, +LXk, -IA' gibi dilde işlek eklerin ve birleştirme yolunun tercih edildiği görülür. Bu kelimeler içinde Türkçe kelime yapma yolları ile en çok kelime, Fransızcadan alınan kelimelerden türetilmiştir. Fransızcadan geçen **diplomat**, **kontes ve manyetizma** gibi kelimelerden **diplomatlık** (AME, FR, III, 1876), **konteslik** (AHT, L, IV, 1916), **manyetizmacı** (HRG, HS, V, 1916) gibi yeni isimler türetilirken **gaz** ve **kumandan** gibi kelimelerden **başkumandan** (MF, HPBU, I, 1862), **gazyağı** (EHT, Ö, V, 1910) tarzı birleşik isimler yapılmıştır.

Daha önceki yüzyıllarda Arapça ve Farsçadan alınma kelimelerle yapılan yardımcı eylemle kurulan birleşik fiillerin bu dönemde Fransızca kelimelerden yapıldığına şahitlik edilir. Derlemde görülen **kumanda et-** (AME, ABC, III, 1891), **fabrike et-** (HRG, MS, V, 1900), **kritik et-** (AR, ŞM, V, 1901), örneklerini bunlardan birkaçıdır.

Yenileşme Döneminde de Türkçenin söz varlığında önemli bir yer teşkil eden Arapça kelimelerden Türkçe birtakım söz yapma yolları ile yeni kelimeler türetilmiştir.

Derlemde görülen **acemilik** (HRG, Ş, V, 1920), **dindaş** (NK, OGHD, II, 1910), **millettaş** (MN, NM, V, 1890), **vatandaş** (TV, ABN, I, 1840) gibi çok işlek kullanılan eklerle türetilen kelimelerin yanında birleştirme yöntemi yapılmış **başvekillik** (S, ZKD, I, 1855) ve **başmuharir** (SPS, LH, IV, 1898) örnekleri vardır.

İtalyancadan alınan **dama**, **dümen**, **gazino** gibi kelimelerden **damacı** (AME, BSD, III, 1878), **dümenci** (RME, NE, IV, 1910), **gazinocu** (HRG, İ, V, 1898) gibi kelimeler türetilmiştir. Bunların yanında **avukat** kelimesinden türetilen **avukatlık** (Ş, RS, I, 1862), **antika** kelimesinden türetilen **antikacılık** (AME, JT, III, 1910) kelimeleri bu tür kelimeler arasına dâhil edilebilir.

Derlemde Farsça kökenli kelimelerden Türkçe eklerle türetilen kelime sayısı çok değildir. Türkçe eklerle türetilen **serbâzlık** (AS, S, II, 1867) ve **ruganileş-** (HRG, KV, V, 1920) bu kelimelere örnek olarak verilebilir.

Rumca kökenli kelimelerden türetilen kelimelere **patriklik** (TV, ABN, I, 1840) ismi ile **muşmulalaş-** (HRG, TG, V, 1926) fiilleri örnek olarak verilebilir.

3.4.2. Arapça Kökenli Kelimeler

Yenileşme Döneminde Arapçadan doğrudan kelime alınmamıştır. Bu dönemde Arapça kelimelerden veya köklerden yeni Arapça kelimeler türetme yoluna gidilmiştir. Bu kelimelerden bazıları Arapça kökenli kelimelerden türetilmişken bazıları da başka dillere ait kelimelerden Arapça kurallarla türetilmiş kelimelerdir. Bu tarz kelimelerin Yenileşme Döneminde yoğunlaştığı ortadadır. Arapçada olmayan bu kelimeler dönemin genelinde o kadar yaygınlaşmıştır ki bu kelimelerin Arapça ve Farsça tarafından Türkçeden alındığı bile görülür. Bu şekilde alınan kelimeler, birtakım Arap dil bilginleri tarafından da dile getirilmiştir. Hatta Arapçayı bozduğu ileri sürülerek bu kelimelerin kullanılmasına itirazlar edilmiştir. Bu konu hakkında **Def'ul-Hucne fi irtidâhi'l-Lukne** yani 'Yabancı Ağızlı Konuşma Bozukluklarına Reddiye' adında bir eser yazan **Ma'rûf er Rusâfî** konuyu ana hatları ile ele almıştır. Eserinde Türklerin birçok Arapça kelime türettiklerini, bazı kelimelerin türetilirken yanlış türetildiğini hatta kelimelerin Arapçadaki anlamından farklı bir anlama gelecek tarzda kullandıklarını belirtmiştir.¹⁰⁷

¹⁰⁷ Ma'rûf Er-Rusâfî, **Yabancı Ağızlı Konuşma Bozukluklarına Reddiye**, Çev. Musa Yıldız, Ankara Türk Dil Kurumu Yay., 2015, s. 12-14.

Arapçada olmayıp da Türkçede türetilen ya da anlam eklenmesi yoluyla yeni anlamlar kazanan Arapça ve Farsça kelimelerin dönem içerisindeki adlandırması Lügat-ı müvellede'dir. Özellikle Şemseddin Sami, Ahmet Vefik Paşa ve Muallim Naci gibi sözlükçülerin eserlerinde bu kelimelerin bir kısmını örneklendikleri görülür. Hatta teknik olarak doğru türetilmeyen bazı kelimeler 'galat' ya da 'galat-ı fâhiş' olarak adlandırılır.¹⁰⁸

Yabancı kavramları karşılamak için özellikle de terimler türetilirken Arapça kelimelerden yararlanılması birçok Arapça kelimenin türetilmesini sağlamıştır. Bu tutum dönem aydınları tarafından yer yer tenkide uğrasa da genel olarak benimsenen bir yol olarak görünür.¹⁰⁹ Bugünkü yazı dilinde bile hâlâ varlığını birkaç örnekte devam ettiren bu tarz kelimeleri, Arapça ya da Farsça kurallarla türetilmiş de olsa millî terimlere yönelişin başlangıç evresi olarak kabul etmek daha doğrudur.¹¹⁰

İncelediğimiz metinlerde Yenileşme Dönemi Türkçesinde türetilen Arapça kelimeler oldukça fazladır. Bu kelimelerin büyük çoğunluğunu yapma mastar eki ile türetilen **bedeviyet** (PP, PPL, I, 1853), **âidiyet** (SPS, HM, IV, 1917), **ceddaniyet** (HRG, BD, V, 1925) gibi kelimelerdir. Bu şekilde yapılmış kelimelerden başka Arapça çokluk eki '-ât' ile yapılan **akliyât** (HTE, DM, I, 1895), **içtimaiyât** (HRG, KM, V, 1928) gibi kelimeler vardır. Bu kelimelere **âbide** (HRG, HS, V, 1916), **müsteşrik** (AHT, ENY, IV, 1924), **mefkûre** (HRG, BD, V, 1925) gibi çeşitli vezinlerle türetilen yeni kelimeler de eklenebilir.

Arapça kurallarla türetilen kelimeler sadece Arapça kökenli kelimeler değildir. Başka dillere ait kelimelerden türetilen Arapça kelimeler de vardır. Bunların başında birtakım Arapça eklerle Türkçe kelimelerden türetilen kelimeler yer alır. Bu kelimeler Arapça çokluk eki '-ât' getirilerek yapılan **gelişât** (AME, Oİ, III, 1872), kelimesinin yanında nispet eki ile oluşturulmuş **bektaşî** (AS, TE, II, 1869), **dağî** (HRG, Ş, V, 1920), gibi kelimeler ile mensubiyet anlamı taşıyan '-î' ile türetilen **gümüşi** (AR, MŞE, V, 1910), **kurşunî** (EHT, KP, V, 1910) gibi renk isimleri ve mastar eki '-iyyet' ile türetilen **variyet** (AR, ŞM, V, 1901) kelimesidir.

¹⁰⁸ Bu konuda daha geniş bilgi için Bkz.: Recep Toparlı, "Ahmet Vefik Paşa'nın Lehce-i Osmânî'deki Müvelled Kelimeler", **IV. Uluslararası Türk Dili Kurultayı**: 24-29 Eylül 2000, Bildiriler II, TDK Yay., Ankara, 2007, s. 1779-1784; Mustafa Uygun, **Galatlar Üzerine Bir İnceleme ve Kâmûs-ı Türkî'de Galatlar**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, 2019.

¹⁰⁹ Levend, **a.g.e.**, s. 104-105.

¹¹⁰ Zülfikar, **a.g.e.**, s. 5.

Daha önceki dönemlerde dilin söz varlığına girmiş Rumca kökenli kelimelerden de **barudî** (HRG, Ş, V, 1912), **afyonî** (SPS, SN, IV, 1918), **fındıkî** (NN, KB, V, 1891) gibi renk isimlerinin yanında **fosforiyet** (E, MİJ, I, 1862) kelimesi türetilmiştir.

Farsça kelimelerden türetilen kelimeler de tıpkı Türkçe kelimelerden yapıldığı gibi genelde nispet eki ile türetilen **samurî** (NK, İ, II, 1876), **erguvanî** (Ş, MN, V, 1882), **hâkî** (RME, T, IV, 1886), **nohudî** (AR, MENT, V, 1910) gibi renk isimleridir. Yapma mastar eki ile **sermediyet** (SPS, LH, IV, 1898) kelimesi türetilmiştir. Bunlardan başka **matrûş** (AR, ŞM, V, 1901) kelimesi de Farsça 'tırış' kelimesinden türetilmiştir. Farsçadan başka Sırpça kökenli olan 'kral' kelimesinden yapma mastar eki ile **kraliyet** (SL, I, 1852) kelimesinin türetildiği de görülür.

3.4.3. Farsça Kökenli Kelimeler

Yenileşme Döneminde Farsçadan kelime ödünçlenmemiştir. Yani, Türkçenin bu dönemde Farsçadan kelime ödünçleme safhasını geçtiği görülür. Önceki dönemlerde alınmış Farsça unsurlar ile türetilen yeni Farsça kelimeler vardır. Dilin söz varlığında tıpkı Türkçe ek ve kelimeler gibi işlek şekilde kullanılan bu unsurlarla çeşitli kelimeler türetilmiştir. Türetilen bu kelimeler, Farsça kelimelerden çok diğer dillere ait kelimelerden yapılmıştır.

Derlemimizde görülen **ameliyathâne** (HRG, G, V, 1916), **cemiyetgâh** (RME, AS, IV, 1889), **mesiregâh** (V, FŞ, I, 1862) gibi Arapça kelimelerden türetilen kelimelerin yanında **patrikhâne** (AME, HOY, III, 1881), **politikaşinas** (FMP, PBM, II, 1867), **telgrafhâne** (HRG, C, V, 1914), **birahane** (SPS, L, IV, 1903) gibi Fransızca, İtalyanca kelimelerden yapılmış sentaktik unsurlar dikkati çeker. Türkçe **yazîhâne** (ZP, İCH, II, 1870) ve **kitabasmahâne** (SRP, MA, I, 1877) gibi Arapça-Türkçe kelimelerden yapılmış Farsça yapılı kelimelere de rastlanır.

Farsça tamlamalar ile birçok kelime türetilerek Batı dillerinden geçen birçok kelimeye karşılıklar bulunmuştur. **Bâb-ı âli** (O, İSM, I, 1862), **elsine-i tasrîfiye** (ŞS, KA, III, 1891), **hâkimiyet-i halk** (AS, LHT, II, 1869) **hâlet-i ruhiye** (SPS, PYS, IV, 1924) gibi birleşik kelimelerle birçok yeni unsur türetilmiştir.

Bu üç dille türetilen kelimelerin dağılımı şu şekildedir:

Tablo 3.1. Türetilen Kelimelerin Dağılımı

Türkçe Unsurlarla Türetilen Kelimeler	Sayı	Oran
Fransızca kelimelerden türetilen kelime sayısı	36	%32
Türkçe kelimelerden türetilen kelime sayısı	33	%29
Arapça kelimelerden türetilen kelime sayısı	22	%19
İtalyanca kelimelerden türetilen kelime sayısı	15	%13
Farsça kelimelerden türetilen kelime sayısı	5	%4
Rumca kelimelerden türetilen kelime sayısı	2	%2
Rusça kelimelerden türetilen kelime sayısı	1	%1
Farsça Unsurlarla Türetilen Kelimeler	Sayı	Oran
Arapça kelimelerden türetilen kelime sayısı	75	%84
Fransızca kelimelerden türetilen kelime sayısı	5	%6
İtalyanca kelimelerden türetilen kelime sayısı	4	%5
Rumca kelimelerden türetilen kelime sayısı	3	%3
Türkçe kelimelerden türetilen kelime sayısı	2	%2
Arapça Unsurlarla Türetilen Kelimeler	Sayı	Oran
Arapça kelimelerden türetilen kelime sayısı	173	%98
Fransızca kelimelerden türetilen kelime sayısı	1	%0,5
Farsça kelimelerden türetilen kelime sayısı	1	%0,5
Sırpça kelimelerden türetilen kelime sayısı	1	%0,5
Türkçe kelimelerden türetilen kelime sayısı	1	%0,5
Türkçe Unsurlarla Türetilen Kelime sayısı ve oranı	114	%35
Farsça Unsurlarla Türetilen Kelime sayısı ve oranı	89	%27
Arapça Unsurlarla Türetilen Kelime sayısı ve oranı	177	%38

3.4.1. Ödünçleme Kelimeler

Toplumların hem maddi hem de zihnî gelişmesi için başka toplumlarla alışveriş yapması kaçınılmazdır. Bu süreç 'language contcts' denilen dil ilişkilerini doğurur ve nesnelerin kavramların dilden dile geçmesini sağlar. Ödünçleme denilen bu işlem, bir dilin ait olduğu toplumun gelişme yükünü taşımasını mümkün hâle getirmiştir.

Bir dil konuşanların farklı konuşma şekillerine ve kelimelere kapalı durması söz konusu değildir. Sonuç olarak bir dilin başka bir dilden kelime alması kaçınılmaz bir gerçektir.¹¹¹ Özellikle her yönü ile bir dönüm noktası olan dönemde başka dillerden kelime ve çeşitli unsurları almak doğal bir süreç olarak görülmelidir.

Dil alışverişinde genelde verici olan dilin söz varlığının zengin olduğu görülür.¹¹² Avrupa'da pozitif bilimin gelişmesi, yeni icatların çoğalması bir dönem Batı dünyasının kültür dili olan Fransızcanın söz varlığını oldukça zenginleştirmiştir. Yenileşme Döneminde Türkçenin Batı dillerinden geçen kimi kavramları karşılamak için dönemin 'lingua franca'sı olan Fransızcadan kelimeler almasını bu şekilde değerlendirmek gerekir.

Başka kültür dairelerine giren toplumların dillerinde değişim kaçınılmaz bir gerçektir. Din değişimi ya da türlü nedenlerden dolayı diğer toplumlara uyum sağlamaya çalışma neticesinde bu dillerin gramer yapısından söz varlığına kadar her yönünde bir değişimden bahsedilebilir. Ödünçlemeler bunların en başında gelenlerdendir.

Dillerin başka dillerden ödünçleme yapması sadece bir kelimenin alınması ile ilgili değildir. Bir başka dile ait cümle yapısı ve kelime yapma yolları da gayet tabi alınabilir.¹¹³ Bu durum Türkçe için de geçerlidir. Türkçe daha önceki dönemlerde sadece Arapça ve Farsça kelimeler almayıp ki/kim'li yardımcı cümleler başta olmak üzere çeşitli İran kavimleri ve Toharların dillerinden cümle bağlaçlarını kısmen ödünçlemiştir.¹¹⁴ Hatta Yenileşme Döneminde Batı dillerinden alınan kavramları

¹¹¹ Walter Porzig, **Dil Denen Mucize**, Çev. Vural Ülkü, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2011, s.191.

¹¹² Porzig, **a.e.**, s.191.

¹¹³ Porzig, **a.e.**, s.191-192.

¹¹⁴ Tekin, Şinasi, Uygurcada Yardımcı Cümleler Üzerine Bir Deneme, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Bellten**, s. 62, c. XIII, 1965.

karşlamak için Arapça ve Farsça kelime yapma yollarından yeni kelime türetmede faydalanmıştır.

Türkçenin bilinen en eski metinlerinden beri diğer dillerden kelime ödünçlediğini biliyoruz. İlk ödünçlemeler, Soğdca, Moğolca ve Çince'den yapılmıştır. Köktürk Türkçesinde bile komşu dillerden kelime alan Türkçede, Uygur Türkçesinden itibaren ödünçlemelerin sayısı artmaya başlar.

İslam kültürü ile etkileşim içine giren Türkçe; Arapça ve Farsçadan oldukça fazla sayıda kelime ödünçlemiştir. Bu iki dilden yapılan ödünçlemeler, birlikte günlük yaşamının yanında iki dilin bir din ve kültür dili olarak hayatın her alanında kullanılmaya başlaması ile oldukça fazladır. Özellikle dinî terminolojiye ait birçok kelime Türkçenin söz varlığına bu diller vasıtasıyla dâhil olmuştur. Bu iki dil sadece doğrudan değil dolaylı olarak da birçok dile ait kelimeyi Türkçeye kazandırmıştır. Örneğin Arapça aracılığıyla, İbranice, Süryanice, Akadca kökenli kelimeler ödünçlenirken Farsça aracılığıyla Arapça, Moğolca, Hintçe, Sanskritçe, Yunanca kökenli birçok kelime dile girmiştir. Örneğin Arapçadan dolaylı olarak ödünçlenen **kanun <kanon** (AS, S, II, 1867) ve **namus < namos** (AS, M, II, 1867) gibi Rumca kelimeler bunlardan birkaçıdır.

Türklerin Anadolu'ya gelmesi ile beraber ödünçlemelerin varlığında da değişiklikler meydana gelmiştir. Rumca ve Ermeniceden özellikle de günlük hayata ait birçok kelime Türkçeye geçmiştir.

İmparatorluk coğrafyasının genişlemesi ile birlikte Türkçenin kelime ödünçlediği dil sayısı da artmıştır. Denizlerde hâkimiyet neticesinde İtalyanca; Balkanlarda yapılan fütihat ile beraber de Sırpça, Bulgarca, Macarca gibi dillerden kimi kelimelerin de ödünçlendiği görülür. Yani devletin sınırları genişledikçe Türkçe yan katman etkisiyle hem hâkimiyetinde olan toplumların dillerine hem de komşu dillere kelimeler verirken bu dillerden de kelimeler almıştır.

Yenileşme Dönemi ile beraber farklı bir kültür coğrafyasına giren Türkçe; Almanca, Fransızca, İngilizce, İtalyanca, Rusça gibi dillerden birçok kelime ödünçlemiştir. Özellikle çok sayıda Fransızca kelimeyi ödünçleyen Türkçe, dolaylı ödünçleme yoluyla Fransızca aracılığı ile birçok kelimeyi bünyesine katmıştır. Yenileşme Döneminde Fransızca; Almanca, Felemenkçe, İngilizce, İtalyanca, Lehçe, Rusça, Latince, Yunanca kökenli kelimelerin dile girmesinde çok önemli bir köprü

vazifesi görmüştür. Ayrıca; İtalyanca aracılığıyla Almanca, İngilizce, Yunanca ve Latince kelimeler; İngilizce aracılığıyla Çince, Hintçe, Almanca kelimeler; Yunanca aracılığıyla, Sanskritçe, Latince kelimeler dile girmiştir. Bu kelimelere Fransızcadan alınan **buldok** < **bulldog** (HRG, TE, V, 1923) **fizyoloji** < **physiologie** (AME, BFN, III, 1887), **katolik** < **catholique** (MSE, AR, I, 1840) gibi Yunanca kelimeler ile **teleskop** < **télescope** (HRG, G, V, 1916) **sos** < **sauce** (HRG, BD, V, 1925) gibi Latince kökenli kelimeler örnek olarak verilebilir.

3.4.1.1. Şekil ve Anlam Özelliklerine Göre Ödünçlemeler¹¹⁵

Ödünçlemeler şekil ve anlam özelliklerine şu şekilde açıklanabilir:

3.4.1.1.1. Biçimsel Ödünçlemeler

Kelimelerin kaynak dilden şekil olarak aynen alındığı ödünçlemelerdir. Yenileşme Döneminde yapılan **korse** (HRG, MS, V, 1900), **tiyatro** (MSE, AR, I, 1840) **tuvalet** (AME, HPK, III, 1910), **venüs** (MM, İM, III, 1892) gibi ödünçlemelerin çoğu biçimsel ödünçleme dediğimiz bu türe girer.

İncelediğimiz metinlerde kelimelerin hem kaynak dilde hem de Türkçede daha sonra yaygın olarak kullanılan şekillerine rastlanır. Görülen bu durum, kelimelerin dile ilk giriş zamanı hakkında da birtakım çıkarımlar yapmamıza olanak sağlamaktadır.

Ödünçlemeler yapılırken özellikle daha eski tarihli metinlerde kelimenin Fransızcadaki orijinal imlası ile kelimelerin alındığı, daha sonraki metinlerde ise kelimelerin söylenişine göre yazıldığı görülür. Bu, kelimelerin ödünçlenme zamanlarının yeni olduğunu gösteren önemli bir veridir. Bu veriden hareketle ödünçlemede iki aşama olduğu sonucu ortaya çıkar. İlki, metinlerde kelimelerin 'tanınma' ikincisi ise 'kullanılma' yani, dile iyice yerleşme sürecidir. Tam anlamı ile bir geçiş dönemi olan Yenileşme Döneminde incelediğimiz metinde bu şekilde değişik yazım özellikleri gösteren kelimeler şunlardır:

¹¹⁵ Bu sınıflandırma yapılırken Christiane Loubier'in tasnifinden yararlanılmıştır. Bkz.: Christine Loubier, **De l'usage de l'emprunt Linguistique**, Montréal, Office Québécois de la Langue Française, 2011, p. 14.

Akort/ Akorda

Bazı metinlerde kelime **akorda** şeklinde kullanılırken bazılarında da **akort** şeklindedir. Aşağıdaki cümlelerde bu değişim görülmektedir:

“Vâkıa **akordası** yolunda değilse de kulaklarımız onun falsolarına tahammül eder.” (AME, ABC, III, 1891)

“Efsuncu Baba ile Lahur yukarıdan kör dilenciler gibi **akortsuz** bir refakatle okumaya başlarlar.” (HRG, EB, V, 1924)

Yenileşme Döneminde kelimenin **akort** şekli daha genel bir kullanıma sahip olmuştur.

Cimnastik / Jimnastik

Kelime **cimnastik** şeklinde üç metinde geçerken **jimnastik** kelimesi dokuz kullanım sıklığına sahiptir. Kelimenin kullanımına aşağıdaki cümleler örnek olarak verilebilir:

“Lisân-ı efrencîde **cimnastik** ta'bîr olunan ilim, cemî-i harekât-ı bedeniyeyi ve harekât-ı mezkûre ile his ve akıl ve idrak ve ahlâk ve âdât ve melekât-ı nefsâniyenin zuhûr ve kemâli beyrinde kâin nisbet ve taalluk-ları ta'rif ve beyân eder bir ilimdir.” (S, ES, I, 1852)

“Bunların her ikişerini birer delik birer de sap ile yekdiğerine rabtederek bir çift **jimnastik** güllesi yaptı.” (AME, AMŞ, III, 1893)

Fotoğraf/ Fotoğrafi/ Fotografya

Dönemin genelinde ‘fotoğraf’ kullanımı daha çok tercih edilmişse de ‘fotoğrafi’ ve ‘fotografya’ şeklinde kullanılan örnekleri de vardır. Kelimelerin bu kullanımlarını şu şekilde örneklendirilebilir:

“İşbu şelâleler pek çok seyyâhînin temâşâgâhı olduğundan ve gerek birer birer ve gerek umûmunun birden alınan **fotografya** resimleri buranın en büyük yadigârı addolunduğundan kız, erkek birçok çocuklar ve hattâ büyücek güzel güzel kızlar, yolculara fotografya resimlerinin fûrûhtunu âdeta cebr suretine koymuşlardır.” (AME, E, III, 1891)

“Teëhhüle kat'iyen karar vermiş bulunaydınız terbiyenize, kemâlinize istinaden bu **fotoğrafiyi** size gösterecektim.” (HRG, HB, V, 1916)

“Kendi Karadağ'da iken Abdülaziz merhûm tarafından oraya gönderilen memurun **fotoğrafla** aldirdığı bir askerin resmine yazdığı

şu kıt'a, bedîhe-perverliğine pek güzel delâlet eder." (NK, TER, II, 1950)

Ceket / Jaket

Kelime, Türkçeye geçerken ilk olarak Fransızcadaki telaffuz şekli ile **jaket** şeklinde kullanılırken daha sonra j> c değişmesine uğrayarak **ceket** şeklini almıştır. Aşağıdaki örneklerde de görüldüğü gibi dönem içerisinde tam bir yazım birliği yoktur.

"**Jaket**inin bir iliğine sokulmuş olan beyaz geranium yani kaba Türkçesi sardalya çiçeğini yerinden çıkardı." (RME, AS, IV, 1889)

"Arkasındaki gayet kısa **ceket** tesettür için kâfi olmadığı cihetle pantolonun sakatı meydandaydı." (AME, FR, III, 1876)

Çukulata / Şokolato

Yenileşme Döneminden önce ödünçlenen bu kelimenin bu dönemde de kelimenin de yazımı farklılık gösterir. **Şokolato** şekli sadece bir metinde geçmektedir. Dönem içerisinde genel olarak **çukulata** şekli kullanılmıştır:

"Atlas torbalar içinde kaymaklı **çukulata**lar, her türlü şekerlemeler..." (SPS, HM, IV, 1897)

"Birer fincan **şokolato** içtikten sonra Jozef nâmında tilki çehreli bir kapıcının nezareti altında sınıfımıza gönderilirdik." (AHT, ENY, IV, 1924)

Hotel/ Otel

İlk dönem metinlerinde kelime orijinal imlası ile **hotel** şeklinde ödünçlendiği için **hotelci** şeklinde kullanılmıştır.

"Amerikan **Hoteli**'ne vürûdunun tam haftası olmak üzere bir cumartesi günü hotelci bir haftalık masârifi mübeyyin defteri takdim eder." (AME, BSD, III, 1878)

Daha yakın tarihli metinde ise ön sesteki 'h' ünsüzün düşmesi ile **otel** şeklinde geçmektedir:

"O vakit anladım ki, **otelcilerin** takdir-i kıymette keskin olan gözleri insanlardan ziyade sandıklara ehemmiyet veriyor." (SPS, PYS, IV, 1924)

Telgraf / Telgrafya

Bu kelimenin ilk ödünçlenmeye başladığı yıllarda hem **telgraf** hem de **telgrafya** şekillerinin kullanıldığı görülmektedir. Yenileşme Döneminin genelinde ise **telgraf** şekli daha yaygın bir şekilde kullanılmıştır:

“Ve devlet maslahatlarına dair gayet müsta’cel bir madde zuhurunda daha akall müddette muhabere olunmak için mecmu’-i devletler ülkesinde **telgraf** tabir eyledikleri işaretgâhlar olarak, bununla bir saat zarfında yüz saatlik mahalden haber alınır.” (MSE, AR, I, 1840)

Lâkin bunların **telgrafya**dan havadis almaları bir tuhaf şeydir ki içinde olmayan adam okuduğu halde hiçbir şey anlayamaz.” (SL, I, 1852)

3.4.1.1.1. Tam Ödünçlemeler

Alınan kelimenin kaynak dildeki şekil ve anlamı ile ödünçlendiği kelimelerdir. Yenileşme Döneminde özellikle Fransızcadan bu tür ödünçlemelerin yapıldığı görülür. Bu ödünçlemelere derlememizde yer alan Avrupa’yı tanıtan ilk metinlerinde daha çok rastlanmaktadır. Aşağıdaki metinlerde yer alan koyu yazılmış ödünçleme kelimelerde de görülebileceği gibi kelimeler alındığında kaynak dildeki biçim ve anlam özelliklerine sadık kalınmıştır.

“Lâkin meselâ protestant devletlerinin ülkesinde yine katolik ve kezâlik katolik âyininde olan devletlerde **protestant** usulünü icra eder katı çok kimse olup...” (AR, MSE, I, 1840)

İşte bu san’at ve ma’rifetin Avrupa’da amelîsini dört türlü olarak icra ve isbat etmişlerdir. Evvelâ panorama, sâniyen kozmorama, sâlisen diorama, râbien **fantazmagorya** diye tesmiye ederler. (K, I, 1842)

“Avrupa lisanlarında me’huz olan kelimelerin hemen kâffesinin asılları münhariftir. Bu lisanların kelimelerin asıllarını irae eder **dictionnaire**lerine müracaat olunduğu surette mezkûr kelimatın ne derecede inhirafata uğradığı görülür.” (BF, GT, V, 1887)

“İşte bu sebebe mebnî Avrupa düvel ü milel-i mütemeddine ve müterakkiyesi muzikayı ziyadesiyle iltizâm ve himaye ederek tiyatroların, **konsertoların** vesair mecâmî’-i musikiyenin çoğalmaları, ilerlemeleri için devâir-i belediye, vesaireden büyük büyük muâvenât-ı nakdiye tahsis ettirirler.” (AME, E, III, 1891)

“Paris’ten atlayıp, Viyana’dan geçip, Berlin’e atf-ı nazar edip, İtalya’nın Milano, Roma, Napoli şehirlerini haritada gördükten sonra Londra’ya bir Ah-i tahassür yollayan, Amerika’nın washington, New York, Philadelphia gibi bilâdını **exposition** zamanlarında reh-

nümalarda okuyan, seyahati yalnız bizim İzmir'i görerek Kordon'da aşağı yukarı gezmekten ibaret bulunan bu şık mösyö, galiba o İngiliz ile aşına olmalı..." (AR, ŞM, V, 1901)

Âsâkir-i muntazamanın zâbitleri adi suretle neferâtta nasb olunmayıp ashâb-ı malumattan olan **oficiyaller**den tayin olunup ve işbu **oficiyaller** dahi ibtida mekteplerde tahsilü elsine-i ecnebiyye ve hesap ve resim ve coğrafya ve tarih ve hendese ve hey'et vesair bu misillü ulûm-ı lâzime ve talim ve taallüme ve manevraya dair fûnûn-ı mukteziyyeyi lâyıkıyla tahsil edip badehu zabıt nasb olunurlar." (SRP, MA, I, 1873)

Bugün daireye girer girmez üst kat makamına kâim olan şirvanlara erbâb-i temâşâyı çıkaran asansör makinasına binip evvel be-evvel asansörün vâsıl olduğu demirden ma'mûl bir **terasadan** dairenin heyet-i umumiyesini seyre başladım. (AME, E, III, 1891)

Biçimsel ödünçlemelerin bazıları dilde olmayan bir kavram alanını doldurmaktan ziyade dil kullanıcısının tercihleri ile doğru orantılı bir şekilde ödünçlenmiştir. Bu kelimeler, edebiyat literatüründe 'yanlış batılılaşma' olarak adlandırılan kimlik bunalımını işlerken dönem romancılarının Batı kültürü ile Doğu kültürü arasında sıkışıp kalmış karakterleri anlatmak için kullandıkları kelimeler oldukları için dönemin genel söz varlığına çok etki etmemiştir. Bu tarz kullanımlara şu örnekler verilebilir:

Felâtun (Râkım'a) Görüyorsun ya birader, ne serbesttir. Hiç, böyle bir karı insanı sıkar mı? Efendim! Nedir o seramoniler, **façon**'lar (yani usul-i tekellüfât)? (AME, AMŞ, IIII, 1876)

Beş dakika içinde en parlaklarından beş yüz vers yazmak için ne şairâne bir Tablo idi! Çengi Hanım. (...) Ma'hûd **danseuse**'ler. Lâkin bu lafzı isim olarak hiç işitmedimdi. **Original**. Bu da pek **original**. Şu **toüette**'e bak. (RME, MBYŞHBN, IV, 1889)

"Beyefendi de madmazelin bu terbiye dâhilindeki serbesti ve fütursuzluğunu bizim bazı kadınların bir erkeğe tesadülerinde hemen peçelerini sımsıkı indirerek kendilerine mübrem bir hitapta bulunulsa, bir kütle-i ebkemiyet kesilmeleri yahut diğer türlü bir münasebetsizlikte bulunmaları gibi halleriyle mukayese ederek kendi kendine: Evet, **instruction** yani yüksek terbiye demişti." (HRG, HS, V, 1916)

"Meftun muhterizâne nazarlarla etrafına bakınarak:

Bakkal sizden küçük bir renseignement almak isterim.

(İstigrabla) Yağlı Süleyman mı dedin?

Hayır...**renseignement** dedim. Hiç Fransızca anlamaz mısın?" (HRG, Ş, V, 1912)

“Evimizin içinde büyük küçük ne kadar dürbün varsa rasathaneme çıkaracağım, **observation**’a koyulacağım.” (HRG, Ş, V, 1912)

3.4.1.1.2. Eksik Ödünçlemeler

Ödünçlenen kelimenin yapı veya anlamca değişikliğe uğrayarak bir kısmının dile geçmesi eksik ödünçleme olarak tanımlanabilir.

Batı dillerinden ödünçlenen bazı kelimelerin kaynak dildeki anlamı ile Türkçedeki anlamında bir değişme olmuştur. Fransızca bir kelime olan **apartman** kelimesi Türkçeye geçerken bir anlam eklemesine uğrayarak ‘birbirinden ayrı daireleri olan yapı’ anlamını kazanmıştır. Aşağıdaki cümle örneklerinde de görüldüğü gibi ilk cümlede Fransızcadaki anlamı olan ‘daire’ anlamında kullanılırken ikinci cümlede ‘birbirinden ayrı daireleri olan yapı’ anlamına kazanmıştır:

“Londra’nın, etrafındaki küçük küçük evleriyle bitmek bilmez yollarından geçerek **apartman**ıma avdet ettim.” (SPS, LH, IV, 1898)

“Fakat yakında avdet edeceğimiz Paris’teki **apartman**ların müsamaha bilmez, insanın hayvanlarla ünsiyetini tanımaz yaman kapıcıları var.” (SPS, PYS, IV, 1925)

Yunanca kelime ve kurallarla Fransızcada türetilen **fotoğraf** kelimesi ödünçlenirken anlam değişmesine uğramıştır. Fransızcada **fotoğraf** yani **photographe** kelimesi ‘fotoğrafçı’ demektir. Bugünkü anlamdaki **fotoğraf** ise ‘photographie’ yani **fotoğrafi** kelimesidir.¹¹⁶ Bu kelimenin derlemdeki metinlerinde her iki kullanımı da vardır:

“Teehhüle kat’iyen karar vermiş bulunaydınız terbiyenize, kemâlinize istinaden bu **fotoğrafi**yi size gösterecektim.” (HRG, HS, V, 1916)

Bu örnekte de görüldüğü gibi kelime **fotograf** şeklinde bir dönem kullanılmış olsa da dönemin genelinde ise **fotoğraf** şekli daha sık tercih edilmiştir.

Fransızca **dis donc** Türkçesi ‘söyle bakalım’ olan **didon** (D, AG, II, 1871) kelimesi Türkçede bir anlam eklemesine uğrayarak ‘kılık kıyâfet ve davranış bakımından Avrupalıları taklit eden kimse’ anlamını kazanmıştır.

¹¹⁶ Uysal, a.g.e., s. 163.

“Fenn-i hukuk âlimi senyorlar, çelebiler, **didon**lar bir daha İstanbul’a ayak basmamak üzere def’ olup gidecekler.” (D, AG, II, 1871)

Gazoz (HRG, HS, V, 1916) kelimesi de anlam eklemesi yoluyla yapılan eksik ödünçlemelerdendir. Bu kelime Fransızcada ‘gaz’ kelimesinden türetilmiş, ‘gazlı’ anlamına gelen bir sıfattır. Bir tür içecek olan ‘gazoz’ anlamını Türkçede kazanmıştır.¹¹⁷

Eksik ödünçlemelerin bir diğer türü de şekil olarak kısaltmaya uğrayan kelimelerdir. Derlemimizde görülen, Fransızcadan ödünçlenen bazı kelimeleri bu kategoriye dâhil etmek mümkündür. Fransızca **typhoide** kelimesi bu dönemde **tifo**¹¹⁸ olarak ödünçlenmiştir. Ayrıca **kilo** (AME, M, III, 1882) kelimesi **kilogramme** kelimesinden, **santim** (AME, AA, III, 1882) kelimesi de **centimetre**den kısaltılmıştır.

Navire à vapeur tamlamasından kısaltılan **vapur** kelimesi de bu tür ödünçlemeler arasına dâhil edilebilir. Bu ödünçleme ilk dönemlerde tam ödünçleme şeklinde görülürken daha sonraki metinlerle kısaltmaya uğramıştır. Kelimenin kısaltma süreci aşağıdaki metinlerde görülebilir:

“Takrîb-i muhabere ve teshîl-i turuk-ı seferiyye için denizde **vapör gemileri** ve karada **vapör arabaları** ihdâs ile meselâ, oniki saatlik mesafeyi bir saatte kat’ ederler.” (SRP, MA, I, 1877)

Yukarıdaki metinde görüldüğü gibi **vapör gemisi**, **vapör arabaları** şeklinde ilk dönem metinlerinde geçen bu kelime grubu daha sonraları **vapur** şeklinde kısaltılmıştır. Burada sadece bir kısaltma yolu ile türeme yoktur; aynı zamanda da bir anlam eklemesi olmuştur. ‘Buhar’ anlamına gelen bu kelime, aşağıdaki örnekte görüldüğü gibi ‘gemi’ anlamında da kullanılmaya başlamıştır.

“Ol esnada, Bahr-i muhit tarikiyle Basra cânibine süfün-i hümayûndan iki kıt’a **vapurun** irsaline irade-i seniyye-i hazret-i pâdişâh-i taalluk edip, ben dahi memâlik-i bâidede seyr ü seyahat etmek arzusunda olduğumdan, bu fırsat tamam muvâfık-ı merâm göründü.” (ŞE, BM, I, 1871)

¹¹⁷ Uysal, **a.g.e.**, s. 168.

¹¹⁸ Uysal, **a.g.e.**, s. 59.

3.4.1.1.2. Anlam Ödünçlemesi

“Bir dilden öbürüne, genellikle sözcüğü sözcüğüne çeviri yoluyla içerik ve - bileşik biçimler söz konusu olduğunda- sıralanış düzeni aktarma; bu işlem sonunda ortaya çıkan biçim.”¹¹⁹ veya “İki ya da daha fazla sözcükten oluşmuş ve anlamı, bileşik yapıyı oluşturan sözcüklerin düzanlamsal açıklamasının dışında olan bir dilsel birimin bir başka dile, sözcüklerin düzanlamsal açıklamasına bağlı olarak çevrilmesini belirtir.”¹²⁰ olarak tanımlanan anlam ödünçlemesi, literatürde ‘çeviri’ ve ‘öyküntü’ terimleri ile de bilinmektedir.

Kaynak dilden çeviri yolu ile alınan kelime ve kelime gruplarının tam ya da serbest yöntemle çevrilmesi arasında bir ayırmadan söz edilir. Serbest çeviride mesafe oldukça uzak iken tam çeviride aslına uygun bir şekilde kopya etme vardır.¹²¹

Türkçenin eski zamanlardan beri anlam ödünçlemesi yaptığı diller vardır. Özellikle Farsçadan ‘yüz suyu’ < (âb rûy), ‘baş çekmek’ < (ser keşiden) gibi birçok kelimeyi anlam olarak ödünçlemiştir.¹²² Yenileşme Dönemine gelindiğinde ise Fransızcadan geçen kavramları ifade etmek için ilk iş olarak bu yola başvurulduğu görülür. Dönemin aydınlarından olan Ziya Gökalp’in **Türkleşmek İslamlaşmak Muasırlaşmak** adlı eserinde bu konu ile ilgili verdiği bilgiler, anlam ödünçlemelerin dönemin genelinde sık başvurulmuş kelime yapma yollarından olduğunu ortaya koyar. Ziya Gökalp bu eserinde Batı kültürüne ait gazete ve kitapların tercümeleri yapılırken karşılaşılan yeni kavramları karşılamak için “kelimebe kelime onların taklidi yapılıyor.” diyerek **hurdebîn** ‘microscope’, **şaheser** ‘chef d’oeuvre’, **mefkûre** ‘ideal’, **tayyare** ‘aéroplan’, **tekâmül** ‘évolution’, **meşrûtiyet** ‘constitution’, **bediyât** ‘estetik’ kelimelerini kopya edilen kelimelere örnek olarak verir.¹²³

Derlemde incelediğimiz metinlere gelince özellikle Fransızca kelimelerden tam çeviri şeklinde aslında uygun bir şekilde kopyaların olduğu anlam ödünçlemesi örnekleri vardır. Aşağıdaki metin bunun güzel bir örneğini sunmaktadır:

¹¹⁹ Berke Vardar, **Açıklamalı Dil Bilim Terimleri Sözlüğü**, Multilingual Yay., İstanbul, 2007, s. 156.

¹²⁰ Josette Rey-Debove, **Lexique, Semitoique**, Armand Colin, Paris, 1998, p. 23.

¹²¹ Lars Johanson, **Türkçe Dil İlişkilerinde Yapısal Etkenler**, Çev. Nurettin Demir, Ankara, Türk Dil Kurumu, 2018, s. 35.

¹²² Doğan, Aksan, Anlam Aışverişı Olayları ve Türkçe, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten**, C.IX, 1961, s. 215.

¹²³ Ziya, Gökalp, **Türkleşmek İslamlaşmak Muasırlaşmak**, Yeni Mecmua, 1918, s. 30.

Hürriyet-i mezhebiyye 'la liberté religieuse' (MP, HH, I, 1910)

Hürriyet-i ahlâk 'la liberté morale' (MP, HH, I, 1910)

Hürriyet-i sanâyi 'la liberté industrielle' (MP, HH, I, 1910)

Hürriyet-i ticâret 'la liberté commerciale' (MP, HH, I, 1910)

Anlam ödünçlemeleri, kaynak dilden Türkçeye yapılırken Türkçe, Farsça ve Arapça yapılarla karşılanmaya çalışılmıştır. Bu yapılarla oluşturulmuş kelimeler şu şekilde açıklanabilir:

3.4.1.1.2.1. Arapça Kurallarla Yapılan Anlam Ödünçlemeleri

İncelediğimiz metinlerde Arapça kurallarla yapılan anlam ödünçlemeleri çok değildir. Derlemde görülen **beynelmilel** kelimesi bunlardan biridir. Arapça isim tamlaması şeklinde Fransızca **international** kelimesinden anlam ödünçlemesi yolu ile alınan bu kelimenin cümle içerisindeki kullanımı şu şekildedir:

“Mukaddemleri şu efkârın galebesi cihetiyle, her bir cemiyet tahsil-i servet için ehemmi-i vesâit zanneylediği sîm ü zerin mümkün rütbe kesretle celb ve muhâfazası sevdâsına düşerek, bu yüzden **beynelmilel** birtakım muhâsenât ve muhârebât vuku'a gelmiş olduğu erbâb-ı tarih indinde mestûr değildir.” (O, İSM, I, 1862)

Arapça kurallara göre ödünçlenmiş bir başka kelime de Ziya Gökalp'in yukarıda belirttiği **tekâmül** kelimesidir. Bu kelime de Fransızca **évolution** kelimesinin çevirisidir.

“Benim fikrimce, dedi, edebiyat, bırakmalı serbest serbest inkişaf etsin, serbest serbest **tekâmül** etsin, en doğrusu bu değil mi ya?” (SPS, SN, IV, 1918)

3.4.1.1.2.2. Farsça Kurallarla Yapılan Anlam Ödünçlemeleri

Kelime türetmede de en çok yararlanılan yollardan olan Farsça isim tamlamalarından anlam ödünçlemeleri yapılırken de yararlanıldığı görür. Fransızca **la liberte civile** kelime grubunun bire bir çevirisi olarak **hürriyet-i hususiyye** (MP, HH, I, 1910) ve **la liberte politique** kelime grubunun çevirisi olarak yapılan **hürriyet-i siyâsiyye** (MP, HH, I, 1910) çevirileri bu tarz ödünçlemelerdendir. Ayrıca **efkâr-ı umumiye** kelimesi de Fransızca **opinion publique** (FMP, PBM, II, 1867)

tamlamasından anlam olarak ödünçlenmiştir. Doğan Aksan'ın Fransızca **état d'âme** kelimesinin çevirisi olarak belirttiği **hâlet-i ruhiye** tamlaması da bu yapıdadır.¹²⁴

“Bu zihniyet, bu **halet-i ruhiye** dünyanın Rusya'dan başka akşamına bigânedir.” (SPS, PYS, IV, 1924)

3.4.1.1.2.3. Türkçe Kurallarla yapılan Anlam Ödünçlemeleri

Anlam ödünçlemelerinde Türkçe kelime yapma yollarından birleştirme yönteminden yararlanılarak İsim ve sıfat tamlaması şeklinde olan yeni kelimeler üretilmiştir.

Sıfat tamlaması şeklinde olan **demiryol** kelimesi Fransızca **chemin de fer** karşılığında anlam ödünçlemesi yapılan örneklerdendir.

“Bir gün **demiryollardan** gezmeğe giderken erbâb-ı servet ve samandan bir zat, tarîk-i mezkûrdan bir ayak evvel dışarı çıkmağı istemiş.” (SL, I, 1852)

İlk metinlerde aslına uygun bir şekilde kullanılan bu kelime, zamanla belirtisiz isim tamlaması şeklinde yani **demiryolu** olarak yer alırken kelimenin bu kullanımı yaygınlaşarak diğer kullanımının önüne geçmiştir.¹²⁵ Bu durumu Johanson “Birleşik kelimeler gibi karmaşık birliklerde asılla kopya arasında, birliğin veya analitik ya da bitişken yapının gösterilmesi açısından tipotolojiden kaynaklanan detay farkları ortaya çıkar.”¹²⁶ şeklinde açıklamıştır.

Sıfat tamlaması şeklinde yapılan anlam ödünçlemeleri de vardır. Fransızca **chef d'oeuvre** karşılığında serbest çeviri yöntemi ile türetildiği anlaşılan **şaheser** kelimesi bunlardan biridir. Derlemimizde kelimenin ‘üstün eser’ anlamına rastlanmamıştır. Aşağıdaki cümlede görüldüğü gibi kelime özel isim olarak kullanılmıştır.

“**Şaheser**’in validesi Nusret Hanım iki kızın dertleşmesine hiç aman aralık vermez bir cadalozlukla peşlerinden ayrılmıyor, daima gözlerini, kulaklarını üzerlerinde bulunduruyordu.” (HRG, HS, V, 1916)

¹²⁴ Aksan, **a.g.e.**, s. 219.

¹²⁵ Şemseddin Sami, “Demirden yol ma’ nâsıyla sıfat-ı mevsûf olduğundan, izâfetle ‘demir yolu’ demek hatâdır.” diyerek kelimenin daha sonra yaygınlık kazanan kullanımına karşı çıkmıştır. Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 620.

¹²⁶ Johanson, **a.g.e.**, s. 35.

"İstikbâl için iskeleye gelenler beni gördüklerinde izhâr-i memnuniyet ettiler ve derhal **demiryolu** vasıtasıyla şehrin haricinde bir mahalle azimet eyledik." (ŞE, BM, I, 1871)

İsim tamlaması şeklinde birleştirme yolu ile ödünçlenen kelimeler de vardır. **Balayı** kelimesi de bu tür kelimelerdendir. Fransızca **lune de miel** kelimesinden aynen çeviri yoluyla yapılmıştır.¹²⁷ Tamamı Türkçe kelimelerden oluşan bu anlam ödünçlemesinin kullanımı aşağıdaki gibidir:

"Bir **balayı** değil, hiç kıvamı sulanmayan bir bal senesi yaşıyorlar." (HRG, BD, V, 1925)

Bazı anlam ödünçlemelerinde ise yarı çeviriler görülür. Türkçe belirtisiz isim tamlaması şeklinde çevrilen **gazyağı** kelimesi Fransızca **gasoil** kelimesinden anlam ödünçlenmesi şeklinde alınmıştır.

"O zaman henüz **gazyağı** dediğimiz petrol madeni memleketimize girmemişti, ekseriyetle ahalimiz mum, hattâ yağmumu yakarlardı." (EHT, Ö, V, 1910)

3.4.1.2. Türkçenin Ödünçleme Yaptığı Diller

Türkçe birçok dilden kelime ödünçlemesine rağmen Ernest Renan'ın da ifade ettiği gibi farklı dillerle temas neticesinde en çok değişime uğramış dillerden biri olarak gramerini saf bir halde muhafaza etmeyi başarmıştır.¹²⁸ Gramer yapısında çok bir değişiklik olmayan Türkçenin söz varlığının şekillenmesinde kelimeleri aldığı dillerin özellikleri belirleyici olmuştur.

3.4.1.2.1. Yenileşme Döneminden Önce Yapılan Ödünçlemeler

Türkçenin bilinen en eski metinlerinden beri diğer dillerden kelime ödünçlediğini biliyoruz. İlk ödünçlemeler, Soğdca, Moğolca ve Çince'den yapılmıştır. Köktürk Türkçesinde bile komşu dillerden kelime alan Türkçede Uygur Türkçesinden itibaren ödünçlemelerin sayısı artmaya başlar. Bunda Uygur Türklerinin Budizm ve Manihaizm gibi dinleri kabul etmesinin etkisi vardır.

Derlemimizde görülen İslamiyet'in kabulünden önce yapılan ödünçlemelerden Sanskritçe: **biber** (CH, İN, I, 1841), **misk** (R, II, 1908); Soğdca: **akşam** (MSE, AR, I,

¹²⁷ Doğan Aksan, bu kelimenin İngilizce 'honey moon' kelimesinden çevrildiğini belirtir ancak Fransızcadan alınmasını akla daha yatkın olarak görmektedir. Bkz.: Aksan, **a.g.e.**, 216.

¹²⁸ Ernest Renan, **Dilin Kökeni Üzerine**, Çev. Atakan Altınörs, İstanbul, Bilge Kültür Sanat Yay., 2015, s. 134.

1840), **hatun** (MSE, AR, I, 1840); Çince: **denk** (AB, SJ, II, 1898), **tepsi** (ME, ZPÇ, II, 1881), Moğolca: **ağa** (AS, T, II, 1869), **ceylan** (AME, Ç, III, 1892), **kaburga** (HRG, EB, V, 1924), **yasak** (T, MHT, I, 1862), **karavol** (CH, KS, I, 1843), **yatağan** (ZP, TT, II, 1869) gibi daha çok yan katman etkisi ile yapılan ödünçlemeler vardır.

İncelediğimiz metinlerde gördüğümüz üzere Türkçenin ödünçleme yaptığı dillerden en çok kelime Arapçaya aittir. Bunun en başta gelen nedeni Arapçanın bir din dili olmasıdır. Türkçede yer alan **âhiret** (HRG, KM, V, 1928), **aka'id** (Ş, VBM, I, 1851), **asnâm** (AHT, Ş, IV, 1881) **cehennem** (AHT, Ş, IV, 1881), **kâfir** (AHT, Ş, IV, 1881), **kelâm** (AHT, İM, IV, 1880) gibi birçok dinî terim bu dilden geçmiştir.

Arapça, İslam dininin yayılmaya başladığı coğrafyalarda sade bir din dili olarak kalmamış özellikle de Abbasiler döneminde bir bilim ve kültür dili hâline gelerek cihanşümul bir mahiyet kazanmıştır. Bilhassa İslam ülkelerinde Arap olsun olmasın bilim adamları bu dille eserler vermişlerdir. Ernest Renan bu durumu "Dilleri büyük kitlelere yayacak şey medeniyettir." diyerek ifade etmiştir.¹²⁹ Kaynağı İslam dininden alıp ilmî gelişmelerle daha da zenginleşen Arapça, özellikle İslam coğrafyasında bir 'Lingua franca' olarak kullanılmıştır. Bunun neticesi olarak birçok dili derinden etkilemiş birçok kelimeyi diğer dillere ihraç etmiştir. Türkçe de bu durumdan hissesine düşen payı fazlası ile almıştır. Din dili olarak Arapçanın kullanılması ve yukarıda zikrettiğimiz gibi bir bilim dili hâline gelmesi ile Türklerin hem dini hem de bilimi bu dil ile öğrenmeye girişmeleri neticesinde Arapçadan **cebiri** (SRP, MA, I, 1877), **hendese** (MSE, AR, I, 1840), **gazel** (EL, AP, I, 1846), **kâfiye** (ZP, HM, II, 1874), **kaside** (ZP, HM, II, 1874), **seci** (NK, LOE, II, 1911), **tarih** (NK, LOE, II, 1911) gibi birçok edebiyat ve bilim terimi alınmıştır.

Arapça dinî ve ilmî terimlerin yanında günlük hayata dair birçok kelime de Türkçeye geçmiştir. Örneğin Türkçede yer alan birçok meslek adı Arapçadan alınmıştır. Bunlardan **cellât** (NK, G, II, 1875), **gassâl** (AB, LH, II, 1897), **hamal** (TK, TMY, II, 1909), **hattat** (AR, ŞM, V, 1901), **mimar** (HRG, C, V, 1914) gibi kelimeler asırlarca Türkçenin bünyesinde yer almıştır.

Hayatın her alanına ait kelime Arapçadan ödünçlenmiştir: **battaniye** (HRG, N, V, 1927), **cezve** (HRG, C, V, 1914), **elbise** (AS, T, II, 1869), **entari** (AS, L, II, 1867), **hançer** (ET, EK, II, 1873) gibi birçok eşya ismi ile **hubz** (AS, İ, II, 1867), **helva** (AME,

¹²⁹ Renan, **a.g.e.**, s. 135

FR, III, 1876), **kahve** (AME, FR, III, 1876) gibi yiyecek isimleri; **dimağ** (AME, AMŞ, III, 1893), **mide** (AME, LR, III, 1871) gibi organ isimleri; **miftâh** (BF, GT, V, 1887), **mihver** (TA, MDB, I, 1861) gibi eşya ve alet isimleri; **akrep** (ME, ZPÇ, II, 1881), **fâre** (NK, Ş, II, 1885) gibi hayvan isimleri bu dilden alınmıştır.

Türkçenin bu dönemde fazla sayıda ödünçleme yaptığı bir başka dil ise Farsçadır. Türkçe, tarih boyunca Farslar ile yakın ilişki içerisinde olmuştur. Bu ilişki ile iki dil arasında kelime alışverişi sürekli meydana gelen bir şeydir. Türkçede yer alan **abdest** (ŞE, BM, I, 1871), **namaz** (ŞE, BM, I, 1871), **put** (T, I, 1850), **ferište** (ŞS, KA, III, 1891), **keşiş** (MM, TYT, III, 1890), **mûbid** (ŞS, G, III, 1876) gibi dinî terimlerin Farsça olması bu etkileşimin önemli bir göstergesidir. Yakın ilişkinin en üst düzeyde olduğu dönem ise İslam dinin kabulü ile başlayıp Yenileşme Dönemine kadar olan süreçtir.

Türkçe-Farsça kültür etkileşimi sadece din yolu ile olmamıştır. İslam'ın kabulü ile yeni bir kültür çevresine giren Türkler, sadece dinlerini değiştirmekle kalmamış edebiyatlarını da Arap ve Fars edebiyatlarının etkisiyle yeni bir evreye sokmuşlardır. Özellikle, **âsmân/âsumân** (RME, Z, IV, 1883), **bâde** (RME, EBŞHFMDBLEMA, IV, 1885), **bezm** (ZP, Ş, II, 1880), **bütpeyker** (AHT, Ş, IV, 1881), **jâle** (EPP, TN, I, 1870), **mey** (Ş, VBM, I, 1851) gibi kelimelerin dile girmesi bu şekilde olmuştur.

Günlük dile ait birçok kelime de Farsçadan Türkçeye geçmiştir. Farsçadan alınan hayvan isimleri bu kelimelerdendir. Bu isimlerden **ahu** (AME, HOY, III, 1881), **çakal** (SP, TT, II, 1877), **gergedan** (SP, SPR, II, 1911), **kumru** (AVP, TA, III, 1870), **leylek** (ŞS, ŞETA, III, 1898) gibi kullanım sıklığı oldukça fazla olan kelimelerin yanında **ester** (AHT, ENY, IV, 1924), **kebûter** (T, I, 1850), **mâr** (MP, MHT, I, 1862), **şîr** (NK, Ş, II, 1885) gibi kullanım sıklığı az olan isimler vardır.

Türkçede yer alan birçok bitki adı da Farsçadan geçmiştir: **çavdar** (NK, M, II, 1873), **havuç** (AME, FR, III, 1876), **karpuz** (HRG, MS, V, 1900), **patlıcan** (AR, ŞM, V, 1901) gibi kelimelerin yanında özellikle de **gül** (AR, MENT, V, 1910), **menekşe** (AR, MENT, V, 1910), **şebboy** (AR, MENT, V, 1910), **yasemen** (HRG, MS, V, 1900) gibi çiçek türlerinin adı da Farsçadan geçmiştir.

Tarıma ait **bağ** (HRG, HS, V, 1916) **bahçıvan** (AS, D, II, 1867), **bostan** (HB, BGİ, III, 1290), **çemen** (RME, Z, IV, 1883) gibi kelimelerin yanında savaşa ait **cenk**

(CH, TC, I, 1843), **cengcû** (AHT, ENY, IV, 1924), **cihangîr** (MH, MN, V, 1890), **humbara** (NK, EP, II, 1884) kelimeleri de Türkçeye geçmiştir.

Farsçadan Türkçeye birtakım organ isimleri de geçmiştir. Bu isimlerden **ciğer** (TA, I, 1858), **ser** (TA, I, 1858) gibi kelimeler dışındakiler genelde klasik edebiyatta sınırlı olarak kullanılan **çeşm** (MP, ETS, I, 1862), **dehan** (MM, MN, V, 1894), **dîde** (AHT F, IV, 1916), ebru (AP, EL, I, 1846), **müjgân** (AR, ŞM, V, 1901) gibi kelimelerdir.

Günlük dilde kullanılan **çekiç** (AME, LR, III, 1871), **çerçeve** (AHT F, IV, 1916), **testere** (AME, ABC, III, 1891), **kilim** (CP, T, I, 1865) gibi birçok alet ismi de Yenileşme Döneminden önce Farsçadan ödünçlenmiştir.

Hayatın her alanından kelime ödünçlenen Farsçadan çarşamba (ET, Ş, II, 1911), **pazar** (SPR, SP, II, 1879), **perşembe** (AB, SJ, II, 1898) gibi gün isimlerinin yanında **lacivert** (AME, Ç, III, 1892), **pembe** (AHT F, IV, 1916), **sebz** (AHT, Ş, IV, 1881), **siyâh** (AHT, Ş, IV, 1881) gibi renk isimleri; **keşkûl** (AHT, Ş, IV, 1881), **nân** (Ş, MN, V, 1882), **peynir** (HE, AZUDBKTH, I, 1848) **reçel** (AR, ŞM, V, 1901) gibi yiyecek isimleri; **çorap** (HRG, MS, V, 1900), **mintan** (HRG, Ş, V, 1912), **peştamal** (EPP, MNP, I, 1871), **tülbent** (AME, ABC, III, 1891) gibi giyecek isimleri; **çilingir** (SRP, MA, I, 1877), **nalbant** (RME, NE, IV, 1910), **sekbân** (NK, EP, II, 1884) gibi meslek isimleri de geçmiştir.

Türkçede sıkça kullanılan **dâmâd** (CP, T, I, 1865), **enişte** (ET, YOT, II, 1910) gibi akrabalık adlarının yanında kullanım sıklığı daha az olan **dâye** (AS, T, II, 1869), **ferzend** (AME, HPK, III, 1885), **mâder** (SRP, MA, I, 1877), **püser** (HRG, MS, V, 1900) gibi aile adları da ödünçlenmiştir.

Türkçe, Farsçadan sadece birtakım isimler ödünçlemekle kalmamış **berây** (SPS, S, IV, 1925), **çün** (HLM, I, 1838), **eğer** (T, I, 1850), **eğerçi** (KD, I, 1861), **ezcümle** (EPP, MNP, I, 1871) gibi edatlar da almıştır.

Türklerin akın akın Anadolu'ya gelmesi ile beraber başlayan ve Yenileşme Dönemine kadar olan süreçte ödünçleme yapılan dillerin sayısında da artış göze çarpmaktadır. Bu dillerin en başında Rumca gelmektedir. Türk toplumu bu coğrafyada yaşayan toplumlardan olan Rumlarla birlikte yaşamaya ve kültür alışverişi yapmaya başlamasıyla yan katman etkisiyle Rumcadan Türkçeye kelimeler geçmeye başlamıştır. **Kestane** (FAH, M, III, 1910), **liman** (MM, İM, III, 1892), **lodos** (TV, L, I, 1833), **pide** (AME, ABC, III, 1891), **sınır** (ZP, Ş, II, 1880) gibi kelimelerin yanında

günlük hayata dair birçok kelime ödünçlenmiştir. Bu dönemde **kavanoz** (AR, ŞM, V, 1901), **mengene** (HH, ŞDM, I, 1863), **halat** (T, TR, I, 1874) **anahtar** (O, İSM, I, 1862) gibi birçok alet ismi Rumcadan alınmıştır.

Yeni bir coğrafyada yaşamayla beraber o yöreye özgü bitki isimlerinin bazılarını yeni isimler verilirken bazılarının adlarının da doğrudan ödünçleme yoluyla dilin söz varlığına dâhil edildiği görülür. Yenileşme Döneminden önce **demet** (MM, İM, III, 1892), **kiraz** (MN, NM, V, 1890), **mantar** (D, KE, I, 1863), **maydanoz** (D, KE, I, 1863) **lahana** (AME, BSD, III, 1878), **muşmula** (HRG, T, V, 1900) gibi bitki isimleri bu şekilde ödünçlenen kelimelerdendir.

Denizcilik yönü gelişmiş olan ve zengin bir balık kültürüne sahip olan Rum kültürünün etkisiyle **ispinoz** (MN, NM, V, 1890), **kefal** (AR, ŞM, V, 1901), **uskumru** (AR, ŞM, V, 1901), **palamut** (AR, ŞM, V, 1901) gibi birçok balık ismi Türkçeye geçmiştir. Bu kelimelerin dışında önceki dönem sözlüklerinde rastlanmayan **kofana** (AR, ŞM, V, 1901), **torik** (AR, ŞM, V, 1901), **zargana** (AR, ŞM, V, 1901) gibi balık isimleri de vardır. Bunun sebebi Yenileşme Döneminde Türk edebiyatına giren Roman ve hikâye gibi türlerde günlük dile ait kelimelerin daha çok yer almasıdır.

İncelediğimiz metinlerde gördüğümüz ölçünlü dilde olan **gübre** (AME, M, III, 1882), **nadas** (NN, KB, V, 1891) **üvendire** (NN, Z, V, 1896) kelimelerinin yanında **helik** (Ş, İS, I, 1864) gibi Ağızlarda kullanılan kelimeler de bu yolla yapılan ödünçlemelerdendir. Türkçenin Rumca ve Ermeniceden aldığı, ölçünlü dilden kullanılmayan birçok kelime Anadolu ağızlarında söz varlığında yaşamaktadır.¹³⁰

Rumcadan yapılan ödünçlemelerden Hristiyanlık dinine ait birçok terim dikkati çekmektedir. Bunlardan **istavroz** (RME, AS, IV, 1889), **vaftiz** (MP, JJR, I, 1862), **yortu** (AME, M, III, 1882), **Hristiyan** (AME, M, III, 1882), **manastır** (TA, STS, I, 1861) gibi kelimeler, Yenileşme Döneminden önce Rumcadan alınan kelimelerdir.

Türkçede kullanılan argo kelimeler arasında Rumca kelimeler de dikkati çeker. Rumca 'metres' anlamındaki **aftos** (HRG, Ş, V, 1912), 'gösteriş' anlamına gelen **afi** (HRG, HS, V, 1916), 'hapisane' anlamındaki **kodes** (H, NN, V, 1896) ve 'işe yaramaz' anlamında kullanılan **kofiti** (HRG, HS, V, 1916) ve 'süse düşkün kadın'

¹³⁰ Anadolu ağızlarında kullanılan Rumca ve Ermenice kelimeler için Bkz.: Andreas Tietzse, **Wörterbuch der griechischen, slavischen, arabischen und persischen Lehwörter im Anatolischen Türkisch- Anadolu Türkçesindeki Yunanca, İslavca, Arapça ve Farsça Ödünçlemeler Sözlüğü**, İstanbul, Simurg Yay., 1999.

anlamında kullanılan **kokana** (HRG, MT, V, 1927) kelimeleri bu dönemde argo olarak kullanılmıştır.

Türklerin Anadolu'ya gelmesi ile beraber karşılaştıkları bir diğer toplum olan Ermeniler; bu coğrafyada tarım, hayvancılık ve zanaat gibi alanlarla uğraşıyordu. Aynı coğrafyada birlikte yaşamanın sonucu olarak bu iki toplum arasında bir kültür alışverişi meydana gelmiştir. Bu da ister istemez birçok kelimenin bu iki dilin söz varlığında yer almasını sağlamıştır. Yan katman etkisi sonucu Türkçeye geçen Ermenice kelimelerin sayısı, incelediğimiz metinlerde hatta ölçünlü dilde sınırlı olmasına rağmen Anadolu ağzlarının söz varlığında daha fazla yer tutar.

Ermeniceden geçen kelimelerin tamamına yakını Yenileşme Döneminden önce geçen kelimelerdir. Bu kelimelerden bazıları doğrudan ödünçlenmişken bazıları da Farsça aracılığı ile Türkçenin söz varlığına dâhil olmuştur: **kâgır** (ET, YOT, II, 1910), **haç** (NK, MTY, II, 1881) **tırtıl** (AME, ABC, III, 1891) gibi kelimeler bu türden kelimelere örnek olarak verilebilir.

Ermeniceden geçen kelimelerin dilde kullanım alanına baktığımızda bu kelimelerin genelde günlük hayata dair kelimeler olduğunu görülür: **pancar** (HRG, BD, V, 1925) gibi bitki adlarının yanında **tel** (ME, DDV, I, 1862) **potur** (AR, FA, V, 1922), **haç** (NK, MTY, II, 1881) **petek** (S, Ş, I), **kotan** (HRG, BK, V, 1926) gibi eşya ve giyecek adları ve **hamarat** (AME, M, III, 1882), **şen** (AME, FR, III, 1876), **torun** (NK, BRNT, II, 1910) gibi kullanım sıklığı oldukça fazla olan günlük hayata ait kelimeler de vardır.

Türkçede yer alan argo kelimelerin bir kısmı da Ermeniceden alınan kelimelerdir. İncelediğimiz metinlerde gördüğümüz **moruk** (HRG, Ş, V, 1912) kelimesi bu tür kelimelerdendir.

İmparatorluk coğrafyasının genişlemesi ile birlikte Türkçenin doğrudan kelime ödünçlediği dil sayısı da artmıştır. Denizlerde hâkimiyet neticesinde İtalyanca; Balkanlarda yapılan fütuhat ile beraber de Sırpça, Bulgarca, Macarca gibi dillerden kimi kelimelerin de ödünçlendiği görülür. Yani devletin sınırları genişledikçe Türkçe yan katman etkisiyle hem hâkimiyetinde olan toplumların dillerine hem de komşu dillere kelimeler verirken bu dillerden de kelimeler almıştır.

Türkçenin İtalyancadan aldığı kelimelerden denizcilik alanına ait kelimeler önemli bir yer tutar. Bunda denizci bir millet olan İtalyanlarla bu alanda yapılan kültür

alışverişinin etkisi vardır. Bu ilişki kimi zaman savaş yoluyla kimi zaman da barış yolu ile gerçekleştirmiştir. Bu ilişkinin bir başka kuruluş şekli de Rumca üzerindenidir. İtalyanlar gibi denizcilik kültürü gelişmiş olan Yunanlılardan da İtalyanca denizcilik terimlerinin bir kısmı dolaylı olarak ödünçlenmiştir. Denizciliğe ait **alabanda** (MF, SBM, I, 1868), **bandıra** (AHT, N, IV, 1875), **filika** (T, A, I, 1872), **kaptan** (CH, KS, I, 1843), **pupa** (MF, SBM, I, 1868) gibi birçok denizcilik terimi İtalyancadan bu şekilde ödünçlenmiştir.

Türklerin Rumeli'ye geçmesi ile beraber Türkçe ile Bulgarca, Macarca ve Sırpça arasında kelime alışverişi başlamıştır. Bulgarcadan **çergi** (RME, NE, IV, 1900) **izbe** (RME, AS, IV, 1889) **şapka** (T, A, I, 1872), **vişne** (MN, NM, V, 1890) gibi genelde birlikte yaşama sonucu günlük hayata dair yiyecek, giyecek ve eşya isimleri geçerken Macarcadan **beç** (Y, ZKD, I, 1831), **haydut** (MP, JJR, I, 1862), **soba** (MSE, AR, I, 1840), **varoş** (AME, ABC, III, 1891) gibi kelimeler ile Sırpçadan **kral** (RB, AS, I, 1839), **kraliçe** (SL, I, 1852) gibi kelimeler ödünçlenmiştir.

3.4.1.2.2. Yenileşme Döneminde Ödünçleme Yapılan Diller

Yenileşme Dönemi, Türkçenin kelime ödünçlemesinde önemli bir safhadır. Bu dönemde özellikle Fransızcadan çok sayıda kelime alınmıştır. Köken olarak Yunanca, Latince ve İngilizce gibi birçok dile ait kelime de bu dil vasıtası ile Türkçeye geçmiştir.

3.4.1.2.2.1. Fransızca Kelimeler

Diller birbirlerini etkiler, umumiyetle bu etkide baskın olan dilden diğerine doğru bir transfer söz konusudur. Baskınlık; kültürel, sayısal, ekonomik hatta politik açıdan baskın unsurunun diğerini etkilemesidir.

Tanzimat ile beraber yönünü Batı'ya dönen Türk toplumu, Yenileşme Döneminde Fransız kültürünün etkisine girmiştir. Fransızca Türk toplumunun bir nevi Batı dünyasına açılan kapısı olmuştur. O dönemde Batı kültürünün anahtarını elinde tutan Fransızca'yı öğrenmek, dönem aydınının en başta gelen ideali olmuştur.

Fransızcadan yapılan ödünçlemelerin başında bilim terminolojisine ait kelimeler gelir. **Jimnastik** < **gymnastique** (S, ES, I, 1852), **mitoloji** < **mythologie** (MR, Bİ, IV, 1886) **antropoloji** < **anthropologie** (AME, LR, III, 1871), **kozmooloji** < **cosmologie** (AS, TE, II, 1869), **oksijen** < **oxygène** (AME, İMM, III, 1890), **teoloji** < **théologie** (AME, ABC, III, 1891) **aksan** < **accent** (HRG, MS, V, 1900), **astronomi** <

astronomi (HRG, KYAİ, V, 1912) gibi Latince ve Yunanca köklerden türetilen bu kelimelerin ödünçlenmesi ile beraber bilim terminolojisinin de söz varlığı şekillenmiştir.

Dönemin bilim, kültür, siyaset dili olan Fransızcadan o dönemde yeni icat edilen alet isimlerinden tutun da giyim kuşama kadar **galvanizm** (E, MİJ, I, 1862), **despot** (ZP, TT, II, 1869), **sivilizasyon** (SRP, MA, I, 1877), **kostüm** (SPS, HM, IV, 1897), **bulvar** (AHT, NK, IV, 1910), **natüralizm** (HRG, M, V, 1927) gibi birçok kelime Türkçeye de geçmeye başlamıştır.

Türkçenin Fransızca ile münasebeti esas anlamıyla Yenileşme Döneminde başlamıştır. Birçok Fransızca menşeli kelimenin bu dönemde Türkçeye girmesinin yanında Almanca, İtalyanca ve İspanyolca gibi Batı dillerine ait kelimelerin de taşıyıcılık görevi yine Fransızcada olmuştur.

Batı dillerine ait birçok kelimenin Türkçeye geçmesinde aracılık görevi de üstlenmiş olan Fransızcadan geçen kelimelerin tamamına yakını Yenileşme Döneminde geçmiştir. Türkçeye geçen çok az sayıda kelime ise daha önceden İtalyanca aracılığı ile dile giren **gardiyan** (AR, FA, V, 1922) ve **parlamento** < **parlamento** (TV, L, I, 1833) gibi kelimelerdir.¹³¹

Batı dillerinden en çok ödünçlemenin yapıldığı dil olan Fransızca ile Türkçenin ilişkisi Arapça ve Farsça ile olan ilişkisi kadar eski olmasa da bu dilin yoğun bir şekilde etkisinde kaldığı için kısa sürede birçok kelime bu dilden alınmıştır. Yenileşme Döneminden itibaren bazı Fransızca kelimelerin Türkçeye geçerken bazı anlam değişimlerine uğradığı bile görülür. Bu dönemde ‘apartman’ ve ‘gazoz’ gibi kelimelerde görülen bu anlam eklenmesi hadisesi Yenileşme Döneminden sonra da başka bir mahiyete bürünmüş ve örnekseme yolu ile birçok Fransızca kelime türetilerek Türkçenin söz varlığına dâhil edilmiştir.¹³²

3.4.1.2.2.2. İtalyanca Kelimeler

Türkçenin İtalyanca ile olan kelime alışverişi Yenileşme Döneminden önce başlamıştır. Bu kelime alışverişinin en önemli noktasını denizcilik teşkil eder. Yenileşme Döneminde ise daha çok yeni meslek isimleri, moda ve çeşitli sanat

¹³¹ Muhtemelen Fransızcadan daha sonra “meclis” anlamında tekrar ödünçlenen “parlamento” kelimesinin denizcilik terimi olarak anlamı “iki gemi arasındaki konuşma”dır. Kelimenin bu anlamı için Bkz.: Henry Renee Kahane, Andreas Tietze, **The Lingula Franca In The Levant Turkish Nautical Terms Of Italian And Greek Origin**, İstanbul, ABC Yayınevi, 1988, s. 336.

¹³² Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için Bkz: Uysal, **a.g.e.**, s.120.

dallarına ait kelimeler alınır. Bu kelimelerden bazıları **arnika < arnica** (MH, MPÇ, I, 1859), **makine < macchina** (MŞE, SZH, I, 1861) **avukat < avvocato** (SP, L, II, 1878), **marka** (AME, ABC, III, 1891), **bilardo < biliardo** (AR, ŞM, V, 1901) kelimeleridir.

3.4.1.2.2.3. İngilizce Kelimeler

Türkçenin İngilizce ile münasebeti Yenileşme Döneminde başlar. Bu dönemde İngilizcenin etkisi Fransızca kadar olmasa da yavaş yavaş hissedilmeye başlar. Bu kelimeler **redingot < riding coat** (HRG, MS, V, 1900), **sportmen < sportsman** (SPS, LH, IV, 1898), **tenis < tennis** (SPS, LH, IV, 1898), **tramvay** (NK, M, II, 1872), **vagon** (AME, ABC, III, 1891) gibi giyim kuşam, yeni icat ve spor dalları isimleridir.

3.4.1.2.2.4. Rusça Kelimeler

Yenileşme Döneminde Türkçedeki Rusça kelime sayısı azdır. İncelediğimiz metinlerde 3 kelime Rusçadan Türkçeye geçmiştir. Bu kelimeler: **semaver < samovar** (AR, ŞM, V, 1901) **sovyet < soviet** (HRG, TG, V, 1926) ve **votka < vodka** (HRG, TG, V, 1926) kelimeleridir.

3.4.1.2.2.5. Almanca Kelimeler

Türkçenin Almanca ile münasebeti Yenileşme Döneminden çok eskilere gitmez. Yenileşme Dönemi ile beraber Türkçeye birtakım Almanca kelimeler geçmiştir. Bu kelimeler bir alaşım olan **fakfon < packfong** (EN, M, III, 1872) ile bir binek arabası çeşidi olan **lando < Landau** (RME, AS, IV, 1889) kelimeleridir.

3.4.1.2.2.6. Çince Kelimeler

Çince, Türkçenin ilk dönemlerden beri ödünçlemeler yaptığı dillerden birisidir. Derlemde görülen yeni ödünçlemeler ise çok değildir. Bu dönemde **çay** (AME, AMŞ, III, 1876) ve **aylantuz < ailanto** (RME, MBYŞHBN, IV, 1889) kelimeleri Çince'den geçmiştir.

3.4.1.2.2.7. Rumca Kelimeler

Yenileşme Döneminde Türkçenin söz varlığına dâhil olan Rumca kelimeler, **lamba < lampa** (AME, BSD, III, 1878), **elenika** (HRG, MS, V, 1900) **takunya** (HRG, BK, V, 1926) kelimeleridir.

3.4.1.2.2.8. Hintçe Kelimeler

Hintçe kelimelerin Türkçeye girme şekli dolaylı ödünçleme yoluyladır. Bu kelimelerden bazıları Yenileşme Döneminden önce Farsça aracılığıyla dile girerken Yenileşme Döneminde ise İngilizce vasıtası ile söz varlığına dâhil edilmiştir. Derlemde görülen 'bir bez türü olan **salaşpur** (AME, M, III, 1882) kelimesi ise doğrudan ödünçlenen Hintçe kökenli kelimelerdendir.

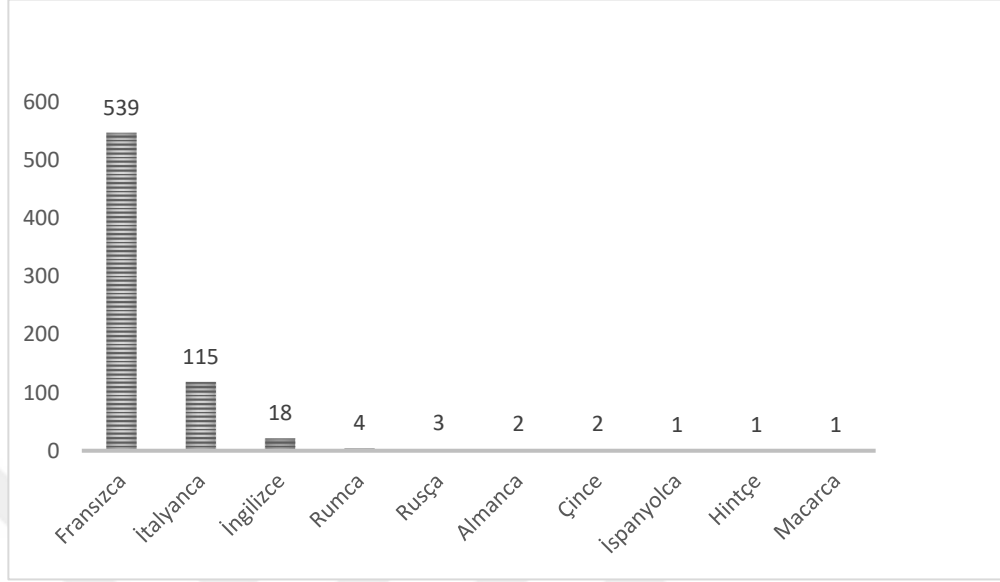
3.4.1.2.2.9. İspanyolca Kelimeler

Derlemimizde Türkçeye geçen İspanyolca kelime sayısı 1'dir. Bu kelime de **sigara** (AR, ŞM, V, 1901) kelimesidir.

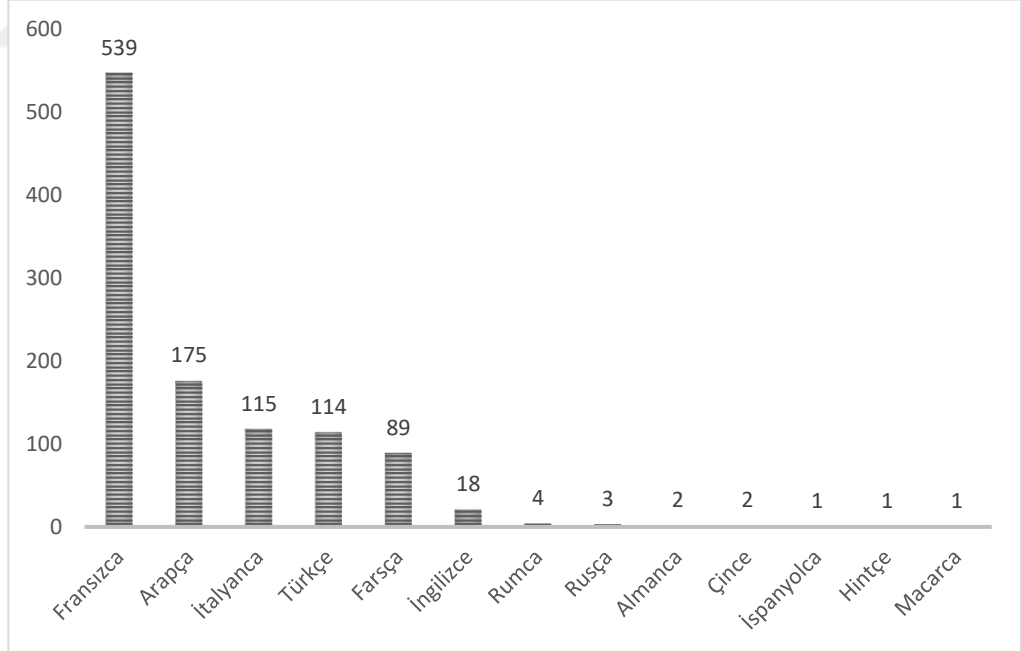
3.4.1.2.2.10. Macarca Kelimeler

Türkçenin Macarca ile olan münasebeti Yenileşme Döneminden çok önce başlamıştır. Derlemimizde yer alan Macarca kelimelerden **salaş < szallas** (NK, Ş, II,1885) kelimesi dışında bu dönemde ödünçlenmiş kelime yoktur. İncelenen sözlüklerde olmamasına rağmen bu kelimenin Yenileşme Döneminde ödünçlendiği konusuna ihtiyatlı yaklaşmak gerekir.

Tablo 3.2. Yeni Ödünçlenen Kelimeler

Tablo 3.3. Yeni Unsurların Kaynaklarına Göre Dağılımı

3.5. YAPISINA VE ANLAMINA GÖRE YENİ UNSURLAR

Bu bölümde Yenileşme Dönemi Türkçesindeki yeni unsurlar yapı özelliklerine göre ele alınacaktır. Türetme ve anlam eklemesi yolu ile yapılan bu unsurlar oluşturulurken Türkçe, Arapça ve Farsça yapı unsurlarından yararlanılmıştır. Kimi zaman Arapça bir kelime Türkçe yapı unsurları ile türetilirken kimi zaman da Farsça unsurlarla Arapça kelimelerden yeni kelime yapılmıştır. Nadir olarak da Türkçe köklerden Arapça ve Farsça unsurlarla kelimeler yapıldığı da görülür.

Diller, başka dillerden ödünçleme yaparken yüzeysel unsurları ödünçlediği ama gramerini ödünç alınmadığı gibi bir düşünce vardır. Sapir, Poplacks, Weinreich gibi dil bilimcilerin bu görüşünü Johanson, Türkçeyi örnek göstererek çürütmüştür.¹³³ Yenileşme Dönemi, söz varlığı incelendiğinde Arapça ve Farsça kelimelerin bir kısmının Türkçede türetilmesi Johanson'un görüşünü destekler. Yani Türkçe bu dönemde her iki dile ait gramer kategorilerinden yararlanarak daha doğrusu bunları ödünçleyerek yeni söz yapımında kullanmıştır.

Türk aydını özellikle Yenileşme Döneminde Batı dünyasında gelişmekte olan bilim terimlerine karşılık türetirken ya da dilin doğal gelişim sürecinden ortaya çıkan yeni kavramları karşılarken bu dillerin imkânlarından fazlaca yararlanmıştır. Batı dillerinden doğrudan kelime almak yerine zaten Türkçenin söz varlığında yer alan bu kelimelerden kökenleri ne olursa olsun yeni kelimeler türetmek önemlidir.

¹³³ Johanson, **a.g.e.**, s. 48.

3.5.1. Türetme Yolları

Fransızcadan geçen kimi sözcükleri karşılarken ya da dilin kendi gelişimi içerisinde ortaya çıkmış bir kavrama karşılık bulunurken çeşitli türetmeler yapıldığı görülür. Bazı dilbilimciler türetmenin kapsamına sentaktik türetmeleri de almışlardır.¹³⁴ Bazıları ise sentaktik türetmeyi bir türetmeden ziyade bir düzenleyim olarak gördükleri için¹³⁵ ayrı bir kategoride değerlendirmişlerdir. Sadece 'ekleme' denilen yöntemle yeni kelimeler yapılmayıp sentaktik (birleştirme) ve semantik (anlam ekleme) yollarla da yeni kavramlar ortaya çıktığı için her üç yolla yapılan yeni unsurlar 'türetme' olarak değerlendirilebilir.

3.5.1.1. Morfolojik Yol

Yenileşme Döneminde kelime türetilirken Türkçe, Farsça ve Arapça dillerinin morfolojik özelliklerinden yararlanarak yeni kelimeler yapılmıştır. Bu kelime yapma yolları Türkçede sondan ekleme, Farsçada baştan ve sondan ekleme, Arapça kelimeler de ise sondan ekleme ve bükümlleme yöntemleridir.

3.5.1.1.1. Türkçe Morfolojik Yollarla Türetilen Kelimeler

Türkçede 'ekleme' ad ya da eylem kök ya da gövdelerine yapım ekleri getirilerek gerçekleştirilir. Bir türetme yöntemi olan 'ekleme' literatürde genel olarak 'türetme' kelimesi ile açıklanmaktadır. Zeynep Korkmaz'ın 'türetme' kelimesini açıklamak için yaptığı tanım şu şekildedir: "İsim veya fiil kök ve gövdelerine yapım ekleri getirmek suretiyle eklendiği kökle ilgili yeni anlamlar kazanmış kelime yapma işi."¹³⁶ Berke Vardar ise "çeşitli dillerde, bağımlı ya da bağımsız bir kökene sözlüksel özerkliği olan (kimi önekler) ya da olmayan (sonekler) yapım ekleri getirerek ya da bir eki kaldırarak, değiştirerek yeni sözlüksel birimler oluşturma yöntemi." olarak tanımlar.

Kelimenin kök veya gövdesine birtakım yapım ekleri getirerek yeni kelimeler elde etmeye 'ekleme' denir. Yapım eklerinin yeni kelime türetmesi demek; ya yeni bir isim soylu kelime ya da fiil yapmasıdır. Yapım eklerinin esasında iki ana görevinden bahsedilebilir. Bunlardan ilki yeni bir eşya, nesne, alet...gibi isimler türetmek iken bir

¹³⁴ Vardar, **a.g.e.**, s. 201.

¹³⁵ Günay, **a.g.e.**, 211.

¹³⁶ Korkmaz, **a.g.e.**, s. 153.

diğeri tür değiştirmektir. Bazı ekler, bu görevlerden sadece birini yerine getirirken bazıları da her iki görevi de yapar.

Yenileşme Döneminde kelime türetmede yararlanılan ekleri belirtmeden önce incelenen metinlerde görülen yapım eklerini ve bu eklerin kullanım durumlarını belirtmenin faydası vardır. Bunlar şu şekilde açıklanabilir:

Eklendiği isimden isim, sıfat, zarf görevi yapan kelimeler ile fiiller türeten ekler şunlardır:

‘+A-, +Aç, +Ak, +Al-, +Ar-, +Ar, +At-, +CA, +cAclK, +cAğlZ, +cAk, +cAsInA, +CI/+CU, +cIk/cUk, +CII, +cIIAyIn, +cUk, +DAş, +dUrUk, +gil, +kIr/+kUr-, +IA, +IA-, +IAAn-, +IAş-, +IAyIn, +II/+IU, +IIk/+IUk, +mAn, +msI/+msU, +mtırak, +n, +ncl, +rAk, +sA-, +sII/sUI, +slZ/+sUZ, +şın, +tı, +ge’

Yenileşme Döneminde eklendiği fiilden yeni fiiller, isimler ve fiilimsiler türeten yapım ekleri de şunlardır:

‘-A, -AcAk, -Aç, -AğAn, -Ar, -Ak, -All, -Am, -AmAk, -An, -AnAk, -ArAk, -ArAktAn, -AsI, -baç, -ç, -dİğIndA/-dUğUndA, -DIK/-DUK, -DIkCA/-DUkCA, -DIkTA/-DUkTA, -DIr/-DUr, -gA, -gAç, -GAn, -GI/-GU, -GIn/-GUn, -glç/-gUç, -I/-U, -Iş/-Uş, -IcAk, -Icl/-UcU, -Ik/-Uk /-k, -IncA/-UncA, -IntI/-UntU, -Ip/-Up, -ken, -I-, -m, -mA, -mAca, -mAç, -mAdAn, -mAk, -mAksIzIn, -mAn, -mAz, -mık, -mIş, -mur, -n, -n-, -r-, -sI/-sU, -ş-, -t-’

Bu eklerden bazılarının kelime türetme görevi, birkaç örnekte sınırlı kalmıştır. Bu durum bahsi geçen eklerin fonksiyon olarak da donuklaşması ile açıklanabilir. Bu ekler doğal olarak yeni kelimeler türetmeye pek uygun değildir. Yenileşme Döneminde donuklaşarak kelime türetme görevini yitirmiş olan ekler ve bu eklerin olduğu kelime örnekleri şunlardır:

Tablo 3.4. Donuklaşan Ekler

+Aç	Topaç	(AME, AA, III, 1882)
-Aç	Güleç	(RME, UHD, IV, 1888)
-+Ak	Benek	(MM, YS, III, 1908)
-Am	Tutam	(HRG, M, V, 1927)
+At-	Gözet-	(TV, ABN, I, 1840)
cAk	Oyuncak	(ZP, TT, II, 1869)
+dUrUk	Boyunduruk	(NN, Z, V, 1896)
+ge	Özge	(ZP, EZ, II, 1880)
+IA	Kışla	(ZP, İCH, II, 1870)
+IAk	Gömlek	(AS, T, II, 1869)
+n	Kışın	(SP, SPR, II, 1879),
+şln	Sarışın	(AME, FR, III, 1876)

Türkçenin en eski devirlerden beri sondan ekleme özelliğinden yararlanılarak birçok yeni kelime türetilmiştir. Yenileşme Döneminde de bu yöntemden yararlanılmıştır. Ekleme yöntemi, yeni kelime türetmede en sık kullanılan yöntem olarak göze çarpmaktadır. Bu yöntemle hem Türkçe kökenli kelimelerden hem de yabancı kökenli kelimelerden yeni kelimeler türetilmiştir. Bundan dolayı bu kelimeleri Türkçe kök ve gövdelerden türetilmiş ve yabancı kelimelerden Türkçe eklerle türetilmiş kelimeler olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür.

Yenileşme Döneminde Türkçe kelimelerden türetilen kelimelerin sayısı çok fazla değildir. Bunda özellikle terimler türetilirken kelimelerin illaki Türkçe köklerden ya da gövdelerden türetilmesi gibi bir amaç gözetilmemesinin etkisi büyüktür. Yenileşme Döneminde birçok Türkçe ekin kullanıldığı görülür. Sıfat ve isimler türeten **+IX**, **+IXk**, **+sXz** ekleri bu dönemde en işlek olarak kullanılan isimden isim yapma ekleridir. Bu eklerin yanında yeni kelime yapmada kullanılan yapımlar ise şunlardır:

3.5.1.1.1.1. İsimden isim Yapan Ekler

Yenileşme Döneminde yeni kelime türetilirken **+cA**, **+CX**, **+Daş**, **-IXk** eklerinden yararlanılmıştır. Bu ekler ve bu eklerle türetilen kelimeler şunlardır:

3.5.1.1.1.1.1. +cA

Temel görevi, eşitlik hâli olan '+CA' ekinin bir yapım eki gibi yeni görevler yüklendiğini biliriz. Yenileşme Döneminde geniş bir kullanıma sahip olan bu ek hem Türkçe hem de yabancı kökenli kelimelere getirilerek bu kelimelerden çeşitli sıfat ve zarflar türetilmede kullanılmıştır. Bu ekin dil isimleri türetme görevinden yararlanılarak 'Türkçe' karşılığında **Osmanlıca** (TA, MDB, I, 1861) kelimesi yapılmıştır.

3.5.1.1.1.1.2. +CX

Türkçenin tarihi dönemlerinden beri çok işlek bir şekilde kullanılan bu ekle çok sayıda sıfat ve isim türetilmiştir. Bu ekle hem Türkçe kökenli kelimelerden hem de yabancı kökenli kelimelerden çok sayıda kelime yapılmıştır. Özellikle dönemin sonlarına doğru bu ekin kullanım sıklığı artmıştır. Bunda roman ve hikâyelerde günlük konuşma diline yakın bir dil kullanılmasının etkisi büyüktür.¹³⁷

Bu ekle türetilen yeni unsurlar, Yabancı kökenli kelimelerden kelimelerdir. Bu kelimeler, kullanım oranı oldukça fazla olan meslek isimleridir: **gazeteci** (SL, I, 1852), **lokantacı** (MP, JJR, I, 1862), **fabrikacı** (MM, TYT, III, 1890), **biletçi** (SPS, LH, IV, 1898), **dümenci** (RME, NE, IV, 1910) gibi örnekler bunlardan bazılarıdır.

3.5.1.1.1.1.3. +DAş

Aynı durumda bulunma, birtakım değerlere sahip olma anlamları katan bu biçim birim,¹³⁸ yeni kelime türetmeye en yatkın eklerdendir. Yenileşme Döneminde bu ekle arkadaş anlamındaki **omuzdaş** (H, NN, V, 1896) kelimesi ile Arapça kökenli 'millet' ve 'vatan' kelimelerinden **vatandaş** (TV, ABN, I, 1840), **millettaş** (MN, NM, 1890) kelimeleri türetilmiştir.

¹³⁷ Yenileşme Dönemi yazarlarından olan Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın eserlerinde bu ekle türetilen kelimelerin örneklerinin çokluğu dikkati çekmektedir. Bunda tabi ki yazarın kendi içinden çıktığı toplumu iyi gözlemlemesinin ve bu gözlemlediği dünyayı kalemiyle eserlerine yansıtmalarının etkisi büyüktür.

¹³⁸ Hamza Zülfikar, **Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2011, s. 80.

3.5.1.1.1.1.4. +IXk

Kelime türetmede en çok kullanılan ikinci ek olan bu biçim birimle çeşitli meslek adları ile birtakım soyut adlar türetilmiştir. Yenileşme Döneminde oldukça işlek olarak kullanılan bu ekin, özellikle makam adları türetme görevi önceki dönemlere göre oldukça fazladır.

Meslek ve makam adlarından sonra gelerek o mesleklerin uğraşı alanını gösteren adlar türeten¹³⁹ bu ekle Yenileşme Dönemiyle beraber Batı dillerinden yapılan ödünçlemelerden **avukatlık** (Ş, RS, I, 1862), **kumandanlık** (SP, L, II, 1878), **modistlik** (HRG, MS, V, 1900), **tiyatroculuk** (AME, E, III, 1891) **doktorluk** (HRG, N, V, 1927) gibi kelimeler türetilmiştir.

3.5.1.1.1.2. İsimden Fiil Yapan Ekler

Yenileşme Döneminde çeşitli isimlerden yeni fiiller türetilirken Türkçede eskiden beri kullanılan yapım eklerinden yararlanılmıştır. Bu ekler: **+IA-**, **+IAn-**, **+IAş-** tır.

3.5.1.1.1.2.1. +IA-

İsimden fiil türetme eki olan ve oldukça işlek bir şekilde kullanılan '+LA-' eki ile bu dönemde çok yaygın olmasa da yabancı kökenli kelimelerden yeni fiiller türetilmiştir. Latince kökenli Fransızcadan alınan 'pudra' kelimesinden türetilen **pudrala-** (HRG, TG, V, 1926) fiili bunlardandır.

3.5.1.1.1.2.2. +IAn-

İsimden fiil yapma eki '+IA-' eki ile fiilden fiil yapım eki olan '-n-' ekinin birleşmesi ile oluşmuş bu ekle Yenileşme Döneminde yabancı kökenli kelime olan 'elektrik' kelimesinden **elektriklen-** (K, HTA, I, 1862) fiili türetilmiştir.

3.5.1.1.1.2.3. +IAş-

İsimden fiil yapma eki olan eki '+IA-' eki ile fiilden fiil yapım eki '-n-' ekinin birleşmesi ile yapılmış bu ekle Yenileşme Döneminde yabancı kökenli kelimelerden **alafrangalaş-** (HRG, MS, V, 1900), **muşmulalaş-** (HRG, TG, V, 1926), **ruganileş-** (HRG, KV, V, 1920) fiilleri türetilmiştir.

¹³⁹ Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2003, s. 56.

3.5.1.1.1.3. Fiilden İsim Yapan Ekler

Fiilden isim türeten yapım ekleri içerisinde **-GX**, **-GIÇ**, **-m**, **-mAç** ekleri ile temel görevi kalıcı isimler türetmek olmamasına rağmen bu görevlerinden sıyrılarak beklendiğinden ayrı ve yeni bir anlam meydana getirecek şekilde birleşip kaynaşarak kullanılması sonucu kalıplaşan¹⁴⁰ **-Ar**, **-mA**, **-ş** sıfat-fiil ve isim-fiil ekleri bu dönemde yeni kelime türetmede kullanılan eklerdir.

3.5.1.1.1.3.1. -Ar

Bu dönemde sıfat-fiil geniş zaman eki olan ‘-Ar’ ile kalıplaşma sonucunda **çıkar** (TF, I, 1839) kelimesi türetilmiştir.

3.5.1.1.1.3.2. -GX

Fiillere gelerek yeni isimler türeten ‘-GX’ eki ile **örgü** (AME, ABC, III, 1891), **görgü** (AME, ABC, III, 1891), **atki** (SPS, BYT, IV, 1900) kelimeleri türetilmiştir.

3.5.1.1.1.3.3. -gXç

Yenileşme Döneminde **başlangıç** (HE, ATİ, I, 1852) kelimesi bu ekle türetilmiştir.

3.5.1.1.1.3.4. -m

Fiilden isim türeten ‘-m’ eki ile **döküm** (T, A, I, 1872), **sürüm** (HRG, KV, V, 1920) **bitim** (HRG, MS, V, 1900) kelimeleri türetilmiştir.

3.5.1.1.1.3.5. -mA

Türkçede isim-fiil eklerinin kalıplaşarak bazı kelimeler türetmesi eskiden beri görülen bir durumdur. Ekin bu kalıplaşmasında öndeki isim unsurunun düşmesi etkili olmuştur. Bu dönemde bir kumaş türü olan **basma** (HRG, HS, V, 1916) kelimesi ile ‘eskiden evlerde boğaz tokluğuna çalıştırılan hizmetçi’ anlamındaki **besleme** (NK, A, II, 1872) kelimesi bu şekilde türetilmiştir.

¹⁴⁰ Zeynep Korkmaz, **Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2011, s. 1.

3.5.1.1.1.3.6. -mAç

Çok işlek olarak kullanılmayan bu ekle **dönemeç** (MN, NM, V, 1890) kelimesi türetilmiştir.

3.5.1.1.1.3.7. -ş

İsim-fiil ekinin kalıplaşması ile türetilen **buluş** (AHT, Ş, IV, 1881) ve **davranış** (AR, TA, I, 1858) kelimeleri bu dönemde türetilmiştir.

3.5.1.1.1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler

Eklendiği fiilden tekrar fiil türeten eklerdir. Derlemde ‘-n-’ eki ile yeni kelimeler türetilmiştir.

3.5.1.1.1.4.1. -n-

Dönüştürücü çatılı fiiller türeten bu ekle özellikle yabancı kökenli kelimelerden yeni fiiller türetme yoluna gidilmiştir: **briyantinlen-** (AR, ŞM, V, 1901), **pudralan-** (HRG, Ş, V, 1920) fiilleri, dönemin genelinde çok kullanılsa da türetilen yeni fiillere örnek olarak verilebilir.

Tablo 3.5. Ekleme Yöntemi ile Türetilen Kelimelerin Dağılımı

İsimden isim Yapım Ekleri		İsimden Fiil Yapım Ekleri		Fiilden İsim Yapım Ekleri		Fiilden Fiil Yapım Ekleri	
Ekler	Sayılar	Ekler	Sayılar	Ekler	Sayılar	Ekler	Sayılar
+IXk	24	+IAş-	3	-KI	4	-n-	2
+CX	15	+lan-	2	-m	3		
+DAş	3	+la-	1	-ş	2		
+CA	1			-Ar	1		
				-glç	1		
				-mA	1		
				-mAç	1		

3.5.1.1.2. Arapça Morfolojik Yollarla Türetilen Kelimeler

Arapça, bükümlü dillerden biridir. Bu özellik Arapça kelimelerden türetmeler yapılırken 'ekleme' yönteminin yanında 'bükümlleme' yönteminden de kelimeler yapma imkanının vermiştir. Arapça unsurlara türetilen kelimeleri açıklamadan önce Türkçede yer alan Arapça kelimelerin özelliklerini belirtmek gerekir.

Türkçede Arapça isimlerin her çeşidi kullanılmıştır. Arapçada isimler doğrudan isim olan ism-i câmid ve fiillerden türetilen ism-i müştak olmak üzere ikiye ayrılır. Normal isimlerle fiilden türetilen isimlerin sayısı on ikidir. Bunlar:

1. isim
2. Mastar
3. İsm-i fâil
4. İsm-i mef'ûl
5. Sıfat-ı müşebbehe
6. İsm-i tafdîl
7. Mübalağa-i fâil
8. İsm-i zamân
9. İsm-i mekân
10. İsm-i alet
11. İsm-i mensûp
12. İsm-i tasgîr¹⁴¹

Arapça kurallar ile kelime türetme Yenileşme Döneminden önce de Türkçenin yararlandığı bir yol olarak dikkati çeker. 'Ahşâb, cerâhat, felâket, imhâ, imlâ, istirkâb, mağrûk, me'yûs, memhûr, menfes, muâf, muncemid, tareyân, teessür, tek'kîd, terfik'

¹⁴¹ Faruk Kadri Timurtaş, **Osmanlı Türkçesine Giriş**, Bursa, Alfa Yayın Dağıtım, 1998, s. 126.

gibi kelimeler şekil olarak Arapça olsa da Türkçede türetilen kelimelerden sadece birkaçıdır.¹⁴²

Batı dillerinden bilhassa da Fransızcadan alınan kelimelerin Türkçeleştirilmesinde daha çok Arapça köklerden ve Arapçanın morfolojik yollarından yararlanılmıştır. Derlemde görülen bu yollar ve bu yollarla yapılan yeni kelimeler şu şekilde açıklanabilir.

3.5.1.1.3. Ekleme Yöntemi ile Türetilen Kelimeler

Arapça kelimeler türetilirken birtakım ekler kullanılma yoluna gidilmiştir. Bunlar içerisinde en çok tercih edilen yöntem yapma mastar eki ile kelime türetmektir. Bu ekin yanında müenneslik eki '+e' ile çokluk eki '+at' ile de kelimelerin türetildiği görülür.

3.5.1.1.3.1. Yapma Mastar Eki ile Türetilen Kelimeler

Çeşitli görevdeki kelimelerden '-iyyet' eki ile yapılan ve eklendiği kelimenin anlamından 'oluş durumu, olma niteliği' anlamında kelimeler türeten kelime kategorisi 'masdar-ı mec'ûle' veya 'cali masdar' adı ile ifade edilir. Bu ek ile Yenileşme Döneminde birçok kelime türetilmiştir. Bu şekilde türetilen kelimeler: **ceddaniyet** (HRG, BD, V, 1925), **meşrûtiyet** (SP, Hİ, II, 1878) gibi sadece Arapça kelimelerden türetilen kelimeler değil; Şemseddin Saminin 'galat-ı fâhiş' olarak nitelendirdiği Sırpça 'kral' kelimesinden türetilen **kraliyet**¹⁴³ (SL, I, 1852) ve Fransızcadan alınmış Rumca asıllı 'fosfor' kelimesinden türetilen **fosforiyet** (E, MİJ, I, 1862) ile Türkçe 'var' kelimesinden türetilen **variyet** (AVP, TA, III, 1870) gibi farklı köklerden türetilen kelimelerdir. Yapı Bakımından 'galat'¹⁴⁴ olarak değerlendirilen bu kelimelerin birçoğu yapı bakımından yanlış olsalar da hem dönemin genelinde hem de daha sonraki dönemlerde yaygın olarak kullanılmıştır.

Bu ek, yeni kelime türetmede Arapça unsurlar içinde en işlek şekilde kullanılan ektir. Şemseddin Sami, Kamûs-ı Türkî'de 'lûgat-ı müvellede' diye tesmiye ettiği kelimeler içinde bu ekle yapılan birçok kelimeyi örnek olarak verir. 'Meşgûl' kelimesinden türetilen **meşguliyet** (NK, V, II, 1873), kelimesi, 'millî' kelimesinden türetilen **milliyet** (NK, V, II, 1873) kelimesi, 'muaf' kelimesinden türetilen 'muafiyet'

¹⁴² Ma'rûf Er-Rusâfî, **Yabancı Ağızlı Konuşma Bozukluklarına Reddiye**, Çev. Musa Yıldız, Ankara Türk Dil Kurumu Yay., 2015, s. 15-24.

¹⁴³ Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 1061.

¹⁴⁴ Kemal Yavuz, "Galat, Galatat ve Muînî'nin Dildeki Tasarrufları", **Türk Dünyası Araştırmaları**, 1989, s.130.

(HRG, HS, V, 1916) kelimesi, ‘nısf’ kelimesinden türetilen **nısfıyet** (MM, TYKB, III, 1890) ve ‘teba’ kelimesinden türetilen **tebaiyet** (MM, TYKB, III, 1890) kelimeleri bunlardandır.

Yapma Master ekleri, dönem içerisinde yeni kelime türetmede çok sık kullanıldığı için bazen Arapça gramer kurallarına aykırı kelimeler türetildiği de görülmektedir. Yapma master ekleri, müştak sıfatların ve isimlerin sonuna getirilir. Yenileşme Döneminde kelime türetilirken bu kurala çok dikkat edilmemiştir. Bazı kelimeler master olmasına rağmen bu kelimelerden yanlış bir şekilde yapma master ekleri ile yeni kelimeler türetilmiştir. Mesela **teslîmiyet** (EPP, A, I, 1871) kelimesi bunlardan birisidir.

3.5.1.1.3.2. "+A" Eki İle Türetilen Kelimeler

Türkçede genellikle ‘hâ-i resmiyye’ şeklinde yazılan ve ‘-a, -e’ olarak okunan bu ek, ‘tâ-i merbûte’ ve ‘tâ-i te’nis’ olarak da adlandırılır. İsm-i fâil, ism-i mef’ûl, sıfat-ı müşebbehe ve ism-i mensûbların müennes şekilleri bu ekle yapılır.¹⁴⁵ Bu ek, şeklen bir bir müenneslik eki olmasına rağmen Türkçede bir yapım eki gibi fonksiyon yüklenmiştir.

Oldukça işlek bir şekilde kullanılan bu ek ile ‘âbid’ kelimesinden türetilen ‘anıt’ anlamındaki **âbide** (AME, AMŞ, III, 1893) kelimesi, “fâhim” kelimesinden türetilen **fâhime** (AME, AMŞ, III, 1893) kelimesi, ‘faraz’ kelimesinden türetilen **faraziye** (HRG, KYAİ, V, 1912) kelimesi, ‘nazar’ kelimesinden türetilen **nazariye** (AME, LR, III, 1871) kelimesi ve ‘mefkûr’ kelimesinden türetilen **mefkûre** (HRG, TE, V, 1923) ile ‘tefrîk’ kelimesinden türetilen ‘gazetede yazı dizisi’ anlamındaki **tefrika** (Ş, SH, I, 1860) gibi kelimeler yapılmıştır.

3.5.1.1.3.3. "-İyyat" Çokluk Eki ile Türetilen Kelimeler

Şeklen bir çokluk eki olan ‘-iyyat’ eki ile Yenileşme Döneminde özellikle bilim dalı adları türetilmiştir. ‘Ahlâk’ kelimesinden türetilen **ahlâkiyât** (HRG, HS, V, 1916), ‘felek’ kelimesinden türetilen **felekiyât** (AME, AMŞ, III, 1893), ‘ictimâ’ kelimesinden türetilen **ictimaiyât** (HRG, HS, V, 1916), ‘ilâh’ kelimesinden türetilen **ilâhiyyât** (AS, LOİ, II, 1867) ve ‘siyasî’ kelimesinden türetilen **siyasiyât** (RB, AS, I, 1839) kelimesi bu yolla yapılmıştır.

¹⁴⁵ Timurtaş, a.g.e., s. 150.

3.5.1.1.4. Bükümleme Yöntemi ile Türetilen Kelimeler

Arapçanın söz yapım yollarının başında **bükümleme** yöntemi gelir. Bu yöntemde Türkçedeki gibi kelimelerin sonuna birtakım ekler getirilmez. Kelimeyi oluşturulan harflerin başına, sonuna ya da ortasına belli kalıplara göre bazı harflerin eklenmesiyle kelimeler türetilir.¹⁴⁶ Bu yolla birçok ‘ism-i müştak’ denilen türemiş isimler yapılmıştır. Türkçede bolca kullanılan bu kelime türleri Yenileşme Dönemindeki türetilen kelimelerin arasında büyük yer tutar.

3.5.1.1.4.1. Mastarlar

Derlemde görülen ‘sülâsî semâî mastar’ şeklinde Türkçede türetilmiş olan kelimelerde çok sık olarak ‘feâlet’ vezninin tercih edildiği görülür. ‘Nazar’ kelimesinden türetilen **nezâret** (S, ZKD, I, 1855) kelimesi, ‘sabvet’ kelimesinden türetilen **sabâvet** (SPS, HM, IV, 1897) kelimesi, **sefâlet** (MŞ, ISA, I, 1862) kelimesi ile ‘tibâbet’ kelimesinden türetilen **tabâbet** (MSE, AR, I, 1840) kelimesi bu vezindedir.

Şemseddin Sami ve Rusâfî bu vezin ile türetilen ‘sabâvet’¹⁴⁷ ve ‘tabâbet’¹⁴⁸ kelimelerini yanlış türetilen galat kelimeler arasında değerlendirmişlerdir.

Derlemimizde ‘fiâlet’ vezniyle ise **ciyâdet** (TC, I, 1843) kelimesi dışında bu vezinde türetilen kelime yoktur. Şemseddin Sami, bu kelimenin türetilme şeklini yanlış bularak uydurma olduğunu söyler.¹⁴⁹

Derlemimizde bir başka az kullanılan vezin de ‘fuûlet’tir. Bu vezin ile türetilmiş kelime örneği çok değildir. **Sükûnet** (SPZS, PYS, IV, 1925) bunlardan biridir. Şemseddin Sami, yanlış türetilen kelimeler arasına ‘sükûnet’¹⁵⁰ kelimesini de dâhil etmiştir.

Sülâsî kıyâsî mastarlar kelime türetmede ‘sülâsî semâî mastar’lara göre daha çok tercih edilmiştir. Görevi geçişli eylemler yapmak olan ‘tef’îl’ vezni ile Yenileşme Döneminde birçok kelime türetilmiştir. ‘İtmi’nân’ kelimesinden türetilen **tatmîn** (AME,

¹⁴⁶ Hayati Develi, **Osmanlı Türkçesi Kılavuzu I-II**, İstanbul, Kesit Yay., 2003, s. 13.

¹⁴⁷ “‘Sabâvet’ galat olup doğrusu ‘sabvet’ veyâ ‘sabâ’dır.” Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 817.

¹⁴⁸ Kâmus-ı Türkî’de Şemseddin Sami’nin kelime hakkındaki görüşü şu şekildedir: “Tabâbet, tabîblik ve hekîmlik ma’nâsıyla kullanıyorsak da Arabîde (t)nin kesriyle olup büsbütün başka ma’nâya da geldiğinden, lafzen ve ma’nen galatdır.” Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 875.

¹⁴⁹ “Arabî lügatlerde bulunmayup bunun yerine ‘cevdet’ kullanıldığından uydurma olsa gerekdir.” Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 490.

¹⁵⁰ “Masdara tâ-i masdariyyet ilhakına hâcet olmadığından Arabî olmayup uydurma bir lügatdır.” Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 730.

AAMYA, III, 1910) kelimesi, 'defn' kelimesinden türetilen **tedfîn** (HRG, HS, V, 1916) kelimesi, 'mühr' kelimesinden türetilen **temhîr** (EPP, MNPST, I, 1871) kelimesi, Fransızca **critique** kelimesine karşılık 'nakd' kelimesinden türetilen bir terim olan **tenkîd** (MM, İM, III, 1892) kelimesi ve 'rezalet' kelimesinden türetilen **terzîl** (A, II, 1872) kelimesi bu vezindedir.

Türetilen bu kelimelerden 'tatmin',¹⁵¹ 'tedfîn' ve 'tenkîd'¹⁵² kelimelerinin türetilme şekilleri Şemseddin Sami tarafından çok doğru kabul edilmemiştir. Ferit Devellioğlu da 'tenkîd' kelimesinin doğrusunun 'intikâd' olması gerektiğini savunmuştur.¹⁵³ Bu kelimenin türetiliş şekli dönem içerisinde de aydınlar arasında tartışma konusu olmuştur.¹⁵⁴

Arapçada mezîdünfih mastarlardan olan **istif'âl** vezninin asıl görevi geçişli fiiller yapmaktır. Yenileşme Döneminde oldukça işlek bir şekilde kullanılmış olan bu vezinle birçok kelime türetilmiştir. Türetilen kelimelere şu örnekler verilebilir:

'Fırâş' kelimesinden türetilen **istifrâş** (ŞS, KA, III, 1891) kelimesi, 'husûl' kelimesinden türetilen 'istihsâl' (MM, İM, III, 1892) kelimesi, 'kühn' kelimesinden türetilen **istiknâh** (VP, TN, I, 1862) kelimesi, 'mizâc' kelimesinden türetilen **istimzâc**¹⁵⁵ (ŞS, KT, III, 1900) kelimesi ve 'haber' kelimesinden türetilen **istihbâr** (ŞE, BM, I, 1871) kelimesi ve Şemseddin Sami'nin 'lûgat-i müvellede' olarak belirttiği 'kutb' kelimesinden türetilen **istiktâb** (HRG, HS, V, 1916) kelimesi de bu kelimeler arasına dâhil edilebilir.

¹⁵¹ "Mutma'in etme ve te'mîn ma'nâsıyla kullanılıyorsa da doğru değildir. İtmi'nân rubâ'idir, tef'îl bâbından gelmez." Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 413.

¹⁵² "Tenkîd' Edebiyyât-ı Cedîde'de Fransızların 'critique' dedikleri mu'âheze-i edebiye ma'nâsıyla kullanılmağa başlamış ise de Arabîde 'nakd' maddesi tef'îl bâbından gelmediğinden, bunun yerine 'intikâd' ve 'tenkâd' kullanılsa daha doğru olur." Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 445.

¹⁵³ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Ankara, Aydın Kitabevi, 2001, s. 1080.

¹⁵⁴ Bu konu hakkındaki görüşler için Bkz. yuk: **Dilde Sadeleşme ve Yeni Unsur Tartışmaları** bölümüne aldığımız "**Muaheze ve Tenkid Kelimelerine Ait İzâhât**"

¹⁵⁵ Bu kelime hakkında Şemseddin Sami'nin görüşü şu şekildedir: "Mizâc kelimesinin lisânımızdaki ma'nâ-yı âmiyânesiyle istif'âl bâbından getirilmesinden mütevellid olan bu lafız bir husûsun açıktan teklîfinden evvel ne te'sîr edeceğini ve ne sûretle kabûl olunacağını dolayısıyla anlamak ma'nâsıyla müsta'mel ise de Arabî değildir. Lüzûmuyla berâber galatdır." Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s.105.

Şemseddin Sami, bu vezinle türetilen ‘istiknâh’¹⁵⁶ ve ‘istihsâl’¹⁵⁷ kelimelerinin Arapça kurallara aykırı olarak türetildiklerini savunur.

Mezîdünfih mastarlardan olan **tefe”ül** vezni sülasi mastarları veya tef”il veznindeki kelimeyi dönüşlü yapması ile bilinir. Derlemimizde işlek olarak kullanılan vezinlerden biridir. Bu vezinle birçok kelime türetilmiştir.

‘Înâd’ kelimesinden türetilen **taannüd** (AHT, ENY, IV, 1924) kelimesi, ‘tilmîz’ kelimesinden türetilen **telemmüz** (MP, S, I, 1871) kelimesi, ‘rusûb’ kelimesinden türetilen **teressüb** (HRG, HS, V, 1916) kelimesi, ‘rutûb’ kelimesinden türetilen **terettüb** (V, FŞ, I, 1862) kelimesi ile ‘seyb’ kelimesinden türetilen **teseyyüb** (ZP, Ş, II, 1880) kelimesi bu vezindedir.

Şemseddin Sami, bu vezinle türetilen ‘taannüd’¹⁵⁸ kelimesini ‘inad’ kelimesinden Arapça kurallara aykırı olarak türetildiğini için yanlış olarak değerlendirmiştir.

Dönüşlük anlamı veren bir başka mezîdünfih mastar da **iftiâl** veznidir. Derlemimizde bu vezinle türetilmiş olan ‘basâret’ kelimesinden türetilen **ibtisâr** (AS, T, II, 1869) kelimesi, ‘cesâret’ kelimesinden türetilen **ictisâr** (BF, GT, V, 1887) kelimesi bu vezindedir.

Bu vezinle türetilen ‘ictisâr’¹⁵⁹ kelimesinin Arapçadaki ‘ictisâr’ kelimesindeki anlamından tamamen ayrı olması, bu kelimenin bir anlam değişmesinden ziyade yeni türetilen bir kelime olduğunu göstermektedir. Nitekim Muallim Naci kelimeyi ‘müvelled’ olarak nitelendirirken Şemseddin Sami de Arapçada böyle bir anlama gelmediği için kullanımını yanlış saymıştır.

Temel görevi dönüşlü ve edilgen fiiller türetilmek olan **infiâl** vezni ile de Yenileşme Döneminde yeni kelimeler türetilmiştir. ‘Cumûd’ kelimesinden türetilen

¹⁵⁶ “İstiknâh ‘iktinâh’dan ‘kün’ mâddesi başka bâbdan gelmez.” Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 104.

¹⁵⁷ “İstihsâl Hâsıl etme ve ele geçirme ma’nâsıyla kullanılıyorsa da ‘husûl’ mâddesi asla istif’âl bâbından gelmediğinden galatdır. Yerine tahsîl kullanılabilir.” Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 97.

¹⁵⁸ “Ta’annüd ‘Înâd ve isrâr etme ma’nâsıyla lisânımızda kullanılıyorsa da Arabîde ‘înâd’ mâddesi aslâ tefa’ul bâbından gelmediğinden yanlıştır. ‘Înâd’ demeli.” Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 418.

¹⁵⁹ Şemseddin Sami’nin kelime hakkındaki düşüncesi şu şekildedir: “İctisâr ‘cesâret’ten Cür’etlenme, korkmayup atılma. Bu kelimenin Arabîde asla böyle ma’nâsı olmadığından, bu makâmda isti’ mâli yanlıştır. Bunun yerine tecâsür kullanılmalıdır.” Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 76. Bu kelime hakkında Arap dilci Rusâfî’nin görüşü de kelimenin Arapçadaki anlamı olan “mesafe kat etmek”ten sıyrılıp Türkçede yeni bir anlam kazandığıdır. Bkz.: Er-Rusâfî, **a.g.e.**, s. 25.

incimâd (AHT, Ş, IV, 1881) kelimesi, sevk kelimesinden türeten **insiyâk** (HRG, HS, V, 1916) kelimesi bunlardandır.

Bu vezinle türetilen **incimâd**¹⁶⁰ (AHT, Ş, IV, 1881) kelimesi de Şemseddin Sami'nin galat olarak işaret ettiği kelimelerdendir.

Geçişli fiiller yapan bir başka vezin de **if'âl**'dir. Derlemimizde bu vezinle türetilen kelimeler görünür. 'Azîmet' kelimesinden türetilen **izâm** (ABN, I, 1840) kelimesi, 'becâle' kelimesinden türetilen **ibcâl** (NK, TH, II, 1889) kelimesi, 'bezl' kelimesinden türetilen **ibzâl** (HE, AZUDBKTH, I, 1848) kelimesi bunlardandır.

Bu vezinle türetilen 'ibcâl',¹⁶¹ 'izâm'¹⁶² ve 'ibzâl'¹⁶³ kelimelerinin de türetilme şekilleri Şemseddin Sami tarafından yanlış bulunmuştur.

Mezidünfih mastarlardan olan bir başka vezin de **if'ilâl**'dir. Bu vezin eksiklik ve renk bildiren mastarlar yapar. Derlemimizde bu vezinle türetilmiş tek kelime 'gaber' kelimesinden türetilen **igbirâr** (RME, Ş, IV, 1889) kelimesidir.

3.5.1.1.4.2. İsm-i Fâiller

Arapçada mastarın belirttiği işi yapan kelimelere ism-i fâil denir. Türkçedeki '-An' eki ile yapılan sıfat-fiilin karşılığı olan bu tür kelimeler ile birçok kelime türetilmiştir. Yenileşme Döneminde Arapça kurallarla türetilen birçok kelimenin yapısı İsm-i fâil şeklindedir. İsm-i fâillerin vezinleri mastarların çeşitlerine göre değişiklik gösterir. Farklı vezinlerde türetilen ism-i fâil yapısındaki kelimeler, şu şekilde açıklanabilir:

¹⁶⁰ "Tonma ma'nâsıyla lisânımızda isti'mâli şüyû' bulmuş ise de 'cemd' mâddesi infî'âl bâbından aslâ gelmediğinden, esassız ve yanlış olup, zaten sülâsî-i mücerredinin de binâsı lâzım olduğundan, humâsîden getirmek külfetini ihtiyar etmekten ise, 'incimâd' yerine 'cümûd' ve 'müncemîd' yerine 'câmîd' demek daha doğru ve Arabîye muvafık olur." Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 174.

¹⁶¹ "'ibcâl' Ta'zîm ve tekrîm ma'nâsıyla kullanılıyorsa da yanlıştır. Arabîde asla bu ma'naya gelmez. Doğrusu 'tebcil'dir." Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 64.

¹⁶² "'î'zam' 'azîmet'ten müte'addi olarak 'yollama' ma'nâsıyla çok müsta'mel ise de Arabîde (azm) mâddesi aslâ 'if'âl' bâbından gelmediğinden, büsbütün yanlış ve asılsızdır." Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 64.

¹⁶³ "'ibzâl' esirgemeyüp bol sarf ve isti'mâl étme ma'nâsıyla kullanılırsa da 'bezl' mâddesi if'âl bâbından gelmediğün ve zâten bezl müte'addi olup, lüzûmu olmadığıçün yanlış ve isti'mâli gayr-i câ'izdir." Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 65.

Sülâsî semâî mastarların ism-i fâilleri ile **fâil** vezin ile yapılır. Çok işlek olarak kullanılmayan bu vezinle ‘ratâbet’ kelimesinden türetilen **râtib** (SPZS, SN, IV, 1927) kelimesi yapılmıştır.

Sülâsî kıyasî mastarların ism-i fâilleri kelime türetmede daha işlek olarak kullanılmıştır. Bunlardan ‘İnfiâl’ vezninin ism-i fâilleri **münfail** vezni ile yapılır. Derlemde bu vezinle ‘İnfiâm’ kelimesinden türetilen **münfehim** (AP, ŞMC, I, 1890) kelimesi vardır.

Kelime türetmede **mufa’’il** vezni işlek olarak kullanılmıştır. ‘Tef’îl’ vezninin ism-i fâili olan bu vezinle derlemimizde görülen ‘ta’nîd’ kelimesinden türetilmiş olan **muannid** (EN, M, III, 1872) kelimesi ve ‘tenkîd’ kelimesinden türetilen **münekkid** (ET, MTKAİ, II, 1897) kelimesi yapılmıştır.

Derlemimizde **istif’âl** kelimesinin ism-i fâili olan **müstef’il** vezni ile türetilen kelimeler vardır. ‘İstişrâk’ kelimesinin ism-i fâili olan **müsteşrik** (AHT, ENY, IV, 1924) kelimesi ile ‘istintâk’ kelimesinin ism-i fâili **müstantik** (ZP, Şİ, II, 1868) bunlardandır.

Sülâsî kıyasî mastarlardan ‘tefe’’ül’ vezninin ismi fâili **mütefa’’il** veznindedir. Yenileşme Döneminde ‘nüfûz’ kelimesinden yapılmış ‘teneffüz’ kelimesinin ism-i fâili olan **müteneffiz** (SPZS, LH, IV, 1898) kelimesi ve ‘teşerru’ kelimesinden türetilen **müteşerri** (NK, İA, II, 1911) kelimesi bu veznindedir. Bu vezinle türetilen ‘müteneffiz’¹⁶⁴ kelimesi, Şemseddin Sami’nin yanlış türetmeler arasında zikrettiği kelimelerdendir.

Mütefâî, sülâsî kıyasî mastarlardan olan ‘tefâül’ vezninin ism-i fâilidir. Yenileşme Döneminde ‘bâkî’ kelimesinden türetildiği anlaşılan ‘tebâkî’ kelimesinin ism-i fâili olan türetiten **mütebâki** (SP, TT, II, 1877) kelimesi bu veznindedir.

Sülâsî kıyasî mastarlardan olan “müfâalet” vezninin ism-i fâili **müfâil** vezni ile yapılır. Çok sık kullanılmayan bu vezinle ‘nakil’ kelimesinden türetildiği anlaşılan ‘münâkele’ kelimesinden **münâkil** (TE, KÜET, I, 1863) kelimesi yapılmıştır.

3.5.1.1.4.3. İsm-i Mef’ûller

Arapçada mastarların belirttiği işten etkilenen kelimelere ism-i mef’ûl denir. Türkçedeki ‘-mXş’ eki ile yapılan geçmiş zaman sıfat-fiillerinin karşılığıdır. Mastarların

¹⁶⁴ “‘Müteneffiz’ ‘nüfûz sahibi’ ve ‘sözü geçer’ ma’nâsıyla kullanılıyorsa da ‘nüfûz’ mâddesi tefa’’ul babından gelmediğinden, Arabî değildir.” Bkz.: Ş. Sami, **a.g.e.**, s. 1285.

çeşitlerine göre farklı vezinlerde olan ism-i mef'ûllerle Yenileşme Döneminde türetilen kelimeler vardır.

Sülâsî semâî mastarların ism-i mef'ûlleri 'mef'ûl' vezin ile yapılır. Derlemimizde bu vezinle 'şeb' kelimesinden türetilen **meşbû** (RME, NE, IV, 1910) kelimesi, 'ba's' kelimesinden türetilen anlamındaki **meb'ûs** (AHT, İM, IV, 1880) kelimeleri vardır.

Yenileşme Döneminde Farsça 'tırâş' kelimesinden türetildiği anlaşılan Muallim Naci'nin de 'müvelled'¹⁶⁵ olarak belirttiği **matrûş** (AR, ŞM, V, 1901) kelimesi de bu vezindedir.

Sülâsî kıyasî mastarların ism-i mef'ûlleri ile de yeni kelimeler yapılmıştır. Bu yapıdaki en çok rastlanılan vezinlerden biri olan 'tef'îl' vezninin ism-i mef'ûlleri 'mufa'al' vezni ile yapılır. Bu dönemde 'tedfîl' kelimesinden türetilen **müdellet** (NK, OT, II, 1910) kelimesi bunlardan biridir.

Sülâsî kıyasî mastarlardan olan 'iftiâl' vezninin ism-i mef'ûlleri **müftaal** vezni ile yapılır. 'İrtisâm' kelimesinden türetilen **mürtesem** (TV, BMK, I, 1841) kelimesi bu vezindedir.

Yenileşme Döneminde rubâî semâî mastarlarla çok kelime türetilmemiştir. 'Fa'lele' vezninde olan rubâî semâî mastarların ism-i mef'ûlü 'mufa'lele' veznindedir. Derlemde bu özellikleri taşıyan tek kelime 'tantane' kelimesinin ism-i mef'ûlü olan **mutantan** (ŞS, KA, III, 1891) kelimesidir.

3.5.1.1.4.4. İsm-i Mekân

Arapçada yer gösteren kelimelere 'ism-i mekân' denir. İsm-i mekânlar yapan çeşitli vezinler vardır. Bu vezinler: 'mef'al, mef'âlet ve mef'il'dir.

Derlemimizde bu vezinlerle türetilmiş olan yeni kelime pek yoktur. 'Mef'âlet' vezninde olan 'hıfz' kelimesinden türetilmiş **mahfaza** (AME, G, III, 1895) kelimesi nadir örneklerden biridir.

3.5.1.1.4.5. İsm-i Mensûb

'Bir şeye ait olma' anlamı veren kelimelere ism-i mensûb denir. Kullanılışı ve anlamı itibariyle sıfat olan bu kelimeler yapılırken nispet 'ye'si kullanılır.¹⁶⁶ Türkçede

¹⁶⁵ Muallim Naci, **Lugat-i Naci**, Asr Matbaası, İstanbul 1894, s. 793.

¹⁶⁶ Timurtaş, **a.g.e.**, s. 148.

birçok sıfatın yapılışı bu yolla olmuştur. Her ne kadar önceki dönemlerde bu ekle birçok sıfat türetilmişse de bu ek, Yenileşme Döneminde özellikle ara renk isimleri türetmek hariç pek de işlek bir şekilde kullanılmamıştır.

Rumca ve Türkçe kökenli kelimelerden **barudî** (cübbe) (HRG, Ş, V, 1912), **fındıkî** (sopa) (NN, KB, 1891), **kurşunî** (keten) (HRG, HS, V, 1916) gibi renk isimleri bu dönemde türetilen kelimelerdendir.

Bu ekle ayrıca ‘Pisagor’a bağlı kişi’ anlamında **fisagorî** (AS, TE, II, 1869) ve **nazarî** (SRP, MA, I, 1877) gibi kelimeler de türetilmiştir.

Tablo 3.6. Bükümleme ve Ekleme Yöntemi ile Türetilen Kelimelerin Dağılımı

Bükümleme		Ekleme					
Kelime Çeşitleri	Sayı	Yapma Master Eki		+A Eki		+İyyat Eki	
Mastarlar	66	Ek	Sayı	Ek	Sayı	Ek	Sayı
İsm-i Fâil	14	+iyyet	30	+A	27	+ İyyât	16
İsm-i Mef’ûl	7						
İsm-i Mekân	2						

3.5.1.1.5. Farsça Morfolojik Yollarla Türetilen Kelimeler

İslam dininin kabulünden sonra Türkçenin söz varlığında ciddi bir ağırlığa sahip olan Farsçanın Yenileşme Dönemi Türkçesinde de bu etkisi devam etmiştir. Bu dönemde Farsça unsurlar sadece Farsçadan ödünçlenen kelimelerde yer almakla kalmaz. Tıpkı Türkçe unsurlar gibi kelimeler türetmede kullanılır. Özellikle Farsçaya ait sentaktik (isim ve sıfat tamlamaları) ile köken olarak Arapça kelimelerle de yeni unsurlar türetildiği görülür.

Yeni kelime yapımında yararlanılan Farsça unsurları açıklamadan önce bu dönem Türkçesinde kullanılan Farsça unsurları genel olarak görmekte fayda vardır. Bu dönem Türkçesinde yer alan Farsça unsurlar şunlardır:

Farsçada kullanılan **ba-, be-, ber-, bî-, der-, ender-, ez-, nâ** ön edatları birçok kelimeye kullanılmıştır. **Gün-be-gün** (AS, ŞPG, II, 1867), **yan-be-yan** (AR, MSE, I, 1840) örneklerinde görüldüğü gibi Türkçe kelimelerle de kullanılan bu edatlar, Yenileşme Döneminde de **bâ-telgraf** (AME, ABC, III, 1891) gibi Batı kökenli kelimelere getirilmiştir.

Farsça ön edatlardan yeni kelime türetmede faydalanılmıştır. Özellikle olumsuzluk anlamı veren 'bî-' ve 'nâ-' edatları ile birçok sıfat türetilmiştir. Çok sık olmasa da 'ber-' gibi diğer ön edatlarla da kelimeler türetilmiştir. Bu kelimelere **bertafsil** (MM, İM, III, 1892), **bîlisân** (AHT, L, IV, 1916), **nâmeşrû** (MM, İM, III, 1892) gibi örnekler verilebilir.

Farsça sona gelen ekler de bu dönem Türkçesinde kullanılmıştır. Bu ekler: Sonuna geldiği kelimeye 'gibi, -cesine, -ce' gibi benzerlik anlamları veren, çeşitli sıfat ve zarflar türeten **+âne, +âsâ, -kârâne, -vârî, -veş** ekleri ile eklendiği kelimedenden yer ismi yapan **-gede, -gâh, -dân, -istân, -lâh, -sâr, -zâr** ekleri ile '-IX' anlamı veren **-gîn, -în, -mend, nâk, -vâr, -yâr** gibi sıfat ve zarflar türeten ekler, sonuna geldiği kelimelere 'gözeten, koruyan' anlamı veren **+bân** küçültme anlamı veren **+çe** eki, Türkçedeki **+lîk/+lûk** ekinin anlamını veren **+î** ve sonuna geldiği kelimeye 'eden, yapan' anlamları veren **kâr/+gâr/+ger** ekleridir.

3.5.1.1.5.1. Ekleme

Yenileşme Döneminde Farsça ekler, işlek bir şekilde kullanılmış olsa da yeni kelime yapımında Farsça eklerden çok yararlanıldığı söylenemez. Bu dönemde yeni kelime türetmede kullanılan ekleri şu şekilde açıklayabiliriz:

3.5.1.1.5.1.1. +gâh

Eklendiği kelimenin yerini bildiren kelimeler türeten bu ek ile Yenileşme Döneminde Arapça kökenli kelimelerden çok işlek olmasa da **hükûmetgâh** (ZP, R, II, 1869), ‘telgraf’ anlamındaki **işâretgâh** (MSE, AR, I, 1840) ve tiyatro sahnesi anlamında kullanılan **lu'bgâh** (SL, I, 1852) gibi kelimeler türetilmiştir.

3.5.1.1.5.1.2. +kâr

Sonuna geldiği kelimeye ‘eden, yapan’ anlamları veren bir ektir. Bu ekle ‘kurtarıcı’ anlamındaki **halaskâr** (HRG, HS, V, 1916) ve **muhafazakâr** (ENY, AHT, IV, 1924) kelimeleri türetilmiştir.

3.5.1.1.5.1.3. +î

Sonuna geldiği kelime ‘+LXk’ anlamı veren isimler türetir. Bu ekle türetilen yeni unsur pek yoktur. Derlemde görülen tek örnek **vatandaşî** (IF, I, 1856) kelimesidir.

Tablo 3.7. Ekleme Yöntemi ile Türetilen Kelimelerin Dağılımı

Ekleme Yöntemi ile Türetilen Kelimelerin Dağılımı	
Ekler	Sayı
+gâh	5
+kâr	2
+î	1

3.5.1.2. Sentaktik Yol (Birleştirme)

Dilde anlamlı olan sözcüklerin oluşturduğu birim olan birleşik kelimeler ile kelime yapma, türetmeden farklı bir özellik gösterir. Türetmede eklerin yeni kelime türetmek gibi bir görevi varken **birleştirmede** anlamlı en az iki kelimenin bir araya gelerek yeni bir kelime oluşturması vardır. Bu yolla oluşturulmuş “Cümle oluşturmayan söz dizimi birimleri”¹⁶⁷ olarak tanımlanan birleşik kelimeler, her dilde olduğu gibi Türkçede de önemli bir yer tutar.

Yenileşme Döneminde yeni unsurlar oluşturulurken bir diğerk kelime türetme yöntemi olarak göze çarpan birleştirmeler yapılırken dönemin aydın kesimi sadece Türkçenin değil; Farsça ve Arapçanın da sentaktik özelliklerini kullanmıştır. Bu birleştirme yollarını sırası ile şu şekilde açıklamak mümkündür.

3.5.1.2.1. Türkçe Kurallarla Yapılan Birleştirmeler

Yenileşme Dönemindeki yeni unsurların bir kısmı birleşik isim şeklinde dir. Bu dönemde kullanılan Türkçe birleşik kelime yapma yolları şu şekilde açıklanabilir:

3.5.1.2.1.1. İsim Tamlaması Şeklinde Olan Kelimeler

Belirtisiz isim tamlaması yapısında olan birleşik kelimeler, Türkçede oldukça geniş bir yer tutar. Yenileşme Döneminde yeni kelimeler oluşturulurken bu yöntemin kullanıldığı görölmektedir. Derlemimizde bu yolla yapılmış kelimeler şu şekilde açıklanabilir:

Arpa + su > **arpa suyu** (TV, L, I, 1833),

Ev + alt > **evaltı** (AME, AA, III, 1882),

Kavun + iç > **kavuniçi** (AR, şM, V, 1901),

Bal + ay > **balayı** (HRG, HS, V, 1916).

Bir unsuru Türkçe bir unsuru yabancı kökenli olan kelimelerle yapılmış isim tamlaması şeklindeki birleşik kelimeler de vardır:

Lokanta + uşak > **lokanta uşacı** (AME, ABC, III, 1891) bunlardan biridir.

¹⁶⁷ Günay Karaağaç, **Türkçenin Dil Bilgisi**, Ankara, Akçağ Yay., 2012, s. 242-243.

Türkçe kökenli kelimelerle yapılmış olan bu birleşik kelimelerin yanında Yabancı kelimelerle de Türkçe isim tamlaması yapısında kelimeler türetilmiştir:

Desgâh + sahip > **destgâh sahipleri** (TV, BMK, I, 1841),

Vapur + sefine > **vapur sefinesi** (TA, CHTAAM, I, 1861),

Muhalliyetü'l-hevâ + makine > **muhalliyetü'l-hevâ makinesi** (AME, AA, III, 1882) kelimeleri de bu şekilde oluşturulan birleşik kelimelere örnek olarak verilebilir.

3.5.1.2.1.2. Sıfat Tamlaması Şeklinde Olan Kelimeler

Yenileşme Döneminde Türkçe kökenli kelimelerden Türkçe sıfat tamlaması yapısında kelimeler de yapılmıştır.

Altı + parmak > **altıparmak** (AR, ŞM, V, 1901),

Sarı + kanat > **sarıkanat** (AR, ŞM, V, 1901),

Sulu + boya > **suluboya** (RME, SPS, IV, 1911),

Yanar + dağ > **yanardağ** (NK, ŞM, II, 1872) gibi kelimeler bunlardandır.

Birleşik kelime teşkilinde en sık kullanılan kelimelerden olan 'baş' kelimesi tıpkı bir ön eki gibi kullanılmıştır. Bu kelime ile Yenileşme Döneminde 'o işin lideri' anlamında kelimeler yapılmıştır. Dilde var olan Arapça kelimeler ve bu dönemde ödünçlenmiş kimi Batı kökenli yabancı kelimelerden birleşik kelimelerde yapıldığı görülür. Bu kelimeler, şu şekilde açıklanabilir:

Baş + kumandan > **başkumandan** (MF, HPBU, I, 1862),

Baş + makale > **başmakale** (SPS, PYS, IV, 1924),

Baş + muharrir > **başmuharrir** (SPS, LH, IV, 1898),

Baş + vekillik > **başvekillik** (S, ZKD, I, 1855) gibi kelimelerdir.

3.5.1.2.1.3. İsim+ Fiil Şeklinde Olan Kelimeler

Bu yapıda olan birleşik kelime örnekleri çok değildir:

Hacı + yatmaz > **hacıyatmaz** (HRG, Ş, V, 1920),

Şıp + sevdi > **şıpsevdi** (HRG, Ş, V, 1920) kelimeleri bu tarzda oluşturulan birleşik kelimelere örnek olarak verilebilir.

3.5.1.2.1.4. Fiilimsi+ Fiilimsi Yapısında Olan Kelimeler

Bu dönemde fiilimsi + fiilimsi yapısında yapılmış olan kelime çok değildir.

Okur + yazar > **okuryazar** (SPS, SN, IV, 1918) kelimesi dışında bu şekilde oluşturulan kelime yoktur.

3.5.1.2.1.5. Birleşik Fiiller Şeklinde Olan Kelimeler

Yardımcı eylem ile birleşik fiiller yapmak, Türkçenin çok eskiden beri başvurduğu birleşik kelime yapma yollarındandır. Uzun yüzyıllar Arapça ve Farsça kelimeler ile birleşik fiiller türetilmiştir. Yenileşme Döneminde Arapça ve Farsça kelimelerle yapılan yeni birleşik fiiller de varken dikkat çekici bir şekilde Batı kökenli kelimelerden de birleşik fiiller yapılmıştır.

Batı kökenli kelimelerden 'et-' yardımcı fiili ile oluşturulan kelimelere şu örnekler verilebilir:

Fabrika + et- > **fabrika et-** (HRG, MS, V, 1900),

Falso + et- > **falso et-** (HRG, HS, V, 1916),

Kumanda + et- > **kumanda et-** (HRG, C, V, 1914),

Kritik + et- > **kritik et-** (AR, ŞM, V, 1901),

Toka + et- > **toka et-** (AME, FR, III, 1876),

Vals + et- > **vals et-** (HRG, MS, V, 1900)

Yukarıdaki gibi çok kullanılan birleşik fiiller türetilirken kullanım sıklığı çok az olan fiiller de vardır. Bu birleşik fiil de şunlardır:

Prezante + et- > **prazante et-** (AVP, F, III, 1870)

Trampa + et- > **trampa et-** (HRG, Ş, V, 1920)

Arapça kökenli kelimelerle de et- fiili ile birleşik fiiller türetilmiştir:

Tab' + et- > **tab' et-** (VP, TN, I, 1862)¹⁶⁸

¹⁶⁸ Matbaanın gelişimi süreci göz önüne alındığında bu birleşik fiilin 'kitap basmak' anlamı bu dönemde ortaya çıkmıştır.

Yardımcı fiil 'eyle-' ile Arapça kökenli neşir kelimesinden birleşik fiil türetilmiştir:

Neşir +eyle- > **neşreyle-** (NK, TH, II, 1889)¹⁶⁹

Yardımcı fiil ol- fiili çok sayıda fiil türetilmemiştir. İncelediğimiz metinlerde görülen kullanım sıklığı pek olmayan bir fiili türetilmiştir:

İnteresser + ol- > **interesser ol-** (RME, AS, IV, 1889) gibi.

3.5.1.2.2. Arapça Kurallarla Yapılan Birleştirmeler

Farsça isim ve sıfat tamlamaları kadar olmasa da Arapça isim tamlamalarından yeni kelimeler türetilirken yararlanılmıştır.

Yenileşme Döneminde Arapça isim tamlaması şeklinde oluşturulan birleşik kelimeler şu şekilde yapılmıştır:

'Lingustik' terimine karşılık türetilen **ilmü'l-elsine** (BF, GT, V, 1887) kelimesi Arapça isim tamlaması şeklindedir. Bu örneğin yanında özellikle kurum ve kuruluş isimleri türetilirken bu yöntemden yararlanılmıştır. Arapça 'dâr' kelimesi ile **darülfünun** (NK, M, II, 1872) kelimesi, **darülmualimîn** (NK, İI, II, 1872) kelimesi ve **dârüşşafaka** (AR, MH, V, 1924) kelimeleri bu şekilde yapılmıştır.

Bunlara ek olarak Türkçe belirtisiz isim tamlamasında tamlayan unsurun Arapça lafzî izafet şeklinde olduğu **muhalliyetü'l-hevâ makinesi** (AME, AA, III, 1882) örneği de bu tarz isim tamlamalarının diğer tamlamalar içinde kullanıldığını göstermektedir.

3.5.1.2.3. Farsça Kurallarla Yapılan Birleştirmeler

Türkçede Farsça birleşik kelimeler oldukça yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Ödünçleme şeklinde dile giren bu birleşik kelimelerin yanında Yenileşme Döneminde yeni ögeler dile kazandırılırken Farsça birleştirme yönteminden yararlanıldığı görülür.

3.5.1.2.3.1. Birleşik İsim Şeklinde Olan Kelimeler

Farsçada iki ismi yan yana getirerek birleşik kelimeler yapılır. Bu kelime yapma yöntemi ile Yenileşme Döneminde birçok kelime yapılmıştır. Kelimeler yapılırken özellikle bazı kelimelerin adeta bir son ek gibi sıklıkla tercih edildiği görülür. Bu kelimeler içerisinde 'hâne' ve 'nâme' kelimeleri ile birçok kelime yapılmıştır.

¹⁶⁹ 'Eser yayımlamak' anlamında türetilmiştir.

Birleşik kelime teşkilinde en çok yararlanılan unsurlardan biri olan kelime, 'ev' anlamına gelen 'hâne' kelimesidir. Bu kelime bugün bile birçok isimde kalıcı olarak yerleşmiştir. Özellikle Batı dillerine ait kelimelerden yer ismi türetilirken Türkçe '+IXk' eki kadar işlek bir şekilde kullanılmıştır. **Acentehâne** (AME, ABC, III, 1891), **birahâne** (SPS, L, IV, 1903), **gazetehâne** (AME, BFN, III, 1887), **müzehâne** (AME, ABC, III, 1891) gibi kelimeler bu yolla yapılmış kelimelere örnek olarak verilebilir.

Yenileşme Döneminde birleşik isim yapmada çok kullanılan bir başka kelime de 'yazı' ve 'kitap' anlamına gelen 'nâme' kelimesidir. Bu kelime ile birçok kelime birleştirilerek yeni kelimeler türetilmiştir: 'Başlık' anlamına gelen **sernâme** (AME, ABC, III, 1891) kelimesinin yanında tiyatro ve telgraf gibi yeni ödünçlenmiş kelimelerden yapılan **tiyatronâme** (AME, FR, III, 1876) ve **telgrafnâme** (AR, MŞE, V, 1910) kelimeleri bunlardan birkaçıdır.

3.5.1.2.3.2. Birleşik Sıfat Şeklinde Olan Kelimeler

Birleşik sıfat şeklinde oluşturulan birleşik kelimelerle birçok kelime türetilmiştir. Bu tür kelimelerin yapılışı iki türlüdür:

Bunlardan ilki Farsça 'hem', 'hoş', 'nev', 'nim', 'pür', 'ser', 'tiz', 'yek' sıfatları ile isimlerin birleştirilmesi ile olan kelimelerdir. Bu kelimelerle **hem-rütbe** (RME, T, IV, 1886), **hoş-kadem** (HRG, HS, V, 1916), **nev-heves** (MM, İM, III, 1892), **nîm-üryân** (AHT, ENY, IV, 1924), **pür-hiddet** (AHT, YD, IV, 1917) **tîz-meşreb** (AHT, Ş, IV, 1881), **yek-vücûd** (AHT, T, IV, 1935) gibi kullanım sıklığı oldukça fazla olan sözlükselleşmiş kelimeler yapılmıştır. Bu dönemde **sermürettib** (AHT, MM, IV, 1928) **sermuharir** (HRG, HS, V, 1916) gibi kelimeler bu yolla yapılmıştır.

Sıfat tamlaması şeklinde oluşturulan bir diğer birleşik kelimeler de Farsça birleşik sıfat şeklinde yapılmış kelimelerdir. Bu kelimeler Farsça emir gövdeleri ve ismi mef'ûller ile yapılır. Yenileşme Dönemi metinlerinde Farsça emir gövdeleri ile oluşturulmuş birçok birleşik kelime vardır. Bu kelimelerde kullanılan emir gövdeleri şunlardır: '-âbâd, -alûd, -âmîz, -aver, -bahş, -bahşâ, -bâr, -ber, -cû, -efzâ (fezâ), -endaz, -engiz, -fermâ, -fersâ, -feşan, -fezâ, -firib, -fürûş, -gîr, -güdâz, -güster, -güşâ, -güzâr, -güzîn, -hân, -keş, -nevâz, -nisâr, -nişîn, -nümâ, -nümûn, -nüvis, -pâş, -penahî, -perdâz, -perest, -perver, -pesend, -peymâ, -pezîr, -res, -rübâ, -sâz, -sûz, -süvâr, -şikâr, -şiken, -şinâs, -yâb, -zâde, -zede, -zen.'

Yenileşme Döneminde yeni kelimeler oluşturulurken bu yola başvurulduğu da görülür. Yararlanılan bu emir gövdeleri ve bu yolla türetilen kelimeler şunlardır:

3.5.1.2.3.2.1. +fûrûş

Farsça ‘furûhten’ fiilinin emir gövdesidir. Sonuna geldiği kelimelere ‘satan’ anlamını vererek birleşik sıfatlar yapar: ‘Bilgiçlik taslayan kişi’ anlamına gelen **malûmatfûrûş** (SPS, SN, IV, 1918) kelimesi bu şekilde yapılmıştır.

3.5.1.2.3.2.2. +süvâr

Sonuna geldiği kelimeye ‘binen, binici’ anlamı veren bu kelime ile dönem içerisinde çok sık kullanılmasa da **bastonsüvâr** (MN, Ş, V, 1882) kelimesi yapılmıştır.

3.5.1.2.3.2.3. +şinâs

Farsça ‘şinâhten’ fiilinin emir gövdesi olan bu kelime eklendiği kelimeye ‘taniyan, bilen’ anlamlarını verir. Bu dönem Türkçesinde bazı kelimelerde kalıplaşmış olarak kalsa da Yenileşme Döneminde söz yapımında kullanılan yapılardan biridir. Bu kelime ile Batı dillerinden yapılan ödünçlemelerden de kelimeler yapılmıştır. Rumca bir kelime olan ‘musiki’ kelimesinden türetilen **musikişinâs** (SPS, K, IV, 1891) ve daha sonra İtalyancadan ödünçlenmiş olan ‘politika’ kelimesinden **politikaşinâs** (FMP, PBM, II, 1867) kelimeleri yapılmıştır.

3.5.1.2.3.2.4. +nümâ

Farsçadaki ‘nümûden’ fiilinin emir gövdesi olan bu kelime, sonuna geldiği kelimeye ‘benzeyen, gösteren’ anlamlarını verir. Derlemde bu kelime ile türetilen çok kelime yoktur. Ödünçlenen **elektrik** kelimesi ile türetilen **elektroskop** manasındaki **elektriknümâ** (D, KE, I, 1863) kelimesi tek örnektir.

3.5.1.2.3.2.5. +perest

Farsça ‘perestîden’ fiilinin emir gövdesidir. Sonuna geldiği kelimeye ‘tapan, ‘-e bağlı’ anlamı veren bu kelimeyle **ananeperest** (HRG, TG, V, 1926), **terakkiperest** (HRG, Ş, V, 1912) gibi kelimeler yapılmıştır.

3.5.1.2.3.2.6. +perver

Sonuna geldiği kelimeye ‘besleyen’ anlamı veren bu kelime Farsça ‘perverden’ fiilinin emir gövdesidir. Bu kelime ile Yenileşme Döneminde **terakkiperver** (HRG, KYAİ, V, 1912), **vatanperver** (NK, EU, II,1872) gibi soyut isimler türetilmiştir.

3.5.1.2.3.2.7. +zede

Farsça ‘zeden’ fiilinin ism-i mef’ûl şekli olan bu kelime sonuna geldiği kelimeye ‘vurulmuş, uğramış’ gibi anlamlar katar. Bu kelime ile **felâketzede** (MN, NM, V, 1890) **kazazede** (HRG, KYAİ, V, 1912) gibi kelimeler yapılmıştır.

3.5.1.2.3.2.8. +nüvis

Farsça ‘nüviştên’ fiilin emir gövdesi olan bu kelime sonuna geldiği kelimeye ‘yazan’ verir. Yenileşme Döneminde bu kelime ile çok kelime yapılmasa da dönem içinde ‘sözlük yazarı’ anlamında kullanılan, kullanım sıklığı o kadar fazla olmayan **lugatnüvis** (ŞS, KT, III, 1900) kelimesi türetilmiştir.

3.5.1.2.3.3. İsim ve Sıfat Tamlaması Şeklinde Olan Kelimeler

Farsça isim ve sıfat tamlamaları Türkçede en çok kullanılan kelime gruplarından biridir. Bu kelime grupları ile Yenileşme Döneminde yeni kelimeler türetilmiştir. İzafet terkibi ve sıfat terkibi denilen bu kelime gruplarında muzaf (tamlanan), muzafün ileyh (tamlayan) ve sıfat olan kelimelerin Farsça olması gibi bir zorunluluk yoktur.¹⁷⁰ Bundan dolayı da ‘Tedkikât-ı filolojikiyye vü lingüistikiiyye’ örneğinde görüldüğü gibi Batı dillerinden ödünçlenen kelimelerle bile Farsça usulü tamlamalar yapılmıştır. Sıfat tamlamalarında her ikisi de Arapça ise bunlar arasında kemiyet ve keyfiyet açısından bir uygunluk olması gerekir. Yani mevsuf isim tekil ise sıfat da tekil, çoğul ise sıfat da çoğul, müennes ise sıfatta müennes olmalıdır.¹⁷¹ Yenileşme Döneminde bu yapıyla oluşturulan yeni kavramlarda ise Farsça kelimelerden ziyade Arapça kelimelerin tercih edildiğini unutmamak gerekir.

Farsça isim ve sıfat tamlaması şeklinde yapılan kelime gruplarına şu örnekleri verebiliriz:

¹⁷⁰ Timurtaş, **a.g.e.**, s. 179.

¹⁷¹ Timurtaş, **a.g.e.**, s. 180.

Bab-ı ali (TV, ABN, I, 1840),

Âsâr-ı atîka (AME, ABC, III, 1891),

Hareket ve riyâzet-i bedeniyye (S, ES, I, 1852),

Nâkil-i elektrik (D, KE, I, 1863),

Mekteb-i harbiye (MB, GGBLİ, I, 1861)

Bazı Farsça tamlamaların kısaltmaya uğradığı görülür. “Bir sözcüğü ya da sözcük öbeğini daha kısa duruma getirme demek olan kısaltma.”¹⁷² Yenileşme Döneminde türetilen bazı kelimelerde görülür. Eksilti¹⁷³ yolu ile yapılan bu kısaltma örneklerine özellikle kurum adlarında rastlanır:

‘Umûr-ı hariciye’ tamlamasından kısaltılan **hariciye** (ZP, R, II, 1869), ‘Mekteb-i Fünûn-ı Tıbbiyye’ tamlamasından kısaltılan **tıbbiye** (NK, MTY, II, 1881), ‘Mekteb-i Harbiye’ tamlamasından kısaltılan **harbiye** (SP, Hİ, II, 1878) kelimesi bu şekilde kısaltma yoluyla oluşturulmuş kelimelerdir.

Tablo 3.8. Birleştirme Yöntemleri ile Türetilen Kelimelerin Dağılımı

Türkçe		Farsça		Arapça	
İsim Tamlaması	17	İsim Tamlaması	35	İsim Tamlaması	6
Sıfat Tamlaması	9	Birleşim İsim	29		
Birleşik Fiil	9	Birleşik Sıfat	19		
İsim + Fiil	2				
Fiil + Fiil	2				
Fiilimsi + Fiilimsi	1				

¹⁷² Vardar, a.g.e., s. 134.

¹⁷³ Berke Vardar “kısaltma”yı “güdükleme” ve “eksilti” olarak ikiye ayırmaktadır. Bkz.: Vardar, a.g.e., s. 134.

3.5.1.3. Semantik Yol (Anlam Ekleme)

Dil yaşıyan bir olgu olduğu için yeni kelimelerin dile girmesi ve bazı kelimelerin anlam eklemesine uğraması kaçınılmaz bir gerçek olarak ortada durmaktadır.

Anlam biliminde, anlam değışmesi olarak nitelendirilen bu kavram esasında bir anlam eklenmesi hadisedir. Bir kelimenin temel anlamından ayrılarak kazandığı yeni anlamlar kimi zaman genişleme kimi zaman daralma kimi zaman kötüleşme kimi zaman da bir iyileşme şeklinde kendini gösterir.

Bir kelimenin temel anlam ögesinden az çok uzaklaşarak yeni bir kavramı karşılaşması¹⁷⁴ olarak tanımlanan anlam eklenmesi; genellikle tarihsel, ruhbilimsel, toplumbilimsel ve dil bilimsel nedenlerle açıklanabilir. Bunun yanında dilin iç ve dış nedenlere bağlı olarak anlam eklenmesinden söz edilebilir.¹⁷⁵ Zamanla sahip olduğu anlamdan sıyrılarak yeni bir anlamı karşılayan kelimeler, şekilsel olmasa da anlamsal olarak yeni bir ögeyi ortaya çıkarır. Böyle olunca da yeni anlamlar kazanmış kelimeler de tıpkı yeni kelimeler gibi değerlendirilmelidir.

Genel kopyalar yolu ile eski anlamlar için yeni ifadeler ortaya çıkar. Diller bu yolla kendilerine yeni ifade araçları bulur.¹⁷⁶ Bir kelime ödünçlemeden önce o dilde önceden var olan kelimenin yeni kavramı karşılar duruma geldiği de görülür. Yenileşme Döneminde Batı dillerinden alınan kimi kelimeleri karşılamak için bazı kelimelere yeni anlamlar eklenmesi de bundan ötürüdür.

Yenileşme Döneminin söz varlığında anlam eklenmesine uğrayarak yeni kavramları karşılayan kelimelerin kazandıkları anlamlar iki sebebe bağlanabilir: Bunlardan ilki dilin doğal gelişim süreci iken ikicisi ise Batı dillerinden alınan kavramları karşılamak için bazı kelimelerin yeni anlamlar kazanmalarındır. Yenileşme Döneminde bazı kelimelere anlam ekleyerek yeni anlamlar kazandırma; her kelimeyi direkti ödünçlemeyen, o kelimelere karşılıklar bulmaya çalışan bir aydın kesiminin varlığına delalet eder. Örneğin 'istasyon' kelimesine karşılık 'mevkıf', 'statü' kelimesine karşılık 'ba'im' kelimelerini öneren, dönemin önemli simalarından olan Ali Seydî bunlardan biridir.¹⁷⁷

¹⁷⁴ Aksan, **a.g.e.**, s. 211.

¹⁷⁵ Vardar, **a.g.e.**, s. 2021.

¹⁷⁶ Johanson, **a.g.e.**, s. 32.

¹⁷⁷ Yavuz, **a.g.e.**, s. 130.

3.5.1.3.1. Anlam Ekleme Çeşitleri

Anlam ekleme; bir kelimenin anlamının zaman içerisinde kötüleşmesi, iyileşmesi ya da genişlemesi şeklinde olabilir. Bu yönleri ile değişmeye uğrayan kelimeler şu şekilde açıklanabilir:

3.5.1.3.1.1. Anlam Genişlemesi

Bir gösterge; bir nesnenin, bir işin bir bölümünü ya da bir türünü gösterirken zamanla o nesnenin bütününü, bütün türlerini anlatır duruma gelirse buna anlam genişlemesi denir.¹⁷⁸ ‘Eponim’ de denilen bu genelleşme en çok yer ve kişi adlarında görülür. Genelleşmelerde bu adlar zaman içerisinde tür adını karşılayarak yeni kavramları ifade eder duruma gelir.

Genelleşmelerin, ekseriyetle kişi ve yer adlarında meydana gelmesi şu şekilde açıklanabilir: Örneğin hükümdar unvanı olan **kayser** (AH, HKİE, I, 1866) kelimesi Roma imparatoru Julius Caesar’ın adından genelleşmiş bir kelimedir. Yer adlarından olan ‘canlandıran, güç veren’ anlamına gelen Fransızca **restoran** (SPS, LH, IV, 1898) kelimesi de Paris’te 1765 yılında açılan lokantaya çağırmak için kullanılan reklam sözünden genelleşmiştir.¹⁷⁹

Batı dillerinde görülen bu genelleşme örneklerinin yanında Yenileşme Döneminden önce Türkçede de bazı kelimelerde genelleşmesinin olduğu görülür. **Asaf** (B, CPS, I, 1884) kelimesi Hz. Süleyman’ın veziri Âsaf bin Berhiyâ’nın isminden genelleşme yoluyla vezirler için övgü anlamında kullanılmıştır. **Beç** (Y, ZKD, I, 1831) kelimesi de önceleri Osmanlılar tarafından Viyana’ya için kullanılırken zamanla bütün Avusturya’yı ifade edecek şekilde genelleşmeye uğramıştır.¹⁸⁰

Yenileşme Döneminde genelleşme yoluyla yeni anlam kazanan kelimeler de vardır. Bir rüzgâr çeşidi olan **keşişleme** (MF, SBM, I, 1868) bu kelimelerdendir. Bu kelime, Uludağ’ın diğer ismi olan Keşiş Dağı’ndan esen rüzgârın isminden genelleşerek ‘güneydoğudan esen, akça yel’ demek olan bir rüzgâr çeşidi anlamını kazanmıştır.¹⁸¹

¹⁷⁸ Aksan, **a.g.e.**, s. 214.

¹⁷⁹ Kubbealtı Lugatı, (Çevrimiçi) <http://lugatim.com>, 21 Mayıs 2020.

¹⁸⁰ Kubbealtı Lugatı, (Çevrimiçi) <http://lugatim.com>, 21 Mayıs 2020.

¹⁸¹ Kubbealtı Lugatı, (Çevrimiçi) <http://lugatim.com>, 21 Mayıs 2020.

Yabancı kökenli kelimelerden Türkçede yapılan genelleşmeler de vardır. Yenileşme Döneminde kullanılan **bonmarşe** (HRG, MS, V, 1900) kelimesi de Fransızca Beyoğlu'nda bulunan 'Bonmarché' adındaki mağaza isminden genelleşerek giyecek, içecek ve türlü eşyaların satıldığı büyük mağazalar için kullanılmıştır.¹⁸²

3.5.1.3.1.2. Anlam Daralması

"Anamlı bir biriminin daha sınırlı bir kapsam içermeye başlaması, genel bir anlamdan dar bir anlama geçerek değişmesi"¹⁸³ demek olan anlam daralması, Yenileşme Döneminde dikkat çeken bir özellik gösterir. Bu dönemden önce Türkçede türetilen **tımarhâne** kelimesi 17. yüzyılda 'hastane, bimarhane' gibi anlamlara gelirken¹⁸⁴ Yenileşme Döneminde 'akıl hastalarının yattığı yer.' anlamına gelecek şekilde anlam daralmasına uğramıştır. Bu dönemde kelimenin metinlerde kullanımı şu şekildedir:

"Ve el-hâletü hâzihi oraya devam ile verem illetine mübtelâ olan **tımarhane** kaçkınları derdlerine deva için eşek südü içecekler."
(D, AG, II, 1871)

"Artık kayıtlılarından olduğum **tımarhane** mi?" (HRG, G, V, 1916)

Türkçede kullanılan bazı Arapça kelimelerin Yenileşme Döneminde anlam daralmasına uğradığı görülür. Yenileşme Döneminden önce 'yük atı', 'beygir', 'eşek' gibi anlamlarda kullanılan **merkeb** kelimesi daha sonra anlam daralmasına uğrayarak 'eşek' anlamında kullanılmıştır:

"Ulûm-i memdûhadan bazısı ruha ve bazısı **merkeb**-i ruh olan bedene müte'alliktir." (AS, İ, II, 1867)

"Askerler birkaç inek, keçi, koyun, **merkep** önlerine koymuş zuhûr ederler." (ŞS, SY, III, 1875)

Türkçeye genelde Arapçadan geçmiş kelimelerin şekil olarak çoğul olmasına rağmen tekil anlamda kullanıldığı görülür. Johanson bu durumu, karmaşık yapıların basit, ayrıştırmamış birlikler olarak görülmesine bağlamaktadır. Bu kelimelerin kök olarak kullanıldığını, Arapçada çoğul olan bu yapıların Türkçede görevsel olarak

¹⁸² Bu kelime daha sonra Cumhuriyet Döneminde yaygınlık kazanıp günümüzde de aşırı şekilde bir yabancılaşmayı yansıtan dükkân ve mağaza isimlerinin Fransızca ve İngilizce kelimelerden seçilmesi anlayışının ilk örneklerinden biri olması açısından ilginçtir.

¹⁸³ Vardar, **a.g.e.**, s. 20.

¹⁸⁴ Kelimemin bu anlamları için Bkz.: Tulum, **a.g.e.**, s. 1776, Kartallıoğlu, **a.g.e.**, s. 868.

gereksiz hale geldiğini belirtir.¹⁸⁵ Bu durumun esasında Arapça çoğul şeklindeki kelimelerin ödünçlendiği ilk zamanlarda olduğunu düşünmek hatalıdır. Arapça çoğul kelimelerin tekil anlamda kullanılmaları tarihî bir süreci kapsar. Bazı kelimeler Yenileşme Döneminden önce çoğul anlamını yitirirken bazı kelimelerde ise bu sürecin Yenileşme Döneminde de sürdüğü ortadadır. Yani, kelimeler ilk alındığı zaman çoğul olarak kullanılırken zamanla tekil anlamlarında kullanılmaya başlamıştır. Burada görülen diğer bir hususa da dikkat çekmek yerinde olacaktır. Resmî belgelerde şekil olarak çoğul olan kelimelerin anlam olarak da çoğul olduğu görülürken günlük konuşma örneklerini yansıtan roman, hikâye gibi türlerde daha çok tekil anlamda kullanılır.

‘İnsanı şaşırtan şey’ anlamına gelen ‘acîb’ kelimesinin çoğulu **acâib** Yenileşme Dönemi başlarında hem çoğul hem de tekil anlamda kullanılırken daha sonra tekil anlamda kullanılmıştır. İlk dönem metinlerindeki kullanımına şu örnek verilebilir:

"Tarih-i mezkûr ise, tarz-ı avam-pesend ile fakat ilkâ-yı merkûmenin bazı garâib ve meâdin ve mahsûlat ve âdâtınca bir takım **acayibini** muhtevi olup..." (AR, TA, I, 1858)

Aşağıdaki cümlede ise kelimenin tekil olarak kullanıldığı görülür.

"Acayib, bunları gazeteler yazıyor mu?" (R, ZP, II, 1869)

‘Habîb’ kelimesinin çoğul şekli olan **ahbâb** kelimesi de hem tekil hem de çoğul anlamda kullanılan kelimelerdendir. Kelime tekil anlamda aşağıdaki cümlede olduğu gibi kullanılmıştır:

"Ben yine bir **ahbap** araştırmak üzere doğruca gazinoya girip etrafa bakındıktan sonra üst kata çıkıp dolaştım ise de izdihamdan durup oturacak yer kalmamış ve dönüp aşağı inerek bahçeyi filan dolaştım." (EN, M, III, 1872)

Aşağıdaki cümlede ise çoğul anlamda kullanılmıştır:

"Ya nasıl görülmeye ki, en ziyade görüşülen **ahbâbın** yalnız dışına bakılmayıp yüreği deşilmiş olsa, teneffür olunacak nice haller, belki ırz ve namus aleyhine huylar ve garazlar müşahede olunur." (AS, M, II, 1867)

Yenileşme Döneminde **amele** (MF, HPBU, I, 1862), **elbise** (MF, SBM, I, 1868), **enkâz** (ZP, HND, II, 1868), **esvâb** (SPS, BYT, IV, 1900), **evlâd** (AME, RH, III, 1880),

¹⁸⁵ Johanson, a.g.e., s. 31.

fukârâ (NK, MTY, II, 1881) kelimeleri de bu dönemde tekil anlamda kullanılmaya başlayan kelimelerdir.

Şekil olarak çoğul anlamda olup tekil olarak kullanılan bazı kelimeler, aynı zamanda yeni anlam kazanmıştır.

Arapçada 'recûl' kelimesinin çoğul şekli olan **ricâl** (AHT, ENY, IV, 1924) kelimesi, Yenileşme Döneminde hem 'devlet yönetimindeki üst bürokrat kişiler' anlamında hem de 'adam' kelimesinin çoğulu anlamında kullanılmıştır.

"Zikr olunan **ricâl**-i devlet ve kibâr-ı millet havass-ı hamsenin ifâdât-ı vâkı'asını kemâl-i hırs ve hiddetle sem' ve isgâ edip ekseriya devleti ve milleti ihtilâle verecek tedbîrler imâl ve ibrâz eylerlerdi." (KD, I, 1861)

"İnsanın bu mesleğe fevkalâde hevesi olmakla beraber, kudret-i ilmiye ve kalemiyesi ve devletin kavânîn ve nizamâtına ve usul-i idaresine vukufu da mükemmel olarak, yirmi beş-otuz yaşında **ricâl**den sayılmak mertebesini ihraz edebilecek ise ne alâ!" (AME, Ç, III, 1892)

Kibâr kelimesi de anlam kazanan kelimelerdendir. Yenileşme Döneminde bu kelime aşağıdaki cümlede olduğu gibi çoğul anlamında kullanılmıştır:

"Hamparsun Arslangözyan Ağa Boğaziçi'nde **kibâr**dan bir müslümanın yalısında söz sırası gelerek bu keyfiyeti dermiyan eylediği zaman, Resmî dahi orada idi." (AME, LR, III, 1871)

Aşağıdaki cümlede ise 'nazik, kibar' anlamlarında kullanılmıştır:

"Bu ikinci iş, İngiltere'den yeni gelerek Asmalımescit sokağında bir haneye yerleşmiş olan oldukça **kibar** bir İngiliz familyası nezdinde görülecek işti." (AME, FR, III, 1876)

Bu dönem Türkçesinde şekil olarak çoğul olmasına rağmen hem tekil olarak kullanılan hem de anlam eklenmesine uğrayan **erbâb** (AS, T, II, 1869), **esnâf** (B, CPS, I, 1884), **enkâz** (ZP, HND, II, 1868), **mesâî** (AS, T, II, 1869), **budala** (MNP, EPP, I, 1871) kelimeleri de vardır.

3.5.1.3.1.3. Anlam iyileşmesi

Anlam iyileşmesini kötü anlamlar çağrıştıran bir kelimenin zamanla kötü anlamının unutulup iyi anlama gelmesidir, şeklinde tanımlamak mümkündür.

Yavuz kelimesi anlam iyileşmesine uğrayan kelimelerin başında gelir. Önceki dönemlerde ‘kötü’ anlamına gelirken Yenileşme Döneminde hem iyi hem de kötü anlamında kullanılmıştır. Aşağıda cümlede kelime ‘kötü’ anlamına gelmektedir.

Bu kelime “Halk Kays’ın bu halini gördüklerinde, kimi acıyıp biçare âteş-i aşkla ne **yavuz** derde uğramış.” (HLM, I, 1838)

Aşağıdaki cümlede ise ‘güzel, iyi’ anlamında kullanılmıştır.

“Andonoğlu’nun öküzleri ise pek **yavuz**, ama pek tuzlu Çiftine otuz mecit istiyordu.” (NN, Z, V, 1896)

Türklük kelimesi 17. yüzyılda millet anlamını ifade etse de ‘köylü’, ‘hoyrat’, ‘edepsizlik’, ‘barbarlık’ anlamlarına da gelmektedir.¹⁸⁶Yenileşme Döneminde bir zaman ‘kaba’ ‘saba’, ‘görgüsüz’ anlamlarında kullanıldığını unutmamak gerekir. II. Abdulhamid Dönemi’nde ise kelime olumsuz anlamını yitirerek millet anlamında kullanılmaya başlar. Türkçülüğün ortaya çıkmasıyla da iyiden iyiye anlam iyileşmesine uğrar.¹⁸⁷Kelimenin her iki anlamda kullanımını aşağıdaki metinlerde görebiliriz:

“Felâtun Bak! Adaam sen de hâlâ kaba **Türklük** ediyorsun be! Alafrangada öyle şeyler var mıdır?” (AME, FR, III, 1876)

Aynı yazarın “Vakıa Türk şövalyeliğini o kadar tasri etmezse de zaten **Türklük** hakkında tarihin tasrihâtı pek gayr-i kâfidir.” (AME, AMŞ, III, 1893)

Ödünçlenen Arapça kelimelerde de anlam iyileşmesi görülür. **Cerbeze** kelimesi, Arapçada ‘hilekarlık, kurnazlık’ anlamlarına gelirken incelenen metinlerde anlam eklemesine uğrayarak ‘güzel’ ve ‘ikna edici’ anlamlarını kazanmıştır:

“Ahlâk cihetine gelince; tavrı gayet **cerbezeli**, mübâhasesi epeyce gürültülü, muhâvereyi pek sever, münâzırından ziyade kendisi söyler.” (AME, BFN, III, 1887)

3.5.1.3.1.4. Anlam Kötüleşmesi

Bazı kelimelerin zaman içerisinde iyi anlamından sıyrılıp anlam kötüleşmesine uğradığı görülür.

¹⁸⁶ “Osmanlû, dil-ber, hoyrat, edepsiz, asılsız deni kimesne” gibi anlamları için Bkz.: Tulum, **a.g.e.**, s. 1789, Kelimenin bu bağlamdan ayrı olarak Türklerin oturduğu yer, köy anlamları da vardır. Bunun

İçin Bkz.: **Tarama Sözlüğü**’nde ilgili madde.

¹⁸⁷ Kushner, **a.g.e.**, s. 30-32.

Ukalâ kelimesi ‘akıl’ kelimesinin çoğul şeklidir. Yenileşme Döneminde hem çoğul anlamında hem de anlam kötüleşmesine uğrayarak ‘çok bilmiş kişi’ anlamında kullanılmıştır. İncelediğimiz metinlerde çoğul anlamına daha sık bir şekilde rastlanmıştır.

“Hele şunun sahte düşüncelerine bak. A benim **ukala** dümbeleşti zevcim.” (MM, TE, III, 1908)

Bu örnekte de görüldüğü gibi günlük konuşma dilinin daha çok kullanıldığı romanlarda kelime ‘kendini beğenmiş’ anlamında kullanılırken daha resmî ifadelerin kullanıldığı metinlerde ise çoğul anlamında kullanılmıştır:

“Her millette gelen hükemâ ve **ukalâ** bekâ-yı milleti devam-ı ahlâk-ı milliyyeye mevkûf bildiklerinden, fenn-i âdâb u terbiyeyi her ilme tercih edip, hadd ü hesaba girmez kitaplar yazdılar.” (ME, ZPÇ, II, 1881)

Anlam kötüleşmesi olayı Türkçeye Farsçadan geçen **kepaze** kelimesinde de vardır. Kelime Farsçada ‘kebadê’ şekli ile ‘yumuşak yay’ anlamına gelirken hem fonetik hem de semantik bir değişikliğe uğrayarak ‘rezil, utanmaz’ gibi anlamları Türkçede kazanmıştır.

“Beni yalnız bırakırsın, **kepaze!**” (AVP, D, III, 1870)

3.5.1.3.2. Kökenlerine Göre Anlam Eklemeleri

Yenileşme Dönemi Türkçesinin söz varlığında yer alan bazı kelimeler, bazen dilin doğal gelişimi sonucu olarak bazen de Batı dillerinden alınan kelimelere karşı dönem aydınının anlam eklemesi ile yeni anlamlar kazanmıştır. Derlemde bu kelimelerden anlam eklemesi sonucu 31 kelime yeni unsur olarak ortaya çıkmıştır. Köken olarak baktığımızda 24 tanesi Arapça kökenli, 4 tanesi Farsça kökenli 3 tanesi de Türkçe kökenlidir. Bu kelimeleri kökenlerine göre aşağıdaki gibi incelemek mümkündür.

3.5.1.3.2.1. Türkçe Kelimelerdeki Anlam Eklemeleri

Bu dönemde görülen anlam eklemelerinin başında daha önceki yüzyıllarda olan Türkçe kelimelerin kazandıkları anlamlar gelir. Mesela **çapkın** (AME, HOY, III, 1881) kelimesi daha önceki yüzyıllarda ‘yorga, eşkin, rehvar’ gibi anlamlarının

yanında ‘hırsız, savaşçı, serden geçti’ gibi anlamlara gelirken¹⁸⁸daha sonra yeni anlamlar kazanmıştır. Kelime muhtemelen at için kullanılan ‘yorga, eşkin’ gibi çabukluk ifade eden anlamlarına ek olarak bu yüzyılda ‘gönül macerasında koşan kişi’ anlamını kazanmıştır.

Daha önceki yüzyıllarda ‘veba hastalığı sonucu kolda ve koltuğunun altına çıkan çiban’ anlamındaki **yumurcak** kelimesi de Yenileşme Döneminde anlam eklemesine uğrayan kelimelerdendir.

"Hay, **yumurcak**, hay berbat herif, ah, of ezildim."
(AVP, D, III, 1870)

Örnekte de göreceğimiz gibi yetişkin adamlar için de kullanılan kelimenin Yenileşme Döneminin genelinde ‘yaramaz çocuk’ anlamında kullanımı yaygındır.

Yenileşme Döneminde Batı dillerinden alınana kelimelere karşılık kullanılan Türkçe kelime çok nadirdir. Bunlardan **sergi** kelimesi anlam eklenmesi yolu ile Fransızca **expoziton** kelimesine karşılık kullanılmaya başlamıştır:

"Zira bugün **sergi**-yi umumîye yine nehrin öte tarafından gitmek kararındaydım." (AME, E, III, 1891)

Bu dönemde yeni bir anlam kazanmış bir başka kelime de **arpa suyu**dur. Bu dönemde **bira** kelimesine karşılık kullanılmıştır. Derlemimizde üç ayrı yazarın eserlerinde bu kelimenin yer alması Yenileşme Döneminde yaygın olarak kullanıldığını göstermektedir:

"Con-Bol herkesin kadehine **arpa suyu** doldurup toka ederek:
Aşkınıza! Sıhhatinize! Yaşasın **arpa suyu** fabrikaları!" (D, BG, II, 1871)

3.5.1.3.2.2. Arapça Kelimelerdeki Anlam Eklemeleri

Arapçadan Türkçeye geçen kelimelerin bazılarında anlam değişimleri olduğu görülür. Arapçada ‘boş yer’ demek olan **hela** (HRG, C, V, 1914) Yenileşme Döneminde Arapçadan farklı olarak ‘tuvalet’ anlamını kazanmıştır. Türkçede yer alan Arapça kelimelerden kullanım sıklığı da oldukça yüksek olan **eser** (SRP, MA, I, 1877) kelimesinin ‘yapıt’ anlamında kullanımı Arapçada yoktur. Bu kelimeler arasına ‘yaşlı’ anlamında kullanılan **ihtiyâr** (B, CPS, I, 1884) kelimesini de dâhil etmek gerekir.

¹⁸⁸ Kelimenin bu anlamları için Bkz.: **Tarama Sözlüğü**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 1996, Tulum, **a.g.e.**, s. 513,

Mastar olan bu kelimenin Arapçadaki kullanımı ise bambaşkadır. Bu kelime Arapçada ‘seçmek’ ve ‘ayıklamak’ anlamında kullanılır.¹⁸⁹ Bu kelimelerden bazıları Yenileşme Döneminden önce bazıları da Yenileşme Döneminde anlam kazanmıştır. Örneğin **aleyh** (MF, HPBU, I, 1862) kelimesi Arapçada ‘onun üzerine’ demek iken Yenileşme Döneminde ‘zıt’ anlamını kazanmıştır.

Bazı Arapça kelimelerdeki anlam eklenmesinin kelime ödünçlendikten hemen sonra değil; belli bir süre geçtikten sonra ortaya çıktığı gerçeği göz ardı edilmemelidir. Arapçada ‘sebze satan kişi’ demek olan, 17. yüzyılda da aynı anlamda kullanılan **bakkâl** (AR, ŞM, V, 1901) kelimesi¹⁹⁰Yenileşme Döneminde ‘küçük market sahibi’ anlamındadır. **Kadayıf** (AR, ŞM, V, 1901) kelimesi Arapça ‘kırpılmış’ anlamındaki ‘katâif’ten gelmektedir. Türkçede ‘tatlı çeşidi’ anlamını kazanmıştır. Daha önceki yüzyıllarda ‘atılmış, fırlatılmış’ anlamlarına gelen **mermi** (AME, ABC, III, 1891) Türkçede ‘ateşli silahlarda kullanılan kurşun’ anlamını kazanmıştır. **Radde** (HE, SPHL, I, 1864) kelimesi de önceden ‘fayda’ anlamına gelirken Yenileşme Döneminde ‘derece, mertebe’ gibi anlamlar kazanmıştır.

Arapçadan Türkçeye geçen kelimelerden bazıları Arapçadaki anlamını korurken bazıları ise Türkçede yeni anlamlar kazanmıştır. Bu kelimelerden bazıları dilin gelişimi sürecinde yeni anlamlar kazanırken bazıları ise Yenileşme Döneminde Türkçeye geçen kimi kavramları karşılamak için anlam eklenmesine uğramıştır. Bir dönem **aktör** (ET, YOT, II, 1910) kelimesine karşılık kullanılan **fâil** kelimesi, **aktrist** (AME, AMŞ, III, 1876) kelimesine karşılık kullanılan **fâile** (ET, YOT, II, 1910) kelimesi bu tür kelimelerdendir.

“Mu’ahharen Ecel-i Kaza nâmındaki ilk millî tiyatroyu yazıp da ma’raz-i tatbike koymaktan mukaddem eşhâs-ı vak’a için intihâb ettiğim **fâil** ve **fâile**lerin şîve-i telâffuzuyla kırk gün kadar suret-i mahsûsada meşgul olduğumdan lisanlarında hayli tahavvül vâki olmuştu.” (ET, YOT, II, 1910)

Tiyatro ile ilgili yazılan ilk metinlerde ‘trajedi’ türü için **fâcia**, **hâile** ‘komedi’ türü için **mudhike** gibi kelimelerin anlam eklemesine uğradıkları görülür.

“Mânâ-yı tazammunîleri itibariyle trajedi **facia**, komedi **mudhike** demek olarak trajikomik ise bunların mahlûtu olmak lâzım gelirken, mevzû’u ciddi olan ve fakat neticesinde mevt olmayan oyunlara itlâk olunur.” (NK, MC, II, 1888)

¹⁸⁹ Er- Rusâfî, **a.g.e.**, s. 25.

¹⁹⁰ Kelimenin ‘sebze’ anlamı için Bkz.: Tulum, **a.g.e.**, s. 361.

“Horace ve Le Cid denilen bu Corneille **hâile**lerini sahnede görmedim.” (AHT, E, IV, 1919)

Aşağıda başka bir metinden alınan parçadan anlaşılacağına göre kelimelerin dönem içerisinde bir süre yaygın şekilde bu terimlere karşılık kullanıldığı bellidir:

“O esrarengiz memleketin siyeh, o hayalhâne-i hakikatin sahnesinde binlerce **facia** ve **mudhikeler**, nazar-ı ibret ü ihtisara bir ânda ve birlikte mâruz oluyordu.” (AHT, ENY, IV, 1924)

Batı edebiyatlarından alınan türleri karşılayan **fıkra** ve **hatırat** kelimeleri de anlam eklemesine uğrayan diğer kelimelerdendir:

“Bilmem Şinasi bu **fıkra**yı gördüğü zaman senin de yüzün kara olsun deseydi ne cevap verebilirdim yahut kan ter içinde mi kalırdım?” (NK, TER, II, 1950)

“Komiser beyefendi, defter-i **hatırat**ınızda yegâne kalacak bir vak’a karşısındasınız.” (HRG, HS, V, 1916)

Araç ve alet isimlerine karşılık kelime türetilirken anlam eklemesi yöntemi çok tercih edilen yöntem olmamıştır. Buna rağmen anlam eklemesine uğrayarak yeni kavramları karşılayan kelimeler yok değildir. İncelediğimiz metinlerde **tren** kelimesine karşılık kullanılan **katar** (AME, ABC, III, 1891) kelimesi bu yolla yapılmış nadide örneklerden biridir.

“Tekmil yolcular vagonlardaki yerlerini tekrar işgal eyledikten sonra ba'de-z-zuhr tamam saat üçte hareket eden **katar** dört buçukta Göteborg'a vâsıl oldu ki, yolda geçen şu bir buçuk saatlik zamanı herkes birbirine müşâhedât ve hissiyatını tarif ile geçirdiklerinden bu yol gözümüze hiç göründü.” (AME, ABC, III, 1891)

3.5.1.3.2.3. Farsça Kelimelerdeki Anlam Eklemeleri

Farsçadan Türkçeye geçen kelimelerde birtakım anlam eklemeleri görülür. Bu kelimelerden **aşüfte** (HRG, Ş, V, 1920) kelimesi ‘bulanmış, bulanık, perişan’ anlamlarına gelirken Yenileşme Döneminde ‘hafif meşrep kadın’ anlamını kazanmıştır. Farsçada ‘ağır işli, zayıf düşünceli’ anlamlarına gelen **bestekâr** (AME, ABC, III, 1891) kelimesi, Türkçede ‘beste yapan kişi’ anlamında kullanılmaktadır. ‘Elbise konulan yer’ anlamına gelen **camekân** (AME, G, III, 1895) kelimesi de anlam eklenmesine uğrayan kelimelerdendir. Bu kelime Türkçede ‘camla çevrili vitrin’ anlamını sonradan kazanmıştır.

Farsça kurallardan birleştirme yöntemi ile türetilmiş **yazihâne** kelimesi, dönem içerisinde ‘çalışma masası’ anlamında da kullanılmasına rağmen Fransızca **büro** kelimesini karşılar duruma gelmiştir.¹⁹¹Kelimenin her iki anlamına da derlemde rastlanmaktadır:

“Odasının tezyînâtı dört beş adet meşin kaplı hasır sandalye ile bir tahta trapeze ve bir **yazihane**den ve elbisesi, tozlu bir setre ve âdi bir pantolon ve yelek ile bir hasır şapkadan ibaret idi.” (ZP, İCH, II,1870)

“O zamanlar idarehâne ve **yazihâne** ve bunların Fransızcası olarak comptoir filan isimleri olmayıp, iş mahalleri eğer büyük hanlarda ise oda ve hanlarda olmayıp da çarşıda ise dükkân denilirdi.” (AME, G, III, 1895)

¹⁹¹ Bu kelimeye benzer ‘yazıcı-hâne’ kelimesinin Bernardo da Parigi’nin **Vocabolario Italiano-Tvrchesco** adlı eserinde geçtiğini belirtmek gerekir. Bkz.: Kartallıoğlu, **a.g.e.**, s. 644.

SONUÇ

Yenileşme Dönemi Türkçesi, Tanzimat bürokratlarının halk ile daha yakından iletişim kurmak, yenileşme ve değişmeyi toplumun her kesimine yaymak amacı ile dilde bir sadeleşme anlayışına girişmeleri ile başlayıp çeşitli sadeleşme aşamalarından geçmiş bunun yanında yeni unsurların ödünçleme ve türetmeler yolu ile dile girmiş olduğu yaklaşık seksen yıllık bir dönemi ifade eder. Bu dönem, kabaca Tanzimat Fermanının (1839) ilanı ile başlar Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar devam eder. Yenileşme Dönemi Türkçesinin leksikolojik özelliklerini, ihtiva ettiği çeşitli türlerdeki eserden dolayı en iyi bir şekilde yansıtan eserlerden olan **Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi**'nin söz varlığını esas alan derlem üzerinde yapılan çalışma sonucunda şu sonuçlara varılmıştır:

Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi'nde farklı türden metinler vardır. Bu metinler dönemin temel meselelerini genel hatları ile de olsa inceleme imkânı sunmuştur. Bu dönem dil üzerine kafa yoran aydınların zihnini meşgul eden meseleler sadeleşme ve yeni unsurlardır. Yani bir yandan dil, tedrici olarak sadeleşirken bir yandan da yeni unsurların dile ne yolla gireceği tartışılır.

Derlemde yer alan metinlerden eski nesir geleneğinin devamı niteliğinde olan resmî belgeler; morfolojik, sentaktik ve semantik açıdan daha sınırlı yeni unsur içerir. Eski nesir geleneğinin devamı olan uzun cümleler, Arapça ve Farsça unsurların fazlalığı ve Batı dillerinden yapılan ödünçleme kelimelerin son derece az olması bu metinlerin başta gelen özellikleridir. Gezi yazıları ve çeviri yazılarında ise resmî belgelerden farklı olarak dilin sadeleşmeye başladığından söz edilebilir. Daha kısa cümleler ile kurulan bu metinlerde Arapça ve Farsça unsurların oranında bir azalma görülürken yeni unsurların sayısında ise artış vardır. Bilim yazıları gerek ödünçleme gerekse de türetme yolu ile dile kazandırılan yeni unsurların en çok yer aldığı metinlerdir. Edebî türler ise yeni unsurlar açısından çeşitlilik gösterir. Şiirde biçim ve içerik olarak bazı yenilikler olsa da olan söz varlığı açısından geleneğin dışına çok çıkılmadığı görülür. Roman, hikâye ve tiyatrolarda ise günlük dilden kelimeler daha çok yer aldığı için hem sadeleşmeden hem de ödünçleme merkezli yeni unsurlardan söz edilebilir. Yenileşme Dönemi Türkçesinin sadeleşmesinde önemli bir yerde yer

alan gazete dilinde ise başta resmî yazılardaki geleneğinin etkisi ile uzun cümlelerin olduğu süslü bir üslup dikkati çekerken daha sonra sade bir anlatımın tercih edildiği görülür.

Derlemin söz varlığı tahlil edildiğinde en fazla kelimenin Arapça kökenli kelimeler olduğu görülür. Bunu Türkçe ve Farsça kökenli kelimeler takip eder. Türkçe kökenli kelime sayısının ikinci sırada olması daha çok günlük dilden alınan kelimelerin metinlerde kendilerine yer bulması ile açıklanabilir. Klasik Osmanlı Türkçesi döneminden beri Türkçenin söz varlığındaki oranı yüksek olan Farsça kelimelerin de bu dönemde ağırlığını koruduğu görünür. Bu dönemin söz varlığındaki en büyük değişim ise Fransızcanın etkisi ile hem bu dile ait hem de Fransızca vasıtası ile dolaylı ödünçlenmiş diğer dillere ait birçok kelimenin Türkçeye girmesidir.

Yeni unsurların bilgi alanları irdelendiğinde ekonomi, fizik, kimya, dil bilimi, coğrafya, sosyoloji, felsefe, teoloji, tarih, eğitim, tıp, askerlik, yönetim ve siyaset bilimlerinin yanında edebiyat, tiyatro ve müzik gibi sanat dalları ile spora ait birçok yeni kelimenin dile girdiği görülür. Bilim, sanat ve spordaki köklü değişimlerin bir göstergesi olan bu yeni unsurlar sadece bu alanlarla sınırlı kalmayarak iletişim, ulaşım, yeni alet, eşyalar, kurum, yerler, meslekler isimleri ile yeni hayat şekli, unvanlar, yiyecek, içecek, ölçü gibi maddi kültür unsurlarını da kapsar. Ayrıca dilin doğal gelişimi ile ortaya çıkan kelimeler de yeni unsurlardır. Bu yeni unsurdan bazıları doğrudan doğruya dile alınırken bazı kelimeler hemen alınma yoluna gidilmeden bu kelimelere karşı gerek ekleme gerek birleştirme gerekse de anlam eklemesi yoluyla karşılıklar bulunmuştur. Özellikle ilmî terminolojiye ait kelimeler, türetme faaliyetlerinin merkezinde yer almıştır. Bunda dönem aydınının yenileşse de değişse de yeni bir medeniyet inşasında kendinden olan değerleri koruma gayreti olduğu görülebilir.

Yeni unsurların kaynakları incelendiğinde Türkçe köklerden türetilen kelimelerin ağırlığının oldukça düşük olduğu görülür. Anlam ödünçlemesi yolu ile dile kazandırılan 'balayı' kelimesi, matbaa alanında türetilen 'basmacılık' ve 'sürüm' ile volkanik dağ anlamına gelen 'yanardağ' kelimeleri dışında türetilen yeni unsurlara pek rastlanmaz. Anlam eklenmesi yolu ile yeni anlamlar kazanmış olan 'sergi' ve 'yelkovan' kelimesi gibi birkaç örnek dışında Türkçe kelimelerden pek yararlanılmadığı görülür. Türkçe kök ve gövdelerden çok yararlanılmamasına rağmen Türkçenin ekleme ve birleştirme yönteminden yararlanılarak türetilen 'vatandaş,

başkumandan, gazyağı ve sporcu' gibi çok sayıda kelimenin olduğunu da belirtmek gerekir.

Bu dönemde Arapça kökenli birçok yeni unsur görünür. Dönem aydını bu dile ait söz varlığını, özellikle de morfolojik özellikleri yeni kelime türetmede bir araç olarak görür. Bunun altında yatan şey şüphesiz ki aydın kesimin bu dili bir 'yabancı' dil olarak görmemesidir. Türetilmiş olan 'âidiyet, ceddaniyet, âbide, müsteşrik' gibi çok sayıda Arapça kökenli kelimenin varlığı bunu kanıtlar niteliktedir. Farsça unsurlar için de durum aşağı yukarı böyledir. Yeni unsurlar oluşturulurken Farsça kelimelerden çok yararlanılmasa da Farsça ekleme ve birleştirme yöntemleriyle 'cemiyetgâh, telgrafhâne, politikaşinâs' gibi başka dillere ait kelimelerden Farsça unsurlar yardımı ile kelimeler türetilir.

Ödünçlemeler hem yapı hem de anlam olarak aynen alındıkları için büyük çoğunluğu *tam ödünçleme* dediğimiz türe girmektedir. Bunların yanında anlam bakımından değişikliğe uğrayan 'apartman' şekil olarak değişikliğe uğrayan 'tifo' ve 'didon' gibi *eksik ödünçlemeler* de vardır. Bu dönemde yapılan ödünçlemeler içinde bazı biçimsel farklılık dikkati çeker. 'Telgraf/telgrafya, hotel/otel' gibi kelimelerde görülen farklı yazım özellikleri ödünçlemelerin kaynak dilden alınma süresi hakkında da bilgi vermektedir. Ödünçleme türleri içinde *anlam ödünçlemesi* dediğimiz bire bir çeviri yapılarak dilin söz varlığına kazandırılan kelimeler de vardır. Bu kelimeler yapılırken 'beynelmilel, efkâr-ı umûmiye, hürriyet-i hususiyye, devlet adamı ve demiryol' örneklerinden anlaşılacağı gibi Arapça, Farsça ile Türkçe kelime ve unsurlarından yararlanıldığı görülür.

Bu dönemin söz varlığında önceki dönemlere göre en büyük farklılık Batı dillerinden yapılan ödünçlemelerdir. Özellikle Fransızcadan alınan çok sayıda Fransızca kelimenin yanında Fransızca vasıtası ile dolaylı şekilde ödünçlenmiş diğer dillere ait kelimeler, bu farklılığı ortaya koymuştur. Yenileşme Döneminde yoğun olarak Fransızca, İtalyanca bunların yanında az da olsa İngilizce, İspanyolca, Almanca, Hintçe, Çince, Rusça gibi dillerden kelime alındığı görülür.

Derlemde görülen yeni unsurlardaki yapı unsurları incelendiğinde morfolojik yolla kelime yapmada her üç dilin de imkanlarından yararlanıldığı görülür. Bunlar içerisinde ağırlık olarak Türkçe, Arapça ve Farsçanın son ekleri kullanılmıştır.

Yenileşme Döneminde Türkçenin *ekleme* yöntemi ile türetilen kelimeler incelendiğinde Türkçe kök ya da gövdelerden yeni kelimeler türetmek gibi bir amaç izlenmediği görülür. Bu dönemde daha çok dilde var olan kelimelerden yeni kelimeler türetme yoluna gidilmiştir. Yani, Türkçe ekler; Türkçe, Arapça, Farsça hatta Fransızca, Yunanca ve İtalyanca gibi kelimelere getirilerek yeni kelimeler yapılmıştır. Bu yolla yapılan kelimelerin sayısı da oldukça fazladır.

İsimden isim yapma eklerinden +cA, +CX, +dAş, -IXk ekleri yeni kelime türetmede yararlanılan eklerdendir. İşlek bir şekilde kullanılan bu eklerle ‘fabrikacı, biletçi, vatandaş, avukatlık, doktorluk’ gibi birçok kelime türetilmiştir.

İsimden fiil yapma eklerinden +IA-, +IAN-, +IAş- ekleri ile ‘elektiriklen-, pudrala-, ruganieş-’ gibi fiiller türetilmiştir. Birleştirme yöntemi ile de birçok kelimenin türetilmiştir.

Arapça morfolojik unsurlardan *ekleme* ve *bükümleme* yöntemleri ile çok sayıda kelime türetilir. Bükümleme yöntemi ile yapılan yeni unsurlarda en çok mastarların kullanıldığı görülür. Sülasî mastarlar, rübâî semâî masdar, rübâî kıyâsî masdarlar olan kelimelerin yanında ism-i fâil ve ism-i mefûller, ism-i mensûb, ism-i mekân gibi isim cinsinden kelimeler de yeni söz türetmede yararlanılan unsurlardandır. Bu unsurlar içerisinde Yenileşme Döneminde kelime türetmede Arapça unsurlar içerisinde en çok nispet y’si ve yapma mastar ekinin (+iyyet) tercih edildiği görülür.

Derlemdeki yeni unsurlar incelendiğinde sözcük türetmede bir iki ek haricinde Farsçanın sondan ekleme özelliğinden çok yararlanıldığı söylenemez. Bu ekler; yer anlamı veren ‘+gâh’ eki ile ‘yapan, eden’ anlamlarını veren ‘-kâr’ ekidir. Bu eklerle ile ‘işaretgâh’ ve ‘muhafazakâr’ gibi kelimeler yapılmıştır.

Türkçe, Arapça ve Farsçanın yeni söz yapma yollarından olan *birleştirme* yöntemiyle yeni unsurlar türetilmiştir. Türkçe birleşik kelimelerin her türünün görüldüğü bu dönemde yeni kelimeler türetilirken belirtisiz isim tamlaması, sıfat tamlaması, isim+fiil ve fiil+fiil yapısında olan birleşik isimlerden ve yardımcı fiille birleşik fiiller yapma yollarından yararlanılmıştır. Bu yollarla ‘arpa suyu, vapur sefinesi, başmakale, kritik et-, vals et-’ gibi birçok birleşik isim ve fiil türetilmiştir.

Arapça *birleştirme* yönteminin yeni kelime yapmada Türkçe ve Farsça birleştirme yöntemleri kadar olmasa da kullanıldığı görülür. ‘Darüşşafaka, darü’l-istihzâr’ bu yolla yapılmış kelimelerdendir.

Yeni kelime türetmede en çok yararlanılan yol, Farsça tamlama olmuştur. Farsça tamlama yapısı Osmanlı Türkçesinin klasik dönemlerinde olduğu gibi bu dönemde de çok yaygın bir şekilde kullanılmış olup ‘âsâr-ı atîka’ ve ‘nâkil-i elektrik’ gibi birçok yeni kelime türetilirken bu yöntemden yararlanıldığı görülür. Farsça diğer birleşik isim şekilleri de yeni kelime türetmede sıklıkla tercih edilen bir yöntem olmuştur. Bu yolla oluşturulan birleşik kelimelerde ‘nâme, hâne’ kelimelerinden yararlanılarak ‘gazetehâne’ ve ‘tiyatronâme’ gibi kelimeler türetilmiştir. Birleşik isimlerin yanında birleşik sıfat yapısında yeni kelimeler de türetilmiştir. ‘Hem, nev, nîm, ser, pür, yek’ kelimeleri ile birleşik sıfat şeklinde kelimeler yapılmıştır. Bunların yanında ‘-fûrûş, -güzâr, -süvâr, -nümâ, -nüvis, -perest, -perver, -şinâs, -zede’ gibi emir gövdesi ve ism-i mefûller ile birleşik sıfat şeklinde Yenileşme Döneminde ‘malûmatfûrûş, maslahatgûzar, bastonsüvâr, politikaşinâs, an’aneperest, vatanperver, felâketzede, lugatnüvis’ gibi yeni kelimeler yapılmıştır.

Yenileşme Döneminde yeni kavramları karşılamak için gerek dilin doğal gelişimi sonucunda gerekse de Batı dillerinden geçen kavramları karşılamak için bazı kelimelerin anlam eklenmesine uğradıkları görülür. Anlam eklemesi yeni yapılan ödünçleme kelimeler de de olmuştur. Mesela ‘Bonmorşe’ kelimesi anlam değişmesine uğrayarak Türkçede yeni bir anlam kazanmıştır. Türkçe kelimelerin önceki yüzyıllarda farklı anlamlara gelen kelimelerin bu dönemde anlam eklenmesine uğradıkları olmuştur. Mesela ‘sergi’ kelimesi Fransızca ‘expozisyon’ kelimesi yerine kullanılmıştır. Arapça kelimeler de anlam değişmesi sıklıkla görülen durumlardandır. ‘Fail, ‘sahne’ gibi tiyatro terimlerine karşılık kullanılan kelimeler olduğu gibi ‘ukâlâ’ ve ‘acâyib’ gibi dilin doğal gelişiminde anlam değiştiren kelimeler de vardır.

Yazı dilinin modernleşmenin ve yeniden yapılanmanın bir gereği olarak bir yandan günlük dile yaklaşıp sadeleşme arzusu, bir yandan da Batıdaki ilmî ve içtimaî gelişmeleri takip ve içselleştirme ihtiyacından doğan yeni kavramları alma veya Türkçeleştirme yönelişi, birçok yönü ile Türkçenin söz varlığını etkilemiş; bir yönüyle de günümüz Türkçesinin hazırlayıcısı olmuştur.

KAYNAKÇA

- Ahmet Mithat: **Dağarcık**, İstanbul, 1871.
- Adamamovic, Milan: **Floransalı Filippo Argenti'nin Notlarına Göre (1553) 16Yüzyıl Türkçesi**, Çev. Aziz Merhan, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2009.
- Akalın, Şükrü H.: “Türkçede Söz Yapımı Yolları ve Sözlükselleşme” **XI. Milli Türkoloji Kongresi Bildirileri**, C.I, 2014, s. 832- 41.
- Akalın, Şükrü H.: “XXI. Yüzyıl TürkçesindeYeni Ögeler (Neolojizmler) ve Yeni Sözcükler” **Türkologiya**, C.I, 2016, s. 21-29.
- Akar, Ali: **Türk Dili Tarihi**, Ankara, Ötüken Yay., 2005.
- Akkol, Mümtaz L.: “Tanzimattan Günümüze Müzikte Modernleşme”, **The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences**, C.IV, S: 2, 2017, s. 310 – 318.
- Aksan, Doğan: **Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2009.
- Aksan, Doğan: “Anlam Alışverişi Olayları ve Türkçe”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten**, 1961, C.IX, s. 207-273.
- Akyıldız, Ali: “Tanzimat Döneminde Belgelerin Şekil, Dil ve Muhteva Yönünden Geçirdiği Bazı Değişiklikler (1839-1856)”, **Osmanlı Araştırmaları XV**, 1995, s. 221-237.
- Akyüz, Kenan: **Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri (1860-1923)**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yay., Ankara, 1979.
- Ali, Seydi: **Lisân-ı Osmânîde Müstamel Lügât-i Ecnebiyye**, Haz. Recep Toparlı, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2021.
- Ali Suavi: **Muhbir**, İstanbul, 1 Ocak 1867.
- Ayverdi, İlhan: **Misalli Büyük Türkçe Sözlük**, İstanbul, Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı Yay., 2005.
- Banguoğlu, Tahsin: **Türkçenin Grameri**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2011.

- Cambridge Dictionary: (Çevrimiçi)<https://dictionary.cambridge.org/tr/>
Venus, 15 Mayıs 2020.
- Çadircı, Musa: **Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı**, Ankara, Türk Tarih Kurumu, 2013.
- Çetinkaya, Yalçın: **Müzik Yazıları**, İstanbul, Kaknüs Yay., 1999.
- Çimen, Hasan;
Bakan, Selahattin: "Türkiye'de Demokrasinin Gelişim Süreci Bakımından Dönemsel Kritiği," **Birey ve Toplum**, C. IX, S. 17, 2019, s. 121-156.
- Dankoff, Robert: **Evliya Çelebi Seyahatnamesi Okuma Sözlüğü**, Çev. Semih Tezcan, İstanbul, Yapı Kredi Yay., 2008.
- Demir, Nurettin: "Ağız Terimi Üzerine," **Türk Bilig**, S. 4, 2002, s. 105-116.
- Develi, Hayati: "İstanbul Türkçesi" **Büyük İstanbul Tarihi**, C. VII, 2015, s. 108-117.
- Develi, Hayati: **Osmanlı Türkçesi Kılavuzu I-II**, İstanbul, Kesit Yay., 2003.
- Develi, Hayati: "Söze Boğulan Tarih: Osmanlı Tarih Yazıcılığının Dili," **Nesrin İnşası: Düzyazıda Dil, Üslup ve Türler- Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları V**, İstanbul, Turkuaz Kitapçılık ve Yayıncılık, 2010.
- Devellioğlu, Ferit: **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Ankara, Aydın Kitabevi, 2001.
- Engin, Osman: **Türkiye Maarif Tarihi**, Eser Matbaası, Ankara, Bizim Büro Basımevi, 1977.
- Eren, Hasan: **Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü**, Ankara, 1999
- Ergin, Muharrem: **Osmanlıca Dersleri**, İstanbul, Boğaziçi Yay., 2000.
- Ergin, Muharrem: **Türk Dil Bilgisi**, İstanbul, Bayrak Yay., 2013.
- Erkan, Arif: **El-Beyan, Arapça-Türkçe Büyük Sözlük**, İstanbul, Yasin Yayınevi, 2010.
- Er-Rusâfî, Ma'rûf: **Yabancı Ağızlı Konuşma Bozukluklarına Reddiye**, Çev. Musa Yıldız, Ankara Türk Dil Kurumu Yay., 2015.
- Fratila, Lorenada: **Words about words. An introduction to English Lexicology**, 2007.

- Gökalp, Ziya: **Türkleşmek İslamlaşma Muasırlaşmak**, İstanbul, Yeni Mecmua, 1918.
- Gülensoy, Tuncer: **Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2011.
- Günay, V. Doğan: **Sözcükbilime Giriş**, İstanbul, Multilingual Yay., 2007.
- Güncel Türkçe Sözlük: (Çevrimiçi) <http://tdk.gov.tr/> 21 Mayıs 2020.
- H. Ree, Kahane, A. Tietze: **The Lingula Franca In The Levant Turkish Nautical Terms Of İtalian And Greek Origin**, İstanbul, ABC Yayınevi, 1988.
- İmer, Kamile: **Dil ve Toplum**, İstanbul, Gündoğan Yay., 1990.
- Johanson, Lars: **Türkçe Dil İlişkilerinde Yapısal Etkenler**, Çev. Nurettin Demir, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2018.
- Karaağaç, Günay: **Türkçenin Dil Bilgisi**, Ankara, Akçağ Yay., 2012.
- Karal, Enver Z.: **Osmanlı Tarihi** C. L, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2011.
- Korkmaz, Zeynep: **Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2013.
- Korkmaz, Zeynep: "Türkiye Türkçesi Üzerindeki Gramer Çalışmaları ve Bu Çalışmaların Günümüzdeki Durumu" **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten**, C.L, S.1, 2002, s.40-59.
- Korkmaz, Zeynep: **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 1992.
- Korkmaz, Zeynep: **Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2011.
- Korkmaz, Zeynep: **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2003.
- Kubbealtı Lugati: (Çevrimiçi) 21 Mayıs 2020 <http://lugatim.com>
- Kushner, David: **Türk Milliyetçiliğinin Doğuşu**, Çev. Şevket Serdar Türet, Rekin Ertem, Fahri Erdem İstanbul, Kervan Yay., 1979.
- Kütükoğlu, Bekir: "Münşeat Mecmualarının Osmanlı Diplomatliği Bakımından Ehemmiyeti," **Vekayinüvis Makaleler**,

- İstanbul Fetih Cemiyeti Yay., İstanbul 1994, s. 217-223.
- Levend, Ağâh Sırrı: **Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay.,1972.
- Lewis, Geoffrey: **Trajik Başarı Türk Dil Reformu**, Çev. Mehmet Fatih Uslu, Çeviribilim Yay., İstanbul, 2019.
- Loubier, Christiane: **De l'usage de l'emprunt Linguistique**, Montréal: Office Québécois de la Langue Française, 2011.
- Mardin, Şerif: **Türk Modernleşmesi**, Makaleler 4, İletişim Yay., İstanbul, 1991.
- Mehmed Said Paşa: **Gazeteci Lisanı**, Sabah Matbaası, İstanbul, 1911.
- Meninski: **Thesaurus Linguarum Orientalium Turcicae-Arabicae - Persicae = Lexicon Turcico - Arabico – Persicum**, Haz. Mehmet Ölmez, Simurg, 1999.
- Muallim Naci: **Lugat-i Naci**, Asr Matbaası, İstanbul, 1894.
- Muallim Naci: **Mecmua-i Muallim**, İstanbul, 1887.
- Mütercim Asım Efendi: **Burhan-ı Katı**, Haz. Mürsel Öztürk, Derya Örs, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2009.
- Mütercim Asım Efendi: **Kamusu'l-Muhit Tercümesi**, Haz. Mustafa KOÇ-Eyyüp Tanrıverdi, Türkiye Yazma Eserler Kurumu, İstanbul, 2013.
- Nişanyan, Sevan: **Nişanyan Sözlük-Çağdaş Türkçenin Etimolojisi**, İstanbul, Liber Plus Yay., 2018.
- Ortabağ, Erol: **Osmanlı İmparatorluğu'nda Bankacılığın Gelişimi ve Regülasyon**, Türkiye Bankalar Birliği, İstanbul, 2018.
- Oxford Dictionary: (Çevrimiçi) <https://www.lexico.com/>, 21 Mayıs 2020.
- Öksüz, Yusuf Z.: **Türkçenin Sadeleşme Tarihi Genç Kalem ve Yeni Lisan Hareketi**, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 1995.
- Özdem, Ragıp Hulusi: "Tanzimattan Beri Yazı Dilimiz", **Tanzimat I**, İstanbul, 1940.
- Parigi, Bernardo da: **Söz Kitabı Türkçe-İtalyanca Sözlük**, Haz. Yavuz Kartallıoğlu, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2015.
- Porzig, Walter: **Dil Denen Mucize**, Çev. Vural Ülkü, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2011.

- Püsküllüoğlu, Ali: **Türkçenin Argo Sözlüğü**, Ankara, Kalkan Matbaacılık, 2012.
- Recaizade Mahmud Ekrem: **Ta'lim-i Edebiyat**, İstanbul, 1911.
- Redhouse, Sir James W.: **Turkish and English Lexicon**, Konstantinople, 1884.
- Renan, Ernest: **Dilin Kökeni Üzerine**, Çev. Atakan Altınörs, İstanbul, Bilge Kültür Sanat Yay., 2015.
- Rey-Debove, Josette: **Lexique, Semitoique**, Paris, Armand Colin, 1998.
- Sadoğlu, Hüseyin: **Türkiye'de Ulusçuluk ve Dil Politikaları**, İstanbul, Bilgi Üniversitesi, 2003.
- Saraç, Tahsin: **Büyük Fransızca-Türkçe Sözlük Grand Dictionnaire Francais-Turc**, Saraç Yay., İstanbul, 2015.
- Seydi Ali Reyis: **Mir'âtü'l-Memâlik**, Haz. Mehmet Kiremit, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 1999.
- Seyitdanlıoğlu, Mehmet: "Tanzimat Dönemi Osmanlı Sanayii" **Tarih Araştırmaları Dergisi**, C. XXVIII, S. 46, 2009, s. 69-53.
- Soyer, Fikret: "Osmanlı Devleti'nde (1839-1908 Tanzimat Dönemi) Beden Eğitimi ve Spor Alanındaki Kurumsal Yapılanmalar ve Okul Programlarındaki Yeri Konusunda Bir İnceleme", **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, C. XXIV, S.1, 2004, s. 209-225.
- Stachowski, Stanislaw: **Wörterbuch der neupersischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen (Osmanlı Türkçesinde yeni Farsça Alıntılar Sözlüğü)**, İstanbul, Simurg Yay. 1998.
- Steingass, Francis Joseph: **A Comprehensive Persian-English Dictionary**, Çağrı Yay., İstanbul, 2005.
- Subaşı, Turgut: "Tanzimat Döneminde Osmanlı Kadını ve Moda" (Çevrimiçi) <https://www.academia.edu/10.04.2020>
- Şemseddin Sami: **Hafta**, İstanbul, 1880.
- Şemseddin Sami: **Kâmûs-ı Türkî**, Dersa'adet İkdâm Matbaası, 1899.
- Şirvanlı Mahmud: **Târih-i İbn-i Kesîr Tercümesi**, Haz. Muhammet Yelten, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 1998.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi: **On Dokuzuncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi**, İstanbul, Çağlayan Kitabevi, 2003.
- Tarama Sözlüğü: Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 1996.

- Tarihçe: (Çevrimiçi)
<https://tip.marmara.edu.tr/fakulte/tarihce12> Kasım 2018.
- Tekin, Şinasi: “Uygurcada Yardımcı Cümleler Üzerine Bir Deneme”, Ankara, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Bellten**, C. XIII, 1965, s. 62.
- Tătaru, Cristina: **An Outline of English Lexicology, Word Formation**, Clujnapoca Limes, 2002.
- Tietze, Andreas: “Woerterbuch der griechischen, slavischen, arabischen und persischen Lehnwörter im Anatolischen Türkisch” **Anadolu Türkçesindeki Yunanca, İslavca, Arapça ve Farsça Ödünçlemeler Sözlüğü**, Der. Mehmet Ölmez, İstanbul, Simurg Yay., 1999.
- Tietze, Andreas: **Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati, (A-V 8 Cilt)** Türkiye Bilimler Akademisi, Ankara, 2019.
- Tietze, Andreas: **Wörterbuch der griechischen, slavischen, arabischen und persischen- Anadolu Türkçesindeki Yunanca, İslavca, Arapça ve Farsça Ödünçlemeler Sözlüğü**, İstanbul, Simurg Yay., 1998.
- Timurtaş, Faruk Kadri: **Osmanlı Türkçesine Giriş**, Bursa, Alfa Yayım Dağıtım, 1998.
- Tramway: (Çevrimiçi)
<https://www.iett.istanbul/tr/main/pages/ostaljik-tramvay-hakkında>, 12 Nisan 2020.
- Tuğlacı, Pars: **Okyanus Ansiklopedik Lügat**, İstanbul, Cem Yayınevi, 1985.
- Toparlı, Recep: “Ahmet Vefik Paşa’nın Lehce-i Osmânî’deki Müvelled Kelimeler”, **IV. Uluslararası Türk Dili Kurultayı**: 24-29 Eylül 2000, Bildiriler II, TDK Yay., Ankara, 2007, s.1779-1784,
- Tulum, Mertol: **17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2011.
- Turan, Fikret: **Seyahatname-i Londra. Tanzimat Bürokratinin Modern Sanayi Toplumuna Bakışı**, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yay., 2009.
- Turan, Fikret: “Forming the modern lexicon of Tanzimat Turkish Word and expression of modernity in Seyahât-nâme-i Londra”, **Turkic Languages**, 2007, pp. 159-181.

- Türkmen, Zekeriya: “Osmanlılar’da Bir Unvan ve Askerî Rütbe” **Türkiye Diyanet Vakfı**, İslam Ansiklopedisi, C. XXXII, 2006, s. 160-161.
- Uygun, Mustafa: **Galatlar Üzerine Bir İnceleme ve Kâmûs-ı Türkî’de Galatlar**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, 2019.
- Uysal, Sermet S.: **Türkçede Yaratılan Fransızca Sözcükler ve Türkçede Anlamları Değiştirilen Fransızca Sözcükler**, Yapı Kredi Yay., İstanbul, 2014.
- Vardar, Berke: **Açıklamalı Dil Bilim Terimleri Sözlüğü**, Multilingual Yay., 2007.
- Viguiet, Pierre François: **Éléments de La Langue Turque**, Kostantinye, 1790.
- Yağmur, Ömer: **17. Yüzyılda Yaşayan Türkçenin Söz Varlığı**, Kesit Yay, İstanbul 2019.
- Yasa, Ş. Alparslan: “Türkçeyi Geliştirme Stratejisi Olarak Tercüme”, **Kebikeç**, Ankara, 2011.
- Yavuz, Kemal: “Galat, Galatat ve Muînî’nin Dildeki Tasarrufları”, **Türk Dünyası Araştırmaları**, 1989, s. 127-148.
- Yılmaz, Ziya: “Şânîzâde Mehmed Atâullah Efendi”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C. 38, 2010, s. 334-336.
- Zengin, Fatin: “Türkçede Batı Kaynaklı Kelimelerin Yoğunluğu ve Yabancılaşma Sebepleri”, **Türkler**, C. XIX, s. 80-101
- Ziya Paşa: **Şiir ve İnşâ**, Londra, Hürriyet, 1868, s. 11.
- Zülfikar, Hamza: **Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 2011.

EKLER

EK 1: TARANAN ESERLER VE KISALTMALARI

A, İFSS, I, 1871	Aleko	İngiltere ve Fransa Sefaret ve Seyahatnâmesi
AB, AH, II, 1900	Âli Bey	Ayyar Hamza
AB, L, II, 1897	Âli Bey	Letâfet
AB, LH, II, 1897	Âli Bey	Lehçetü'l-Hakayık
AB, S, II, 1897	Âli Bey	Seyyâreler
AB, SJ, II, 1898	Âli Bey	Seyahat Jurnalı
AE, EAS, I, 1862	Abdülkerim Efendi	Ebu Ali Sina
AG, HAİD, IV, 1895	Alî Galib	Hint Ahali-i İslâmiyyesinin Dügünleri
AH, HKİE, I, 1866	Ali Haydar	Hükümdârân-ı Kadîmeden İkinci Ersas
AHT, BŞH, IV, 1922	Abdülhak Hâmid Tarhan	Bir Şairin Hezeyanı
AHT, E, IV, 1919	Abdülhak Hâmid Tarhan	Eşber
AHT, ENY, IV, 1924	Abdülhak Hâmid Tarhan	Eserlerimi Nasıl Yazdım
AHT, F, IV, 1916	Abdülhak Hâmid Tarhan	Finten
AHT, H, IV, 1916	Abdülhak Hâmid Tarhan	Hâtırat
AHT, İM, IV, 1880	Abdülhak Hâmid Tarhan	İbn Musa
AHT, L, IV, 1916	Abdülhak Hâmid Tarhan	Liberte
AHT, MM, IV, 1928	Abdülhak Hâmid Tarhan	Makber Mukaddimesi
AHT, N, IV, 1876	Abdülhak Hâmid Tarhan	Nesteren
AHT, N, IV, 1883	Abdülhak Hâmid Tarhan	Nâkâfi
AHT, NK, IV, 1910	Abdülhak Hâmid Tarhan	Namık Kemal'e
AHT, RE, IV, 1916	Abdülhak Hâmid Tarhan	Recaizâde Ekrem'e
AHT, SS, IV, 1875	Abdülhak Hâmid Tarhan	Sabr u Sebat
AHT, Ş, IV, 1881	Abdülhak Hâmid Tarhan	Şiir
AHT, T, IV, 1935	Abdülhak Hâmid Tarhan	Tarık
AHT, TG, IV, 1913	Abdülhak Hâmid Tarhan	Tayflar Geçidi
AHT, YD, IV, 1917	Abdülhak Hâmid Tarhan	Yabancı Dostlar

AHT, Z, IV, 1908	Abdülhak Hâmid Tarhan	Zeynep
AME, ABC, III, 1891	Ahmet Mithat Efendi	Avrupa'da Bir Cevelan
AME, AMŞ, III, 1893	Ahmet Mithat Efendi	Ahmed Metin ve Şirzad
AME, BFN, III, 1887	Ahmet Mithat Efendi	Beşîr Fuâd Nasıl Bir Adamdı
AME, BSD, III, 1876	Ahmet Mithat Efendi	Bekârlık Sultanlık mı Dedin
AME, Ç, III, 1892	Ahmet Mithat Efendi	Çengi
AME, FR, III, 1876	Ahmet Mithat Efendi	Felâtun Bey ile Râkım Efendi
AME, FZ, III, 1871	Ahmet Mithat Efendi	Felsefe-i Zenân
AME, G, III, 1895	Ahmet Mithat Efendi	Gençlik
AME, HOY, III, 1881	Ahmet Mithat Efendi	Henüz On Yedi Yaşında
AME, HPK, III, 1910	Ahmet Mithat Efendi	Hristiyanlık Propagandasına Karşı
AME, HTT, III, 1873	Ahmet Mithat Efendi	Hikâye Tasvir ve Tahriri
AME, İMM, III, 1890	Ahmet Mithat Efendi	İnsanın Mahiyet-i Maddiyesi
AME, JT, III, 1910	Ahmet Mithat Efendi	Jön Türk
AME, LR, III, 1871	Ahmet Mithat Efendi	Letaif-i Rivâyât
AME, M, III, 1882	Ahmet Mithat Efendi	Müşahadat
AME, M, III, 1899	Ahmet Mithat Efendi	Menfâ
AME, Oİ, III, 1872	Ahmet Mithat Efendi	Osmanlıcanın Islahı
AME, RH, III, 1880	Ahmet Mithat Efendi	Romancı ve Hayat
AME, RRH, III, 1890	Ahmet Mithat Efendi	Roman ve Romancılık Hakkında Mütalaamız
AME, V, III, 1883	Ahmet Mithat Efendi	Vah
AP, EL, I, 1846	Akif Paşa	Eş'ar-ı Elhac
AP, ŞMC, I, 1890	Akif Paşa	Şeyh Müştak'a Cevab-nâme
AR, EH, V, 1892	Ahmet Rasim	Endîşe-i Hayat
AR, FA, V, 1922	Ahmet Rasim	Fuhş-ı Atîk
AR, KG, V, 1900	Ahmet Rasim	Kitabe-i Gam
AR, KST, V, 1910	Ahmet Rasim	Külliyât-ı Sa'y ve Tahrîr
AR, MA, V, 1895	Ahmet Rasim	Mektep Arkadaşım
AR, MH, V, 1892	Ahmet Rasim	Meşâkk-ı Hayat
AR, MŞE, V, 1924	Ahmet Rasim	Muharrir, Şair, Edîb
AR, ŞE, V, 1911	Ahmet Rasim	Şehavet-i Edebiye
AR, ŞM, V, 1901	Ahmet Rasim	Şehir Mektupları

AR, TA, I, 1858	Ali Rıza	Tarih-i Amerika
AS, D, II, 1867	Ali Suavi	Dâhiliye
AS, ECAS, II, 1869	Ali Suavi	Esir ve Cariye Alım Satımı
AS, G, II, 1867	Ali Suavi	Gazete
AS, HF, II, 1869	Ali Suavi	Hikmet-i Fisagoras
AS, İ, II, 1867	Ali Suavi	İlim
AS, L, II, 1867	Ali Suavi	Lâyiha
AS, LHT, II, 1869	Ali Suavi	Lisan ve Hatt-ı Türkî
AS, LOİ, II, 1867	Ali Suavi	Lüzumu Olan İlimler
AS, M, II, 1867	Ali Suavi	Maarif
AS, M, II, 1867	Ali Suavi	Mukaddime
AS, Mİ, I, 1853	Abdüllatif Subhi	Miftahü'l-İber
AS, S, II, 1867	Ali Suavi	Serbazlık
AS, SE, II, 1867	Ali Suavi	Serbestlik
AS, ŞPG, II, 1867	Ali Suavi	Şehir Postasiyle Gelen Bir Varakadır
AS, T, II, 1867	Ali Suavi	Ta'rifât
AS, TE, II, 1869	Ali Suavi	Tarîh-i Efkâr
AVP, D, III, 1870	Ahmet Vefik Paşa	Dekbazlık
AVP, F, III, 1870	Ahmet Vefik Paşa	Fıkralar
AVP, T, III, 1808	Ahmet Vefik Paşa	Türk
AVP, TA, III, 1870	Ahmet Vefik Paşa	Tabîb-i Aşk
B, CPS, I, 1884	Belleten	Cevdet Paşa'nın Sadullah Paşa'ya Bir Mektubu
BE, Ş, I, 1864	Behçet Efendi	Şiir
BF, AHGA, V, 1887	Beşir Fuad	Ağla Hey Gözlerim Ağla
BF, B, V, 1885	Beşir Fuad	Beşer
BF, İ, V, 1887	Beşir Fuad	İntikad
BF, M, V, 1887	Beşir Fuad	Mektûbât
BF, S, V, 1884	Beşir Fuad	Soytarı
BF, V, 1887	Beşir Fuad	Voltaire
BF, VH, V, 1885	Beşir Fuad	Victor Hugo
CH, BD, I, 1844	Ceride-i Havâdis	Bir Dolandırıcılık
CH, ÇT, I, 1842	Ceride-i Havâdis	Çocuk Terbiyesi

CH, DNAN, I, 1842	Ceride-i Havâdis	Dünyada Nüfus Artışı ve Neticeleri
CH, EH, I, 1844	Ceride-i Havâdis	Erzurum Havalisi
CH, G, I, 1843	Ceride-i Havâdis	Gazete
CH, İN, I, 1841	Ceride-i Havâdis	İnsaniyet Nedir
CH, K, I, 1842	Ceride-i Havâdis	Kozmora
CH, KS, I, 1843	Ceride-i Havâdis	Kutup Seyahati
CH, TC, I, 1843	Ceride-i Havâdis	Tembellik ve Cehalet
CH, ÜH, I, 1844	Ceride-i Havâdis	Üsküp'ten Haber
CP, T, I, 1865	Cevdet Paşa	Tezâkir
CP, TC, I, 1892	Cevdet Paşa	Tarih-i Cevdet
D, AG, II, 1871	Diyojen	Ahbâr-ı Garibe
D, BG, II, 1871	Diyojen	Bir Gazinoda
D, BMK, II, 1869	Diyojen	Bir Mahalle Kavgası
D, KE, I, 1863	Dâniş	Kuvve-i Elektrikiyye
D, N2, II, 1286	Diyojen	Numara 2
E, MİJ, I, 1862	Edhem	Medhal-i İlm-i Jeoloji
EHT, KP, V, 1910	E. Hazım Tepeayran	Küçük Paşa
EHT, Ö, V, 1910	E. Hazım Tepeayran	Ömrüm
Eİ, EY, V, 1889	Elhac İbrahim	Eskiler ve Yeniler
EN, M, III, 1872	Emin Nihad	Müsameretnâme
EPP, MNP, I, 1871	Edhem Pertev Paşa	Mahmud Nedim Paşa'nın Sadarete Tayininde
EPP, TN, I, 1870	Edhem Pertev Paşa	Tıfl-ı Nâim
ET, EK, II, 1873	Ebüzziya Tevfik	Ecel-i Kaza
ET, FL, II, 1897	Ebüzziya Tevfik	Filoloji-Lengüistik
ET, ME, 1897	Ebüzziya Tevfik	Mecmua-i Ebuzziya
ET, NEO, II, 1911	Ebüzziya Tevfik	Numüne-i Edebiyât-ı Osmaniyye
ET, Ş, II, 1911	Ebüzziya Tevfik	Şinasi
ET, YOT, II, 1910	Ebüzziya Tevfik	Yeni Osmanlılar Tarîhi
FAH, M, III, 1910	Fatma Aliye Hanım	Muhâzarât
FMP, PBM, II, 1867	Fazıl Mustafa Paşa	Paris'ten Bir Mektup
G, MU, I, 1857	Ziya Paşa	Miftahü'l-Ulûm

HB, BGİ, III, 1290	Hasan Bedreddin	Bir Günlük İkbâl
HE, ATİT, I, 1852	Hayrullah Efendi	Avrupa ve Türk-İslam Tarihlerine Göre Tarihin Çağlara ve Devirlere Ayrılması
HE, AZU, I, 1848	Hazine-i Evrâk	Avrupalı Ziraat Usulüne Dair Bir Kitabın Tercümesi
HE, ECN, I, 1849	Hazine-i Evrâk	Elektrik ve Cibâl-i Nâriyye ve Hareket-i Arz Beyanındadır
HE, SPHL, I, 1864	Hazine-i Evrâk	Suphi Paşa Hazretleri'nin Lâyihası'ndan
HH, ŞDM, I, 1863	Hafız Hüseyin	Şekere Dair Malumat
HI, AHY, I, 1883	Hacı İskender	Arzın Hareket-i Yevmiyyesinin Maddeten İsbâtı
HLM, I, 1838		Hikâye-i Leyla ve Mecnun
HRG, BD, V, 1925	H. Rahmi Gürpınar	Ben Deli miyim
HRG, BK, V, 1926	H. Rahmi Gürpınar	Billur Kalb
HRG, C, V, 1914	H. Rahmi Gürpınar	Cadı
HRG, EB, V, 1924	H. Rahmi Gürpınar	Efsuncu Baba
HRG, G, V, 1916	H. Rahmi Gürpınar	Gulyabani
HRG, HB, V, 1916	H. Rahmi Gürpınar	Hazan Bülbülü
HRG, HS, V, 1916	H. Rahmi Gürpınar	Hakka Sığındık
HRG, İ, V, 1898	H. Rahmi Gürpınar	İffet
HRG, KM, V, 1928	H. Rahmi Gürpınar	Kokotlar Mektebi
HRG, KV, V, 1920	H. Rahmi Gürpınar	Kadınlar Vâizi
HRG, KYAİ, V, 1912	H. Rahmi Gürpınar	Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç
HRG, M, V, 1927	H. Rahmi Gürpınar	Mürebbiye
HRG, ME, V, 1899	H. Rahmi Gürpınar	Metres
HRG, MT, V, 1927	H. Rahmi Gürpınar	Muhabbet Tılsımı
HRG, N, V, 1927	H. Rahmi Gürpınar	Nîmetşinas
HRG, SA, V, 1922	H. Rahmi Gürpınar	Son Arzu
HRG, Ş, V, 1912	H. Rahmi Gürpınar	Şıpsevdi

HRG, Ş, V, 1920	H. Rahmi Gürpınar	Şık
HRG, T, V, 1900	H. Rahmi Gürpınar	Tesadüf
HRG, TE, V, 1923	H. Rahmi Gürpınar	Tebessüm-ı Elem
HRG, TG, V, 1926	H. Rahmi Gürpınar	Tutuşmuş Gönüller
HRG, UA, V, 1930	H. Rahmi Gürpınar	Utanmaz Adam
HTE, DM, I, 1895	Hoca Tahsin Efendi	Dil Meselesi
HTE, KM, I, 1895	Hoca Tahsin Efendi	Kopernik Mesleği
HTE, TT, I, 1895	Hoca Tahsin Efendi	Tarih-ı Tekvin
IF, I, 1856		Islahat Fermanı
K, HTA, I, 1862	Kadri	Hikmet-i Tabiiyyeden Alâim-i Semâviyyeye Dair Bir Hoca ile Bir Şâkird Beyninde Muhaveredir
KD, I, 1861		Kişver-i Derûn
KK, HA, I, 1855	Kâmilü'l-Kelâm	Hikâye-i Abbas
KP, Ş, I, 1913	Kazım Paşa	Şiir
LE, TR, I, 1874	Lutfî Efendi	Tercüme-i Robenson
M, ES, I, 1863	Mir'at	Esbâb-ı Servet
MAH, Bİ, IV, 1894	M. Abdülhak Hâmid	Benimle İshak
MAH, KBA, IV, 1881	M. Abdülhak Hâmid	Küçük Bir Asim Büyük Bir Fer'i
MAH, VCG, IV, 1897	M. Abdülhak Hâmid	Viyana Civarından Geçerken
MB, GGBLİİ, I, 1861	Mehmet Bey	Güneşte Görülen Bir Lekenin İlmî İzahı
ME, ZPÇ, II, 1881	Mecmua-i Ebüzziya	Ziya Paşa'nın Çocukluğu
MF, A, I, 1867	Mecmua-i Fünûn	Avavenâme
MF, HPBU, I, 1862	Mecmua-i Fünûn	Hulâsa-i Politikiyeye Ber-Vech- i Umûm
MF, SBM, I, 1868	Mühendis Faik	Seyahatnâme-ı Bahr-ı Muhit
MF, TT, I, 1862	Mecmua-i Fünûn	Telemak Tercümesi
MM, FHH, III, 1911	Mizancı Murad	Fırkamızın Hatt-ı Hareketi
MM, İM, III, 1892	Mizancı Murad	İfade-i Mahsûsa
MM, MM, III, 1909	Mizancı Murad	Mücâhede-i Milliye
MM, TE, III, 1908	Mizancı Murad	Tarih-i Ebu'l-Faruk

MM, TYT, III, 1890	Mizancı Murad	Turfanda mı Yoksa Turfa mı
MM, UNİ, III, 1888	Mizancı Murad	Udebâmızın Numune-i İmtisalleri
MM, VM, III, 1895	Mizancı Murad	Vazife ve Mesuliyet
MM, YS, III, 1908	Mizancı Murad	Yıldız Saray-ı Hümayunu yahut Şarkın Derd-i Aslisi
MN, D, V, 1885	Muallim Naci	Demdeme
MN, IE, V, 1890	Muallim Naci	Istılâhât-ı Edebiye
MN, İ, V, 1887	Muallim Naci	İntikâd
MN, M, V, 1886	Muallim Naci	Mürtecem
MN, MM, V, 1894	Muallim Naci	Muhaberât ve Muhâverât
MN, ÖÇ, V, 1890	Muallim Naci	Ömer'in Çocukluğu
MN, Ş, V, 1882	Muallim Naci	Şiir
MP, DDV, I, 1862	Münif Efendi	Darülfünunda Ders-ı Âm
MP, ETS, I, 1862	Münif Paşa	Vukû-ı Küşâdı
MP, HH, I, 1910	Münif Paşa	Ehemmiyet-i Terbiye-i Sıbyan
MP, İM, I, 1863	Münif Paşa	Hukuk-ı Hürriyet
MP, JJR, I, 1888	Münif Paşa	İmlâ Meselesi
MP, MH, I, 1859	Münif Paşa	Jean Jacques Rousseau'nun
MP, MHT, I, 1862	Münif Paşa	Nouvelle Heloise Namındaki
MP, S, I, 1871	Münif Paşa	Romanından Birinci
MR, Bİ, IV, 1886	Mustafa Reşid	Mektuptur
MR, BK, IV, 1884	Mustafa Reşid	Muhaverât-ı Hikemîye
MR, G, III, 1874	Mehmed Rifat	Mevadd-ı Hikemiyye-ı
MR, GN, IV, 1886	Mustafa Reşid	Telemak
MS, FT, I, 1862	Mehmed Said	Sokrat
MSE, AR, I, 1840	Mustafa Sami Efendi	Bedâiyihî'l-İnşâ
MŞ, ÇİH, III, 1908	Mehmed Şemseddin	Balıkçı Kızı
MŞ, LSA, I, 1862	Mehmed Şemseddin	Görenek
		Gözyaşı Nedir
		Fevâid-i Turuk
		Avrupa Risâlesi
		Çocuklar için Hikâyeler
		Lüzûm-ı Sa'y ve Amel

MŞE, SZH, I, 1861	Mehmed Şerif Efendi	Sanayi ve Ziraattan Hangisinin Hakkımızda Hayırlı Olduğuna Dair
MT, BK, IV, 1882	M. Mehmed Tahir	Bir Kız
MT, T, IV, 1884	M. Mehmed Tahir	Tabiatım
NE, GNMS, I, 1872	Nedim Efendi	Güiver Nâm Müellifin Seyahatnâmesi
NK, BRNT, II, 1910	Namık Kemal	Bir Rivayetin Nakli ve Tenkidi
NK, C, II, 1880	Namık Kemal	Cezmi
NK, EP, II, 1884	Namık Kemal	Evrâk-ı Perişan
NK, ETBB, II, 1886	Namık Kemal	Ebuzziya Tevfik Bey Biraderime
NK, EU, II, 1872	Namık Kemal	Efkâr-ı Umumiyye
NK, G, II, 1875	Namık Kemal	Gülnihal
NK, HE, II, 1911	Namık Kemal	Hürriyet-i Efkâr
NK, İ, II, 1876	Namık Kemal	İntibah
NK, İA, II, 1911	Namık Kemal	İmtızâc-ı Akvâm
NK, İİ, II, 1872	Namık Kemal	İttihad-ı İslâm
NK, LOE, II, 1911	Namık Kemal	Lisan-ı Osmanî'nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazatı şamildir
NK, M, II, 1873	Namık Kemal	Medeniyet
NK, MC, II, 1888	Namık Kemal	Mukaddîme-i Celâl
NK, MPT, II, 1885	Namık Kemal	Mes Prisons Tercümesi Üzerine Kemal Beyi'n Muahezesi
NK, MTY, II, 1881	Namık Kemal	Mektuplar ve Tenkidi Yazılar
NK, OGHD, II, 1910	Namık Kemal	Osman Gazi ve Hukuk Devleti
NK, OT, II, 1887	Namık Kemal	Osmanlı Tarihi
NK, RM, II, 1910	Namık Kemal	Renan Müdâfaanâmesi
NK, Ş, II, 1885	Namık Kemal	Şiir
NK, ŞM, II, 1872	Namık Kemal	Şark Meselesi
NK, TER, II, 1950	Namık Kemal	Talim-i Edebiyat Risalesi
NK, TH, II, 1889	Namık Kemal	Tahrîb-ı Harabat

NN, K, V, 1961	Nâbîzâde Nâzım	Kârîînime
NN, KB, V, 1891	Nâbîzâde Nâzım	Karabibik
NN, MR, V, 1886	Nâbîzâde Nâzım	Mustafa Reşid
NN, Ş, V, 1885	Nâbîzâde Nâzım	Şiir
NN, Z, V, 1896	Nâbîzâde Nâzım	Zehra
O, İSM, I, 1862	Ohanes	İlm-i Servet-i Mîlel
PP, PPL, I, 1853	Pertev Paşa	Pertev Paşa'nın Lâyihası
RB, AS, I, 1839	Rüstem Besim	Avrupa Seyahatnâmesi
RME, A, I, 1872	R. Mahmud Ekrem	Atala
RME, AS, IV, 1889	R. Mahmud Ekrem	Araba Sevdası
RME, ÇBÇY, 1916	R. Mahmud Ekrem	Çok Bilen Çok Yanılır
RME, EBŞ, IV, 1885	R. Mahmud Ekrem	Edebiyat ve Bilhassa Şiir Hakkındaki Fikr-i Mahsûsama Dair Birkaç Lakırdı ki Erbâb-ı Mütalaaya Arz Olunur
RME, NE, IV, 1900	R. Mahmud Ekrem	Nijad Ekrem
RME, SPS, IV, 1882	R. Mahmud Ekrem	Sami Paşazâde Sezai'ye Mektup
RME, Ş, IV, 1889	R. Mahmud Ekrem	Şemsâ
RME, TE, IV, 1896	R. Mahmud Ekrem	Talîm-i Edebiyat
RME, UHD, IV, 1888	R. Mahmud Ekrem	Ufak Hikâyelere Dair Ufacık Bir Mütalaa
RME, Z, IV, 1883	R. Mahmud Ekrem	Zemzeme
RP, NM, I, 1890	Reşid Paşa	Nutk-ı Müretteb
RV, Ş, V, 1888	Recep Vahyi	Şiir
SH, I, 1845		Seyahat-nâme-i Hümâyûn
SL, I, 1852		Seyahat-nâme-i Londra
SP, BM, II, 1911	Safvet Paşa	Berlin Mektubu
SP, DAD, I, 1852	Safvet Paşa	Darülfünun Açılışı Dolayısıyla
SP, Hİ, II, 1878	Süleyman Paşa	Hiss-i İnkılâb
SP, L, II, 1914	Süleyman Paşa	Layiha
SP, OA, II, 1885	Safvet Paşa	On Dokuzuncu Asır
SP, SPBM, I, 1874	Safvet Paşa	Safvet Paşa'nın Bir Mektubu
SP, SPR, II, 1879	Safvet Paşa	Sadullah Paşa'nın Re'fet

SP, SPSP, I, 1926	Safvet Paşa	Bey'e Mektubu Safvet Paşa'nın Sadullah Paşa'ya Mektubu
SP, TT, II, 1877	Süleyman Paşa	Tavâif-i Türk
SPS, BYT, IV, 1900	Samîpaşazâde Sezai	Bir Yazın Tarihi
SPS, ÇD, IV, 1899	Samîpaşazâde Sezai	Çocuklara Dair
SPS, HM, IV, 1897	Samîpaşazâde Sezai	Hâmid'e Mektuplar
SPS, K, IV, 1891	Samîpaşazâde Sezai	Kediler
SPS, KED, IV, 1903	Samîpaşazâde Sezai	Kânun-ı Evvelin Dördüncü Gecesinde Bir Hâtıra
SPS, L, IV, 1903	Samîpaşazâde Sezai	Lisan
SPS, LH, IV, 1898	Samîpaşazâde Sezai	Londra Hâtıratı
SPS, MRB, IV, 1886	Samîpaşazâde Sezai	Mustafa Reşid Bey'e
SPS, P, IV, 1891	Samîpaşazâde Sezai	Pandomima
SPS, PYS, IV, 1924	Samîpaşazâde Sezai	Paris'te Yedi Sene
SPS, S, IV, 1924	Samîpaşazâde Sezai	Sergüzeşt
SPS, SN, IV, 1918	Samîpaşazâde Sezai	Süleyman Nazif
SRP, MA, I, 1877	Sadık Rıfat Paşa	Müntehâbât-ı Âsâr
Ş, ÇİM, I, 1862	Şinasi	Çerkezlerin İstiklâli Meselesi
Ş, DHVD, I, 1863	Şinasi	Darülfünunda Halka Verilen
Ş, OSS, I, 1863	Şinasi	Osmanlı Sanayi Sergisi
		Dersler
Ş, RS, I, 1862	Şinasi	Rus Siyaseti
Ş, SH, I, 1860	Şinasi	Seele Hakkındadır
Ş, TAM, I, 1860	Şinasi	Tercümân-ı Ahvâl
		Mukaddemesi
Ş, VBM, I, 1851	Şinasi	Validesine Bir Mektubu
ŞE, BM, I, 1871	Şerif Efendi	Brezilya Müslümanları
ŞS, G, III, 1876	Şemseddin Sami	Gave
ŞS, KA, III, 1891	Şemseddin Sami	Kâmusu'l-A'lâm
ŞS, KT, III, 1900	Şemseddin Sami	Kâmus-ı Türkî
ŞS, SY, III, 1875	Şemseddin Sami	Seydi Yahya
ŞS, ŞETA, III, 1898	Şemseddin Sami	Şiir ve Edebiyattaki Teceddüd-i Ahirimiz

ŞS, TTF, III, 1875	Şemseddin Sami	Taaşşuk-ı Tal'at ve Fıtnat
T, I, 1850		Tutînâme
TA, AÖD, I, 1861	Tercümân-ı Ahvâl	Avrupa Örneği Demokrasi
TA, MDB, I, 1861	Tercümân-ı Ahvâl	Maarife Dair Bend-i
		Mahsustur
TA, STS, I, 1861	Tercümân-ı Ahvâl	San'at-ı Tıba'atın Sûret-i İcâd ve Zuhura Beyanındadır
TE, HN, I, 1862	Tasvir-i Efkâr	Hukuk-ı Nâs
TE, KÜE, I, 1863	Tasvir-i Efkâr	Köpekler Üzerinde Elektrik
TF, I, 1839		Tanzimat Fermanı
THG, I, 1869		Tercüme-i Hîkâye-i Cenevieve
TK, PH, II, 1873	Teodor Kasab	Pinti Hamid
TK, TMY, II, 1909	Teodor Kasab	Tam Müstebid yahud İşkilli Memo
TV, ABN, I, 1840		Abdûlmecid'in Bir Nutku
TV, BMK, I, 1841	Takvim-i Vekâyi	Buharlı Makinalar ve Küçük İşçi Çocuklar
TV, L, I, 1833	Takvim-i Vekâyi	Londra
TV, MAA, I, 1839	Takvim-i Vekâyi	Meclis-i Ahkâm-ı Adliye'de Meşveret Usulü Hakkında Lâyiha
TV, MIT, I, 1838	Takvim-i Vekâyi	Mekteplerin Islahı ve Tahsil Mecburiyeti
V, FŞ, I, 1862	Vahan	Fevâid-i Şirket
VP, TN, I, 1862	Vartan Paşa	Tarih-i Napolyon
Y, ZKD, I, 1831	Yakovaki	Zikr-i Kraliyet-i Deli Petro
ZP, ET, II, 1854	Ziya Paşa	Endülüs Tarîhi
ZP, EZ, II, 1880	Ziya Paşa	Eşâr-ı Ziyâ
ZP, HM, II, 1874	Ziya Paşa	Harabat Mukaddimesi
ZP, İCH, II, 1870	Ziya Paşa	İdare-i Cumhuriye ile Hükûmet-i Şahsiyenin Farkı
ZP, MM, II, 1868	Ziya Paşa	Mes'ele-i Mûsâvât
ZP, R, II, 1869	Ziya Paşa	Rüyâ
ZP, Şİ, II, 1868	Ziya Paşa	Şiir ve İnşâ

EK 2: YENİ ÖDÜNÇLENEN KELİMELER LİSTESİ

KELİMELER	KAYNAK DİL	KAYNAK DİLDEKİ ŞEKLİ
Abone	(Fr.)	<i>Abonne</i>
Absent	(Fr.)	<i>Absent</i>
Acenta/acente	(İtal.)	<i>Agente</i>
Adaptasyon	(Fr.)	<i>Adaptasyon</i>
Adieu/adiyo	(Fr.)	<i>Adieu</i>
Adres	(Fr.)	<i>Adresse</i>
Ajektif	(Fr.)	<i>Ajektif</i>
Ajur/acur	(Fr.)	<i>Ajour</i>
Akademya/akademi	(Fr.)	<i>Academie</i>
Akorda	(Fr.)	<i>Accord</i>
Aksan	(Fr.)	<i>Accent</i>
Aksiyon	(Fr.)	<i>Action</i>
Aktör	(Fr.)	<i>Acteur</i>
Aktris	(Fr.)	<i>Actrice</i>
Akuarel	(Fr.)	<i>Akuarel</i>
Akü	(Fr.)	<i>Accumulateur</i>
Alabros	(Fr.)	<i>A la brosse</i>
Alafranga	(İtal.)	<i>Alla franca</i>
Alagrek	(Fr.)	<i>Alagrek</i>
Alaparassöz	(Fr.)	<i>Alaparassöz</i>
Alaturka	(İtal.)	<i>Alla turca</i>
Albüm	(Fr.)	<i>Album</i>
Alesta	(İtal.)	<i>Allesta</i>
Alfabe	(Fr.)	<i>Alphabet</i>

Alkali	(Fr.)	<i>Alcali</i>
Altes	(Fr.)	<i>Altesse</i>
Amazon	(Fr.)	<i>Amazone</i>
Amonyak	(Fr.)	<i>Ammoniaque</i>
Amour	(Fr.)	<i>Amour</i>
Ampul	(Fr.)	<i>Ampoule</i>
Analiz	(Fr.)	<i>Analyse</i>
Ananas	(Fr.)	<i>Ananas</i>
Anarşist	(Fr.)	<i>Anarchiste</i>
Anfitiyatro	(Fr.)	<i>Amphithéâtre</i>
Anket	(Fr.)	<i>Enquête</i>
Anonim	(Fr.)	<i>Anonyme</i>
Ansiklopedi	(Fr.)	<i>Encyclopédie</i>
Anti-hasonist	(Fr.)	<i>Anti-hasoniste</i>
Antik	(Fr.)	<i>Antique</i>
Antoloji	(Fr.)	<i>Anthologie</i>
Antropoloji	(Fr.)	<i>Anthropologie</i>
Apartman	(Fr.)	<i>Appartement</i>
Apiko	(İtal.)	<i>A picco</i>
Apolet	(Fr.)	<i>Épaulette</i>
Arduvaz	(Fr.)	<i>Ardoise</i>
Argo	(Fr.)	<i>Argot</i>
Aristokrasi	(Fr.)	<i>Aristocratie</i>
Aristokrat	(Fr.)	<i>Aristocratie</i>
Aristokratik	(Fr.)	<i>Aristocratique</i>
Arkeoloji	(Fr.)	<i>Archéologie</i>
Armoni	(Fr.)	<i>Harmonie</i>

Arnika	(İtal.)	<i>Arnica</i>
Arteziyen	(Fr.)	<i>Artésien</i>
Artist	(Fr.)	<i>Artiste</i>
Arya	(İtal.)	<i>Aria</i>
Asansör	(Fr.)	<i>Ascenseur</i>
Astronom	(Fr.)	<i>Astronome</i>
Astronomi	(Fr.)	<i>Astronomie</i>
Ataşe	(Fr.)	<i>Attaché</i>
Atlet	(Fr.)	<i>Athlète</i>
Atölye	(Fr.)	<i>Atelier</i>
Avara	(İtal.)	<i>Avara</i>
Avrupa	(İtal.)	<i>Eouropa</i>
Avukat	(İtal.)	<i>Avocat</i>
Aylantuz	(Çin.)	<i>Ailanto</i>
Azot	(Fr.)	<i>Azote</i>
Bale	(Fr.)	<i>Balle</i>
Balina	(İtal.)	<i>Ballena</i>
Balo	(İtal.)	<i>Ballo</i>
Balon	(Fr.)	<i>Ballon</i>
Banker	(Fr.)	<i>Banquier</i>
Banknot	(Fr.)	<i>Bank-note</i>
Bant	(Fr.)	<i>Bande</i>
Baraka	(İtal.)	<i>Baracca</i>
Barbar	(Fr.)	<i>Barbare</i>
Barometre	(Fr.)	<i>Barometre</i>
Baron	(Fr.)	<i>Baron</i>
Bavul	(İtal.)	<i>Bavule</i>

Bej	(Fr.)	<i>Beige</i>
Betonarme	(Fr.)	<i>Béto armé</i>
Biftek/büftek	(Fr.)	<i>Bifteck</i>
Bilardo	(İtal.)	<i>Biliardo</i>
Bilet	(Fr.)	<i>Billet</i>
Bira	(İtal.)	<i>Birra</i>
Bisiklet	(Fr.)	<i>Bicyclette</i>
Biyografi	(Fr.)	<i>Biographie</i>
Bizanten	(Fr.)	<i>Byzantin</i>
Blok	(Fr.)	<i>Bloc</i>
Blonde	(Fr.)	<i>Blonde</i>
Boğada	(İtal.)	<i>Bucata</i>
Bolşevik	(Fr.)	<i>Bolchevique</i>
Bombardıman	(Fr.)	<i>Bombardement</i>
Bonjur	(Fr.)	<i>Bonjour</i>
Bonmarşe	(Fr.)	<i>Bon marché</i>
Borsa	(İtal.)	<i>Borsa</i>
Botanik	(Fr.)	<i>Botanique</i>
Boyna	(İtal.)	<i>Baona</i>
Bravo	(Fr.)	<i>Bravo</i>
Briç	(İng.)	<i>Bridge</i>
Bronş	(Fr.)	<i>Bronche</i>
Bronşit	(Fr.)	<i>Broncheite</i>
Broşür	(Fr.)	<i>Brochure</i>
Buldok	(Fr.)	<i>Bouledogue</i>
Bulvar	(Fr.)	<i>Boulevard</i>
Buyyon	(Fr.)	<i>Buyyon</i>

Büfe	(Fr.)	<i>Buffet</i>
Büsküit	(Fr.)	<i>Biscuit</i>
Büst	(Fr.)	<i>Buste</i>
Bütçe	(Fr.)	<i>Budged</i>
Ceket/jaket	(Fr.)	<i>Jaquette</i>
Cermen	(Fr.)	<i>Germain</i>
Ciro	(İtal.)	<i>Giro</i>
Cizvit	(Fr.)	<i>Jésuite</i>
Conservatuvar	(Fr.)	<i>Conservatoire</i>
Critique	(Fr.)	<i>Critique</i>
Çarliston	(İng.)	<i>Charleston</i>
Çay	(Çin.)	<i>Çay</i>
Çetele	(İtal.)	<i>Çetele</i>
Dans	(Fr.)	<i>Danse</i>
Dantel/dantela	(Fr.)	<i>Dentelle</i>
Dekadaizm	(Fr.)	<i>Dekadaisme</i>
Dekadan	(Fr.)	<i>Décadaten</i>
Dekolte	(Fr.)	<i>Décolleté</i>
Dekor	(Fr.)	<i>Décor</i>
Demimondaine	(Fr.)	<i>Demimondaine</i>
Demokrasi	(Fr.)	<i>Démocratie</i>
Depo	(Fr.)	<i>Dépôt</i>
Despot	(Fr.)	<i>Despote</i>
Despotizm	(Fr.)	<i>Despotisme</i>
Dictionnaire	(Fr.)	<i>Dictionnaire</i>
Didon	(Fr.)	<i>Dis donç</i>
Dinamit	(Fr.)	<i>Dynamite</i>

Diorama	(Fr.)	<i>Diorama</i>
Diploma	(İtal.)	<i>Diploma</i>
Diplomat	(Fr.)	<i>Diplomat</i>
Diyabet	(Fr.)	<i>Diabète</i>
Diyalog	(Fr.)	<i>Dialogue</i>
Doktor	(Fr.)	<i>Docteur</i>
Domates/tomatesi	(Rum.)	<i>Domates</i>
Döviz	(Fr.)	<i>Devise</i>
Dram	(Fr.)	<i>Drame</i>
Duble	(Fr.)	<i>Doublé</i>
Duş	(Fr.)	<i>Douche</i>
Düello	(İtal.)	<i>Duello</i>
Düetto	(Fr.)	<i>Duetto</i>
Düzine	(İtal.)	<i>Dosina</i>
Egzersiz	(Fr.)	<i>Exercice</i>
Ekonomi	(Fr.)	<i>Économie</i>
Ekspozisyon	(Fr.)	<i>Exposition</i>
Ekstra	(Fr.)	<i>Extra</i>
Elaman	(Fr.)	<i>Elaman</i>
Elektrik	(Fr.)	<i>Électrique</i>
Elektron	(Fr.)	<i>Électron</i>
Elektroskop	(Fr.)	<i>Électroscope</i>
Elenika	(Rum.)	<i>Elenika</i>
Emperyalizm	(Fr.)	<i>Impérialisme</i>
Engisizyon	(Fr.)	<i>Inquisition</i>
Enstantane	(Fr.)	<i>Instantané</i>
Enstitü	(Fr.)	<i>Înstütut</i>

Entrika	(İtal.)	<i>Intrigue</i>
Espri	(Fr.)	<i>Esprit</i>
Estetik	(Fr.)	<i>Esthétique</i>
Eter	(Fr.)	<i>Éther</i>
Etiket	(Fr.)	<i>Étiquette</i>
Etimolojik	(Fr.)	<i>Étymologique</i>
Etnografya	(Fr.)	<i>Etnografya</i>
Etüd	(Fr.)	<i>Étude</i>
Exposition	(Fr.)	<i>Exposition</i>
Fabrika	(İtal.)	<i>Fabbrica</i>
Fabrikatör	(Fr.)	<i>Fabricateu</i>
Façon	(Fr.)	<i>Façon</i>
Fakfon	(Alm.)	<i>Packfong</i>
Falso	(İtal.)	<i>Falso</i>
Familya	(İtal.)	<i>Famiglia</i>
Fanatizm	(Fr.)	<i>Fanatisme</i>
Fanila	(İtal.)	<i>Flanella</i>
Fantazi	(Fr.)	<i>Fantaisie</i>
Fantazmagorya	(Fr.)	<i>Phantasmagoria</i>
Fantazy	(Fr.)	<i>Fanzatyza</i>
Farbala	(Fr.)	<i>Farbala</i>
Farmason	(Fr.)	<i>Farmasyon</i>
Fatura	(İtal.)	<i>Fattura</i>
Favori	(Fr.)	<i>Favori</i>
Fayton	(Fr.)	<i>Phaéton</i>
Feliksfor	(Fr.)	<i>Feliksfor</i>
Feminizm	(Fr.)	<i>Féminisme</i>

Figüran	(Fr.)	<i>Figurant</i>
Fildikos	(Fr.)	<i>Fildikos</i>
File	(Fr.)	<i>Filet</i>
Filolog	(Fr.)	<i>Philologue</i>
Filolojik	(Fr.)	<i>Philologique</i>
Fiyaka	(Fr.)	<i>Fiaccola</i>
Fizyoloji	(Fr.)	<i>Physiologie</i>
Fizyolojist	(Fr.)	<i>Physiologiste</i>
Flüör	(Fr.)	<i>Fluor</i>
Flüt	(Fr.)	<i>Flüte</i>
Forma	(İtal.)	<i>Forman</i>
Fosforit	(Fr.)	<i>Fosforit</i>
Fotoğraf/fotografya	(Fr.)	<i>Photographe</i>
Foya	(İtal.)	<i>Foglia</i>
Frak	(Fr.)	<i>Frac</i>
Fuaye	(Fr.)	<i>Foyer</i>
Fulya	(İtal.)	<i>Pulia</i>
Galeri	(Fr.)	<i>Galerie</i>
Galibarda	(İtal.)	<i>Garibalde</i>
Galoş/kaloş	(Fr.)	<i>Galoche</i>
Galvanizm	(Fr.)	<i>Galvanisme</i>
Gant	(Fr.)	<i>Gant</i>
Gar	(Fr.)	<i>Gare</i>
Garaj	(Fr.)	<i>Garage</i>
Garnitür	(Fr.)	<i>Garniture</i>
Garson/garçon	(Fr.)	<i>Garçon</i>
Gaz	(Fr.)	<i>Gaz</i>

Gazino	(İtal.)	<i>Casino</i>
Gazoz	(Fr.)	<i>Gazeuse</i>
Genie	(Fr.)	<i>Genie</i>
Geranium	(Fr.)	<i>Geranium</i>
Gitara	(Fr.)	<i>Guitare</i>
Glase	(Fr.)	<i>Glacé</i>
Gram	(Fr.)	<i>Grame</i>
Gramer	(Fr.)	<i>Grammaire</i>
Grameriyen	(Fr.)	<i>Grammairen</i>
Grandük	(Fr.)	<i>Grand-duc</i>
Grev	(Fr.)	<i>Grève</i>
Grup	(Fr.)	<i>Groupe</i>
Gusto	(İtal.)	<i>Gusto</i>
Halley	(İng.)	<i>Halley</i>
Harmoni	(Fr.)	<i>Harmonie</i>
Hidrografi	(Fr.)	<i>Hydrographie</i>
Hidrojen	(Fr.)	<i>Hydorogène</i>
Hotel	(Fr.)	<i>Hotel</i>
Hurya	(İng.)	<i>Hurray</i>
İdeal	(Fr.)	<i>Idéal</i>
İnstruction	(Fr.)	<i>Instruction</i>
İskelet	(Fr.)	<i>Squerette</i>
İskolastik	(Fr.)	<i>Scolastique</i>
İspanyol	(Fr.)	<i>İspanyol</i>
İspirto	(İtal.)	<i>Spirito</i>
İstasyon	(Fr.)	<i>Station</i>
İstatistik	(Fr.)	<i>Statistique</i>

İstatü/statü	(Fr.)	<i>Statut</i>
İstimbot	(İng.)	<i>Steamboat</i>
Jandarma	(Fr.)	<i>Gendarme</i>
Japon	(Fr.)	<i>Japon</i>
Jeoloji	(Fr.)	<i>Géologie</i>
Jest	(Fr.)	<i>Geste</i>
Jimnastik	(Fr.)	<i>Gymnastique</i>
Journal /jurnal	(Fr.)	<i>Journal</i>
Jön	(Fr.)	<i>Joune</i>
Jüpiter	(Fr.)	<i>Jupiter</i>
Jüri	(Fr.)	<i>Juye</i>
Kabineto	(İtal.)	<i>Gabinetto</i>
Kadavra	(İtal.)	<i>Cadavere</i>
Kadro	(İtal.)	<i>Quadro</i>
Kafeşantan	(Fr.)	<i>Café chantant</i>
Kalipso	(Fr.)	<i>Calypso</i>
Kalker	(Fr.)	<i>Calcaire</i>
Kalsiyum	(Fr.)	<i>Calcium</i>
Kamelya	(Fr.)	<i>Camélia</i>
Kanape /kanepe	(Fr.)	<i>Canapé</i>
Kançılarya	(İtal.)	<i>Cancelleria</i>
Kangren	(Fr.)	<i>Gangréne</i>
Kanto	(İtal.)	<i>Canto</i>
Kapişon	(Fr.)	<i>Capuchon</i>
Kapora	(İtal.)	<i>Caparra</i>
Karambol	(Fr.)	<i>Carambole</i>
Karbon	(Fr.)	<i>Carbone</i>

Kardinal	(Fr.)	<i>Cardinal</i>
Karikatür	(Fr.)	<i>Caricature</i>
Karina	(İtal.)	<i>Carena</i>
Karmen	(Fr.)	<i>Carmin</i>
Kartpostal	(Fr.)	<i>Carte postale</i>
Kartvizit	(Fr.)	<i>Carte de visite</i>
Karyola	(İtal.)	<i>Carriola</i>
Kasket	(Fr.)	<i>Casquette</i>
Kastor	(Fr.)	<i>Castor</i>
Kavalye	(Fr.)	<i>Cavaliyer</i>
Kazak	(Fr.)	<i>Casaque</i>
Kıranta	(İtal.)	<i>Quaranta</i>
Kırvat	(Fr.)	<i>Cravate</i>
Kilo/kilogram	(Fr.)	<i>Kilo</i>
Kilometre	(Fr.)	<i>Kilomètre</i>
Klasik	(Fr.)	<i>Classique</i>
Klişe	(Fr.)	<i>Cliché</i>
Klor	(Fr.)	<i>Chlore</i>
Kloş	(Fr.)	<i>Cloche</i>
Koket	(Fr.)	<i>Coquette</i>
Kokot	(Fr.)	<i>Cocotte</i>
Kolej	(Fr.)	<i>Collège</i>
Koleksiyon	(Fr.)	<i>Collection</i>
Kolera	(Fr.)	<i>Choléra</i>
Kolon	(Fr.)	<i>Colonne</i>
Kolonya	(İtal.)	<i>Colonia</i>
Komik	(Fr.)	<i>Comique</i>

Komilfo	(Fr.)	<i>Komilfo</i>
Komisyon	(Fr.)	<i>Commission</i>
Komite	(Fr.)	<i>Comité</i>
Kompartıman	(Fr.)	<i>Compartiment</i>
Komple	(Fr.)	<i>Complet</i>
Kompozitör	(Fr.)	<i>Compositeur</i>
Komünist	(Fr.)	<i>Comministe</i>
Komünizm	(Fr.)	<i>Commonisme</i>
Konferans	(Fr.)	<i>Conférence</i>
Kongre	(Fr.)	<i>Congrès</i>
Konser/konserto	(Fr.)	<i>Concert</i>
Konsol	(Fr.)	<i>Console</i>
Konsolide	(Fr.)	<i>Consolidé</i>
Konsolit	(Fr.)	<i>Consolid</i>
Konstitüsyon	(Fr.)	<i>Consitution</i>
Kontes	(Fr.)	<i>Comtesse</i>
Kontra	(İtal.)	<i>Contra</i>
Konyak	(Fr.)	<i>Cognac</i>
Kopya	(İtal.)	<i>Copia</i>
Koridor	(Fr.)	<i>Corridor</i>
Koro	(İtal.)	<i>Coro</i>
Korse	(Fr.)	<i>Corset</i>
Korvet	(Fr.)	<i>Corvette</i>
Kostüm	(Fr.)	<i>Costume</i>
Kotlet	(Fr.)	<i>Côtelette</i>
Kotra	(Fr.)	<i>Cotre</i>
Kozmetik	(Fr.)	<i>Cosmétique</i>

Kozmografya	(Fr.)	<i>Cosmographie</i>
Kozmoloji	(Fr.)	<i>Cosmologie</i>
Kozmopolit	(Fr.)	<i>Cosmopolite</i>
Kozmorama	(Fr.)	<i>Cosmorama</i>
Kozmos /kozmoz	(Fr.)	<i>Cosmos</i>
Kredito	(İtal.)	<i>Kredito</i>
Krem	(Fr.)	<i>Crème</i>
Kristal	(Fr.)	<i>Cristal</i>
Kritik	(Fr.)	<i>Critique</i>
Kroki	(Fr.)	<i>Croquis</i>
Kronik	(Fr.)	<i>Chronique</i>
Kronometre	(Fr.)	<i>Chronomètre</i>
Kruvaze	(Fr.)	<i>Croisé</i>
Kulüp	(Fr.)	<i>Clüp</i>
Kumanda	(Fr.)	<i>Commandé</i>
Kupon	(Fr.)	<i>Coupon</i>
Kurdela	(İtal.)	<i>Cordella</i>
Kuron	(Fr.)	<i>Couronne</i>
Külot	(Fr.)	<i>Culotte</i>
Kültür	(Fr.)	<i>Culture</i>
Küpür	(Fr.)	<i>Guipure</i>
Laik	(Fr.)	<i>Laïque</i>
Lamba	(Rum.)	<i>Lamba</i>
Lando	(Alm.)	<i>Landau</i>
Lastik	(Fr.)	<i>Élastique</i>
Laterna	(İtal.)	<i>Lanterna</i>
Lavabo	(Fr.)	<i>Lavabo</i>

Libre	(İtal.)	<i>Libra</i>
Libretto	(İtal.)	<i>Libretto</i>
Linguistik/lenguistik	(Fr.)	<i>Linguistique</i>
Lira	(İtal.)	<i>Lira</i>
Lirik	(Fr.)	<i>Lyrique</i>
Lise	(Fr.)	<i>Lycée</i>
Liste	(İtal.)	<i>Lista</i>
Litografi	(Fr.)	<i>Litographie</i>
Loca	(İtal.)	<i>Loggia</i>
Logaritma	(Fr.)	<i>Logarithme</i>
Lokanta	(İtal.)	<i>Locanda</i>
Lokomotif	(Fr.)	<i>Locomotive</i>
Lotarya	(İtal.)	<i>Lotteria</i>
Lüks	(Fr.)	<i>Luxe</i>
Maça	(İtal.)	<i>Mazza</i>
Madalya	(İtal.)	<i>Medaglia</i>
Madalyon	(İtal.)	<i>Médaille</i>
Madam	(Fr.)	<i>Madame</i>
Maestro	(İtal.)	<i>Maestro</i>
Magnezyum	(Fr.)	<i>Magnésium</i>
Majeste	(Fr.)	<i>Majesté</i>
Makaroni	(İtal.)	<i>Maccheroni</i>
Makine	(İtal.)	<i>Macchina</i>
Makinist	(Fr.)	<i>Machiniste</i>
Makinizim	(Fr.)	<i>Makinisme</i>
Maksi	(Fr.)	<i>Maxi</i>
Maltız	(İtal.)	<i>Maltese</i>

Mancana	(İtal.)	<i>Mezzina</i>
Mandalina/mandolina	(ital.)	<i>Mandarino</i>
Mandolin	(Fr.)	<i>Mandoline</i>
Manej	(Fr.)	<i>Manège</i>
Manevra	(İtal.)	<i>Manovra</i>
Maniplatör	(Fr.)	<i>Manipulateur</i>
Manken	(Fr.)	<i>Mannequin</i>
Manolya	(Fr.)	<i>Magnolia</i>
Mantin	(Fr.)	<i>Mantille</i>
Manyetize	(Fr.)	<i>Magnétisé</i>
Marka	(İtal.)	<i>Marca</i>
Maroken	(Fr.)	<i>Maroquin</i>
Mars	(Fr.)	<i>Mars</i>
Marşandiz	(Fr.)	<i>Marchandise</i>
Maske	(Fr.)	<i>Masqué</i>
Mason	(Fr.)	<i>Maçon</i>
Materyal	(Fr.)	<i>Matériel</i>
Materyalist	(Fr.)	<i>Matérialiste</i>
Materyalizm	(Fr.)	<i>Matérialisme</i>
Matmazel	(Fr.)	<i>Mademoiselle</i>
Maun	(Fr.)	<i>Maun</i>
Mayın	(İng.)	<i>Mine</i>
Mayonez	(Fr.)	<i>Mayonnaise</i>
Mega	(Fr.)	<i>Méga</i>
Menajer	(İng.)	<i>Manager</i>
Menü	(Fr.)	<i>Menu</i>
Mersi	(Fr.)	<i>Merci</i>

Metelik	(Fr.)	<i>Metallique</i>
Metre/ metro	(Fr.)	<i>Mètre</i>
Metres	(Fr.)	<i>Maîtresse</i>
Metropolidan	(Fr.)	<i>Métropolitain</i>
Metropolit	(Fr.)	<i>Métropolite</i>
Mezura	(İtal.)	<i>Misura</i>
Mikro	(Fr.)	<i>Micro</i>
Mikrop	(Fr.)	<i>Microp</i>
Milimetre	(Fr.)	<i>Millimètre</i>
Militan	(Fr.)	<i>Militant</i>
Milyar	(Fr.)	<i>Milliard</i>
Milyon	(Fr.)	<i>Millon</i>
Milyoner	(Fr.)	<i>Millonnaire</i>
Mini	(Fr.)	<i>Mini</i>
Minyatür	(Fr.)	<i>Miniature</i>
Minyon	(Fr.)	<i>Mignon</i>
Mister	(İng.)	<i>Mister</i>
Misyoner	(Fr.)	<i>Missionnaire</i>
Mit	(Fr.)	<i>Mythe</i>
Mitoloji	(Fr.)	<i>Mythologie</i>
Mitralyöz	(Fr.)	<i>Mitrailleuse</i>
Moda	(İtal.)	<i>Moda</i>
Model	(Fr.)	<i>Modele</i>
Modist	(Fr.)	<i>Modist</i>
Mola	(İtal.)	<i>Mola</i>
Monolog	(Fr.)	<i>Monologue</i>
Monoton	(Fr.)	<i>Monotone</i>

Monşer	(Fr.)	<i>Monchère</i>
Moralist	(Fr.)	<i>Moraliste</i>
Motosiklet	(Fr.)	<i>Motocyclette</i>
Mozaik	(Fr.)	<i>Mosaïque</i>
Mösyö	(Fr.)	<i>Mösyö</i>
Müze	(Fr.)	<i>Musée</i>
Müzik	(Fr.)	<i>Musique</i>
Müzikal	(Fr.)	<i>Musical</i>
Natura	(İtal.)	<i>Natura</i>
Natural	(Fr.)	<i>Naturel</i>
Natüralist	(Fr.)	<i>Naturaliste</i>
Natüralizm	(Fr.)	<i>Naturalisme</i>
Negatif	(Fr.)	<i>Négatif</i>
Neptün	(Fr.)	<i>Néptune</i>
Not	(Fr.)	<i>Note</i>
Nota	(İtal.)	<i>Nota</i>
Numara/numero	(İtal.)	<i>Numero</i>
Nümismatik	(Fr.)	<i>Numismatique</i>
Observation	(Fr.)	<i>Observation</i>
Oficiyal	(Fr.)	<i>Oficial</i>
Oksijen	(Fr.)	<i>Oxygène</i>
Oktant	(Fr.)	<i>Octant</i>
Olimpiyad	(Fr.)	<i>Olympiade</i>
Omlet	(Fr.)	<i>Omelette</i>
Omnibüs	(Fr.)	<i>Omnibus</i>
Onur	(Fr.)	<i>Honneur</i>
Opera	(İtal.)	<i>Opera</i>

Operatör	(Fr.)	<i>Opérateur</i>
Operet	(Fr.)	<i>Opérette</i>
Orangutan	(Fr.)	<i>Orang-outang</i>
Org	(Fr.)	<i>Orgue</i>
Original	(Fr.)	<i>Original</i>
Orkestra	(Ital.)	<i>Orchestra</i>
Ortodoks	(Fr.)	<i>Orthodoxe</i>
Ortopedi	(Fr.)	<i>Orthopédie</i>
Ospitalye	(Fr.)	<i>Hospital</i>
Otel	(Fr.)	<i>Hôtel</i>
Otobüs	(Fr.)	<i>Autobus</i>
Otomobil	(Fr.)	<i>Automobile</i>
Paket	(Fr.)	<i>Paquet</i>
Palet	(Fr.)	<i>Palette</i>
Palto	(Fr.)	<i>Paletot</i>
Pancur	(Fr.)	<i>Abat-jour</i>
Pantomima	(Fr.)	<i>Pantomime</i>
Panorama	(Fr.)	<i>Panorama</i>
Pansuman	(Fr.)	<i>Pansement</i>
Pantolon/pantolon	(Fr.)	<i>Pantalon</i>
Panteon	(Fr.)	<i>Panthéon</i>
Papa	(Ital.)	<i>Papa</i>
Paratoner	(Fr.)	<i>Paratonnerre</i>
Paravana	(Ital.)	<i>Paravento</i>
Pardesü	(Fr.)	<i>Pardessus</i>
Pardon	(Fr.)	<i>Pardon</i>
Park	(Fr.)	<i>Parc</i>

Parke	(Fr.)	<i>Parquet</i>
Parlamenter	(Fr.)	<i>Parlementaire</i>
Parti	(Fr.)	<i>Parti</i>
Patika	(Bulg.)	<i>Patika</i>
Patiska	(İtal.)	<i>Batista</i>
Payet	(Fr.)	<i>Paillette</i>
Peçete	(İtal.)	<i>Pezzetta</i>
Pelerin	(Fr.)	<i>Pèlerine</i>
Pena	(İtal.)	<i>Penna</i>
Perspektive	(Fr.)	<i>Perspective</i>
Peruka	(Fr.)	<i>Parrucca</i>
Petrol	(Fr.)	<i>Pétrole</i>
Pırlanta	(İtal.)	<i>Brillante</i>
Pike	(Fr.)	<i>Piqué</i>
Piryol	(İtal.)	<i>Prioli</i>
Pirzola	(İtal.)	<i>Brisiola</i>
Piyango	(İtal.)	<i>Biaonco</i>
Piyanist	(Fr.)	<i>Pianiste</i>
Piyano	(İtal.)	<i>Piano</i>
Piyasa	(İtal.)	<i>Piazza</i>
Piyes	(Fr.)	<i>Pièce</i>
Plan	(Fr.)	<i>Plan</i>
Plastron	(Fr.)	<i>Plastron</i>
Plüton	(Fr.)	<i>Pluton</i>
Polemik	(Fr.)	<i>Polémique</i>
Polis	(Fr.)	<i>Police</i>
Politik	(Fr.)	<i>Politique</i>

Politika	(İtal.)	<i>Politica</i>
Polka	(Fr.)	<i>Polka</i>
Pomata	(Fr.)	<i>Pomata</i>
Ponje	(Fr.)	<i>Pongé</i>
Porsiyon	(Fr.)	<i>Portion</i>
Portre	(Fr.)	<i>Portrait</i>
Potasyum	(Fr.)	<i>Potassium</i>
Potin/fotin	(Fr.)	<i>Bottine</i>
Prensip	(Fr.)	<i>Principe</i>
Prizmatik	(Fr.)	<i>Prismatique</i>
Profesör	(Fr.)	<i>Professeur</i>
Program	(Fr.)	<i>Programme</i>
Proje	(Fr.)	<i>Projet</i>
Proletarya	(Fr.)	<i>Prolétariat</i>
Propaganda	(Fr.)	<i>Propaganda</i>
Protestant/protestan	(Fr.)	<i>Protestant</i>
Pruva	(İtal.)	<i>Prova</i>
Psikolog	(Fr.)	<i>Psychologue</i>
Psikoloji	(Fr.)	<i>Psychologie</i>
Pudra	(Fr.)	<i>Poudre</i>
Punç	(İng.)	<i>Punch</i>
Punto	(İtal.)	<i>Punto</i>
Püskül	(İtal.)	<i>Opuscolo</i>
Radyo	(Fr.)	<i>Radio</i>
Radyum	(Fr.)	<i>Radium</i>
Rago	(Fr.)	<i>Rago</i>
Rapor	(Fr.)	<i>Rapport</i>

Realist	(Fr.)	<i>Réaliste</i>
Realite	(Fr.)	<i>Réalité</i>
Realizm	(Fr.)	<i>Réalisme</i>
Reçete	(İtal.)	<i>Ricetta</i>
Redingot	(Fr.)	<i>Redingote</i>
Reel	(Fr.)	<i>Réel</i>
Regülatör	(Fr.)	<i>Régulateur</i>
Reklam	(Fr.)	<i>Réclame</i>
Renseignement	(Fr.)	<i>Renseignement</i>
Restoran	(Fr.)	<i>Restaurant</i>
Reverans/reverence	(Fr.)	<i>Reverence</i>
Revolution	(Fr.)	<i>Revolution</i>
Revolver	(Fr.)	<i>Revolver</i>
Ritim	(Fr.)	<i>Rythme</i>
Rol	(Fr.)	<i>Rôle</i>
Rom	(İng.)	<i>Rum</i>
Roman	(Fr.)	<i>Roman</i>
Romans	(Fr.)	<i>Romance</i>
Romantik	(Fr.)	<i>Romantique</i>
Romantizm	(Fr.)	<i>Romantisme</i>
Romatizma	(Fr.)	<i>Reumatismo</i>
Rop	(Fr.)	<i>Robe</i>
Römorkör	(Fr.)	<i>Remorqueur</i>
Ruayalizm	(Fr.)	<i>Ruayalizm</i>
Sako	(İtal.)	<i>Sacco</i>
Salaş	(Mac.)	<i>Szallas</i>
Salaşpur	(Hint.)	<i>Solapur</i>

Salça	(İtal.)	<i>Salsa</i>
Salon	(ital.)	<i>Salon</i>
Sansür	(Fr.)	<i>Censure</i>
Santigrat	(Fr.)	<i>Centigrade</i>
Santim	(Fr.)	<i>Centime</i>
Santimantalizm	(Fr.)	<i>Sentimentalisme</i>
Santimetre	(Fr.)	<i>Centimètre</i>
Santral	(Fr.)	<i>Central</i>
Savan	(Fr.)	<i>Savane</i>
Semaver	(Rus.)	<i>Semaver</i>
Sembol	(Fr.)	<i>Symbole</i>
Sembolik	(Fr.)	<i>Symbolique</i>
Sembolist	(Fr.)	<i>Symboliste</i>
Sembolizm	(Fr.)	<i>Symbolisme</i>
Senato	(İtal.)	<i>Senato</i>
Sentimental	(Fr.)	<i>Sentimental</i>
Senyör	(Fr.)	<i>Seigneur</i>
Seremoni	(Fr.)	<i>Cérémonie</i>
Serum	(Fr.)	<i>Sérum</i>
Servis	(Fr.)	<i>Service</i>
Sigara	(İsp.)	<i>Cigaro</i>
Sigorta	(İtal.)	<i>Sicurta</i>
Sinema	(Fr.)	<i>Cinéma</i>
Sinik	(Fr.)	<i>Cynique</i>
Sinyor	(İtal.)	<i>Signor</i>
Sirk	(Fr.)	<i>Cirque</i>
Sistem	(Fr.)	<i>Système</i>

Sivil	(Fr.)	<i>Civil</i>
Sivilizasyon	(Fr.)	<i>Civilizasyon</i>
Sivilize	(Fr.)	<i>Civilisé</i>
Skala	(İtal.)	<i>Scala</i>
Skandal	(Fr.)	<i>Scandale</i>
Sodyum	(Fr.)	<i>Sodium</i>
Sommatıon	(Fr.)	<i>Sommatıon</i>
Sonnet	(Fr.)	<i>Sonnet</i>
Sos	(Fr.)	<i>Sauce</i>
Sosis	(Fr.)	<i>Saucisse</i>
Sosyal	(Fr.)	<i>Social</i>
Sosyalizm	(Fr.)	<i>Socialisme</i>
Sosyete	(Fr.)	<i>Société</i>
Souverainete	(Fr.)	<i>Souverainete</i>
Sovyet	(Rus.)	<i>Soviet</i>
Spiritizma	(Fr.)	<i>Spiritisme</i>
Spiritüel	(Fr.)	<i>Spirituel</i>
Spor	(Fr.)	<i>Sport</i>
Sportmen	(İng.)	<i>Sportmen</i>
Statü	(Fr.)	<i>Statut</i>
Suare/suvare	(Fr.)	<i>Soirée</i>
Sufle	(Fr.)	<i>Soufflé</i>
Sujet	(Fr.)	<i>Sujet</i>
Supap	(Fr.)	<i>Soupape</i>
Süje	(Fr.)	<i>Sujet</i>
Süspe	(Fr.)	<i>Suspect</i>
Şampanya	(Fr.)	<i>Champagne</i>

Şanjan	(Fr.)	<i>Changeant</i>
Şans	(Fr.)	<i>Chance</i>
Şarlatan	(Fr.)	<i>Charlatan</i>
Şartröz	(Fr.)	<i>Chartreuse</i>
Şato	(Fr.)	<i>Château</i>
Şef	(Fr.)	<i>Chef</i>
Şık	(Fr.)	<i>Chic</i>
Şifre	(Fr.)	<i>Chiffre</i>
Şimendöfer	(Fr.)	<i>Chemin de fer</i>
Şose	(Fr.)	<i>Chaussée</i>
Şövaleresk	(Fr.)	<i>Chevaleresk</i>
Şövalye	(Fr.)	<i>Chevalier</i>
Tablet	(Fr.)	<i>Tablette</i>
Tablo	(Fr.)	<i>Tableau</i>
Takunya	(Rum.)	<i>Takunya</i>
Tart	(Fr.)	<i>Tarte</i>
Tayfun	(İng.)	<i>Typhoon</i>
Teleskop	(Fr.)	<i>Télescope</i>
Telgraf/telgrafya	(Fr.)	<i>Télégraphe</i>
Tempo	(İtal.)	<i>Tempo</i>
Tennis	(Fr.)	<i>Tennis</i>
Tentene	(Fr.)	<i>Dentelle</i>
Teoloji	(Fr.)	<i>Théologie</i>
Teori	(Fr.)	<i>Théorie</i>
Terasa	(Fr.)	<i>Terrasse</i>
Tıpa	(İtal.)	<i>Tıpa</i>
Tifo	(Fr.)	<i>Typhoide</i>

Tirbuşon	(Fr.)	<i>Tire-bouchon</i>
Tiyatro/teatro	(İtal.)	<i>Teatro</i>
Toka	(İtal.)	<i>Toka</i>
Topografya	(Fr.)	<i>Topoğrafya</i>
Tornistan	(İtal.)	<i>Torno stante</i>
Torpedo	(İng.)	<i>Torpedo</i>
Tradüksüyon	(Fr.)	<i>Tradüction</i>
Trajedi/ trajedyä	(Fr.)	<i>Tragédie</i>
Trajikomik	(Fr.)	<i>Tragi-comique</i>
Tramvay	(İng.)	<i>Tramway</i>
Tren	(Fr.)	<i>Train</i>
Triko	(Fr.)	<i>Tricot</i>
Trilyon	(Fr.)	<i>Trillion</i>
Turkuvaz	(Fr.)	<i>Turquoise</i>
Turne	(Fr.)	<i>Tournée</i>
Tuvalet	(Fr.)	<i>Toilette</i>
Tül	(Fr.)	<i>Tulle</i>
Tümülüs	(Fr.)	<i>Tumulus</i>
Tünel	(İng.)	<i>Tunnel</i>
Ustunç	(İtal.)	<i>Astuccio</i>
Üniforma	(Fr.)	<i>Uniforma</i>
Üniversite	(Fr.)	<i>Université</i>
Vagon	(İng.)	<i>Wagon</i>
Valiz	(Fr.)	<i>Valise</i>
Vals	(Fr.)	<i>Valse</i>
Vanilya	(İtal.)	<i>Vaniglia</i>
Vapur/vapor/vapör	(Fr.)	<i>Vapeur</i>

Vatman	(Fr.)	<i>Wattman</i>
Vazo	(İtal.)	<i>Vaso</i>
Venüs	(Fr.)	<i>Vénus</i>
Vida	(İtal.)	<i>Vite</i>
Villa	(İtal.)	<i>Villa</i>
Vinç	(İng.)	<i>Winch</i>
Violet	(Fr.)	<i>Violet</i>
Viski	(İng.)	<i>Whisky</i>
Vitriyöll	(Fr.)	<i>Vitriol</i>
Vizite	(İtal.)	<i>Visité</i>
Vodvil	(Fr.)	<i>Vaudeville</i>
Volkan	(Fr.)	<i>Volcan</i>
Votka	(Rus.)	<i>Votka</i>

EK 3: YENİ TÜRETİLEN KELİMELER LİSTESİ

KELİMELER	YAPI	TÜREME ŞEKLİ	KARŞILIKLARI
Âbide	(Ar.)	Ekleme	
Acentehâne	(Fars.)	Birleştirme	
Adese	(Ar.)	Anlam Ekleme	<i>Lentille</i>
Ahlâkiyât	(Ar.)	Ekleme	<i>Éthique</i>
Âidât	(Ar.)	Anlam Ekleme	
Alafrangalaşmak	(T.)	Ekleme	
Alılık	(T.)	Ekleme	
Ameliyat	(Ar.)	Ekleme	
Ameliyathâne	(Fars.)	Birleştirme	
An'ane	(Ar.)	Ekleme	<i>Tradition</i>
Antikacılık	(T.)	Ekleme	
Arpa suyu	(T.)	Anlam Ödünçlemesi	<i>Bira</i>
Âsâr-ı Atika	(Fars.)	Birleştirme	
Asistanlık	(T.)	Ekleme	
Atkı	(T.)	Ekleme	
Avâm-ı Müstehlik	(Fars.)	Birleştirme	
Avukatlık	(T.)	Ekleme	
Bab-ı âli	(Fars.)	Birleştirme	
Balayı	(T.)	Anlam Ödünçlemesi	<i>Lune de Miel</i>
Basım	(T.)	Ekleme	
Basmacılık	(T.)	Ekleme	
Bastonsüvâr	(Fars.)	Birleştirme	
Başkumandan	(T.)	Birleştirme	
Başlangıç	(T.)	Ekleme	
Başmakale	(T.)	Birleştirme	<i>Éditorial</i>
Başmuharrir	(T.)	Birleştirme	<i>Éditeur</i>
Başvekillik	(T.)	Birleştirme	
Behimiyet	(Ar.)	Ekleme	<i>Hébutude</i>
Beynelmilel	(Ar.)	Anlam Ödünçlemesi	<i>International</i>
Birahâne	(Fars.)	Birleştirme	
Bitim	(T.)	Ekleme	
Briyantınlenmek	(T.)	Ekleme	
Buluş	(T.)	Ekleme	
Can Kurtaran Gömleği	(T.)	Birleştirme	
Ceddaniyet	(Ar.)	Ekleme	<i>Atavizme</i>
Cemiyetgâh	(Fars.)	Ekleme	
Cenk vapuru	(T.)	Birleştirme	
Cereyân	(Ar.)	Anlam Ekleme	
Ceride	(Ar.)	Anlam Ekleme	<i>Journal</i>
Cezve	(Ar.)	Anlam Ekleme	
Ciyâdet	(Ar.)	Bükümlene	
Cumhuriyet	(Ar.)	Ekleme	<i>République</i>
Çarlık	(T.)	Ekleme	
Çıkar	(T.)	Ekleme	
Dârü'l-İstihzâr	(Ar.)	Birleştirme	<i>Laboratoire</i>
Darü'l-Muallimîn	(Ar.)	Birleştirme	
Da'vetnâme	(Fars.)	Birleştirme	
Davranış	(T.)	Ekleme	

Demiryol	(T.)	Anlam Ödünçlemesi	<i>Chemin de fer</i>
Demiryol Makasçısı	(T.)	Birleştirme	
Dershane	(Fars.)	Birleştirme	
Destgâh	(Fars.)	Anlam Ekleme	<i>Fabbrica</i>
Destgâh Sahibi	(T.)	Birleştirme	<i>Fabricateur</i>
Devlet Adamı	(T.)	Anlam Ödünçlemesi	<i>Horuma 'etat</i>
Diplomatlık	(T.)	Ekleme	
Direktörlük	(T.)	Ekleme	
Diş Fırçası	(T.)	Anlam Ödünçlemesi	<i>Brosse à dents</i>
Döküm	(T.)	Ekleme	
Dönemeç	(T.)	Ekleme	
Eczahane	(Fars.)	Birleştirme	
Efkâr-ı Umûmiye	(Fars.)	Anlam Ödünçlemesi	<i>Opinion Publique</i>
Ehemmiyet	(Ar.)	Ekleme	
Ele başı	(T.)	Birleştirme	
Elektriklenmek	(T.)	Ekleme	
Elektriknümâ	(Fars.)	Birleştirme	<i>Électroscope</i>
elsine-i Terkibîye	(Fars.)	Birleştirme	
elsine-i Hecâiye	(Fars.)	Birleştirme	
elsine-i Tasrîfiye	(Fars.)	Birleştirme	
Enâniyyet	(Ar.)	Ekleme	
Esmân	(Ar.)	Anlam Ekleme	
Evaltı	(T.)	Birleştirme	
Evveliyet	(Ar.)	Ekleme	<i>Primauté</i>
Fabrikacı	(T.)	Ekleme	<i>Fabricateur</i>
Fabrike etmek	(T.)	Birleştirme	
Facia	(Ar.)	Anlam Ekleme	<i>Tragédie</i>
Fâhime	(Ar.)	Ekleme	<i>Entelekt</i>
Faraziye	(Ar.)	Ekleme	<i>Théorie</i>
Okur yazar	(T.)	Birleştirme	
Fecaât	(Ar.)	Anlam Ekleme	
Felâketzede	(Fars.)	Birleştirme	
Felekiyât	(Ar.)	Ekleme	<i>Astronomie</i>
Fenn-i Cedîd	(Fars.)	Birleştirme	
Ferik	(Ar.)	Anlam Ekleme	
Fıkra	(Ar.)	Anlam Ekleme	<i>Blague</i>
Fırka-i Felâsefe	(Fars.)	Birleştirme	
Filologluk	(T.)	Ekleme	
Fosforiyet	(Ar.)	Ekleme	
Fotoğraf Makinası	(T.)	Birleştirme	
Gayr-i nâkil-i elektrik	(Fars.)	Birleştirme	<i>Insuler</i>
Gazeteci	(T.)	Ekleme	<i>Journaliste</i>
Gazetecilik	(T.)	Ekleme	
Gazetehâne	(Fars.)	Birleştirme	
Gazinocu	(T.)	Ekleme	
Gazyağı	(T.)	Anlam Ödünçlemesi	<i>Gaz de Houille</i>
Gecelik	(T.)	Ekleme	
Görenek	(T.)	Ekleme	
Görgü	(T.)	Ekleme	
Hacıyatmaz	(T.)	Birleştirme	
Hafiye	(Ar.)	Ekleme	<i>Détective</i>
Hâile	(Ar.)	Anlam Ekleme	<i>Tragédie</i>

Hakimiyet-i Halk	(Fars.)	Anlam Ödünçlemesi	<i>Souverainete du peuple</i>
Halaskâr	(Fars.)	Ekleme	
Hâlet-i Rûhiye	(Fars.)	État d'âme	
Hareket ve Riyâzet-i Bedeniyye	(Fars.)	Birleştirme	<i>Gymnastique</i>
Hastahane	(Fars.)	Birleştirme	
Hâtîrât	(Ar.)	Ekleme	
Hava Gazi	(T.)	Birleştirme	
Hayalperest	(Fars.)	Birleştirme	
Hem-fikir	(Fars.)	Birleştirme	
Heykeltıraş	(Fars.)	Birleştirme	
Heykeltıraşlık	(T.)	Ekleme	
Hikâye	(Ar.)	Anlam Eklemesi	
Hintyağı	(T.)	Birleştirme	
Hotelci/otelci	(T.)	Ekleme	
Hükûmet-i Cumhuriyye	(Fars.)	Birleştirme	
Hükûmet-i İcrâiyye	(Fars.)	Birleştirme	
Hükûmet-i Meşruta	(Fars.)	Birleştirme	
Hükûmet-i Vâhid	(Fars.)	Birleştirme	<i>Monarchie</i>
Hürriyet	(Ar.)	Ekleme	<i>Liberté</i>
Hürriyetperver	(Fars.)	Birleştirme	
Hürriyetsizlik	(T.)	Ekleme	
İbcâl	(Ar.)	Bükümleme	
İbtisâr	(Ar.)	Bükümleme	
İbzâl	(Ar.)	Bükümleme	
İctimâi	(Ar.)	Bükümleme	<i>Social</i>
İctisâr	(Ar.)	Bükümleme	
İçtimâiyât	(Ar.)	Ekleme	<i>Sociologie</i>
İdarehâne	(Fars.)	Birleştirme	
İgbirâr	(Ar.)	Bükümleme	
İğrenç	(T.)	Ekleme	
İhrâcât	(Ar.)	Ekleme	<i>Exportation</i>
İhtâr	(Ar.)	Bükümleme	
İlâhiyyât	(Ar.)	Ekleme	<i>Théologie</i>
İlm-i Menâzıra	(Fars.)	Birleştirme	<i>Perspective</i>
İlmü'l-Elsine	(Ar.)	Birleştirme	<i>Linguistique</i>
İmâlâtgâh	(Fars.)	Ekleme	
İmparatorluk	(T.)	Ekleme	
İncimâd	(Ar.)	Bükümleme	
İnsaniyetperver	(Fars.)	Birleştirme	
İnsiyâk	(Ar.)	Bükümleme	<i>Instinct</i>
İrkâb	(Ar.)	Bükümleme	
İstifsâr	(Ar.)	Bükümleme	
İstihbâr	(Ar.)	Bükümleme	
İstihsâl	(Ar.)	Bükümleme	
İstiknâh	(Ar.)	Bükümleme	
İstikrâ'	(Ar.)	Bükümleme	<i>Épagogique</i>
İstikşâf	(Ar.)	Bükümleme	
İstiktâb	(Ar.)	Bükümleme	
İstimlâk	(Ar.)	Bükümleme	
İstimzâç	(Ar.)	Bükümleme	
İşaretgâh	(Fars.)	Ekleme	<i>Télégraphe</i>
İthâlât	(Ar.)	Ekleme	<i>Importations</i>

İttihatçı	(T.)	Ekleme	
İzâm	(Ar.)	Bükümleme	
Kâime	(Ar.)	Ekleme	
Karakolhane	(Fars.)	Birleştirme	
Katar	(Ar.)	Anlam Eklemesi	<i>Train</i>
Kavuniçi	(T.)	Birleştirme	
Kazazede	(Fars.)	Birleştirme	
Kerime	(Ar.)	Ekleme	
Kıt'a	(Ar.)	Anlam Eklemesi	
Kitabbasmahâne	(Fars.)	Birleştirme	
Konsoloshane	(Fars.)	Birleştirme	
Kraliyet	(Ar.)	Ekleme	
Kumanda et-	(T.)	Birleştirme	
Kumandanlık	(T.)	Ekleme	
Küre-i Arz	(Fars.)	Birleştirme	
Küre-i Hava	(Fars.)	Birleştirme	<i>Atmosphère</i>
Lahika	(Ar.)	Anlam Eklemesi	<i>Préfixe/ Suffixe</i>
Lekedâr	(Fars.)	Ekleme	
Lokanta Uşağı	(T.)	Birleştirme	<i>Garçon</i>
Lokantacı	(T.)	Ekleme	
Lu'bgâh	(Fars.)	Ekleme	
Lügatnüvis	(Fars.)	Birleştirme	
Maceraperest	(Fars.)	Birleştirme	
Mağduriyet	(Ar.)	Ekleme	
Mahcûbiyet	(Ar.)	Ekleme	
Mahfaza	(Ar.)	Bükümleme	
Mahrek	(Ar.)	Bükümleme	
Mahremiyet	(Ar.)	Ekleme	
Mahviyet	(Ar.)	Ekleme	
Mahya < Mahiyye	(Ar.)	Ekleme	
Mahzûbiyet	(Ar.)	Ekleme	
Makarr-ı Eyalet	(Fars.)	Birleştirme	
Makineci	(T.)	Ekleme	
Malikâne	(Fars.)	Ekleme	
Malûmatfûrûş	(Fars.)	Birleştirme	
Manyetizmacı	(T.)	Ekleme	
Maslahatgûzar	(Fars.)	Birleştirme	
Mâsûmiyet	(Ar.)	Ekleme	
Masûniyet	(Ar.)	Ekleme	
Matbaacı	(T.)	Ekleme	
Matrûş	(Ar.)	Bükümleme	
Mazbata	(Ar.)	Ekleme	
Mebûs	(Ar.)	Bükümleme	<i>Député</i>
Mecidiye	(Ar.)	Ekleme	
Mecmua	(Ar.)	Ekleme	
Mecmûa-i Mevkûte	(Fars.)	Birleştirme	
Medeniyetsizlik	(T.)	Ekleme	
Mefkûre	(Ar.)	Ekleme	<i>Idéal</i>
Mekteb-i Âli	(Fars.)	Birleştirme	<i>Université</i>
Mekteb-i Harbiye	(Fars.)	Birleştirme	
Mekteb-i İdâdi	(Fars.)	Birleştirme	<i>Lycée</i>
Memnûiyet	(Ar.)	Ekleme	
Memûr	(Ar.)	Anlam Eklemesi	<i>Officier</i>
Menfaatperest	(Fars.)	Birleştirme	

Menkûbiyet	(Ar.)	Ekleme	
Merâsim	(Ar.)	Anlam Eklemesi	
Merhûme	(Ar.)	Ekleme	
Merkeziyet	(Ar.)	Ekleme	
Mesâî	(Ar.)	Anlam Eklemesi	
Mesiregâh	(Fars.)	Ekleme	
Meslek	(Ar.)	Anlam Eklemesi	<i>Système</i>
Meşguliyet	(Ar.)	Ekleme	
Meşrutiyet	(Ar.)	Ekleme	<i>Charte</i>
Metreslik	(T.)	Ekleme	
Mevki-i Mahsûsa	(Fars.)	Birleştirme	<i>Loggia</i>
Mevki-i Temâşâ	(Fars.)	Birleştirme	<i>Scène</i>
Mevzûat	(Ar.)	Ekleme	
Mile'l-i Mahkûme	(Fars.)	Birleştirme	
Millet	(Ar.)	Anlam Eklemesi	<i>Nation</i>
Milliyet	(Ar.)	Ekleme	
Ministroluk	(T.)	Ekleme	
Modistlik	(T.)	Ekleme	
Muafiyet	(Ar.)	Ekleme	
Muâheze	(Ar.)	Anlam Eklemesi	<i>Critique</i>
Muâsır	(Ar.)	Anlam Eklemesi	<i>Contemporain</i>
Muâşaka	(Ar.)	Bükümleme	
Mudhike	(Ar.)	Ekleme	<i>Comédié</i>
Muhâbere	(Ar.)	Bükümleme	
Muhafazakâr	(Fars.)	Ekleme	
Muhalliyetü'l-hevâ makinesi	(T.)	Birleştirme	
Muhtâr	(Ar.)	Anlam Eklemesi	
Muhtariyet	(Ar.)	Ekleme	
Musikişinâs	(Fars.)	Birleştirme	
Muşmulalaş-	(T.)	Ekleme	
Mutantan	(Ar.)	Bükümleme	
Müdde-i Umûmî	(Fars.)	Birleştirme	
Müdellet	(Ar.)	Bükümleme	
Mühimmât	(Ar.)	Ekleme	
Münâkil	(Ar.)	Bükümleme	<i>Paratonnerre</i>
Münekkid	(Ar.)	Bükümleme	
Mürteci	(Ar.)	Bükümleme	<i>Réactionnaire</i>
Mürtesem	(Ar.)	Bükümleme	
Müstantik	(Ar.)	Bükümleme	
Müstemleke	(Ar.)	Ekleme	<i>Colonie</i>
Müsteşrik	(Ar.)	Bükümleme	<i>Oriental</i>
Müşîr	(Ar.)	Bükümleme	
Müşiriyet	(Ar.)	Ekleme	
Mütebâki	(Ar.)	Bükümleme	
Müteneffiz	(Ar.)	Bükümleme	
Müteşerri	(Ar.)	Bükümleme	
Müvellidü'l-Humuza	(Ar.)	Birleştirme	<i>Hydrogène</i>
Müvellidü'l-Mâ	(Ar.)	Birleştirme	<i>Oxygène</i>
Müzehâne	(Fars.)	Birleştirme	
Nailiyet	(Ar.)	Ekleme	
Nakil-i Elektrik	(Fars.)	Birleştirme	<i>Conducteur</i>
Nâşirlik	(T.)	Ekleme	
Natikiyet	(Ar.)	Ekleme	

Nazariye	(Ar.)	Ekleme	<i>Théorie</i>
Nâzır	(Ar.)	Anlam Eklemesi	
Neşreyle-	(T.)	Birleştirme	
Nısfîyet	(Ar.)	Ekleme	
Nûranîyet	(Ar.)	Ekleme	
Nûmunehâne	(Fars.)	Birleştirme	
Nüve	(Ar.)	Ekleme	
Orgcu	(T.)	Ekleme	
Osmanlıca	(T.)	Ekleme	
Örgü	(T.)	Ekleme	
Papalık	(T.)	Ekleme	
Patrikhâne	(Fars.)	Birleştirme	
Patriklik	(T.)	Ekleme	
Perde	(Fars.)	Anlam Eklemesi	
Polîçecilik	(T.)	Ekleme	
Polîtıkacı	(T.)	Ekleme	<i>Politicien</i>
Polîtikaşinâs	(Fars.)	Birleştirme	<i>Politicien</i>
Polka et-	(T.)	Birleştirme	
Portakalcı	(T.)	Ekleme	
Postacılık	(T.)	Ekleme	
Pudralan-	(T.)	Ekleme	
Romancı	(T.)	Ekleme	
Romancılık	(T.)	Ekleme	
Ruganileş-	(T.)	Ekleme	
Sabâvet	(Ar.)	Bükümleme	
Sâhib-i Varaka	(Fars.)	Birleştirme	
Sahne	(Ar.)	Anlam Eklemesi	<i>Scène</i>
Samimiyet	(Ar.)	Ekleme	
Sanayi	(Ar.)	Anlam Eklemesi	
Sanayici	(T.)	Ekleme	
Sebebiyet	(Ar.)	Ekleme	
Sefâlet	(Ar.)	Bükümleme	
Selâhiyet	(Ar.)	Ekleme	
Serbazlık	(T.)	Ekleme	<i>Égalité</i>
Sergi	(T.)	Anlam Eklemesi	<i>Expoziton</i>
Ser muharrir	(Fars.)	Birleştirme	<i>Éditeur</i>
Ser mürettib	(Fars.)	Birleştirme	
Siyasetçi	(T.)	Ekleme	
Siyasiyât	(Ar.)	Ekleme	<i>Politique</i>
Sporcu	(T.)	Ekleme	
Suflörlük	(T.)	Ekleme	
Sulu boya	(T.)	Birleştirme	
Sürüm	(T.)	Ekleme	<i>Tirage</i>
Şaheser	(Fars.)	Anlam Eklemesi	<i>Chef d'oeuvre</i>
Şakul-i Elektrikî	(Fars.)	Birleştirme	
Şarkiyât	(Ar.)	Ekleme	<i>Oriental</i>
Şîpsevdi	(T.)	Birleştirme	
Taammüm	(Ar.)	Bükümleme	
Taannüd	(Ar.)	Bükümleme	
Tabet-	(T.)	Birleştirme	
Tabâbet,	(Ar.)	Bükümleme	
Tahattur	(Ar.)	Bükümleme	
Tahkîm	(Ar.)	Bükümleme	
Takim Elbise	(T.)	Birleştirme	<i>Costume</i>

Tamâmiyet	(Ar.)	Ekleme	
Tangoculuk	(T.)	Ekleme	
Tarafgir	(Fars.)	Birleştirme	
Taşra	(T.)	Anlam Eklemesi	
Tatmîn	(Ar.)	Bükümleme	
Tayyâre	(Ar.)	Bükümleme	<i>Aéroplan</i>
Tebahhur	(Ar.)	Bükümleme	
Tebaiyet	(Ar.)	Ekleme	
Tedbîr-i Servet	(Fars.)	Birleştirme	<i>Économie politique</i>
Tederrüs	(Ar.)	Bükümleme	
Tedfîn	(Ar.)	Bükümleme	
Teessüs	(Ar.)	Bükümleme	
Tefrika	(Ar.)	Ekleme	<i>Feuilleton</i>
Telemmüz	(Ar.)	Bükümleme	
Telgrafçı	(T.)	Ekleme	
Telgrafhâne	(Fars.)	Birleştirme	
Temhîr	(Ar.)	Bükümleme	
Tenkîd	(Ar.)	Bükümleme	<i>Critique</i>
Terakkiperestlik	(T.)	Ekleme	
Teressüb	(Ar.)	Bükümleme	
Terzîl	(Ar.)	Bükümleme	
Tesalüb	(Ar.)	Bükümleme	
Teseyyüb	(Ar.)	Bükümleme	
Teslimiyyet	(Ar.)	Ekleme	
Tesrî'	(Ar.)	Bükümleme	
Teşkilât	(Ar.)	Ekleme	
Ṭibbiyye	(Ar.)	Ekleme	
Tımarhane	(Fars.)	Birleştirme	
Tiyatrocu	(T.)	Ekleme	
Tiyatroculuk	(T.)	Ekleme	
Tiyatronâme	(Fars.)	Birleştirme	
Top-ı Zemin	(Fars.)	Birleştirme	
Tramvay Direktörü	(T.)	Birleştirme	<i>Wattman</i>
Tramvaycı	(T.)	Ekleme	<i>Wattman</i>
Tulûat	(Ar.)	Ekleme	
Türkiyât	(Ar.)	Ekleme	<i>Turcologie</i>
Udî	(Ar.)	Ekleme	
Ulûhiyet	(Ar.)	Ekleme	
Umûmiyet	(Ar.)	Ekleme	
Vahşiyet	(Ar.)	Ekleme	
Vals et-	(T.)	Birleştirme	
Vapör Arabası	(T.)	Birleştirme	
Vapör Gemisi	(T.)	Birleştirme	
Vapur Sefinesi	(T.)	Birleştirme	
Variyet	(Ar.)	Ekleme	
Vatandaş	(T.)	Ekleme	
Vatandaşî	(Fars.)	Ekleme	
Vatandaşlık	(T.)	Ekleme	
Vatanperver	(Fars.)	Birleştirme	
Vatanperverlik	(T.)	Ekleme	
Vesâit-i Tezyiniye	(Fars.)	Birleştirme	<i>Maquillage</i>
Vezne	(Ar.)	Anlam Eklemesi	
Yağlı Boya	(T.)	Birleştirme	

Yanardağ	(T.)	Birleştirme	<i>Volcan</i>
Yazıhâne	(Fars.)	Birleştirme	<i>Bureau</i>
Yelkovan	(T.)	Anlam Ekleme	
Yevmî Gazete	(T.)	Birleştirme	
Zabıta	(Ar.)	Ekleme	
Zabtiye	(Ar.)	Ekleme	
Za'fiyet	(Ar.)	Ekleme	
Zihniyet	(Ar.)	Ekleme	
Zümrüdî	(Ar.)	Ekleme	

EK 4: YENİ UNSURLAR DİZİNİ

Âbide, 56, 96, 133, 164
Abone, 25
Âcâib, 154
Acemilik, 95
Acentehâne, 83, 147
Adaptasyon, (NK, MTY, II, 1881)
Adese, 59
Afyonî, 97
Ahlâkiyât, 43, 133
Âidât, 46
Âidiyet, 96, 164
Akademi, 57, 186
Akademya, 57
Akliyât, 96
Akorda, 102
Akort, 102
Aksan, 50, 117
Aktör, 70, 159
Aktris, 70
Aktrist, 159
Alabros, 89
Alafranga, 17, 89
Alafrangalaş-, 127
Alaturka, 89
Aleyh, 158
Alkali, 48
Allık, 88
Altıparmak, 144
Amele, 85, 154
Ameliyathâne, 59, 97
Amonyak, 48
Ampul, 46
Ananas, 91
An'ane, 53
An'anepereş, 148
Anarşist, 55
Anfityatro, 70
Anket, (HRG, HS, V, 1916)
Anonim, (MŞ, ÇİH, III, 1908)
Ansiklopedi, (AME, BFN, III, 1887)
Antik, (AME, AMŞ, III, 1893)
Antika, 56, 95
Antikacılık, 86, 95
Antoloji, 162
Antropoloji, 42, 117
Apartman, 82, 106, 118, 164
Apiko, (HRG, HS, V, 1916)
Apolet, (AB, S, II, 1897)

Arduvaz, (AR, MŞE, V, 1924)
Argo, 16, 50, 115, 116
Aristokrasiya, 60
Aristokrasi, 60
Aristokrat, (HRG, HS, V, 1916)
Aristokratik, 60
Arkeoloji, (AME, AMŞ, III, 1893)
Armoni, (AME, AMŞ, III, 1893)
Arnika, 119
Arpa suyu, 91, 143, 158, 165
Artist, (ET, YOT, II, 1910)
Arya, (MF, SBM, I, 1868)
Asansör, 82, 105
Âsâr-ı atîka, 56, 69, 150, 165
Asistanlık, 86
Astronom, 84
Astronomi, 11, 43, 117
Aşüfte, 160
Ataşe, 60
Atkı, (SPS, BYT, IV, 1900)
Atlet, (HRG, HS, V, 1916)
Atmosfer, 51
Atölye, (HRG, HS, V, 1916)
Avâm-ı müstehlik, 53
Avara, (AME, AMŞ, III, 1893)
Avrupa, 1, 9, 10, 11, 14, 25, 31, 34, 46, 53, 55, 59, 60, 61, 62, 65, 66, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 85, 89, 90, 93, 99, 104
Avukat, 84, 85, 95, 119
Avukatlık, 86, 95, 127, 165
Aylantuz, 119
Azot, (HRG, M, V, 1927)
Bâb-ı âli, 97, 150
Bakkâl, 159
Balayı, 89, 111, 143, 163
Bale, (AB, LH, II, 1897)
Balina, 91
Balo, 90
Banker, 45
Banknot, 45
Bant, (RME, NE, IV, 1900)
Baraka, (AME, AMŞ, III, 1893)
Barbar, (ET, NEO, II, 1911)
Barometre, 46
Baron, (T, AS, II, 1869)
Barudî, 97, 140
Basım, 77

Basma, 77, 128
Basmacılık, 77, 94, 163
Bastonsüvâr, 90, 148, 166
Başkumandan, 65, 94, 144, 163
Başlangıç, (RME, NE, IV, 1900)
Başmakale, 75, 144, 165
Başmuharrir, 75, 76, 95, 144
Başvekillik, 62, 95, 144
Bavul, 80
Bedeviyet, 96
Behimiyet, (HRG, HS, V, 1916)
Bej, (AME, BFN, III, 1887)
Bektaşî, 96
Besleme, 128
Bestekâr, 160
Betonarme, 82
Beynelmilel, 63, 109, 164
Biftek, 91
Bilardo, 119
Bilet, 78
Biletçi, 126, 165
Bira, 91, 158
Birahâne, 83, 97, 147
Bisiklet, 78
Bisküvit, 91
Bitim, (HRG, ME, V, 1899)
Biyografi, 67
Bizanten, (SPS, P, IV, 1891)
Blok, 82
Blonde, (AME, AMŞ, III, 1893)
Boğada, (HRG, HS, V, 1916)
Bolşevik, 61
Bomba, 65
Bombardıman, 65
Bonjur, 89
Bonmarşe, 82, 152
Borsa, 45
Botanik, 42
Boyna, (AB, SJ, II, 1898)
Bravo, 89
Briç, (AHT, Ş, IV, 1881)
Briyantınlen-, 88, 129
Bronş, (AME, BSD, III, 1876)
Bronşit, 58,
Broşür, (HRG, N, V, 1927)
Buldok, 91, 101
Buluş, 32, 41, 129
Bulvar, 118
Buyyon, 91
Büfe, 82
Büsküit, (HRG, N, V, 1927)

Büst, (HRG, M, V, 1927)
Bütçe, 45
Camekân, 160
Can kurtaran gömleği, 80
Ceddaniyet, 53, 96, 132, 164
Ceket, 87, 103
Ceket, 103,
Cemiyetgâh, 97, 164
Cenk vapuru, 80
Cerbeze, 156
Cereyân, 48
Ceride, 76
Cermen, (AME, Oİ, III, 1872)
Cezve, (NN, Z, V, 1896)
Cimnastik, 102
Ciro, 45
Ciyâdet, 134
Cizvit, (HRG, HS, V, 1916)
Conservateur, (ET, YOT, II, 1910)
Critique, 38, 39, 40, 67, 135
Cumhuriyet, 60, 61, 65
Çapkın, 157
Çarlık, 61
Çarliston, (HRG, KM, V, 1928)
Çay, 119
Çetele, (NN, Z, V, 1896)
Çıkarına, 92
Çukulata, 103
Dağî, 96
Damacı, 95
Dans, 66, 81, 88
Danseuse, 105
Dantel/dantela, 87
Dârü'l-istihzâr, 49
Darülfünun, 146
Darülmualimîn, 57, 146
Dârüşşafaka, 146
Da'vetnâme, (SPS, LH, IV, 1898)
Davranış, 106, 129
Dekadaizm, (AR, ŞM, V, 1901)
Dekadan, 67
Dekolte, 17, 87
Dekor, 70
Demimonde, (HRG, Ş, V, 1920)
Demiryol, 75, 78, 110, 164
Demiryol makasçısı, 75
Demokrasiya, 25, 60
Demokrasi, 59, 184,
Depo, 82
Dershane, (HRG, HS, V, 1916)
Despot, 118

Despotizm, 55,
Destgâh, 84, 85, 144
Destgâh sahipleri, 84, 144
Devlet adamı, 62, 164
Dictionnaire, 50, 104
Didon, 89, 106, 164
Dinamit, (AB, LH, II, 1897)
Dindaş, 95
Diorama, (CH, K, I, 1842)
Diploma, (D, N2, II, 1870)
Diplomat, (ET, NEO, II, 1911)
Diplomatlık, 63, 94
Direktörlük, 62
Dis donc, 89, 106
Diş fırçası, 81
Diyabet, (HRG, HS, V, 1916)
Diyalog, (MP, MH, I, 1859)
Doktor, 84
Doktorluk, 127, 165
Domates, 91
Döküm, (RME, A, I, 1872)
Dönemeç, 92, 129
Döviz, (HRG, HS, V, 1916)
Dram, 69, 70, 71
Duble, (HRG, HS, V, 1916)
Duş, 89,
Düetto, (AR, ŞM, V, 1901)
Dümenci, 95, 126
Düzine, (HRG, M, V, 1927)
Eczahâne, 83
Efkâr-ı münevvere, 44
Efkâr-ı umumiye, 53
Egzersiz, (HRG, ME, V, 1899)
Ehemmiyet, (HRG, HS, V, 1916)
Ekonomi, 42, 44, 45, 46, 60, 163
Ekonomi politik, 45
Ekstra, (HRG, HS, V, 1916)
Elaman, (HRG, HS, V, 1916)
Elbise, 92, 112, 154
Elebaşı, 92
Elektrik, 11, 46, 47, 48, 127, 148, 150, 165
Elektriklen-, 127
Elektriknümâ, 148
Elektron, 47
Elektroskop, 47
Elenika, 67, 119
Elsine-i hecâiye, 50
Elsine-i tasrîfiye, 50, 97
Elsine-i terkebîye, 50
Emperyalizm, (HRG, HS, V, 1916)

Enâniyyet, 92
Endüstri, 44, 46
Engisizyon, (NK, HE, II, 1911)
Enkâz, 154, 155
Enstantane, (RME, NE, IV, 1900)
Enstitü, (MM, TE, III, 1908)
Entelektüel, 1, 44
Entellekt, 43
Entrika, (ZP, R, II, 1869)
Erbâb, 40, 84, 105, 109, 110, 155
Erguvanî, 97
Eser, 1, 4, 6, 8, 11, 15, 18, 23, 37, 38, 39, 49, 56, 67, 68, 95, 110, 158
Esmân, 46
Esnâf, 155
Espri, (RME, AS, IV, 1889)
Estetik, 41, 67, 108
Esvâb, 154
Eter, (HRG, İ, V, 1898)
Etiket, (HRG, G, V, 1916)
Etimolojik, 50
Etnografya, 83,
Etüd, (HRG, Ş, V, 1920)
Evalu, 92, 143
Evlâd, 154
Evveliyet, 55
Exposition, 83, 104, 158
Fabrika, 44, 84, 85, 145
Fabrikacı, 6, 84, 126, 165
Fabrikatör, 84
Fabrike et-, 85, 94
Fâcia, 71, 159, 160
Façon, 105
Fâhime, 43, 133
Fâil, 40, 131, 133, 137, 138, 159, 165
Fâile, 159
Fakfon, 48, 119
Falso, 145
Falso et-, 145
Familiya, 24, 52
Fanatizm, (HRG, HS, V, 1916)
Fanila, (CH, KS, I, 1843)
Fantazi, (HRG, Ş, V, 1912)
Fantazmagorya, 104
Fantazya, (AR, ŞE, V, 1911)
Faraziye, 43, 133
Farbala, (AME, ABC, III, 1891)
Farmason, (AS, TE, II, 1869)
Fatura, (HRG, G, V, 1916)
Favori, (AR, ŞM, V, 1901)
Fayton, AME, Ç, III, 1892)

Fecaât, (HRG, HS, V, 1916)
Felâketzede, 92, 149, 166
Felekiyât, 43, 133
Feliksfor, (AR, ŞM, V, 1901)
Feminizm, (HRG, HS, V, 1916)
Fenn-i cedîd, (BF, GT, V, 1887)
Fenn-i tîbâ'at, 77
Ferik, 66
Fıkra, 67, 68, 160
Fındıkî, 97, 140
Fırka-i felâsefe, 55
Figûran, 70
Fildikos, 87
File, (HRG, Ş, V, 1912)
Filolog, 50, 84
Filologluk, 50
Filolojik, (ET, FL, II, 1897)
Financier, 45
Fino, 91
Fisagorî, 140
Fiyaka, (AR, ŞM, V, 1901)
Fizyoloji, 42, 101
Fizyolojist, 84
Flüor, (AME, İMM, III, 1890)
Flüt, 72
Forma, 87
Fosforit, (MR, BK, IV, 1884)
Fosforiyet, 97, 132
Fotografya, 81, 102,
Fotografya resmi, 81
Fotoğraf, 38, 80, 81, 102, 106
Fotoğraf makinası, 80
Fotoğrafi, 102, 106
Fukârâ, 154
Fulya, (AR, ŞM, V, 1901)
Galeri, (AME, ABC, III, 1891)
Galibarda, (HRG, Ş, V, 1912)
Galoş, 87
Galvanik, 55
Galvanizm, 118
Gant, (HRG, Ş, V, 1912)
Galoş, 87
Gar, (SPS, PYS, IV, 1924)
Garaj, (HRG, HS, V, 1916)
Gardiyan, 118
Garnitür, 91
Garson, 90
Gazeteci, 33, 75, 85, 126
Gazetecilik, 85
Gazetehâne, 75, 147, 166
Gazino, 82, 95

Gazinocu, 85, 95
Gazoz, 90, 107, 118
Gazyağı, 48, 94, 111, 163
Gecelik, 92
Gelişât, 96
Genie, (SPS, HM, IV, 1897)
Geranium, (RME, AS, IV, 1889)
Gıtara, (AME, FR, III, 1876)
Glase, (EHT, KP, V, 1910)
Görenek, 92
Görgü, (AME, LR, III, 187)
Gram, (AME, İMM, III, 1890)
Gramer, 49, 50, 99, 122, 133
Grameriyen, 84
Gravat/kırvat, 87
Grev, 52
Grup, 52
Gusto, (AR, ŞM, V, 1901)
Gümüşi, 96
Hacıyatmaz, 81, 144
Hafiye, 86
Hâile, 159
Hâkî, 97
Hâkimiyet-i halk, 61, 97
Halaskâr, 142
Hâlet-i ruhiye, 97, 110
Halley, (HRG, KYAİ, V, 1912)
Harbiye, 150
Hareket ve riyâzet-i bedeniyye, (RC, I, 1846)
Hariciye, 150
Hastahane, 83
Hatırat, 160
Hâtırât, 67
Havagazı, 48
Hayalperest, (MM, TYT, III, 1890)
Hela, 158
Hemfikir, (RME, SPS, IV, 1882)
Heykeltıraş, 69
Heykeltıraşlık, 69, 215
Hırdavat, 93
Hidrografi, (AME, ABC, III, 1891)
Hidrojen, 49
Hikâye, 16, 22, 67, 115, 154, 162
Hintyağı, (RME, ÇBÇY, 1916)
Homme d'etat, 62
Hotel, 103,
Hotelci/otelci, 85
Hurya, (HRG, KV, V, 1920)
Hükûmetgâh, 142

Hükûmet-i cumhuriyye, (CP, TC, I, 1892)
Hükûmet-i icrâiyye, 61, 62
Hükûmet-i meşrûta, 61
Hükûmet-i vâhid, 61, 62
Hürriyet, 35, 53, 63, 109, 164
Hürriyet-i ahlâk, 109
Hürriyet-i hususiyye, 109, 164
Hürriyet-i mezhebiyye, 109
Hürriyet-i sanâyi, 109
Hürriyet-i siyâsiyye, 109
Hürriyet-i ticâret, 109
Hürriyetperver, (MM, YS, III, 1908)
Hürriyetsizlik, 53
İbcâl, 137
İbtisâr, 136
İbzâl, (AR, MA, V, 1895)
İctimâi, 53
İctisâr, 136
İçtimaiyât, 96, 133
İdarehâne, (HRG, Ş, V, 1920)
İdeal, (HRG, HS, V, 1916)
İgbirâr, 137
İğrenç, (NK, TH, II, 1889)
İhrâcât, 45
İhtâr, 45
İhtiyâr, 158
İlâhiyyât, 43, 133
İlm-i menâzıra, 69
İlmü'l-elsine, 50, 146
İmâlâtgâh, (RME, NE, IV, 1900)
İmparatorluk, 51, 61
İncimâd, 137
İnsaniyetperver, (HRG, HS, V, 1916)
İnsiyâk, 55, 137
İnstruction, 105
İnteresser ol-, 146
İnternational, 63, 109
İrkâb, (ZP, R, II, 1869)
İsikrâ', 55
İskelet, 58
İskolastik, (MM, İM, III, 1892)
İspanyol, (HRG, HS, V, 1916)
İspirto, (MSE, AR, I, 1840)
İstasyon, 78, 151
İstatistik, (SP, L, II, 1914)
İstifrâş, 135
İstihbâr, 135
İstiknâh, 135, 136
İstikrâ, (MN, ÖÇ, V, 1890)
İstikşâf, (CP, T, I, 1865)
İstiktâb, 135
İstimbot, (AME, Ç, III, 1892)
İstimlâk, (SRP, MA, I, 1877)
İstimzâç, 135
İşaretgâh, 74, 165
İthâlât, 45
İttihatçı, 86
İzâm, 137
Jaket, 103,
Jandarma, 84,
Japon, (ET, NEO, II, 1911)
Jeoloji, 42
Jest, (HRG, Ş, V, 1912)
Jimnastik, 102, 117
Jön, (ET, YOT, II, 1910)
Jurnal, 67,
Jüpiter, (AB, S, II, 1897)
Jüri, (NK, LOE, II, 1911)
Kabineto, 60
Kadavra, 58
Kadayıf, 159
Kadro, (HRG, HS, V, 1916)
Kafeşantan, (HRG, Ş, V, 1912)
Kâime, 46
Kalker, (NN, KB, V, 1891)
Kalsiyum, 48
Kamelya, (HRG, HS, V, 1916)
Kanape /kanepes, (MSE, AR, I, 1840)
Kançılarya, (AHT, NK, IV, 1910)
Kangren, 58
Kanto, 70
Kapora, (HRG, İ, V, 1898)
Kapışon, 87
Karakolhane, (AR, FA, V, 1922)
Karambol, (HRG, HS, V, 1916)
Karbon, 48
Kardinal, (AS, TE, II, 1869)
Karikatür, (HRG, Ş, V, 1920)
Karina, (RME, NE, IV, 1900)
Karmen, (RME, NE, IV, 1900)
Kartpostal, (HRG, C, V, 1914)
Kartvizit, (HRG, HS, V, 1916)
Karyola, 80
Kasket, (AHT, N, IV, 1876)
Kastor, (RME, AYAV, IV, 1873)
Katar, 79, 149, 160
Katolik, 101, 104
Kavalye, 88
Kavuniçi, 143
Kaymakam, 66
Kazak, (RME, NE, IV, 1900)

Kazazede, 149
Kepaze, 157
Kerime, (AHT, ENY, IV, 1924)
Keşışleme, 152
Kıt'a, 102, 107
Kibâr, 155
Kilo, 107
Kilogram, 91
Kilometre, 91
Kitabbasmahâne, 97
Klasik, 21, 22, 163,
Klişe, (HRG, HS, V, 1916)
Klor, (AME, İMM, III, 1890)
Kloş, (HRG, Ş, V, 1912)
Koket, (HRG, MS, V, 1900)
Kokot, (HRG, HS, V, 1916)
Kolej, 57
Koleksiyon, (AME, ABC, III, 1891)
Kolera, 58
Kolon, 82
Kolonya, (HRG, HS, V, 1916)
Komedi, 69, 71, 159
Komik, (AR, ŞM, V, 1901)
Komilfo, (HRG, HS, V, 1916)
Komisyon, 82
Komite, 82
Kompartıman, 78
Komple, (MM, MM, III, 1909)
Komposto, (HRG, Ş, V, 1912)
Kompozitör, 84
Komünist, 55
Komünizm, 55,
Konferans, 82
Kongre, 82
Konser, 82
Konserto, 104
Konsol, 80
Konsolide, (NK, LOE, II, 1911)
Konsolit, (AME, BSD, III, 1876)
Konsoloshane, (MM, TYT, III, 1890)
Konstitüsyon, (SL, I, 1852)
Kontes, (AME, ABC, III, 1891)
Konteslik, 94
Kontra, (HRG, HS, V, 1916)
Konyak, 90
Kopya, (AME, ABC, III, 1891)
Koridor, (AME, ABC, III, 1891)
Koro, (AB, L, II, 1897)
Korse, 101
Korvet, (MF, SBM, I, 1868)
Kostüm, 118
Kotlet, (HRG, HS, V, 1916)
Kotra, (AME, AMŞ, III, 1893)
Kozmetik, (AR, ŞM, V, 1901)
Kozmoloji, 42, 117
Kozmopolit, (HRG, HS, V, 1916)
Kozmorama, (CH, K, I, 1842)
Kozmos, (AS, TE, II, 1869)
Kraliyet, 61, 97, 132
Kredito, (AME, M, III, 1882)
Krem, 88
Kristal, (E, MİJ, I, 1862)
Kritik, 145
Kritik et-, 94, 145, 165
Kroki, (HRG, M, V, 1927)
Kronik, (HRG, MS, V, 1900)
Kronometre, 46
Kruvaze, (HRG, HS, V, 1916)
Kulüp, (AHT, L, IV, 1916)
Kumanda et-, 65, 94, 145
Kumandan, 65, 94, 144
Kumandanlık, 65, 127
Kupon, (AME, JT, III, 1910)
Kurdela, (MN, ÖÇ, V, 1890)
Kuron, 58
Kurs-ı Şems, (MB, GGBLİİ, I, 1861)
Kurşunî, 96, 140
Külot, 87
Kültür, 73, 87, 111
Küpür, (HRG, HS, V, 1916)
Küre-i arz, 51
Küre-i hava, 51
Laboratavuar, 49
Lahika, 51
Laik, (HRG, HS, V, 1916)
Lamba, 119
Lando, 119
Lastik, (AME, Ç, III, 1892)
Laterna, (SPS, K, IV, 1891)
Lavabo, 82
Lekedâr, (NK, MPT, II, 1885)
Libre, (AME, Ç, III, 1892)
Libretto, 72
Limonata, 91
Linguistik, 50
Lira, (ET, YOT, II, 1910)
Lirik, 67
Lise, 56, 57, 233
Liste, (AME, BSD, III, 1876)
Litografi, (MSE, AR, I, 1840)
Loca, 83
Logaritma, (CP, TC, I, 1892)

Lokanta, 82, 90, 143
Lokanta uşağı, 90, 143
Lokantacı, 85, 216
Lokomotif, 84
Lotarya, (HRG, N, V, 1927)
Lu'bgâh, 70, 142
Lugatnüvis, 149, 166
Lüks, (HRG, KM, V, 1928)
Maceraperest, (HRG, HS, V, 1916)
Maça, (HRG, HS, V, 1916)
Madalya, (SRP, MA, I, 1877)
Madalyon, (FAH, M, III, 1910)
Madam, 31, 90
Madmazel, 90
Maestro, SPS, BYT, IV, 1900
Magnezyum, (AME, İMM, III, 1890)
Mağduriyet, (MM, İM, III, 1892)
Mahcûbiyet, (MM, VM, III, 1895)
Mahfaza, 139
Mahrek, 52
Mahremiyet, AHT, L, IV, 1916
Mahviyet, 93
Mahya D, N2, II, 1870
Mahzûziyet, (AME, ABC, III, 1891)
Majeste, 90
Makarna, 91
Makaroni, (AME, BSD, III, 1876)
Makarr-ı eyalet, 62
Makine, 85, 119, 144
Makineci, 85
Makinist, 78
Makinizim, (HE, SPHL, I, 1864)
Maksi, (AHT, Ş, IV, 1881)
Makyaj, 88
Malikâne, CP, T, I, 1865
Maltız, (HRG, C, V, 1914)
Malûmatfürûş, 148, 166
Mancana, (HE, AZU, I, 1848)
Mandalina, 91
Mandolin, 72,
Manej, (HRG, KYAİ, V, 1912)
Manevra, SRP, MA, I, 1877
Maniplatör, (AR, MŞE, V, 1924)
Manken, 88
Manolya, (RME, AS, IV, 1889)
Mantin, (AME, LR, III, 1871)
Manyetize, (AR, EH, V, 1892)
Manyetizmacı, 85, 94
Marka, 88, 119
Maroken, (HRG, BK, V, 1926)
Mars, (ET, NEO, II, 1911)

Marşandiz, (AR, MŞE, V, 1924)
Maske, (NK, MC, II, 1888)
Maslahatgüzar, 63, 64, 166
Mason, (D, AG, II, 1871)
Masûniyet, 92
Matbaacı, 77
Materyal, (AME, İMM, III, 1890)
Materyalist, 55
Materyalizm, 55,
Matmazel, (AR, ŞM, V, 1901)
Matrûş, 93, 97, 139
Maun, 91
Mayın, 65
Mayonez, 91
Mazbata, 63
Meb'ûs, 139
Mebûs, 63
Mecidiye, 46
Mecmûa, 76, 77
Mecmûa-i mevkûte, 76
Medeniyetsizlik, 53
Mefkûre, 53, 96, 108, 133
Mega, (HRG, HS, V, 1916)
Mekteb-i âli, 57
Mekteb-i Harbiye, 57, 150
Mekteb-i idâdi, 57
Memnûiyet, (AME, LR, III, 1871)
Memûr, 64
Menfî elektrik, 47
Menkûbiyet, (AME, BSD, III, 1876)
Menü, (RME, AS, IV, 1889)
Merâsim, 93
Merhûme, 93
Merkeb, 153
Mermi, 159
Mersi, (HRG, Ş, V, 1912)
Mesâî, 46, 155
Mesiregâh, 92, 97
Meslek, 39, 40, 42, 64, 70, 77, 83, 84,
85, 86, 112, 114, 118, 126, 127
Meşbû, 139
Meşguliyet, 132
Meşrûtiyet, 61, 108, 132
Metelik, (HRG, HS, V, 1916)
Metre, 91
Metres, (AME, FR, III, 1876)
Metreslik, 89
Metro, 91,
Metropolit, (CP, T, I, 1865)
Metropolitain, 84
Mevki-i mahsûsa, 83

Mevki-i temâşâ, 70
Mevzûat, (HRG, G, V, 1916)
Mezura, (HRG, ME, V, 1899)
Mikro, (HRG, M, V, 1927)
Mikrop, 58
Mile'l-i mahkûme, (FMP, PBM, II, 1867)
Milimetre, 91
Militan, CP, T, I, 1865
Millet, 53, 54, 63, 116, 126, 155, 156
Millettaş, 95, 126
Milliyet, 132
Milyar, 45
Milyoner, 45
Mini, (NK, G, II, 1875)
Ministroluk, 86
Minyatür, (AHT, ENY, IV, 1924)
Minyon, (AR, ŞM, V, 1901)
Mister, (AS, T, 1869)
Misyoner, (AME, HPK, III, 1910)
Mit, (HRG, Ş, V, 1920)
Mitoloji, 56, 117
Mitralyöz, (NK, EP, II, 1884)
Moda, 87, 88, 118
Model, 5, 12, 44, 88
Modist, 88
Modistlik, 86, 127
Mola, (HRG, ME, V, 1899)
Monarşi, 61
Monolog, (MM, İM, III, 1892)
Monoton, (AME, FR, III, 1876)
Monşer, (MN, Ş, V, 1882)
Moralist, (HRG, ME, V, 1899)
Motosiklet, (HRG, BD, V, 1925)
Mozaik, EHT, KP, V, 1910
Mösyö, 31, 90, 105
Muafiyet, HRG, HS, V, 1916
Muâheze, 38, 39, 40
Muannid, 138
Muâsır, 54
Muâşaka, 93
Mudhike, 71, 159
Muhâbere, 75
Muhafazakâr, 142, 165
Muhalliyetü'l-hevâ makinesi, 81, 144, 146
Muhtâr, 54, 64
Muhtariyet, 61
Musiki, 72, 148
Musikişinâs, 148
Muşmulalaş-, 95, 127
Mutantan, 139
Müdde-i umumi, 86
Müdellel, 139
Müftaal, 139
Mühimmât, 66, 218
Münâkil, 48, 138
Münekkid, 40, 138
Münekkit, 67, 68
Münevver, 44
Münevverü'l-fikr, 44
Münfehim, 138
Mürteci, (HRG, HS, V, 1916)
Mürtesem, 93, 139
Müstantik, 86, 138
Müsteşrik, 86, 96, 138, 164
Müşîr, 66
Müşiriyet, (AHT, H, IV, 1916)
Mütebâki, 138
Müteneffiz, 138
Müteşerri', 138
Müvellidü'l-humûza, 49
Müvellidü'l-mâ', 49
Müze, (AME, ABC, III, 1891)
Müzehâne, 56, 82, 147
Müzik, 42, 72, 163
Müzikal, 66
Nafile, 93
Nâiliyet, 92
Nâkil-i elektrik, 47
Nâşirlik, 76
Nâtikiyet, 92
Natura, (HRG, ME, V, 1899)
Natural, HRG, ME, V, 1899
Natüralist, 55
Natüralizm, 118
Nazarî, 140
Nazariye, 43, 133
Nâzır, 63
Negatif, (HRG, KM, V, 1928)
Neptün, (HTE, TT, I, 1895)
Neşir, 76, 146
Neşreyle-, 146
Nisfiyet, 133
Nohudî, 97
Not, (AVP, D, III, 1870)
Nota, (AME, FR, III, 1876)
Numara, (CH, KS, I, 1843)
Nûranîyet, (MM, TYT, III, 1890)
Nümismatik, 43
Nümunehâne, 83
Nüve, 93

Observation, 106
Oficiyal, 105
Oksijen, 38, 48, 49, 117
Oktant, (CP, T, I, 1865)
Okuryazar, 68
Olimpiyad, (MP, S, I, 1871)
Omlet, 91
Omnibüs, (NK, LOE, II, 1911)
Omuzdaş, 126
Onur, (SL, I, 1852)
Opera, 66, 69, 72
Operatör, 58
Operet, 70
Opinion publique, 53, 109
Orangutan, 91
Org, (AME, HPK, III, 1910)
Orgcu, 85
Original, 105
Orkestra, (AR, ŞM, V, 1901)
Ortodoks, (CP, TC, I, 1892)
Ortopedi, 58
Osmanlıca, 51, 126, 135
Ospitalye, 58
Otel, 103, 164
Otobüs, 78
Otomobil, 78
Oyuncakçı, 86
Örgü, (AME, ABC, III, 1891)
Paket, (EN, M, III, 1872)
Palet, 80
Palto, 87
Pancur, (HRG, TE, V, 1923)
Pandomima, 70
Panorama, (CH, K, I, 1842)
Pansuman, 58
Pantolon/pantolon, 87
Panteon, (SPS, P, IV, 1891)
Papa, MSE, AR, I, 1840
Papağan, 91
Papalık, 83
Paratöner, 48
Paravana, (FAH, M, III, 1910)
Pardesü, 87
Pardon, (RME, AS, IV, 1889)
Park, (MM, MM, III, 1909)
Parke, (AR, ŞM, V, 1901)
Parlamentar, (AHT, ENY, IV, 1924)
Parlamento, 118
Parti, (EN, M, III, 1872)
Patates, 91
Patika, (RME, NE, IV, 1900)
Patiska, 87
Patrikhâne, 83, 97
Patriklik, 83, 95
Peçete, (HRG, HS, V, 1916)
Pelerin, 87
Pena, (RME, EBŞ, IV, 1885)
Perde, 71, 218
Perspektif, 69
Peruka, 87
Petrol, (HRG, HS, V, 1916)
Pirlanta, (RME, AS, IV, 1889)
Pike, 87
Piryol, (MN, MM, V, 1894)
Pirzola, 91
Piyango, (AR, ŞM, V, 1901)
Piyanist, 72
Piyano, 72
Piyasa, 45
Piyes, 70, 71
Plan, (AME, RRH, III, 1890)
Plastron, (HRG, Ş, V, 1912)
Plüton, (AB, LH, II, 1897)
Polemik, (HRG, BK, V, 1926)
Poliçecilik, 86
Polis, (HRG, KM, V, 1928)
Politik, 45, 60, 117
Politika, 43, 60, 148
Politikacı, 62
Politikaşinâs, 97, 148, 164, 166
Polka et-, 88
Pomata, HRG, Ş, V, 1920
Ponje, (HRG, HS, V, 1916)
Porsiyon, (HRG, Ş, V, 1912)
Portakal, 85
Portakalcı, 85
Portre, 69
Postacılık, 86
Postal, 87
Potasyum, 48
Prazente et-, 145
Prens, 90
Prenses, 90
Prensip, (HRG, KM, V, 1928)
Prizmatik, (AME, ABC, III, 1891)
Profesör, (AME, ABC, III, 1891)
Program, (SP, L, II, 1914)
Proje, (SPS, PYS, IV, 1924)
Proleterya, 52
Propaganda, (ET, YOT, II, 1910)
Protestan, 56, 206
Protestanlık, 60

Protestant, 104
Pruva, (D, AG, II, 1871)
Psikolog, 84
Pudra, 88, 127
Pudralan-, 88, 129
Punç, 90, 206
Punto, (BF, AHGA, V, 1887)
Püskül, (RME, NE, IV, 1900)
Radde, 159
Radyo, HRG, HS, V, 1916
Radyum, 48
Rago, HRG, Ş, V, 1912
Rapor, (D, N2, II, 1870)
Râtib, 138
Realist, 55
Realite, (HRG, KYAİ, V, 1912)
Realizm, (AME, RRH, III, 1890)
Reçete, (HRG, ME, V, 1899)
Redingot, 87, 119
Reel, (SPS, HM, IV, 1897)
Regülatör, (HRG, C, V, 1914)
Reklam, (HRG, KV, V, 1920)
Renseignement, 105
Restoran, 82, 152
Reverans, (AME, LR, III, 1871)
Revolution, (HRG, TG, V, 1926)
Revolver, 65
Ricâl, 155
Ritim, (HRG, KM, V, 1928)
Rol, (HRG, HS, V, 1916)
Rom, 90
Roman, 6, 14, 16, 22, 24, 31, 35, 67, 68, 126, 154
Romancı, 68
Romancılık, 68
Romans, (AME, FR, III, 1876)
Romantik, (SPS, SN, IV, 1918)
Romantizm, (BF, VH, V, 1885)
Romatizma, 58
Rop, (HRG, KM, V, 1928)
Römorkör, (RME, NE, IV, 1900)
Ruayalizm, 55, 208
Ruganileş-, 95, 127
Sabâvet, 134
Sâhib-i varaka, 68
Sahne, 70, 71, 166
Sahne-i temâşâ, 70
Sako, (ZP, R, II, 1869)
Salaş, 120
Salaşpur, 120
Salça, (AR, ŞM, V, 1901)
Salon, (HRG, Ş, V, 1912)
Samimiyet, 93
Samurî, 97
Sanayi, 11, 34, 44, 46, 85
Sanayici, 85, 219
Sansür, (MM, VM, III, 1895)
Santigrat, 91
Santim, 107
Santimantalizm, (MM, İM, III, 1892)
Santimetre, 91
Santral, (AR, ŞM, V, 1901)
Sarıkanat, 144
Savan, (HRG, ME, V, 1899)
Sebebiyet, 17, 93
Sefâlet, 134
Selâhiyet, 93
Semaver, 80, 119
Sembol, (AR, ŞM, V, 1901)
Sembolik, (NK, C, II, 1880)
Sembolist, 55
Sembolizm, 55, 208
Senato, 60
Sentimental, (AME, FR, III, 1876)
Senyör, 90
Serbâzlık, 53, 54, 95
Seramoni, (AME, FR, III, 1876)
Sergi, 83, 84, 94, 158, 163, 166
Sermediyet, 97
Sermuharrir, 75, 147
Sermürettib, 77, 147
Sernâme, 147
Serum, 58
Servis, (HRG, ME, V, 1899)
Sigara, 48, 120
Sigorta, 45, 87
Sinema, (HRG, HS, V, 1916)
Sinik, (HRG, ME, V, 1899)
Sinyor, (D, BMK, II, 1869)
Sirk, 70
Sistem, (HRG, ME, V, 1899)
Sivil, (EHT, KP, V, 1910)
Sivilizasyon, 118
Sivilize, 52
Siyasetçi, 62
Siyasiyât, 43, 133
Skandal, (HRG, TE, V, 1923)
Sodyum, 48
Sommation, (HRG, HS, V, 1916)
Sonnet, (MH, TH, V, 1885)
Sos, 91, 101
Sosis, 91

Sosyal, 74, 89, 167
Sosyalizm, 52
Sosyete, 52, 87
Sosyoloji, 41, 42, 52, 54, 163
Souverainete du peuple, 61, 215
Sovyet, 61, 119
Spiritizma, (HRG, G, V, 1916)
Spiritüel, (RME, AS, IV, 1889)
Spor, 33, 73, 119
Sporcu, 73, 163
Sportmen, 73, 119
Statü, 52, 151,
Suare (AHT, ENY, IV, 1924)
suvare, (SRP, MA, I, 1877)
Sufle, (HRG, Ş, V, 1912)
Suflörlük, 71
Sujet, (RME, AS, IV, 1889)
Suluboya, 81, 144
Supap, 80
Sükûnet, 134
Sürüm, 25, 75, 128, 163
Süspe, (HRG, HS, V, 1916)
Şaheser, 108, 110
Şakul-i elektrikî, 47
Şampanya, 91
Şanjan, (AR, ŞM, V, 1901)
Şans, (HRG, BK, V, 1926)
Şarkiyât, (RME, AS, IV, 1889)
Şartröz, (HRG, HS, V, 1916)
Şato, (AHT, ENY, IV, 1924)
Şef, (HRG, HS, V, 1916)
Şemendöfer, 78, 79
Şık, (HRG, Ş, V, 1920)
Şıpsavdi, 144
Şimendifer, 78
Şimendöfer, 79
Şokolato, 103
Şose, (SRP, MA, I, 1877)
Şövaleresk, (AME, AMŞ, III, 1893)
Şövalye, (AME, AMŞ, III, 1893)
Taammüm, (SPS, BYT, IV, 1900)
Taannüd, 136
Tab' et-, 145
Tabâbet, 134
Tabiiyyât, 43
Tablet, (HRG, MT, V, 1927)
Tablo, 80
Tahattur, (HRG, N, V, 1927)
Tahkîm, (HE, SPHL, I, 1864)
Takım elbise, 87, 88
Takunya, 80, 119

Tamâmiyet, AME, ABC, III, 1891
Tangoculuk, 89
Tarafgir, (MM, İM, III, 1892)
Tart, (HRG, Ş, V, 1912)
Taşra, 64, 94
Tatmîn, 134
Tayfun, (SPS, SN, IV, 1918)
Tayyare, 108
Tebahhur, (SPS, LH, IV, 1898)
Tebaiyet, 133
Tedbîr-i servet, 45
Tederrüs, (VP, TN, I, 1862)
Tedfîn, 135
Teessüs, (HRG, KV, V, 1920)
Tefrika, 76, 133
Tekâmül, 108, 109
Telemmüz, 136
Teleskop, 101
Telgraf, 24, 41, 74, 75, 93, 104, 141, 142, 147
Telgrafçı, 75, 219
Telgrafhâne, 75, 97, 164
Telgrafnâme, 147
Telgrafya, 24, 104, 164, 211
Temhîr, 135
Tempo, (AME, FR, III, 1876)
Tenis, 119
Tenkîd, 38, 135, 138
Tenkit, 57, 67, 68
Tennis, 73, 119
Tentene, (HRG, ME, V, 1899)
Teoloji, 43, 117, 163
Teori, 43
Terakkiperest, 148
Terakkiperestlik, 53
Terakkiperver, 149
Terasa, (AME, E, III, 1891)
Teressüb, 136
Terzîl, 135
Tesalüb, (HRG, Ş, V, 1912)
Teseyyüb, 136
Teslîmiyet, 133
Tesrî', (NK, İİ, II, 1872)
Teşkilât, 93
Tıbbiye, 150
Tımarhane, 59, 153
Tıpa, 80
Tifo, 58, 107, 164
Tirbuşon, 80
Tiyatro, 18, 22, 42, 69, 70, 71, 101, 142, 147, 163, 166

Tiyatro/teatro, 70
Tiyatrocu, 71
Tiyatroculuk, 71, 127
Tiyatronâme, 71, 147, 166
Toka et-, 145
Tombak, 48
Top-ı zemin, 51
Topografya, (MS, FT, I, 1862)
Tornistan, (HRG, M, V, 1927)
Torpido, 65
Trajedi, 69, 70, 71, 159
Trajedyâ, 70, 211
Trajikomik, 70, 71
Trampa et-, 145
Tramvay, 78, 119, 172
Tramvay direktörleri, 78
Tramvaycı, 78
Tren, 78, 79, 160
Triko, 87
Trilyon, 45
Tulûat, 71
Tuvalet, 101, 158
Tül, 87
Tümûlûs, (AME, AMŞ, III, 1893)
Tünel, 82
Türklük, 10, 36, 156
Ukalâ, 156
Ulûhiyet, 93
Umûmiyet, (ŞS, KA, III, 1891)
Ustunç, (EN, M, III, 1872)
Üniforma, 87
Üniversite, 56, 57
Vagon, 80, 119
Vahşiyet, (AS, S, II, 1867)
Valiz, 80
Vals, 88, 145, 165
Vals et-, 88, 145, 165
Vanilya, 91
Vapör arabaları, 79, 107
Vapör gemileri, 79, 107
Vapur, 78, 79, 80, 83, 107, 144, 165
Vapur sefinesi, 79, 80, 144, 165
Variyet, 92, 96, 132
Vatandaş, 95, 126, 163, 165
Vatandaşî, 23, 142
Vatandaşlık, 53
Vatanperver, 149, 166
Vatanperverlik, 53
Vatman, 78

Vazo, 80
Venüs, 101
Vesâit-i tezyiniye, 88
Vezne, (MM, TYT, III, 1890)
Vida, (AME, LR, III, 1871)
Villa, 82
Vinç, 80
Violet, (AR, ŞM, V, 1901)
Viski, 91
Vitriyöl, (AME, Ç, III, 1892)
Vizite, (AME, ABC, III, 1891)
Vodvil, (AME, ABC, III, 1891)
Volkan, 51
Votka, 91, 119
Yağlıboya, 81
Yanardağ, 51, 94, 144, 163
Yavuz, 8, 132, 151, 155, 170, 172
Yazihâne, 97, 160, 161
Yelkovan, 81, 94, 163
Yevmî gazete, 75
Yumurcak, 158
Za'fiyet, (ŞS, SY, III, 1875)
Zabita, 76, 86, 87
Zabtiye, 86
Zafiyet, 93
Zihniyet, 93, 110
Zümrüdü, 93

EK 5: YENİ TÜRK EDEBİYATI ANTOLOJİSİ KELİME LİSTESİ

Âb: (Fars.)	Acenta/acente: (İtal.)	Âdâb: (Ar.)	Adlı: (T.)
Abâ: (Ar.)	Acentalık: (T.)	Adacık: (T.)	Adlî: (Ar.)
Âbâd: (Ar.)	Acentehâne: (Fars.)	Adâd: (Ar.)	Adliye: (Ar.)
Âbanî: (Kbd.)	Aceze: (Ar.)	Adale: (Ar.)	Adres: (Fr.)
Abanmak: (Kbd.)	Acı badem: (T.)	Adâlet: (Ar.)	Aduv: (Ar.)
Abanos: (Yun.)	Acı: (T.)	Adaletli: (T.)	Af/afv: (Ar.)
Abd: (Ar.)	Acıkmak: (T.)	Adaletsiz: (T.)	Afacan: (Fars.)
Abdal: (Ar.)	Acılık: (T.)	Adaletsizlik: (T.)	Âfâk: (Ar.)
Âbdâr: (Fars.)	Acımak: (T.)	Adalık: (T.)	Afakî: (Ar.)
Abdest: (Fars.)	Acındırmak: (T.)	Adam: (Ar.)	Afallamak: (T.)
Abes: (Ar.)	Acınılmak: (T.)	Adamakıllı: (T.)	Âfât: (Ar.)
Âbid: (Ar.)	Acınmak: (T.)	Adamcıl: (T.)	Âferîde: (Fars.)
Âbide: (Ar.)	Acîb: (Ar.)	Adamlık: (T.)	Aferin/aferim: (Fars.)
Âbidevî: (Ar.)	Âcil: (Ar.)	Adaptasyon: (Fr.)	Âfet: (Ar.)
Âbir: (Ar.)	Âciz: (Ar.)	Âdât: (Ar.)	Affetmeklik: (T.)
Abla: (T.)	Âcizâne: (Fars.)	Adâvet: (Ar.)	Afi: (Rum.)
Ablak: (Ar.)	Acur: (Rum.)	Add: (Ar.)	Aff: (Ar.)
Abone: (Fr.)	Acûze: (Ar.)	Addetme: (T.)	Affı: (Ar.)
Absent: (Fr.)	Acz: (Ar.)	Addetirmek: (T.)	Âfihâ: (Ar.)
Abuk: (T.)	Aç: (T.)	Addolunma: (T.)	Âfitâb/ âftâb: (Fars.)
Abur cubur: (T.)	Açgözlü: (T.)	Addolunmak: (T.)	Âfiyet: (Ar.)
Aburd: (Kbd.)	Açgözlülük: (T.)	Aded: (Ar.)	Aforoz: (Rum.)
Abûs: (Ar.)	Açık: (T.)	Adem: (Ar.)	Afrikalı: (T.)
Acaba: (Ar.)	Açıklanmak: (T.)	Âdem: (Ar.)	Afsun: (Fars.)
Âcâib: (Ar.)	Açıklık: (T.)	Âdemiyyet: (Ar.)	Afşar: (T.)
Acarlamak: (T.)	Açılış: (T.)	Adese: (Ar.)	Aftos: (Rum.)
Accepter: (Fr.)	Açılma: (T.)	Âdet: (Ar.)	Afyon: (Ar.)
Aceb: (Ar.)	Açılmak: (T.)	Âdeta: (Ar.)	Afyonî: (Ar.)
Acel: (Ar.)	Açılmak: (T.)	Adhâ: (Ar.)	Agâh etmek: (T.)
Acele: (Ar.)	Açlık: (T.)	Adım: (T.)	Agâh olmak: (T.)
Acelecilik: (T.)	Açma: (T.)	Adımlık: (T.)	Agâh: (Fars.)
Acem: (Ar.)	Açmak: (T.)	Âdî: (Ar.)	Agâz: (Fars.)
Acemce: (T.)	Açmak: (T.)	Adîd: (Ar.)	Agleb: (Ar.)
Acemî: (Ar.)	Açtırmak: (T.)	Adieu/adiyo: (Fr.)	Aglebiyet: (Ar.)
Acemilik: (T.)	Ad: (T.)	Âdil: (Ar.)	Agreb: (Ar.)
Acemistan: (Fars.)	Âdâ: (Ar.)	Âdilik: (T.)	Ağ: (T.)

Ağa: (Moğ.)	Ağuş: (Fars.)	Ahlâklılık: (Ar.)	Akaret: (Ar.)
Ağabey: (T.)	Ağyâr: (Ar.)	Ahlâksız: (T.)	Akârib: (Ar.)
Ağaç: (T.)	Âh: (T.)	Ahlâksızlık: (T.)	Akarsu: (T.)
Ağaçlanmak: (T.)	Aha: (T.)	Ahlamak: (T.)	Akbaba: (T.)
Ağaçlık: (T.)	Ahad: (Ar.)	Ahmak: (Ar.)	Akça/akçe: (T.)
Ağalık: (T.)	Ahâdiyyet: (Ar.)	Ahmaklaştırmak: (T.)	Akçıl: (T.)
Ağarma: (T.)	Ahâli: (Ar.)	Ahmaklık: (T.)	Akd: (Ar.)
Ağarmak: (T.)	Âhar: (Ar.)	Ahmâl: (Ar.)	Akdağ: (T.)
Ağartmak: (T.)	Ahass: (Ar.)	Ahmer: (Ar.)	Akdâm: (Ar.)
Ağır: (T.)	Ahbâb: (Ar.)	Ahrâ: (Ar.)	Akdar: (Ar.)
Ağırbaşlı: (T.)	Ahbâr: (Ar.)	Ahrâr: (Ar.)	Akdem: (Ar.)
Ağırbaşlılık: (T.)	Ahcâr: (Ar.)	Ahretlik: (T.)	Akdeniz: (T.)
Ağırlamak: (T.)	Ahd: (Ar.)	Ahsen: (Ar.)	Akdes: (Ar.)
Ağırlanmak: (T.)	Ahdî: (Ar.)	Ahşap: (Ar.)	Âkıbet: (Ar.)
Ağırlaşmak: (T.)	Âhen: (Fars.)	Ahter: (Fars.)	Âkıl: (Ar.)
Ağırlatmak: (T.)	Aheng: (Fars.)	Âhû: (Fars.)	Akıllandırmak: (T.)
Ağırlık: (T.)	Âhenîn: (Fars.)	Ahvâl: (Ar.)	Akıllı: (T.)
Ağız: (T.)	Ahenkdâr: (Fars.)	Ahyâr: (Ar.)	Akıllılık: (T.)
Ağızlık: (T.)	Âhenkli: (T.)	Ahz: (Ar.)	Akılsız: (T.)
Ağlama: (T.)	Âhenksiz: (T.)	Ahzân: (Ar.)	Akılsızlık: (T.)
Ağlamak: (T.)	Aheste: (Fars.)	Ahzâr: (Ar.)	Akın: (T.)
Ağlamak: (T.)	Ahfâd: (Ar.)	Ahzetmek: (T.)	Akıncı: (T.)
Ağlanmak: (T.)	Ahır: (Fars.)	Aid/ait: (Ar.)	Akıntı: (T.)
Ağlaşmak: (T.)	Ahî: (Ar.)	Aidât: (Ar.)	Akış: (T.)
Ağlatmak: (T.)	Ahibba: (Ar.)	Aidiyet: (Ar.)	Akıtmak: (T.)
Ağlattırmak: (T.)	Ahidnâme: (Fars.)	Âile: (Ar.)	Akîb: (Ar.)
Ağmak: (T.)	Ahilik: (T.)	Âile: (Ar.)	Âkibet: (Ar.)
Ağnâm: (Ar.)	Âhir: (Ar.)	Aileperverî: (Fars.)	Akide: (Ar.)
Ağniyâ: (Ar.)	Âhiret: (Ar.)	Ajektif: (Fr.)	Akidesizlik: (T.)
Ağrâz: (Ar.)	Ahkâm: (Ar.)	Ajur/acur: (Fr.)	Âkîf: (Ar.)
Ağreb: (Ar.)	Ahkâr: (Ar.)	Ak: (T.)	Akik: (Ar.)
Ağrı: (T.)	Ahkem: (Ar.)	Akabe: (Ar.)	Akile: (Ar.)
Ağrılı: (T.)	Ahker: (Fars.)	Akabinde: (T.)	Akim: (Ar.)
Ağrıtmak: (T.)	Ahlâf: (Ar.)	Akademi: (Fr.)	Akis: (Ar.)
Ağsan: (Ar.)	Ahlâk: (Ar.)	Aka'id: (Ar.)	Akkâse: (Ar.)
Ağısızca: (T.)	Ahlâkî: (Ar.)	Akâkir: (Ar.)	Akl/akıl: (Ar.)
Ağu: (T.)	Ahlâkiyat: (Ar.)	Akamet: (Ar.)	Aklâm: (Ar.)
Ağustos: (Lat.)	Ahlâklı: (T.)	Akar: (Ar.)	Aklanmak: (T.)

Aklî: (Ar.)	Akvâ: (Ar.)	Alçalma: (T.)	Alıkonulmak: (T.)
Akliyât: (Ar.)	Akvâl: (Ar.)	Alçalmak: (T.)	Alıkoymak: (T.)
Akma: (T.)	Akvâm: (Ar.)	Alçalt (T.)	Alım: (T.)
Akmak: (T.)	Akvat: (Ar.)	Alçı: (Kbd.)	Alımlı: (T.)
Akmaklık: (T.)	Âlâ: (Ar.)	Aldanmak: (T.)	Alın: (T.)
Akmâr: (Ar.)	Alabanda: (İtal.)	Aldatıcı: (T.)	Alınış: (T.)
Akmişe: (Ar.)	Alabros: (Fr.)	Aldatma: (T.)	Alınma: (T.)
Akort /akorda: (Fr.)	Alaca: (T.)	Aldatmak: (T.)	Alınmak: (T.)
Akraba: (Ar.)	Alacakaranlık: (T.)	Aldırmak: (T.)	Alınmak: (T.)
Akrabalık: (T.)	Alacaklı: (T.)	Aldırtmak: (T.)	Alış: (T.)
Akrân: (Ar.)	Aladağ: (T.)	Ale'lacelle: (Ar.)	Alışık: (T.)
Akrep: (Ar.)	Alafranga: (İtal.)	Ale'lhusûs: (Ar.)	Alışkan: (T.)
Aksak: (T.)	Alafrangalaşmak: (T.)	Ale'ıtlak: (Ar.)	Alışkanlık: (T.)
Aksakallı: (T.)	Alafrangalık: (T.)	Ale'lumûm: (Ar.)	Alışkın: (T.)
Aksâm: (Ar.)	Alagrek: (Fr.)	Ale'lusûl: (Ar.)	Alışma: (T.)
Aksamak: (T.)	Alâim: (Ar.)	Alelâde: (Ar.)	Alışmak: (T.)
Aksan: (Fr.)	Alâka: (Ar.)	Alelekser: (Ar.)	Alışmak: (T.)
Aksaray: (T.)	Alâkadar: (Fars.)	Âlem: (Ar.)	Alıştırılmak: (T.)
Aksata: (Ar.)	Alâkalanmak: (T.)	Âlemşümûl: (Fars.)	Alıştırmak: (T.)
Aksediş: (T.)	Alâkalı: (T.)	Alenî: (Ar.)	Alışveriş: (T.)
Aksettirmek: (T.)	Alâkasız: (Ar.)	Alesta: (İtal.)	Âlî: (Ar.)
Akseylemek: (T.)	Alâlık: (Ar.)	Âlet: (Ar.)	Âlîcenab: (Ar.)
Aksırık: (T.)	Alamet: (Ar.)	Alev: (T.)	Alicengiz: (Fars.)
Aksırmak: (T.)	Alamod: (Fr.)	Alevlendirmek: (T.)	Alîl: (Ar.)
Aksî: (Ar.)	Alaparassöz: (Fr.)	Alevlenme: (T.)	Âlim: (Ar.)
Aksisada: (Fars.)	Alarga: (İtal.)	Alevlenmek: (T.)	Alimallah: (Ar.)
Aksiyon: (Fr.)	Âlât: (Ar.)	Aleyh: (Ar.)	Âlimlik: (T.)
Aksu: (T.)	Alaturka: (İtal.)	Aleyhdârlık: (T.)	Âlîşân: (Ar.)
Aksü'lamel: (Ar.)	Alay etmek: (T.)	Aleyhisselâm: (Ar.)	Aliyyülalâ: (Ar.)
Akşam: (Soğd.)	Alay: (Rum.)	Aleyhtar: (Fars.)	Alkali: (Fr.)
Akşamüstü: (T.)	Alâyık: (Ar.)	Aleykümüsselâm: (Ar.)	Alkış: (T.)
Akşehir: (T.)	Alâyiş: (Fars.)	Alfabe: (Fr.)	Alkışlamak: (T.)
Aktarma: (T.)	Âlâyişli: (T.)	Algın: (T.)	Alkışlanmak: (T.)
Aktör: (Fr.)	Albasamak: (T.)	Alıcı: (T.)	Allah: (Ar.)
Aktris: (Fr.)	Albüm: (Fr.)	Alık: (T.)	Allak: (T.)
Akuarel: (Fr.)	Alçaçık: (T.)	Alıklaşmak: (T.)	Allâme: (Ar.)
Akû: (Fr.)	Alçak: (T.)	Alıklaştırmak: (T.)	Allı: (T.)
Akür: (Fr.)	Alçaklık: (T.)	Alıkonmak: (T.)	Allık: (T.)

Alma: (T.)	Ameliyât: (Ar.)	Anırmak: (T.)	Âr: (Ar.)
Almaca: (T.)	Ameliyathâne: (Fars.)	Âni: (Ar.)	Ârâ: (Ar.)
Almak: (T.)	Ameliye: (Ar.)	Anka: (Ar.)	Ara: (T.)
Almak: (T.)	Amelsiz: (T.)	Ankebut: (Ar.)	Arab: (Ar.)
Alman: (Fr.)	Amerikalı: (T.)	Anket: (Fr.)	Araba: (T.)
Almanca: (T.)	Amîk: (Ar.)	Anlama: (T.)	Arabacı: (T.)
Almanyalı: (T.)	Âmil: (Ar.)	Anlamak: (T.)	Arabca: (T.)
Alt: (T.)	Âmiyâne: (Fars.)	Anlamazlık: (T.)	Arabî: (Ar.)
Altbaşı: (T.)	Âmiziş: (Fars.)	Anlaşılma: (T.)	Arabistan: (Fars.)
Altes: (Fr.)	Âmm: (Ar.)	Anlaşılmak: (T.)	Arabistanlı: (T.)
Altı parmak: (T.)	Amme: (Ar.)	Anlaşılmazlık: (T.)	Arafe: (Ar.)
Altı: (T.)	Amonyak: (Fr.)	Anlaşmak: (T.)	Arâis: (Ar.)
Altın sarısı: (T.)	Amour: (Fr.)	Anlatılmak: (T.)	Arak: (Ar.)
Altın: (T.)	Ampul: (Fr.)	Anlatmak: (T.)	Arâkiye: (Ar.)
Altıncı: (T.)	Amûd: (Ar.)	Anlattırılmak: (T.)	Aralanmak: (T.)
Altınlık: (T.)	Âmûz: (Fars.)	Anlayış: (T.)	Aralık: (T.)
Altmış: (T.)	Ân: (Ar.)	Anmak: (T.)	Ârâm: (Fars.)
Altmışlık: (T.)	Ana: (T.)	Anmak: (T.)	Arama: (T.)
Âlûd: (Fars.)	Anadili: (T.)	Anne: (T.)	Aramak: (T.)
Alûde: (Fars.)	Anadolulu: (T.)	Anonim: (Fr.)	Aramak: (T.)
Ama: (Ar.)	Anadolulu: (T.)	Ansız: (T.)	Aramgâh: (Fars.)
Âmâ: (Ar.)	Anafor: (Rum.)	Ansızın: (T.)	Aranılmak: (T.)
Amâde: (Fars.)	Anahtar: (Rum.)	Ansiklopedi: (Fr.)	Aranma: (T.)
Âmâil: (Ar.)	Analık: (T.)	Ant: (T.)	Aranmak: (T.)
A'mâk: (Ar.)	Analiz: (Fr.)	Antik: (Fr.)	Aranmak: (T.)
Âmâl: (Ar.)	Ananas: (İsp.)	Antikacılık: (T.)	Araplık: (T.)
Âmâlık: (T.)	An'ane: (Ar.)	Antoloji: (Fr.)	Arâste: (Fars.)
Aman: (Ar.)	An'aneperverlik: (T.)	Antropoloji: (Fr.)	Araştırmak: (T.)
Amansız: (T.)	Anarşist: (Fr.)	Anûd: (Ar.)	Aratmak: (T.)
Amazon: (Fr.)	Anarşistlik: (T.)	Anzorot: (Ar.)	Arattırmak: (T.)
Amber: (Ar.)	Anasıl: (Ar.)	Apaçık: (T.)	Arayıcı: (T.)
Amca: (T.)	Anbar: (Fars.)	Apansız: (T.)	Arayıcılık: (T.)
Amcazâde: (Fars.)	Ancak: (T.)	Apartman: (Fr.)	Arayış: (T.)
Amed şud etmek: (T.)	Andan: (T.)	Apdal/aptal: (Ar.)	Ârâyış: (Fars.)
Amel: (Ar.)	Andelib: (Ar.)	Apışmak: (T.)	Araz: (Ar.)
Amele: (Ar.)	Andırmak: (T.)	Apiko: (İtal.)	Arazi: (Ar.)
Amelelik: (T.)	Anfitiyatro: (Fr.)	Apolet: (Fr.)	Arbede: (Ar.)
Amelî: (Ar.)	Angarya: (Rum.)	Aptallaşmak: (Ar.)	Arbedegâhî: (Fars.)
	Anılmak: (T.)		

Ard: (T.)	Arş: (Ar.)	Âsâr: (Ar.)	Asnâm: (Ar.)
Ardıç: (T.)	Arşin: (T.)	Âsâr-ı Afîka: (Fars.)	Asr: (Ar.)
Ardiye: (Ar.)	Arşınlamak: (T.)	Âsâyîş: (Fars.)	Asrî: (Ar.)
Arduvaz: (Fr.)	Arta kalmak: (T.)	Asdak: (Ar.)	Astar: (Fars.)
Argo: (Fr.)	Artçı: (T.)	Asdikâ: (Ar.)	Astarcı: (T.)
Arı: (T.)	Arteziyen: (Fr.)	Asel: (Ar.)	Astırmak: (T.)
Arış: (T.)	Artık: (T.)	Asfar: (Ar.)	Astronom: (Fr.)
Ârız: (Ar.)	Artış: (T.)	Asgariyet: (Ar.)	Astronomi: (Fr.)
Ârıza: (Ar.)	Artist: (Fr.)	Ashab: (Ar.)	Âsude: (Fars.)
Ârî: (Ar.)	Artma: (T.)	Ashâh: (Ar.)	Âsûdelik: (T.)
Ârif: (Ar.)	Artmak: (T.)	Asık: (T.)	Asvât: (Ar.)
Aristokrasi: (Fr.)	Arttırma: (T.)	Asılı: (T.)	Aşağı: (T.)
Aristokrat: (Fr.)	Arttırmak: (T.)	Asılma: (T.)	Aşağılama: (T.)
Aristokratik: (Fr.)	Arûs: (Ar.)	Asılmak: (T.)	Aşağılamak: (T.)
Âriyet: (Ar.)	Aruz: (Ar.)	Asılsız: (T.)	Aşâr: (Ar.)
Arîz: (Ar.)	Arya: (İtal.)	Asırlık: (T.)	Aşçı: (T.)
Arîza: (Ar.)	Arz: (Ar.)	Âsi: (Ar.)	Aşçıbaşı: (T.)
Ârizî: (Ar.)	Arzânî: (Ar.)	Asîl: (Ar.)	Aşçılık: (T.)
Arka: (T.)	Arz olunmak: (T.)	Asilzade: (Fars.)	Aşere: (Ar.)
Arkadaş: (T.)	Arzu: (Fars.)	Asîr: (Ar.)	Aşermek: (T.)
Arkadaşlık: (T.)	Arzubahş: (Fars.)	Asistanlık: (T.)	Aşı: (T.)
Arkalamak: (T.)	Arzuhal: (Fars.)	Âsitâne: (Fars.)	Âşık: (Ar.)
Arkalık: (T.)	Arzuhalci: (T.)	Âsitaneli: (T.)	Âşıkdâşlık: (T.)
Arkeoloji: (Fr.)	Arzuhalcilik: (T.)	Âsiyâb: (Fars.)	Âşıklık: (T.)
Arlanmak: (T.)	Arzulamak: (T.)	Asker: (Ar.)	Aşılacak: (T.)
Arma: (İtal.)	Âsâ: (Fars.)	Askerî: (Ar.)	Aşılanmak: (T.)
Armoni: (Fr.)	A'sâb: (Ar.)	Askeriye: (Ar.)	Aşındırma: (T.)
Armut: (Fars.)	Asabî: (Ar.)	Askerlik: (T.)	Aşındırmak: (T.)
Arnika: (İtal.)	Asabiye: (Ar.)	Askı: (T.)	Aşınmak: (T.)
Arpa suyu: (T.)	Asabiyet: (Ar.)	Askılı: (T.)	Aşınmışlık: (T.)
Arpa: (Kbd.)	Âsaf: (Ar.)	Asla: (Ar.)	Aşırı: (T.)
Arpacık: (T.)	Âsâfâne: (Fars.)	Aslen: (Ar.)	Aşırılmak: (T.)
Arpalık: (T.)	Asâir: (Ar.)	Aslî: (Ar.)	Aşırmak: (T.)
Arsa: (Ar.)	Asâkir: (Ar.)	Asliye: (Ar.)	Âşikâr: (Fars.)
Arsız: (T.)	Asâlet: (Ar.)	Asma altı: (T.)	Aşikâre: (Fars.)
Arsızlanmak: (T.)	Asâletlü: (T.)	Asma: (T.)	Âşinâ: (Fars.)
Arsızlık: (T.)	Âsân: (Fars.)	Asmak: (T.)	Âşinâlık: (T.)
Arslan: (T.)	Asansör: (Fr.)	Âsmân/âsumân: (Fars.)	Aşiret: (Ar.)

Âşiyân: (Fars.)	Atışmak: (T.)	Avcılık: (T.)	Âyet: (Ar.)
Aşk: (Ar.)	Atıştırmak: (T.)	Avdet: (Ar.)	Ayık: (T.)
Aşketmek: (T.)	Âtî: (Ar.)	Âvîhte: (Fars.)	Ayıklama: (T.)
Aşmak: (T.)	Atik: (Ar.)	Âvize: (Fars.)	Ayıklamak: (T.)
Aşmak: (T.)	Atika: (Ar.)	Avlama: (T.)	Ayıklanmak: (T.)
Aşure: (Ar.)	Atiye: (Ar.)	Avlamak: (T.)	Ayıklık: (T.)
Âşûfte: (Fars.)	Atkı: (T.)	Avlanma: (T.)	Ayılmak: (T.)
Âşûftelik: (T.)	Atkuyruğu: (T.)	Avlanmak: (T.)	Ayılmak: (T.)
At: (T.)	Atlama: (T.)	Avlu: (Rum.)	Ayıp: (Ar.)
Ata: (T.)	Atlamak: (T.)	Avn: (Ar.)	Ayıplamak: (T.)
Atâbek: (T.)	Atlas: (Ar.)	Avret: (Ar.)	Ayırdetmek: (T.)
Atak: (T.)	Atlatmak: (T.)	Avrupa: (İtal.)	Ayırma: (T.)
Atalet: (Ar.)	Atlet: (Fr.)	Avrupalı: (T.)	Ayırmak: (T.)
Ataşe: (Fr.)	Atlı: (T.)	Avrupalılaşımak: (T.)	Ayırtmak: (T.)
Atebe: (Ar.)	Atma: (T.)	Avşar: (T.)	Ayıtmak: (T.)
Ateh: (Ar.)	Atmaca: (T.)	Avuç: (T.)	Âyin: (Ar.)
Atehede: (Fars.)	Atmak: (T.)	Avuçlamak: (T.)	Âyinci: (T.)
Âteş: (Fars.)	Atmak: (T.)	Avukat: (İtal.)	Âyîne: (Fars.)
Âteşbâr: (Fars.)	Atölye: (Fr.)	Avukatlık: (T.)	Âyinelik: (T.)
Âteşbazlık: (T.)	Attar: (Ar.)	Avurt: (T.)	Aykırı: (T.)
Ateşböceği: (T.)	Attırmak: (T.)	Avutmak: (T.)	Aykırlamak: (T.)
Âteşgede: (Fars.)	Atufetlû: (T.)	Ay: (T.)	Ayla: (T.)
Âteşîn: (Fars.)	Av: (T.)	Aya: (T.)	Aylandız: (Çin.)
Ateşlemek: (T.)	Avâhir: (Ar.)	Ayak: (T.)	Aylık: (T.)
Ateşlendirmek: (T.)	Avâkib: (Ar.)	Ayakkabı: (T.)	Aylıkçı: (T.)
Ateşli: (T.)	Âvâlim: (Ar.)	Ayaklandırmak: (T.)	Aylıklı: (T.)
Ateşperest: (Fars.)	Avam: (Ar.)	Ayaklanmak: (T.)	Aynen: (Ar.)
Âteşzâr: (Fars.)	Avâm-ı Müstehlik: (Fars.)	Ayaklı: (T.)	Aynı: (Ar.)
Atf: (Ar.)	Avanak: (T.)	Âyân: (Ar.)	Ayniyet: (Ar.)
Atfetme: (T.)	Avâne: (Ar.)	Âyâr: (Ar.)	Ayol: (T.)
Atfetmek: (T.)	Avara: (İtal.)	Ayartmak: (T.)	Ayran: (T.)
Atfolunmak: (T.)	Âvâre: (Fars.)	Âyât: (Ar.)	Ayrı: (T.)
Âtîf: (Ar.)	Avâriz: (Ar.)	Ayaz: (T.)	Ayrıca: (T.)
Âtîfet: (Ar.)	Avâsîf: (Ar.)	Aybaşı: (T.)	Ayrılık: (T.)
Âtîl: (Ar.)	Avâve: (Ar.)	Aydin: (T.)	Ayrılış: (T.)
Atılış: (T.)	Âvâze: (Fars.)	Aydınlanmak: (T.)	Ayrılma: (T.)
Atılma: (T.)	Âvâze: (Fars.)	Aydınlatmak: (T.)	Ayrılmak: (T.)
Atılmak: (T.)	Avcı: (T.)	Aydınlık: (T.)	Ayş: (Ar.)

Ayva: (Fars.)	Azize: (Ar.)	Bağırsak: (T.)	Bâhusûs: (Fars.)
Ayvalık: (T.)	Azletme: (T.)	Bağırtmak: (T.)	Ba'îd: (Ar.)
Ayvaz: (Erm.)	Azletmek: (T.)	Bağışlamak: (T.)	Ba'îd: (Ar.)
Ayvazlık: (T.)	Azletmek: (T.)	Bağlama: (T.)	Bâis: (Ar.)
Ayyuk: (Ar.)	Azlettirmek: (T.)	Bağlamak: (T.)	Bakâret: (Ar.)
Az: (T.)	Azleylemek: (T.)	Bağlanış: (T.)	Bakâyâ: (Ar.)
Âzâ: (Ar.)	Azlık: (T.)	Bağlanmak: (T.)	Bakıcı: (T.)
Azab: (Ar.)	Azlolmak: (T.)	Bağlarbaşı: (T.)	Bakıcılık: (T.)
Âzâd: (Fars.)	Azmak: (T.)	Bağlatmak: (T.)	Bakılma: (T.)
Âzâde: (Fars.)	Azmak: (T.)	Bağlı: (T.)	Bakılmak: (T.)
Âzâdegî: (Fars.)	Azman: (T.)	Bağrısmak: (T.)	Bakım: (T.)
Âzâdelik: (T.)	Azmâyış: (Fars.)	Bahadır: (Fars.)	Bakımsız: (T.)
Âzâlık: (T.)	Azmûde: (Fars.)	Bahadırılık: (T.)	Bakınmak: (T.)
Azalma: (T.)	Azmûdelik: (T.)	Bahalı: (T.)	Bakır: (T.)
Azalmak: (T.)	Azot: (Fr.)	Baharat: (Ar.)	Bakış: (T.)
Azaltmak: (T.)	Azrail: (Ar.)	Bahçeli: (T.)	Bakışma: (T.)
Âzâm: (Ar.)	Bâb: (Ar.)	Bahçıvanlık: (T.)	Bakiye: (Ar.)
Azamet: (Ar.)	Baba: (T.)	Bahîl: (Ar.)	Bâki: (Ar.)
Azametli: (T.)	Babalık: (T.)	Bahis: (Ar.)	Bâkir: (Ar.)
Azametpesentlik: (T.)	Babayiğit: (T.)	Bahr: (Ar.)	Bâkire: (Ar.)
Azami: (Ar.)	Bab-ı âli (Fars.)	Bahri: (Ar.)	Bakkâl: (Ar.)
Âzar: (Fars.)	Bacak: (T.)	Bahriye: (Ar.)	Bakla: (Ar.)
Azarlamak: (T.)	Bacı: (T.)	Bahriyeci: (T.)	Baklava: (T.)
Azdâd: (Ar.)	Badana: (Fr.)	Bahriyeli: (T.)	Bakma: (T.)
Azdırmak: (T.)	Ba'de: (Ar.)	Bahs: (Ar.)	Bakmak: (T.)
Azerbaycanlı: (T.)	Bâdehu: (Ar.)	Bahsedilmek: (T.)	Baktırmak: (T.)
Azfâr: (Ar.)	Badem (Fars.)	Bahsediş: (T.)	Baktırma: (T.)
Azgın: (T.)	Ba'dezin: (Fars.)	Bahsetme: (T.)	Baktırmak: (T.)
Azgınlaşmak: (T.)	Bâdî: (Ar.)	Bahsetmek: (T.)	Bal arısı: (T.)
Azgınlık: (T.)	Bâdire: (Ar.)	Bahseylemek: (T.)	Bal: (T.)
Azhar: (Ar.)	Bağ: (T.)	Bahs olunma: (T.)	Balay: (T.)
Azılı: (T.)	Bağcı: (T.)	Bahs olunmak: (T.)	Balçık: (T.)
Aziştirmek: (T.)	Bağdaş: (T.)	Bahşçi: (T.)	Baldır: (T.)
Azıtmak: (T.)	Bağır: (T.)	Bahşetmek: (T.)	Baldıran: (Kbd.)
Azil: (Ar.)	Bağırıcı: (T.)	Bahşeylemek: (T.)	Baldız: (T.)
Azim: (Ar.)	Bağırış: (T.)	Bahtlı: (T.)	Bale: (Fr.)
Azimet: (Ar.)	Bağırma: (T.)	Bahtsız: (T.)	Balgam: (Ar.)
Azîz: (Ar.)	Bağırmak: (T.)	Bahtsızlık: (T.)	Balık: (Kbd.)

Balıkçı: (T.)	Bâriz: (Ar.)	Başarmak: (T.)	Batış: (T.)
Balıkçılık: (T.)	Bark: (T.)	Başbuğ: (T.)	Batma: (T.)
Balıkpazarı: (T.)	Barometre: (Fr.)	Başdönmesi: (T.)	Batmak: (T.)
Bâli: (Ar.)	Baron: (Fr.)	Başgöz olmak: (T.)	Battâl: (Ar.)
Bâlig: (Ar.)	Barudî: (T.)	Başıboş: (T.)	Battaniye: (Ar.)
Balina: (İtal.)	Barut: (Fars.)	Başıbozuk: (T.)	Bavul: (İtal.)
Balkon: (Fr.)	Basamak: (T.)	Başka: (T.)	Bay: (T.)
Ballamak: (T.)	Basamaklı: (T.)	Bâşkâtib: (T.)	Bayağı: (T.)
Ballandırmak: (T.)	Basbayağı: (T.)	Başkumandan: (T.)	Bayağılaşmak: (T.)
Ballanmak: (T.)	Basık: (T.)	Başlama: (T.)	Bayağılık: (T.)
Ballı: (T.)	Basılma: (T.)	Başlamak: (T.)	Bayat: (T.)
Balmumu: (T.)	Basılmak: (T.)	Başlan: (T.)	Baygın: (T.)
Balo: (İtal.)	Basım: (T.)	Başlangıç: (T.)	Baygınlık: (T.)
Balon: (Fr.)	Basîret: (Ar.)	Başlanılmak: (T.)	Bayılmak: (T.)
Balta: (T.)	Basît: (Ar.)	Başlatmak: (T.)	Bayıltmak: (T.)
Baltacı: (T.)	Baskı: (T.)	Başlayış: (T.)	Bayır: (T.)
Baltalamak: (T.)	Baskın: (T.)	Başlıca: (T.)	Bayırlaşmak: (T.)
Balya: (İtal.)	Basma: (T.)	Başlık: (T.)	Baykuş: (T.)
Bandıra: (İtal.)	Basmacılık: (T.)	Başmabeyinci: (T.)	Bayrak: (T.)
Bang: (f.)	Basmahâne: (Fars.)	Başmakale: (T.)	Bayram: (T.)
Bangır: (T.)	Basmak: (T.)	Başmuharir: (T.)	Bayramlık: (T.)
Bâni: (Ar.)	Bast: (Ar.)	Başörtüsü: (T.)	Baytar: (Ar.)
Bank: (Fr.)	Bastırılmak: (T.)	Başpiskopos: (T.)	Baytarlık: (T.)
Banka: (İtal.)	Bastırmak: (T.)	Başşehbender: (T.)	Bazen: (Ar.)
Banker: (Fr.)	Bastırtmak: (T.)	Başucu: (T.)	Ba'zı: (Ar.)
Banko: (İtal.)	Baston: (İtal.)	Başvekâlet: (T.)	Bazısı: (T.)
Banmak: (T.)	Bastonsüvâr: (Fars.)	Başvekil: (T.)	Bebek: (T.)
Bant: (Fr.)	Baş ağrısı: (T.)	Başvekillik: (T.)	Becerikli: (T.)
Baraka: (İtal.)	Baş belası: (T.)	Başvurmak: (T.)	Beceriksizlik: (T.)
Barbar: (Fr.)	Baş eğmek: (T.)	Batâet: (Ar.)	Becerme: (T.)
Barbarlık: (T.)	Baş göstermek: (T.)	Batak: (T.)	Becermek: (T.)
Barbunya: (Rum.)	Baş kaldırmak: (T.)	Batakçı: (T.)	Beç: (Mac.)
Bardak: (T.)	Baş parmak: (T.)	Bataklık: (T.)	Beçe: (Fars.)
Barınmak: (T.)	Baş üstüne: (T.)	Batı: (T.)	Bedâhat: (Ar.)
Barışma: (T.)	Baş: (T.)	Bâtıl: (Ar.)	Bedava: (Fars.)
Barışmak: (T.)	Baş ağrısı: (T.)	Bâtın: (Ar.)	Bedâvet: (Ar.)
Bârid: (Ar.)	Başak: (T.)	Batırılmak: (T.)	Bedbahtlık: (T.)
Bârîka: (Ar.)	Başaltı: (T.)	Batırmak: (T.)	Bedel: (Ar.)

Beden: (Ar.)	Belermek: (T.)	Berdevar: (Fars.)	Beşiktaşlı: (T.)
Bedesten: (Fars.)	Beleş: (Ar.)	Bere: (T.)	Beşinci: (T.)
Bedevî: (Ar.)	Belf: (Ar.)	Bereket: (Ar.)	Beşîr: (Ar.)
Bedeviyet: (Ar.)	Belîğ: (Ar.)	Bereketli: (T.)	Beşlik: (T.)
Bedîa: (Ar.)	Belirmek: (T.)	Bereli: (T.)	Beşşâr: (Ar.)
Bedihî: (Ar.)	Belirsiz: (T.)	Berendazlık: (T.)	Beşûş: (Ar.)
Beğendirmek: (T.)	Belit: (Kbd.)	Berhudarlık: (T.)	Betâet: (Ar.)
Beğenilmek: (T.)	Beliyye: (Ar.)	Beri: (T.)	Betâlet: (Ar.)
Beğenme: (T.)	Belkemiği: (T.)	Beriye: (Ar.)	Betonarme: (Fr.)
Beğenmek: (T.)	Belkim: (T.)	Berk: (Ar.)	Bevâdî: (Ar.)
Beğenmeklik: (T.)	Bellemek: (T.)	Berkiyye: (Ar.)	Bevâtıl: (Ar.)
Beğenmemelik: (T.)	Belli: (T.)	Berrak: (Ar.)	Bevl: (Ar.)
Behâyim: (Ar.)	Belûrmek: (T.)	Berraklık: (T.)	Bevvâl: (Ar.)
Behçet: (Ar.)	Bembeyaz: (T.)	Berriyye: (Ar.)	Bey': (Ar.)
Beher: (Fars.)	Ben: (T.)	Berzâh: (Ar.)	Bey: (T.)
Behîme: (Ar.)	Benân: (Ar.)	Besâir: (Ar.)	Beyân: (Ar.)
Behimiyet: (Ar.)	Benât: (Ar.)	Besât: (Ar.)	Beyaz: (Ar.)
Behresiz: (T.)	Bendetmek: (T.)	Besâlet: (Ar.)	Beyazlanmak: (T.)
Beht: (Ar.)	Bendeylemek: (T.)	Besâtet: (Ar.)	Beyazlık: (T.)
Beis: (Ar.)	Bendolunmak: (T.)	Besili: (T.)	Beybaba: (T.)
Bej: (Fr.)	Benek: (T.)	Besililik: (T.)	Beyefendi: (T.)
Bekâ: (Ar.)	Benimsemek: (T.)	Besîm: (Ar.)	Beyefendilik: (T.)
Bekâr: (Ar.)	Beniz: (T.)	Besleme: (T.)	Beyin: (T.)
Bekâret: (Ar.)	Benlik: (T.)	Beslemek: (T.)	Beyinsiz: (T.)
Bekârlık: (T.)	Bennâ: (Ar.)	Beslemelik: (T.)	Beyinsizlik: (T.)
Bekçi: (T.)	Bensiz: (T.)	Beslenmek: (T.)	Beyit: (Ar.)
Bekleme: (T.)	Benzemek: (T.)	Besletmek: (T.)	Beylerbeyi: (T.)
Beklemek: (T.)	Benzeşmek: (T.)	Besmele: (Ar.)	Beylik: (T.)
Beklenilmek: (T.)	Benzetilmek: (T.)	Bestelenmek: (T.)	Beylikçilik: (T.)
Beklenmek: (T.)	Benzetme: (T.)	Beş: (T.)	Beynelmîlel: (Ar.)
Bekletmek: (T.)	Benzetmek: (T.)	Beşaret: (Ar.)	Beyoğlu: (T.)
Bektaşî: (Ar.)	Benzeyiş: (T.)	Beşâset: (Ar.)	Beytutet: (Ar.)
Bel: (T.)	Berâat: (Ar.)	Beşâsetli: (T.)	Beyyine: (Ar.)
Belâ: (Ar.)	Beraberlik: (T.)	Beşer: (Ar.)	Beyzâ: (Ar.)
Belâgat: (Ar.)	Berât: (Ar.)	Beşerî: (Ar.)	Beyzâde: (Fars.)
Belde: (Ar.)	Berbatlaşmak: (T.)	Beşeriyet: (Ar.)	Bez: (T.)
Belediye: (Ar.)	Berber: (İtal.)	Beşik: (T.)	Bezelye: (Rum.)
Belemek: (T.)	Berd: (Ar.)	Beşiktaş: (T.)	Bezenmek: (T.)

Bezetmek: (T.)	Bihakkın: (Ar.)	Billahi: (Ar.)	Birikme: (T.)
Bezil: (Ar.)	Bihâr: (Ar.)	Billûr: (Fars.)	Birikmek: (T.)
Bezletme: (T.)	Bîhayâ: (Fars.)	Billurî: (Ar.)	Biriktirmek: (T.)
Bezletmek: (T.)	Bîkeslik: (T.)	Bilme: (T.)	Birinci: (T.)
Bezylemek: (T.)	Bikr: (Ar.)	Bilmece: (T.)	Birincilik: (T.)
Bezmek: (T.)	Bîkusûr: (Fars.)	Bilmek: (T.)	Birinti: (T.)
Bıçak: (T.)	Bilâd: (Ar.)	Bilmeklik: (T.)	Birkaç: (T.)
Bıçkıcı: (T.)	Bilâhar: (Ar.)	Bilmemezlik: (T.)	Birkaçı: (T.)
Bıçkın: (T.)	Bilâhare: (Ar.)	Bilmeyiş: (T.)	Birle: (T.)
Bıkkınlık: (T.)	Bilâhtiyar: (Ar.)	Bilmezlenmek: (T.)	Birleşme: (T.)
Bıkmak: (T.)	Bilâistisna: (Ar.)	Bilmezlik: (T.)	Birleşmek: (T.)
Bıktırmak: (T.)	Bilâkayd: (Ar.)	Bilmukabele: (Ar.)	Birleştirilme: (T.)
Bingıldamak: (T.)	Bilâkis: (Ar.)	Bin: (T.)	Birleştirilmek: (T.)
Bırakılma: (T.)	Bilardo: (İtal.)	Binâ: (Ar.)	Birleştirmek: (T.)
Bırakılmak: (T.)	Bilcümle: (Ar.)	Binaberin: (Ar.)	Birlik: (T.)
Bırakmak: (T.)	Bildirilme: (T.)	Binaenaleyh: (Ar.)	Birtakım: (T.)
Bıyık: (T.)	Bildirilmek: (T.)	Binbaşı: (T.)	Birtakımı: (T.)
Bıyıklı: (T.)	Bildirmek: (T.)	Binbaşılık: (T.)	Bisât: (Ar.)
Bi'lumûm: (Ar.)	Bile: (T.)	Bindirilmek: (T.)	Bisiklet: (Fr.)
Bi'ttabi: (Ar.)	Bilek: (T.)	Bindirmek: (T.)	Bisküvit: (Fr.)
Bi'zzat: (Ar.)	Bileme: (T.)	Binek: (T.)	Bitik: (T.)
Bîat: (Ar.)	Bilemek: (T.)	Binilmek: (T.)	Bitim: (T.)
Biber: (Rum.)	Bilet: (Fr.)	Biniş: (T.)	Bitirilmek: (T.)
Bibi: (T.)	Biletçi: (T.)	Binme: (T.)	Bitirme: (T.)
Bîçarelik: (T.)	Bilezik: (T.)	Binmek: (T.)	Bitirmek: (T.)
Biçilmek: (T.)	Bilfiil: (Ar.)	Bir: (T.)	Bitişik: (T.)
Biçim: (T.)	Bilgi: (T.)	Bira: (İtal.)	Bitkin: (T.)
Biçimli: (T.)	Bilgiç: (T.)	Biracı: (T.)	Bitli: (T.)
Biçimsiz: (T.)	Bilhakkın: (Ar.)	Birâder: (Fars.)	Bitme: (T.)
Biçimsizlenme: (T.)	Bilhassa: (Ar.)	Biraderlik: (T.)	Bitmek: (T.)
Biçimsizlik: (T.)	Bilimtihân: (Ar.)	Birahâne: (Fars.)	Biyografi: (Fr.)
Biçmek: (T.)	Bilinme: (T.)	Biraz: (T.)	Biz: (T.)
Bidâyet: (Ar.)	Bilinmek: (T.)	Birbiri: (T.)	Bizanten: (Fr.)
Biftek: (Fr.)	Bilistifâde: (Ar.)	Birçoğu: (T.)	Blok: (Fr.)
Bigâl: (Ar.)	Biliş: (T.)	Birden: (T.)	Blonde: (Fr.)
Bîgâne: (Fars.)	Bilişmek: (T.)	Birdenbire: (T.)	Boca: (Kbd.)
Bigânelik: (T.)	Biliştir: (T.)	Bire: (T.)	Bocalamak: (T.)
Bîhâblık: (T.)	Billâh: (Ar.)	Biri: (T.)	Bodur: (Kbd.)

Boğa: (T.)	Borucu: (T.)	Bozkır: (T.)	Budala: (Ar.)
Boğada: (İtal.)	Bostancı: (T.)	Bozma: (T.)	Budalaca: (T.)
Boğaz: (T.)	Boş: (T.)	Bozmak: (T.)	Budalalık: (T.)
Boğazlamak: (T.)	Boşalmak: (T.)	Bozok: (T.)	Budanmak: (T.)
Boğazlanmak: (T.)	Boşaltmak: (T.)	Bozuk: (T.)	Bugün: (T.)
Boğazlık: (T.)	Boşama: (T.)	Bozukluk: (T.)	Bugünlük: (T.)
Boğma: (T.)	Boşamak: (T.)	Bozulma: (T.)	Buğday: (T.)
Boğmaca: (T.)	Boşanma: (T.)	Bozulmak: (T.)	Buğdaycı: (T.)
Boğmak: (T.)	Boşanmak: (T.)	Bozuluş: (T.)	Buğra: (Kbd.)
Boğucu: (T.)	Boşatma: (T.)	Bozuntu: (T.)	Buğz: (Ar.)
Boğuk: (T.)	Boşatmak: (T.)	Bozuşmak: (T.)	Buhar: (Ar.)
Boğulma: (T.)	Boşboğazlık: (T.)	Böbrek: (T.)	Buharlaştırmak: (T.)
Boğulmak: (T.)	Boşlama: (T.)	Böbürlenmek: (T.)	Buhayre: (Ar.)
Boğum: (T.)	Boşluk: (T.)	Böcek: (T.)	Buhrân: (Ar.)
Boğuşmak: (T.)	Botanik: (Fr.)	Böğür: (T.)	Buhurdanlık: (T.)
Bohça/boğça: (T.)	Boy: (T.)	Böğürmek: (T.)	Bukağı: (T.)
Bohçacı: (T.)	Boya: (T.)	Böğürtlen: (T.)	Bukalemun: (Ar.)
Bok: (T.)	Boyacı: (T.)	Bölme: (T.)	Bulamaç: (T.)
Bokluk: (T.)	Boyacılık: (T.)	Bölmek: (T.)	Bulamak: (T.)
Bol: (T.)	Boyama: (T.)	Bölük: (T.)	Bulandırma: (T.)
Bolluk: (T.)	Boyamak: (T.)	Bölükbaşı: (T.)	Bulandırmak: (T.)
Bolşevik: (Fr.)	Boyanmak: (T.)	Bön: (T.)	Bulanık: (T.)
Bomba: (İtal.)	Boyayıcı: (T.)	Börek: (T.)	Bulanmak: (T.)
Bombardıman: (Fr.)	Boylamak: (T.)	Börekçi: (T.)	Bulantı: (T.)
Bombeli: (T.)	Boylanmak: (T.)	Böyle: (T.)	Bulaşık: (T.)
Bomboş: (T.)	Boyna: (İtal.)	Böylelik: (T.)	Bulaştırmak: (T.)
Boncuk: (T.)	Boynama: (T.)	Bravo: (İtal.)	Bulaştırmak: (T.)
Bonjur: (Fr.)	Boynuz: (T.)	Bre: (T.)	Buldok: (Fr.)
Bonmarşe (Fr.)	Boynuzlu: (T.)	Briç: (İng.)	Buldurmak: (T.)
Bora: (İtal.)	Boyun: (T.)	Britanyalı: (T.)	Buldurulmak: (T.)
Boran: (Moğ.)	Boyunbağı: (T.)	Briyantınlenmek: (T.)	Bulgur: (T.)
Borazancıbaşı: (T.)	Boyunduruk: (T.)	Bronş: (Fr.)	Bulma: (T.)
Borç: (T.)	Boz: (T.)	Bronşit: (Fr.)	Bulmak: (T.)
Borçlanmak: (T.)	Boza: (T.)	Broşür: (Fr.)	Bulmaklık: (T.)
Borçlu: (T.)	Bozacı: (T.)	Bu: (T.)	Bulundurma: (T.)
Borçsuz: (T.)	Bozdoğan: (T.)	Bucak: (T.)	Bulundurmak: (T.)
Borsa: (İtal.)	Bozdurmak: (T.)	Buçuk: (T.)	Bulundurulma: (T.)
Boru: (T.)	Bozgunluk: (T.)	Budak: (T.)	Bulundurulmak: (T.)

Bulunma: (T.)	Buz: (T.)	Büyükanne: (T.)	Camia: (Ar.)
Bulunmak: (T.)	Buzağı: (T.)	Büyükbaba: (T.)	Câmûs: (Fars.)
Bulunmaklık: (T.)	Bücür: (Kbd.)	Büyükçe: (T.)	Can Kurtaran Gömleği: (T.)
Bulunuş: (T.)	Büfe: (Fr.)	Büyükelçi: (T.)	Cân: (Fars.)
Buluş: (T.)	Büğrülme: (T.)	Büyükhanım: (T.)	Cânan: (Fars.)
Bulut: (T.)	Bükâ: (Ar.)	Büyüklük: (T.)	Canavar: (Fars.)
Bulvar: (Fr.)	Bükâengîz: (Fars.)	Büyülmek: (T.)	Canavarî: (Fars.)
Bunak: (T.)	Büklüm: (T.)	Büyüme: (T.)	Canavarlık: (T.)
Bunalmak: (T.)	Bükme: (T.)	Büyümek: (T.)	Canbâz: (Fars.)
Bunaltmak: (T.)	Bükmek: (T.)	Büyütölmek: (T.)	Candîde: (Fars.)
Bunamak: (T.)	Bükük: (T.)	Büzme: (T.)	Canfes: (Fars.)
Bura: (T.)	Bükölmek: (T.)	Büzük: (T.)	Cânfezâ: (Fars.)
Burak: (Ar.)	Bükölü: (T.)	Büzölmek: (T.)	Cangâh: (Fars.)
Burç: (Ar.)	Büküntü: (T.)	Büzüşmek: (T.)	Canhırâş: (Fars.)
Burgaz: (Rum.)	Büldân: (Ar.)	Büzüştmek: (T.)	Cânî: (Ar.)
Burgu: (T.)	Bülegâ: (Ar.)	Câbecâ: (Fars.)	Cânîb: (Ar.)
Burguntu: (T.)	Bülehâ: (Ar.)	Cadde: (Ar.)	Cânîlik: (T.)
Burkulmak: (T.)	Bülheves: (Ar.)	Cadı: (Fars.)	Cânîşîn: (Fars.)
Burma: (T.)	Bülüğ: (Ar.)	Câferî: (Ar.)	Cankulağı: (T.)
Burûc: (Ar.)	Bülûğâ etmek: (T.)	Câhid: (Ar.)	Canlanmak: (T.)
Burûdet: (Ar.)	Bünyâd: (Ar.)	Câhil: (Ar.)	Canlı: (T.)
Buruk: (T.)	Bünyân: (Ar.)	Câhiliyye: (Ar.)	Canpare: (Fars.)
Burulu: (T.)	Bünye: (Ar.)	Câhillik: (T.)	Cansıkıntısı: (T.)
Burun: (T.)	Bürde: (Ar.)	Cahîm: (Ar.)	Cansız: (T.)
Buruşmak: (T.)	Bürhân: (Ar.)	Cahimî: (Ar.)	Canyoldaşı: (T.)
Buruşturmak: (T.)	Bürümcük/bürüncük: (T.)	Cahm: (Ar.)	Cârî: (Ar.)
Buruşuk: (T.)	Bürümek: (T.)	Câiz: (Ar.)	Cârîye: (Ar.)
Buruşukluk: (T.)	Bürümek: (T.)	Câize: (Ar.)	Cariyelik: (T.)
But: (T.)	Bürünmek: (T.)	Caka: (İtal.)	Carta: (Ar.)
Butlân: (Ar.)	Büst: (Fr.)	Câfî: (Ar.)	Cascavlak: (T.)
Buyrulma: (T.)	Büt: (Fars.)	Câlib: (Ar.)	Câsûs: (Ar.)
Buyrulmak: (T.)	Bütçe: (Fr.)	Caligraphie: (Fr.)	Casusluk: (T.)
Buyrultu: (T.)	Bütün: (T.)	Câlis: (Ar.)	Câvid: (Fars.)
Buyurma: (T.)	Büyüt: (Ar.)	Câm: (Fars.)	Cavidânî: (Fars.)
Buyurmak: (T.)	Büyü: (T.)	Câme: (Fars.)	Cây: (Fars.)
Buyurmaklık: (T.)	Büyücek: (T.)	Câmekân: (Fars.)	Câygâh: (Fars.)
Buyurulmak: (T.)	Büyücü: (T.)	Câmeşûy: (Fars.)	Cayır: (T.)
Buyuruluş: (T.)	Büyük: (T.)	Câmi: (Ar.)	Cayırtı: (T.)

Caymak: (T.)	Cehennem: (Ar.)	Cenâze: (Ar.)	Cesametli: (T.)
Cazırdamak: (T.)	Cehennemlik: (T.)	Cendere: (Fars.)	Cesâret: (Ar.)
Cazırtı: (T.)	Cehil: (Ar.)	Cenevizli: (T.)	Cesaretlendirmek: (T.)
Câzibe: (Ar.)	Cehr: (Ar.)	Cengâver: (Fars.)	Cesaretli: (T.)
Câzibeli: (T.)	Cehûl: (Ar.)	Cengcû: (Fars.)	Cesaretsizlik: (T.)
Câzim: (Ar.)	Ceket: (Fr.)	Cenîn: (Ar.)	Cesbân: (Fars.)
Câzip: (Ar.)	Celâdet: (Ar.)	Cenk vapuru: (T.)	Ceset: (Ar.)
Ceb: (Ar.)	Celâil: (Ar.)	Cenk: (Fars.)	Cesîm: (Ar.)
Cebân: (Ar.)	Celâl: (Ar.)	Cenkçi: (T.)	Cesûr: (Ar.)
Cebânet: (Ar.)	Celâlâbâd: (Fars.)	Cenkçilik: (T.)	Cevâb: (Ar.)
Cebbâr: (Ar.)	Celâllenmek: (T.)	Cenkleşmek: (T.)	Cevabnâme: (Fars.)
Cebel: (Ar.)	Celalli: (T.)	Cennet: (Ar.)	Cevâd: (Ar.)
Ceberût: (Ar.)	Celb: (Ar.)	Cennetleşmek: (T.)	Cevahirci: (T.)
Cebhâne: (Fars.)	Celbetmek: (T.)	Cennetlik: (T.)	Cevap vermek: (T.)
Cebhe: (Ar.)	Celbettirmeklik: (T.)	Cennetmekân: (Ar.)	Cevâz: (Ar.)
Cebîn: (Ar.)	Celbeylemek: (T.)	Cennetmisâl: (Ar.)	Cevelân: (Ar.)
Cebir: (Ar.)	Celbolunmak: (T.)	Cennetnümâ: (T.)	Cevelangâh: (Fars.)
Cebrail: (Ar.)	Celî: (Ar.)	Centilmen: (İng.)	Cevelângerlik: (T.)
Cebretmek: (T.)	Celîl: (Ar.)	Cenûb: (Ar.)	Cevf: (Ar.)
Cebreylemek: (T.)	Cellât: (Ar.)	Cenubî: (Ar.)	Cevher: (Ar.)
Cebrî: (Ar.)	Cellâtlik: (T.)	Cenublu: (T.)	Ceviz: (Ar.)
Cebriye: (Ar.)	Celse: (Ar.)	Cekli: (T.)	Cevlânli: (T.)
Cebrolunmak: (T.)	Cem: (Ar.)	Cer: (Ar.)	Cevr: (Ar.)
Cedavîl: (Ar.)	Cemaât: (Ar.)	Cerahât: (Ar.)	Cevşen: (Ar.)
Cedd: (Ar.)	Cemâd: (Ar.)	Cerbeze: (Ar.)	Cevvâl: (Ar.)
Ceddaniyet: (Ar.)	Cemâhir: (Ar.)	Cerbezeli: (T.)	Cevzâ: (Ar.)
Cedelsiz: (T.)	Cemâl: (Ar.)	Cereyân: (Ar.)	Ceylân: (Moğ.)
Cedî: (Ar.)	Cemazielâhir: (Ar.)	Cerh: (Ar.)	Ceyş: (Ar.)
Cedîd: (Ar.)	Cemaziyelevvel: (Ar.)	Cerhetmek: (T.)	Ceyyid: (Ar.)
Cedvel: (Ar.)	Cemel: (Ar.)	Cerheylemek: (T.)	Cezâ: (Ar.)
Cefâ: (Ar.)	Cemîl: (Ar.)	Ceride: (Ar.)	Cezâi: (Ar.)
Cefâkâr: (Fars.)	Cemiyet: (Ar.)	Cerîha: (Ar.)	Cezalandırmak: (T.)
Cefâkeş: (Fars.)	Cemiyetgâh: (Fars.)	Cerime: (Ar.)	Cezayirli: (T.)
Cefalanmak: (T.)	Cemre: (Ar.)	Cermen: (Fr.)	Cezb: (Ar.)
Cehâlet: (Ar.)	Cenâb: (Ar.)	Cerrâh: (Ar.)	Cezbe: (Ar.)
Cehâletlik: (T.)	Cenâbet: (Ar.)	Cerrâhiye: (Ar.)	Cezbelenmek: (T.)
Cehd: (Ar.)	Cenâh: (Ar.)	Cerrâhlik: (T.)	Cezbeli: (T.)
Cehdetmek: (T.)	Cenân: (Ar.)	Cesâmet: (Ar.)	Cezbetmek: (T.)

Cezbeylemek: (T.)	Cığergâh: (Fars.)	Cisim: (Ar.)	Cübbe: (Ar.)
Cezîle: (Ar.)	Cığerpâre: (Fars.)	Cismanî: (Ar.)	Cüce: (Fars.)
Cezir: (Ar.)	Cihâd: (Ar.)	Cismaniyet: (Ar.)	Cücemsî: (T.)
Cezîre: (Ar.)	Cihân: (Fars.)	Cisr: (Ar.)	Cücük: (Fars.)
Cezm: (Ar.)	Cihandârî: (Fars.)	Civân: (Fars.)	Cüdâ: (Fars.)
Cezve: (Ar.)	Cihangîr: (Fars.)	Civanî: (Fars.)	Cühhâl: (Ar.)
Cılız: (T.)	Cihangirlik: (T.)	Civânlık: (T.)	Cülûs: (Ar.)
Cılızlık: (T.)	Cihânîlik: (T.)	Civanmerd: (Fars.)	Cümbüş: (Fars.)
Cımbız: (Rum.)	Cihaz: (Ar.)	Civâr: (Ar.)	Cümcüme: (Ar.)
Cıva: (Fars.)	Cihazlamak: (T.)	Civariyet: (Ar.)	Cümle: (Ar.)
Cıvalamak: (T.)	Cihet: (T.)	Civciv: (T.)	Cünbân: (Fars.)
Cıvık: (T.)	Cihetlik: (T.)	Civelek: (T.)	Cünbanî: (Fars.)
Cıvıltı: (T.)	Cilâ: (Ar.)	Ciyâd: (Ar.)	Cündî: (Fars.)
Cıyak: (T.)	Cilâdâr: (Fars.)	Ciyâdet: (Ar.)	Cündîlik: (T.)
Cızbız: (T.)	Cilâlanmak: (T.)	Cizvit: (Fr.)	Cünha: (Ar.)
Cızırtı: (T.)	Cilt: (Ar.)	Cizye: (Ar.)	Cünûd: (Ar.)
Cızlamak: (T.)	Ciltlik: (T.)	Coğrafi: (Ar.)	Cünûn: (Ar.)
Cibâl: (Ar.)	Cilve: (Ar.)	Coğrafya: (Rum.)	Cüret: (Ar.)
Cibâyet: (Ar.)	Cilvegâh: (Fars.)	Coşkun: (T.)	Cüretkâr: (Fars.)
Cibillî: (Ar.)	Cilvelenmek: (T.)	Coşkunluk: (T.)	Cüretkârlık: (T.)
Cibilliyet: (Ar.)	Cilveleşmek: (T.)	Coşmak: (T.)	Cürüm: (Ar.)
Cibinlik: (T.)	Cilveli: (T.)	Cömert: (Fars.)	Cüsse: (Ar.)
Cibre: (Rum.)	Cimnastik: (Fr.)	Cömertlik: (T.)	Cüssedâr: (Fars.)
Cibrîl: (Ar.)	Cimrilik: (T.)	Critique: (Fr.)	Cüst: (Fars.)
Cici: (T.)	Cin: (Ar.)	Cubur: (T.)	Cüvânî: (Fars.)
Cicili: (T.)	Cinâs: (Ar.)	Cûd: (Ar.)	Cüyüş: (Ar.)
Cidâl: (Ar.)	Cinayet: (Ar.)	Cum'a: (Ar.)	Cüz': (Ar.)
Cidâr: (Ar.)	Cinayetçilik: (T.)	Cumartesi: (T.)	Cüz'î: (Ar.)
Cidden: (Ar.)	Cinci: (T.)	Cumba: (Fars.)	Cüzdan: (Fars.)
Ciddi: (Ar.)	Cingöz: (T.)	Cumhur: (Ar.)	Çabalama: (T.)
Ciddileştirmek: (T.)	Cinhane: (Fars.)	Cumhuriyet: (Ar.)	Çabalamak: (T.)
Ciddilik: (T.)	Cinli: (T.)	Cumhurreisi: (T.)	Çabalanma: (T.)
Ciddiyet: (Ar.)	Cinnet: (Ar.)	Curcuna: (T.)	Çabucak: (T.)
Cîfe: (Ar.)	Cins: (Ar.)	Cûş: (Fars.)	Çabuk: (T.)
Cifr: (Ar.)	Cinsiyet: (Ar.)	Cûşân: (Fars.)	Çaçeron: (İtal.)
Cigara: (İsp.)	Cirid: (Ar.)	Cûşânî: (Fars.)	Çadır: (T.)
Cığır: (Fars.)	Cirm: (Ar.)	Cûşânlık: (T.)	Çadırcı: (T.)
Cığerci: (T.)	Ciro: (İtal.)	Cûşış: (Fars.)	Çağ: (T.)

Çağanoz: (Rum.)	Çalışılmak: (T.)	Çapulculuk: (T.)	Çavuş: (T.)
Çağatayca: (T.)	Çalışkan: (T.)	Çarçabuk: (T.)	Çay: (çin.)
Çağıltı: (T.)	Çalışkanlık: (T.)	Çardak: (Fars.)	Çay: (t)
Çağırılmak: (T.)	Çalışma: (T.)	Çâre: (Fars.)	Çaycı: (T.)
Çağırma: (T.)	Çalışmak: (T.)	Çaresizlik: (T.)	Çayır: (Kbd.)
Çağırmak: (T.)	Çalıştırılma: (T.)	Çarık: (Kbd.)	Çayırılık: (T.)
Çağırtmak: (T.)	Çalıştırılmak: (T.)	Çark: (Fars.)	Çaylak: (T.)
Çağlamak: (T.)	Çalıştırmak: (T.)	Çarlık: (T.)	Çedik: (T.)
Çağlayan: (T.)	Çalkalanmak: (T.)	Çarlistona: (İng.)	Çehre: (Fars.)
Çağlayış: (T.)	Çalkamak: (T.)	Çarmih: (Fars.)	Çeki: (T.)
Çağırılma: (T.)	Çalkanmak: (T.)	Çarpık: (T.)	Çekiç: (Fars.)
Çağırılmak: (T.)	Çalma: (T.)	Çarpılmak: (T.)	Çekidüzen: (T.)
Çağırışmak: (T.)	Çalmak: (T.)	Çarpınmak: (T.)	Çekik: (T.)
Çâk: (Fars.)	Çam: (Ar.)	Çarpıntı: (T.)	Çekiliş: (T.)
Çakal: (Fars.)	Çamaşır: (Fars.)	Çarpışmak: (T.)	Çekilme: (T.)
Çakaralmazlık: (T.)	Çamaşırıcı: (T.)	Çarpma: (T.)	Çekilmek: (T.)
Çakdırmak: (T.)	Çamaşırıcılık: (T.)	Çarpmak: (T.)	Çekinme: (T.)
Çâker: (Fars.)	Çamçak: (T.)	Çarptırmak: (T.)	Çekinmek: (T.)
Çakı: (T.)	Çamlıca: (T.)	Çarşaf: (Fars.)	Çekirge: (T.)
Çakıl: (T.)	Çamlık: (T.)	Çarşafılı: (T.)	Çekiş: (T.)
Çakır: (T.)	Çamur: (T.)	Çarşamba: (Fars.)	Çekişme: (T.)
Çakmak: (T.)	Çamurluk: (T.)	Çarşı: (Fars.)	Çekişmek: (T.)
Çakmak: (T.)	Çan: (T.)	Çatal: (T.)	Çekiştirilmek: (T.)
Çakmakçı: (T.)	Çanak: (T.)	Çatallaşmak: (T.)	Çekiştirme: (T.)
Çakşır: (Fars.)	Çandarlı: (T.)	Çatı: (T.)	Çekiştirmek: (T.)
Çaktırmak: (T.)	Çangal /çengâl: (Fars.)	Çatık: (T.)	Çekme: (T.)
Çâlâk: (Fars.)	Çanta: (Rume.)	Çatıklık: (T.)	Çekmece: (T.)
Çalakalem: (T.)	Çantalı: (T.)	Çatılma: (T.)	Çekmek: (T.)
Çaldırmak: (T.)	Çap: (Erm.)	Çatılmak: (T.)	Çekmeklik: (T.)
Çalgı: (T.)	Çapalamak: (T.)	Çatır: (T.)	Çektirme: (T.)
Çalgıcı: (T.)	Çaparız: (İtal.)	Çatkin: (T.)	Çektirmek: (T.)
Çalı: (T.)	Çaparızlık: (T.)	Çatkinlik: (T.)	Çelebi: (T.)
Çalık: (T.)	Çapari: (İtal.)	Çatlak: (T.)	Çelenk: (Fars.)
Çalılık: (T.)	Çapkın: (T.)	Çatlamak: (T.)	Çelik: (T.)
Çalım: (T.)	Çapkınlık: (T.)	Çatlatmak: (T.)	Çelimsiz: (T.)
Çalımlamak: (T.)	Çapraşık: (T.)	Çatma: (T.)	Çelimsizlik: (T.)
Çalınma: (T.)	Çapraşıklık: (T.)	Çatmak: (T.)	Çelîpâ: (Fars.)
Çalınmak: (T.)	Çapul: (T.)	Çavdar: (Fars.)	Çelme: (T.)

Çelmek: (T.)	Çığır: (T.)	Çınlamak: (T.)	Çilehâne: (Fars.)
Çemanzâr: (Fars.)	Çığirtkan: (T.)	Çınlatmak: (T.)	Çilek: (T.)
Çember: (Fars.)	Çığlık: (T.)	Çıplak: (T.)	Çileklik: (T.)
Çemen: (Fars.)	Çığışmak: (T.)	Çıra: (Fars.)	Çilingir: (Fars.)
Çemenistan: (Fars.)	Çıkar: (T.)	Çırak: (Fars.)	Çilingirlenmek: (T.)
Çemenzâr: (Fars.)	Çıkarılma: (T.)	Çıraklık: (T.)	Çilli: (T.)
Çendân: (Fars.)	Çıkarılmak: (T.)	Çırçıplak: (T.)	Çim: (T.)
Çene: (T.)	Çıkarma: (T.)	Çırçır: (T.)	Çimdik: (T.)
Çenelik: (T.)	Çıkarmak: (T.)	Çırıltı: (T.)	Çimdiklemek: (T.)
Çeng: (Fars.)	Çıkartmak: (T.)	Çırnık: (Bulg.)	Çimen: (T.)
Çengî: (Ar.)	Çıkık: (T.)	Çırpı: (T.)	Çinekop: (T.)
Çentik: (T.)	Çıkıkçılık: (T.)	Çırpınma: (T.)	Çingene: (Kbd.)
Çentikli: (T.)	Çıkılmak: (T.)	Çırpınmak: (T.)	Çingenelik: (T.)
Çepeçevre: (T.)	Çıkın: (T.)	Çırpıntı: (T.)	Çinî: (Fars.)
Çepkenli: (T.)	Çıkıntı: (T.)	Çırpma: (T.)	Çipil: (Kbd.)
Çerâğ: (Fars.)	Çıkıntılı: (T.)	Çırpamak: (T.)	Çirkâb: (Fars.)
Çerçeve: (Fars.)	Çıkış: (T.)	Çıt: (T.)	Çirkin: (Fars.)
Çerçi: (T.)	Çıkışmak: (T.)	Çıtıptı: (T.)	Çirkinlenmek: (T.)
Çerçici: (T.)	Çıkma: (T.)	Çıtır: (T.)	Çirkinleşmek: (T.)
Çerge/çerghi: (Bulg.)	Çıkmak: (T.)	Çıtırdamak: (T.)	Çirkinlik: (T.)
Çeri: (T.)	Çıkmaklık: (T.)	Çıtırı: (T.)	Çiroz: (Rum.)
Çesbân: (Fars.)	Çıkrik: (T.)	Çıtlatmak: (T.)	Çiş: (T.)
Çeşit: (Kbd.)	Çıldırvermeklik: (T.)	Çiçek: (T.)	Çit: (T.)
Çeşitli: (T.)	Çıldırmaq: (T.)	Çiçekçi: (T.)	Çitâri: (Fars.)
Çeşm: (Fars.)	Çıldırmaq: (T.)	Çiçekçilik: (T.)	Çitlembik: (Kbd.)
Çeşme: (Fars.)	Çıldirtıcı: (T.)	Çiçeklik: (T.)	Çivi: (Kbd.)
Çeşni: (Fars.)	Çıldirtmak: (T.)	Çift: (Fars.)	Çivilemek: (T.)
Çetele: (İtal.)	Çılgın: (T.)	Çiftçi: (T.)	Çivit: (T.)
Çetin: (T.)	Çılgınlık: (T.)	Çiftçilik: (T.)	Çiyan: (T.)
Çevik: (T.)	Çımacı: (T.)	Çifte: (Fars.)	Çizgi/çizgi: (T.)
Çevirme: (T.)	Çın: (T.)	Çiftlik: (T.)	Çizik: (T.)
Çevirmek: (T.)	Çınar: (Fars.)	Çiğ: (T.)	Çiziktirmek: (T.)
Çevirtmek: (T.)	Çingar: (Rum.)	Çiğlenmek: (T.)	Çizilme: (T.)
Çevre: (T.)	Çingır: (T.)	Çiğnemek: (T.)	Çizilmek: (T.)
Çevrilmek: (T.)	Çingirak: (T.)	Çiğnenmek: (T.)	Çizme: (T.)
Çeyrek: (Fars.)	Çingiraklı: (T.)	Çiğnetmek: (T.)	Çizmek: (T.)
Çıban: (T.)	Çingirdatmak: (T.)	Çil: (T.)	Çoban: (Fars.)
Çığıltı: (T.)	Çingirtı: (T.)	Çile: (Fars.)	Çobanlık: (T.)

Çocuk: (T.)	Çün: (Fars.)	Dâire: (Ar.)	Dandini: (T.)
Çocukluk: (T.)	Çünki: (T.)	Dâiyâne: (Ar.)	Dâne: (Fars.)
Çoğalma: (T.)	Çünkü: (T.)	Dakâyık: (Ar.)	Danışma: (T.)
Çoğalmak: (T.)	Çürük: (T.)	Dakîk: (Ar.)	Danışmak: (T.)
Çoğaltmak: (T.)	Çürümek: (T.)	Dakîka: (Ar.)	Dâniş: (Fars.)
Çok: (T.)	Çürütmek: (T.)	Dakikacık: (T.)	Dânişmend: (Fars.)
Çokluk: (T.)	Çüş: (T.)	Dakikalık: (T.)	Dans: (Fr.)
Çopur: (Kbd.)	Dâd: (Fars.)	Dakiklik: (T.)	Dantel/dantela: (Fr.)
Çorap: (Fars.)	Dadanmak: (T.)	Dalâlet: (Ar.)	Dantelalı: (T.)
Çorba: (Fars.)	Dâdhâh: (Fars.)	Dalaşmak: (T.)	Dâr: (Fars.)
Çorbacı: (T.)	Dadı: (Fars.)	Dalavere: (T.)	Dar: (T.)
Çotuk: (Kbd.)	Dadılık: (T.)	Dalcı: (T.)	Darabân: (Ar.)
Çöğür: (T.)	Dâdlı: (T.)	Daldırmak: (T.)	Daracık: (T.)
Çökertme: (T.)	Dağ: (T.)	Dalga: (T.)	Darağacı: (T.)
Çökertmek: (T.)	Dağarcık: (T.)	Dalgalanmak: (T.)	Daralmak: (T.)
Çökme: (T.)	Dağdağa: (Ar.)	Dalgıç: (T.)	Daraltmak: (T.)
Çökmek: (T.)	Dağdağalı: (T.)	Dalgin: (T.)	Darb: (Ar.)
Çökük: (T.)	Dağdâr: (Fars.)	Dalginlik: (T.)	Darbe: (Ar.)
Çöl: (Moğ.)	Dağılmak: (T.)	Dalkavuk: (T.)	Darbetmek: (T.)
Çömelmek: (T.)	Dağınık: (T.)	Dalkavukluk: (T.)	Darbhâne: (Fars.)
Çömez: (T.)	Dağıtılmak: (T.)	Dalma: (T.)	Darbimesel: (Fars.)
Çömlek: (T.)	Dağıtmak: (T.)	Dalmak: (T.)	Dargin: (T.)
Çömlekçi: (T.)	Dağıttırmak: (T.)	Dalyan: (Kbd.)	Darginlik: (T.)
Çöp: (T.)	Dağı: (Ar.)	Dalyancı: (T.)	Darılma: (T.)
Çöplük: (T.)	Dağlamak: (T.)	Dam: (T.)	Darılmak: (T.)
Çörek: (T.)	Dağlan: (T.)	Damacı: (T.)	Darılmak: (T.)
Çözmek: (T.)	Dağlı: (T.)	Damak: (T.)	Darıltmak: (T.)
Çözük: (T.)	Dağlık: (T.)	Damar: (T.)	Darlaşmak: (T.)
Çözülmek: (T.)	Daha: (T.)	Damat: (Fars.)	Darlaştırmak: (T.)
Çubuk: (T.)	Dahi: (T.)	Dâmen: (Fars.)	Darlık: (T.)
Çuhâ: (Fars.)	Dâhil: (Ar.)	Dâmenlik: (T.)	Darmadağın: (T.)
Çuhâdâr: (Fars.)	Dâhilî: (Ar.)	Damga: (T.)	Darmadağınık: (T.)
Çukulata: (İtal.)	Dahiliye: (Ar.)	Damızlık: (T.)	Darrâ: (Ar.)
Çukur: (Kbd.)	Dâî: (Ar.)	Damla: (T.)	Darülfünûn: (Ar.)
Çul: (Ar.)	Dâim: (Ar.)	Damlama: (T.)	Dârülistihzâr: (Ar.)
Çullanmak: (T.)	Dâimâ: (Ar.)	Damlamak: (T.)	Darülmualimîn: (Ar.)
Çulsuz: (T.)	Daimî: (Ar.)	Damlatmak: (T.)	Dârüşşafaka: (Ar.)
Çuval: (Fars.)	Dâir: (Ar.)	Dânâ: (Fars.)	Darüşşifa: (Ar.)

Dâsitân: (Fars.)	Dedirmek: (T.)	Dehân: (Fars.)	Demirci: (T.)
Da'va: (Ar.)	Dedirtmek: (T.)	Dehhâş: (Ar.)	Demircilik: (T.)
Dâvâcı: (T.)	Def: (Ar.)	Dehliz: (Fars.)	Demirhindi: (Ar.)
Dâvâlı: (T.)	Def'a: (Ar.)	Dehr: (Ar.)	Demirkazık: (T.)
Davar: (T.)	Def'aten: (Ar.)	Dehşet: (Ar.)	Demirlemek: (T.)
Da'vet: (Ar.)	Defâtir: (Ar.)	Dehşetengiz: (Fars.)	Demiryol Makasçısı: (T.)
Davetçi: (T.)	Defetmek: (T.)	Dehşetlenmek: (T.)	Demiryol/demiryolu: (T.)
Davetkâr: (Fars.)	Defeylemek: (T.)	Dehşetli: (T.)	Demlemek: (T.)
Da'vetli: (T.)	Defin: (Ar.)	Dehşetyâb: (Fars.)	Demlendirmek: (T.)
Da'vetnâme: (Fars.)	Define: (Ar.)	Dek: (T.)	Demokrasi: (Fr.)
Davlumbaz: (Fars.)	Defnedilmek: (T.)	Dekadan: (Fr.)	Demzenlik: (T.)
Davranış: (T.)	Defnetmek: (T.)	Dekadanlık: (T.)	Denâat: (Ar.)
Davranma: (T.)	Defol: (T.)	Dekbazlık: (T.)	Dendân: (Fars.)
Davranmak: (T.)	Defter: (Fars.)	Dekolte: (Fr.)	Denemek: (T.)
Davul: (Ar.)	Defterdâr: (Fars.)	Dekor: (Fr.)	Denenmek: (T.)
Davulcu: (T.)	Defterhâne: (Fars.)	Delâl: (Ar.)	Denenmek: (T.)
Dayak: (T.)	Değdirmek: (T.)	Delâlet: (Ar.)	Denî: (Ar.)
Dayamaca: (T.)	Değer: (T.)	Deli: (T.)	Denilme: (T.)
Dayamak: (T.)	Değerli: (T.)	Delik: (T.)	Denilmek: (T.)
Dayandırmak: (T.)	Değersiz: (T.)	Delikanlı: (T.)	Deniyet: (Ar.)
Dayanıklık: (T.)	Değersizlik: (T.)	Delîl: (Ar.)	Deniz: (T.)
Dayanılmak: (T.)	Değil: (T.)	Delilik: (T.)	Denk: (çin.)
Dayanmak: (T.)	Değin: (T.)	Delirmek: (T.)	Denli /denlü: (T.)
Dayatmak: (T.)	Değirmek: (T.)	Delişmenlik: (T.)	Denmek: (T.)
Dâye: (Fars.)	Değirmen: (T.)	Dellâl: (Ar.)	Densiz: (T.)
Dayı: (T.)	Değirmenci: (T.)	Delmek: (T.)	Densizlik: (T.)
Dayılık: (T.)	Değirmi: (T.)	Dem: (Fars.)	Depmek: (T.)
Dazlak: (T.)	Değişiklik: (T.)	Demâdem: (Fars.)	Depo: (Fr.)
De: (T.)	Değişilmek: (T.)	Demdeme: (Ar.)	Depreşme: (T.)
Debbâğ: (Ar.)	Değişme: (T.)	Demek: (T.)	Depreşmek: (T.)
Debdebe: (Ar.)	Değişmek: (T.)	Demeklik: (T.)	Derâgûş: (Fars.)
Debelenmek: (T.)	Değiştir: (T.)	Demet: (Rum.)	Derbân: (Fars.)
Debîr: (Fars.)	Değiştirilme: (T.)	Demîde: (Fars.)	Derbeder: (Fars.)
Debistân: (Fars.)	Değiştirilmek: (T.)	Demimonde: (Fr.)	Derbederlik: (T.)
Deccâl: (Ar.)	Değmek: (T.)	Demin: (T.)	Derbend: (Fars.)
Dede: (T.)	Değnek/deyneke: (T.)	Demincek: (T.)	Derc: (Ar.)
Dedelik: (T.)	Dehâ: (Ar.)	Demir: (T.)	Dercetmek: (T.)
Dedikodu: (T.)	Dehâlet: (Ar.)	Demirbaş: (T.)	Derceylemek: (T.)

Dercolummak: (T.)	Dertleşme: (T.)	Devasız: (T.)	Dictionnaire: (Fr.)
Derd: (Fars.)	Dertleşmek: (T.)	Devâvîn: (Ar.)	Dîdâr: (Fars.)
Derdest: (Fars.)	Dertli: (T.)	Deve: (T.)	Dîde: (Fars.)
Derdleşmek: (T.)	Dertilik: (T.)	Deveci: (T.)	Didiklemek: (T.)
Derdli: (T.)	Deruhde/ deruhte: (Fars.)	Devek: (T.)	Didişme: (T.)
Derdmend: (Fars.)	Derun: (Fars.)	Devekuşu: (T.)	Didişmek: (T.)
Dere: (T.)	Derunî: (Fars.)	Devirmek: (T.)	Didon: (Fr.)
Derebeyi: (T.)	Dervâze: (Fars.)	Devlet Adamı (T.)	Dîger: (Fars.)
Derebeylik: (T.)	Derviş: (Fars.)	Devlet: (Ar.)	Dik: (T.)
Derece: (Ar.)	Dervişlik: (T.)	Devletlû: (T.)	Dikbaşlı: (T.)
Dereke: (Ar.)	Deryâ: (Fars.)	Devr: (Ar.)	Diken: (T.)
Dergâh: (Fars.)	Deryâdil: (Fars.)	Devrân: (Ar.)	Dikenlik: (T.)
Derhâl: (Ar.)	Deryûze: (Fars.)	Devre: (Ar.)	Dikici: (T.)
Deri: (T.)	Desise: (Ar.)	Devretmek: (T.)	Dikili: (T.)
Derîçe: (Fars.)	Despot: (Fr.)	Devreylemek: (T.)	Dikilitaş: (T.)
Derilmek: (T.)	Despotizm: (Fr.)	Devrilmek: (T.)	Dikilme: (T.)
Derin: (T.)	Dest: (Fars.)	Devriye: (Ar.)	Dikilmek: (T.)
Derince: (T.)	Destan: (Fars.)	Devrolunmak: (T.)	Dikiş: (T.)
Derinleşmek: (T.)	Destâne: (Fars.)	Devşirmek: (T.)	Dikişçi: (T.)
Derinleştirmek: (T.)	Destâr: (Fars.)	Devşirmek: (T.)	Dikişçilik: (T.)
Derinlik: (T.)	Deste: (Fars.)	Devvâr: (Ar.)	Dikiz: (rume.)
Derk: (Ar.)	Destek: (Fars.)	Deycûr: (Fars.)	Dikkat: (Ar.)
Derkâr: (Fars.)	Destere: (Fars.)	Deydene: (Ar.)	Dikkatli: (T.)
Derketmek: (T.)	Destgâh Sahibi (T.)	Deyiş: (T.)	Dikkatsiz: (T.)
Derkeylemek: (T.)	Destgâh: (Fars.)	Deymûmet: (Ar.)	Dikkatsizlik: (T.)
Derlenmek: (T.)	Destgîr: (Fars.)	Deyn: (Ar.)	Dikme: (T.)
Dermân: (Fars.)	Desti: (Fars.)	Deyr: (Ar.)	Dikmek: (T.)
Dermânde: (Fars.)	Destres: (Fars.)	Deyyûs: (Ar.)	Diktirmek: (T.)
Dermansız: (T.)	Destûr: (Fars.)	Dıraḥşân: (Fars.)	Dil: (T.)
Derme: (T.)	Deşik: (T.)	Dıraht: (Fars.)	Dilân: (Fars.)
Dermek: (T.)	Deşilmek: (T.)	Dırdır: (T.)	Dilârâ: (Fars.)
Dermeyân: (Fars.)	Deşmek: (T.)	Dırıltı: (T.)	Dilâşub: (Fars.)
Dernek: (T.)	Deşt: (Ar.)	Dırılanmak: (T.)	Dilâver: (Fars.)
Derrâce: (Ar.)	Dev/div: (Fars.)	Dış: (T.)	Dilber: (Fars.)
Derrâk: (Ar.)	Devâ: (Ar.)	Dışarı: (T.)	Dilberleşmek: (T.)
Ders: (Ar.)	Devam: (Ar.)	Dışkalpakçı: (T.)	Dilcû: (Fars.)
Dersaadet: (Ar.)	Devamlı: (T.)	Dîbace: (Fars.)	Dildâde: (Fars.)
Dershane: (Fars.)	Devasâz: (Fars.)	Dibek: (T.)	Dildâr: (Fars.)

Dilek: (T.)	Dinlemek: (T.)	Divit: (Ar.)	Dokundurma: (T.)
Dilemek: (T.)	Dinlenmek: (T.)	Dişabet: (Fr.)	Dokundurmak: (T.)
Dilenci: (T.)	Dinletmek: (T.)	Dişakoz: (Rum.)	Dokunma: (T.)
Dilencilik: (T.)	Dinsiz: (Ar.)	Dişalog: (Fr.)	Dokunmak: (T.)
Dilenme: (T.)	Dinsizlik: (Ar.)	Dişânet: (Ar.)	Dokunulmak: (T.)
Dilenmek: (T.)	Dip: (T.)	Dişar: (Ar.)	Dokuz: (T.)
Dilfirîb: (Fars.)	Diploma: (İtal.)	Diye: (T.)	Dolamak: (T.)
Dilgîr: (Fars.)	Diplomat: (Fr.)	Diz: (T.)	Dolambaç: (T.)
Dilgüşâ: (Fars.)	Diplomatlık: (T.)	Dizdirmek: (T.)	Dolambaçlı: (T.)
Dilhâh: (Fars.)	Dirâyet: (Ar.)	Dizgin: (T.)	Dolandırıcı: (T.)
Dilhâst: (Fars.)	Dirâyetkâr: (Fars.)	Dizi: (T.)	Dolandırıcılık: (T.)
Dilhûn: (Fars.)	Dirâyetli: (T.)	Dizili: (T.)	Dolanma: (T.)
Dilinmek: (T.)	Direk: (T.)	Dizilmek: (T.)	Dolanmak: (T.)
Dilnişîn: (Fars.)	Direktörlük: (T.)	Dizkapağı: (T.)	Dolap: (Fars.)
Dilnûvâz: (Fars.)	Direng: (Fars.)	Dizlik: (T.)	Dolaşık: (T.)
Dilpesend: (Fars.)	Direnmek: (T.)	Dizmek: (T.)	Dolaşılma: (T.)
Dilpezîr: (Fars.)	Dirhem: (Ar.)	Doğan: (T.)	Dolaşılmak: (T.)
Dilrübâ: (Fars.)	Dirhemlik: (T.)	Doğdurulmak: (T.)	Dolaşma: (T.)
Dilsâzlık: (T.)	Diri: (T.)	Doğma: (T.)	Dolaşmak: (T.)
Dilsitân: (Fars.)	Dirigâ: (Fars.)	Doğmak: (T.)	Dolaştırıcı: (T.)
Dilsiz: (T.)	Dirilmek: (T.)	Doğramacı: (T.)	Dolaştırılmak: (T.)
Dilsizlik: (T.)	Diriltmek: (T.)	Doğramak: (T.)	Dolaştırmak: (T.)
Dilsûz: (Fars.)	Dirlik: (T.)	Doğranmak: (T.)	Dolayı: (T.)
Dilşâd: (Fars.)	Dirsek: (T.)	Doğru: (T.)	Dolayısıyla: (T.)
Dilşikân: (Fars.)	Diş Fırçası: (T.)	Doğrulmak: (T.)	Doldurma: (T.)
Dilşikâr: (Fars.)	Diş: (T.)	Doğrultma: (T.)	Doldurmak: (T.)
Dilşikeste: (Fars.)	Dişi: (T.)	Doğrultmak: (T.)	Doldurtmak: (T.)
Dimağ: (Ar.)	Dişilik: (T.)	Doğruluk: (T.)	Doldurulma: (T.)
Dimdik: (Ar.)	Dişleme: (T.)	Doğu: (T.)	Doldurulmak: (T.)
Din: (Ar.)	Dişlemek: (T.)	Doğurma: (T.)	Dolgun: (T.)
Dinamit: (Fr.)	Dişli: (T.)	Doğurmak: (T.)	Dolgunluk: (T.)
Dinar: (Ar.)	Dişmek: (T.)	Doğurtmak: (T.)	Dolma: (T.)
Diğ: (T.)	Dîvân: (Fars.)	Doksan: (T.)	Dolmacı: (T.)
Dindaş: (T.)	Divançe: (Fars.)	Doktor: (Fr.)	Dolmak: (T.)
Dindirmek: (T.)	Dîvâne: (Ar.)	Doktorluk: (T.)	Dolu: (T.)
Dingil: (T.)	Divaneleşmek: (T.)	Dokuma: (T.)	Dolunmak: (T.)
Dinî: (Ar.)	Divânelik: (T.)	Dokumak: (T.)	Domates: (Rum.)
Dinleme: (T.)	Divanyolu: (T.)	Dokunaklı: (T.)	Domuz: (Kbd.)

Don: (T.)	Döküntü: (T.)	Dudu: (Fars.)	Düğme: (T.)
Donanma: (T.)	Döl: (T.)	Duhân: (Ar.)	Düğüm: (T.)
Donanmak: (T.)	Dölek: (T.)	Duhter: (Fars.)	Düğün: (T.)
Donatılmak: (T.)	Döndermek: (T.)	Duhûl: (Ar.)	Dühât: (Ar.)
Donatmak: (T.)	Döndürücü: (T.)	Dul: (T.)	Dük: (Fr.)
Dondurma: (T.)	Döndürülme: (T.)	Dulda: (Moğ.)	Düka: (İtal.)
Dondurmacı: (T.)	Dönek: (T.)	Duman: (T.)	Dükkân: (Fars.)
Dondurmak: (T.)	Dönemeç: (T.)	Dumanlanmak: (T.)	Dükkâncı: (T.)
Donmak: (T.)	Dönme: (T.)	Dumanlatmak: (T.)	Dükkânçe: (Fars.)
Donsuzluk: (T.)	Dönmek: (T.)	Duradur: (Fars.)	Dülger: (Fars.)
Donuk: (T.)	Dönük: (T.)	Durağan: (T.)	Dülgerlik: (T.)
Donukluk: (T.)	Dönülmek: (T.)	Durak: (T.)	Dümbelek: (Fars.)
Dopdolu: (T.)	Dönüm: (T.)	Durdurmak: (T.)	Dümdâr: (Fars.)
Doru: (T.)	Dönümlük: (T.)	Durgun: (T.)	Dümdüz: (T.)
Dost: (Fars.)	Dönüş: (T.)	Durgunluk: (T.)	Dümen: (İtal.)
Dostâne: (Fars.)	Dördüncü: (T.)	Durma: (T.)	Dümenci: (T.)
Dostluk: (T.)	Dört: (T.)	Durmak: (T.)	Dün: (T.)
Doymak: (T.)	Dörtüyl: (T.)	Duru: (T.)	Dünbâl: (Fars.)
Doyulmak: (T.)	Döşek: (T.)	Durûb: (Ar.)	Dünyâ: (Ar.)
Doyurma: (T.)	Döşeme: (T.)	Durulamak: (T.)	Dünyalık: (T.)
Doyurmak: (T.)	Döşemek: (T.)	Durulmak: (T.)	Dünyevi: (Ar.)
Döğdürmek: (T.)	Döşenmek: (T.)	Durum: (T.)	Düpâre: (Fars.)
Döğër: (T.)	Döşetmek: (T.)	Duruş: (T.)	Dürbün: (Fars.)
Döğme: (T.)	Dövdürmek: (T.)	Duş: (Fr.)	Dürdüştürmek: (T.)
Döğmek: (T.)	Dövizdt: (Fr.)	Dut: (T.)	Dürlü: (T.)
Döğülme: (T.)	Dövmek: (T.)	Duvak: (T.)	Dürmek: (T.)
Döğünmek: (T.)	Dövülmek: (T.)	Duvar: (Fars.)	Dürmek: (T.)
Döğüş: (T.)	Dövüş: (T.)	Duvarcı: (T.)	Dürr: (Fars.)
Döğüştürmek: (T.)	Dram: (Fr.)	Duvarcılık: (T.)	Dürtmek: (T.)
Dökme: (T.)	Duâ: (Ar.)	Duygu: (T.)	Dürtük: (T.)
Dökmek: (T.)	Duâcı: (T.)	Duymak: (T.)	Dürtülmek: (T.)
Döktürmek: (T.)	Duba: (Rum.)	Duymak: (T.)	Dürtüştürmek: (T.)
Dökücü: (T.)	Duble: (Fr.)	Duymaklık: (T.)	Dürüd: (Fars.)
Dökük: (T.)	Duçâr: (Fars.)	Duyulmak: (T.)	Dürüg: (Fars.)
Dökülme: (T.)	Dûd: (Fars.)	Duzehnişîn: (Fars.)	Dürülmek: (T.)
Dökülmek: (T.)	Dudak: (T.)	Düdük: (T.)	Dürüst: (Fars.)
Döküm: (T.)	Dudaklı: (T.)	Düello: (ital)	Dürüstî: (Fars.)
Dökünmek: (T.)	Dûde: (Fars.)	Düetto: (Fr.)	Dürüş: (Fars.)

Düstûr: (Fars.)	Düzmek: (T.)	Edepli: (T.)	Efsunlamak: (T.)
Düşkün: (T.)	Düzülmek: (T.)	Edepsiz: (T.)	Efsunlu: (T.)
Düşkünlük: (T.)	Ebe: (T.)	Edepsizlik: (T.)	Efsus: (Fars.)
Düşman: (Fars.)	Ebed: (Ar.)	Eder: (T.)	Efsusî: (Ar.)
Düşmanlık: (T.)	Ebedâbâd: (Ar.)	Edevât: (Ar.)	Efşân: (Fars.)
Düşme: (T.)	Ebedî: (Ar.)	Edib: (Ar.)	Efzâ: (Fars.)
Düşmek: (T.)	Ebediyen: (Ar.)	Edibâne: (Fars.)	Efzâyîş: (Fars.)
Düşmeklik: (T.)	Ebediyet: (Ar.)	Ediblik: (T.)	Efzûn: (Fars.)
Düşnâm: (Fars.)	Ebelik: (T.)	Ediliş: (T.)	Egzersiz: (Fr.)
Düşük: (T.)	Ebeveyn: (Ar.)	Edilmek: (T.)	Eğelemek: (T.)
Düşüklük: (T.)	Ebkem: (Ar.)	Edinilmek: (T.)	Eğer: (Fars.)
Düşünce: (T.)	Ebkemiyet: (Ar.)	Edinme: (T.)	Eğerçi: (Fars.)
Düşünceli: (T.)	Ebleh: (Ar.)	Edinmek: (T.)	Eğerlemek: (T.)
Düşündürmek: (T.)	Ebr: (Fars.)	Ediş: (T.)	Eğilmek: (T.)
Düşünme: (T.)	Ebru: (Fars.)	Ednâ: (Ar.)	Eğilmek: (T.)
Düşünmek: (T.)	Ebrulî: (T.)	Edrâk: (Ar.)	Eğîn: (T.)
Düşünülmek: (T.)	Ebu: (Ar.)	Edyân: (Ar.)	Eğirmek: (T.)
Düşünüş: (T.)	Ebu'l-Feth: (Ar.)	Efdal: (Ar.)	Eğlemek: (T.)
Düşürme: (T.)	Ebyaz: (Ar.)	Efe: (Kbd.)	Eğlence: (T.)
Düşürmek: (T.)	Ecdâd: (Ar.)	Efendi: (Rum.)	Eğlenceli: (T.)
Düşürülmek: (T.)	Ecel: (Ar.)	Efendilik: (T.)	Eğlencelik: (T.)
Düşvâr: (Fars.)	Echel: (Ar.)	Efendizade: (Fars.)	Eğlendirmek: (T.)
Düvel: (Ar.)	Ecil: (Ar.)	Efgân: (Ar.)	Eğlenme: (T.)
Düyûn: (Ar.)	Ecîr: (Ar.)	Efgânlı: (T.)	Eğlenmek: (T.)
Düz: (T.)	Eciş bücüş: (T.)	Ef'ile: (Ar.)	Eğlenmek: (T.)
Düzdürmek: (T.)	Ecnâs: (Ar.)	Efkâr: (Ar.)	Eğlenti: (T.)
Düzelme: (T.)	Ecnebî: (Ar.)	Efkâr-ı Umûmiye: (Fars.)	Eğmek: (T.)
Düzelmek: (T.)	Eczâ: (Ar.)	Efken: (Fars.)	Eğri: (T.)
Düzeltemek: (T.)	Eczacı: (T.)	Eflâk: (Ar.)	Eğrilmek: (T.)
Düzen: (T.)	Eczahane: (Fars.)	Efrâd: (Ar.)	Eh: (T.)
Düzenlenmek: (T.)	Edâ: (Ar.)	Efrenc: (Ar.)	Ehas: (Ar.)
Düzenlik: (T.)	Edalı: (T.)	Efsah: (Ar.)	Ehem: (Ar.)
Düzgün: (T.)	Edât: (Ar.)	Efsane: (Fars.)	Ehemmiyet: (Ar.)
Düzgünlük: (T.)	Edeb: (Ar.)	Efsanevî: (Fars.)	Ehemmiyetlendirmek: (T.)
Düzine: (İtal.)	Edebâne: (Fars.)	Efser: (Fars.)	Ehemmiyetli: (T.)
Düzleşmek: (T.)	Edebî: (Ar.)	Efsun: (Fars.)	Ehemmiyetlik: (T.)
Düzlük: (T.)	Edebiyat: (Ar.)	Efsuncu: (T.)	Ehemmiyetsiz: (T.)
Düzme: (T.)	Edebnümâ: (Fars.)	Efsunkâr: (Fars.)	Ehibbâ: (Ar.)

Ehil: (Ar.)	Ekseriyet: (Ar.)	Elhâsıl: (Ar.)	Emel: (Ar.)
Ehliyet: (Ar.)	Eksik: (T.)	Elhükmülillâh: (Ar.)	Emîn: (Ar.)
Ehliyetli: (T.)	Eksiklik: (T.)	Elif: (Ar.)	Emir: (Ar.)
Ehliyetsizlik: (T.)	Eksilmek: (T.)	Elifba: (Ar.)	Emirnâme: (Fars.)
Ehrâm: (Ar.)	Eksimek: (T.)	Elîm: (Ar.)	Emkine: (Ar.)
Ehveniyet: (Ar.)	Ekspozisyon: (Fr.)	Eliši: (T.)	Emlâk: (Ar.)
Ehvenleşmek: (T.)	Ekstra: (Fr.)	Elkâb: (Ar.)	Emmâ: (Ar.)
Ejder: (Fars.)	Ekşi: (T.)	Ellemek: (T.)	Emmek: (T.)
Ejderhâ/ ejdehâ: (Fars.)	Ekşimek: (T.)	Elli: (T.)	Emmi: (Ar.)
Ekâbir: (Ar.)	Ekşitmek: (T.)	Elma: (T.)	Emmizâde: (Fars.)
Ekâlim: (T.)	Ekvân: (Ar.)	Elmacık: (T.)	Emniyet: (Ar.)
Ekalliyet: (Ar.)	El: (T.)	Elmas: (Ar.)	Emniyetsizlik: (T.)
Ekârib: (Ar.)	Ela: (T.)	Elsine: (Ar.)	Emperyalizm: (Fr.)
Ekber: (Ar.)	Elaman: (Fr.)	Elsine-i Hecâiye: (Fars.)	Emrâz: (Ar.)
Ekberiyet: (Ar.)	Elân: (Ar.)	Elsine-i Tasrîfiye: (Fars.)	Emre: (T.)
Ekdâr: (Ar.)	Elbet /elbette: (Ar.)	Elsine-i Terkibîye: (Fars.)	Emredilmek: (T.)
Ekici: (T.)	Elbise: (Ar.)	Elsine-i Terkibîye: (Fars.)	Emretmek: (T.)
Ekîd: (Ar.)	Elçi: (T.)	Eltâf: (Ar.)	Emreylemek: (T.)
Ekili: (T.)	Elçilik: (T.)	Elti: (T.)	Emrillah: (Ar.)
Ekilme: (T.)	Eldiven: (T.)	Elvâh: (Ar.)	Emrolunmak: (T.)
Ekilmek: (T.)	Elebaşı: (T.)	Elvân: (Ar.)	Emsâl: (Ar.)
Ekin: (T.)	Elek: (T.)	Elvedâ: (Ar.)	Emsalsiz: (T.)
Ekinci: (T.)	Elektrik: (Fr.)	Elverişi: (T.)	Emsâr: (Ar.)
Eklemek: (T.)	Elektriklenmek: (T.)	Elvermek: (T.)	Emsile: (Ar.)
Ekletmek: (T.)	Elektriknümâ: (Fars.)	Elyâk: (Ar.)	Emti'a: (Ar.)
Eklolunmak: (T.)	Elektron: (Fr.)	Elzem: (Ar.)	Emvâc: (Ar.)
Ekme: (T.)	Elektroskop: (Fr.)	Emâkin: (Ar.)	Emvâl: (Ar.)
Ekmek: (T.)	Elele: (T.)	Emân: (Ar.)	Emvât: (Ar.)
Ekmeç: (T.)	Elem: (Ar.)	Emânet: (Ar.)	Emyâl: (Ar.)
Ekmeççi: (T.)	Elemek: (T.)	Emanetçi: (T.)	Emzice: (Ar.)
Ekmel: (Ar.)	Elemge: (Rum.)	Emanetçilik: (T.)	Emzik: (T.)
Ekonomi: (Fr.)	Elenika: (Rum.)	Emânî: (Ar.)	Emzir: (T.)
Ekrâd: (Ar.)	Elest: (Ar.)	Emâre: (Ar.)	Emzirmek: (T.)
Ekreh: (Ar.)	Elfâz: (Ar.)	Emced: (Ar.)	En: (T.)
Ekrem: (Ar.)	Elhac: (Ar.)	Emdirmek: (T.)	Enâcil: (Ar.)
Ekser: (Ar.)	Elhak: (Ar.)	Emek: (T.)	Enâfis: (Ar.)
Ekseriya: (Ar.)	Elhamdülillâh: (Ar.)	Emekdâr: (Fars.)	Enâm: (Ar.)
Ekseriyen: (Ar.)	Elhân: (Ar.)	Emeklemek: (T.)	Enâniyyet: (Ar.)

Enayi: (Ar.)	Enmûzec: (Fars.)	Eritmek: (T.)	Eshâb: (Ar.)
Enbâz: (Fars.)	Ensâb: (Ar.)	Erkâm: (Ar.)	Eshâm: (Ar.)
Enbiyâ: (Ar.)	Ensâl: (Ar.)	Erkân: (Ar.)	Eshâr: (Ar.)
Enbûh: (Fars.)	Ensârî: (Ar.)	Erkânlik: (T.)	Eshel: (Ar.)
Encâm: (Fars.)	Ense: (T.)	Erkek: (T.)	Esîr: (Ar.)
Encüm: (Ar.)	Enseb: (arb.)	Erkekçe: (T.)	Esirâne: (Fars.)
Encümen: (Fars.)	Ensice: (Ar.)	Erkeklik: (T.)	Esirci: (T.)
Encümengâh: (Fars.)	Ensiz: (T.)	Erkence: (T.)	Esircilik: (T.)
Endâht: (Fars.)	Enstantane: (Fr.)	Erlık: (T.)	Esirgemek: (T.)
Endâhte: (Fars.)	Enstitü: (Fr.)	Ermek: (T.)	Eskâl: (Ar.)
Endâm: (Fars.)	Entari: (Ar.)	Ermeni: (Ar.)	Eskâm: (Ar.)
Endâmlı: (T.)	Entrika: (İtal.)	Ermenice: (T.)	Eski: (T.)
Endâze: (Fars.)	Envâ': (Ar.)	Ermenistan: (Fars.)	Eskici: (T.)
Ender: (Ar.)	Envâr: (Ar.)	Erşed: (Ar.)	Eskiden: (T.)
Enderûn: (Fars.)	Enver: (Ar.)	Ervâh: (Ar.)	Eskilik: (T.)
Enderunî: (Fars.)	Enverî: (Ar.)	Erzâk: (Ar.)	Eskitmek: (T.)
Endişe: (Fars.)	Enzâr: (Ar.)	Erzân: (Fars.)	Eslâf: (Ar.)
Endişeli: (T.)	Epey: (T.)	Erzel: (Ar.)	Eslem: (Ar.)
Ene: (Ar.)	Epeyce: (T.)	Erzurumlu: (T.)	Eslihâ: (Ar.)
Enfâs: (Ar.)	Er: (T.)	Es'ad: (Ar.)	Esmâ: (Ar.)
Enfes: (Ar.)	Eracîf: (Ar.)	Esâfil: (Ar.)	Esmân: (Ar.)
Enfiye: (Ar.)	Erâzib: (Ar.)	Esah: (Ar.)	Esmâr: (Ar.)
Engel: (Fars.)	Erâzil: (Ar.)	Esâlîb: (Ar.)	Esmek: (T.)
Engelsiz: (T.)	Erbaa: (Ar.)	Esâmî: (Ar.)	Esmer: (Ar.)
Engin: (T.)	Erbâb: (Ar.)	Esâret: (Ar.)	Esmerimsi: (T.)
Enginar: (Rum.)	Ercah: (Ar.)	Esâs: (Ar.)	Esmerlik: (T.)
Engisizyon: (Fr.)	Ercümend: (Fars.)	Esâsen: (Ar.)	Esnâ: (Ar.)
Engüş: (Fars.)	Erdirmek: (T.)	Esaslı: (T.)	Esnâf: (Ar.)
Enhâ: (Ar.)	Eren: (T.)	Esâtîr: (Ar.)	Esnaflık: (T.)
Enhâr: (Ar.)	Ergânun: (Rum.)	Esb: (Fars.)	Esnan: (Ar.)
Enik: (T.)	Ergen: (T.)	Esbâb: (Ar.)	Esnasında: (T.)
Enîn: (Ar.)	Ergenekon: (T.)	Esbak: (Ar.)	Esneme: (T.)
Enîs: (Ar.)	Erguvan: (Fars.)	Esdirmek: (T.)	Esnemek: (T.)
Enişte: (Fars.)	Erguvanî: (Fars.)	Esef: (Ar.)	Esprî: (Fr.)
Enkâz: (Ar.)	Erik: (T.)	Eser: (Ar.)	Esrâ: (Ar.)
Enlice: (T.)	Erimek: (T.)	Esercik: (T.)	Esrâr: (Ar.)
Enlileşmek: (T.)	Erişmek: (T.)	Esfâr: (Ar.)	Esrarengiz: (Fars.)
Enlilik: (T.)	Eriştirmek: (T.)	Esfel: (Ar.)	Esrarlı: (T.)

Estağfurullah: (Ar.)	Et: (T.)	Evet: (T.)	Eylül: (Ar.)
Estâr: (Ar.)	Etbâ: (Ar.)	Evfâk: (Ar.)	Eymen: (Ar.)
Ester: (Fars.)	Etek: (T.)	Evhâm: (Ar.)	Eytâm: (Ar.)
Estetik: (Fr.)	Eteklîk: (T.)	Eviddâ: (Ar.)	Eyyah: (Ar.)
Esvâb: (Ar.)	Eter: (Fr.)	Evirmek: (T.)	Eyyâm: (Ar.)
Esvâbçı: (T.)	Etfâl: (Ar.)	Evkâf: (Ar.)	Ezâ: (Ar.)
Esvâblı: (T.)	Etibbâ: (Ar.)	Evkât: (Ar.)	Ez'âf: (Ar.)
Esvâk: (Ar.)	Etiket: (Fr.)	Evlâ: (Ar.)	Ezan: (Ar.)
Esvâplık: (T.)	Etimolojik: (Fr.)	Evlad: (Ar.)	Ezber: (Fars.)
Esvât: (Ar.)	Etlîk: (T.)	Evlâtlık: (T.)	Ezberlemek: (T.)
Esved: (Ar.)	Etme: (T.)	Evlendirmek: (T.)	Ezberlenmek: (T.)
Eş: (T.)	Etmek: (T.)	Evlenme: (T.)	Ezberletmek: (T.)
Eşbâh: (Ar.)	Etmeklik: (T.)	Evlenmek: (T.)	Ezcân: (Fars.)
Eşber: (Ar.)	Etmeyiş: (T.)	Evli: (T.)	Ezcümle: (Fars.)
Eşcâ: (Ar.)	Etnografya: (Fr.)	Evlilik: (T.)	Ezdâd: (Ar.)
Eşcâr: (Ar.)	Etrâb: (Ar.)	Evliyâ: (Ar.)	Ezdirmek: (T.)
Eşedd: (Ar.)	Etrâf: (Ar.)	Evrâk: (Ar.)	Ezel: (Ar.)
Eşek: (T.)	Etrâf: (Ar.)	Evsâ: (Ar.)	Ezelî: (Ar.)
Eşfâk: (Ar.)	Etraflı: (T.)	Evsâf: (Ar.)	Ezeliyet: (Ar.)
Eşgâl: (Ar.)	Etraflıca: (T.)	Evsahibi: (T.)	Ezfer: (Ar.)
Eşhâs: (Ar.)	Etrâk: (Ar.)	Evsân: (Ar.)	Ezgi: (T.)
Eşheb: (Ar.)	Ettirici: (T.)	Evsat: (Ar.)	Ezgin: (T.)
Eşher: (Ar.)	Ettirilme: (T.)	Evtâd: (Ar.)	Ezhân: (Ar.)
Eşî'a: (Ar.)	Ettirilmek: (T.)	Evvel: (T.)	Ezhâr: (Ar.)
Eşik: (T.)	Ettirmek: (T.)	Evvela: (Ar.)	Eziklik: (T.)
Eşinmek: (T.)	Ettirtmek: (T.)	Evvelce: (T.)	Ezilmek: (T.)
Eşirrâ: (Ar.)	Etüd: (Fr.)	Evveleminde: (T.)	Ezinti: (T.)
Eşk: (Fars.)	Etvâr: (Ar.)	Evveliyet: (Ar.)	Eziyet: (Ar.)
Eşkâl: (Ar.)	Ev: (T.)	Evzâ: (Ar.)	Eziyetli: (T.)
Eşkbâr: (Fars.)	Evâhir: (Ar.)	Evzah: (Ar.)	Ezkâr: (Ar.)
Eşkiyâ: (Ar.)	Evâil: (Ar.)	Evzâk: (Ar.)	Ezkiyâ: (Ar.)
Eşkrîz: (Fars.)	Evaltı: (T.)	Evzâl: (Ar.)	Ezmân: (Ar.)
Eşmek: (T.)	Evamir: (Ar.)	Evzân: (Ar.)	Ezme: (T.)
Eşrâf: (Ar.)	Evâsıt: (Ar.)	Ey: (T.)	Ezmek: (T.)
Eşref: (Ar.)	Evc: (Ar.)	Eyâlet: (Ar.)	Ezmek: (T.)
Eşribe: (Ar.)	Evcâ: (Ar.)	Eyleme: (T.)	Ezmine: (Ar.)
Eşvâk: (Ar.)	Evciment: (Fars.)	Eylemek: (T.)	Ezvâk: (Ar.)
Eşyâ: (Ar.)	Evermek: (T.)	Eyleyiş: (T.)	Faal: (Ar.)

Faâliyet: (Ar.)	Falân: (Ar.)	Farslı: (T.)	Fazla: (Ar.)
Fabrika: (İtal.)	Falanlık: (T.)	Fart: (Ar.)	Fazlalaşmak: (T.)
Fabrikacı: (T.)	Falci: (T.)	Fârûk: (Ar.)	Febihâ: (Ar.)
Fabrikatör: (Fr.)	Falso: (İtal.)	Farz: (Ar.)	Fecaât: (Ar.)
Fabrikatörlük: (T.)	Faltaşı: (T.)	Farzetme: (T.)	Fecâyî: (Ar.)
Fabrike etmek: (T.)	Falyanos: (Rum.)	Farzetmek: (T.)	Fecî: (Ar.)
Fâci: (Ar.)	Fâm: (Fars.)	Farzolunmak: (T.)	Fecr: (Ar.)
Fâcia: (Ar.)	Familya: (İtal.)	Fasahat: (Ar.)	Fedâ: (Ar.)
Fâcir: (Ar.)	Fanatizm: (Fr.)	Fâsık: (Ar.)	Fedâî: (Ar.)
Fâcire: (Ar.)	Fânî: (Ar.)	Fâsıl: (Ar.)	Fedakâr: (Fars.)
Fağfur: (Fars.)	Fanila: (İtal.)	Fâsıla: (Ar.)	Fedakârâne: (Fars.)
Fahime: (Ar.)	Fânîlik: (T.)	Fâsılalı: (T.)	Fedakârlık: (T.)
Fâhir: (Ar.)	Fantazi: (Fr.)	Fasılapezir: (T.)	Fehametlû: (T.)
Fâhiş: (Ar.)	Fantazyâ: (Fr.)	Fasıllık: (T.)	Fehhâm: (Ar.)
Fahişe: (Ar.)	Fânûs: (Ar.)	Fâsid: (Ar.)	Fehm: (Ar.)
Fahm: (Ar.)	Fânûslu: (T.)	Fasîh: (Ar.)	Fehmetmek: (T.)
Fahr: (Ar.)	Fanyalı: (T.)	Fasl: (Ar.)	Fehvâ: (Ar.)
Fahriye: (Ar.)	Farâiz: (Ar.)	Fasletmek: (T.)	Fehvasınca: (T.)
Fahrolunmak: (T.)	Faraza: (Ar.)	Faslolunmak: (T.)	Fekk: (Ar.)
Fahûr: (Ar.)	Farazi: (Ar.)	Fasulya/fasûlye: (Rum.)	Felâh: (Ar.)
Fâide: (Ar.)	Faraziye: (Ar.)	Faş: (Fars.)	Felâhat: (Ar.)
Fâidebahş: (Fars.)	Farbala: (Fr.)	Fâtır: (Ar.)	Felâket: (Ar.)
Faideli: (T.)	Fâre: (Ar.)	Fâtihi: (Ar.)	Felâketzede: (Fars.)
Fâik: (Ar.)	Fârik: (Ar.)	Fâtiha: (Ar.)	Felek: (Ar.)
Fâikiyet: (Ar.)	Fariğ: (Ar.)	Fâtîna: (Ar.)	Felekî: (Ar.)
Fâil: (Ar.)	Fâris: (Ar.)	Fatîn: (Ar.)	Felekiyât: (Ar.)
Fâilât-nüvislik: (T.)	Farisî: (Ar.)	Fatura: (İtal.)	Felekzedegân: (Fars.)
Fâillik: (T.)	Farisîce: (T.)	Favori: (Fr.)	Fellâh: (Ar.)
Fâiz: (Ar.)	Farisileştirmek: (T.)	Fayda/faide: (Ar.)	Felsefe: (Ar.)
Fâka: (Ar.)	Fark: (Ar.)	Faydalanmak: (T.)	Felsefenâme: (Fars.)
Fakat: (Ar.)	Farkedilmek: (T.)	Faydalı: (T.)	Felsefî: (Ar.)
Fakfon: (alm.)	Farketmek: (T.)	Faydasız: (T.)	Fem: (Ar.)
Fakîr: (Ar.)	Farklı: (T.)	Fayton: (Fr.)	Feminizm: (Fr.)
Fakîrâne: (Fars.)	Farkolunmak: (T.)	Fazâil: (Ar.)	Fen: (Ar.)
Fakirlik: (T.)	Farmason: (Fr.)	Fazîha: (Ar.)	Fena: (Ar.)
Fakr: (Ar.)	Farsah: (T.)	Fazilet: (Ar.)	Fenalaşmak: (T.)
Fal: (Ar.)	Farsça: (T.)	Faziletlû: (T.)	Fenalık: (T.)
Falaka: (Ar.)	Farsî: (Ar.)	Fazl: (Ar.)	Fenar/fener: (Rum.)

Fenerci: (T.)	Ferzend: (Fars.)	Fevz: (Ar.)	Fırka: (Ar.)
Fenikeli: (T.)	Fes: (Kbd.)	Feyezân: (Ar.)	Fırkacı: (T.)
Fenlendirmek: (T.)	Fesâd: (Ar.)	Feyfâ: (Ar.)	Fırkacılık: (T.)
Fenn-i Cedîd: (Fars.)	Fesâhat: (Ar.)	Feyiz: (Ar.)	Fırka-i Felâsefe: (Fars.)
Fennî: (Ar.)	Fesçi: (T.)	Feyizlenmek: (T.)	Fırlak: (T.)
Fer: (Fars.)	Fesh: (Ar.)	Feylesof: (Ar.)	Fırlama: (T.)
Ferâce: (Ar.)	Feshâne: (Fars.)	Feylesofça: (T.)	Fırlamak: (T.)
Feracelemek: (T.)	Fesîha: (Ar.)	Feylesofluk: (T.)	Fırlamak: (T.)
Ferâceli: (T.)	Fesleğen: (Rum.)	Feysal: (Ar.)	Fırlatmak: (T.)
Ferâgat: (Ar.)	Fesleğenci: (T.)	Feyyâz: (Ar.)	Fırsat: (Ar.)
Ferâğ: (Ar.)	Fesübhanallah: (Ar.)	Feyz: (Ar.)	Fırtına: (İtal.)
Ferâh: (Ar.)	Feşâfeş: (Fars.)	Feyzullah: (Ar.)	Fırtınalı: (T.)
Ferahla: (T.)	Feşân: (Fars.)	Fezâ: (Ar.)	Fırtma: (T.)
Ferahlanmak: (T.)	Fetânet: (Ar.)	Fezâil: (Ar.)	Fısfıs: (T.)
Ferahlık: (T.)	Fetânetli: (T.)	Fezleke: (Ar.)	Fısıldamak: (T.)
Feramûş: (Fars.)	Fetâvâ: (Ar.)	Fıçı: (Rum.)	Fısıldaşmak: (T.)
Ferâset: (Ar.)	Feth: (Ar.)	Fıçıcık: (T.)	Fısıltı: (T.)
Ferasetli: (T.)	Fetha: (Ar.)	Fıkdân: (Ar.)	Fısk: (Ar.)
Fercâm: (Fars.)	Fethetmek: (T.)	Fıkdaniyet: (Ar.)	Fıskiye: (Ar.)
Ferd: (Ar.)	Fetheylemek: (T.)	Fıkh: (Ar.)	Fıslamak: (T.)
Ferda: (Fars.)	Fetholunmak: (T.)	Fıkır: (T.)	Fıstık: (Ar.)
Ferec: (Ar.)	Fetîl: (Ar.)	Fıkırdak: (T.)	Fıstıkağacı: (T.)
Feres: (Ar.)	Fetret: (Ar.)	Fıkırdaklık: (T.)	Fıstıklık: (T.)
Ferheng: (Fars.)	Fettâh: (Ar.)	Fıkırdamak: (T.)	Fış: (T.)
Fer'i: (Ar.)	Fettân: (Ar.)	Fıkırtı: (T.)	Fışirtı: (T.)
Ferik: (Ar.)	Fettâne: (Ar.)	Fıkra: (Ar.)	Fışkı: (Rum.)
Feriklik: (T.)	Fettânlik: (T.)	Fıldır: (T.)	Fışkılanmak: (T.)
Ferişte: (Fars.)	Fetvâ: (Ar.)	Fındık: (Rum.)	Fışkırmak: (T.)
Fermâ: (Fars.)	Fevâd: (Ar.)	Fındıç: (T.)	Fışkırtmak: (T.)
Fermân: (Fars.)	Fevâid: (Ar.)	Fındıkî: (Fars.)	Fıtık: (Ar.)
Ferraş: (Ar.)	Fevâkih: (Ar.)	Fındıklı: (T.)	Fıtr: (Ar.)
Ferruh: (Fars.)	Fevc: (Ar.)	Fır: (T.)	Fıtrat: (Ar.)
Fersah: (Ar.)	Feverân: (Ar.)	Fırça: (Rum.)	Fıtrî: (Ar.)
Fersahlık: (T.)	Fevk: (Ar.)	Fırçalı: (T.)	Fiâl: (Ar.)
Fersude: (Fars.)	Fevkalâde: (Ar.)	Fırdolay: (T.)	Fiat /fiyat: (Ar.)
Ferş: (Ar.)	Fevkalâdelik: (T.)	Fırıl: (T.)	Fidan: (Rum.)
Fertût: (Fars.)	Fevt: (Ar.)	Fırıldak: (T.)	Fidanlık: (T.)
Feryad: (Fars.)	Fewâre: (Ar.)	Fırcılık: (T.)	Fide: (Rum.)

Figân: (Fars.)	Gaga: (T.)	Garam: (Ar.)	Gavr: (Ar.)
Figûran: (Fr.)	Gagalaşmak: (T.)	Garaz: (Ar.)	Gâvur: (Fars.)
Fihâm: (Ar.)	Gâh: (Fars.)	Garazkârâne: (Fars.)	Gavvâs: (Ar.)
Fihrist: (Fars.)	Gâib: (Ar.)	Garazkârlık: (T.)	Gavvaslık: (T.)
Fiil: (Ar.)	Gâile: (Ar.)	Garazsız: (T.)	Gayb: (Ar.)
Fikâr: (Ar.)	Gaileli: (T.)	Garb: (Ar.)	Gaybî: (Ar.)
Fikir: (Ar.)	Gailesiz: (T.)	Garbî: (Ar.)	Gaybûbet: (Ar.)
Fikirsiz: (T.)	Gâit: (Ar.)	Gardiyan: (Fr.)	Gâye: (Ar.)
Fikretmek: (T.)	Galâ: (Ar.)	Garîb: (Ar.)	Gâyret: (Ar.)
Fikreylemek: (T.)	Galat: (Ar.)	Garîk: (Ar.)	Gayızlı: (T.)
Fikrî: (Ar.)	Galbur: (Ar.)	Gariplik: (T.)	Gâyir: (Ar.)
Fil: (Ar.)	Galebe: (Ar.)	Garipsemek: (T.)	Gayr: (Ar.)
Filânca: (T.)	Galeri: (Fr.)	Garizî: (Ar.)	Gayret: (Ar.)
Filâncı: (T.)	Galeyân: (Ar.)	Gark: (Ar.)	Gayretkeş: (Fars.)
Filas: (Ar.)	Gâlî: (Ar.)	Garketmek: (T.)	Gayretli: (T.)
Filcümle: (Ar.)	Gâlib: (Ar.)	Garkeylemek: (T.)	Gayrılık: (T.)
Fildikos: (Fr.)	Gâliba: (Ar.)	Garkolmak: (T.)	Gayr-i nâkil-i elektrik: (Fars.)
Fildişi: (T.)	Galibarda: (İtal.)	Garnitür: (Fr.)	Gayrî: (Ar.)
File: (Fr.)	Galibiyet: (Ar.)	Garrâ: (Ar.)	Gaytan: (Rum.)
Filhakika: (Ar.)	Galîz: (Ar.)	Gars: (Ar.)	Gayûr: (Ar.)
Filhâl: (Ar.)	Galoş: (Fr.)	Garsedilmek: (T.)	Gayyâ: (Ar.)
Filibeli: (T.)	Galtân: (Ar.)	Garson/garçon: (Fr.)	Gayyûrane: (Fars.)
Filika: (İtal.)	Galvanizm: (Fr.)	Gasb: (Ar.)	Gayz: (Ar.)
Filiz: (Rum.)	Gam: (Ar.)	Gasbetme: (T.)	Gaz: (Fr.)
Filologluk: (T.)	Gamhâr: (Fars.)	Gasbetmek: (T.)	Gazâ: (Ar.)
Fosforiyet: (Ar.)	Gamîn: (Fars.)	Gasbeylemek: (T.)	Gazab: (Ar.)
Fotoğraf Makinası: (T.)	Gamlı: (T.)	Gâsıb: (Ar.)	Gazablanmak: (T.)
Gabrâ: (Ar.)	Gamnâk: (Fars.)	Gâsıblık: (T.)	Gazablı: (T.)
Gacırtı: (T.)	Gamsız: (T.)	Gasl: (Ar.)	Gazal: (Ar.)
Gaddâr: (Ar.)	Gamze: (Ar.)	Gassâl: (Ar.)	Gazanfer: (Ar.)
Gaddarlık: (T.)	Gamzede: (Fars.)	Gâşiye: (Ar.)	Gazel: (Ar.)
Gadir: (Ar.)	Ganem: (Ar.)	Gaşy: (Ar.)	Gazete: (İtal.)
Gadretmek: (T.)	Ganî: (Ar.)	Gaşyetmek: (T.)	Gazeteci: (T.)
Gadreylemek: (T.)	Ganimet: (Ar.)	Gaşyolmak: (T.)	Gazetecilik: (T.)
Gâfil: (Ar.)	Gar: (Fr.)	Gaşyolmak: (T.)	Gazetehane: (Fars.)
Gafir: (Ar.)	Garâbet: (Ar.)	Gâv: (Fars.)	Gâzi: (Ar.)
Gaflet: (Ar.)	Garâib: (Ar.)	Gavâil: (Ar.)	Gazino: (İtal.)
Gafûr: (Ar.)	Garaj: (Fr.)	Gavgâ: (Ar.)	Gazinocu: (T.)

Gazlı: (T.)	Gedâ: (Fars.)	Gerd: (Fars.)	Gevşetmek: (T.)
Gaznevî: (Ar.)	Gedik: (T.)	Gerdan: (Fars.)	Geyik: (T.)
Gazoz: (Fr.)	Gedikçi: (T.)	Gerdanlı: (T.)	Gezdirilmek: (T.)
Gazubâne: (Fars.)	Geçirmek: (T.)	Gerdanlık: (T.)	Gezdiriş: (T.)
Gazûp: (Ar.)	Geh: (Fars.)	Gerdek: (Fars.)	Gezdirmek: (T.)
Gazyâğı: (T.)	Gel: (T.)	Gerdîde: (Fars.)	Gezilmek: (T.)
Gebe: (T.)	Gelin: (T.)	Gerdiş: (Fars.)	Geziniş: (T.)
Gebelik: (T.)	Gelincik: (T.)	Gerdune: (Fars.)	Gezinme: (T.)
Gebermek: (T.)	Gelinlik: (T.)	Gerek: (T.)	Gezinmek: (T.)
Gebertmek: (T.)	Gelinmek: (T.)	Gergedan: (Fars.)	Gezinti: (T.)
Gece: (T.)	Geliş: (T.)	Gergef: (Fars.)	Gezme: (T.)
Gececik: (T.)	Gelişât: (Ar.)	Gergin: (T.)	Gezmek: (T.)
Gecelenmek: (T.)	Gelişigüzel: (T.)	Gerginlik: (T.)	Gıpta: (Ar.)
Gecelik: (T.)	Gelme: (T.)	Geri: (T.)	Gıcıklamak: (T.)
Gecikme: (T.)	Gelmeklik: (T.)	Gerilemek: (T.)	Gıcır: (T.)
Gecikmek: (T.)	Gem: (T.)	Gerili: (T.)	Gıcırdatma: (T.)
Geç: (T.)	Gemi: (T.)	Gerilik: (T.)	Gıcırdatmak: (T.)
Geçici: (T.)	Gemici: (T.)	Gerilmek: (T.)	Gıcırtı: (T.)
Geçilme: (T.)	Gemicilik: (T.)	Germ: (Fars.)	Gıcırtıcı: (T.)
Geçilmek: (T.)	Gencine: (Fars.)	Germâger: (Fars.)	Gidâ: (Ar.)
Geçim: (T.)	Genç: (T.)	Germek: (T.)	Gıdalanmak: (T.)
Geçindirmek: (T.)	Gençleşmek: (T.)	Germî: (Fars.)	Gıdasızlık: (T.)
Geçinme: (T.)	Gençleştirmek: (T.)	Germiyet: (Ar.)	Gıdıklama: (T.)
Geçinmek: (T.)	Gençli: (T.)	Gert gert: (T.)	Gıdıklamak: (T.)
Geçirili: (T.)	Gençlik: (T.)	Geşt: (Fars.)	Gıdım: (T.)
Geçirilme: (T.)	Gene: (T.)	Getirilme: (T.)	Gık: (T.)
Geçirilmek: (T.)	General/ceneral: (Alm.)	Getirilmek: (T.)	Gılâf: (Ar.)
Geçirmek: (T.)	Geniş: (T.)	Getirmek: (T.)	Gilzet: (Ar.)
Geçirmek: (T.)	Genişlemek: (T.)	Getirtmek: (T.)	Ginâ: (Ar.)
Geçirtmek: (T.)	Genişlenmek: (T.)	Gevelemek: (T.)	Giptakeş: (Fars.)
Geçiş: (T.)	Genişletmek: (T.)	Geveze: (Fars.)	Gır: (T.)
Geçştirilmek: (T.)	Genişlik: (T.)	Gevezelik: (T.)	Gırbal: (Ar.)
Geçştirme: (T.)	Geniz: (T.)	Gevher: (Fars.)	Gırgır: (T.)
Geçştirmek: (T.)	Ger: (Fars.)	Geviş: (T.)	Gırıldamak: (T.)
Geçit: (T.)	Gerân: (Fars.)	Gevmek: (T.)	Gırltı: (T.)
Geçkin: (T.)	Gerçek: (T.)	Gevreklik: (T.)	Gırîve: (Fars.)
Geçme: (T.)	Gerçekçi: (T.)	Gevşek: (T.)	Gırtlak: (T.)
Geçmek: (T.)	Gerçi: (Fars.)	Gevşeklik: (T.)	Gitâ: (Ar.)

Gıyâb: (Ar.)	Gîsû: (Fars.)	Göksu: (T.)	Görüştürmek: (T.)
Gıyaben: (Ar.)	Gîsûbende: (Fars.)	Gökyüzü: (T.)	Görüştürmek: (T.)
Gıyabî: (Ar.)	Gîsûdâr: (Fars.)	Göl: (T.)	Gösterilme: (T.)
Gıybet: (Ar.)	Gitara: (Fr.)	Gölgelendirmek: (T.)	Gösterilmek: (T.)
Gıybetçi: (T.)	Gitgide: (T.)	Gölgelik: (T.)	Gösteriş: (T.)
Gibi: (T.)	Gitme: (T.)	Gölleşmek: (T.)	Gösterişli: (T.)
Gidermek: (T.)	Gitmek: (T.)	Gömdürmek: (T.)	Gösterme: (T.)
Gidilmek: (T.)	Gitmeklik: (T.)	Gömlek: (T.)	Göstermek: (T.)
Gidiş: (T.)	Giyah: (Fars.)	Gömmek: (T.)	Göt: (T.)
Girân: (Fars.)	Giydirilmek: (T.)	Gömülmek: (T.)	Götürmek: (T.)
Girânbaşa: (Fars.)	Giydirmek: (T.)	Gönder: (T.)	Götürülme: (T.)
Girânheyet: (Fars.)	Giyecek: (T.)	Gönderilme: (T.)	Götürülmek: (T.)
Girânkıymet: (Fars.)	Giymek: (T.)	Gönderilmek: (T.)	Gövde: (T.)
Girânlık: (T.)	Giyeceklik: (T.)	Gönderiş: (T.)	Göz: (T.)
Gird: (Fars.)	Giymilmek: (T.)	Gönderme: (T.)	Gözbağcı: (T.)
Girdâb: (Fars.)	Giymiş: (T.)	Göndermek: (T.)	Gözbağcılık: (T.)
Girdibâd: (Fars.)	Giymişme: (T.)	Gönüllü: (T.)	Gözbebeği: (T.)
Girdigâr: (Fars.)	Giymek: (T.)	Gördürmek: (T.)	Gözde: (T.)
Girîbân: (Fars.)	Giymek: (T.)	Göre: (T.)	Gözetilme: (T.)
Girîfâdâr: (Fars.)	Gizlemek: (T.)	Görenek: (T.)	Gözetilmek: (T.)
Girift: (Fars.)	Gizlenmek: (T.)	Görgü: (T.)	Gözetlemek: (T.)
Giriftârî: (Fars.)	Gizli: (T.)	Görgülü: (T.)	Gözetmek: (T.)
Girilmek: (T.)	Glase: (Fr.)	Görgüsüzlük: (T.)	Gözüğe: (T.)
Girintili: (T.)	Gonca: (Fars.)	Görme: (T.)	Gözkapağı: (T.)
Giriş: (T.)	Goncalı: (T.)	Görmek: (T.)	Gözle: (T.)
Girişilmek: (T.)	Göbek: (T.)	Görsetmek: (T.)	Gözleme: (T.)
Girişme: (T.)	Göç: (T.)	Görücü: (T.)	Gözlemeci: (T.)
Girişmek: (T.)	Göçebe: (T.)	Görücülük: (T.)	Gözlük: (T.)
Girişmeklik: (T.)	Göçebelik: (T.)	Görülme: (T.)	Gözlüklü: (T.)
Girîve: (Fars.)	Göçmek: (T.)	Görülme: (T.)	Gözünü: (T.)
Girîzân: (Fars.)	Göçmek: (T.)	Görümce: (T.)	Gözütaşı: (T.)
Girizgâh: (Fars.)	Göçmek: (T.)	Görümce: (T.)	Göztepe: (T.)
Girme: (T.)	Göçürmek: (T.)	Görümce: (T.)	Gözükmek: (T.)
Girmek: (T.)	Göğermek: (T.)	Görünme: (T.)	Gözyaşı: (T.)
Giryân: (Fars.)	Göğüs: (T.)	Görünmek: (T.)	Gram: (Fr.)
Giryânlık: (T.)	Gök: (T.)	Görünüş: (T.)	Gramer: (Fr.)
Girye: (Fars.)	Gökçe: (T.)	Görüşme: (T.)	Grandük: (Fr.)
Giryebâr: (Fars.)	Gökkubbesi: (T.)	Görüşmek: (T.)	Gravat: (Fr.)

Gravatlı: (T.)	Gusûlhâne: (Fars.)	Güldürücü: (T.)	Gümbürtü: (T.)
Grev: (Fr.)	Gûşe: (Fars.)	Güleç: (T.)	Gümgeşte: (Fars.)
Grup: (Fr.)	Gûşegüzîn: (Fars.)	Güleryüz: (T.)	Gümlemek: (T.)
Gruplaşmak: (T.)	Gûşiş: (Fars.)	Güleşmek: (T.)	Gümnâm: (Fars.)
Gû: (Fars.)	Gûy: (Fars.)	Gülfâm: (Fars.)	Gümrâh: (Fars.)
Gubâr: (Ar.)	Gûya: (Fars.)	Gülgûn: (Fars.)	Gümrâhlık: (T.)
Gudde: (Ar.)	Gûyâlık: (T.)	Gülgûnî: (Fars.)	Gümrük: (Rum.)
Guded: (Ar.)	Gûyende: (Fars.)	Gülizâr: (Fars.)	Gümüş: (T.)
Gufrân: (Ar.)	Gûyiyâ: (Fars.)	Güllâbi: (Fars.)	Gümüşt: (Ar.)
Guguk: (T.)	Guyûb: (Ar.)	Güllaç: (T.)	Gümüşümsü: (T.)
Guguklaşmak: (T.)	Gübre: (Rum.)	Gülle: (Fars.)	Gün: (T.)
Guguruk: (T.)	Gübreli: (T.)	Güllük: (T.)	Günah: (Fars.)
Guguruklu: (T.)	Gübrelik: (T.)	Gülme: (T.)	Günahkâr: (Fars.)
Gulâm: (Ar.)	Gücendirme: (T.)	Gülmek: (T.)	Günahkârlık: (T.)
Gulât: (Ar.)	Gücendirmek: (T.)	Gülmek: (T.)	Günahsız: (T.)
Gulgule: (Fars.)	Gücenmek: (T.)	Gülhar: (Fars.)	Güncâyış: (Fars.)
Gulgûn: (Fars.)	Güç: (T.)	Gülnehâl: (Fars.)	Günce: (T.)
Gülüvv: (Ar.)	Güçleşmek: (T.)	Gülrenk: (Fars.)	Güncişik: (Fars.)
Gulyabanî: (Fars.)	Güçlü: (T.)	Gülsitân: (Fars.)	Gündelik: (T.)
Gumûm: (Ar.)	Güçlük: (T.)	Gülsuyu: (T.)	Gündelikçilik: (T.)
Gûn: (Fars.)	Güçsüz: (T.)	Gülşen: (Fars.)	Gündönümü: (T.)
Gûnagûn: (Fars.)	Güdaz: (Fars.)	Gülten: (Fars.)	Gündüz: (T.)
Gunâh: (Fars.)	Güderi: (Fars.)	Gülter: (Fars.)	Gündüzlük: (T.)
Gurâb: (Ar.)	Güdük: (Fars.)	Gülümsemek: (T.)	Güneş: (T.)
Gurbet: (Ar.)	Güft: (Fars.)	Gülünç: (T.)	Güneşli: (T.)
Gurbetgeh: (Fars.)	Güftar: (Fars.)	Gülünçlük: (T.)	Güneşlik: (T.)
Gurebâ: (Ar.)	Güfte: (Fars.)	Gülünmek: (T.)	Güngörmüş: (T.)
Gurgur: (T.)	Güğüm: (Rum.)	Gülüş: (T.)	Günlerce: (T.)
Gurk: (T.)	Güher: (Fars.)	Gülüşlü: (T.)	Günlük: (T.)
Gurre: (Ar.)	Güherbâr: (Fars.)	Gülüşme: (T.)	Gür: (T.)
Gurûb: (Ar.)	Gül: (Fars.)	Gülüşmek: (T.)	Gürbüz: (T.)
Gurul: (T.)	Gülâbdanlık: (T.)	Gülüşmek: (T.)	Güreş: (T.)
Guruldatmak: (T.)	Gülbalı: (T.)	Gülzâr: (Fars.)	Güreştirmek: (T.)
Gurûr: (Ar.)	Gülbang: (Fars.)	Güm: (T.)	Gürg: (Fars.)
Gûsfend: (Fars.)	Gülbûn: (Fars.)	Gümân: (Fars.)	Gürisne: (Fars.)
Gussa: (Ar.)	Güldeste: (Fars.)	Gümbedek: (T.)	Gürleme: (T.)
Gusto: (İtal.)	Güldürme: (T.)	Gümbür: (T.)	Gürlemek: (T.)
Gusûn: (Ar.)	Güldürmek: (T.)	Gümbürdemek: (T.)	Gürlemek: (T.)

Gürletmek: (T.)	Hafiye: (Ar.)	Hidiv: (Ar.)	Hisse: (Ar.)
Gürûh: (Fars.)	Hâile: (Ar.)	Hidmet: (Ar.)	Hissedâr: (Fars.)
Gürül: (T.)	Hakimiyet-i Halk: (Fars.)	Hidrografi: (Fr.)	Hissedilmek: (T.)
Gürültü: (T.)	Halaskâr: (Fars.)	Hidrojen: (Fr.)	Hisseli: (T.)
Gürültülü: (T.)	Hâlet-i Rûhiye: (Fars.)	Hiffet: (Ar.)	Hissetmek: (T.)
Gürültüsüz: (T.)	Hastahane: (Fars.)	Hikâye: (Ar.)	Hissettirilmek: (T.)
Güşâ: (Fars.)	Hastahane: (Fars.)	Hikâyet: (Ar.)	Hissettirmek: (T.)
Güşayış: (Fars.)	Hâtîrât: (Ar.)	Hikem: (Ar.)	Hissettirmeklik: (T.)
Gütmek: (T.)	Hava Gazı: (T.)	Hikmet: (Ar.)	Hissî: (Ar.)
Güvâh: (Fars.)	Hayalperest: (Fars.)	Hikmetli: (T.)	Hissiz: (T.)
Güvâhî: (Fars.)	Hemfikir: (Fars.)	Hilaf: (Ar.)	Hissolunmak: (T.)
Güvâr: (Fars.)	Heykeltıraş: (Fars.)	Hilâfet: (Ar.)	Hitâb: (Ar.)
Güveç: (T.)	Heykeltıraşlık: (T.)	Hilâl: (Ar.)	Hitâbe: (Ar.)
Güvenilmek: (T.)	Hıyât: (Ar.)	Hile: (Ar.)	Hitâbet: (Ar.)
Güvenmek: (T.)	Hıyâtet: (Ar.)	Hilebâz: (Fars.)	Hitâm: (Ar.)
Güvercin: (T.)	Hıyel: (Ar.)	Hilekâr: (Fars.)	Hiyanet: (Ar.)
Güvercinlik: (T.)	Hıyızlanmak: (T.)	Hilekârlık: (T.)	Hîz: (Fars.)
Güverte: (İtal.)	Hız: (Ar.)	Hileli: (T.)	Hiza: (Ar.)
Güvey: (T.)	Hızır: (Ar.)	Hilkat: (Ar.)	Hizân: (Fars.)
Güveylik: (T.)	Hızlandırmak: (T.)	Hilm: (Ar.)	Hizb: (Ar.)
Güvez: (T.)	Hızlanmak: (T.)	Hilmiyet: (Ar.)	Hizmet: (Ar.)
Güya: (Fars.)	Hızlı: (T.)	Hilye: (Ar.)	Hizmetçi: (T.)
Güz: (T.)	Hibe: (Ar.)	Himâye: (Ar.)	Hizmetçilik: (T.)
Güzâf: (Fars.)	Hicâb: (Ar.)	Himayet: (Ar.)	Hizmetkâr: (Fars.)
Güzâr: (Fars.)	Hicâbet: (Ar.)	Himem: (Ar.)	Hizmetkârlık: (T.)
Güzarlık: (T.)	Hiciv: (Ar.)	Himmet: (Ar.)	Hocalık: (T.)
Güzel: (T.)	Hicr: (Ar.)	Himmetli: (T.)	Hocazâde: (Fars.)
Güzellendirmek: (T.)	Hicrân: (Ar.)	Hîn: (Ar.)	Hodbehod: (Fars.)
Güzelleşmek: (T.)	Hicret: (Ar.)	Hindistancevizi: (T.)	Hodbîn: (Fars.)
Güzelleştirmek: (T.)	Hiç: (Fars.)	Hindistanlı: (T.)	Hodbinlik: (T.)
Güzelli: (T.)	Hiçbir: (T.)	Hindli: (T.)	Hodgâm: (Fars.)
Güzellik: (T.)	Hiçlik: (T.)	Hintyağı: (T.)	Hodgâmlık: (T.)
Güzergâh: (Fars.)	Hidâyet: (Ar.)	Hirâset: (Ar.)	Hodperest: (Fars.)
Güzeşte: (Fars.)	Hiddet: (Ar.)	Hîrelenmek: (T.)	Hodperestlik: (T.)
Güzîde: (Fars.)	Hiddetlendirmek: (T.)	His: (Ar.)	Hogoculuk: (T.)
Güzîn: (Fars.)	Hiddetlenme: (T.)	Hisâb: (Ar.)	Hoh: (T.)
Güzinâne: (Fars.)	Hiddetlenmek: (T.)	Hisâbsız: (T.)	Hokka: (Ar.)
Hacıyatmaz: (T.)	Hiddetli: (T.)	Hisli: (Ar.)	Hokkabaz: (Fars.)

Homur: (T.)	Höyük: (T.)	Hûnrîzane: (Fars.)	Huylu: (T.)
Homurdamak: (T.)	Hristiyanlık: (T.)	Hûnrîzlik: (T.)	Huyululuk: (T.)
Homurdamak: (T.)	Hûb: (Fars.)	Hurd olmak: (T.)	Huysuz: (T.)
Homurtu: (T.)	Hububât: (Ar.)	Hurda: (Fars.)	Huysuzlanmak: (T.)
Hopadak: (T.)	Hubz: (Ar.)	Hurdacı: (T.)	Huysuzluk: (T.)
Hoplamak: (T.)	Huceste: (Fars.)	Hurdahâş: (Fars.)	Huyûl: (Ar.)
Hoppa: (T.)	Huda: (Fars.)	Hurdalık: (T.)	Huzme: (Ar.)
Hoppala: (T.)	Hudâî: (Fars.)	Hurdebin: (Fars.)	Huzur: (Ar.)
Hoppalık: (T.)	Hudûd : (Ar.)	Hûrî: (Fars.)	Huzuzât: (Ar.)
Horlamak: (T.)	Hudûs: (Ar.)	Hurma: (Fars.)	Huzz: (Ar.)
Horoz: (Fars.)	Huffâş: (Ar.)	Hurrem: (Ar.)	Huzzak: (Ar.)
Horozlu: (T.)	Hufre: (Ar.)	Hurşid: (Fars.)	Hüccet: (Ar.)
Hortlak: (T.)	Huğ: (Ar.)	Hurûb: (Ar.)	Hüceste: (Fars.)
Hortum: (Ar.)	Hukuk: (Ar.)	Hurûc: (Ar.)	Hücnat: (Ar.)
Hortumcu: (T.)	Hulâsa: (Ar.)	Hurûf: (Ar.)	Hücre: (Ar.)
Horul: (T.)	Hulefâ: (Ar.)	Hurûş: (Fars.)	Hücum: (Ar.)
Horuldamak: (T.)	Hulk: (Ar.)	Hurûşân: (Fars.)	Hüdavendi: (Fars.)
Horultu: (T.)	Hulkî: (Ar.)	Hurya: (İng.)	Hüddâm: (Ar.)
Hoş: (Fars.)	Hulkolunmak: (T.)	Husbîde: (Fars.)	Hükemâ: (Ar.)
Hoşaf: (Fars.)	Hulûl: (Ar.)	Husemâ: (Ar.)	Hükkâm: (Ar.)
Hoşâyende: (Fars.)	Hulûs: (Ar.)	Hussâd: (Ar.)	Hükm: (Ar.)
Hoşbû: (Fars.)	Huluskâr: (Fars.)	Husûf: (Ar.)	Hükmetmek: (T.)
Hoşgûluk: (T.)	Hulûskârlık: (T.)	Husûl: (Ar.)	Hükmettirmek: (T.)
Hoşlanmak: (T.)	Hulyâ: (Ar.)	Husûmet: (Ar.)	Hükmeyleme: (T.)
Hoşlaşmak: (T.)	Hum: (Fars.)	Husûs: (Ar.)	Hükmeylemek: (T.)
Hoşluk: (T.)	Humbara: (Fars.)	Husûsî: (Ar.)	Hükmolunmak: (T.)
Hoşnud: (Fars.)	Humk: (Ar.)	Hususiyet: (Ar.)	Hükûmetgâh: (Fars.)
Hoşnudî: (Fars.)	Humma: (Ar.)	Hûş: (Fars.)	Hükûmet-i Cumhuriyye: (Fars.)
Hoşnudsuzluk: (T.)	Hummâlî: (T.)	Huşk: (Fars.)	Hükûmet-i İcrâiyye: (Fars.)
Hoşnutluk: (T.)	Humret: (Ar.)	Huşû: (Ar.)	Hükûmet-i Meşruta: (Fars.)
Hoşur: (Erm.)	Humza: (Ar.)	Huşûnet: (Ar.)	Hükûmet-i Vâhid: (Fars.)
Hotel: (Fr.)	Hun: (Fars.)	Hûşyârî: (Fars.)	Hükûmet-i Vâhid: (Fars.)
Hotelci: (T.)	Hûnâb: (Fars.)	Hutbe: (Ar.)	Hükûmetsizlik: (T.)
Hotoz: (Kbd.)	Hûnfeşân: (Fars.)	Hutûb: (Ar.)	Hükümdâr: (Fars.)
Hovarda: (Kbd.)	Hunhâr: (Fars.)	Hutûr: (Ar.)	Hükümdârî: (Fars.)
Hovardalık: (T.)	Hûnharâne: (Fars.)	Hutût: (Ar.)	Hükümetli: (T.)
Hoyrat: (Rum.)	Hûnîn: (Fars.)	Hûy: (Ar.)	Hükümfermâ: (Fars.)
Hoyratlık: (T.)	Hûnrîz: (Fars.)	Huylanmak: (T.)	

Hükümlü: (Ar.)	Irak: (T.)	İtlâ: (Ar.)	İbrâm: (Ar.)
Hükümrân: (Fars.)	İrk: (Ar.)	İtlâk: (Ar.)	İbrâz: (Ar.)
Hükümrânî: (Fars.)	İrmak: (T.)	İtmâ: (Ar.)	İbre: (Ar.)
Hükümsüz: (T.)	İrz: (Ar.)	İtnâb: (Ar.)	İbret: (Ar.)
Hükümsüzlük: (T.)	İrzsız: (T.)	İtrâ: (Ar.)	İbrik: (arfars.)
Hülasâ: (Ar.)	İsındırmak: (T.)	İttîlâ: (Ar.)	İbrişim: (Fars.)
Hülya: (Ar.)	İsınmak: (T.)	İttirâd: (Ar.)	İbtâl: (Ar.)
Hüma: (Fars.)	İsırcı: (T.)	İttiratsızlık: (T.)	İbtidâ: (Ar.)
Hümayun: (Fars.)	İsırmak: (T.)	İyâl: (Ar.)	İbtidâf: (Ar.)
Hümûmet: (Ar.)	İsırışmak: (T.)	İyân: (Ar.)	İbtidâr: (Ar.)
Hüner: (Fars.)	İsırma: (T.)	İyd: (Ar.)	İbtihâç: (Ar.)
Hünermend: (Fars.)	İsırmak: (T.)	İyş: (Ar.)	İbtihâl: (Ar.)
Hünerver: (Fars.)	İsıtma: (T.)	İzâm: (Ar.)	İbtîlâ: (Ar.)
Hünerverlik: (T.)	İsıtmak: (T.)	İzgara/İskara: (Rum.)	İbtîlâl: (Ar.)
Hüngür: (T.)	İskala: (İtal.)	İzhâr: (Ar.)	İbtîlâm: (Ar.)
Hünkâr: (Fars.)	İskarça: (İtal.)	İzmâr: (Ar.)	İbtinâ: (Ar.)
Hünsa: (Ar.)	İskat: (Ar.)	İzrâr: (Ar.)	İbtisâm: (Ar.)
Hür: (Ar.)	İslâh: (Ar.)	İztirâb: (Ar.)	İbtisâr: (Ar.)
Hürmet: (Ar.)	İslahât: (Ar.)	İztıraplı: (T.)	İbtizâl: (Ar.)
Hürmetkâr: (Fars.)	İslak: (T.)	İztırâr: (Ar.)	İbzâl: (Ar.)
Hürmetli: (T.)	İslanmak: (T.)	İztırârî: (Ar.)	İbzâr: (Ar.)
Hürmetsiz: (T.)	İslatmak: (T.)	İâde: (Ar.)	İcâb: (Ar.)
Hürmetsizlik: (T.)	İslık: (T.)	İâne: (Ar.)	İcâbet: (Ar.)
Hürrem: (Ar.)	İsmarlamak: (T.)	İanet: (Ar.)	İcâd: (Ar.)
Hürriyet: (Ar.)	İsmarlanmak: (T.)	İâşe: (Ar.)	İcâr: (Ar.)
Hürriyetperver: (Fars.)	İspanak: (Rum.)	İbâd: (Ar.)	İcâz: (Ar.)
Hürriyetsizlik: (Fars.)	İsrâr: (Ar.)	İbâdet: (Ar.)	İcâzet: (Ar.)
Hüsrân: (Ar.)	İssi: (T.)	İbâdullah: (Ar.)	İcazkâr: (Fars.)
Hüsrevâne: (Fars.)	İssiz: (T.)	İbâre: (Ar.)	İcbâr: (Ar.)
Hüveydâ: (Fars.)	İstabl: (Ar.)	İbareli: (T.)	İclâ: (Ar.)
Hüviyet: (Ar.)	İstar: (Rum.)	İbâret: (Ar.)	İclâl: (Ar.)
Hüzn: (Ar.)	İstibar: (Ar.)	İbcâl: (Ar.)	İcmâ: (Ar.)
Hüzünlenmek: (T.)	İstilâh: (Ar.)	İbdâ: (Ar.)	İcmâl: (Ar.)
Hüzünlü: (T.)	İstilâhî: (Ar.)	İber: (Ar.)	İcmâm: (Ar.)
İhlamur: (Rum.)	İstirâp: (Ar.)	İbhâm: (Ar.)	İcrâ: (Ar.)
İhlamurlanmak: (T.)	İşık: (T.)	İbkâ: (Ar.)	İcraât: (Ar.)
İlgit: (T.)	İtir: (Ar.)	İblağ: (Ar.)	İcrâci: (T.)
İlik: (T.)	İtirşâhi: (T.)	İblis: (Ar.)	İctihâd: (Ar.)

İctimâ: (Ar.)	İddia: (Ar.)	İftirâs: (Ar.)	İhlâl: (Ar.)
İctimâî: (Ar.)	İddiacı: (T.)	İftitâh: (Ar.)	İhlâs: (Ar.)
İctinâb: (Ar.)	İddihâr: (Ar.)	İgare: (Ar.)	İhmâl: (Ar.)
İctirâ: (Ar.)	İdeal: (Fr.)	İgbirâr: (Ar.)	İhmirar: (Ar.)
İctisâr: (Ar.)	İdgam: (Ar.)	İgfâl: (Ar.)	İhnak: (Ar.)
İç: (T.)	İdhâl: (Ar.)	İgtirâb: (Ar.)	İhrâcât: (Ar.)
İçecek: (T.)	İdhâr: (Ar.)	İğbirâr: (Ar.)	İhrâcât: (Ar.)
İçeri: (T.)	İdlâl: (Ar.)	İğfâl: (Ar.)	İhrâç: (Ar.)
İçerlek: (T.)	İdmân: (Ar.)	İğnâ: (Ar.)	İhrâk: (Ar.)
İçgüveyisi: (T.)	İdmânî: (T.)	İğne: (T.)	İhrâm: (Ar.)
İçgüveylik: (T.)	İdrâc: (Ar.)	İğnelemek: (T.)	İhrâz: (Ar.)
İçilmek: (T.)	İdrâk etmek: (T.)	İğneletmek: (T.)	İhsâ: (Ar.)
İçin: (T.)	İdrâk: (Ar.)	İğneli: (T.)	İhsân: (Ar.)
İçirme: (T.)	İdraksizlik: (T.)	İğrâb: (Ar.)	İhsâs: (Ar.)
İçirmek: (T.)	İdrâr: (Ar.)	İğrenç: (T.)	İhtâr: (Ar.)
İçirmeklik: (T.)	İfâ: (Ar.)	İğrençlik: (T.)	İhticâb: (Ar.)
İçirtmek: (T.)	İfade: (Ar.)	İğrendirmek: (T.)	İhticâc: (Ar.)
İçki: (T.)	İffet: (Ar.)	İğrenmek: (T.)	İhtidâ: (Ar.)
İçli: (T.)	İffetli: (T.)	İğreti: (Ar.)	İhtidâr: (Ar.)
İçme: (T.)	İffetsiz: (T.)	İğtifâl: (Ar.)	İhtifâ: (Ar.)
İçmek: (T.)	İffetsizlik: (T.)	İğtinâm: (Ar.)	İhtikân: (Ar.)
İçmeklik: (T.)	İfhâm: (Ar.)	İğtirâb: (Ar.)	İhtikâr: (Ar.)
İçsıkıntısı: (T.)	İflâh: (Ar.)	İğtirak: (Ar.)	İhtilaç: (Ar.)
İçtihâd: (Ar.)	İflâs: (Ar.)	İğtisâb: (Ar.)	İhtilâf: (Ar.)
İçtimâ: (Ar.)	İfnâ: (Ar.)	İğvâ: (Ar.)	İhtilâl: (Ar.)
İçtimagâh: (Fars.)	İfrâğ: (Ar.)	İğzâb: (Ar.)	İhtilâlcî: (T.)
İçtimâî: (Ar.)	İfrat: (Ar.)	İhâfe: (Ar.)	İhtilâm: (Ar.)
İçtimaiyât: (Ar.)	İfratperestlik: (T.)	İhâle: (Ar.)	İhtilâs: (Ar.)
İçtinâb: (Ar.)	İfrâz: (Ar.)	İham: (Ar.)	İhtilât: (Ar.)
İçyüzü: (T.)	İfrit: (Ar.)	İhânet: (Ar.)	İhtimâl: (Ar.)
İdâd: (Ar.)	İfsâd: (Ar.)	İhâta: (Ar.)	İhtimâm: (Ar.)
İdadî: (Ar.)	İfşâ: (Ar.)	İhbâr: (Ar.)	İhtimâr: (Ar.)
İdâm: (Ar.)	İftâ: (Ar.)	İhdâ: (Ar.)	İhtinâk: (Ar.)
İdâme: (Ar.)	İftâr: (Ar.)	İhdâs: (Ar.)	İhtirâ: (Ar.)
İdâre: (Ar.)	İftihâr: (Ar.)	İhfâ: (Ar.)	İhtirâk: (Ar.)
İdarehâne: (Fars.)	İftikâr: (Ar.)	İhkâk: (Ar.)	İhtirâm: (Ar.)
İdareli: (T.)	İftirâ: (Ar.)	İhkâm: (Ar.)	İhtirâs: (Ar.)
İdbâr: (Ar.)	İftirâk: (Ar.)	İhlâk: (Ar.)	İhtirâz: (Ar.)

İhtisâb: (Ar.)	İkiz: (T.)	İlelebed: (Ar.)	İlticahgâh: (Fars.)
İhtisâr: (Ar.)	İklîl: (Ar.)	İleri: (T.)	İltifât: (Ar.)
İhtisâs: (Ar.)	İklim: (Ar.)	İlerileme: (T.)	İltifatlı: (T.)
İhtişâm: (Ar.)	İkmâl: (Ar.)	İlerilemek: (T.)	İltifatnâme: (Fars.)
İhtitâm: (Ar.)	İknâ: (Ar.)	İlerileştirmek: (T.)	İltihâb: (Ar.)
İhtivâ: (Ar.)	İkrâh: (Ar.)	İleriletmek: (T.)	İltihâk: (Ar.)
İhtiyâç: (Ar.)	İkrâm: (Ar.)	İlerleme: (T.)	İltikâm: (Ar.)
İhtiyâr: (Ar.)	İkramiye: (Ar.)	İlerlemek: (T.)	İltimâ: (Ar.)
İhtiyârî: (Fars.)	İkrâr: (Ar.)	İlerletilmek: (T.)	İltimâli: (T.)
İhtiyarlamak: (T.)	İksâ etmek (T.)	İlerletmek: (T.)	İltimâs: (Ar.)
İhtiyarlık: (T.)	İksir: (Ar.)	İlerleyiş: (T.)	İltisâk: (Ar.)
İhtiyât: (Ar.)	İktibâs: (Ar.)	İletmek: (T.)	İltiyâm: (Ar.)
İhtiyatkârlık: (T.)	İktidâ: (Ar.)	İlgâ: (Ar.)	İltizam: (Ar.)
İhtiyatsızlık: (T.)	İktidâr: (Ar.)	İlhâk: (Ar.)	İltizâmcılık: (T.)
İhtizâr: (Ar.)	İktifâ: (Ar.)	İlhâm: (Ar.)	İlzâm: (Ar.)
İhtizâz: (Ar.)	İktihâm: (Ar.)	İlik: (T.)	Îmâ: (Ar.)
İhvân: (Ar.)	İktinâh: (Ar.)	İliklenmek: (T.)	İ'mâl: (Ar.)
İhyâ: (Ar.)	İktirâb: (Ar.)	İlikli: (T.)	İ'malât: (Ar.)
İhyâkâr: (Fars.)	İktirân: (Ar.)	İlim: (Ar.)	İmâlâtgâh: (Fars.)
İhzâr: (Ar.)	İktisâb: (Ar.)	İlimsiz: (T.)	İmâle: (Ar.)
İhzimam: (Ar.)	İktisâd: (Ar.)	İlişik: (T.)	İmaleli: (T.)
İkâb: (Ar.)	İkitâf: (Ar.)	İlişilmek: (T.)	İmâm: (Ar.)
İkâd olunmak (Ar.)	İktizâ: (Ar.)	İlişmek: (T.)	İmâme: (Ar.)
İkâd: (Ar.)	İktizasınca: (T.)	İliştirilme: (T.)	İmâmeci: (T.)
İkâme: (Ar.)	İl: (T.)	İliştirmek: (T.)	İmâmet: (Ar.)
İkamet: (Ar.)	İla: (Ar.)	İlik: (T.)	İmân: (Ar.)
İkametgâh: (Fars.)	İlaç: (Ar.)	İlkâ etmek: (T.)	İmânsız: (T.)
İkâz: (Ar.)	İlah: (Ar.)	İlkâh: (Ar.)	İmâr: (Ar.)
İkbâl: (Ar.)	İlahe: (Ar.)	İlkbahar: (T.)	İmâret: (Ar.)
İkbâlhâne: (Fars.)	İlahi: (Ar.)	İllâ: (Ar.)	İmâte: (Ar.)
İkdâm: (Ar.)	İlahiyât: (Ar.)	İllet: (Ar.)	İmdâd: (Ar.)
İkdâr: (Ar.)	İlâhiyyât: (Ar.)	İlletli: (T.)	İmdi: (T.)
İki: (T.)	İlâm: (Ar.)	İlm-i Menâzıra: (Fars.)	İmece: (Kbd.)
İkileşmek: (T.)	İlân: (Ar.)	İlmiye: (Ar.)	İmhâ: (Ar.)
İkileştirmek: (T.)	İlave: (Ar.)	İlmü'l-Elsine: (Ar.)	İmhâl: (Ar.)
İkilik: (T.)	İlbâs: (Ar.)	İlmühaber: (Ar.)	İmkân: (Ar.)
İkinci: (T.)	İlcâ: (Ar.)	İltibâs: (Ar.)	İmkânsızlık: (T.)
İkindi: (T.)	İle: (T.)	İlticâ: (Ar.)	İmlâ: (Ar.)

İmparator: (İtal.)	İnat: (Ar.)	İnfîâl: (Ar.)	İnletmek: (T.)
İmparatorî: (Fars.)	İnatçı: (T.)	İnfikâk: (Ar.)	İnme: (T.)
İmparatoriçe: (Sırp.)	İnâyet: (Ar.)	İnfirâd: (Ar.)	İnmek: (T.)
İmparatoriyye: (Ar.)	İnbâ: (Ar.)	İnfirâz: (Ar.)	İnmek: (T.)
İmparatorluk: (T.)	İnbât: (Ar.)	İnfisâd: (Ar.)	İns: (Ar.)
İmrâr: (Ar.)	İnbisât: (Ar.)	İnfisâh: (Ar.)	İnsâf: (Ar.)
İmrendirmek: (T.)	İnce: (T.)	İnfisâl: (Ar.)	İnsafbahş: (Fars.)
İmrenilmek: (T.)	İncecik: (T.)	İngilizlik: (T.)	İnsâfsız: (T.)
İmrenmek: (T.)	İnceleştirmek: (T.)	İnhâ: (Ar.)	İnsafsızlık: (T.)
İmrenmek: (T.)	İnceleştirmeklik: (T.)	İnhidâb: (Ar.)	İnsân: (Ar.)
İmsâk: (Ar.)	İnceli: (T.)	İnhidâm: (Ar.)	İnsânî: (Ar.)
İmtidâd: (Ar.)	İncelik: (T.)	İnhilâl: (Ar.)	İnsâniyet: (Ar.)
İmtihân: (Ar.)	İncelmek: (T.)	İnhimâk: (Ar.)	İnsaniyetli: (T.)
İmtihângâh: (Fars.)	İnceltmek: (T.)	İnhinâ: (Ar.)	İnsaniyetperver: (Fars.)
İmtinâ: (Ar.)	İnceltmek: (T.)	İnhirâf: (Ar.)	İnsaniyetsizlik: (T.)
İmtinân: (Ar.)	İncerek: (T.)	İnhisâr: (Ar.)	İnsanlık: (T.)
İmtisâl: (Ar.)	İncesaz: (T.)	İnhitât: (Ar.)	İnsanoğlu: (T.)
İmtiyâz: (Ar.)	İnci: (çin.)	İnhizâm: (Ar.)	İnsirâf: (Ar.)
İmtiyâzlı: (T.)	İncil: (Ar.)	İnilmek: (T.)	İnsilâb: (Ar.)
İmtizâc: (Ar.)	İncilâ: (Ar.)	İnilti: (T.)	İnsilâk: (Ar.)
İmzâ: (Ar.)	İncimâd: (Ar.)	İniş: (T.)	İnsiyâk: (Ar.)
İmzâlamak: (T.)	İncinmek: (T.)	İnişli: (T.)	İnşâ: (Ar.)
İmzâlı: (T.)	İncir: (Fars.)	İnkâr etmek: (T.)	İnşaat: (Ar.)
İmzâsız: (T.)	İncitici: (T.)	İnkâr: (Ar.)	İnşâd: (Ar.)
İn: (T.)	İncizâb: (Ar.)	İnkıbâz: (Ar.)	İnşirâh: (Ar.)
İnâbe: (Ar.)	İnd: (Ar.)	İnkırâz: (Ar.)	İntâç: (Ar.)
İnâbet: (Ar.)	İndifâ: (Ar.)	İnkisâm: (Ar.)	İnteresser ol: (T.)
İnâd: (Ar.)	İndifference: (Fr.)	İnkıtâ: (Ar.)	İntifâ: (Ar.)
İnâk: (Ar.)	İndimâc: (Ar.)	İnkıyâd: (Ar.)	İntiâş: (Ar.)
İnâm: (Ar.)	İndirâs: (Ar.)	İnkızâ: (Ar.)	İntibâh: (Ar.)
İnân: (Ar.)	İndirebilmek: (T.)	İnkilâb: (Ar.)	İntibâk: (Ar.)
İnandirmek: (T.)	İndirilmek: (T.)	İnkirâz: (Ar.)	İntifâ: (Ar.)
İnanılmak: (T.)	İndirmek: (T.)	İnkisâm: (Ar.)	İntifâh: (Ar.)
İnanma: (T.)	İndiyât: (Ar.)	İnkisâr: (Ar.)	İntihâ: (Ar.)
İnanmak: (T.)	İnebilmek: (T.)	İnkişâf: (Ar.)	İntihâb: (Ar.)
İnanmazlık: (T.)	İnek: (Kbd.)	İnkitasız: (T.)	İntihâd: (Ar.)
İnâre: (Ar.)	İnfâk: (Ar.)	İnleme: (T.)	İntihâl: (Ar.)
İnâs: (Ar.)	İnfâz: (Ar.)	İnlemek: (T.)	İntihâr: (Ar.)

İntikâd: (Ar.)	İrili: (T.)	İskele: (Rum.)	İstenilmek: (T.)
İntikâl: (Ar.)	İrkâb: (Ar.)	İskelet: (Fr.)	İste yiş: (T.)
İntikâm: (Ar.)	İrkilmek: (T.)	İskemle: (Rum.)	İstilahât: (Ar.)
İntisâb: (Ar.)	İrmek: (T.)	İskete: (Rum.)	İstimdâd: (Ar.)
İntisâc: (Ar.)	İrs: (Ar.)	İskolastik: (Fr.)	İstirârî: (Ar.)
İntişâr: (Ar.)	İrsâd: (Ar.)	İskorpit: (Rum.)	İstizâh: (Ar.)
İntizâm: (Ar.)	İrsâl: (Ar.)	İslâh: (Ar.)	İstiâb: (Ar.)
İntizamsız: (T.)	İrşâd: (Ar.)	İslahat: (Ar.)	İstiâne: (Ar.)
İntizamsızlık: (T.)	İrtiâş: (Ar.)	İslam: (Ar.)	İstiâre: (Ar.)
İntizâr: (Ar.)	İrtibât: (Ar.)	İsli: (T.)	İstiâze: (Ar.)
İnzâl: (Ar.)	İrticâ: (Ar.)	İsmet: (Ar.)	İstibdâd: (Ar.)
İnzibât: (Ar.)	İrticâi: (Ar.)	İsmetli: (T.)	İstibdâl: (Ar.)
İnzimâ: (Ar.)	İrticâlen: (Ar.)	İsnâd: (Ar.)	İstibkâ: (Ar.)
İnzimâm: (Ar.)	İrtidâd: (Ar.)	İspanyalı: (T.)	İstibrâ: (Ar.)
İnzivâ: (Ar.)	İrtifâ: (Ar.)	İspanyol: (Fr.)	İstibsâr: (Ar.)
İnzivahâne: (Fars.)	İrtifâh: (Ar.)	İspartalı: (T.)	İsticâl: (Ar.)
İp: (T.)	İrtifak: (Ar.)	İspat: (Ar.)	İsticâr: (Ar.)
İpek: (T.)	İrtihâl: (Ar.)	İspendek: (Kbd.)	İsticlâb: (Ar.)
İpekli: (T.)	İrtikâ: (Ar.)	İspinoz: (Rum.)	İsticvâb: (Ar.)
İplik: (T.)	İrtikâb: (Ar.)	İspir: (İtal.)	İsti'dâd: (Ar.)
İpsiz: (T.)	İrtiyâb: (Ar.)	İspirto: (İtal.)	İstidâtlı: (T.)
İptidâ: (Ar.)	İs: (T.)	İsraf: (Ar.)	İstidâtsizlik: (T.)
İptidâî: (Ar.)	İsâbet: (Ar.)	İsrâr: (Ar.)	İstidlâl: (Ar.)
İptilâ: (Ar.)	Îsâl: (Ar.)	İsrikraz: (Ar.)	İstifa etmek: (T.)
İpucu: (T.)	İsbat: (Ar.)	İstakoz: (Rum.)	İstîfâ: (Ar.)
İrâce: (Ar.)	İsdâr: (Ar.)	İstanbullu: (T.)	İstifâde: (Ar.)
İrâd: (Ar.)	İsgâ: (Ar.)	İstasyon: (Fr.)	İstifadeli: (T.)
İrâde: (Ar.)	İsim: (Ar.)	İstatistik: (Fr.)	İstifanâme: (Fars.)
İrâdet: (Ar.)	İsimli: (T.)	İstatû/statû: (Fr.)	İstifâr: (Ar.)
İrâe: (Ar.)	İsimsiz: (T.)	İstavrit: (Rum.)	İstifâza: (Ar.)
İrak: (T.)	İskâ: (Ar.)	İstavroz: (Rum.)	İstifdâd: (Ar.)
İranlı: (T.)	İskambil: (Fr.)	İstek: (T.)	İstifhâm: (Ar.)
Îrâs: (Ar.)	İskân: (Ar.)	İsteksiz: (T.)	İstifkâr: (Ar.)
İrcâ: (Ar.)	İskandil etmek: (T.)	İsteme: (T.)	İstifrâş: (Ar.)
İrfâm: (Ar.)	İskandil: (İtal.)	İstemek: (T.)	İstifsâr: (Ar.)
İrfân: (Ar.)	İskarpın: (İtal.)	İstememezlik: (T.)	İstignâbahş: (Fars.)
İri: (T.)	İskarpınli: (T.)	İstemeyiş: (T.)	İstigrâb: (Ar.)
İrileşmek: (T.)	İskât: (Ar.)	İstenilme: (T.)	İstigrâk: (Ar.)

İstiğfar: (Ar.)	İstilâ: (Ar.)	İstisnâ: (Ar.)	İşkâl: (Ar.)
İstiğnâ: (Ar.)	İstillâk: (Ar.)	İstişâre: (Ar.)	İşkembe: (Fars.)
İstiğrâb: (Ar.)	İstilzâm: (Ar.)	İstişhâd: (Ar.)	İşkence: (Fars.)
İstiğrâk: (Ar.)	İstimâ': (Ar.)	İstişhâr: (Ar.)	İškeste: (Fars.)
İstihâle: (Ar.)	İsti'mâl: (Ar.)	İstişmâm: (Ar.)	İşkil: (Kbd.)
İstihâre: (Ar.)	İstîmân: (Ar.)	İstitâ: (Ar.)	İşkilli: (T.)
İstihbâr: (Ar.)	İstimbot: (İng.)	İstitâr: (Ar.)	İşleme: (T.)
İstihdâm: (Ar.)	İstimdâd: (Ar.)	İstitâre: (Ar.)	İşlemek: (T.)
İstihfâf: (Ar.)	İstimhâl: (Ar.)	İstitmâm: (Ar.)	İşlemeli: (T.)
İstihkâ: (Ar.)	İstimlâk: (Ar.)	İstitrâd: (Ar.)	İşlenmek: (T.)
İstihkâk: (Ar.)	İstimnâ: (Ar.)	İstizâh: (Ar.)	İşletilmek: (T.)
İstihkâklı: (T.)	İstimrâr: (Ar.)	İstîzân: (Ar.)	İşletmek: (T.)
İstihkâm: (Ar.)	İstimsâk: (Ar.)	İstrangilos: (Rum.)	İşlettirmek: (T.)
İstihkâr: (Ar.)	İstimzaç: (Ar.)	İstridy: (Rum.)	İşlik: (T.)
İstihlâf: (Ar.)	İstinâ: (Ar.)	İsveçli: (T.)	İşmar: (Kbd.)
İstihlâk: (Ar.)	İstinâd: (Ar.)	İsvidâd: (Ar.)	İşmizâz: (Ar.)
İstihlâl: (Ar.)	İstinâf: (Ar.)	İsyân: (Ar.)	İşporta: (İtal.)
İstihrâc: (Ar.)	İstinâre: (Ar.)	İş: (T.)	İşrâb etmek: (T.)
İstihsâl: (Ar.)	İstinatgâh: (Fars.)	İşâ: (Ar.)	İşrâk: (Ar.)
İstihsân: (Ar.)	İstinbât: (Ar.)	İşâa: (Ar.)	İşret: (Ar.)
İstihzâ: (Ar.)	İstinkâf: (Ar.)	İşâhâne: (Fars.)	İşsiz: (T.)
İstihzâlî: (T.)	İstinkâh: (Ar.)	İşâret: (Ar.)	İşsizlik: (T.)
İstihzâr: (Ar.)	İstinlâk: (Ar.)	İşaretçi: (T.)	İşte: (T.)
İstikâmet: (Ar.)	İstinsâh: (Ar.)	İşâretgâh: (Fars.)	İşti'âl: (Ar.)
İstikbâh: (Ar.)	İstintâç: (Ar.)	İşbu: (T.)	İştibâh: (Ar.)
İstikbâl: (Ar.)	İstintâk: (Ar.)	İşçi: (T.)	İşticvâb: (Ar.)
İstikbâr: (Ar.)	İstirâhat: (Ar.)	İşemek: (T.)	İştidâd: (Ar.)
İstiklâl: (Ar.)	İstirahatgâh: (Fars.)	İşetmek: (T.)	İştigâl: (Ar.)
İstiklâlcî: (T.)	İstirâk: (Ar.)	İşgâl: (Ar.)	İstihâ: (Ar.)
İstikmâl: (Ar.)	İstirdâd: (Ar.)	İşhâd: (Ar.)	İstihâlî: (T.)
İstiknâh: (Ar.)	İstirhâm: (Ar.)	İşhâd: (Ar.)	İstihâr: (Ar.)
İstikrâ: (Ar.)	İstirkâb: (Ar.)	İşitebilmek: (T.)	İstikâ: (Ar.)
İstikrâh: (Ar.)	İstîsâl: (Ar.)	İşitme: (T.)	İstikâk: (Ar.)
İstikrâr: (Ar.)	İstisgâr: (Ar.)	İşitmek: (T.)	İstimâl: (Ar.)
İstikrâz: (Ar.)	İstishâb: (Ar.)	İşitme: (T.)	İştirâ: (Ar.)
İstiksâr: (Ar.)	İstishâl: (Ar.)	İşitmek: (T.)	İştirâk: (Ar.)
İstikşâf: (Ar.)	İstiskâl: (Ar.)	İşitmeklik: (T.)	İştiyâk: (Ar.)
İstiktâb: (Ar.)	İstismarcılık: (T.)	İşittirmek: (T.)	İşve: (Ar.)

İşvebâz: (Fars.)	İ'tizâl: (Ar.)	İ'zâm: (Ar.)	Kabâle: (İbr.)
İşvebâzî: (Fars.)	İ'tizâm: (Ar.)	İz'ân: (Ar.)	Kabalık: (T.)
İşvebazlık: (T.)	İ'tizâr: (Ar.)	İzbe: (Bulg.)	Kabank: (T.)
İşvekâr: (Fars.)	İtlâf: (Ar.)	İzdiham: (Ar.)	Kabanklık: (T.)
İt: (T.)	İtlik: (T.)	İzdivâç: (Ar.)	Kabartılmak: (T.)
İ'tâ: (Ar.)	İtmâm: (Ar.)	İzdiyâd: (Ar.)	Kabartmak: (T.)
İtâat: (Ar.)	İtmek: (T.)	İzhâr: (Ar.)	Kabataslak: (T.)
İtaatli: (T.)	İtminan: (Ar.)	İzin: (Ar.)	Kabataş: (T.)
İtaatsizlik: (T.)	İttibâ: (Ar.)	İzinli: (T.)	Kâbe: (Ar.)
İtâb: (Ar.)	İttifâk: (Ar.)	İzinnâme: (Fars.)	Kâbiz: (Ar.)
İtâf: (Ar.)	İttifaksızlık: (T.)	İzinsiz: (T.)	Kabîh: (Ar.)
İtalyalı: (T.)	İttihâd: (Ar.)	İzlâl: (Ar.)	Kabineto: (İtal.)
İtalyanca: (T.)	İttihâm: (Ar.)	İzmâr: (Ar.)	Kablonmak: (T.)
İtfâ: (Ar.)	İttihatçı: (T.)	İzmarid: (Rum.)	Kabr: (Ar.)
İthâf: (Ar.)	İttihatsızlık: (T.)	İzmihlâl: (Ar.)	Kabristan: (Fars.)
İthâlât: (Ar.)	İttihâz: (Ar.)	İzzet: (Ar.)	Kabuk: (T.)
İthâm: (Ar.)	İttikâ: (Ar.)	İzzetli/izzetlü: (T.)	Kabuklaşmak: (T.)
İ'tibâr: (Ar.)	İttisâf: (Ar.)	Jaket: (Fr.)	Kabul: (Ar.)
İtibarlı: (T.)	İttisâh: (Ar.)	Jâle: (Fars.)	Kaburga: (Moğ.)
İtibarsız: (T.)	İttisâl: (Ar.)	Jandarma: (Fr.)	Kâbus: (Ar.)
İ'tidâd: (Ar.)	İttisâm: (Ar.)	Japon: (Fr.)	Kabz: (Ar.)
İ'tidâl: (Ar.)	İttisâr: (Ar.)	Japonyalı: (T.)	Kabza: (Ar.)
İ'tikâd: (Ar.)	İtyân: (Ar.)	Jeoloji: (Fr.)	Kabzalı: (T.)
İtikâdsızlık: (T.)	İ'vicâc: (Ar.)	Jest: (Fr.)	Kabzeylemek: (T.)
İ'tikâf: (Ar.)	İyâl: (Ar.)	Jeyân/jiyân: (Fars.)	Kabzımallık: (T.)
İ'tilâf: (Ar.)	İyân: (Ar.)	Jileli: (T.)	Kacak: (T.)
İtilâfsızlık: (T.)	İyd: (Ar.)	Jimnastik: (Fr.)	Kaç: (T.)
İtilâm: (Ar.)	İyi: (T.)	Journal /jurnal: (Fr.)	Kaçak: (T.)
İtilmek: (T.)	İyileşmek: (T.)	Jön: (Fr.)	Kaçamak: (T.)
İ'timâd: (Ar.)	İyilik: (T.)	Jöntürk: (T.)	Kaçgöç: (T.)
İ'timadnâme: (Fars.)	İyş: (Ar.)	Jüpiter: (Fr.)	Kaçık: (T.)
İtimatsızlık: (T.)	İz: (T.)	Jüri: (Fr.)	Kaçınmak: (T.)
İ'tinâ: (Ar.)	İzabe: (Ar.)	Kaba: (T.)	Kaçırılmak: (T.)
İtinalı: (T.)	İz'âc: (Ar.)	Kabadayı: (T.)	Kaçırma: (T.)
İ'tirâf: (Ar.)	İzâfe: (Ar.)	Kabahat: (Ar.)	Kaçırmak: (T.)
İ'tirâz: (Ar.)	İzâfet: (Ar.)	Kabahatli: (T.)	Kaçışmak: (T.)
İ'tisâf: (Ar.)	İzâh : (Ar.)	Kabâil: (Ar.)	Kaçkın: (T.)
İ'tiyad: (Ar.)	İzâle: (Ar.)	Kabak: (T.)	Kaçma: (T.)

Kaçmak: (T.)	Kâfiyehân: (Fars.)	Kâhya: (Fars.)	Kaldırım: (T.)
Kad: (Ar.)	Kafiyeli: (T.)	Kâide: (Ar.)	Kaldırma: (T.)
Kadar: (Ar.)	Kafiyesiz: (T.)	Kaideci: (T.)	Kaldırmak: (T.)
Kadavra: (İtal.)	Kafkasî: (Fars.)	Kaideli: (T.)	Kaldırtmak: (T.)
Kadayıf: (Ar.)	Kafkasyalı: (T.)	Kaidesiz: (T.)	Kale: (Ar.)
Kadeh: (Ar.)	Kaftan: (Fars.)	Kâil: (Ar.)	Kalem: (Ar.)
Kadem: (Ar.)	Kaftanlı: (T.)	Kaile: (Ar.)	Kalemdân: (Fars.)
Kademe: (Ar.)	Kâfur: (Ar.)	Kâiliyet: (Ar.)	Kalemtırışçı: (T.)
Kader: (Ar.)	Kâgîr: (Erm.)	Kâim: (Ar.)	Kalemtraş: (Fars.)
Kâdi: (Ar.)	Kâğîd: (Fars.)	Kâime: (Ar.)	Kalender: (Fars.)
Kadıfeli: (T.)	Kağışamak: (T.)	Kâin: (Ar.)	Kalenderâne: (Fars.)
Kadılık: (T.)	Kâğîtçi: (T.)	Kâinat: (Ar.)	Kalfa: (Ar.)
Kadın: (T.)	Kâğîthane: (Fars.)	Kâk: (Fars.)	Kalıb: (Ar.)
Kadınefendi: (T.)	Kâğîtlanmak: (T.)	Kaka: (T.)	Kalın: (T.)
Kadınlaşma: (T.)	Kâğîtlî: (T.)	Kakanoz: (Rum.)	Kalınlaştırmak: (T.)
Kadınlık: (T.)	Kağnı: (T.)	Kakiç: (T.)	Kalınlı: (T.)
Kadinnine: (T.)	Kâh: (Fars.)	Kakılmak: (T.)	Kalınlık: (T.)
Kadırga: (Rum.)	Kahbe: (Ar.)	Kaklık: (T.)	Kalıplanmak: (T.)
Kadid: (Ar.)	Kahhâr: (Ar.)	Kakma: (T.)	Kalıplı: (T.)
Kadife: (Ar.)	Kahır: (Ar.)	Kakmak: (T.)	Kalıpsızlık: (T.)
Kadîm: (Ar.)	Kâhin: (Ar.)	Kakule: (Ar.)	Kâli: (Ar.)
Kadîr: (Ar.)	Kâhir: (Ar.)	Kâkül: (Moğ.)	Kâliçe: (Fars.)
Kâdir: (Ar.)	Kahkaha: (Ar.)	Kâl: (Ar.)	Kâlî: (Ar.)
Kadr: (Ar.)	Kahkahalı: (T.)	Kalabalık: (T.)	Kalile: (Ar.)
Kadro: (İtal.)	Kahkahazen: (Fars.)	Kalabalıklanmak: (T.)	Kalipso: (Fr.)
Kafa: (Ar.)	Kahr: (Ar.)	Kalafat: (Ar.)	Kalkan: (Moğ.)
Kafalı: (T.)	Kahraman: (Fars.)	Kalafatçı: (T.)	Kalker: (Fr.)
Kafes: (Ar.)	Kahramanî: (Fars.)	Kalantor: (Kbd.)	Kalkık: (T.)
Kafesli: (T.)	Kahramanlık: (T.)	Kâlây: (Ar.)	Kalkınış: (T.)
Kafeslik: (T.)	Kahretmek: (T.)	Kalaycı: (T.)	Kalkınma: (T.)
Kafeşantan: (Fr.)	Kahrolmak: (T.)	Kalaylatmak: (T.)	Kalkış: (T.)
Kâffe: (Ar.)	Kaht: (Ar.)	Kalbetmek: (T.)	Kalkışılmak: (T.)
Kâfi: (Ar.)	Kahvaltı: (T.)	Kalbî: (Ar.)	Kalkışma: (T.)
Kâfil: (Ar.)	Kahve: (Ar.)	Kalbolmak: (T.)	Kalkışmak: (T.)
Kafile: (Ar.)	Kahveci: (T.)	Kalbur: (Ar.)	Kalkmak: (T.)
Kâfir: (Ar.)	Kahvecilik: (T.)	Kalça: (T.)	Kallavi: (Kbd.)
Kâfiye: (Ar.)	Kahvehane: (Fars.)	Kaldırılma: (T.)	Kalmak: (T.)
Kafiyecilik: (T.)	Kahverengi: (T.)	Kaldırılmak: (T.)	Kalmak: (T.)

Kalmaklık: (T.)	Kanat: (T.)	Kanunsuzluk: (T.)	Kapmaca: (T.)
Kalmuk: (T.)	Kanatlanmak: (T.)	Kap: (T.)	Kapmak: (T.)
Kaloş: (Fr.)	Kanatmak: (T.)	Kapak: (T.)	Kapora: (İtal.)
Kalp: (Ar.)	Kanava: (İtal.)	Kapalı: (T.)	Kaptan: (İtal.)
Kalpak: (T.)	Kanaviçe: (İtal.)	Kapama: (T.)	Kapudanlık: (T.)
Kalpakçılarbaşı: (T.)	Kanburlaşımak: (T.)	Kapamak: (T.)	Kaput: (Fr.)
Kalpazan: (Fars.)	Kanburluk: (T.)	Kapamak: (T.)	Kar: (Ar.)
Kalpli: (T.)	Kanca: (İtal.)	Kapan: (T.)	Kâr: (Fars.)
Kalsiyum: (Fr.)	Kançılarya: (İtal.)	Kapanca: (T.)	Kar: (T.)
Kaltak: (T.)	Kand: (Fars.)	Kapanık: (T.)	Kara: (T.)
Kalyon: (İtal.)	Kandımak: (T.)	Kapanma: (T.)	Karabaş: (T.)
Kam: (Ar.)	Kandırma: (T.)	Kapanmak: (T.)	Karabatak: (T.)
Kâm: (Fars.)	Kandırmak: (T.)	Kaparo: (İtal.)	Karâbet: (Ar.)
Kama: (Kbd.)	Kandil: (Ar.)	Kapatılma: (T.)	Karaca: (T.)
Kamara: (İtal.)	Kandilli: (T.)	Kapatılmak: (T.)	Karadağlı: (T.)
Kamaşmak: (T.)	Kane: (İtal.)	Kapatma: (T.)	Karadeniz: (T.)
Kamaştırmak: (T.)	Kanepe: (Fr.)	Kapatmak: (T.)	Karadut: (T.)
Kambur: (T.)	Kaneto: (İtal.)	Kapı: (T.)	Karagöz: (T.)
Kamçı: (T.)	Kangı: (T.)	Kapıcı: (T.)	Karagözlü: (T.)
Kamelya: (Fr.)	Kangren: (Fr.)	Kapıcıbaşı: (T.)	Karagümrük: (T.)
Kamer: (Ar.)	Kanık: (T.)	Kapıcık: (T.)	Karakol: (T.)
Kameriye: (Ar.)	Kanıksamak: (T.)	Kapıcılık: (T.)	Karakolhane: (Fars.)
Kâmet: (Ar.)	Kâni: (Fars.)	Kapılı: (T.)	Karalama: (T.)
Kamış: (T.)	Kanlanmak: (T.)	Kapılma: (T.)	Karalamak: (T.)
Kamışlık: (T.)	Kanlı: (T.)	Kapılmak: (T.)	Karalanmak: (T.)
Kâmi: (Ar.)	Kanlık: (T.)	Kapıoğlanı: (T.)	Karalı: (T.)
Kâmil: (Ar.)	Kanmak: (T.)	Kapışma: (T.)	Karaltı: (T.)
Kampanya: (İtal.)	Kanser: (Fr.)	Kapışmak: (T.)	Karamak: (T.)
Kâmrân: (Fars.)	Kansız: (T.)	Kapıştırmak: (T.)	Karamanlı: (T.)
Kamu: (T.)	Kantar: (Ar.)	Kapışon: (Fr.)	Karambol: (Fr.)
Kâmus: (Ar.)	Kantarcı: (T.)	Kapkara: (T.)	Karana: (İtal.)
Kân: (Fars.)	Kantarlamak: (T.)	Kapkaralık: (T.)	Karanfil: (Fars.)
Kan: (T.)	Kanto: (İtal.)	Kaplama: (T.)	Karanlık: (T.)
Kanâat: (Ar.)	Kanton: (Fr.)	Kaplamak: (T.)	Karantina: (İtal.)
Kanadali: (T.)	Kanun: (Ar.)	Kaplan: (T.)	Karar: (Ar.)
Kanâdil: (Ar.)	Kanuni: (Ar.)	Kaplı: (T.)	Karargâh: (Fars.)
Kanal: (İtal.)	Kanuniyet: (Ar.)	Kaplumbağa: (T.)	Karargerde: (Fars.)
Kanarya: (İsp.)	Kanunnâme: (Fars.)	Kapma: (T.)	Karargîr: (Fars.)

Kararlaşmak: (T.)	Karıştırılma: (T.)	Karyola: (İtal.)	Kaşıağı: (T.)
Kararlaştırılmak: (T.)	Karıştırılmak: (T.)	Kârzâr: (Fars.)	Kâşâne: (Fars.)
Kararlaştırmak: (T.)	Karıştırmak: (T.)	Kas: (T.)	Kaşer: (rume.)
Kararma: (T.)	Kârî: (Ar.)	Kasa: (İtal.)	Kaşıık: (T.)
Kararmak: (T.)	Karib: (Ar.)	Kasab: (Ar.)	Kaşııkçı: (T.)
Kararsız: (T.)	Karides: (Rum.)	Kasaba: (Ar.)	Kaşıımak: (T.)
Kararsızlık: (T.)	Kariha: (Ar.)	Kasapbaşı: (T.)	Kaşıınış: (T.)
Karartmek: (T.)	Karîhalı: (T.)	Kasaplık: (T.)	Kaşıınma: (T.)
Karasevda: (T.)	Karikatür: (Fr.)	Kasâvet: (Ar.)	Kaşıınmak: (T.)
Karavol: (Moğ.)	Karina: (İtal.)	Kasbetmek: (T.)	Kâşif: (Fars.)
Karayel: (T.)	Karîne: (Ar.)	Kasd: (Ar.)	Kâşki: (Fars.)
Kârân: (Fars.)	Kârîz: (Fars.)	Kasdedilmek: (T.)	Kaşlı: (T.)
Karbeyaz: (T.)	Kârlı: (T.)	Kasdetmek: (T.)	Kat: (T.)
Karbon: (Fr.)	Kârlık: (T.)	Kâse: (Ar.)	Katar: (Ar.)
Kârdânlık: (T.)	Karluk: (T.)	Kasem: (Ar.)	Katı: (T.)
Kardeş: (T.)	Karma: (T.)	Kâsıd: (Ar.)	Katık: (T.)
Kardeşçe: (T.)	Karmakarışık: (T.)	Kasık: (T.)	Katılaşmak: (T.)
Kardeşlik: (T.)	Karmen: (Fr.)	Kasılmak: (T.)	Katılık: (T.)
Kardinal: (Fr.)	Karn: (Ar.)	Kâsım: (Ar.)	Katılma: (T.)
Karga: (T.)	Kârânâme: (Fars.)	Kasımpatı: (Kbd.)	Katılmak: (T.)
Kârgâh: (Fars.)	Karnaval: (Fr.)	Kâsır: (Ar.)	Katır: (Kbd.)
Kargaşalık: (T.)	Karpuz: (Fars.)	Kasırga: (T.)	Katışma: (T.)
Kargaşalıklı: (T.)	Karşı: (T.)	Kasıt: (Ar.)	Katıştırmak: (T.)
Kargı: (T.)	Karşılamak: (T.)	Kaside: (Ar.)	Kat'i: (Ar.)
Kargir: (Erm.)	Karşılanmak: (T.)	Kasîr: (Ar.)	Kâtib: (Ar.)
Kârânâme: (Fars.)	Karşılaşmak: (T.)	Kaskatı: (T.)	Kâtibelik: (T.)
Kârânânci: (T.)	Karşılaştırılmak: (T.)	Kasket: (Fr.)	Kâtiblik: (T.)
Karı: (T.)	Karşılık: (T.)	Kasnak: (T.)	Kâtil: (Ar.)
Karılık: (T.)	Karşılıklı: (T.)	Kasr: (Ar.)	Katillik: (T.)
Karınca: (T.)	Karşılıksız: (T.)	Kasretmek: (T.)	Kâtiplik: (T.)
Karınlı: (T.)	Kart: (Fr.)	Kasreylemek: (T.)	Katiyyen: (Ar.)
Karış: (T.)	Kartal: (Kbd.)	Kasrî: (Ar.)	Katl: (Ar.)
Karışık: (T.)	Kartopu: (T.)	Kasriyyet: (Ar.)	Katlamak: (T.)
Karışıklık: (T.)	Kartpostal: (Fr.)	Kassâm: (Ar.)	Katlanma: (T.)
Karışılmak: (T.)	Kartvizit: (Fr.)	Kastor: (Fr.)	Katlanmak: (T.)
Karışmak: (T.)	Kârubâr: (Fars.)	Kasvet: (Ar.)	Katletme: (T.)
Karışmak: (T.)	Kârân: (Fars.)	Kasvetli: (T.)	Katletmek: (T.)
Karıştırmak: (T.)	Karye: (Ar.)	Kaş: (T.)	Katlettirmek: (T.)

Katleylemek: (T.)	Kavsiyet: (Ar.)	Kayınbirader: (T.)	Kazandırmak: (T.)
Katlı: (T.)	Kavuk: (T.)	Kayınça: (T.)	Kazanılmak: (T.)
Katliâm: (Fars.)	Kavuklu: (T.)	Kayınvâlîde: (T.)	Kazanma: (T.)
Katlolunmak: (T.)	Kavuniçi: (T.)	Kayıp: (Ar.)	Kazanmak: (T.)
Katlolunmaklık: (T.)	Kavurma: (T.)	Kayırmak: (T.)	Kazara: (Fars.)
Katmak: (T.)	Kavurmak: (T.)	Kayırsı: (Fars.)	Kazasker: (Fars.)
Katmer: (T.)	Kavuşmak: (T.)	Kayış: (T.)	Kazaskerlik: (T.)
Katmerleşmek: (T.)	Kavuşturmak: (T.)	Kayışlı: (T.)	Kazazede: (Fars.)
Katmerli: (T.)	Kaya: (T.)	Kayıtlı: (T.)	Kazdırma: (T.)
Katolik: (Fr.)	Kayalık: (T.)	Kayıtsız: (T.)	Kazdırmak: (T.)
Katran: (Ar.)	Kayb: (Ar.)	Kayıtsızlık: (T.)	Kazdırtmak: (T.)
Katre: (Ar.)	Kaybetme: (T.)	Kayma: (T.)	Kazevi: (Ar.)
Kav: (T.)	Kaybetmek: (T.)	Kaymak: (T.)	Kazık: (T.)
Kavâfi: (Ar.)	Kaybettirmek: (T.)	Kaymakam: (Fars.)	Kazıklattırmak: (T.)
Kavâfil: (Ar.)	Kaybeylemek: (T.)	Kaymakamlık: (T.)	Kazılmak: (T.)
Kavâid: (Ar.)	Kaybolma: (T.)	Kaymaklı: (T.)	Kâzım: (Ar.)
Kavâim: (Ar.)	Kaybolmak: (T.)	Kayme: (Ar.)	Kazıtmak: (T.)
Kavak: (T.)	Kaybolmaklık: (T.)	Kaymek: (T.)	Kâzib: (Ar.)
Kaval: (T.)	Kayd: (Ar.)	Kaynak: (T.)	Kaziye: (Ar.)
Kavalye: (Fr.)	Kaydetmek: (T.)	Kaynamak: (T.)	Kazlı: (T.)
Kavânîn: (Ar.)	Kaydımak: (T.)	Kaynana: (T.)	Kazma: (T.)
Kavanoz: (Rum.)	Kaydırılmak: (T.)	Kaynarca: (T.)	Kazmak: (T.)
Kavas: (Ar.)	Kaydolunma: (T.)	Kaynaşmak: (T.)	Kazzâz: (Ar.)
Kavga: (Ar.)	Kaydolunmak: (T.)	Kaynatılmak: (T.)	Kazzâzlık: (T.)
Kavgalı: (T.)	Kaygana: (Fars.)	Kaynatmak: (T.)	Kebab: (Ar.)
Kavımsa: (T.)	Kaygı: (T.)	Kaypak: (T.)	Kebabcızade: (Fars.)
Kavi: (Ar.)	Kaygınlık: (T.)	Kaysak: (T.)	Kebabçı: (T.)
Kavil: (Ar.)	Kaygisiz: (T.)	Kayser: (Ar.)	Kebâir: (Ar.)
Kavim: (Ar.)	Kayı: (T.)	Kayserili: (T.)	Kebe: (Rum.)
Kavis: (Ar.)	Kayd: (Ar.)	Kaytan: (Rum.)	Kebed: (Ar.)
Kavislendirmek: (T.)	Kaydsız: (T.)	Kaytanlı: (T.)	Kebîr: (Ar.)
Kavlen: (Ar.)	Kayık: (T.)	Kayyum: (Ar.)	Kebûd: (Fars.)
Kavletmek: (T.)	Kayıkçı: (T.)	Kaz: (Fars.)	Kebûter: (Fars.)
Kavmiyet: (Ar.)	Kayıkçılık: (T.)	Kaza: (Ar.)	Keçe: (T.)
Kavramak: (T.)	Kayıkhane: (T.)	Kazak: (Fr.)	Keçelenmek: (T.)
Kavrulmak: (t)	Kayımak: (T.)	Kazalı: (T.)	Keçeli: (T.)
Kavrulmak: (T.)	Kayın: (T.)	Kazan: (T.)	Keçi: (T.)
Kavs: (Ar.)	Kayınana: (T.)	Kazanç: (T.)	Keder: (Ar.)

Kederlenme: (T.)	Keman: (Ar.)	Keresteci: (T.)	Keskinlik: (T.)
Kederlenmek: (T.)	Kemancı: (T.)	Kerevet: (Rum.)	Kesme: (T.)
Kederli: (T.)	Keme: (Kbd.)	Kerhâne: (Fars.)	Kesmek: (T.)
Kedi: (Kbd.)	Kemend: (Fars.)	Kerhâneci: (T.)	Kesr: (Ar.)
Kef: (Ar.)	Kemer: (Fars.)	Kerih: (Ar.)	Kesret: (Ar.)
Kefâf: (Ar.)	Kemerli: (T.)	Kerim: (Ar.)	Kesretli: (T.)
Kefal: (Rum.)	Kemhâ: (Fars.)	Kerime: (Ar.)	Kestane: (Rum.)
Kefâlet: (Ar.)	Kemik: (T.)	Keriz: (Çing.)	Kestaneci: (T.)
Kefâret: (Ar.)	Kemikli: (T.)	Kerpiç: (Kbd.)	Kestirilme: (T.)
Kefe: (Ar.)	Kemin: (Fars.)	Kerrat: (Ar.)	Kestirilmek: (T.)
Kefen: (Ar.)	Kemine: (Fars.)	Kerre: (Ar.)	Kestirme: (T.)
Kefere: (Ar.)	Kemirmek: (T.)	Kertenkele: (T.)	Kestirmek: (T.)
Kefîl: (Ar.)	Kemiyet: (Ar.)	Kervan: (Fars.)	Keş: (Fars.)
Kehânet: (Ar.)	Kemlik: (T.)	Kervansaray: (Fars.)	Keşâkeş: (Fars.)
Kehf: (Ar.)	Kemter: (Fars.)	Kesad: (Ar.)	Keşf: (Ar.)
Kehkeşân: (Fars.)	Kemterhâne: (Fars.)	Kesâfet: (Ar.)	Keşfedilmek: (T.)
Kehle: (Fars.)	Kenar: (Fars.)	Kesâlet: (Ar.)	Keşfetmek: (T.)
Kehlesiz: (T.)	Kenarcı: (T.)	Kesâne: (Fars.)	Keşfettirmek: (T.)
Kehribar: (Fars.)	Kendi /kendü: (T.)	Kesaret: (Ar.)	Keşfeylemek: (T.)
Kehrûba: (Fars.)	Kendilik: (T.)	Kesb: (Ar.)	Keşfolunmak: (T.)
Kehvâre: (Fars.)	Kenevir: (Rum.)	Kesbedilme: (T.)	Keşide: (Ar.)
Kekelemek: (T.)	Kenisâ: (Fars.)	Kesbetmek: (T.)	Keşif: (Ar.)
Kekeme: (T.)	Kent: (Soğd.)	Kesbettirmek: (T.)	Keşiş: (Fars.)
Kekik: (Kbd.)	Kentli: (T.)	Kesbeylemek: (T.)	Keşişleme: (T.)
Keklik: (T.)	Kenz: (Ar.)	Kesbolunmak: (T.)	Keşke: (Fars.)
Kel: (Fars.)	Kepaze: (Fars.)	Kese: (Fars.)	Keşkül: (Fars.)
Kelâl: (Ar.)	Kepçe: (Fars.)	Kesel: (Ar.)	Keşlik: (T.)
Kelâm: (Ar.)	Kepekli: (T.)	Keselik: (T.)	Keşmekeş: (Fars.)
Kelb: (Ar.)	Kepen: (Kbd.)	Kesici: (T.)	Keşşâf: (Ar.)
Kelebek: (T.)	Kerahet: (Ar.)	Kesif: (Ar.)	Keştî: (Fars.)
Kelek: (Fars.)	Kerâmet: (Ar.)	Kesik: (T.)	Ketebe: (Ar.)
Kelekçi: (T.)	Keran: (Fars.)	Kesiklik: (T.)	Keten: (Ar.)
Kelim: (Ar.)	Kerata: (Rum.)	Kesilme: (T.)	Kethüda: (Fars.)
Kelime: (Ar.)	Kere: (Ar.)	Kesilmek: (T.)	Kethüdalık: (T.)
Kelimecik: (T.)	Kerecik: (T.)	Kesim: (T.)	Ketm: (Ar.)
Kelle: (Fars.)	Kerem: (Ar.)	Kesir: (Ar.)	Ketmetmek: (T.)
Kemâkân: (Ar.)	Keremkâr: (Fars.)	Kesire: (Ar.)	Ketmölünmak: (T.)
Kemâl: (Ar.)	Kereste: (Fars.)	Keskin: (T.)	Ketûm: (Ar.)

Kevâib: (Ar.)	Kılınmak: (T.)	Kırıklık: (T.)	Kismen: (Ar.)
Kevgir: (Fars.)	Killet: (Ar.)	Kırılma: (T.)	Kismet: (Ar.)
Kevkeb: (Fars.)	Kıllı: (T.)	Kırılmak: (T.)	Kismi: (Ar.)
Kevn: (Ar.)	Kılma: (T.)	Kırıntı: (T.)	Kısrak: (T.)
Kevser: (Ar.)	Kılmak: (T.)	Kırıtma: (T.)	Kıssa: (Ar.)
Keyd: (Ar.)	Kımlı: (Ar.)	Kırk: (T.)	Kıstırmak: (T.)
Keyf: (Ar.)	Kımıldamak: (T.)	Kırkayak: (T.)	Kış: (T.)
Keyfi: (Ar.)	Kımıldanma: (T.)	Kırkinci: (T.)	Kışın: (T.)
Keyfiyet: (Ar.)	Kımıldanmak: (T.)	Kırklık: (T.)	Kışla: (T.)
Keyiflenmek: (T.)	Kımıldatmak: (T.)	Kırkma: (T.)	Kışlak: (T.)
Keyifli: (T.)	Kımız: (T.)	Kırlangıç: (T.)	Kışlamak: (T.)
Keyifsiz: (T.)	Kına: (Ar.)	Kırlık: (T.)	Kışlık: (T.)
Keyifsizlik: (T.)	Kınalı: (T.)	Kırma: (T.)	Kıt: (Ar.)
Keyvân: (Fars.)	Kınlı: (T.)	Kırmak: (T.)	Kıt'a: (Ar.)
Kezâ: (Ar.)	Kınnap: (Ar.)	Kırmızı: (Ar.)	Kıtâl: (Ar.)
Kezâlik: (Ar.)	Kıpçak: (T.)	Kırmızılı: (T.)	Kıtlık: (T.)
Kezzâb: (Ar.)	Kıpırdamak: (T.)	Kırmızılık: (T.)	Kıvam: (Ar.)
Kibel: (Ar.)	Kıpırdatmak: (T.)	Kırpık: (T.)	Kıvılcım: (T.)
Kible: (Ar.)	Kıpırtma: (T.)	Kırılmak: (T.)	Kıvılcımlandırıcı: (T.)
Kiblegâh: (Fars.)	Kıpkırmızı: (T.)	Kırpıntı: (T.)	Kıvırcık: (T.)
Kıç: (T.)	Kıpkızıl: (T.)	Kırıştırmak: (T.)	Kıvrma: (T.)
Kıçlık: (T.)	Kır: (T.)	Kırıştırmak: (T.)	Kıvrak: (T.)
Kıdem: (Ar.)	Kırâat: (Ar.)	Kırpma: (T.)	Kıvraklanmak: (T.)
Kıdemli: (T.)	Kıraathane: (Fars.)	Kırmak: (T.)	Kıvranmak: (T.)
Kığılcımnisar: (Fars.)	Kıraç: (T.)	Kırtas: (Ar.)	Kıvrılmak: (T.)
Kıkır: (T.)	Kırağı: (T.)	Kısa: (T.)	Kıvrım: (T.)
Kıkırdamak: (T.)	Kırmak: (T.)	Kısalma: (T.)	Kıvrıntı: (T.)
Kıl: (T.)	Kıranta: (İtal.)	Kısaltmak: (T.)	Kıyafet: (Ar.)
Kılağuz/kılavuz: (T.)	Kırvat: (Fr.)	Kısaltmak: (T.)	Kıyafetli: (T.)
Kılavuzluk: (T.)	Kırvatlı: (T.)	Kısas: (Ar.)	Kıyak: (T.)
Kılıç: (T.)	Kırba: (Ar.)	Kısık: (T.)	Kıyâm: (Ar.)
Kılıçlı: (T.)	Kırbaç: (T.)	Kısılmak: (T.)	Kıyamet: (Ar.)
Kılıf: (Ar.)	Kırbaçlamak: (T.)	Kısım: (Ar.)	Kıyas: (Ar.)
Kılık: (T.)	Kırca: (T.)	Kıskaç: (T.)	Kıyı: (T.)
Kıllıklı: (T.)	Kırçıl: (T.)	Kıskaçlık: (T.)	Kıyılma: (T.)
Kılıksız: (T.)	Kırgın: (T.)	Kıskanma: (T.)	Kıyılmak: (T.)
Kılıksızlık: (T.)	Kırgız: (T.)	Kıskanmak: (T.)	Kıyma: (T.)
Kılınma: (T.)	Kırık: (T.)	Kısmak: (T.)	Kıymak: (T.)

Kıymalık: (T.)	Kifâetsiz: (T.)	Kiralık: (T.)	Kızb: (Ar.)
Kıymet: (Ar.)	Kikla: (Rum.)	Kirâm: (Ar.)	Klasik: (Fr.)
Kıymetdâr: (Fars.)	Kilâb: (Ar.)	Kiraz: (Rum.)	Klişe: (Fr.)
Kıymetlenmek: (T.)	Kile: (Ar.)	Kirazlaşmak: (T.)	Klor: (Fr.)
Kıymetli: (T.)	Kiler: (Fars.)	Kireç: (Fars.)	Kloş: (Fr.)
Kıymetsiz: (T.)	Kilerci: (T.)	Kireççi: (T.)	Klüb: (Fr.)
Kıymık: (T.)	Kilerlik: (T.)	Kireçli: (Fars.)	Koca: (T.)
Kız: (T.)	Kilim: (Fars.)	Kiremit: (Rum.)	Kocabaş: (T.)
Kızak: (T.)	Kilise/kelisa: (Rum.)	Kiriş: (T.)	Kocakarı: (T.)
Kızamık: (T.)	Kilit: (Fars.)	Kirlenmek: (T.)	Kocakarılık: (T.)
Kızarma: (T.)	Kilitlemek: (T.)	Kirletmek: (T.)	Kocalık: (T.)
Kızarmak: (T.)	Kilitlenmek: (T.)	Kirli: (T.)	Kocamak: (T.)
Kızartı: (T.)	Kilitli: (T.)	Kirlilik: (T.)	Kocatmak: (T.)
Kızartılmak: (T.)	Kilk: (Fars.)	Kirpi: (T.)	Kocunmak: (T.)
Kızartma: (T.)	Killet: (Ar.)	Kirpik: (T.)	Koç: (T.)
Kızartmak: (T.)	Kilo/kilogram: (Fr.)	Kirpikli: (T.)	Koçak: (T.)
Kızdırılmak: (T.)	Kilometre: (Fr.)	Kisb: (Ar.)	Koçan: (T.)
Kızdırma: (T.)	Kilometrelik: (T.)	Kisbe: (Ar.)	Kodaman: (Kbd.)
Kızdırmak: (T.)	Kim: (T.)	Kîse: (Fars.)	Kodes: (Rum.)
Kızgın: (T.)	Kimi: (T.)	Kisve: (Ar.)	Kof: (Kbd.)
Kızgınlık: (T.)	Kimse: (T.)	Kisvelenmek: (T.)	Kofa: (T.)
Kızıl: (T.)	Kimsesiz: (T.)	Kisvet: (Ar.)	Kofana: (Rum.)
Kızılbaş: (T.)	Kimsesizlik: (T.)	Kiş: (T.)	Kofti: (Rum.)
Kızılca: (T.)	Kimya: (Ar.)	Kişilik: (T.)	Koftici: (T.)
Kızılçık: (T.)	Kimyacılık: (T.)	Kişizâdelik: (T.)	Koğmak: (T.)
Kızılık: (T.)	Kimyager: (Fars.)	Kişniş: (Fars.)	Koğulmak: (T.)
Kızışmak: (T.)	Kimyahâne: (Fars.)	Kışt: (Fars.)	Koğuş: (Kbd.)
Kızkardeş: (T.)	Kimyevî: (Ar.)	Kışver: (Fars.)	Kok: (T.)
Kızlık: (T.)	Kin: (Fars.)	Kışveristân: (Fars.)	Kokana: (Rum.)
Kızmak: (T.)	Kinaye: (Ar.)	Kitâb: (Ar.)	Koket: (Fr.)
Ki: (Fars.)	Kinâyeli: (T.)	Kitabbasmahâne: (Fars.)	Koklama: (T.)
Kibar: (Ar.)	Kinci: (T.)	Kitabe: (Ar.)	Koklamak: (T.)
Kibarlık: (T.)	Kîne: (Fars.)	Kitâbet: (Ar.)	Koklanmak: (T.)
Kibârsı: (T.)	Kir: (T.)	Kitabhâne: (Fars.)	Koklaşmak: (T.)
Kiber: (Ar.)	Kira: (Ar.)	Kitabsız: (T.)	Koklatmak: (T.)
Kibrit: (Ar.)	Kiracı: (T.)	Kitapçı: (T.)	Kokmak: (T.)
Kibritlik: (T.)	Kiralamak: (T.)	Kitapçık: (T.)	Kokoroz: (Bulg.)
Kifayet: (Ar.)	Kiralanmak: (T.)	Kiyâset: (Ar.)	Kokot: (Fr.)

Kokotluk: (T.)	Kompartıman: (Fr.)	Koparıma: (T.)	Koskoca: (T.)
Kokozluk: (T.)	Komple: (Fr.)	Koparılmak: (T.)	Koskocaman: (T.)
Koku: (T.)	Komposto: (İtal.)	Koparmak: (T.)	Kostüm: (Fr.)
Kokulu: (T.)	Kompozitör: (Fr.)	Kopçalanmak: (T.)	Koşma: (T.)
Kokusuz: (T.)	Komşu: (T.)	Kopma: (T.)	Koşmak: (T.)
Kokusuzluk: (T.)	Komşuluk: (T.)	Kopmak: (T.)	Koşturmak: (T.)
Kokutmak: (T.)	Komünist: (Fr.)	Kopuk: (T.)	Koşulmak: (T.)
Kol: (T.)	Komünizm: (Fr.)	Kopya: (İtal.)	Koşuşmak: (T.)
Kolağası: (T.)	Konak: (T.)	Kordon: (Fr.)	Koşuşulmak: (T.)
Kolalı: (T.)	Koncert: (Fr.)	Kordonlu: (T.)	Kotarılmak: (T.)
Kolan: (T.)	Konç: (T.)	Kordonsuz: (T.)	Kotarmak: (T.)
Kolay: (T.)	Kondurma: (T.)	Koridor: (Fr.)	Kotlet: (Fr.)
Kolaylaşmak: (T.)	Kondurulmak: (T.)	Korkak: (T.)	Kotra: (Fr.)
Kolaylatmaklık: (T.)	Konferans: (Fr.)	Korkaklık: (T.)	Kova: (T.)
Kolaylık: (T.)	Kongre: (Fr.)	Korkma: (T.)	Kovalama: (T.)
Kolej: (Fr.)	Konma: (T.)	Korkmak: (T.)	Kovalamak: (T.)
Koleksiyon: (Fr.)	Konmak: (T.)	Korku: (T.)	Kovan: (T.)
Kolera: (Fr.)	Konser/konserto: (Fr.)	Korkulmak: (T.)	Kovmak: (T.)
Kollamak: (T.)	Konservatuvar: (Fr.)	Korkulu: (T.)	Kovuculuk: (T.)
Kollanmak: (T.)	Konsol: (Fr.)	Korkuluk: (T.)	Kovuk: (T.)
Kollu: (T.)	Konsolide: (Fr.)	Korkunç: (T.)	Kovulmak: (T.)
Kolon: (Fr.)	Konsolit: (Fr.)	Korkunçluk: (T.)	Kovuluş: (T.)
Kolonlu: (T.)	Konsolos: (Rum.)	Korkutma: (T.)	Koydurmak: (T.)
Kolonya: (İtal.)	Konsoleshane: (T.)	Korkutmak: (T.)	Koyma: (T.)
Koltuk: (T.)	Konstitüsyon: (Fr.)	Korlu: (T.)	Koymak: (T.)
Koltukçu: (T.)	Konsültasyon: (Fr.)	Koro: (İtal.)	Koyu: (T.)
Koltuklamak: (T.)	Kont: (Fr.)	Korsan: (İtal.)	Koyulaşmak: (T.)
Kolyoz: (Rum.)	Kontes: (Fr.)	Korsanlık: (T.)	Koyulaştırılmak: (T.)
Komak: (T.)	Konteslik: (T.)	Korse: (Fr.)	Koyulaştırmak: (T.)
Komedi: (Fr.)	Kontra: (İtal.)	Korseli: (T.)	Koyulmak: (T.)
Komedyası: (İtal.)	Kontrolcu: (T.)	Koru: (T.)	Koyun: (T.)
Komik: (Fr.)	Konuklanmak: (T.)	Korucu: (T.)	Koz: (Fars.)
Komiklik: (T.)	Konulma: (T.)	Koruk: (T.)	Kozmetik: (Fr.)
Komilfo: (Fr.)	Konulmak: (T.)	Koruluk: (T.)	Kozmografya: (Fr.)
Komiser: (Fr.)	Konuşma: (T.)	Korumak: (T.)	Kozmoloji: (Fr.)
Komisyon: (Fr.)	Konuşmak: (T.)	Korunmak: (T.)	Kozmopolit: (Fr.)
Komisyoncu: (T.)	Konuşulmak: (T.)	Koruyucu: (T.)	Kozmorama: (Fr.)
Komite: (Fr.)	Konyak: (Fr.)	Korvet (Fr.)	Kozmos /kozmoz: (Fr.)

Köçek: (Kbd.)	Körükleme: (T.)	Kubur: (moğ)	Kulûb: (Ar.)
Köfte: (Fars.)	Körüklenmek: (T.)	Kucak: (T.)	Kulûbe: (Rum.)
Köfteci: (T.)	Köse: (Fars.)	Kucaklama: (T.)	Kulübemsi: (T.)
Köftelik: (T.)	Kösele: (Fars.)	Kucaklamak: (T.)	Kulüp: (Fr.)
Köhne: (Fars.)	Kösemen: (T.)	Kucaklaşmak: (T.)	Kulzüm: (Ar.)
Köhneleşmek: (T.)	Kösemsi: (T.)	Kuddise: (Ar.)	Kum: (T.)
Köhnemek: (T.)	Köstebek: (T.)	Kuddûs: (Ar.)	Kuman: (T.)
Kök: (T.)	Köstek: (T.)	Kudemâ: (Ar.)	Kumanda etmek: (T.)
Kökçü: (T.)	Kösteklemek: (T.)	Kudret: (Ar.)	Kumanda: (Fr.)
Köken: (T.)	Kösteklenmek: (T.)	Kudretli: (T.)	Kumandan: (Fr.)
Kökenci: (T.)	Köşe: (Fars.)	Kudretsizlik: (T.)	Kumandanlık: (T.)
Kökleşmek: (T.)	Köşek: (Fars.)	Kudsî: (Ar.)	Kumanya: (İtal.)
Köle: (Kbd.)	Köşeli: (T.)	Kudsiyet: (Ar.)	Kumar: (Ar.)
Kölelik: (T.)	Köşk: (Fars.)	Kudûm: (Ar.)	Kumarbaz: (Fars.)
Kölemen: (T.)	Kötek: (T.)	Kudûret: (Ar.)	Kumarhâne: (Fars.)
Kömür: (T.)	Kötü: (T.)	Kudurmak: (T.)	Kumaş: (Ar.)
Kömürcü: (T.)	Kötülük: (T.)	Kudurtmak: (T.)	Kumaşçı: (T.)
Kömürsüz: (T.)	Kötürüm: (T.)	Kuduz: (T.)	Kumbaracı: (T.)
Köpek: (T.)	Köy: (Fars.)	Kudüm: (Ar.)	Kumkuma: (Ar.)
Köpeksiz: (T.)	Köyleşmek: (T.)	Kufi: (Ar.)	Kumluk: (T.)
Köprü: (T.)	Köylü: (T.)	Kuğu: (T.)	Kumpanya: (İtal.)
Köpük: (T.)	Köz: (T.)	Kûh: (Fars.)	Kumral: (T.)
Köpüklemek: (T.)	Kral: (Sırp.)	Kûhsâr: (Fars.)	Kumru: (Fars.)
Köpürmek: (T.)	Kraliçe: (Sırp.)	Kukla: (Rum.)	Kumsal: (T.)
Köpürtmek: (T.)	Kraliyet: (Ar.)	Kukulya: (Rum.)	Kumul: (T.)
Kör: (Fars.)	Krallık: (T.)	Kul: (T.)	Kundak: (T.)
Körebe: (T.)	Kredito: (İtal.)	Kulaç: (T.)	Kundakçı: (T.)
Köreltici: (T.)	Krem: (Fr.)	Kulak: (T.)	Kundaklı: (T.)
Körfez: (Rum.)	Kristal: (Fr.)	Kule: (Ar.)	Kundura: (İtal.)
Körkütük: (T.)	Kritik: (Fr.)	Kullandırmak: (T.)	Kunduracı: (T.)
Körlemek: (T.)	Kroki: (Fr.)	Kullanılma: (T.)	Kunduracılık: (T.)
Körletme: (T.)	Kronik: (Fr.)	Kullanılmak: (T.)	Kunduz: (T.)
Körletmek: (T.)	Kronometre: (Fr.)	Kullanışlı: (T.)	Kupa: (Rum.)
Körlük: (T.)	Kruvaze: (Fr.)	Kullanma: (T.)	Kupon: (Fr.)
Körpe: (T.)	Kubbe: (Ar.)	Kullanmak: (T.)	Kurâ: (Ar.)
Körpelik: (T.)	Kubbeli: (T.)	Kullu: (T.)	Kurada: (Ar.)
Körük: (T.)	Kubh: (Ar.)	Kulp: (Ar.)	Kuradalık: (T.)
Körükçü: (T.)	Kubûr: (Ar.)	Kulplu: (T.)	Kurak: (T.)

Kuraklık: (T.)	Kurulu: (T.)	Kutb: (Ar.)	Küdûret: (Ar.)
Kuran: (Ar.)	Kuruluk: (T.)	Kûteh: (Fars.)	Kûf: (Kbd.)
Kuraye: (Ar.)	Kurum: (T.)	Kutlu: (T.)	Küfe: (Ar.)
Kurb: (Ar.)	Kurumak: (T.)	Kutu: (Rum.)	Küfeci: (T.)
Kurbağa: (T.)	Kurumlu: (T.)	Kutûb: (Ar.)	Küffâr: (Ar.)
Kurbağalı: (T.)	Kurûn: (Ar.)	Kuûd: (Ar.)	Küflenmek: (T.)
Kurban: (Ar.)	Kurunmak: (T.)	Kuvâ: (Ar.)	Küflû: (T.)
Kurbanlık: (T.)	Kuruntu: (T.)	Kuvvet: (Ar.)	Küfr: (Ar.)
Kurcalamak: (T.)	Kuruş: (Alm.)	Kuvvetlendirmek: (T.)	Küfrân: (Ar.)
Kurdela: (İtal.)	Kuruşluk: (T.)	Kuvvetlenmek: (T.)	Küfretmek: (T.)
Kurdelali: (T.)	Kurutmak: (T.)	Kuvvetleşmek: (T.)	Küfür: (Ar.)
Kurdurmak: (T.)	Kurutulma: (T.)	Kuvvetli: (T.)	Küherci: (T.)
Kurenâ: (Ar.)	Kurutulmak: (T.)	Kuvvetsiz: (T.)	Küheylan: (Ar.)
Kurma: (T.)	Kuryet: (Ar.)	Kuvvetsizlik: (T.)	Kükremek: (T.)
Kurmak: (T.)	Kuskun: (T.)	Kûy: (Fars.)	Kükürt: (Fars.)
Kurnaz: (T.)	Kusmak: (T.)	Kuyruk: (T.)	Kül: (T.)
Kurnazlaşma: (T.)	Kusturmak: (T.)	Kuyruklu: (T.)	Külâh: (Fars.)
Kurnazlık: (T.)	Kusur: (Ar.)	Kuyruksokumu: (T.)	Külâhlı: (T.)
Kuron: (Fr.)	Kusurlu: (T.)	Kuyruksuz: (T.)	Külbastı: (T.)
Kursaklı: (T.)	Kusursuz: (T.)	Kuytu: (T.)	Külbe: (Fars.)
Kurs-ı Şems: (Fars.)	Kusursuzluk: (T.)	Kuyu: (T.)	Külçe: (Kbd.)
Kurşun: (T.)	Kuş: (T.)	Kuyucu: (T.)	Külçek: (T.)
Kurşuncu: (T.)	Kuşadalı: (T.)	Kuyûd: (Ar.)	Külfet: (Ar.)
Kurşunî: (Ar.)	Kuşak: (T.)	Kuyumcu: (T.)	Külfetli: (T.)
Kurşunlu: (T.)	Kuşandirmek: (T.)	Kuzah: (Ar.)	Külfetsiz: (T.)
Kurt: (T.)	Kuşanış: (T.)	Kuzât: (Ar.)	Külfetsizlik: (T.)
Kurtarıcı: (T.)	Kuşanma: (T.)	Kuzgun: (T.)	Külhan: (Fars.)
Kurtarıma: (T.)	Kuşanmak: (T.)	Kuzu: (T.)	Külhanbey: (T.)
Kurtarılmak: (T.)	Kuşatılmak: (T.)	Kuzulu: (T.)	Külhanî: (Fars.)
Kurtarma: (T.)	Kuşatmak: (T.)	Küberâ: (Ar.)	Külleme: (T.)
Kurtarmak: (T.)	Kuşçu: (T.)	Kübrâ: (Ar.)	Küllenmek: (T.)
Kurtarmaklık: (T.)	Kuşdili: (T.)	Küçük: (T.)	Küllî: (Ar.)
Kurtulma: (T.)	Kuşe: (Fars.)	Küçüklük: (T.)	Küllîye: (Ar.)
Kurtulmak: (T.)	Kuşgözü: (T.)	Küçülme: (T.)	Külliyet: (Ar.)
Kurtuluş: (T.)	Kuşkonmaz: (T.)	Küçülmek: (T.)	Külliyetli: (T.)
Kuru: (T.)	Kuşlu: (T.)	Küçültmek: (T.)	Küllîyyen: (Ar.)
Kurulmak: (T.)	Kuşluk: (T.)	Küçültmek: (T.)	Küllük: (T.)
Kurulma: (T.)	Kuşsuz: (T.)	Küçürek: (T.)	Külmek: (T.)

Külot: (Fr.)	Küttâb: (Ar.)	Lânesâz: (Fars.)	Leh: (Ar.)
Kültür: (Fr.)	Kütüb: (Ar.)	Lânet: (Ar.)	Lehçe: (Ar.)
Külüng: (Fars.)	Kütübhâne: (Fars.)	Lapina: (Rum.)	Lehîb: (Ar.)
Küme: (T.)	Kütük: (T.)	Lastik: (Fr.)	Lehimli: (T.)
Kümes: (Rum.)	Lacivert: (Fars.)	Latalı: (T.)	Leke: (Fars.)
Künân: (Fars.)	Laf: (Fars.)	Laterna: (İtal.)	Lekeci: (T.)
Künbed: (Fars.)	Lafazanlık: (T.)	Latîf: (Ar.)	Lekedâr: (T.)
Künc: (Fars.)	Lafz: (Ar.)	Latîfe: (Ar.)	Lekelemek: (T.)
Küh: (Ar.)	Lağım: (Ar.)	Latîflik: (T.)	Lekelenmek: (T.)
Künye: (Ar.)	Lâğv: (Ar.)	Latin: (Fr.)	Lekeli: (T.)
Küp: (T.)	Lağvetmek: (T.)	Latince: (T.)	Lema: (Ar.)
Küpe: (T.)	Lağvolunmak: (T.)	Laubalilik: (T.)	Lemyezel: (Ar.)
Küveli: (T.)	Lahana: (Rum.)	Lavabo: (Fr.)	Lenger: (Fars.)
Küpeşte: (Fars.)	Lahd: (Ar.)	Lavanta: (İtal.)	Lepiska: (T.)
Küpür: (Fr.)	Lâhika: (Ar.)	Lavantalı: (T.)	Lerzân: (Fars.)
Küre: (Ar.)	Lahm: (Ar.)	Lâyemut: (Ar.)	Lerze: (Fars.)
Küre-i arz: (Fars.)	Lahurî: (Ar.)	Lâyemutluk: (T.)	Lerziş: (Fars.)
Küre-i ava: (Fars.)	Lâhût: (Ar.)	Layenkati: (Ar.)	Leskofçalı: (T.)
Kürek: (T.)	Lahza: (Ar.)	Lâyetecezzâ: (Ar.)	Leş: (Fars.)
Kürekçi: (T.)	Laik: (Fr.)	Lâyetegayyür: (Ar.)	Leşker: (Fars.)
Kürelî: (T.)	Lâkab: (Ar.)	Lâyetenahî: (Ar.)	Letâfet: (Ar.)
Kürk: (T.)	Lâkaydılık: (T.)	Lâyık: (Ar.)	Levayih: (Ar.)
Kürsi: (Ar.)	Lâkayıt: (Ar.)	Layiha: (Ar.)	Levazım: (Ar.)
Küskün: (T.)	Lâkerda: (Rum.)	Layu'ad: (Ar.)	Levazımcı: (T.)
Küskünlük: (T.)	Lakırdı: (T.)	Layuhtîlik: (Ar.)	Levend: (İtal.)
Küsmek: (T.)	Lakırdıcı: (T.)	Lâzım: (Ar.)	Levendlik: (T.)
Küstah: (Fars.)	Lâkin: (Ar.)	Lâzımgelmek: (T.)	Levh: (Ar.)
Küstahlık: (T.)	Laklak: (Ar.)	Lazımlı: (T.)	Levhâ: (Ar.)
Küsûf: (Ar.)	Laklaka: (Ar.)	Leb: (Fars.)	Levm: (Ar.)
Küsûr: (Ar.)	Lâl: (Ar.)	Lebâleb: (Fars.)	Levn: (Ar.)
Küsüşmek: (T.)	Lala: (Fars.)	Lebîb: (Ar.)	Levrek: (Rum.)
Küşa: (Fars.)	Lalalık: (T.)	Leblebi: (Fars.)	Levs: (Ar.)
Küşâd: (Fars.)	Lale: (Fars.)	Leblebici: (T.)	Leyâl: (Ar.)
Küşâde: (Fars.)	Lâlezâr: (Fars.)	Lebrîz: (Fars.)	Leyl: (Ar.)
Küşayış: (Fars.)	Lamba: (Rum.)	Ledün: (Fars.)	Leyla: (Ar.)
Küşte: (Fars.)	Lâmekân: (Ar.)	Lef: (Fars.)	Leylak: (Fars.)
Küt: (Fars.)	Lando: (Alm.)	Leffetmek: (T.)	Leylakımsı: (T.)
Kütle: (Ar.)	Lâne: (Fars.)	Leğen: (Fars.)	Leylek: (Fars.)

Leylînâme: (Fars.)	Lokum: (Ar.)	Mâ'a: (Ar.)	Mâden: (Ar.)
Leziz: (Ar.)	Lolo: (T.)	Mâ'adâ: (Ar.)	Madenci: (T.)
Lezzet: (Ar.)	Lonca: (İtal.)	Maâdin: (Ar.)	Madenî: (Ar.)
Lezzetli: (T.)	Loş: (Kbd.)	Maâlesef: (Ar.)	Madenleşirmek: (T.)
Lezzetsiz: (T.)	Loşlaşmak: (T.)	Maamafih: (Ar.)	Mâder: (Fars.)
Libâs: (Ar.)	Loşluk: (T.)	Mâarif: (Ar.)	Maderî: (Fars.)
Libre: (İtal.)	Lotarya: (İtal.)	Maaş: (Ar.)	Mâderzâd: (Fars.)
Libretto: (İtal.)	Löpür: (T.)	Maaşallah: (Ar.)	Mâdi: (Ar.)
Lif: (Ar.)	Lu'bgâh: (Fars.)	Maaşlı: (T.)	Madmazel: (fr)
Likâ: (Ar.)	Lugat: (Ar.)	Maateessüf: (Ar.)	Madrabâz: (Fars.)
Liman: (Rum.)	Lugatçe: (Fars.)	Maayib: (Ar.)	Madrûb: (Ar.)
Limon: (Rum.)	Lugatnüvis: (Fars.)	Maaz: (Ar.)	Madrûbiyet: (Ar.)
Limonata: (İtal.)	Lugaz: (Ar.)	Maazallah: (Ar.)	Mâdûd: (Ar.)
Limonluk: (T.)	Lugazlık: (T.)	Mabad: (Ar.)	Mâdûn: (Ar.)
Linguistik/lengüistik: (Fr.)	Lutf: (Ar.)	Mabed: (Ar.)	Maestro: (İtal.)
Lingüistikiyye: (Ar.)	Lutfetmek: (T.)	Mabeyinci: (T.)	Maettahassür: (Ar.)
Lira: (İtal.)	Lutfeylemek: (T.)	Mâbeyn: (Ar.)	Magmûriyet: (Ar.)
Liralık: (T.)	Lutufkâr: (Fars.)	Mâ'bûd: (Ar.)	Magnezyum : (Fr.)
Lirik: (Fr.)	Lutufnâme: (Fars.)	Mabûde: (Ar.)	Magrib: (Ar.)
Lisan: (Ar.)	Lübb: (Ar.)	Macarca: (T.)	Magrûs: (Ar.)
Lise: (Fr.)	Lücce: (Ar.)	Macaristan: (Fars.)	Mağşûşe: (Ar.)
Liste: (İtal.)	Lüfer: (Fars.)	Mâcerâ: (Ar.)	Mağaza: (Fr.)
Litografi: (Fr.)	Lûgatnüvis: (Fars.)	Maceraperest: (Fars.)	Mağazacı: (T.)
Livâ: (Ar.)	Lüks: (Fr.)	Mâcid: (Ar.)	Mağazalandırmak: (T.)
Livar: (Rum.)	Lüle: (Fars.)	Macûn: (Ar.)	Mağbûn: (Ar.)
Liyakat: (Ar.)	Lü'lü: (Ar.)	Macûncû: T.	Mağbût: (Ar.)
Liyakatli: (T.)	Lüp: (T.)	Maça: (İtal.)	Mağdûr: (Ar.)
Liyakatsiz: (T.)	Lütfen: (Ar.)	Madalya: (İtal.)	Mağdûriyet: (Ar.)
Liyakatsizlik: (T.)	Lütfetme: (T.)	Madalyon: (İtal.)	Mağfîret: (Ar.)
Loca: (İtal.)	Lütfetmek: (T.)	Mâdam: (Ar.)	Mağfûr: (Ar.)
Lodos: (Rum.)	Lütûf: (Ar.)	Madam: (Fr.)	Mağlûb: (Ar.)
Logaritma: (Fr.)	Lütufkârlık: (T.)	Madde: (Ar.)	Mağlûbiyet: (Ar.)
Lokanta Uşağı: (T.)	Lüzum: (Ar.)	Maddelik: (T.)	Mağmûm: (Ar.)
Lokanta: (İtal.)	Lüzumiyet: (Ar.)	Maddi: (Ar.)	Mağmûmiyet: (Ar.)
Lokantacı: (T.)	Lüzumlu: (T.)	Maddiyat: (Ar.)	Mağmûmlaşmak: (T.)
Lokma: (Ar.)	Lüzumsuz: (T.)	Mâdelet: (Ar.)	Mağrib: (Ar.)
Lokmacık: (T.)	Lüzumsuzluk: (T.)	Mâdem: (Ar.)	Mağribî: (Ar.)
Lokomotif: (Fr.)	Ma: (Ar.)	Mâdemki: (Fars.)	Mağrifet: (Ar.)

Mağrûka: (Ar.)	Mahfûz: (Ar.)	Mahsûd: (Ar.)	Makal: (Ar.)
Mağrûr: (Ar.)	Mahfûziyet: (Ar.)	Mahsûl: (Ar.)	Makale: (Ar.)
Mağrûriyet: (Ar.)	Mâhi: (Ar.)	Mahsûr: (Ar.)	Makam: (Ar.)
Mağrûs: (Ar.)	Mâhir: (Ar.)	Mahsûs: (Ar.)	Makar: (Ar.)
Mağşûş: (Ar.)	Mahitab: (Fars.)	Mahşer: (Ar.)	Makara: (Ar.)
Mağz: (Fars.)	Mâhiyet: (Ar.)	Mâhtâb: (Fars.)	Makarna: (İtal.)
Mâh: (Fars.)	Mahkeme: (Ar.)	Mahtûm: (Ar.)	Makaroni: (İtal.)
Mahabbet: (Ar.)	Mahkûk: (Ar.)	Mâhûd: (Ar.)	Makarr-ı Eyalet: (Fars.)
Mahafet: (Ar.)	Mahkûm: (Ar.)	Mahûf: (Ar.)	Makas: (Ar.)
Mahâfil: (Ar.)	Mahkûmiyet: (Ar.)	Mahûr: (Fars.)	Makasçı: (T.)
Mahak: (Ar.)	Mahkûriyet: (Ar.)	Mahût: (Ar.)	Makâsîd: (Ar.)
Mahâl: (Ar.)	Mahlas: (Ar.)	Mahv: (Ar.)	Makber: (Ar.)
Mahalle: (Ar.)	Mahlaslı: (T.)	Mahvedilmek: (T.)	Makberezâr: (Fars.)
Mahallebi: (Ar.)	Mahlûk: (Ar.)	Mâhveş: (Fars.)	Makbûl: (Ar.)
Mahallebici: (T.)	Mahlût: (Ar.)	Mahvetmek: (T.)	Makbûle: (Ar.)
Mahalleli: (T.)	Mahlûtiyet: (Ar.)	Mahveylemek: (T.)	Makbûliyet: (Ar.)
Mahallî: (Ar.)	Mahmî: (Ar.)	Mahviyet: (Ar.)	Makbûz: (Ar.)
Mahâret: (Ar.)	Mahmidet: (Ar.)	Mahvolmak: (T.)	Makdem: (Ar.)
Maharetli: (T.)	Mahmil: (Ar.)	Mahya: (Fars.)	Makderet: (Ar.)
Maharetsizlik: (T.)	Mahmûd: (Ar.)	Mahyacı: (T.)	Makdûh: (Ar.)
Mahasal: (Ar.)	Mahmûl: (Ar.)	Mâhz: (Ar.)	Makdûr: (Ar.)
Mâhazâ: (Ar.)	Mahmûr: (Ar.)	Mahza: (Ar.)	Makferlanlı: (T.)
Mahbes: (Ar.)	Mahmûriyet: (Ar.)	Mahzar: (Ar.)	Makhûr: (Ar.)
Mahbûb: (Ar.)	Mahmûrlaşmak: (T.)	Mahzen: (Ar.)	Makhûriyet: (Ar.)
Mahbûbe: (Ar.)	Mâhpâre: (Fars.)	Mahzencik: (T.)	Makine: (İtal.)
Mahbûbiyet: (Ar.)	Mâhpeyker: (Fars.)	Mahzûn: (Ar.)	Makineci: (T.)
Mahbûn: (Ar.)	Mahrec: (Ar.)	Mahzûniyet: (Ar.)	Makinist: (Fr.)
Mahbûs: (Ar.)	Mahrek: (Ar.)	Mahzûnluk: (T.)	Makinizim: (Fr.)
Mahbûsiyet: (Ar.)	Mahrem: (Ar.)	Mahzûr: (Ar.)	Mâkire: (Ar.)
Mahcûbiyet: (Ar.)	Mahremiyet: (Ar.)	Mahzûz: (Ar.)	Makîs: (Ar.)
Mahçûpluk: (T.)	Mahremlik: (T.)	Mahzûziyet: (Ar.)	Makleb: (Ar.)
Mahdûd: (Ar.)	Mahrû: (Fars.)	Maî: (Ar.)	Makrûh: (Ar.)
Mahdûdiyet: (Ar.)	Mâhrûl: (Fars.)	Mâil: (Ar.)	Makrûn: (Ar.)
Mahdûm: (Ar.)	Mahrûm: (Ar.)	Mailik: (T.)	Maksad: (Ar.)
Mahfaza: (Ar.)	Mahrûmiyet: (Ar.)	Maîşet: (Ar.)	Maksi: (Fr.)
Mahfel: (Ar.)	Mahrûs: (Ar.)	Maiyet: (Ar.)	Maksim: (Ar.)
Mahfî: (Ar.)	Mahrûtî: (Ar.)	Majeste: (Fr.)	Maksûd: (Ar.)
Mahfûf: (Ar.)	Mahsûb: (Ar.)	Makâbir: (Ar.)	Maksûm: (Ar.)

Maksûr: (Ar.)	Manavlık: (Kbd.)	Mantarlanmak: (T.)	Marşandiz: (Fr.)
Makta: (Ar.)	Manca: (İtal.)	Mantık: (Ar.)	Mart: (Rum.)
Maktel: (Ar.)	Mancana: (İtal.)	Mantıksız: (T.)	Martaval: (Kbd.)
Maktû: (Ar.)	Mancınık: (Ar.)	Mantıksızlık: (T.)	Martavalcı: (T.)
Maktûl: (Ar.)	Manda: (Kbd.)	Mantin: (Fr.)	Martı: (İtal.)
Mâkûl: (Ar.)	Mandal: (Rum.)	Mantolu: (T.)	Martıcı: (T.)
Makûle: (Ar.)	Mandalina: (İtal.)	Mantûk: (Ar.)	Ma'rûf: (Ar.)
Mâl: (Ar.)	Mandapisi: (Rum.)	Manyetize: (Fr.)	Marûfetmek: (T.)
Malaz: (Kbd.)	Mandıra: (Rum.)	Manyetizmacı: (T.)	Mârûz: (Ar.)
Mâldâr: (Fars.)	Mandıracı: (T.)	Manzar: (Ar.)	Marziyye: (Ar.)
Mâlik: (Ar.)	Mandolin: (Fr.)	Manzara: (Ar.)	Masa: (Rum.)
Mâlikâne: (Fars.)	Manej: (Fr.)	Manzaralı: (T.)	Masacık: (T.)
Mâlikiyet: (Ar.)	Mânend: (Fars.)	Manzûm: (Ar.)	Masal: (Ar.)
Mâliye: (Ar.)	Mânevi: (Ar.)	Manzûme: (Ar.)	Masalcılık: (T.)
Malolmak: (T.)	Maneviyât: (Ar.)	Manzûmecik: (T.)	Masârif: (Ar.)
Maltalık: (T.)	Manevra: (İtal.)	Manzûr: (Ar.)	Masdar: (Ar.)
Maltız: (İtal.)	Mangal: (Ar.)	Manzûriyet: (Ar.)	Masharalık: (T.)
Malûl: (Ar.)	Mangır: (T.)	Mâr: (Fars.)	Mashûb: (Ar.)
Malûliyet: (Ar.)	Mangırlık: (T.)	Marangoz: (Rum.)	Mâsivâ: (Ar.)
Malûm: (Ar.)	Mangiz: (Çing.)	Marangozhâne: (Fars.)	Maskara: (Ar.)
Malûmâne: (Fars.)	Manî: (Ar.)	Marangozluk: (T.)	Maskaralık: (Ar.)
Malûmatfurûş: (Fars.)	Mâni: (Ar.)	Maraz: (Ar.)	Maskat: (Ar.)
Malûmatfurûşluk: (T.)	Mânia: (Ar.)	Maraza: (Ar.)	Maske: (Fr.)
Malûmatlı: (T.)	Manialı: (T.)	Marazî: (Ar.)	Maslahat: (Ar.)
Malûmatsızlık: (T.)	Mânidar: (Fars.)	Marazlı: (T.)	Maslahatgûzar: (Fars.)
Malzeme: (Ar.)	Manifaturacı: (T.)	Mareşal: (Fr.)	Mâslûb: (Ar.)
Mamâfih: (Ar.)	Manifaturacılık: (T.)	Mârifet: (Ar.)	Masnû: (Ar.)
Mâmelek: (Ar.)	Maniplatör: (Fr.)	Marifethâne: (Fars.)	Masnûât: (Ar.)
Mamûl: (Ar.)	Manken: (Fr.)	Marifetli: (T.)	Mason: (Fr.)
Mamûr: (Ar.)	Manolya: (Fr.)	Marifetsiz: (T.)	Masraf: (Ar.)
Mamûriyet: (Ar.)	Mansab: (Ar.)	Marifetsizlik: (Ar.)	Masraflı: (T.)
Mânâ: (Ar.)	Mansıb: (Ar.)	Marîz: (Ar.)	Masrûf: (Ar.)
Manâlı: (T.)	Mansûb: (Ar.)	Marka: (İtal.)	Masrûfiyet: (Ar.)
Mânâsız: (T.)	Mansûbiyyet: (Ar.)	Markalı: (T.)	Mastaba: (Ar.)
Mânâsızlık: (T.)	Mansûf: (Ar.)	Maroken: (Fr.)	Mastika: (Rum.)
Manastır: (Rum.)	Mansûr: (Ar.)	Marpûç: (Fars.)	Mastûr: (Ar.)
Manastırlı: (T.)	Mantar: (Rum.)	Mars: (Fr.)	Mâsûm: (Ar.)
Manav: (Kbd.)	Mantarcılık: (T.)	Marş: (Fr.)	Masûmâne: (Fars.)

Mâsûmiyet: (Ar.)	Mâvi: (Ar.)	Me'kûlat: (Ar.)	Meclis: (Ar.)
Masûn: (Ar.)	Mavilik: (T.)	Meâb: (Ar.)	Meclûb: (Ar.)
Mâsûniyet: (Ar.)	Mavna: (Ar.)	Meâl: (Ar.)	Meclûbiyet: (Ar.)
Maşa: (Fars.)	Mavnacı: (T.)	Meâni: (Ar.)	Mecma: (Ar.)
Maşaallah: (Ar.)	Mavtın: (Ar.)	Meâsir: (Ar.)	Mecmû: (Ar.)
Maşalanmak: (T.)	Mavûna: (Ar.)	Mebâdi: (Ar.)	Mecmûa: (Ar.)
Maşlah: (Ar.)	Maya: (Fars.)	Mebâhis: (Ar.)	Mecmûa-i Mevkûte: (Fars.)
Maşraba: (Ar.)	Maydanoz: (Rum.)	Mebâlig: (Ar.)	Mecnûn: (Ar.)
Maşrik: (Ar.)	Mâye: (Fars.)	Mebde: (Ar.)	Mecnûniyet: (Ar.)
Maşûk: (Ar.)	Mayın: (İng.)	Mebhas: (Ar.)	Mecnûp: (Ar.)
Maşûkalık: (T.)	Mayıs: (Rum.)	Mebhûs: (Ar.)	Mecra: (Ar.)
Matbaa: (Ar.)	Maymûn: (Ar.)	Mebhût: (Ar.)	Mecrûb: (Ar.)
Matbaacı: (T.)	Maymûncuk: (T.)	Mebît: (Ar.)	Mecrûh: (Ar.)
Matbah: (Ar.)	Mayonez: (Fr.)	Meblağ: (Ar.)	Mecûsî: (Ar.)
Matbû: (Ar.)	Mayûb: (Ar.)	Mebnâ: (Ar.)	Meczûb: (Ar.)
Matbûh: (Ar.)	Mazallah: (Ar.)	Mebnî: (Ar.)	Meczûm: (Ar.)
Matbûiyet: (Ar.)	Mazalle: (Ar.)	Mebrûr: (Ar.)	Meczûr: (Ar.)
Mâtem: (Ar.)	Mazârr: (Ar.)	Mebûs: (Ar.)	Meçhûl: (Ar.)
Matemzâr: (Fars.)	Mazarat: (Ar.)	Mebûse: (Ar.)	Meçhûliyet: (Ar.)
Mâtemzede: (Fars.)	Mazbata: (Ar.)	Mebye: (Ar.)	Medâhil: (Ar.)
Materyal: (Fr.)	Mazbût: (Ar.)	Mebzûl: (Ar.)	Medâr: (Ar.)
Materyalist: (Fr.)	Mazeret: (Ar.)	Mebzûliyet: (Ar.)	Medâric: (Ar.)
Materyalizm: (Fr.)	Mazgal: (Rum.)	Mecal: (Ar.)	Medâris: (Ar.)
Matla: (Ar.)	Mazhar: (Ar.)	Mecâlîs: (Ar.)	Meddah: (Ar.)
Matlab: (Ar.)	Mazhariyet: (Ar.)	Mecalsiz: (T.)	Meddâhlık: (T.)
Matlûb: (Ar.)	Mazhûr: (Ar.)	Mecârî: (Ar.)	Meded: (Ar.)
Matmah: (Ar.)	Mazî: (Fars.)	Mecâz: (Ar.)	Mededkâr: (Fars.)
Matmazel: (Fr.)	Mâzilik: (T.)	Mecbûl: (Ar.)	Medenî: (Ar.)
Matrûd: (Ar.)	Mazleme: (Ar.)	Mecbûr: (Ar.)	Medenileşmek: (T.)
Matrûk: (Ar.)	Mazlûm: (Ar.)	Mecbûren: (Ar.)	Medeniyet: (Ar.)
Matrûş: (Ar.)	Mazlûmiyet: (Ar.)	Mecbûrî: (Ar.)	Medeniyetsiz: (T.)
Matta: (Ar.)	Maznûn: (Ar.)	Mecbûriyet: (Ar.)	Medeniyetsizlik: (T.)
Matûf: (Ar.)	Mazrûb: (Ar.)	Mecelle: (Ar.)	Medfen: (Ar.)
Matûh: (Ar.)	Mazrûf: (Ar.)	Mechûd: (Ar.)	Medfûn: (Ar.)
Maun: (Fr.)	Mazû: (Fars.)	Mecid: (Ar.)	Medh: (Ar.)
Mavakkat: (Ar.)	Mazûliyet: (Ar.)	Mecidiye: (Ar.)	Medhal: (Ar.)
Maval: (Ar.)	Mâzûr: (Ar.)	Meclâ: (Ar.)	Medhaliyet: (Ar.)
Mâverâ: (Ar.)			Medhetmek: (T.)

Medhettirmek: (T.)	Mehâfil: (Ar.)	Mekteb: (Ar.)	Mellâhlık: (T.)
Medheylemek: (T.)	Mehâkim: (Ar.)	Mekteb-i Âli: (Fars.)	Meltem: (Ar.)
Medholunmak: (T.)	Mehamm: (Ar.)	Mekteb-i Harbiye: (Fars.)	Mel'ûf: (Ar.)
Medhûl: (Ar.)	Mehâret: (Ar.)	Mekteb-i İdâdi: (Fars.)	Melûfiyet: (Ar.)
Medhûş: (Ar.)	Mehariç: (Ar.)	Mektepli: (T.)	Melûl: (Ar.)
Medîd: (Ar.)	Mehâsin: (Ar.)	Mektûb: (Ar.)	Mel'ûn: (Ar.)
Medlûl: (Ar.)	Mehaz: (Ar.)	Mektûm: (Ar.)	Melzûm: (Ar.)
Medrese: (Ar.)	Mehâzir: (Ar.)	Mektûpçu: (T.)	Memâlik: (Ar.)
Medûvv: (Ar.)	Mehbit: (Ar.)	Mektûpçuluk: (T.)	Memât: (Ar.)
Medyûn: (Ar.)	Mehcûr: (Ar.)	Mektûplaşmak: (T.)	Memdûd: (Ar.)
Mefâd: (Ar.)	Mehd: (Ar.)	Mekûl: (Ar.)	Memdûh: (Ar.)
Mefâhir: (Ar.)	Mehek: (Ar.)	Melab: (Ar.)	Memdûhiyet: (Ar.)
Mefâil: (Ar.)	Mehib: (Ar.)	Melâbis: (Ar.)	Meme: (T.)
Mefârik: (Ar.)	Mehil: (Ar.)	Melâhat: (Ar.)	Memeli: (T.)
Mefâsid: (Ar.)	Mehleke: (Ar.)	Melâik: (Ar.)	Memer: (Ar.)
Mefer: (Ar.)	Mehpâre: (Fars.)	Melâike: (Ar.)	Memhûr: (Ar.)
Mefhar: (Ar.)	Mehpeyker: (Fars.)	Melâl: (Ar.)	Memleket: (Ar.)
Mefharet: (Ar.)	Mehrû: (Fars.)	Melâlet: (Ar.)	Memlû: (Ar.)
Mefhûm: (Ar.)	Mehtab: (Fars.)	Melâmet: (Ar.)	Memlûk: (Ar.)
Mefkûd: (Ar.)	Mehterhâne: (Fars.)	Melâmilik: (Ar.)	Memnû: (Ar.)
Mefkûre: (Ar.)	Mehveş: (Fars.)	Melanet: (Ar.)	Memnûiyet: (Ar.)
Meflûc: (Ar.)	Mekâbir: (Ar.)	Melbes: (Ar.)	Memnûn: (Ar.)
Mefret: (Ar.)	Mekân: (Ar.)	Melbûs: (Ar.)	Memûl: (Ar.)
Mefrûş: (Ar.)	Mekânet: (Ar.)	Melce: (Ar.)	Memûr: (Ar.)
Mefrûz: (Ar.)	Mekârim: (Ar.)	Melek: (Ar.)	Memûre: (Ar.)
Mefrûziyet: (Ar.)	Mekârin: (Ar.)	Meleke: (Ar.)	Memûriyet: (Ar.)
Mefsedet: (Ar.)	Mekâsib: (Ar.)	Meleklik: (T.)	Memûrluk: (T.)
Meftûh: (Ar.)	Mekâtib: (Ar.)	Melekût: (Ar.)	Memzûc: (Ar.)
Meftûn: (Ar.)	Me'kel: (Ar.)	Melemek: (T.)	Menâbi: (Ar.)
Meftûniyet: (Ar.)	Mekik: (Fars.)	Meleyiş: (T.)	Menâfi: (Ar.)
Mefûl: (Ar.)	Mekkâre: (Ar.)	Melez: (Kbd.)	Menâhî: (Ar.)
Mega: (Fr.)	Mekkârelik: (T.)	Melfûf: (Ar.)	Menajer: (İng.)
Megârib: (Ar.)	Meknûn: (Ar.)	Melhame: (Ar.)	Menâkib: (Ar.)
Megazi: (Ar.)	Mekr: (Ar.)	Melhûz: (Ar.)	Menâl: (Ar.)
Meğer: (Fars.)	Mekrûh: (Ar.)	Melîh: (Ar.)	Menâm: (Ar.)
Meh: (Fars.)	Meksûb: (Ar.)	Melik: (Ar.)	Menâmgâh: (Fars.)
Mehâbet: (Ar.)	Meksûr: (Ar.)	Melike: (Ar.)	Menâsib: (Ar.)
Mehafet: (Ar.)	Mekşûf: (Ar.)		Menâzir: (Ar.)

Menâzil: (Ar.)	Mensûh: (Ar.)	Meret: (Ar.)	Mertsizlik: (T.)
Menba: (Ar.)	Mensûl: (Ar.)	Merfû: (Ar.)	Mervî: (Ar.)
Menbit: (Ar.)	Mensûr: (Ar.)	Merg: (Ar.)	Mes: (Ar.)
Mendebûr: (Fars.)	Menşe: (Ar.)	Mergûb: (Ar.)	Mesâbe: (Ar.)
Mendil: (Rum.)	Menşûr: (Ar.)	Merhaba: (Ar.)	Mesâcid: (Ar.)
Menekşe: (Fars.)	Menteşe: (Fars.)	Merhâle: (Ar.)	Mesadet: (Ar.)
Menemen: (Kbd.)	Menûs: (Ar.)	Merhâmet: (Ar.)	Mesâf: (Ar.)
Menemenci: (T.)	Menût: (Ar.)	Merhametli: (T.)	Mesâfe: (Ar.)
Menemenli: (T.)	Menû: (Fr.)	Merhametsiz: (T.)	Mesağ: (Ar.)
Menetmek: (T.)	Menvî: (Ar.)	Merhametsizlik: (T.)	Mesaha: (Ar.)
Meneylemek: (T.)	Menzil: (Ar.)	Merhem: (Ar.)	Mesâhif: (Ar.)
Menfa: (Ar.)	Menzilet: (Ar.)	Merhûm: (Ar.)	Mesai: (Ar.)
Menfaat: (Ar.)	Merâ: (Ar.)	Merhûme: (Ar.)	Mesâib: (Ar.)
Menfaatli: (T.)	Merâhil: (Ar.)	Merhûn: (Ar.)	Mesaibe: (Ar.)
Menfaatperest: (Fars.)	Merak: (Ar.)	Meri: (Ar.)	Mesâil: (Ar.)
Menfes: (Ar.)	Merâkib: (Ar.)	Merîd: (Ar.)	Mesâir: (Ar.)
Menfez: (Ar.)	Merâkiz: (Ar.)	Merk: (Fars.)	Mesâkin: (Ar.)
Menfi: (Ar.)	Meraklandırmak: (T.)	Merkad: (Ar.)	Mesâlih: (Ar.)
Menfiyet: (Ar.)	Meraklanmak: (T.)	Merkeb: (Ar.)	Mesâlik: (Ar.)
Menfûr: (Ar.)	Merâklı: (T.)	Merkez: (Ar.)	Mesânid: (Ar.)
Mengene: (Rum.)	Merâm: (Ar.)	Merkezî: (Ar.)	Mesâr: (Ar.)
Mengûş: (Fars.)	Merâret: (Ar.)	Merkeziyet: (Ar.)	Mesârif: (Ar.)
Menhec: (Ar.)	Merâsim: (Ar.)	Merkûb: (Ar.)	Mesâvi: (Ar.)
Menhel: (Ar.)	Merâtib: (Ar.)	Merkûm: (Ar.)	Mesayir: (Ar.)
Menhî: (Ar.)	Merbût: (Ar.)	Merkûz: (Ar.)	Mesbûk: (Ar.)
Menhûs: (Ar.)	Merbûtiyet: (Ar.)	Mermer: (Rum.)	Mescid: (Ar.)
Menkibe: (Ar.)	Merc: (Ar.)	Mermeristan: (Fars.)	Mescûd: (Ar.)
Menkû: (Ar.)	Mercân: (Ar.)	Mermi: (Ar.)	Mesdûd: (Ar.)
Menkûb: (Ar.)	Merci: (Ar.)	Mermûz: (Ar.)	Mesel: (Ar.)
Menkûbiyet: (Ar.)	Mercimek: (Fars.)	Merre: (Ar.)	Mesela: (Ar.)
Menkûhelik: (T.)	Merd: (Fars.)	Mersâ: (Ar.)	Mes'ele: (Ar.)
Menkûl: (Ar.)	Merdâne: (Fars.)	Mersad: (Ar.)	Meserret: (Ar.)
Menkûş: (Ar.)	Merdiven: (Fars.)	Mersi: (Fr.)	Mesfûr: (Ar.)
Mennân: (Ar.)	Merdlik: (T.)	Mersiye: (Ar.)	Mesh: (Ar.)
Mensi: (Ar.)	Merdûd: (Ar.)	Mersûd: (Ar.)	Meshane: (Fars.)
Mensûb: (Ar.)	Merdûm: (Fars.)	Mersûm: (Ar.)	Meshûr: (Ar.)
Mensûbiyet: (Ar.)	Merdûmgiriz: (Fars.)	Mertebe: (Ar.)	Mesih: (Ar.)
Mensûc: (Ar.)	Merdûmgirizlik: (T.)	Mertlik: (T.)	Mesire: (Ar.)

Mesiregâh: (Fars.)	Meş'ale: (Ar.)	Meştâ: (Ar.)	Mevfûr: (Ar.)
Mesken: (Ar.)	Meş'aleci: (T.)	Meş'ûm: (Ar.)	Mevhibe: (Ar.)
Meskenet: (Ar.)	Meşâm: (Ar.)	Meşveret: (Ar.)	Mevhûb: (Ar.)
Meskensizlik: (T.)	Meşârib: (Ar.)	Metâ: (Ar.)	Mevhûm: (Ar.)
Meskûk: (Ar.)	Meşatlık: (T.)	Metaf: (Ar.)	Mev'id: (Ar.)
Meskûn: (Ar.)	Meşâyh: (Ar.)	Metâlib: (Ar.)	Mev'ize: (Ar.)
Meskûniyet: (Ar.)	Meşbû: (Ar.)	Metânet: (Ar.)	Mevkîf: (Ar.)
Meskût: (Ar.)	Meşcere: (Ar.)	Metelik: (Fr.)	Mevki: (Ar.)
Meslek: (Ar.)	Meşe: (Fars.)	Methetmek: (T.)	Mevkib: (Ar.)
Mesleksizlik: (T.)	Meşgale: (Ar.)	Metin: (Ar.)	Mevkid: (Ar.)
Meslûb: (Ar.)	Meşgûf: (Ar.)	Metre/ metro: (Fr.)	Mevkif: (Ar.)
Mesmû': (Ar.)	Meşgûl: (Ar.)	Metres: (Fr.)	Mevki-i Mahsûsa: (Fars.)
Mesned: (Ar.)	Meşgûliyet: (Ar.)	Metreslik: (T.)	Mevki-i Temâşâ: (Fars.)
Mesnevi: (Ar.)	Meşhed: (Ar.)	Metris: (Ar.)	Mevkisizlik: (T.)
Mesnevîhân: (Fars.)	Meşher: (Ar.)	Metroluk: (T.)	Mevkûf: (Ar.)
Mesrûd: (Ar.)	Meşhûn: (Ar.)	Metropolidan: (Fr.)	Mevkûte: (Ar.)
Mesrûk: (Ar.)	Meşhûr: (Ar.)	Metropolit: (Fr.)	Mevla: (Ar.)
Mesrûr: (Ar.)	Meşhût: (Ar.)	Metrûk: (Ar.)	Mevlevî: (Ar.)
Mesrûriyet: (Ar.)	Meşihat: (Ar.)	Metrûke: (Ar.)	Mevlevîhâne: (Fars.)
Messetmek: (T.)	Meşime: (Ar.)	Metrûkiyet: (Ar.)	Mevlid: (Ar.)
Mest: (Fars.)	Meşin: (Fars.)	Me'vâ: (Ar.)	Mevlidhân: (Fars.)
Mestâne: (Fars.)	Meşiyet: (Ar.)	Mevadd: (Ar.)	Mevlûdiyet: (Ar.)
Mestinaz: (Fars.)	Meşk: (Ar.)	Mevâhib: (Ar.)	Mevrid: (Ar.)
Mestolmak: (T.)	Meşketmek: (T.)	Mevâid: (Ar.)	Mevrûd: (Ar.)
Mestûr: (Ar.)	Meşkhâne: (Fars.)	Mevâki: (Ar.)	Mevrûs: (Ar.)
Mestûre: (Ar.)	Meşksizlik: (T.)	Mevâli: (Ar.)	Mevsim: (Ar.)
Mestûriyet: (Ar.)	Meşkûk: (Ar.)	Mevâlid: (Ar.)	Mevsûf: (Ar.)
Mes'ûd: (Ar.)	Meşkûkiyet: (Ar.)	Mevâni: (Ar.)	Mevsûk: (Ar.)
Mes'ûdiyet: (Ar.)	Meşkûr: (Ar.)	Mevârid: (Ar.)	Mevsûl: (Ar.)
Mes'ûl: (Ar.)	Meşmû: (Ar.)	Mevaşi: (Ar.)	Mevt: (Ar.)
Mesûliyet: (Ar.)	Meşmûl: (Ar.)	Mevâzı: (Ar.)	Mevta: (Ar.)
Meşâcir: (Ar.)	Meşreb: (Ar.)	Mevc: (Ar.)	Mevzi: (Ar.)
Meşâgil: (Ar.)	Meşrû: (Ar.)	Mevcâmevc: (Fars.)	Mevzû: (Ar.)
Meşâhid: (Ar.)	Meşrûbat: (Ar.)	Mevce: (Ar.)	Mevzûat: (Ar.)
Meşâhîr: (Ar.)	Meşrûh: (Ar.)	Mevcûd: (Ar.)	Mevzûiyet: (Ar.)
Meşâil: (Ar.)	Meşrûiyet: (Ar.)	Mevcûdiyet: (Ar.)	Mevzûn: (Ar.)
Meşak: (Ar.)	Meşrût: (Ar.)	Mevdû: (Ar.)	Mevzûniyet: (Ar.)
Meşakkat: (Ar.)	Meşrûtiyet: (Ar.)	Meveddet: (Ar.)	

Mey: (Fars.)	Mezcetmek: (T.)	Mıymıntılık: (T.)	Millet: (Ar.)
Meyan: (Fars.)	Mezceylemek: (T.)	Mızıkçılık: (T.)	Milletdaş: (T.)
Meyancılık: (T.)	Mezcolumak: (T.)	Mızmızlanmak: (T.)	Millî: (Ar.)
Meydan: (Ar.)	Meze: (Fars.)	Mızrâb: (Ar.)	Milliyet: (Ar.)
Meydancık: (T.)	Mezellet: (Ar.)	Mızrak: (Ar.)	Milyar: (Fr.)
Meydanhân: (Fars.)	Mezemmet: (Ar.)	Mide: (Ar.)	Milyon: (Fr.)
Meydanlık: (T.)	Mezheb: (Ar.)	Midevî: (Ar.)	Milyoner: (Fr.)
Meyhane: (Fars.)	Mezhere: (Ar.)	Midhât: (Ar.)	Milyonluk: (T.)
Meyhaneci: (Fars.)	Mezîd: (Ar.)	Midye: (Rum.)	Mi'mar: (Ar.)
Meyil: (Ar.)	Meziyet: (Ar.)	Miftâh: (Ar.)	Mimarî: (Ar.)
Meykede: (Fars.)	Mezkûr: (Ar.)	Miğfer: (Ar.)	Mimarlık: (T.)
Meyletme: (T.)	Mezkûre: (Ar.)	Mihânikî: (Ar.)	Mînâ: (Fars.)
Meyletmek: (T.)	Mezlaka: (Ar.)	Mihek: (Ar.)	Minâre: (Ar.)
Meymenet: (Ar.)	Mezmûm: (Ar.)	Mihen: (Ar.)	Minareli: (T.)
Meymenetsizlik: (T.)	Mezra: (Ar.)	Mihman: (Fars.)	Minber: (Ar.)
Meyt: (Ar.)	Mezrû: (Ar.)	Mihmandâr: (Fars.)	Minder: (Kbd.)
Me'yûs: (Ar.)	Me'zûn: (Ar.)	Mihmanhâne: (Fars.)	Minderli: (T.)
Me'yûsiyet: (Ar.)	Mezûniyet: (Ar.)	Mihnet: (Ar.)	Mine: (Fars.)
Meyva/meyve: (Fars.)	Mezura: (İtal.)	Mihnetkeş: (Fars.)	Minelenmek: (T.)
Meyyâl: (Ar.)	Mıhlamak: (T.)	Mihr: (Ar.)	Mineli: (T.)
Meyyit: (Ar.)	Mıhlanmak: (T.)	Mihrâb: (Ar.)	Mini: (Fr.)
Mezad: (Ar.)	Mıhlatmak: (T.)	Mihrace: (Fars.)	Minicik: (T.)
Mezâhib: (Ar.)	Mihli: (T.)	Mihribân: (Fars.)	Ministroluk: (T.)
Mezâhif: (Ar.)	Miknatis: (Ar.)	Mihribanlık: (T.)	Ministro: (Fr.)
Mezâhim: (Ar.)	Mikrâz: (Ar.)	Mihver: (Ar.)	Ministroluk: (Fr.)
Mezâhir: (Ar.)	Mintika: (Ar.)	Mika: (Fr.)	Minkâr: (Ar.)
Mezâk: (Ar.)	Mırıl: (T.)	Mikdâr: (Ar.)	Minnet: (Ar.)
Mezâlim: (Ar.)	Mırıldanmak: (T.)	Miknet: (Ar.)	Minnetdar: (Fars.)
Mezâmir: (Ar.)	Mırıltı: (T.)	Mikro: (Fr.)	Minnetdarlık: (T.)
Mezâr: (Ar.)	Mırnav: (T.)	Mikrop: (Fr.)	Mintan: (Fars.)
Mezarıcı: (T.)	Mısır: (Kbd.)	Mikyas: (Ar.)	Minvâl: (Ar.)
Mezaristan: (Fars.)	Mısırcı: (T.)	Mil: (Rum.)	Minyatür: (Fr.)
Mezarlık: (T.)	Mısırlı: (T.)	Miladî: (Ar.)	Minyon: (Fr.)
Mezâya: (Ar.)	Mısırlılık: (T.)	Milel: (Ar.)	Mîr: (Fars.)
Mezbaha: (Ar.)	Mısra: (Ar.)	Mile'l-i Mahkûme: (Fars.)	Mirâciyye: (Ar.)
Mezbele: (Ar.)	Mısrî: (Ar.)	Milimetre: (Fr.)	Mirâhûr: (Fars.)
Mezbûr: (Ar.)	Mışıl: (T.)	Militan: (Fr.)	Mîrâhûrluk: (T.)
Mezc: (Ar.)	Mıymıntı: (T.)	Milket: (Ar.)	Miralay: (Fars.)

Miralaylık: (T.)	Moğol: (Moğ.)	Muallâ: (Ar.)	Muazzip: (Ar.)
Miras: (Ar.)	Moğolistan: (Fars.)	Muallâk: (Ar.)	Mubah: (Ar.)
Mirasyedi: (T.)	Mola: (İtal.)	Mualllem: (Ar.)	Mubâhase: (Ar.)
Mirasyedilik: (T.)	Moloz: (Rum.)	Muallim: (Ar.)	Mubâhis: (Ar.)
Mirî: (Fars.)	Monlâ: (Ar.)	Muallime: (Ar.)	Mubahiyet: (Ar.)
Mirkât: (Ar.)	Monolog: (Fr.)	Muallimlik: (T.)	Mûbid: (Fars.)
Mirliva: (Ar.)	Monoton: (Fr.)	Mu'âmele: (Ar.)	Mûcib: (Ar.)
Mîrzâ: (Fars.)	Monşer: (Fr.)	Muamma: (Ar.)	Mûcibince: (T.)
Misâfir: (Ar.)	Mor: (Kbd.)	Muammer: (Ar.)	Mûcid: (Ar.)
Misafiret: (Ar.)	Moral: (Fr.)	Muammik: (Ar.)	Mucidlik: (T.)
Misafirhâne: (Fars.)	Moralist: (Fr.)	Muânaka: (Ar.)	Muciz: (Ar.)
Misafirlik: (T.)	Morarmak: (T.)	Muanber: (Ar.)	Mucize: (Ar.)
Misafirperverlik: (T.)	Morluk: (T.)	Muânede: (Ar.)	Mudâr: (Ar.)
Misak: (Ar.)	Moruk: (Erm.)	Muannid: (Ar.)	Mudârebe: (Ar.)
Misâl: (Ar.)	Morumsu: (T.)	Muâraza: (Ar.)	Mudhik: (Ar.)
Misbâh: (Ar.)	Moskof: (Rus.)	Muârefe: (Ar.)	Mudhike: (Ar.)
Misil: (Ar.)	Moskoflu: (T.)	Muâreke: (Ar.)	Mufarekat: (Ar.)
Misk: (Ar.)	Mosmor: (T.)	Muâreze: (Ar.)	Mufassal: (Ar.)
Miskin: (Ar.)	Motosiklet: (Fr.)	Muârız: (Ar.)	Mufif: (Ar.)
Miskinlik: (T.)	Mozaik: (Fr.)	Muarrâ: (Ar.)	Mugaddi: (Ar.)
Mister: (İng.)	Mösyö: (Fr.)	Muarreb: (Ar.)	Mugalâta: (Ar.)
Misyoner: (Fr.)	Mû: (Fars.)	Muarrif: (Ar.)	Mugâlib: (Ar.)
Mişkât: (Ar.)	Muaccel: (Ar.)	Muâsir: (Ar.)	Muganni: (Ar.)
Mişvâr: (Ar.)	Muâdât: (Ar.)	Muâşaka: (Ar.)	Mugâyir: (Ar.)
Mit: (Fr.)	Muaddil: (Ar.)	Muâşeret: (Ar.)	Mugâyiret: (Ar.)
Mitoloji: (Fr.)	Muâdele: (Ar.)	Muaşşir: (Ar.)	Mugîs: (Ar.)
Mitralyöz: (Fr.)	Muâdil: (Ar.)	Muattal: (Ar.)	Muğ: (Fars.)
Miyah: (Ar.)	Muaf: (Ar.)	Muattar: (Ar.)	Muğbeçe: (Fars.)
Miyan: (Fars.)	Muafiyet: (Ar.)	Muâvenet: (Ar.)	Muğber: (T.)
Mizac: (Ar.)	Muâhaze: (Ar.)	Muâvin: (Ar.)	Muğfel: (Ar.)
Mizaçgırlık: (T.)	Muâhede: (Ar.)	Muavinlik: (T.)	Muğfil: (Ar.)
Mizaçsızlık: (T.)	Muâheze: (Ar.)	Muavvec: (Ar.)	Muğlak: (Ar.)
Mizâh: (Ar.)	Muahhar: (Ar.)	Muayene: (Ar.)	Muhabbet: (Ar.)
Mîzan: (Ar.)	Muâhid: (Ar.)	Muayyen: (Ar.)	Muhabbetnâme: (Fars.)
Moda: (İtal.)	Muâhiz: (Ar.)	Muazzam: (Ar.)	Muhâbere: (Ar.)
Model: (Fr.)	Mu'akkad: (Ar.)	Muazzeb: (Ar.)	Muhâbir: (Ar.)
Modist: (Fr.)	Muakkib: (Ar.)	Muazzeblik: (T.)	Muhâceme: (Ar.)
Modistlik: (T.)	Muâlece: (Ar.)	Muazzez: (Ar.)	Muhâceret: (Ar.)

Muhâcir: (Ar.)	Muharrirlik: (T.)	Muhtasar: (Ar.)	Mukarrib: (Ar.)
Muhaddeb: (Ar.)	Muhasara: (Ar.)	Muhtazır: (Ar.)	Mukassem: (Ar.)
Muhaddebe: (Ar.)	Muhasebe: (Ar.)	Muhtecib: (Ar.)	Mukassî: (Ar.)
Muhaddis: (Ar.)	Muhasede: (Ar.)	Muhtefî: (Ar.)	Mukassim: (Ar.)
Muhafaza: (Ar.)	Muhasip: (Ar.)	Muhtekir: (Ar.)	Mukata'a: (Ar.)
Muhafazakâr: (Fars.)	Muhassala: (Ar.)	Muhtel: (Ar.)	Mukâtele: (Ar.)
Muhaffef: (Ar.)	Muhassas: (Ar.)	Muhtelef: (Ar.)	Mukatelegâh: (Fars.)
Muhafız: (Ar.)	Muhassene: (Ar.)	Muhtelif: (Ar.)	Mukatta: (Ar.)
Muhafızlık: (T.)	Muhasses: (Ar.)	Muhtelit: (Ar.)	Mukavele: (Ar.)
Muhâkeme: (Ar.)	Muhaşşi: (Ar.)	Muhtemel: (Ar.)	Mukavelenâme: (Fars.)
Muhakemesizlik: (T.)	Muhat: (Ar.)	Muhterem: (Ar.)	Mukavemet: (Ar.)
Muhakkak: (Ar.)	Muhatab: (Ar.)	Muhteri': (Ar.)	Mukavim: (Ar.)
Muhakkar: (Ar.)	Muhataba: (Ar.)	Muhterik: (Ar.)	Mukavva: (Ar.)
Muhakkik: (Ar.)	Muhatara: (Ar.)	Muhterim: (Ar.)	Mukavves: (Ar.)
Muhakkir: (Ar.)	Muhavere: (Ar.)	Muhteriz: (Ar.)	Mukayese: (Ar.)
Muhâl: (Ar.)	Muhavvel: (Ar.)	Muhteşem: (Ar.)	Mukayyed: (Ar.)
Muhâlefet: (Ar.)	Muhayyel: (Ar.)	Muhtevi: (Ar.)	Mukayyidlik: (Ar.)
Muhâlif: (Ar.)	Muhayyer: (Ar.)	Muhteviyât: (Ar.)	Mukbil: (Ar.)
Muhallebi: (Ar.)	Muhayyile: (Ar.)	Muhtira: (Ar.)	Mukdim: (Ar.)
Muhallebici: (T.)	Muhayyir: (Ar.)	Muhyî: (Ar.)	Mukim: (Ar.)
Muhalled: (Ar.)	Muhâzara: (Ar.)	Muhzır: (Ar.)	Mukirr: (Ar.)
Muhalliyetü'l-Hevâ Makinesi: (T.)	Muhazir: (Ar.)	Muîn: (Ar.)	Muktebes: (Ar.)
Muhammedî: (Ar.)	Muhbir: (Ar.)	Mukabele: (Ar.)	Muktedâ: (Ar.)
Muhammediyye: (Ar.)	Muhbis: (Ar.)	Mukâbil: (Ar.)	Muktedi: (Ar.)
Muhammer: (Ar.)	Muhib: (Ar.)	Mukaddem: (Ar.)	Muktedir: (Ar.)
Muhammes: (Ar.)	Muhik: (Ar.)	Mukadder: (Ar.)	Mukterib: (Ar.)
Muhanneslik: (T.)	Muhil: (Ar.)	Mukadderat: (Ar.)	Muktesebe: (Ar.)
Muhannet: (Ar.)	Mûhiş: (Ar.)	Mukaddes: (Ar.)	Muktesit: (Ar.)
Muharebe: (Ar.)	Muhît: (Ar.)	Mukaddesleşmek: (T.)	Muktezâ: (Ar.)
Muharib: (Ar.)	Muhkem: (Ar.)	Mukaddime: (Ar.)	Mum: (Fars.)
Muharis: (Ar.)	Muhlis: (Ar.)	Mukaffa: (Ar.)	Mumâileyh: (Ar.)
Muharref: (Ar.)	Muhrib: (Ar.)	Mukahhar: (Ar.)	Mumbar: (Kbd.)
Muharrem: (Ar.)	Muhrik: (Ar.)	Mukalled: (Ar.)	Mumhane: (Ar.)
Muharrer: (Ar.)	Muhsin: (Ar.)	Mukallid: (Ar.)	Mumya: (Fars.)
Muharrik: (Ar.)	Muhtac: (Ar.)	Mukallidlik: (T.)	Mundarlık: (T.)
Muharriklik: (T.)	Muhtaçlık: (T.)	Mukârin: (Ar.)	Munfasıl: (Ar.)
Muharrir: (Ar.)	Muhtar: (Ar.)	Mukarreb: (Ar.)	Mûnis: (Ar.)
	Muhtariyet: (Ar.)	Mukarrer: (Ar.)	Munkasım: (Ar.)

Munsif: (Ar.)	Musannif: (Ar.)	Mutarassıd: (Ar.)	Muttasıl: (Ar.)
Muntafî: (Ar.)	Musarrah: (Ar.)	Mutarrâ: (Ar.)	Muvâcehe: (Ar.)
Muntazam: (Ar.)	Musattah: (Ar.)	Mutasallif: (Ar.)	Muvâcih: (Ar.)
Muntazar: (Ar.)	Musavver: (Ar.)	Mutasarrıf: (Ar.)	Muvaf: (Ar.)
Muntazır: (Ar.)	Musavvir: (Ar.)	Mutasarrıflık: (T.)	Muvâfakat: (Ar.)
Munzam: (Ar.)	Musevî: (Ar.)	Mutasavver: (Ar.)	Muvaffak: (Ar.)
Murabahacılık: (T.)	Mushaf: (Ar.)	Mutasavvit: (Ar.)	Muvaffakiyet: (Ar.)
Murabba: (Ar.)	Musırr: (Ar.)	Mutavaat: (Ar.)	Muvaffakiyetsizlik: (T.)
Murad: (Ar.)	Mûsib: (Ar.)	Mutavassıl: (Ar.)	Muvâfık: (Ar.)
Murafa: (Ar.)	Mûsibet: (Ar.)	Mutavassıt: (Ar.)	Muvâheşe: (Ar.)
Murahhas: (Ar.)	Musîbetlik: (T.)	Mutavattın: (Ar.)	Muvahhid: (Ar.)
Murâkabe: (Ar.)	Musika: (İtal.)	Mutavel: (Ar.)	Muvahhiş: (Ar.)
Murakkam: (Ar.)	Musikî: (Ar.)	Mutayyeb: (Ar.)	Muvakkat: (Ar.)
Murassa: (Ar.)	Musikiperver: (Fars.)	Mutayyip: (Ar.)	Muvakkır: (Ar.)
Murdâr: (Fars.)	Musikişinas: (Fars.)	Mutazammın: (Ar.)	Muvakkıt: (Ar.)
Murdarlık: (T.)	Mûsil: (Ar.)	Mutazarrı: (Ar.)	Muvakkithane: (Fars.)
Murg: (Fars.)	Muslih: (Ar.)	Mutbak/ mutfak: (Ar.)	Muvâlât: (Ar.)
Mûris: (Ar.)	Musluk: (Ar.)	Mu'teber: (Ar.)	Muvâneset: (Ar.)
Murtazâ: (Ar.)	Mustalah: (Ar.)	Mu'tedil: (Ar.)	Muvasalat: (Ar.)
Murzia: (Ar.)	Mustalih: (Ar.)	Mu'tekad: (Ar.)	Muvaşşah: (Ar.)
Mûsâ: (Ar.)	Mustatil: (Ar.)	Mutekid: (Ar.)	Muvattın: (Ar.)
Musaddak: (Ar.)	Muste'id: (Ar.)	Mutemed: (Ar.)	Muvazaa: (Ar.)
Musaddık: (Ar.)	Muşamba: (Ar.)	Mu'tenâ: (Ar.)	Muvâzabet: (Ar.)
Musâdif: (Ar.)	Muşmula: (Rum.)	Mu'terif: (Ar.)	Muvâzene: (Ar.)
Musafaha: (Ar.)	Muşmulalaşmak: (T.)	Muteriz: (Ar.)	Muvazeneli: (T.)
Musaffa: (Ar.)	Muşta: (Fars.)	Mutezâde: (Ar.)	Muvazenesizlik: (T.)
Musahabet: (Ar.)	Mut: (Ar.)	Mutfaklık: (T.)	Muvazenet: (Ar.)
Musahhah: (Ar.)	Mûta: (Ar.)	Mutî: (Ar.)	Muvâzıb: (Ar.)
Musahhar: (Ar.)	Mutaassıb: (Ar.)	Mutlak: (Ar.)	Muvâzîf: (Ar.)
Musahhih: (Ar.)	Mutabakat: (Ar.)	Mutlaka: (Ar.)	Muvazzaf: (Ar.)
Musahib: (Ar.)	Mutabasbıs: (Ar.)	Mutlakiyet: (Ar.)	Muz: (Ar.)
Musalaha: (Ar.)	Mutâbık: (Ar.)	Mutlu: (T.)	Muzaf: (Ar.)
Musalla: (Ar.)	Mu'tad: (Ar.)	Mutmain: (Ar.)	Muzaffer: (Ar.)
Musallat: (Ar.)	Mu'tâde: (Ar.)	Mutrib: (Ar.)	Muzafferiyet: (Ar.)
Musallatlık: (T.)	Mutâf: (Fars.)	Muttaki: (Ar.)	Muzâheret: (Ar.)
Musalli: (Ar.)	Mutallaka: (Ar.)	Muttali: (Ar.)	Muzahraf: (Ar.)
Musammem: (Ar.)	Mutalsam: (Ar.)	Muttarid: (Ar.)	Muzarî: (Ar.)
Musanna: (Ar.)	Mutantın: (Ar.)	Muttasif: (Ar.)	

Muzâyaka: (Ar.)	Mübtedâ: (Ar.)	Müdafaa: (Ar.)	Müekkil: (Ar.)
Muzdarib: (Ar.)	Mübtedi: (Ar.)	Müdafi: (Ar.)	Müekkit: (Ar.)
Muzırr: (Ar.)	Mübtedilik: (T.)	Müdahaleci: (T.)	Müellif: (Ar.)
Muzip: (Ar.)	Mübtetic: (Ar.)	Müdâhele: (Ar.)	Müelliflik: (T.)
Muziplik: (T.)	Mübtelâ: (Ar.)	Müdâhene: (Ar.)	Müellim: (Ar.)
Muzlim: (Ar.)	Mübtênî: (Ar.)	Müdahil: (Ar.)	Müesses: (Ar.)
Muztarr: (Ar.)	Mübtetim: (Ar.)	Müdâhin: (Ar.)	Müessir: (Ar.)
Muzurluk: (T.)	Mübtetel: (Ar.)	Müdâhinlik: (T.)	Müessis: (Ar.)
Mübaadet: (Ar.)	Mücâhede: (Ar.)	Müdâm: (Ar.)	Müevvel: (Ar.)
Mübâdele: (Ar.)	Mücâhid: (Ar.)	Müdâni: (Ar.)	Müeyyed: (Ar.)
Mübâderet: (Ar.)	Mücamele: (Ar.)	Müdârâ: (Ar.)	Müeyyid: (Ar.)
Mübâh: (Ar.)	Mücanebet: (Ar.)	Müdâvele: (Ar.)	Müezzin: (Ar.)
Mübâhase: (Ar.)	Mücâseret: (Ar.)	Müdâvemet: (Ar.)	Müfad: (Ar.)
Mübâhî: (Ar.)	Mücâvebe: (Ar.)	Müdâvim: (Ar.)	Müfâheret: (Ar.)
Mübâhiyet: (Ar.)	Mücâveret: (Ar.)	Müddeâ: (Ar.)	Müfâhir: (Ar.)
Mübalağa: (Ar.)	Mücâvir: (Ar.)	Müdde-i Umûmî: (Fars.)	Müfârakat: (Ar.)
Mübârek: (Ar.)	Mücavirlik: (Ar.)	Müddeî: (Ar.)	Müfârik: (Ar.)
Mübareze: (Ar.)	Mücaz: (Ar.)	Müddet: (Ar.)	Müfehhim: (Ar.)
Mübâriz: (Ar.)	Mücâzebe: (Ar.)	Müddet: (Ar.)	Müfekkir: (Ar.)
Mübâşeret: (Ar.)	Mücbir: (Ar.)	Müdebbir: (Ar.)	Müferrah: (Ar.)
Mübâşir: (Ar.)	Müceddid: (Ar.)	Müdebdet: (Ar.)	Müferrih: (Ar.)
Mübayaa: (Ar.)	Müceddidlik: (T.)	Müdekkik: (Ar.)	Müferrihlik: (T.)
Mübayenet: (Ar.)	Mücehhez: (Ar.)	Müdellel: (Ar.)	Müfessir: (Ar.)
Mübayin: (Ar.)	Mücellâ: (Ar.)	Müderis: (Ar.)	Müfettah: (Ar.)
Mübeccel: (Ar.)	Mücelled: (Ar.)	Müderislik: (T.)	Müfettih: (Ar.)
Mübeddel: (Ar.)	Mücellid: (Ar.)	Müdevven: (Ar.)	Müfettiş: (Ar.)
Mübeddil: (Ar.)	Mücemmi: (Ar.)	Müdevver: (Ar.)	Müfettişlik: (T.)
Müberhen: (Ar.)	Mücerreb: (Ar.)	Müdhiş: (Ar.)	Müfeyyiz: (Ar.)
Müberra: (Ar.)	Mücerrebe: (Ar.)	Müdir: (Ar.)	Müfid: (Ar.)
Mübeşşer: (Ar.)	Mücerred: (Ar.)	Müdiriyet: (Ar.)	Müflis: (Ar.)
Mübeşşir: (Ar.)	Mücessem: (Ar.)	Müdrik: (Ar.)	Müfred: (Ar.)
Mübeyyen: (Ar.)	Mücevher: (Ar.)	Müdürlük: (T.)	Müfredat: (Ar.)
Mübeyyin: (Ar.)	Mücevherli: (T.)	Müebbed: (Ar.)	Müfrez: (Ar.)
Mübeyyizlik: (T.)	Mücmel: (Ar.)	Müebbeden: (Ar.)	Müfrit: (Ar.)
Mübhem: (Ar.)	Mücrim: (Ar.)	Müeccel: (Ar.)	Müfsid: (Ar.)
Mübhemiyet: (Ar.)	Müctebâ: (Ar.)	Müeddâ: (Ar.)	Müft: (Ar.)
Mübin: (Ar.)	Müctehid: (Ar.)	Müeddeb: (Ar.)	Müftakır: (Ar.)
Mübrem: (Ar.)	Müctemi': (Ar.)	Müekked: (Ar.)	Müftehir: (Ar.)
		Müekkel: (Ar.)	

Müfteri: (Ar.)	Mükemmeliyet: (Ar.)	Mülkiye: (Ar.)	Münakaşa: (Ar.)
Müfterilik: (T.)	Mükerrem: (Ar.)	Mülkiyet: (Ar.)	Münâkız: (Ar.)
Müfteris: (Ar.)	Mükerrer: (Ar.)	Mülteci: (Ar.)	Münâkil: (Ar.)
Müftî: (Ar.)	Mükesser: (Ar.)	Mültefet: (Ar.)	Mün'akis: (Ar.)
Mühendis: (Ar.)	Mükevkeb: (Ar.)	Mültefit: (Ar.)	Münakkah: (Ar.)
Mühendislik: (T.)	Mükevven: (Ar.)	Mültehib: (Ar.)	Münakkahiyet: (Ar.)
Müheyyâ: (Ar.)	Mükeyyif: (Ar.)	Mültehib: (Ar.)	Münakkaş: (Ar.)
Müheyyic: (Ar.)	Mükrim: (Ar.)	Mültekâ: (Ar.)	Münâsebet: (Ar.)
Mühezzeb: (Ar.)	Mükteseb: (Ar.)	Mültemes: (Ar.)	Münasebetli: (T.)
Mühimm: (Ar.)	Müktesebât: (Ar.)	Mültemis: (Ar.)	Münasebetsiz: (T.)
Mühimmat: (Ar.)	Mül: (Fars.)	Mültezem: (Ar.)	Münasebetsizlik: (Ar.)
Mühlet: (Ar.)	Mülâabe: (Ar.)	Mültezim: (Ar.)	Münasib: (Ar.)
Mühlik: (Ar.)	Mülâbese: (Ar.)	Mülzem: (Ar.)	Münâza'a: (Ar.)
Mühmel: (Ar.)	Mülâhaza: (Ar.)	Mülzemiyet: (Ar.)	Münazaa: (Ar.)
Mühmelli: (T.)	Mülâhık: (Ar.)	Mülzim: (Ar.)	Münazara: (Ar.)
Mühr: (Fars.)	Mülakat: (Ar.)	Mümanaat: (Ar.)	Münbais: (Ar.)
Mühtedi: (Ar.)	Mülâki: (Ar.)	Mümârese: (Ar.)	Münbasit: (Ar.)
Mühtez: (Ar.)	Mülakkab: (Ar.)	Mümâreset: (Ar.)	Münbit: (Ar.)
Mühürdân: (Fars.)	Mülâsebe: (Ar.)	Mümâsil: (Ar.)	Müncelî: (Ar.)
Mühürdar: (Fars.)	Mülâsık: (Ar.)	Mümâşât: (Ar.)	Müncemid: (Ar.)
Mühürlemek: (T.)	Mülâtafa: (Ar.)	Mümessil: (Ar.)	Müncer: (Ar.)
Mühürlemek: (T.)	Mülâtefe: (Ar.)	Mümeyyiz: (Ar.)	Müncezib: (Ar.)
Müjde: (Fars.)	Mülâyemet: (Ar.)	Mümeyyizlik: (T.)	Mündefi: (Ar.)
Müjdecî: (T.)	Mülayim: (Ar.)	Mümin: (Ar.)	Mündemiç: (Ar.)
Müje: (Fars.)	Mülâzimlik: (T.)	Mümkün: (Ar.)	Münderiç: (Ar.)
Müjgân: (Fars.)	Mülcem: (Ar.)	Mümsik: (Ar.)	Münderis: (Ar.)
Mükâbere: (Ar.)	Mülebbes: (Ar.)	Mümtaz: (Ar.)	Münebbih: (Ar.)
Mükâfat: (Ar.)	Müleham: (Ar.)	Mümted: (Ar.)	Müneccim: (Ar.)
Mükâfâten: (Ar.)	Mülevven: (Ar.)	Mümtelî: (Ar.)	Müneccimbaşı: (T.)
Mükâfatlandırmak: (T.)	Mülevves: (Ar.)	Mümteni: (Ar.)	Müneccimlik: (T.)
Mükâhhal: (Ar.)	Mülewvesiyet: (Ar.)	Mümtezic: (Ar.)	Münekkid: (Ar.)
Mükâleme: (Ar.)	Müleyyin: (Ar.)	Münâbeset: (Ar.)	Münevver: (Ar.)
Mükâtebe: (Ar.)	Mülga: (Ar.)	Münâcaat: (Ar.)	Münevveriyet: (Ar.)
Mükedder: (Ar.)	Mülhak: (Ar.)	Münadi: (Ar.)	Münevvim: (Ar.)
Mükellef: (Ar.)	Mülhem: (Ar.)	Münâferet: (Ar.)	Münezzeh: (Ar.)
Mükellefiyet: (Ar.)	Mülhid: (Ar.)	Münâfese: (Ar.)	Münfahim: (Ar.)
Mükemmel: (Ar.)	Mülhim: (Ar.)	Münâfık: (Ar.)	Münfail: (Ar.)
Mükemmelen: (Ar.)	Mülk: (Ar.)	Münâfi: (Ar.)	Münfasıl: (Ar.)

Münfehem: (Ar.)	Müntahâb: (Ar.)	Müren: (T.)	Müsâmeret: (Ar.)
Münfehim: (Ar.)	Müntahâbet: (Ar.)	Müressem: (Ar.)	Müsâraat: (Ar.)
Münfek: (Ar.)	Müntakil: (Ar.)	Müretteb: (Ar.)	Müsâvât: (Ar.)
Münferid: (Ar.)	Müntakim: (Ar.)	Mürettib: (Ar.)	Müsâvâtsizlik: (T.)
Münfesih: (Ar.)	Müntec: (Ar.)	Mürevvic: (Ar.)	Müsavi: (Ar.)
Münhafıza: (Ar.)	Müntefi: (Ar.)	Mürg: (Fars.)	Müsbet: (Ar.)
Münhal: (Ar.)	Münteha: (Ar.)	Mürid: (Ar.)	Müsebbib: (Ar.)
Münhanî: (Ar.)	Müntehab: (Ar.)	Mürsel: (Ar.)	Müseccâ: (Ar.)
Münhaniyet: (Ar.)	Müntehabe: (Ar.)	Mürşid: (Ar.)	Müseddes: (Ar.)
Münharif: (Ar.)	Müntehî: (Ar.)	Mürtebit: (Ar.)	Müsellâ: (Ar.)
Münhasır: (Ar.)	Müntehib: (Ar.)	Mürteci: (Ar.)	Müsellâh: (Ar.)
Münhasif: (Ar.)	Müntehim: (Ar.)	Mürtecil: (Ar.)	Müsellem: (Ar.)
Münhedim: (Ar.)	Müntehir: (Ar.)	Mürted: (Ar.)	Müselles: (Ar.)
Münhel: (Ar.)	Müntekîd: (Ar.)	Mürtefi: (Ar.)	Müselman: (Ar.)
Münhemik: (Ar.)	Müntekîdlik: (T.)	Mürtekib: (Ar.)	Müselsel: (Ar.)
Münhezim: (Ar.)	Müntekil: (Ar.)	Mürtesem: (Ar.)	Müsemma: (Ar.)
Münif: (Ar.)	Müntesib: (Ar.)	Mürteşî: (Ar.)	Müsevvad: (Ar.)
Münir: (Ar.)	Müntişir: (Ar.)	Mürûr: (Ar.)	Müseyyeb: (Ar.)
Münkâd: (Ar.)	Müntic: (Ar.)	Mürüvvat: (Ar.)	Müşhil: (Ar.)
Münkâlib: (Ar.)	Münzel: (Ar.)	Mürüvvetlenmek: (T.)	Müsin: (Ar.)
Münkâriz: (Ar.)	Münzeliyet: (Ar.)	Mürüvvetmend: (Fars.)	Müşkirât: (Ar.)
Münkasem: (Ar.)	Münzevi: (Ar.)	Müsâade: (Ar.)	Müslim: (Ar.)
Münkasım: (Ar.)	Münzil: (Ar.)	Müsâadesizlik: (T.)	Müslüman: (Ar.)
Münkâtı: (Ar.)	Mürâatı: (Ar.)	Müsabaka: (Ar.)	Müslümanlık: (T.)
Münkâzi: (Ar.)	Mürâaat: (Ar.)	Müsabık: (Ar.)	Müsmir: (Ar.)
Münker: (Ar.)	Mürâî: (Ar.)	Müsâdeme: (Ar.)	Müsrif: (Ar.)
Münkesir: (Ar.)	Mürailik: (T.)	Müsâdere: (Ar.)	Müstacel: (Ar.)
Münkeşif: (Ar.)	Mürâsele: (Ar.)	Müsâdif: (Ar.)	Müstagrâk: (Ar.)
Münkir: (Ar.)	Mürde: (Fars.)	Müsâfaha: (Ar.)	Müstağfir: (Ar.)
Münkirlık: (T.)	Mürdedil: (Fars.)	Müsâferet: (Ar.)	Müstağni: (Ar.)
Münselib: (Ar.)	Mürdesenk: (Fars.)	Müsâhabet: (Ar.)	Müstağrak: (Ar.)
Münsif: (Ar.)	Mürebbî: (Ar.)	Müsahhar: (Ar.)	Müstağrib: (Ar.)
Münşak: (Ar.)	Mürebbilik: (T.)	Müsâhib: (Ar.)	Müstahak: (Ar.)
Münşeat: (Ar.)	Mürebbiyelik: (T.)	Müsâid: (Ar.)	Müstahal: (Ar.)
Münşerih: (Ar.)	Müreccah: (Ar.)	Müsâlâha: (Ar.)	Müstahdem: (Ar.)
Münşî: (Ar.)	Müreddef: (Ar.)	Müsâlema: (Ar.)	Müstahfaz: (Ar.)
Münşilik: (T.)	Müreffe: (Ar.)	Müsâmet: (Ar.)	Müstahil: (Ar.)
Müntaha: (Ar.)	Mürekkab: (Ar.)	Müsâma: (Ar.)	Müstahkem: (Ar.)
		Müsâmare: (Ar.)	

Müstahlef: (Ar.)	Müstehlik: (Ar.)	Müşârünileyh: (Ar.)	Mütareke: (Ar.)
Müstahrec: (Ar.)	Müstehrec: (Ar.)	Müşaşaa: (Ar.)	Müteaccib: (Ar.)
Müstahsal: (Ar.)	Müstehzi: (Ar.)	Müşateme: (Ar.)	Müteaddid: (Ar.)
Müstahsen: (Ar.)	Müsteid: (Ar.)	Müşâvere: (Ar.)	Müteaffin: (Ar.)
Müstahsıla: (Ar.)	Müstekreh: (Ar.)	Müşâvir: (Ar.)	Müteahhid: (Ar.)
Müstahzar: (Ar.)	Müstelzim: (Ar.)	Müşavirlik: (T.)	Müteâkib: (Ar.)
Müstahzır: (Ar.)	Müstemend: (Ar.)	Müşebbeh: (Ar.)	Müteâl: (Ar.)
Müstaîd: (Ar.)	Müstemi': (Ar.)	Müşeddede: (Ar.)	Müteallik: (Ar.)
Müstakar: (Ar.)	Müstemir: (Ar.)	Müşekkel: (Ar.)	Müteallim: (Ar.)
Müstakbel: (Ar.)	Müstemleke: (Ar.)	Müşerref: (Ar.)	Müteâric: (Ar.)
Müstakırr: (Ar.)	Müstenid: (Ar.)	Müşevveş: (Ar.)	Müteayyin: (Ar.)
Müstâkil: (Ar.)	Müstenseh: (Ar.)	Müşevvik: (Ar.)	Müteayyış: (Ar.)
Müstakim: (Ar.)	Müsterham: (Ar.)	Müşfik: (Ar.)	Müteazzim: (Ar.)
Müstakraz: (Ar.)	Müsterih: (Ar.)	Müşîr: (Ar.)	Mütebahhir: (Ar.)
Müstâ'mel: (Ar.)	Müsteskal: (Ar.)	Müşiriyet: (Ar.)	Mütebâhis: (Ar.)
Müstantik: (Ar.)	Müstesnâ: (Ar.)	Müşirlik: (T.)	Mütebaki: (Ar.)
Müstashib: (Ar.)	Müsteşâr: (Ar.)	Müşkil: (Ar.)	Mütebâriz: (Ar.)
Müstaskal: (Ar.)	Müsteşarlık: (T.)	Müşkilpesent: (Fars.)	Mütebâyin: (Ar.)
Müstaskı: (Ar.)	Müsteşhed: (Ar.)	Müşrif: (Ar.)	Mütebeddil: (Ar.)
Müstatil: (Ar.)	Müsteşrik: (Ar.)	Müşrik: (Ar.)	Mütebessim: (Ar.)
Müstazıl: (Ar.)	Müstetâb: (Ar.)	Müştagil: (Ar.)	Mütecâhil: (Ar.)
Müsteâr: (Ar.)	Müstetir: (Ar.)	Müştail: (Ar.)	Mütecânis: (Ar.)
Müsteban: (Ar.)	Müstevcib: (Ar.)	Müştâk: (Ar.)	Mütecâsir: (Ar.)
Müstebid: (Ar.)	Müstevfî: (Ar.)	Müştedd: (Ar.)	Mütecâvir: (Ar.)
Müstecâb: (Ar.)	Müstevi: (Ar.)	Müştehâ: (Ar.)	Mütecâviz: (Ar.)
Müsteci: (Ar.)	Müstevli: (Ar.)	Müştehir: (Ar.)	Mütecellî: (Ar.)
Müstecîb: (Ar.)	Müstezad: (Ar.)	Müşteki: (Ar.)	Mütecellid: (Ar.)
Müste'cîr: (Ar.)	Müsvedde: (Ar.)	Müştekim: (Ar.)	Müteccerrid: (Ar.)
Müsteclib: (Ar.)	Müşabehet: (Ar.)	Müştemi: (Ar.)	Mütecessim: (Ar.)
Müstedel: (Ar.)	Müşabehetsizlik: (T.)	Müştemil: (Ar.)	Mütecessis: (Ar.)
Müsted'i: (Ar.)	Müşâbih: (Ar.)	Müşterek: (Ar.)	Mütedâvil: (Ar.)
Müstedil: (Ar.)	Müşafehe: (Ar.)	Müşteri: (Ar.)	Mütedeni: (Ar.)
Müstefâd: (Ar.)	Müşâhede: (Ar.)	Müşterisizlik: (T.)	Mütedeyyin: (Ar.)
Müstefid: (Ar.)	Müşahhas: (Ar.)	Mütâala: (Ar.)	Müteehhil: (Ar.)
Müstefîz: (Ar.)	Müşâhid: (Ar.)	Mütabassır: (Ar.)	Müteellim: (Ar.)
Müstefreşe: (Ar.)	Müşâr: (Ar.)	Mütahassıl: (Ar.)	Müteessif: (Ar.)
Müstehak: (Ar.)	Müşâreket: (Ar.)	Mütalaa: (Ar.)	Müteessir: (Ar.)
Müstehcen: (Ar.)	Müşârik: (Ar.)	Mütalaanâme: (Fars.)	Mütefâhir: (Ar.)

Mütefâvit: (Ar.)	Mütekâid: (Ar.)	Mütenazır: (Ar.)	Mütevâli: (Ar.)
Mütefekkir: (Ar.)	Mütekâmil: (Ar.)	Mütenâzi: (Ar.)	Mütevârî: (Ar.)
Mütefennin: (Ar.)	Mütekârib: (Ar.)	Mütenebbih: (Ar.)	Mütevârid: (Ar.)
Müteferri: (Ar.)	Mütekâsif: (Ar.)	Müteneffir: (Ar.)	Mütevâtir: (Ar.)
Müteferria: (Ar.)	Mütekebbir: (Ar.)	Müteneffis: (Ar.)	Mütevâzi: (Ar.)
Müteferrid: (Ar.)	Mütekeddir: (Ar.)	Müteneffiz: (Ar.)	Mütevâzin: (Ar.)
Müteferrik: (Ar.)	Mütekeffil: (Ar.)	Mütenevvi': (Ar.)	Müteveccih: (Ar.)
Mütefettiş: (Ar.)	Mütekellif: (Ar.)	Mütenevvil: (Ar.)	Müteveffâ: (Ar.)
Mütegâfil: (Ar.)	Mütekellim: (Ar.)	Mütenezzil: (Ar.)	Mütevekkil: (Ar.)
Mütegallib: (Ar.)	Mütekemmil: (Ar.)	Müterâdif: (Ar.)	Mütevellî: (Ar.)
Mütegârib: (Ar.)	Mütekessir: (Ar.)	Müterâkim: (Ar.)	Mütevellid: (Ar.)
Mütegayyir: (Ar.)	Mütelâşi: (Ar.)	Müterakkıb: (Ar.)	Mütevevsi: (Ar.)
Mütehâbbe: (Ar.)	Mütelebbis: (Ar.)	Mütercem: (Ar.)	Müteyakkın: (Ar.)
Mütehaccir: (Ar.)	Mütelevvîn: (Ar.)	Mütercim: (Ar.)	Müteyakkız: (Ar.)
Mütehakkık: (Ar.)	Mütelezziz: (Ar.)	Mütercimlik: (T.)	Müteyemmin: (Ar.)
Mütehakkim: (Ar.)	Mütemâdi: (Ar.)	Mütereddid: (Ar.)	Müteyessir: (Ar.)
Mütehâlif: (Ar.)	Mütemâdiyen: (Ar.)	Müterekkib: (Ar.)	Mütezâde: (Ar.)
Mütehâlîfe: (Ar.)	Mütemâyil: (Ar.)	Müterettib: (Ar.)	Mütezâhir: (Ar.)
Mütehâlik: (Ar.)	Mütemâyiz: (Ar.)	Mütesâbık: (Ar.)	Mütezâid: (Ar.)
Mütehallî: (Ar.)	Mütemeddin: (Ar.)	Mütesâir: (Ar.)	Mütezallim: (Fars.)
Mütehammil: (Ar.)	Mütemekkin: (Ar.)	Mütesallif: (Fars.)	Mütezâyid: (Ar.)
Müteharri: (Ar.)	Mütemellik: (Ar.)	Mütesâvî: (Ar.)	Mütezelzel: (Ar.)
Müteharrik: (Ar.)	Mütemennâ: (Ar.)	Müteselli: (Ar.)	Mütezelzil: (Ar.)
Mütehâsim: (Ar.)	Mütemessik: (Ar.)	Mütesellim: (Ar.)	Müttahize: (Ar.)
Mütehassıl: (Ar.)	Mütemetti: (Ar.)	Müteselsil: (Ar.)	Müttefik: (Ar.)
Mütehassır: (Ar.)	Mütemevviç: (Ar.)	Müteşahhıs: (Ar.)	Müttehaz: (Ar.)
Mütehassis: (Ar.)	Mütemevvil: (Ar.)	Müteşebbis: (Ar.)	Müttehem: (Ar.)
Mütehaşşid: (Ar.)	Mütemeyyin: (Ar.)	Müteşekkil: (Ar.)	Müttehid: (Ar.)
Mütehavvil: (Ar.)	Mütemeyyiz: (Ar.)	Müteşekkir: (Ar.)	Müttehim: (Ar.)
Mütehayyile: (Ar.)	Mütemmim: (Ar.)	Müteşerri: (Ar.)	Müttehize: (Ar.)
Mütehayyir: (Ar.)	Mütenâfi: (Ar.)	Müteşerrif: (Ar.)	Müttekâ: (Ar.)
Mütehayyiz: (Ar.)	Mütenâhî: (Ar.)	Müteşevvik: (Ar.)	Müveddet: (Ar.)
Mütehekkim: (Fars.)	Mütenahilik: (T.)	Mütetâbi: (Ar.)	Müvekkil: (Ar.)
Mütehevvir: (Ar.)	Mütenâhîsizlik: (Ar.)	Mütetevviç: (Ar.)	Müvekkil: (Ar.)
Müteheyyic: (Ar.)	Mütenâkız: (Ar.)	Mütevâfık: (Ar.)	Müvellidü'l-Humuza: (Ar.)
Mütekâbil: (Ar.)	Mütenâsib: (Ar.)	Mütevaggıl: (Ar.)	Müvellidü'l-Mâ: (Ar.)
Mütekaddime: (Ar.)	Mütenâvib: (Ar.)	Mütevahhiş: (Ar.)	Müverrah: (Ar.)
Mütekâfiye: (Ar.)	Mütenavvi: (Ar.)	Mütevakkıf: (Ar.)	Müverrid: (Ar.)

Müverrih: (Ar.)	Nâbekâr: (Fars.)	Nâhoş: (Fars.)	Naklölünmek: (T.)
Müverrihlik: (T.)	Nabız: (Ar.)	Nâhoşnudluk: (T.)	Nakş: (Ar.)
Müvesvis: (Ar.)	Nâbit: (Ar.)	Nâhoşnut: (Fars.)	Nakşedilme: (T.)
Müveşşâh: (Ar.)	Nâci: (Ar.)	Nahs: (Ar.)	Nakşetmek: (T.)
Müvezzi': (Ar.)	Nâcizâne: (Fars.)	Nahvet: (Ar.)	Nakşettirmek: (T.)
Müyesser: (Ar.)	Nâçâr: (Fars.)	Nâib: (Ar.)	Nakşölünmek: (T.)
Müzâb: (Ar.)	Nâçiz: (Fars.)	Nâil: (Ar.)	Naktî: (Ar.)
Müzâheret: (Ar.)	Nâçizâne: (Fars.)	Nâiliyet: (Ar.)	Nâkus: (Ar.)
Müzâhim: (Ar.)	Nâdân: (Fars.)	Naîm: (Ar.)	Nakz: (Ar.)
Müzâhir: (Ar.)	Nâdânlık: (T.)	Nâire: (Ar.)	Nal: (Ar.)
Müzâkere: (Ar.)	Nadas: (Rum.)	Nâk: (Fars.)	Nâlân: (Fars.)
Müzâkereci: (T.)	Nadaslı: (T.)	Nâkâbil: (Fars.)	Nalbant: (Fars.)
Müzâyaka: (Ar.)	Nâdî: (Ar.)	Nâkâfi: (Fars.)	Nalbur: (Fars.)
Müzâyede: (Ar.)	Nâdide: (Fars.)	Nakâis: (Ar.)	Nalça: (Fars.)
Müzdâd: (Ar.)	Nâdim: (Ar.)	Nakarât: (Ar.)	Nâle: (Fars.)
Müzdevic: (Ar.)	Nâdir: (Ar.)	Nakd: (Ar.)	Nâlende: (Fars.)
Müze: (Fr.)	Nâehil: (Fars.)	Nakdî: (Ar.)	Nalın: (Ar.)
Müzehâne: (Fars.)	Nafaka: (Ar.)	Nâkes: (Fars.)	Nalıncı: (T.)
Müzehheb: (Ar.)	Nafi: (Ar.)	Nâkıs: (Ar.)	Nâlîş: (Fars.)
Müzehher: (Ar.)	Nafîle: (Ar.)	Nâkısıyet: (Ar.)	Nâm: (Fars.)
Müzehhib: (Ar.)	Nâfiz: (Ar.)	Nakış: (Ar.)	Nâmahrem: (Fars.)
Müzekker: (Ar.)	Nâgâh: (Fars.)	Nakışçılık: (T.)	Namaz: (Fars.)
Müzekkî: (Ar.)	Nagam: (Ar.)	Nakışlı: (T.)	Namazgâh: (Fars.)
Müzekkir: (Ar.)	Nagamkâr: (T.)	Nakî: (Ar.)	Nâmdâr: (Fars.)
Müzellef: (Ar.)	Nâgehân: (Fars.)	Nakil: (Ar.)	Nâme: (Fars.)
Müzevver: (Ar.)	Nâgehanî: (Fars.)	Nakil-i Elektrik: (Fars.)	Nâmeleşmek: (T.)
Müzevvir: (Ar.)	Nağme: (Ar.)	Nakîr: (Ar.)	Namerd: (Fars.)
Müzeyyen: (Ar.)	Nağmeli: (T.)	Nakîsa: (Ar.)	Nâmerdlik: (T.)
Müzeyyif: (Ar.)	Nağmezen: (Fars.)	Nakîz: (Ar.)	Nâmesmû: (Fars.)
Müzik: (Fr.)	Nah: (T.)	Nakkâd: (Ar.)	Nâmeşrûa: (Fars.)
Müzikal: (Fr.)	Nâhân: (Fars.)	Nakkaş: (Ar.)	Nâmık: (Ar.)
Müzmin: (Ar.)	Nâhakk: (Fars.)	Nakkaşlık: (T.)	Nâmuratlık: (T.)
Müzminleşmek: (T.)	Nâhîd: (Ar.)	Nakledilmek: (T.)	Namus: (Ar.)
Na: (Fars.)	Nahîf: (Ar.)	Naklen: (Ar.)	Namuskâr: (Fars.)
Naaş: (Ar.)	Nahiv: (Ar.)	Nakletmek: (T.)	Namuskârılık: (T.)
Naat: (Ar.)	Nahiye: (Ar.)	Naklettirmek: (T.)	Namussuzluk: (T.)
Nâbecâ: (Fars.)	Nahl: (Ar.)	Nakleylemek: (T.)	Nâmübarek: (Fars.)
Nâbedîd: (Fars.)	Nahlistân: (Fars.)	Nakliyyât: (Ar.)	Nâmütenahî: (Fars.)

Namütenâhilik: (T.)	Nasîb: (Ar.)	Nazarlı: (T.)	Nedâmet: (Ar.)
Namzed: (Fars.)	Nâsih: (Ar.)	Nazarrübâ: (Fars.)	Neden: (T.)
Namzetlik: (T.)	Nasihât: (Ar.)	Nâzende: (Fars.)	Nedim: (Ar.)
Nan: (Fars.)	Nasihât-nâme: (Fars.)	Nazenîn: (Fars.)	Nedimlik: (T.)
Nâne: (Ar.)	Nasîr: (Ar.)	Nazım: (Ar.)	Nedret: (Ar.)
Nankör: (Fars.)	Nasiye: (Ar.)	Nâzır: (Ar.)	Nef: (Ar.)
Nankörlük: (T.)	Nastûrî: (Ar.)	Nazırlık: (T.)	Nefâset: (Ar.)
Nânpare: (Fars.)	Nasûh: (Ar.)	Nazîf: (Ar.)	Nefer: (Ar.)
Nâpâk: (Fars.)	Nâsût: (Ar.)	Nâzik: (Fars.)	Nefes: (Ar.)
Nâpâyidâr: (Fars.)	Na's: (Ar.)	Nâzikhîrâm: (Fars.)	Nefeslenmek: (T.)
Napeydâ: (Fars.)	Nâşâd: (Ar.)	Nazikleşmek: (T.)	Nefh: (Ar.)
Nâpezir: (Fars.)	Nâşekîb: (Fars.)	Naziklik: (T.)	Nefha: (Ar.)
Nâpuhte: (Fars.)	Nâşenîde: (Fars.)	Nazikter: (Fars.)	Nefir: (Ar.)
Nar: (Fars.)	Nâşî: (Ar.)	Nazikterin: (Fars.)	Nefis: (Ar.)
Na'ra: (Ar.)	Nâşid: (Ar.)	Nâzil: (Ar.)	Nefîse: (Ar.)
Narçiçeği: (T.)	Nâşinas: (Fars.)	Nazîr: (Ar.)	Nefret: (Ar.)
Narçil: (Ar.)	Nâşirlik: (T.)	Nâzire: (Ar.)	Nefretengîz: (Fars.)
Nârefte: (Fars.)	Nâtık: (Ar.)	Nazlanmak: (T.)	Nefrîn: (Ar.)
Na'rezen: (Fars.)	Nâtıkaperdazlık: (T.)	Nazlı: (Ar.)	Nefs: (Ar.)
Nargile: (Fars.)	Natıkıyet: (Ar.)	Nazm: (Ar.)	Nefsânî: (Ar.)
Narin: (Fars.)	Natûk: (Ar.)	Nazmetmek: (T.)	Nefsaniyet: (Ar.)
Narinlik: (T.)	Nâtûr: (Ar.)	Nazmeylemek: (T.)	Neft: (Ar.)
Nâs: (Ar.)	Natura: (İtal.)	Ne: (T.)	Nefy: (Ar.)
Nasafet: (Ar.)	Naturel: (Fr.)	Nebât: (Ar.)	Nefyetmek: (T.)
Nasârâ: (Ar.)	Natüralist: (Fr.)	Nebbâş: (Ar.)	Nefyettirmek: (T.)
Nasârâniyet: (Ar.)	Natüralizm: (Fr.)	Nebeân: (Ar.)	Nefyolunmak: (T.)
Nasâyih: (Ar.)	Nâtüvân: (Fars.)	Nebevî: (Ar.)	Negatif: (Fr.)
Nâsâz: (Fars.)	Nâübûd: (Fars.)	Nebeviyet: (Ar.)	Nehâfet: (Ar.)
Nasb: (Ar.)	Nâyâb: (Fars.)	Nebî: (Ar.)	Nehar: (Ar.)
Nasbedilmek: (T.)	Naz: (Fars.)	Nebze: (Ar.)	Nehhâb: (Ar.)
Nasbetmek: (T.)	Nazan: (Fars.)	Necâbet: (Ar.)	Nehir: (Ar.)
Nasbolunmak: (T.)	Nazar: (Ar.)	Necâset: (Ar.)	Nehy: (Ar.)
Nasebet: (Ar.)	Nazaret: (Ar.)	Necât: (Ar.)	Nehyeylemek: (T.)
Nasfet: (Ar.)	Nazarfirib: (Fars.)	Neccâr: (Ar.)	Nejâd: (Fars.)
Nâsib: (Ar.)	Nazargâh: (Fars.)	Neccârlık: (Ar.)	Nekbet: (Ar.)
Nâsih: (Ar.)	Nazarî: (Ar.)	Necib: (Ar.)	Nekir: (Ar.)
Nasıl: (T.)	Nazariyat: (Ar.)	Necî: (Ar.)	Nem: (Fars.)
Nâsır: (Ar.)	Nazariye: (Ar.)	Necm: (Ar.)	Nema: (Ar.)

Nemçe: (lehçe)	Neşrettirmek: (T.)	Nevkûşâde: (Fars.)	Nigâh/nigeh: (Fars.)
Nemçeli : (T.)	Neşrelemek: (T.)	Nevm: (Ar.)	Nigâr: (Fars.)
Nemed: (Fars.)	Neşrolunmak: (T.)	Nevmîd: (Fars.)	Nigehbân: (Fars.)
Nemek: (Fars.)	Neşter: (Fars.)	Nevnüvis: (Fars.)	Nigûn: (Fars.)
Nemlenmek: (T.)	Neşve: (Ar.)	Nevr: (Rum.)	Nihâd: (Fars.)
Nene: (T.)	Netameli: (T.)	Nevres: (Fars.)	Nihaî: (Ar.)
Neptûn: (Fr.)	Netâyic: (Ar.)	Nevresî: (Fars.)	Nihâl: (Fars.)
Nergis: (Fars.)	Netekim: (T.)	Nevreste: (Fars.)	Nihân: (Fars.)
Nerm: (Fars.)	Netice: (Ar.)	Nevrûz: (Fars.)	Nihâyet: (Fars.)
Nermin: (Fars.)	Neticelendirmek: (T.)	Nevşâh: (Fars.)	Nihayetsizlik: (T.)
Nesak: (Ar.)	Neticelenmek: (T.)	Nevsul: (Fars.)	Nihîr: (Ar.)
Nesc: (Ar.)	Neticepezîr: (Fars.)	Nevvâr: (Ar.)	Nijâd: (Fars.)
Nesciye: (Ar.)	Neuzibillah: (Ar.)	Nevzâd: (Fars.)	Nîk: (Fars.)
Neseb: (Ar.)	Nev: (Fars.)	Nevzer: (Fars.)	Nikâb: (Ar.)
Nesh: (Ar.)	Nevâ: (Fars.)	Nevzuhûr: (Fars.)	Nikâh: (Ar.)
Nesîb: (Ar.)	Nevâdir: (Ar.)	Ney: (Fars.)	Nikâhlamak: (T.)
Nesil: (Ar.)	Nevâhî: (Ar.)	Neylemek: (T.)	Nikbet: (Ar.)
Nesîm: (Ar.)	Nevâl: (Ar.)	Neysitân: (Fars.)	Nikbin: (Fars.)
Nesir: (Ar.)	Nevâle: (Ar.)	Neyyir: (Ar.)	Nikris: (Ar.)
Nesirleştirilmek: (T.)	Nevarûs: (Fars.)	Neyzen: (Fars.)	Nil: (Fars.)
Nesne: (T.)	Nevâz: (Fars.)	Nezâfet: (Ar.)	Nilgûn: (Fars.)
Nesrin: (Fars.)	Nevâzil: (Ar.)	Nezahet: (Ar.)	Nilüfer: (Fars.)
Nessâb: (Ar.)	Nevâziş: (Fars.)	Nezâket: (Ar.)	Nîm: (Fars.)
Nesteren: (Fars.)	Nevazlık: (T.)	Nezâre: (Ar.)	Nîmet: (Ar.)
Neşât: (Ar.)	Nevbahâr: (Fars.)	Nezâret: (Ar.)	Nimetnâşinaslık: (T.)
Neşe: (Ar.)	Nevbenev: (Fars.)	Nezâretli: (T.)	Nimetperverde: (Fars.)
Neşelendirmek: (T.)	Nevber: (Fars.)	Nezd: (Fars.)	Nîmetşinas: (Fars.)
Neşelenmek: (T.)	Nevbet: (Ar.)	Nezîh: (Ar.)	Nimfer: (Fars.)
Neşeli: (T.)	Nevcivan: (Fars.)	Nezir: (Ar.)	Nîmhâb: (Fars.)
Neşesizlik: (T.)	Neverd: (Fars.)	Nezle: (Ar.)	Nîmmeşhud: (Fars.)
Neşet: (Ar.)	Nevha: (Ar.)	Nezzâr: (Ar.)	Nimten: (Fars.)
Neşîde: (Ar.)	Nevhayal: (Fars.)	Nısf: (Ar.)	Nîmüryân: (Fars.)
Neşir: (Ar.)	Nevheves: (Fars.)	Nısfiyet: (Ar.)	Ninni: (T.)
Neşredebilmek: (T.)	Nevheveslik: (T.)	Niçe: (T.)	Nîrân: (Ar.)
Neşredilebilmek: (T.)	Nevî: (Ar.)	Niçin: (T.)	Nîreng: (Fars.)
Neşredilme: (T.)	Nevîn: (Fars.)	Nidâ: (Ar.)	Nirengi: (Fars.)
Neşredilmek: (T.)	Neviyyet: (Ar.)	Nifâk: (Ar.)	Nisâ: (Ar.)
Neşretmek: (T.)	Nevkâdem: (Fars.)	Nifâs: (Ar.)	Nisâb: (Ar.)

Nisan: (Ar.)	Nota: (İtal.)	Nükteperdazlık: (T.)	Oficiyal: (Fr.)
Nisâr: (Ar.)	Nöbet: (Fars.)	Nükûl: (Ar.)	Oğlak: (T.)
Nisbet: (Ar.)	Nöbetçi: (T.)	Nümâyân: (Fars.)	Oğlan: (T.)
Nisbî: (Ar.)	Nöbetli: (T.)	Nümâyış: (Fars.)	Oğul: (T.)
Nisvân: (Ar.)	Nudhik: (Ar.)	Nümayişçi: (T.)	Oğullanma: (T.)
Nisyân: (Ar.)	Nuhbe: (Ar.)	Nümâyışgâh: (Fars.)	Oğunmak: (T.)
Nîş: (Fars.)	Nuhûset: (Ar.)	Nümismatik: (Fr.)	Oh: (T.)
Nişân: (Ar.)	Nukât: (Ar.)	Nümûdâr: (Fars.)	Ok: (T.)
Nişancı: (T.)	Nukûd: (Ar.)	Nümûn: (Fars.)	Okçu: (T.)
Nişâne: (Fars.)	Nukûl: (Ar.)	Nümûne: (Fars.)	Okka: (Ar.)
Nişanlamak: (T.)	Nukûş: (Ar.)	Nümunehâne	Okkalık: (T.)
Nişanlanmak: (T.)	Nu'man: (Ar.)	Nüsah: (Ar.)	Okluk: (T.)
Nişanlı: (T.)	Numara/numero: (İtal.)	Nüşûr: (Ar.)	Oksijen: (Fr.)
Nişânlık: (Ar.)	Numaralı/numrolu: (T.)	Nüvaz: (Fars.)	Okşamak: (T.)
Nişînlık: (T.)	Nûr: (Ar.)	Nüvâziş: (Fars.)	Okşanılmak: (T.)
Niyâz: (Ar.)	Nûrânî: (Ar.)	Nüvâzlık: (T.)	Okşanmak: (T.)
Niyazkâr: (Fars.)	Nûranîyet: (Ar.)	Nüve: (Ar.)	Oktant: (Fr.)
Niye: (T.)	Nuri: (Ar.)	Nüvîd: (Fars.)	Okuma: (T.)
Niyet: (Ar.)	Nurlanmak: (T.)	Nüvis: (Fars.)	Okumak: (T.)
Niyetlenmek: (T.)	Nûrsuz: (T.)	Nüzhet: (Ar.)	Okumuşluk: (T.)
Nizâ: (Ar.)	Nusha: (Ar.)	Nüzhetgâh: (Fars.)	Okunma: (T.)
Nizâm: (Ar.)	Nusret: (Ar.)	Nüzûl: (Ar.)	Okunmak: (T.)
Nizâmî: (Ar.)	Nusretmeâsir: (Ar.)	Nüzzâr: (Ar.)	Okunulmak: (T.)
Nizamlanmak: (T.)	Nusûs: (Ar.)	Oba: (T.)	Okunuş: (T.)
Nizâmnâme: (Fars.)	Nûş: (Fars.)	Observation: (Fr.)	Okuryazar: (T.)
Nizâmsız: (T.)	Nûşîn: (Fars.)	Obur: (T.)	Okutmak: (T.)
Nizamsızlık: (T.)	Nutuk: (Ar.)	Oburluk: (T.)	Okutturmak: (T.)
Nizâr: (Fars.)	Nuût: (Ar.)	Ocak: (T.)	Okutulmak: (T.)
Nohudî: (Ar.)	Nübüvvet: (Ar.)	Ocaklı: (T.)	Okuyuş: (T.)
Noksân: (Ar.)	Nücûm: (Ar.)	Ocaklık: (T.)	Okyanus: (Ar.)
Noksânî: (Ar.)	Nücûmefser: (Fars.)	Od: (T.)	Olimpiyad: (Fr.)
Noksaniyet: (Ar.)	Nüfûs: (Ar.)	Oda: (T.)	Olma: (T.)
Noksanlı: (T.)	Nüfûz: (Ar.)	Odacı: (T.)	Olmak: (T.)
Nokta: (Ar.)	Nükhet: (Ar.)	Odacık: (T.)	Olmaklık: (T.)
Noktalanmak: (T.)	Nükte: (Ar.)	Odalık: (T.)	Olta: (İtal.)
Noktalı: (T.)	Nüktecik: (T.)	Odun: (T.)	Oluk: (T.)
Norveçli: (T.)	Nüktedân: (Fars.)	Odunluk: (T.)	Olunma: (T.)
Not: (Fr.)		Of: (T.)	Olunmak: (T.)

Oluşmak: (T.)	Ortaca: (T.)	Oyalandmak: (T.)	Öğleyin: (T.)
Oluşum: (T.)	Ortak: (T.)	Oylum: (T.)	Öğmek: (T.)
Omlet: (Fr.)	Ortaklık: (T.)	Oyma: (T.)	Öğrenilmek: (T.)
Omnibüs: (Fr.)	Ortalık: (T.)	Oymacı: (T.)	Öğrenme: (T.)
Omur: (T.)	Ortanca: (T.)	Oymacılık: (T.)	Öğrenmek: (T.)
Omurga: (T.)	Ortaoyunu: (T.)	Oymak: (T.)	Öğretebilmek: (T.)
Omuz: (T.)	Ortodoks: (Fr.)	Oymak: (T.)	Öğretme: (T.)
Omuzdaş: (T.)	Ortopedi: (Fr.)	Oymalı: (T.)	Öğretmek: (T.)
Omuzlamak: (T.)	Oruç: (Fars.)	Oynak: (T.)	Öğretmeklik: (T.)
On: (T.)	Oruçlu: (T.)	Oynama: (T.)	Öğrettirmek: (T.)
Onanmak: (T.)	Orya: (Rum.)	Oynamak: (T.)	Öğün: (T.)
Onarmak: (T.)	Osmanlı: (T.)	Oynanmak: (T.)	Öğünmek: (T.)
Onlar: (T.)	Osmanlıca: (T.)	Oynaş: (T.)	Öğüt: (T.)
Onluk: (T.)	Ospitalye: (Fr.)	Oynaşmak: (T.)	Öğütçü: (T.)
Onmak: (T.)	Ot: (T.)	Oynatılmak: (T.)	Öğütmek: (T.)
Onulmak: (T.)	Otağ: (T.)	Oynatmak: (T.)	Ökçe: (T.)
Onuncu: (T.)	Otamak: (T.)	Oyuk: (T.)	Ökçeli: (T.)
Onur: (Fr.)	Otel: (Fr.)	Oyulmak: (T.)	Öksürmek: (T.)
Opera: (İtal.)	Otelci: (T.)	Oyum: (T.)	Öksürtmek: (T.)
Operatör: (Fr.)	Otlak: (T.)	Oyun: (T.)	Öksürük: (T.)
Operet: (Fr.)	Otlamak: (T.)	Oyuncak: (T.)	Öksüz: (T.)
Ora: (T.)	Otlamak: (T.)	Oyuncakçı: (T.)	Öksüzlük: (T.)
Orak: (T.)	Otluk: (T.)	Oyuncaklı: (T.)	Öküz: (T.)
Orangutan: (Fr.)	Otobüs: (Fr.)	Oyuncu: (T.)	Ölçmek: (T.)
Ordu: (T.)	Otomobil: (Fr.)	Oyunculuk: (T.)	Ölçü: (T.)
Orduğâh: (Fars.)	Oturma: (T.)	Öbek: (Kbd.)	Ölçülmek: (T.)
Orduluk: (T.)	Oturmak: (T.)	Öbür: (T.)	Öldürme: (T.)
Org: (Fr.)	Oturtmak: (T.)	Öç: (T.)	Öldürmek: (T.)
Orgçu: (T.)	Oturtulmak: (T.)	Öd: (T.)	Öldürtmek: (T.)
Original: (Fr.)	Oturulmak: (T.)	Ödemek: (T.)	Öldürülmek: (T.)
Orkestra: (İtal.)	Oturuş: (T.)	Ödenmek: (T.)	Ölmek: (T.)
Orkinos: (Rum.)	Otuz: (T.)	Ödünç: (T.)	Ölmek: (T.)
Orman: (T.)	Otuzluk: (T.)	Öf: (T.)	Ölü: (T.)
Ormancı: (T.)	Ova: (T.)	Öfke: (T.)	Ölüm: (T.)
Ormancılık: (T.)	Ovunmak: (T.)	Öfkelenmek: (T.)	Ömür: (Ar.)
Ormanlı: (T.)	Oy: (T.)	Öfkelenmek: (T.)	Ön: (T.)
Orospu: (Fars.)	Oya: (T.)	Öfkeli: (T.)	Önayak: (T.)
Orta: (T.)	Oyalamak: (T.)	Öğlen: (T.)	Önce: (T.)

Öncü: (T.)	Öz: (T.)	Pancurlu: (T.)	Parlak: (T.)
Öncülük: (T.)	Özenilmek: (T.)	Pandomima: (Fr.)	Parlaklık: (T.)
Önlük: (T.)	Özenmek: (T.)	Panorama: (Fr.)	Parlama: (T.)
Öpme: (T.)	Özge: (T.)	Pansuman: (Fr.)	Parlamak: (T.)
Öpmek: (T.)	Özlemek: (T.)	Pantolon/pantolon: (Fr.)	Parlamanter: (Fr.)
Öpülmek: (T.)	Özür: Ar.)	Panteon: (Fr.)	Parlamento: (İtal.)
Öpüşmek: (T.)	Özürlük: (T.)	Panzehir: (Fars.)	Parlatmak: (T.)
Ördek: (T.)	Pa: (Fars.)	Papa: (İtal.)	Parmak: (T.)
Ördürmek: (T.)	Pabuç: (Fars.)	Papağan: (İtal.)	Parmaklamak: (T.)
Öreke: (Rum.)	Paça: (Fars.)	Papak: (T.)	Parmaklık: (T.)
Ören: (T.)	Paçalık: (T.)	Papalık: (T.)	Pars: (Fars.)
Örf: (Ar.)	Paçavra: (Rum.)	Papas/papaz: (Rum.)	Parsa: (Fars.)
Örfi: (Ar.)	Paçavracı: (T.)	Papatya: (Rum.)	Parsî: (Fars.)
Örgü: (T.)	Pâdaş: (T.)	Papuçcu: (T.)	Parti: (Fr.)
Örleştirmek: (T.)	Pâdişâh: (Fars.)	Para: (Fars.)	Pas: (Kbd.)
Örme: (T.)	Padişahî: (Fars.)	Paralamak: (T.)	Pasaport: (İtal.)
Örmecilik: (T.)	Padişahlık: (T.)	Paralanmak: (T.)	Pasbân: (Fars.)
Örmek: (T.)	Paha: (Fars.)	Paralatmak: (T.)	Paskalya: (Rum.)
Örnek: (T.)	Pahalı: (T.)	Paralık: (T.)	Paslanmak: (T.)
Örs: (Kbd.)	Pahalılık: (T.)	Parasızlık: (T.)	Paslı: (T.)
Örseletmek: (T.)	Pak: (Fars.)	Paratoner: (Fr.)	Pasta: (İtal.)
Örtmek: (T.)	Paket: (Fr.)	Paravana: (İtal.)	Pastırma: (T.)
Örtü: (T.)	Pâkize: (Fars.)	Parça: (Fars.)	Pastra: (Rum.)
Örtülmek: (T.)	Paklamak: (T.)	Parçacı: (T.)	Paşa: (T.)
Örtünmek: (T.)	Paklanmak: (T.)	Parçalamak: (T.)	Paşalık: (T.)
Örücü: (T.)	Pala: (Kbd.)	Parçalanmak: (T.)	Paşazade: (Fars.)
Örülme: (T.)	Palabıyık: (T.)	Pardesü: (Fr.)	Pat: (T.)
Örümcek: (T.)	Palamar: (Rum.)	Pardon: (Fr.)	Patak: (T.)
Öşür: (Ar.)	Palamut: (Rum.)	Pare: (Fars.)	Pataklamak: (T.)
Öte: (T.)	Palamutçu: (T.)	Pârelemek: (T.)	Patates: (Rum.)
Öteberi: (T.)	Palan: (Fars.)	Pârelenmek: (T.)	Patavatsızlık: (T.)
Öteki: (T.)	Paldır: (T.)	Parıl: (T.)	Patır: (T.)
Ötmek: (T.)	Palet: (Fr.)	Parıldama: (T.)	Patırtı: (T.)
Öttürmek: (T.)	Palto: (Fr.)	Parıldamak: (T.)	Patırtılı: (T.)
Ötüşmek: (T.)	Pâmâl: (Fars.)	Parıltı: (T.)	Patika: (Bulg.)
Övmek: (T.)	Pamuk: (T.)	Parisli: (T.)	Patiska: (İtal.)
Övünmek: (T.)	Pancar: (Erm.)	Park: (Fr.)	Patlak: (T.)
Öyle: (T.)	Pancur: (Fr.)	Parke: (Fr.)	Patlama: (T.)

Patlamak: (T.)	Pekiyi: (T.)	Pereştîşkâr: (Fars.)	Pey: (Fars.)
Patlatmak: (T.)	Pekmez: (T.)	Pergâr/pergel: (Fars.)	Peyam: (Fars.)
Patlıcan: (Fars.)	Pekmezli: (T.)	Perhâş: (Fars.)	Peydâ: (Fars.)
Patrik: (Rum.)	Peksimet: (Kbd.)	Perhiz: (Fars.)	Peyderpey: (Fars.)
Patrikhâne: (Fars.)	Pelâs: (Fars.)	Perhizkâr: (Fars.)	Peygamber: (Fars.)
Patriklik: (T.)	Peleng: (Fars.)	Peri: (Fars.)	Peygûle: (Fars.)
Patron: (Fr.)	Pelerin: (Fr.)	Perişan: (Fars.)	Peyk: (Fars.)
Pavurya: (Rum.)	Pelin: (Rum.)	Perişânî: (Fars.)	Peykân: (Fars.)
Pay: (Fars.)	Pelteleşmek: (T.)	Perişanlık: (T.)	Peykâr: (Fars.)
Pâyân: (Fars.)	Pembe: (Fars.)	Perran: (Fars.)	Peyke: (Fars.)
Pâyâdâr: (Fars.)	Pembeleşmek: (T.)	Perspektive: (Fr.)	Peyker: (Fars.)
Paydos: (Rum.)	Pena: (İtal.)	Perşembe: (Fars.)	Peymân: (Fars.)
Pâye: (Fars.)	Penah: (Fars.)	Pertâb: (Fars.)	Peymâne: (Fars.)
Payet: (Fr.)	Penahî: (Fars.)	Pertev: (Fars.)	Peynir: (Fars.)
Payimal: (Fars.)	Penbelik: (T.)	Peruka: (Fr.)	Peynirci: (T.)
Payitaht: (Fars.)	Penbemsî: (T.)	Perva: (Fars.)	Peynircilik: (T.)
Paylaşmak: (T.)	Pencere: (Fars.)	Pervâne: (Fars.)	Peyrev: (Fars.)
Paytak: (Fars.)	Penç: (Fars.)	Pervâz: (Fars.)	Peyrevlik: (T.)
Pazar: (Fars.)	Pençe: (Fars.)	Perverde: (Fars.)	Peyveste: (T.)
Pazarlık: (T.)	Pençeleşmek: (T.)	Perverdigâr: (Fars.)	Pezevenk: (Erm.)
Pazartesî: (T.)	Pençeleşmek: (T.)	Perverdigârlık: (T.)	Pezevenklik: (T.)
Pazu: (Fars.)	Pend: (Fars.)	Perveriş: (Fars.)	Pezîrâ: (Fars.)
Peçe: (Fars.)	Per: (Fars.)	Perverlik: (T.)	Pınar: (T.)
Peçeli: (T.)	Perakende: (Fars.)	Pes: (Fars.)	Pır: (T.)
Peçete: (İtal.)	Perçem: (Fars.)	Pesend: (Fars.)	Pırasa: (Rum.)
Peder: (Fars.)	Perdaht: (Fars.)	Pesendîde: (Fars.)	Pırıldamek: (T.)
Pederlik: (T.)	Perdaz: (Fars.)	Pesîn: (Fars.)	Pırlanta: (İtal.)
Pehle: (Fars.)	Perdazlık: (T.)	Pespâye: (Fars.)	Pırnal: (Rum.)
Pehlevî: (Fars.)	Perde: (Fars.)	Pespayelik: (T.)	Pırtık: (T.)
Pehlivan: (Fars.)	Perdecî: (T.)	Pest: (Fars.)	Pıtır: (T.)
Pehlivanlık: (T.)	Perdedâr: (Fars.)	Pestil: (Rum.)	Pıtırtı: (T.)
Pehlû: (Fars.)	Perdelik: (T.)	Peş: (Fars.)	Piç: (Fars.)
Pehnâ: (Fars.)	Perende: (T.)	Peşin: (Fars.)	Pide: (Rum.)
Pejmürde: (Fars.)	Perestâr: (T.)	Peşkeş: (Fars.)	Pike: (Fr.)
Pejmürdelik: (T.)	Perestide: (Fars.)	Peşkir: (Fars.)	Pilâki: (Rum.)
Pek: (T.)	Perestîş: (T.)	Peştamal: (Fars.)	Pilav: (Fars.)
Pekâlâ: (T.)	Perestîşkâr: (Fars.)	Petek: (Erm.)	Piliç: (T.)
Peki: (T.)	Perestlik: (T.)	Petrol: (Fr.)	Pinhân: (Fars.)

Pinpon: (Kbd.)	Piyano: (İtal.)	Postalamak: (T.)	Pulcu: (T.)
Pinti: (Erm.)	Piyasa: (İtal.)	Poşu: (Fars.)	Pullamak: (T.)
Pir: (Fars.)	Piyaz: (Fars.)	Pota: (Fars.)	Pullanmak: (T.)
Pîrâhen: (Fars.)	Piyazcı: (T.)	Potasyum: (Fr.)	Punç: (İng.)
Pirâmen: (Fars.)	Piyes: (Fr.)	Potin/fotin: (Fr.)	Punto: (İtal.)
Pirâste: (Fars.)	Plan: (Fr.)	Potur: (Erm.)	Pupa: (İtal.)
Pirâye: (Fars.)	Plastron: (Fr.)	Poyraz: (Rum.)	Pus: (T.)
Pire: (T.)	Plüton: (Fr.)	Pöf: (T.)	Puslu: (T.)
Pîrf: (Fars.)	Pof: (T.)	Pöh: (T.)	Pusmak: (T.)
Pirinç: (Fars.)	Pohpoh: (T.)	Pörsük: (T.)	Pusu: (T.)
Piruhi: (Kbd.)	Pohpohçu: (T.)	Pösteği: (Fars.)	Pusula: (İtal.)
Pirûz: (Fars.)	Polemik: (Fr.)	Pranga/pıranga: (İtal.)	Pûş: (Fars.)
Piryol: (İtal.)	Poliçe: (İtal.)	Prens: (Fr.)	Pûşide: (Fars.)
Pirzola: (İtal.)	Poliçeci: (T.)	Prenses: (Fr.)	Puş: (Fars.)
Pis: (T.)	Poliçecilik: (T.)	Prensip: (Fr.)	Put: (Fars.)
Pisboğaz: (T.)	Polis: (Fr.)	Prizmatik: (Fr.)	Puthâne: (Fars.)
Pisi: (T.)	Politik: (Fr.)	Profesör: (Fr.)	Putperest: (Fars.)
Piskopos: (Rum.)	Politika: (İtal.)	Program: (Fr.)	Putperestlik: (T.)
Pislenmek: (T.)	Politikacı: (T.)	Proje: (Fr.)	Pûyân: (Fars.)
Pislik: (T.)	Politikaşinâs: (Fars.)	Proletarya: (Fr.)	Pûyende: (Fars.)
Pistan: (Fars.)	Polka etmek: (T.)	Propaganda: (Fr.)	Pûf: (T.)
Pîş: (Fars.)	Polka: (Fr.)	Protestan: (Fr.)	Pür: (Fars.)
Pişdâr: (Fars.)	Polonyalı: (T.)	Protesto: (İtal.)	Pürtüklenmek: (T.)
Pişekâr: (Fars.)	Pomata: (Fr.)	Prusyalı: (T.)	Pürüz: (Fars.)
Pîşîn: (Fars.)	Pomatalı: (T.)	Pruva: (İtal.)	Pürüzlenmek: (T.)
Pişirilmek: (T.)	Ponje: (Fr.)	Psikolog: (Fr.)	Püser: (Fars.)
Pişirmek: (T.)	Porsiyon: (Fr.)	Psikoloji: (Fr.)	Püskül: (İtal.)
Pişkin: (T.)	Portakal: (Fr.)	Pûd: (Fars.)	Püsküllü: (T.)
Pişman: (Fars.)	Portakalçı: (T.)	Pudra: (Fr.)	Püskürmek: (T.)
Pişmanlık: (T.)	Portekizli: (T.)	Pudralamak: (T.)	Rabb: (Ar.)
Pişmek: (T.)	Portre: (Fr.)	Pudralanmak: (T.)	Rabbani: (Ar.)
Piştahta: (Fars.)	Posa: (Kbd.)	Pudralı: (T.)	Rabbâniyyet: (Ar.)
Pîşvâ: (Fars.)	Post: (Fars.)	Puf: (T.)	Râbîta: (Ar.)
Pîşvâlık: (T.)	Posta: (İtal.)	Puflama: (T.)	Rabıtsızlık: (T.)
Piyade: (Fars.)	Postacı: (T.)	Puflamak: (T.)	Rabt: (Ar.)
Piyâle: (Fars.)	Postacılık: (T.)	Puhte: (Fars.)	Rabtedilmek: (T.)
Piyango: (İtal.)	Postahâne: (Fars.)	Pul: (Kbd.)	Rabtetmek: (T.)
Piyanist: (Fr.)	Postal: (Bulg.)	Pulat: (Fars.)	Rabtiyye: (Ar.)

Rabt olunmak: (T.)	Rakabe: (Ar.)	Rast getirmek: (T.)	Reddeylemek: (T.)
Râci: (Ar.)	Rakam: (Ar.)	Rastık: (Fars.)	Reddiye: (Ar.)
Râcih: (Ar.)	Rakamlamak: (T.)	Rastlanmak: (T.)	Reddolmak: (T.)
Râcil: (Ar.)	Rakı: (Ar.)	Ra'se: (Ar.)	Redd olunmak: (T.)
Râd: (Ar.)	Râkım: (Ar.)	Râşi: (Ar.)	Redî: (Ar.)
Radde: (Ar.)	Rakîb: (Ar.)	Raşid: (Ar.)	Redingot: (Fr.)
Radyo: (Fr.)	Rakîbsiz: (T.)	Râtıb: (Ar.)	Reel: (Fr.)
Radyum: (Fr.)	Râkid: (Ar.)	Rauf: (Ar.)	Ref: (Ar.)
Raf: (Ar.)	Rakîk: (Ar.)	Ravend: (Fars.)	Refâh: (Ar.)
Rafadan: (Rum.)	Râkim: (Ar.)	Râvi: (Ar.)	Refahiyet: (Ar.)
Râfızî: (Ar.)	Râkit: (Ar.)	Ravza: (Ar.)	Refâkat: (Ar.)
Râgıb: (Ar.)	Rakkas: (Ar.)	Râyet: (Ar.)	Refetmek: (T.)
Rago: (Fr.)	Rakkase: (Ar.)	Râyic: (Ar.)	Refik: (Ar.)
Rağbet: (Ar.)	Rakkaslık: (T.)	Râyiha: (Ar.)	Refika: (Ar.)
Rağbetkâr: (Fars.)	Raks: (Ar.)	Râz: (Fars.)	Refiki: (Ar.)
Rağm: (Ar.)	Raksân: (Fars.)	Râzi: (Ar.)	Reft: (Fars.)
Rağmen: (Ar.)	Raksetme: (T.)	Râzık: (Ar.)	Reftâr: (Fars.)
Râh: (Fars.)	Raksetmek: (T.)	Realist: (Fr.)	Regûlatör: (Fr.)
Râhat: (Ar.)	Râm: (Fars.)	Realite: (Fr.)	Rehâ: (Fars.)
Rahatlanmak: (T.)	Ramak: (Ar.)	Realizm: (Fr.)	Rehabîn: (Fars.)
Rahatlık: (T.)	Ramazan: (Ar.)	Reâya: (Ar.)	Rehâvet: (Ar.)
Rahatsızlık: (T.)	Râmetmek: (T.)	Rebâb: (Ar.)	Rehber: (Fars.)
Rahib: (Ar.)	Râmi: (Ar.)	Rebî: (Ar.)	Rehberlik: (T.)
Rahibe: (Ar.)	Ramil: (Ar.)	Rebilûlâhır: (Ar.)	Rehgûzar: (Fars.)
Rahîk: (Ar.)	Râmolmak: (T.)	Rebiülevvel: (Ar.)	Rehin: (Ar.)
Rahim: (Ar.)	Rân: (Fars.)	Rebûbiyyet: (Ar.)	Rehnümâ: (Fars.)
Rahl: (Ar.)	Rânâ: (Fars.)	Recâ: (Ar.)	Rehpeymâ: (Fars.)
Rahle: (Ar.)	Rapor: (Fr.)	Receb: (Ar.)	Rehyâb: (Fars.)
Rahm: (Ar.)	Rapt: (Ar.)	Recm: (Ar.)	Reis: (Ar.)
Rahmân: (Ar.)	Raptetmek: (T.)	Recûliyyet: (Ar.)	Rekâbet: (Ar.)
Rahmet: (Ar.)	Rapt olunmak: (T.)	Reçel: (Fars.)	Reklam: (Fr.)
Rahmetmek: (T.)	Rasad: (Ar.)	Reçete: (İtal.)	Rekz: (Ar.)
Rahne: (Fars.)	Rasathane: (Fars.)	Reçine: (Rum.)	Rekzetmek: (T.)
Rahş: (Fars.)	Râsıt: (Ar.)	Redâet: (Ar.)	Remâd: (Ar.)
Rahşân: (Fars.)	Rasım: (Ar.)	Redd: (Ar.)	Remel: (Ar.)
Raht: (Fars.)	Râsimelik: (T.)	Reddetme: (T.)	Remide: (Fars.)
Ra'i: (Ar.)	Rast: (Fars.)	Reddetmek: (T.)	Remil: (Ar.)
Raiyet: (Ar.)	Rastgelmek: (T.)	Reddettirmek: (T.)	Remiz: (Ar.)

Remmallık: (T.)	Reverans: (Fr.)	Ricat: (Ar.)	Romatizma: (Fr.)
Renc: (Ar.)	Revgan: (Fars.)	Rifât: (Ar.)	Rop: (Fr.)
Rencide: (Ar.)	Revhâni: (Ar.)	Rîh: (Ar.)	Römorkör: (Fr.)
Rencûr: (Fars.)	Revhâniyet: (Ar.)	Rihâl: (Ar.)	Ruayalizm: (Fr.)
Rençber: (Fars.)	Reviyyet: (Ar.)	Rihlet: (Ar.)	Rub: (Ar.)
Rençberlik: (T.)	Revnak: (Ar.)	Rikâb: (Ar.)	Ruba: (Ar.)
Rende: (Fars.)	Revnakefzâ: (Fars.)	Rikkât: (Ar.)	Ruba: (İtal.)
Rendelenmek: (T.)	Revolution: (Fr.)	Rikkatbahşalık: (T.)	Rubai: (Ar.)
Reng: (Fars.)	Revolver: (Fr.)	Rikkatengîzlik: (T.)	Rûberû: (Fars.)
Rengârenk: (Fars.)	Revzen: (Fars.)	Rind: (Fars.)	Rufekâ: (Ar.)
Renseignement: (Fr.)	Rey: (Ar.)	Rindlik: (T.)	Rugan: (Fars.)
Resâil: (Ar.)	Reyb: (Ar.)	Risâle: (Ar.)	Ruganileşmek: (T.)
Resânet: (Ar.)	Reybî: (Ar.)	Risâlecik: (T.)	Rûh: (Ar.)
Resîde: (Ar.)	Reyhân: (Ar.)	Risalet: (Ar.)	Ruhâni: (Ar.)
Resim: (Ar.)	Reyhanî: (Ar.)	Rîşe: (Fars.)	Ruhaniyât: (Ar.)
Resmedilmek: (T.)	Reyyân: (Ar.)	Rişte: (Fars.)	Ruhaniyet: (Ar.)
Resmen: (Ar.)	Rezâil: (Ar.)	Ritim: (Fr.)	Ruhbân: (Ar.)
Resmetme: (T.)	Rezâlet: (Ar.)	Rivâyet: (Ar.)	Ruhbanî: (Ar.)
Resmetmek: (T.)	Rezâletnâme: (Fars.)	Riyâ: (Ar.)	Ruhbaniyet: (Ar.)
Resmî: (Ar.)	Rezânet: (Ar.)	Riyâh: (Ar.)	Ruhsâr: (Fars.)
Re'smolmak: (T.)	Reze: (Ar.)	Riyakârlık: (Fars.)	Ruhsat: (Ar.)
Ressâm: (Ar.)	Rezîl: (Ar.)	Riyâset: (Ar.)	Ruhsuz: (T.)
Ressamlık: (Ar.)	Rezm: (Ar.)	Riyâz: (Ar.)	Rukebâ: (Ar.)
Restoran: (Fr.)	Rezzâk: (Ar.)	Riyazet: (Ar.)	Rumca: (T.)
Resûl: (Ar.)	Rıdvan: (Ar.)	Riyazetsizlik: (T.)	Rumeli: (T.)
Reşad: (Ar.)	Rıfk: (Ar.)	Riyâzî: (Ar.)	Rûmî: (Ar.)
Reşâkat: (Ar.)	Rihlet: (Ar.)	Riyaziyat: (Ar.)	Rumlaşmak: (T.)
Reşâşe: (Ar.)	Rihtim: (Fars.)	Rîzan: (Fars.)	Rumluk: (T.)
Reşha: (Ar.)	Rizâ: (Ar.)	Rîze: (Fars.)	Ruşça: (T.)
Reşîd: (Ar.)	Rızık/ rızk: (Ar.)	Rol: (Fr.)	Rustâyî: (Fars.)
Reşk: (Fars.)	Rızıklanmak: (T.)	Rom: (İng.)	Rusyali: (T.)
Rev: (Fars.)	Riâyet: (Ar.)	Romalı: (T.)	Rûşen: (Fars.)
Revâ: (Fars.)	Riayetkâr: (Fars.)	Roman: (Fr.)	Rûşenlik: (T.)
Revâbıt: (Ar.)	Riayetkârî: (Fars.)	Romancı: (T.)	Rutûbet: (Ar.)
Revâc: (Ar.)	Riayetsizlik: (T.)	Romancılık: (T.)	Rutubetlenmek: (T.)
Revâk: (Ar.)	Ribât: (Ar.)	Romans: (Fr.)	Rutûbetli: (T.)
Revân: (Fars.)	Ricâ: (Ar.)	Romantik: (Fr.)	Ru'ûnet: (Ar.)
Revâyah: (Ar.)	Ricâl: (Ar.)	Romantizm: (Fr.)	Rûy: (Fars.)

Rûyâ: (Ar.)	Saatlik: (Ar.)	Sadâret: (Ar.)	Sağır: (Ar.)
Rûz: (Fars.)	Sabâ: (Ar.)	Sâde: (Ar.)	Sağ: (T.)
Rûze: (Fars.)	Sabâh: (Ar.)	Sadece: (T.)	Sağalma: (T.)
Rûzî: (Fars.)	Sabâhat: (Ar.)	Saded: (Ar.)	Sağanak: (T.)
Rûzigâr: (Fars.)	Saban: (T.)	Sâdedil: (Fars.)	Sağılmak: (T.)
Rûzmerre: (Fars.)	Sabâvet: (Ar.)	Sadedilânelik: (T.)	Sağırlık: (T.)
Ruznâme: (Fars.)	Sâbık: (Ar.)	Sade: (Ar.)	Sağla: (T.)
Rûbâ: (Fars.)	Sâbika: (Ar.)	Sadeî: (Ar.)	Sağlam: (T.)
Rûbûbiyyet: (Ar.)	Sabır: (Ar.)	Sadeleşmek: (T.)	Sağlık: (T.)
Rüchân: (Ar.)	Sabırsızlanmak: (T.)	Sadeleştirmek: (T.)	Sağma: (T.)
Rüchâniyet: (Ar.)	Sabırsızlık: (T.)	Sademe: (Ar.)	Sağmaç: (T.)
Rücû: (Ar.)	Sabî: (Ar.)	Sâdık: (Ar.)	Sağmak: (T.)
Rüesâ: (Ar.)	Sabih: (Ar.)	Sâdir: (Ar.)	Sağnak: (T.)
Rükâbâ: (Ar.)	Sabîre: (Ar.)	Sâdis: (Ar.)	Sağrı: (T.)
Rûkn: (Ar.)	Sâbit: (Ar.)	Sadme: (Ar.)	Sahab: (Ar.)
Rükû: (Ar.)	Sâbitger: (Fars.)	Sadr: (Ar.)	Sahâbe: (Ar.)
Rükûb: (Ar.)	Sabretme: (T.)	Sadrâzam: (Ar.)	Sahabet: (Ar.)
Rükûd: (Ar.)	Sabretmek: (T.)	Sadri: (Ar.)	Sahaf: (Ar.)
Rüsûb: (Ar.)	Sabrelemek: (T.)	Sâf: (Ar.)	Sahâif: (Ar.)
Rüsûh: (Ar.)	Sabuk: (T.)	Safâ: (Ar.)	Sahan: (Ar.)
Rüsûm: (Ar.)	Sabun: (Ar.)	Safbesaf: (Fars.)	Sahanlık: (T.)
Rüsvâ: (Ar.)	Sabûr: (Ar.)	Safderûn: (Fars.)	Sahârî: (Ar.)
Rüşd: (Ar.)	Sacayak: (T.)	Safderûnluk: (T.)	Sahavet: (Ar.)
Rüşdiye: (Ar.)	Sâcid: (Ar.)	Safdilâne: (Fars.)	Sahâyif: (Ar.)
Rüşvet: (Ar.)	Saç: (T.)	Safer: (Ar.)	Sahbâ: (Ar.)
Rütbe: (Ar.)	Saçak: (T.)	Saffet: (Ar.)	Sahbâlık: (T.)
Rütbeli: (T.)	Saçıklık: (T.)	Safha: (Ar.)	Sahi: (Ar.)
Rûûs: (Ar.)	Saçılmak: (T.)	Sâfi: (Ar.)	Sâhib: (Ar.)
Rûyâ: (Ar.)	Saçma sapan: (T.)	Safiha: (Ar.)	Sâhibe: (Ar.)
Rû'yet: (Ar.)	Saçma: (T.)	Sâfil: (Ar.)	Sâhibefser: (Fars.)
Rûzgâr: (Fars.)	Saçmak: (T.)	Safir: (Fr.)	Sâhibeser: (Fars.)
Saâdet: (Ar.)	Saçmek: (T.)	Sâfiyâne: (Fars.)	Sâhib-i Varaka: (Fars.)
Saadethâne: (Fars.)	Sâd: (Fars.)	Sâfiyet: (Ar.)	Sâhibsuhan: (Fars.)
Saadetli/lu/lü: (T.)	Sadâ: (Fars.)	Safra: (Ar.)	Sâhibzafer: (Fars.)
Saât: (Ar.)	Sadak: (Moğ.)	Safsata: (Ar.)	Sahiden: (T.)
Saatcik: (T.)	Sadaka: (Ar.)	Safsatacı: (T.)	Sahife: (Ar.)
Saatçi: (T.)	Sadakât: (Ar.)	Safvet: (Ar.)	Sahifecik: (T.)
Saatçilik: (T.)	Sadamât: (Ar.)	Sâgar: (Fars.)	Sahifelik: (T.)

Sahîh: (Ar.)	Sakınılma: (T.)	Salınma: (T.)	Sâmitâne: (Fars.)
Sahîhî: (Ar.)	Sakınmak: (T.)	Salınmak: (T.)	Samt: (Ar.)
Sâhil: (Ar.)	Sâkıt: (Ar.)	Salîb: (Ar.)	Samûr: (Fars.)
Sâhire: (Ar.)	Sakız: (T.)	Sâlîf: (Ar.)	Samurî: (Fars.)
Sahlep: (Ar.)	Sakızağacı: (T.)	Sâlih: (Ar.)	Samût: (Ar.)
Sahlepçi: (T.)	Sâkî: (Ar.)	Saliha: (Ar.)	Sanâdîd: (Ar.)
Sahn: (Ar.)	Sakîl: (Ar.)	Sâlik: (Ar.)	Sanai/sanayî : (Ar.)
Sahne: (Ar.)	Sakîm: (Ar.)	Sâlim: (Ar.)	San'at: (Ar.)
Sahrâ: (Ar.)	Sâkin: (Ar.)	Sâlis: (Ar.)	San'atkâr: (Fars.)
Sahracık: (T.)	Sâkit: (Ar.)	Sâlise: (Ar.)	San'atkârlık: (T.)
Saht: (Fars.)	Saklama: (T.)	Salkım: (T.)	Sanayi: (Ar.)
Sahte: (Fars.)	Saklamak: (T.)	Salkımsöğüt: (T.)	Sanayici: (Fars.)
Sahtekâr: (Fars.)	Saklambaç: (T.)	Sallamak: (T.)	Sancak: (T.)
Sahtelik: (T.)	Saklanmak: (T.)	Sallamak: (T.)	Sancakdâr: (T.)
Sahtiyân: (Fars.)	Saklat: (T.)	Sallanmak: (T.)	Sancı: (T.)
Sahur: (Ar.)	Sako: (İtal.)	Sallantı: (T.)	Sandal: (Rum.)
Sahvet: (Ar.)	Saksı: (T.)	Sallantılı: (T.)	Sandalcı: (T.)
Sâî: (Ar.)	Sâl: (Fars.)	Sallapati: (T.)	Sandalya/sandalye: (İtal.)
Sâib: (Ar.)	Sal: (T.)	Salma: (T.)	Sandık: (Ar.)
Saîd: (Ar.)	Salâbet: (Ar.)	Salmak: (T.)	Sandıkkâr: (Fars.)
Sâik: (Ar.)	Salâh: (Ar.)	Salnâme: (Fars.)	Sandûka: (Ar.)
Sâika: (Ar.)	Salâhiyet: (Ar.)	Salon: (İtal.)	Sandukçe: (Fars.)
Sâil: (Ar.)	Salamura: (İtal.)	Salt: (Moğ.)	Sanem: (Ar.)
Sâim: (Ar.)	Salâş: (Mac.)	Salta: (Rum.)	Sanevber: (Fars.)
Sâir: (Ar.)	Salaşpur: (Hint.)	Saltanat: (Ar.)	Sanî: (Ar.)
Sâiriyet: (Ar.)	Salât: (Ar.)	Salvele: (Ar.)	Sânih: (Ar.)
Sâk: (Ar.)	Salata: (İtal.)	Salya: (Rum.)	Sâniha: (Ar.)
Saka: (Ar.)	Salatalık: (T.)	Salyalı: (T.)	Sâniye: (Ar.)
Sakal: (T.)	Salavât: (Ar.)	Sâlyâne: (Fars.)	Sâniyelik: (T.)
Sakallan: (T.)	Salb: (Ar.)	Sâmân: (Fars.)	Sâniyet: (Ar.)
Sakâmet: (Ar.)	Salbetmek: (T.)	Saman: (T.)	Sanki: (T.)
Sakar: (T.)	Salça: (İtal.)	Samanî: (T.)	Sankim: (T.)
Sakat: (Ar.)	Saldırma: (T.)	Samanlık: (T.)	Sanma: (T.)
Sakatlamak: (T.)	Saldırmak: (T.)	Samedânî: (Ar.)	Sanmak: (T.)
Sakatlanmak: (T.)	Salhane: (Fars.)	Sâmî: (Ar.)	Sansar: (Kbd.)
Sakatlık: (T.)	Sâlhurde: (Fars.)	Sâmiahıraş: (Fars.)	Sansür: (Fr.)
Sakf: (Ar.)	Salı: (Ar.)	Samimiyet: (Ar.)	Santigrat: (Fr.)
Sâkıb: (Ar.)	Salıncak: (T.)	Sâmit: (Ar.)	Santim: (Fr.)

Santim: (Fr.)	Sarhoşluk: (T.)	Sarsıntı: (T.)	Savurmak: (T.)
Santimantal: (Fr.)	Sarı: (T.)	Sarsmak: (T.)	Savuşmak: (T.)
Santimantalizm: (Fr.)	Sarıca: (T.)	Sataşmak: (T.)	Savuşturmak: (T.)
Santimetre: (Fr.)	Sark: (T.)	Sath: (Ar.)	Sây: (Fars.)
Santimlik: (T.)	Sarıkanat: (T.)	Sathî: (Ar.)	Saydırmak: (T.)
Santral: (Fr.)	Sarılgan: (T.)	Satıcı: (T.)	Sâye: (Fars.)
Santurcu: (T.)	Sarılık: (T.)	Satılık: (T.)	Sâyedâr: (Fars.)
Sap: (T.)	Sarıлма: (T.)	Satılma: (T.)	Sayf: (Ar.)
Sapan: (T.)	Sarılmak: (T.)	Satılmak: (T.)	Sayfa: (Ar.)
Sapasağlam: (T.)	Sarılmak: (T.)	Satım: (T.)	Sayfiye: (Ar.)
Sapık: (T.)	Sarımsak: (T.)	Satır: (Ar.)	Saygı: (T.)
Sapılmak: (T.)	Sarınmak: (T.)	Satırcı: (T.)	Saygılı: (T.)
Sapır sapır: (T.)	Sarışın: (T.)	Satırlık: (T.)	Saygısızlık: (T.)
Sapıtmak: (T.)	Sarışınlık: (T.)	Satış: (T.)	Sayha: (Ar.)
Saplamak: (T.)	Sârî: (Ar.)	Satma: (T.)	Sayhazen: (Fars.)
Saplanmak: (T.)	Sârîh: (Ar.)	Satmak: (T.)	Sayı: (T.)
Sapma: (T.)	Sarihî: (Ar.)	Satranç: (Fars.)	Sayıklama: (T.)
Sapmak: (T.)	Sârik: (Ar.)	Sattırmak: (T.)	Sayıklamak: (T.)
Sapsarı: (T.)	Sârim: (Ar.)	Satvet: (Ar.)	Sayılma: (T.)
Saptırmak: (T.)	Sarîr: (Ar.)	Savâb: (Ar.)	Sayılmak: (T.)
Sâr: (Fars.)	Sarkık: (T.)	Savâhil: (Ar.)	Saykal: (Ar.)
Sâraat: (Ar.)	Sarkılmak: (T.)	Savâik: (Ar.)	Sayma: (T.)
Saraç: (Ar.)	Sarkış: (T.)	Savami: (Ar.)	Saymak: (T.)
Saraçhâne: (Fars.)	Sarkıtmak: (T.)	Savan: (Fr.)	Sayvan: (Fars.)
Saraçlık: (T.)	Sarkmak: (T.)	Savaş: (T.)	Sayyâd: (Ar.)
Sarâhat: (Ar.)	Sarmak: (T.)	Savaşmak: (T.)	Sâz: (Fars.)
Saraka: (Kbd.)	Sarmalamak: (T.)	Savb: (Ar.)	Sazan: (T.)
Sararmak: (T.)	Sarman: (T.)	Sâve: (Ar.)	Sâzende: (Fars.)
Sarartmak: (T.)	Sarmaş: (T.)	Savlet: (Ar.)	Sazlık: (T.)
Sarây: (Fars.)	Sarmaşık: (T.)	Savm: (Ar.)	Seb'a: (Ar.)
Sârbân: (Fars.)	Sarnıç: (Ar.)	Savmak: (T.)	Sebahat: (Ar.)
Sardalya: (Rum.)	Sarp: (T.)	Savrulmak: (T.)	Sebâk: (Ar.)
Sardırılmak: (T.)	Sarplaşmak: (T.)	Savruntu: (T.)	Sebât: (Ar.)
Sarf: (Ar.)	Sarra: (Ar.)	Savsak: (T.)	Sebâtsizlik: (T.)
Sarfetmeklik: (T.)	Sarraflık: (T.)	Savt: (Ar.)	Sebbâh: (Ar.)
Sarfolunmak: (T.)	Sarsıcı: (T.)	Savulma: (T.)	Sebeb: (Ar.)
Sargı: (T.)	Sarsılma: (T.)	Savunmak: (T.)	Sebebiyet: (Ar.)
Sarhoş: (Fars.)	Sarsılmak: (T.)	Savurma: (T.)	Sebike: (Ar.)

Sebil: (Ar.)	Sefaletzede: (Fars.)	Sekme: (T.)	Semaî: (Ar.)
Sebilci: (T.)	Sefâret: (Ar.)	Sekmek: (T.)	Semaver: (Rus.)
Sebilhâne: (Fars.)	Sefarethâne: (Fars.)	Sekr: (Ar.)	Semavî: (Ar.)
Sebk: (Ar.)	Sefer: (Ar.)	Seksen: (T.)	Sembol: (Fr.)
Sebkât: (Ar.)	Seferber: (Fars.)	Sekte: (Ar.)	Sembolik: (Fr.)
Sebketmek: (T.)	Seferlik: (T.)	Sektedân: (Fars.)	Sembolist: (Fr.)
Sebt: (Ar.)	Seffâk: (Ar.)	Sektedâr: (Fars.)	Sembolizm: (Fr.)
Sebûk: (Fars.)	Sefîd: (Fars.)	Sel: (Ar.)	Semen: (Fars.)
Sebz: (Fars.)	Sefih: (Ar.)	Selaçık: (Ar.)	Semender: (Fars.)
Sebze: (Fars.)	Seffhâne: (Fars.)	Selâhiyet	Semer: (Rum.)
Sebzevat: (Fars.)	Sefîl: (Ar.)	Selâhiyet: (Ar.)	Semere: (Ar.)
Sebzevatçı: (T.)	Sefîne: (Ar.)	Selâm: (Ar.)	Semih: (Ar.)
Sebzgûn: (Fars.)	Sefîr: (Ar.)	Selâmet: (Ar.)	Semirme: (T.)
Sebzî: (Fars.)	Sefîre: (Ar.)	Selâmlamak: (T.)	Semirtmek: (T.)
Secâyâ: (Ar.)	Sefîrlik: (T.)	Selâmlanmak: (T.)	Semiz: (T.)
Seccâde: (Ar.)	Seğirtme: (T.)	Selâmlaşmak: (T.)	Semizlik: (T.)
Secde: (Ar.)	Seğirtmek: (T.)	Selamlık: (T.)	Semizotu: (T.)
Secdegâh: (Fars.)	Sehâb: (Ar.)	Selamünaleyküm: (Ar.)	Semt: (Ar.)
Secî: (Ar.)	Sehâbe: (Ar.)	Selânikli: (T.)	Semûm: (Ar.)
Seciye: (Ar.)	Sehâbet: (Ar.)	Selâse: (Ar.)	Senâ: (Ar.)
Seçilme: (T.)	Sehâib: (Ar.)	Selâset: (Ar.)	Senâî: (Ar.)
Seçilmek: (T.)	Sehâvet: (Ar.)	Selâsil: (Ar.)	Senâkâr: (Fars.)
Seçmek: (T.)	Seher: (Ar.)	Selatîn: (Ar.)	Senato: (İtal.)
Seçmek: (T.)	Sehhâr: (Ar.)	Selb: (Ar.)	Sencide: (Fars.)
Sedâ: (Ar.)	Sehhârlık: (T.)	Selbedilmek: (T.)	Sendeleme: (T.)
Sedâd: (Ar.)	Sehî: (Ar.)	Selbetmek: (T.)	Sendelemek: (T.)
Sedd: (Ar.)	Sehil: (Ar.)	Selbeylemek: (T.)	Sene: (Ar.)
Seddetmek: (T.)	Sehim: (Ar.)	Selçukî: (Ar.)	Senelik: (T.)
Sedef: (Ar.)	Sehiv: (Ar.)	Selef: (Ar.)	Senet: (Ar.)
Sedefçi: (T.)	Sehven: (Ar.)	Selika: (Ar.)	Senevî: (Ar.)
Sedîd: (Ar.)	Sekban: (Fars.)	Selîm: (Ar.)	Seng: (Fars.)
Sedir: (Ar.)	Sekenat: (Ar.)	Selîs: (Ar.)	Sengîn: (Fars.)
Sefâ: (Ar.)	Sekene: (Ar.)	Selsebil: (Ar.)	Sengistân: (Fars.)
Sefahâne: (Fars.)	Sekînet: (Ar.)	Selvâ: (Ar.)	Senglâh: (Fars.)
Sefahat: (Ar.)	Sekiş: (T.)	Sem': (Ar.)	Sengtıraş: (Fars.)
Sefâhethâne: (Fars.)	Sekiz: (T.)	Semâ: (Ar.)	Seniye: (Ar.)
Sefâlet: (Ar.)	Sekizer: (T.)	Semâh: (Ar.)	Sentimental: (Fr.)
Sefaletgâh: (Fars.)	Sekizinci: (T.)	Semahat: (Ar.)	Senyör: (Fr.)

Sepelenmek: (T.)	Sergi: (T.)	Sertleşmek: (T.)	Sevimli: (T.)
Sepet: (Fars.)	Sergüzeşt: (Fars.)	Serum: (Fr.)	Sevimsiz: (T.)
Ser muharrir: (T.)	Serhad: (Fars.)	Serv: (Fars.)	Sevinç: (T.)
Ser mürettib: (T.)	Seri: (Ar.)	Server: (Fars.)	Sevinmek: (T.)
Ser: (Fars.)	Serilmek: (T.)	Servet: (Ar.)	Seviş: (T.)
Serâir: (Ar.)	Serin: (Moğ.)	Servi: (Fars.)	Sevişme: (T.)
Seramoni: (Fr.)	Serinlemek: (T.)	Servinaz: (Fars.)	Sevişmek: (T.)
Serapâ: (Fars.)	Serinlik: (T.)	Servis: (Fr.)	Seviştirmek: (T.)
Serâser: (Fars.)	Serîr: (Ar.)	Servistan: (Fars.)	Seviye: (Ar.)
Serasker: (Fars.)	Serkeş: (Fars.)	Serzede: (Fars.)	Sevk: (Ar.)
Seraskerî: (Fars.)	Serkeşlik: (T.)	Serzeniş: (Fars.)	Sevkedilmek: (T.)
Serâzâd: (Fars.)	Serlevha: (T.)	Serzenişkâr: (Fars.)	Sevkediş: (T.)
Serbâz: (Fars.)	Sermâye: (Fars.)	Ses: (T.)	Sevketmek: (T.)
Serbâzlık: (T.)	Serme: (T.)	Seslemek: (T.)	Sevkettirmek: (T.)
Serbaser: (Fars.)	Sermed: (Fars.)	Seslenmek: (T.)	Sevkeylemek: (T.)
Serbest: (Fars.)	Sermedî: (Fars.)	Setr: (Ar.)	Sevkolmak: (T.)
Serbestî: (Fars.)	Sermediyet: (Fars.)	Setre: (Ar.)	Sevkolunmak: (T.)
Serbestiyet: (Fars.)	Sermek: (T.)	Setretmek: (T.)	Sevme: (T.)
Serbestlik: (T.)	Sermest: (Fars.)	Setrî: (Ar.)	Sevmek: (T.)
Serbülend: (Fars.)	Sermestî: (Fars.)	Sevâb: (Ar.)	Sevr: (Ar.)
Serçe: (T.)	Sermubassır: (Fars.)	Sevâbık: (Ar.)	Seyahat: (Ar.)
Serd: (Fars.)	Sermuharrir: (Fars.)	Sevâbit: (Ar.)	Seyahatnâme: (Fars.)
Serdâr: (Fars.)	Sermürettib: (Fars.)	Sevâd: (Ar.)	Seyelân: (Ar.)
Serdarlık: (T.)	Sernâme: (Fars.)	Sevâhil: (Ar.)	Seyf: (Ar.)
Serdengeçtilik: (T.)	Sernigün: (Fars.)	Sevânih: (Ar.)	Seyfdâr: (Fars.)
Serdetmek: (T.)	Serpilmek: (T.)	Sevb: (Ar.)	Seyir: (Ar.)
Serdeylemek: (T.)	Serpinti: (T.)	Sevdâ: (Ar.)	Seyirci: (T.)
Serdî: (Fars.)	Serpiştirmek: (T.)	Sevdâi: (Ar.)	Seyirtmek: (T.)
Serefrâz: (Fars.)	Serpme: (T.)	Sevdakâr: (Fars.)	Seyis: (Ar.)
Seremoni: (Fr.)	Serpûş: (Fars.)	Sevdalanmak: (T.)	Seyl: (Ar.)
Seren: (Kbd.)	Serrâ: (Ar.)	Sevdâzade: (Fars.)	Seylâb: (Fars.)
Serencam: (Fars.)	Sersem: (Fars.)	Sevdirmek: (T.)	Seyr: (Ar.)
Seretan: (Ar.)	Sersemlik: (T.)	Sevdirmek: (T.)	Seyrân: (Ar.)
Serfirâz: (Fars.)	Serseri: (Fars.)	Sevgi: (T.)	Seyrangâh: (Fars.)
Serfûrû: (Fars.)	Sert: (T.)	Sevgili: (T.)	Seyredilmek: (T.)
Sergerd: (Fars.)	Sertabîb: (Fars.)	Sevici: (T.)	Seyrediş: (T.)
Sergerde: (Fars.)	Sertâç: (Fars.)	Seviliş: (T.)	Seyrek: (T.)
Sergeşte: (Fars.)	Sertâser: (Fars.)	Sevilmek: (T.)	Seyrekçe: (T.)

Seyreklenmek: (T.)	Sihhî: (Ar.)	Sırf: (Ar.)	Siga: (Ar.)
Seyrekleşmek: (T.)	Sihhiye: (Ar.)	Sırık: (T.)	Sigara: (İsp.)
Seyrekleştirmek: (T.)	Sihriyet: (Ar.)	Sırılısıklam: (T.)	Sigorta: (İtal.)
Seyretmek: (T.)	Sık: (T.)	Sırtıış: (T.)	Sigortalı: (T.)
Seyrettirmek: (T.)	Sıkboğaz: (T.)	Sırtkan: (T.)	Sihâm: (Ar.)
Seyrelemek: (T.)	Sıkı: (T.)	Sırtmak: (T.)	Sihir: (Ar.)
Seyrolunmak: (T.)	Sıkıcı: (T.)	Sırma: (Rum.)	Sihirbaz: (Fars.)
Seyyâh: (Ar.)	Sıkılğan: (T.)	Sırnaşıklık: (T.)	Sihirli: (T.)
Seyyâhî: (Ar.)	Sıkılma: (T.)	Sırsıklam: (T.)	Sikât: (Ar.)
Seyyâl: (Ar.)	Sıkılmak: (T.)	Sırt: (T.)	Sikke: (Ar.)
Seyyale: (Ar.)	Sıkıntı: (T.)	Sırtlamak: (T.)	Silâh: (Ar.)
Seyyâr: (Ar.)	Sıkıntılı: (T.)	Sırtlan: (T.)	Silâhdân: (Fars.)
Seyyâre: (Ar.)	Sıkış: (T.)	Sıska: (T.)	Silahlanmak: (T.)
Seyyid: (Ar.)	Sıkışık: (T.)	Sıskalık: (T.)	Silâhlı: (T.)
Sezâ: (Fars.)	Sıkıştırılmak: (T.)	Sıtma: (T.)	Silâhlık: (T.)
Sezâvâr: (Fars.)	Sıkıştırmak: (T.)	Sıvamak: (T.)	Sildirmek: (T.)
Sezdirmek: (T.)	Sıklaşmak: (T.)	Sıvanmak: (T.)	Silik: (T.)
Sezmek: (T.)	Sıklaştırmak: (T.)	Sıvışık: (T.)	Silindir: (Fr.)
Sıbyan: (Ar.)	Sıklet/siklet: (Ar.)	Sıvışmak: (T.)	Silinme: (T.)
Sıcacık: (T.)	Sıkmak: (T.)	Sıyag: (Ar.)	Silinmek: (T.)
Sıcak: (T.)	Sıla: (T.)	Sıyânet: (Ar.)	Silk: (Ar.)
Sıcaklık: (T.)	Sımâh: (Ar.)	Sıyırmak: (T.)	Silkinme: (T.)
Sıçan: (T.)	Sımsıkı: (T.)	Sıyırtmak: (T.)	Silkinmek: (T.)
Sıçramak: (T.)	Sınâ'at: (Ar.)	Sıyrılmak: (T.)	Silkinti: (T.)
Sıçrayış: (T.)	Sınaatkâr: (Fars.)	Sızdırmak: (T.)	Sille: (Fars.)
Sıddık: (Ar.)	Sınâî: (Ar.)	Sızıntı: (T.)	Silme: (T.)
Sıdk: (Ar.)	Sındırmak: (T.)	Sızlama: (T.)	Silmek: (T.)
Sıfât: (Ar.)	Sınıf: (Ar.)	Sızlamak: (T.)	Silsile: (Ar.)
Sıfır: (Ar.)	Sınıfdaş: (T.)	Sızlatmak: (T.)	Sîm: (Fars.)
Sığdırmak: (T.)	Sınır: (Rum.)	Sızmak: (T.)	Simâ: (Ar.)
Sığındırmak: (T.)	Sipa: (T.)	Siâyet: (Ar.)	Sîmâb: (Fars.)
Sığınma: (T.)	Sır: (Ar.)	Sibâ: (Ar.)	Simâlı: (T.)
Sığınmak: (T.)	Sıra: (Kbd.)	Sibak: (Ar.)	Simât: (Ar.)
Sığır: (T.)	Sıralanmak: (T.)	Sicil: (Ar.)	Sîmîn: (Fars.)
Sığışmak: (T.)	Sıralı: (T.)	Sicim: (T.)	Simit: (Rum.)
Sıgılık: (T.)	Sırat: (Ar.)	Sidik: (T.)	Simitçi: (T.)
Sığmak: (T.)	Sırbistan: (Fars.)	Sidre: (Ar.)	Simli: (T.)
Sihhat: (Ar.)	Sırça: (T.)	Siftah: (Ar.)	Simsar: (Ar.)

Simsarlık: (T.)	Sis: (T.)	Skala: (İtal.)	Sonnet: (Fr.)
Simsiyah: (T.)	Sislenmek: (T.)	Skandal: (Fr.)	Sonra: (T.)
Simya: (Ar.)	Sistem: (Fr.)	Soba: (Mac.)	Sopa: (T.)
Sîn: (Ar.)	Sitâre: (Fars.)	Sodyum: (Fr.)	Sopacı: (T.)
Sin: (T.)	Sitâyîş: (Fars.)	Sofa: (Ar.)	Sopalı: (T.)
Sincap: (Fars.)	Sitem: (Fars.)	Sofalık: (T.)	Sorgu: (T.)
Sindirmek: (T.)	Sitemger: (Fars.)	Sofi: (Ar.)	Sorguç: (T.)
Sîne: (Fars.)	Sitemgîr: (Fars.)	Sofra: (Ar.)	Sorma: (T.)
Sinek: (T.)	Sitemkâr: (Fars.)	Sofracı: (T.)	Sormak: (T.)
Sineklik: (T.)	Sitemnâme: (Fars.)	Softa: (Fars.)	Sorulmak: (T.)
Sinema: (Fr.)	Siva: (Ar.)	Softalık: (T.)	Soruş: (T.)
Sînezenlik: (T.)	Sivil: (Fr.)	Soğan: (T.)	Sos: (Fr.)
Sinik: (Fr.)	Sivilce: (T.)	Soğuk: (T.)	Sosis: (Fr.)
Sinir: (T.)	Sivilizasyon: (Fr.)	Soğukluk: (T.)	Sosyal: (Fr.)
Sinirlendirici: (T.)	Sivilize: (Fr.)	Soğulcan/solucan: (T.)	Sosyalizm: (Fr.)
Sinirlenme: (T.)	Sivri: (T.)	Soğumak: (T.)	Sosyete: (Fr.)
Sinirlenmek: (T.)	Sivrilme: (T.)	Soğumak: (T.)	Souverainete du peuple: (Fr.)
Sinirli: (T.)	Sivrilme: (T.)	Soğutmak: (T.)	Sovyet: (Rus.)
Sinmek: (T.)	Sivrisinek: (T.)	Sohbet: (Ar.)	Soy: (T.)
Sinoplu: (T.)	Siyâb: (Ar.)	Sokak: (Ar.)	Soygun: (T.)
Sinyor: (İtal.)	Siyâdet: (Ar.)	Sokmak: (T.)	Soyguncu: (T.)
Sipah: (Fars.)	Siyâh: (Fars.)	Sokturmak: (T.)	Soyma: (T.)
Sipahî: (Fars.)	Siyahî: (Fars.)	Sokulmak: (T.)	Soymak: (T.)
Sipâhilik: (T.)	Siyahlanmak: (T.)	Sokuşturmak: (T.)	Soymaz: (T.)
Sipârîş: (Fars.)	Siyahlık: (T.)	Sokuşturulmak: (T.)	Soytarı: (Ar.)
Sipehsâlâr: (Fars.)	Siyâhpûş: (Fars.)	Sol: (T.)	Soyulmak: (T.)
Siper: (Fars.)	Siyâk: (Ar.)	Soldurmak: (T.)	Soyundurmak: (T.)
Siperlemek: (T.)	Siyâm: (Ar.)	Solgun: (T.)	Soyunmak: (T.)
Sipih: (Fars.)	Siyanetkâr: (Fars.)	Solgunluk: (T.)	Söğ/söve: (T.)
Sipsivri: (T.)	Siyâset: (Ar.)	Solmak: (T.)	Söğmek: (T.)
Sîrâb: (Fars.)	Siyasetçi: (T.)	Soluk: (T.)	Söğüş: (T.)
Sîrâyet: (Ar.)	Siyasetgâh: (Fars.)	Solukluk: (T.)	Söğüt: (T.)
Sîret: (Ar.)	Siyasî: (Ar.)	Som: (T.)	Sökmek: (T.)
Sirişk: (Fars.)	Siyasiyât: (Ar.)	Somaki: (Ar.)	Söktürmek: (T.)
Sirk: (Fr.)	Siyer: (Ar.)	Sommation: (Fr.)	Sökük: (T.)
Sirkat: (Ar.)	Siyâyân: (Ar.)	Somurtmak: (T.)	Sökülmek: (T.)
Sirke: (T.)	Siz: (T.)	Son: (T.)	Sömürmek: (T.)
Sirkeci: (T.)	Sizlik: (T.)	Sonbahar: (Fars.)	Söndürmek: (T.)

Söndürölmek: (T.)	Subhânallah: (Ar.)	Sulusepken: (T.)	Sübânallah: (Ar.)
Sönme: (T.)	Sucu: (T.)	Sûm: (Ar.)	Sübût: (Ar.)
Sönmek: (T.)	Sucuk: (T.)	Sun': (Ar.)	Sübyan: (Ar.)
Sönük: (T.)	Suç: (T.)	Sûniyet: (Ar.)	Sücûd: (Ar.)
Söv/söğ: (T.)	Suçlu: (T.)	Sunmek: (T.)	Süfehâ: (Ar.)
Sövdürme: (T.)	Sûd: (Fars.)	Sunûf: (Ar.)	Süfelâ: (Ar.)
Sövüşmek: (T.)	Sudanlı: (T.)	Sunulmak: (T.)	Süferâ: (Ar.)
Söyleme: (T.)	Sûde: (Fars.)	Supap: (Fr.)	Süflâ: (Ar.)
Söylemek: (T.)	Sudûr: (Ar.)	Sûr: (Ar.)	Süffî: (Ar.)
Söylemeklik: (T.)	Sûfi: (Ar.)	Sûr: (Fars.)	Süfliyet: (Ar.)
Söylenilme: (T.)	Sufle: (Fr.)	Sûrâh: (Ar.)	Süflörlük: (T.)
Söylenilmek: (T.)	Süflörlük: (T.)	Surâhi: (Ar.)	Sühan: (Fars.)
Söyleniş: (T.)	Sufret: (Ar.)	Surat: (Ar.)	Sühûlet: (Ar.)
Söylenme: (T.)	Sufûf: (Ar.)	Suratsız: (T.)	Sûje: (Fr.)
Söylenmek: (T.)	Suhân: (Fars.)	Sûre: (Ar.)	Sükkân: (Ar.)
Söyleşilmek: (T.)	Suhandân: (Fars.)	Sûret: (Ar.)	Sükker: (Fars.)
Söyleşmek: (T.)	Suhte: (Fars.)	Sûretâ: (Ar.)	Süknâ: (Ar.)
Söyletme: (T.)	Suhuf: (Ar.)	Sûrgâh: (Fars.)	Sükûn: (Ar.)
Söyletmek: (T.)	Suhûlet: (Ar.)	Sûrî: (Ar.)	Sükûnet: (Ar.)
Söyleyebilmek: (T.)	Suhûletli: (T.)	Surre: (Ar.)	Sükût: (Ar.)
Söyleyici: (T.)	Suhunet: (Ar.)	Susamak: (T.)	Sükûtilik: (T.)
Söyleyiş: (T.)	Suikast: (Ar.)	Susamcı: (T.)	Sülâle: (Ar.)
Söz: (T.)	Suistimâl: (Ar.)	Sûsen: (Rum.)	Süleymânî: (Ar.)
Sözde: (T.)	Sujet: (Fr.)	Susmak: (T.)	Sülûk: (Ar.)
Sözleşmek: (T.)	Sûk: (Ar.)	Sustayadurmak: (T.)	Sülük: (Fars.)
Sözlü: (T.)	Sukût: (Ar.)	Susturma: (T.)	Sülüs: (Ar.)
Spiritizma: (Fr.)	Sulak: (T.)	Susturmak: (T.)	Sümböl: (Fars.)
Spiritüel: (Fr.)	Sulamak: (T.)	Susuz: (T.)	Sümkürüş: (T.)
Spor: (Fr.)	Sulanmak: (T.)	Susuzluk: (T.)	Sümme: (Ar.)
Sporcu: (T.)	Sulb: (Ar.)	Sutûr: (Ar.)	Sümsük: (T.)
Sportmen: (Fr.)	Sulehâ: (Ar.)	Su'ûbet: (Ar.)	Sümük: (T.)
Statü: (Fr.)	Sulh: (Ar.)	Suûd: (Ar.)	Sünbülî: (Fars.)
Sû: (Fars.)	Sulta: (Ar.)	Suvâri: (Fars.)	Sünen: (Ar.)
Su: (T.)	Sultân: (Ar.)	Suver: (Ar.)	Sünepe: (Fars.)
Suâl: (Ar.)	Sultanlık: (T.)	Suyolu: (T.)	Sünger: (Rum.)
Suare/suvar: (Fr.)	Sulu boya: (T.)	Sûz: (Fars.)	Süngerlik: (T.)
Subaşı: (T.)	Sulu: (T.)	Suzân: (Fars.)	Süngü: (T.)
Subh: (Ar.)	Suluboya: (T.)	Sûziş: (Fars.)	Sünnet: (Ar.)

Sünûh: (Ar.)	Sürüm: (T.)	Şâdîde: (Fars.)	Şakalaşma: (T.)
Süprüntü: (T.)	Süründürmek: (T.)	Şâdimânî: (Fars.)	Şakalaşmak: (T.)
Süprüntücü: (T.)	Sürünmek: (T.)	Şafak: (Ar.)	Şakavet: (Ar.)
Süprüntülük: (T.)	Süryanice: (T.)	Şâfi: (Ar.)	Şakâyık: (Ar.)
Süpürge: (T.)	Süs: (T.)	Şagil: (Ar.)	Şakımak: (T.)
Süpürgelik: (T.)	Süslemek: (T.)	Şâh: (Fars.)	Şakırdatmak: (T.)
Süpürmek: (T.)	Süsleniş: (T.)	Şahadet: (Ar.)	Şakırtı: (T.)
Süpürtmek: (T.)	Süslenmek: (T.)	Şahadetname: (Fars.)	Şâki: (Ar.)
Süpürülmek: (T.)	Süslü: (T.)	Şâhâne: (Fars.)	Şâkir: (Ar.)
Süpürülü: (T.)	Süspe: (Fr.)	Şahbâz: (Fars.)	Şakird: (Fars.)
Sürâh: (Ar.)	Süt: (T.)	Şahdamar: (T.)	Şakk: (Ar.)
Sürâhi: (Ar.)	Sütana/sütanne: (T.)	Şâhenşeh: (Fars.)	Şaklaban: (T.)
Sür'ât: (Ar.)	Sütbaba: (T.)	Şaheser: (Fars.)	Şaklabanlık: (T.)
Sütratli: (T.)	Sütçü: (T.)	Şahıs: (Ar.)	Şaklamak: (T.)
Sürdürmek: (T.)	Sütlaç: (T.)	Şâhî: (Fars.)	Şaklatmak: (T.)
Sürek: (T.)	Sütlü kahve: (T.)	Şahid: (Ar.)	Şakrak: (T.)
Sürekli: (T.)	Sütlü: (T.)	Şâhik: (Ar.)	Şakraklık: (T.)
Süreyya: (Ar.)	Sütlüce: (T.)	Şahika: (Ar.)	Şakşak: (T.)
Sürgü: (T.)	Sütnine: (T.)	Şahîn: (Fars.)	Şakşaka: (Ar.)
Sürgün: (T.)	Sütre: (Ar.)	Şahitlik: (T.)	Şakul: (Ar.)
Sürme: (T.)	Sütsüzlük: (T.)	Şahlanmak: (T.)	Şakul-i Elektrikî: (Fars.)
Sürmek: (T.)	Sütûn: (Fars.)	Şahlık: (T.)	Şâkulî: (Ar.)
Sürmelemek: (T.)	Sütûnluk: (T.)	Şahmerdan: (Fars.)	Şal: (Fars.)
Sürmeli: (T.)	Süvarilik: (T.)	Şâhnâme: (Fars.)	Şalcı: (T.)
Sürtmek: (T.)	Süveydâ: (Ar.)	Şahne: (Ar.)	Şalgam: (Fars.)
Sürtük: (T.)	Süyûf: (Ar.)	Şâhrâh: (Fars.)	Şalkeseli: (T.)
Sürtülmek: (T.)	Süzgeç: (T.)	Şahsen: (Ar.)	Şalvar: (Fars.)
Sürtünme: (T.)	Süzgün: (T.)	Şahsî: (Ar.)	Şamandıra: (Rum.)
Sürüd: (Ar.)	Süzgünlük: (T.)	Şâhsiyet: (Ar.)	Şamar: (T.)
Sürûr: (Ar.)	Süzme: (T.)	Şahtere: (Fars.)	Şamarlamak: (T.)
Sürüş: (Fars.)	Süzmek: (T.)	Şaibe: (Ar.)	Şamata: (Ar.)
Sürü: (T.)	Süzük: (T.)	Şâir: (Ar.)	Şamdan: (Fars.)
Sürücü: (T.)	Süzülmek: (T.)	Şâirânelik: (T.)	Şamfıstığı: (T.)
Sürücülük: (T.)	Şaban: (Ar.)	Şairiyet: (Ar.)	Şâmil: (Ar.)
Sürük: (T.)	Şâd: (Fars.)	Şairlik: (T.)	Şampanya: (Fr.)
Sürüklemek: (T.)	Şâdimân: (Fars.)	Şak: (Ar.)	Şan: (Ar.)
Sürüklenmek: (T.)	Şadırvan: (Fars.)	Şaka: (Kbd.)	Şangır: (T.)
Sürülmek: (T.)	Şâdî: (Fars.)	Şakak: (Ar.)	Şangırtı: (T.)

Şanjan: (Fr.)	Şayak: (Kbd.)	Şehâdet: (Ar.)	Şekibâ: (Fars.)
Şanlı: (T.)	Şâyân: (Fars.)	Şehadetnâme: (Fars.)	Şekil: (Ar.)
Şans: (Fr.)	Şayeste: (Fars.)	Şehâmet: (Ar.)	Şekîmet: (Ar.)
Şap: (Kbd.)	Şayet: (Ar.)	Şehavet: (Ar.)	Şekk: (Ar.)
Şapır: (T.)	Şayia: (Ar.)	Şehbâl: (Fars.)	Şeksiz: (T.)
Şapırtı: (T.)	Şâz: (Ar.)	Şehbâz: (Fars.)	Şekvâ: (Ar.)
Şapka: (Bulg.)	Şeâmet: (Ar.)	Şehbender: (Fars.)	Şelâle: (Ar.)
Şapkacı: (T.)	Şeb: (Fars.)	Şehbenderlik: (T.)	Şem': (Ar.)
Şaplamak: (T.)	Şebâb: (Ar.)	Şehvât: (Ar.)	Şem'a: (Ar.)
Şapşal: (Kbd.)	Şebâbet: (Ar.)	Şehîd: (Ar.)	Şemâil: (Ar.)
Şarâb: (Ar.)	Şebboy: (Fars.)	Şehinşah: (Fars.)	Şemâtet: (Ar.)
Şarapçılık: (T.)	Şebek: (Kbd.)	Şehinşâhî: (Fars.)	Şemendöfer: (Fr.)
Şarıltı: (T.)	Şebek: (Kbd.)	Şehîr: (Fars.)	Şemîm: (Ar.)
Şâri: (Ar.)	Şebeke: (Ar.)	Şehirli: (Ar.)	Şemme: (Ar.)
Şark: (Ar.)	Şebîh: (Ar.)	Şehlâ: (Ar.)	Şems: (Ar.)
Şarkı: (T.)	Şebistan: (Fars.)	Şehnâz: (Fars.)	Şemse: (Ar.)
Şarkıcı: (T.)	Şebnem: (Fars.)	Şehnişin: (Fars.)	Şemsiye: (Ar.)
Şarkıcılık: (T.)	Şebtâb: (Fars.)	Şehrâh: (Fars.)	Şemşîr: (Fars.)
Şarkiyat: (Ar.)	Şecâat: (Ar.)	Şehrayîn: (Fars.)	Şen: (Erm.)
Şarklı: (T.)	Şecer: (Ar.)	Şehremaneti: (T.)	Şenâ'at: (Ar.)
Şarlatan: (Fr.)	Şecere: (Ar.)	Şehremini: (Fars.)	Şenâyi: (Ar.)
Şarlatanlık: (T.)	Şeceristân: (Fars.)	Şehristan: (Fars.)	Şenî: (Ar.)
Şart: (Ar.)	Şecî: (Ar.)	Şehriyâr: (Fars.)	Şenid: (Fars.)
Şartröz: (Fr.)	Şedaid: (Ar.)	Şehsüvâr: (Fars.)	Şenlendirmek: (T.)
Şaşakalmak: (T.)	Şedd: (Ar.)	Şehvânî: (Ar.)	Şenlenmek: (T.)
Şaşalamak: (T.)	Şeddâd: (Ar.)	Şehvet: (Ar.)	Şenlik: (T.)
Şaşı: (T.)	Şedde: (Ar.)	Şehzâde: (Fars.)	Şer: (Ar.)
Şaşılık: (T.)	Şedîd: (Ar.)	Şehzâdelik: (T.)	Şerâfet: (Ar.)
Şaşılmak: (T.)	Şef: (Fr.)	Şekavet: (Ar.)	Şerâir: (Ar.)
Şaşıрма: (T.)	Şefâat: (Ar.)	Şeker: (Fars.)	Şerâit: (Ar.)
Şaşırmak: (T.)	Şeffaf: (Ar.)	Şekerci: (T.)	Şerâr: (Ar.)
Şaşırtmak: (T.)	Şeffafiyet: (Ar.)	Şekercilik: (T.)	Şerâre: (Ar.)
Şaşkın: (T.)	Şeffâlık: (T.)	Şekerleme: (T.)	Şerbet: (Ar.)
Şaşkınlık: (T.)	Şefîk: (Ar.)	Şekerlemek: (T.)	Şerbetlemek: (T.)
Şaşmak: (T.)	Şefkat: (Ar.)	Şekerlenmek: (T.)	Şerbetlik: (T.)
Şâtır: (Ar.)	Şefkatli: (T.)	Şekerli: (T.)	Şeref: (Ar.)
Şâtırzâdelik: (T.)	Şeh: (Fars.)	Şekerlik: (T.)	Şerefyâb: (Fars.)
Şato: (Fr.)	Şehâb: (Fars.)	Şekîb: (Fars.)	Şerer: (Ar.)

Şererbâr: (Fars.)	Şeyn: (Ar.)	Şikâr: (Fars.)	Şişirmek: (T.)
Şerh: (Ar.)	Şeytân: (Ar.)	Şikârâne: (Fars.)	Şişkin: (T.)
Şerha: (Ar.)	Şeytanet: (Ar.)	Şikârgâh: (Fars.)	Şişkinlik: (T.)
Şerhadâr: (Fars.)	Şeytanlık: (T.)	Şikârlık: (T.)	Şişlemek: (T.)
Şerhedilmek: (T.)	Şık: (Fr.)	Şikâyet: (Ar.)	Şişman: (T.)
Şerhetmek: (T.)	Şıkır: (T.)	Şiken: (Fars.)	Şişmanlanmak: (T.)
Şerheylemek: (T.)	Şıkırtı: (T.)	Şikenc: (Fars.)	Şişmanlık: (T.)
Şerholmak: (T.)	Şıklık: (T.)	Şikenlik: (T.)	Şişmek: (T.)
Şerholunmak: (T.)	Şıllık: (T.)	Şikest: (Fars.)	Şitâ: (Ar.)
Şeriât: (Ar.)	Şımarık: (T.)	Şikeste: (Fars.)	Şitâb: (Fars.)
Şerîf: (Ar.)	Şımartmak: (T.)	Şikestemecal: (Fars.)	Şitâbân: (Fars.)
Şerik: (Ar.)	Şıp: (T.)	Şilte: (Kbd.)	Şitaiye: (Ar.)
Şerir: (Ar.)	Şıpidık: (T.)	Şimal: (Ar.)	Şive: (Fars.)
Şerit: (Ar.)	Şıpsevdi: (T.)	Şimdi: (T.)	Şivekâr: (Fars.)
Şerîta: (Ar.)	Şıra: (Fars.)	Şimdicek: (T.)	Şiven: (Fars.)
Şerm: (Fars.)	Şirak: (T.)	Şimdiki: (T.)	Şokolato: (İtal.)
Şerr: (Ar.)	Şırlı: (T.)	Şimdilik: (T.)	Şol: (T.)
Şeş: (Fars.)	Şîâ: (Ar.)	Şimşek: (T.)	Şom: (Ar.)
Şetâret: (Ar.)	Şîâbet: (Ar.)	Şimşîr: (Fars.)	Şose: (Fr.)
Şetm: (Ar.)	Şîâr: (Ar.)	Şinâh: (Fars.)	Şöhret: (Ar.)
Şettâ: (Ar.)	Şibh: (Ar.)	Şinâs: (Fars.)	Şövaleresk: (Fr.)
Şevâhid: (Ar.)	Şiddet: (Ar.)	Şinâslık: (T.)	Şövalye: (Fr.)
Şevâhik: (Ar.)	Şiddetlendirmek: (T.)	Şinâverlik: (T.)	Şövalyelik: (T.)
Şevâib: (Ar.)	Şiddetlenmek: (T.)	Şinîde: (Fars.)	Şöyle: (T.)
Şevher: (Fars.)	Şiddetli: (T.)	Şîr: (Fars.)	Şu: (T.)
Şevk: (Ar.)	Şifâ: (Ar.)	Şîrâne: (Fars.)	Şuâ: (Ar.)
Şevkâlûd: (Fars.)	Şifahân: (Fars.)	Şîrâze: (Fars.)	Şuabât: (Ar.)
Şevkefza: (Fars.)	Şifahen: (Ar.)	Şîrâzebend: (Fars.)	Şuârâ: (Ar.)
Şevkengîz: (Fars.)	Şifahî: (Ar.)	Şîrîn: (Fars.)	Şuârâlık: (T.)
Şevket: (Ar.)	Şifahîye: (Ar.)	Şirinlenmek: (T.)	Şubân: (Fars.)
Şevketmeâb: (Ar.)	Şifre: (Fr.)	Şirinlik: (T.)	Şubat: (süry.)
Şevval: (Ar.)	Şihâb: (Ar.)	Şirk: (Ar.)	Şube: (Ar.)
Şey: (Ar.)	Şîf: (Ar.)	Şirket: (T.)	Şûh: (Fars.)
Şeyâtîn: (Ar.)	Şiir: (Ar.)	Şirret: (Ar.)	Şûhî: (Fars.)
Şeydâ: (Fars.)	Şiiriyet: (Ar.)	Şiş: (T.)	Şûhluk: (T.)
Şeyh: (Fars.)	Şiirlik: (T.)	Şişe: (Fars.)	Şuhûd: (Ar.)
Şeyhûhet: (Ar.)	Şikâf: (Fars.)	Şişhâne: (T.)	Şûle: (Ar.)
Şeyhülislâm: (Ar.)	Şikâk: (Ar.)	Şişik: (T.)	Şûr: (Fars.)

Şûrâ: (Ar.)	Taaffûf: (Ar.)	Tabetmek: (T.)	Tafrafuruşluk: (Fars.)
Şurb: (Ar.)	Taahhüd: (Ar.)	Tabî: (Ar.)	Tafsîl: (Ar.)
Şûre: (Fars.)	Taakkul: (Ar.)	Tâbi: (Ar.)	Tag: (T.)
Şûrezâr: (Fars.)	Taâlâ: (Ar.)	Tabiât: (Ar.)	Tagaddî: (Ar.)
Şûriş: (Fars.)	Taalluk: (Ar.)	Tabiatperest: (Fars.)	Tagallüb: (Ar.)
Şurub: (Ar.)	Taallüm: (Ar.)	Tabiatşinâs: (Fars.)	Tagannî: (Ar.)
Şuûn: (Ar.)	Taâm: (Ar.)	Tabîb: (Ar.)	Tagannüm: (Ar.)
Şuûr: (T.)	Taammuk: (Ar.)	Tabîbâne: (Fars.)	Tagayyûr: (Ar.)
Şuursuz: (T.)	Taammüd: (Ar.)	Tabîî: (Ar.)	Tagâzzûl: (Ar.)
Şübbân: (Ar.)	Taammüm: (Ar.)	Tabiileştirmek: (T.)	Tagî: (Ar.)
Şübhe: (Ar.)	Taannüd: (Ar.)	Tabîlik: (T.)	Taglîb: (Ar.)
Şübühât: (Ar.)	Taannüdkâr: (Fars.)	Tabileşmek: (T.)	Tagdiye: (Ar.)
Şüce: (Ar.)	Taarruz: (Ar.)	Tâbir: (Ar.)	Tagrîb: (Ar.)
Şühedâ: (Ar.)	Taassub: (Ar.)	Tâb'iyet: (Ar.)	Tagyîr: (Ar.)
Şühûd: (Ar.)	Taaşşuk: (Ar.)	Tabla: (Rum.)	Tahaccür: (Ar.)
Şühûr: (Ar.)	Tâat: (Ar.)	Tablâlî: (T.)	Tahaddüb: (Ar.)
Şükr: (Ar.)	Taavvüz: (Ar.)	Tablet: (Fr.)	Tahaddüs: (Ar.)
Şükrân: (Ar.)	Taayyün: (Ar.)	Tablo: (Fr.)	Tahaffuz: (Ar.)
Şükrânî: (Fars.)	Taayyüş: (Ar.)	Tablzenlik: (Fars.)	Tahakkuk: (Ar.)
Şükrâniyet: (Ar.)	Taazzum: (Ar.)	Tabur: (Kbd.)	Tahakküm: (Ar.)
Şükretmek: (T.)	Taazzümkâr: (Ar.)	Tabut: (Ar.)	Tahallûf: (Ar.)
Şükretmemek: (T.)	Tab: (Ar.)	Tabya: (Ar.)	Tahallüs: (Ar.)
Şükrelemek: (T.)	Tâb: (Fars.)	Tâc: (Fars.)	Tahammül: (Ar.)
Şükrolmak: (T.)	Taba: (Ar.)	Tâcdâr: (Fars.)	Tahâret: (Ar.)
Şükûfe: (Fars.)	Tabâbet: (Ar.)	Tacdârî: (Fars.)	Taharî: (Ar.)
Şükûfezâr: (Fars.)	Tabahhur: (Ar.)	Tacellî: (Ar.)	Taharrük: (Ar.)
Şükûh: (Fars.)	Tabak: (Ar.)	Tâcgâh: (Fars.)	Tahassun: (Ar.)
Şümâr: (Fars.)	Tabaka: (Ar.)	Ta'cil: (Ar.)	Tahassül: (Ar.)
Şûmul: (Ar.)	Tabakçı: (Fars.)	Tâcir: (Ar.)	Tahassûr: (Ar.)
Şûmûs: (Ar.)	Tabakhane: (Fars.)	Tacirlik: (Fars.)	Tahaşşüd: (Ar.)
Şüphelenmek: (T.)	Tâbân: (Fars.)	Tâ'ciz: (Ar.)	Tahattur: (Ar.)
Şüpheli: (T.)	Taban: (T.)	Ta'dâd: (Ar.)	Tahavvül: (Ar.)
Şüphesiz: (T.)	Tabanca: (Fars.)	Tadimlik: (T.)	Tahayyül: (Ar.)
Şürûr: (Fars.)	Tabasbus: (Ar.)	Ta'dîl: (Ar.)	Tahayyûr: (Ar.)
Şürût: (Ar.)	Tabassur: (Ar.)	Tadrîb: (Ar.)	Tahazzün: (Ar.)
Tâ: (Fars.)	Tabâyi: (Ar.)	Tafahhus: (Ar.)	Tahdîd: (Ar.)
Taaddi: (Ar.)	Tâbdâr: (Fars.)	Tafdil: (Ar.)	Tahdîr: (Ar.)
Taaddüd: (Ar.)	Tâbende: (Ar.)	Tafra: (Ar.)	Tahdîş: (Ar.)

Tahfîf: (Ar.)	Tahyîr: (Ar.)	Taklîl: (Ar.)	Tamahkâr: (Fars.)
Tâhir: (Ar.)	Tahzîr: (Ar.)	Takma: (T.)	Tamâ'kâr: (Fars.)
Tahkîk: (Ar.)	Tâife: (Ar.)	Takmak: (T.)	Tamakârlık: (Fars.)
Tahkîkat: (Ar.)	Tâir: (Ar.)	Taknîn: (Ar.)	Tamâm: (Ar.)
Tahkîm: (Ar.)	Takaddüm: (Ar.)	Takrîb: (Ar.)	Tamâmen: (Ar.)
Tahkîr: (Ar.)	Takaddüs: (Ar.)	Takriben: (Ar.)	Tamâmiyet
Tahlîf: (Ar.)	Takallüb: (Ar.)	Takrîr: (Ar.)	Tamâmiyet: (Ar.)
Tahlîl: (Ar.)	Takarrüb: (Ar.)	Takrîz: (Ar.)	Tamamlamak: (T.)
Tahlîs: (Ar.)	Takarrür: (Ar.)	Taksîd: (Ar.)	Tamamlanmak: (T.)
Tahliye: (Ar.)	Takat: (Ar.)	Taksîm: (Ar.)	Tambur: (Fars.)
Tahmîd: (Ar.)	Takatsizlik: (Fars.)	Taksîr: (Ar.)	Ta'mîk: (Ar.)
Tahmîk: (Ar.)	Takayyüd: (Ar.)	Taktirmek: (T.)	Ta'mîm: (Ar.)
Tahmil: (Ar.)	Takâzâ: (Ar.)	Taktî: (Ar.)	Ta'mîr: (Ar.)
Tahmin: (Ar.)	Takbîh: (Ar.)	Takunya: (Rum.)	Tamîrci: (T.)
Tahmîr: (Ar.)	Takbîl: (Ar.)	Takvâ: (Ar.)	Tamircilik: (Fars.)
Tahmis: (Ar.)	Takdirmek: (T.)	Takvîm: (Ar.)	Tamirkâr: (Fars.)
Tahmîsci: (Fars.)	Takdim: (Ar.)	Takviye: (Ar.)	Tamm: (Ar.)
Tahra: (Fars.)	Takdîr: (Ar.)	Takviyet: (Ar.)	Tamme: (Ar.)
Tahrîb: (Ar.)	Takdirkâr: (Fars.)	Takyeci: (T.)	Tamtakır: (T.)
Tahrif: (Ar.)	Takdîs: (Ar.)	Takyîd: (Ar.)	Tan: (T.)
Tahrîk: (Ar.)	Takfiye: (Ar.)	Talâk: (Ar.)	Tandır: (Fars.)
Tahril: (Ar.)	Takılma: (T.)	Talan: (T.)	Tandırnâme: (Fars.)
Tahrîr: (Ar.)	Takılmak: (T.)	Talaş: (T.)	Tâne: (Ar.)
Tahrirhane: (Fars.)	Takım elbise: (T.)	Tal'at: (Ar.)	Tanecik: (Fars.)
Tahriş: (Ar.)	Takım: (T.)	Taleb: (Ar.)	Tangoculuk: (T.)
Tahsil: (Ar.)	Takınmak: (T.)	Talebe: (Ar.)	Tanımak: (T.)
Tahsildar: (Fars.)	Takır: (T.)	Talebelik: (T.)	Tanınmak: (T.)
Tahsilsiz: (T.)	Takırdamak: (T.)	Tali': (Ar.)	Tanınmaklık: (T.)
Tahsîn: (Ar.)	Takırtı: (T.)	Tâlib: (Ar.)	Tanışıklık: (T.)
Tahsis: (Ar.)	Takışmak: (T.)	Talih: (Ar.)	Tanışma: (T.)
Tahsisolunmak: (T.)	Takıştırmak: (T.)	Talihli: (T.)	Tanışmak: (T.)
Tahşiyeye: (Ar.)	Takîb: (Ar.)	Talîk: (Ar.)	Tanıtmak: (T.)
Taht: (Fars.)	Takibat: (Ar.)	Talîm: (Ar.)	Tanıttırmak: (T.)
Tahta: (Fars.)	Takke: (Ar.)	Talimatnâme: (Fars.)	Tanîn: (Ar.)
Tahtgâh: (Fars.)	Taklak: (T.)	Talimhane: (Fars.)	Tannâniyet: (Ar.)
Tahtirevan: (Fars.)	Taklavat: (T.)	Tallahi: (Ar.)	Tannâz: (Ar.)
Tahvîf: (Ar.)	Taklîb: (Ar.)	Taltîf: (Ar.)	Tanrı: (T.)
Tahvîl: (Ar.)	Taklîd: (Ar.)	Tamah: (Ar.)	Tantana: (Ar.)

Tanzîf: (Ar.)	Tarf: (Ar.)	Tasavvur: (Ar.)	Taşralı: (T.)
Tanzîm: (Ar.)	Tarh: (Ar.)	Tasdî: (Ar.)	Taşteknê: (T.)
Tanzîr: (Ar.)	Tarhana: (Fars.)	Tasdîk: (Ar.)	Tat: (T.)
Tapa: (İtal.)	Tarhedilmek: (T.)	Tasdikname: (Fars.)	Tatarböreği: (T.)
Tapınılmak: (T.)	Tarheylemek: (T.)	Tasfiye: (Ar.)	Tatarlık: (T.)
Tapınmak: (T.)	Târık: (Ar.)	Tasgîr: (Ar.)	Tatbîk: (Ar.)
Tapmak: (T.)	Târi: (Ar.)	Tashîh: (Ar.)	Tatbikat: (Ar.)
Tapu: (T.)	Ta'rîf: (Ar.)	Taslak: (T.)	Tathîr: (Ar.)
Târ: (Fars.)	Tarife: (Ar.)	Taslîf: (Ar.)	Ta'tîl: (Ar.)
Tarabgâh: (Fars.)	Tarifnâme: (Fars.)	Tasmîm: (Ar.)	Tatlı: (T.)
Târâc: (Fars.)	Tarîh: (Ar.)	Tasnî: (Ar.)	Tatlılaşmak: (T.)
Taraf: (Ar.)	Tarihçe: (Fars.)	Tasnîf: (Ar.)	Tatlılaştırmak: (T.)
Tarafdâr: (Fars.)	Tarihî: (Ar.)	Tasrî: (Ar.)	Tatlılık: (T.)
Tarafdârî: (Fars.)	Tarîk: (Ar.)	Tasrîf: (Ar.)	Tatlısu: (T.)
Tarafdârlık: (T.)	Tâ'riz: (Ar.)	Tasrîh: (Ar.)	Tatmak: (T.)
Tarafgir: (Fars.)	Tarla: (T.)	Tastamam: (Fars.)	Tatmîn: (Ar.)
Tarafgirlik: (Fars.)	Târmâr: (Fars.)	Tastîh: (Ar.)	Tatsız: (T.)
Taraflık: (T.)	Tarsî: (Ar.)	Tastîr: (Ar.)	Tatsızlaştırmak: (T.)
Tarahhum: (Ar.)	Tart: (Fr.)	Tasvîb: (Ar.)	Tattırmak: (T.)
Tarâif: (Ar.)	Tartaklanmak: (T.)	Tasvîr: (Ar.)	Tatvîl: (Ar.)
Tarak: (T.)	Tartılmak: (T.)	Taş: (T.)	Tatyîb: (Ar.)
Taraka: (Ar.)	Tartıştırmak: (T.)	Taşahhus: (Ar.)	Tâ'ûn: (Ar.)
Tarama: (T.)	Tartîb: (Ar.)	Taşcı: (T.)	Tav: (Fars.)
Taramak: (T.)	Tartma: (T.)	Taşıma: (T.)	Tava: (Fars.)
Taranmak: (T.)	Tartmak: (T.)	Taşımak: (T.)	Tavâf: (Ar.)
Tarassud: (Ar.)	Târumâr: (Fars.)	Taşınmak: (T.)	Tavahhuş: (Ar.)
Tarassudgâh: (Fars.)	Tarz: (Ar.)	Taşırmak: (T.)	Tavâif: (Ar.)
Tarator: (Rum.)	Tas: (T.)	Taşıtmak: (T.)	Tavakkuf: (Ar.)
Tarâvet: (Ar.)	Tasa: (Fars.)	Taşıttırmak: (T.)	Tavan: (T.)
Taraz: (Kbd.)	Tasaddî: (Ar.)	Taşkın: (T.)	Tavassut: (Ar.)
Tarazlanmak: (T.)	Tasadduk: (Ar.)	Taşkınlık: (T.)	Tavattun: (Ar.)
Tarçın: (Fars.)	Tasadüf: (Ar.)	Taşköprü: (T.)	Tavazzuh: (Ar.)
Tarçınî: (Ar.)	Tasaffuh: (Ar.)	Taşlamak: (T.)	Tavcı: (T.)
Tard: (Ar.)	Tasallut: (Ar.)	Taşlanmak: (T.)	Tavir: (Ar.)
Tardetmek: (T.)	Tasallüb: (Ar.)	Taşlık: (T.)	Ta'vîl: (Ar.)
Tardolun: (T.)	Tasarlamak: (T.)	Taşma: (T.)	Taviyet: (Ar.)
Târem: (Fars.)	Tasarruf: (Ar.)	Taşmak: (T.)	Ta'viz: (Ar.)
Tareyan: (Ar.)	Tasavvuf: (Ar.)	Taşra: (T.)	Tavk: (Ar.)

Tavlamak: (T.)	Tazelenmek: (T.)	Tebewül: (Ar.)	Tecvîd: (Ar.)
Tavsîf: (Ar.)	Tazelik: (T.)	Tebeyyün: (Ar.)	Tecvîz: (Ar.)
Tavsîl: (Ar.)	Tazı: (Fars.)	Tebhir: (Ar.)	Teçhiz: (Ar.)
Tavsît: (Ar.)	Tâzî: (Fars.)	Tebliğât: (Ar.)	Tedâbir: (Ar.)
Tavsiye: (Ar.)	Tazîb: (Ar.)	Tebliğ: (Ar.)	Tedafû'i: (Ar.)
Tavsiyenâme: (Fars.)	Taz'if: (Ar.)	Tebrik: (Ar.)	Tedahül: (Ar.)
Tavşan: (T.)	Tazîm: (Ar.)	Tebriknâme: (Fars.)	Tedârik: (Ar.)
Tavtîn: (Ar.)	Tazîr: (Ar.)	Tebriye: (Ar.)	Tedavî: (Ar.)
Tavuk: (T.)	Tâziyâne: (Fars.)	Tebsilik: (T.)	Tedâvül: (Ar.)
Tavukçu: (T.)	Tazîyet: (Ar.)	Tebşîr: (Ar.)	Tedbîr: (Ar.)
Tavukgöğsü: (T.)	Taziyetkâr: (Fars.)	Tebyîn: (Ar.)	Tedbîr-i Servet: (Fars.)
Tâvûs: (Fars.)	Tazmîn: (Ar.)	Tebyîz: (Ar.)	Tedebbür: (Ar.)
Tavzîf: (Ar.)	Tazyî: (Ar.)	Tebzîr: (Ar.)	Tedennî: (Ar.)
Tavzîh: (Ar.)	Tazyîk: (Ar.)	Tecâhül: (Ar.)	Tederrûs: (Ar.)
Tay: (T.)	Teabbüd: (Ar.)	Tecârib: (Ar.)	Tedevvün: (Ar.)
Tayakkun: (Ar.)	Teaccüb: (Ar.)	Tecâvüzkârlık: (T.)	Tedfîn: (Ar.)
Tayakkuz: (Ar.)	Teaffün: (Ar.)	Tecdîd: (Ar.)	Tedhiş: (Ar.)
Tayaran: (Ar.)	Teahhur: (Ar.)	Teceddüd: (Ar.)	Te'dîb: (Ar.)
Tayf: (Ar.)	Teâkub: (Ar.)	Tecellâ: (Ar.)	Tedirgin: (T.)
Tayfa: (Ar.)	Teâkûs: (Ar.)	Tecellî: (Ar.)	Tediye: (Ar.)
Tayfun: (İng.)	Tealâ: (Ar.)	Tecellüd: (Ar.)	Tedkîk: (Ar.)
Tayın: (Ar.)	Teâmül: (Ar.)	Tecemmü: (Ar.)	Tedmîr: (Ar.)
Ta'yîb: (Ar.)	Teâtî: (Ar.)	Tecemmül: (Ar.)	Tedrîc: (Ar.)
Ta'yîn: (Ar.)	Teâvün: (Ar.)	Tecennün: (Ar.)	Tedrîs: (Ar.)
Ta'yînci: (T.)	Tebâa: (Ar.)	Tecerrüd: (Ar.)	Tedvîn: (Ar.)
Tayr: (Ar.)	Tebâbül: (Ar.)	Tecessüm: (Ar.)	Tedvîr: (Ar.)
Tayyâr: (Ar.)	Tebâdür: (Ar.)	Tecessüs: (Ar.)	Teeddüb: (Ar.)
Tayyâre: (Ar.)	Tebahhur: (Ar.)	Techîl: (Ar.)	Teehhül: (Ar.)
Tayyetmek: (T.)	Tebaiyet: (Ar.)	Teclid: (Ar.)	Teehhür: (Ar.)
Tayyib: (Ar.)	Tebarüz: (Ar.)	Teclîl: (Ar.)	Teekküd: (Ar.)
Tayyolunmak: (T.)	Tebâüd: (Ar.)	Tecrîd: (Ar.)	Teellüm: (Ar.)
Tazallum: (Ar.)	Tebâyî: (Ar.)	Tecrîm: (Ar.)	Teemmül: (Ar.)
Tazammun: (Ar.)	Tebâyün: (Ar.)	Tecrübe: (Ar.)	Teenni: (Ar.)
Tazarru: (Ar.)	Tebcîl: (Ar.)	Tecrübegâh: (Fars.)	Teessüf: (Ar.)
Tâze: (Fars.)	Tebdîl: (Ar.)	Tecrûbeli: (T.)	Teessür: (Ar.)
Tazeleme: (T.)	Tebeddül: (Ar.)	Tecrûbesiz: (T.)	Teessüs: (Ar.)
Tazelemek: (T.)	Teberrük: (Ar.)	Tecrûbî: (Ar.)	Teevvüh: (Ar.)
Tazelenme: (T.)	Tebessüm: (Ar.)	Tecsîm: (Ar.)	Tef: (Ar.)

Tefahhur: (Ar.)	Tehâlûf: (Ar.)	Tekeddür: (Ar.)	Telâميز: (Ar.)
Tefahhus: (Ar.)	Tehâlûk: (Ar.)	Tekeffûl: (Ar.)	Telâsuk: (Ar.)
Tefâhür: (Ar.)	Tehâret: (Ar.)	Tekellûf: (Ar.)	Telâş: (Ar.)
Tefâsil: (Ar.)	Tehâşî: (Ar.)	Tekellûfsüzlük: (T.)	Telâşlanmak: (Ar.)
Tefâsîr: (Ar.)	Tehâvün: (Ar.)	Tekellüm: (Ar.)	Telâşlı: (T.)
Tefâvüt: (Ar.)	Tehdîd: (Ar.)	Tekemmül: (Ar.)	Telâtum: (Ar.)
Tefavvuk: (Ar.)	Tehekküm: (Ar.)	Teker: (T.)	Telbîs: (Ar.)
Tefe: (Kbd.)	Tehevvr: (Ar.)	Tekerlek: (T.)	Teldolap: (T.)
Tefeci: (T.)	Teheyyüc: (Ar.)	Tekerleme: (T.)	Telebbüs: (Ar.)
Tefek: (T.)	Tehî: (Fars.)	Tekerlenme: (T.)	Telef: (Ar.)
Tefekkür: (Ar.)	Te'hîr: (Ar.)	Tekerlenmek: (T.)	Telehhûf: (Ar.)
Tefennün: (Ar.)	Tehlike: (Ar.)	Tekerrür: (Ar.)	Telemmüz: (Ar.)
Teferruât: (Ar.)	Tehlikeli: (T.)	Tekessür: (Ar.)	Teleskop: (Fr.)
Teferruk: (Ar.)	Tehlikesiz: (T.)	Tekewün: (Ar.)	Telessüm: (Ar.)
Teferrüc: (Ar.)	Tehlîl: (Ar.)	Tekfîn: (Ar.)	Televvün: (Ar.)
Teferrüd: (Ar.)	Tehniyet: (Ar.)	Tekfîr: (Ar.)	Telezzüz: (Ar.)
Teferrüs: (Ar.)	Tehvîn: (Ar.)	Tekfur: (Erm.)	Telgraf/telgrafya: (Fr.)
Tefessüh: (Ar.)	Tehyîç: (Ar.)	Te'kîd: (Ar.)	Telgrafçı: (T.)
Tefe'ül: (Ar.)	Tehzîb: (Ar.)	Tekke: (Ar.)	Telgrafhâne: (Fars.)
Tefevvuk: (Ar.)	Tehzîl: (Ar.)	Teklîf: (Ar.)	Telgrafnâme: (Fars.)
Tefevvüh: (Ar.)	Tehzîz: (Ar.)	Teklîfsizlik: (T.)	Telh: (Fars.)
Tefeyyüz: (Ar.)	Tek tük: (T.)	Tekme: (T.)	Telhî: (Fars.)
Tefhîm: (Ar.)	Tek: (T.)	Tekmelemek: (T.)	Telhîs: (Ar.)
Tefrih: (Ar.)	Tekâbül: (Ar.)	Tekmîl: (Ar.)	Te'lîf: (Ar.)
Tefrîk: (Ar.)	Tekâlîf: (Ar.)	Tekne: (Kbd.)	Tel'in: (Ar.)
Tefrika: (Ar.)	Tekâmül: (Ar.)	Tekrâr: (Ar.)	Telkîb: (Ar.)
Tefriş: (Ar.)	Tekâpû: (Fars.)	Tekrarlamak: (T.)	Telkîh: (Ar.)
Tefrit: (Ar.)	Tekârir: (Ar.)	Tekrîm: (Ar.)	Telkîn: (Ar.)
Tefsîr: (Ar.)	Tekarrüb: (Ar.)	Tekrîr: (Ar.)	Tellâl: (Ar.)
Teftiş: (Ar.)	Tekâsûf: (Ar.)	Teksîr: (Ar.)	Tellallık: (T.)
Tefvîz: (Ar.)	Tekâsül: (Ar.)	Tekvîn: (Ar.)	Tellemek: (T.)
Tegaddî: (Ar.)	Tekâtu': (Ar.)	Tekzîb: (Ar.)	Tellendirmek: (T.)
Tegâfûl: (Ar.)	Teka'üd: (Ar.)	Tel: (Erm.)	Tellenmek: (T.)
Tegallüb: (Ar.)	Tekâyâ: (Ar.)	Telâffuz: (Ar.)	Telli: (T.)
Tegannî: (Ar.)	Tekbîr: (Ar.)	Telâfi: (Ar.)	Tellikurşun: (T.)
Tegayyür: (Ar.)	Tekdîr: (Ar.)	Telâhuk: (Ar.)	Telmîh: (Ar.)
Tehâcüm: (Ar.)	Teke: (T.)	Telâki: (Ar.)	Telvîh: (Ar.)
Tehâllüs: (Ar.)	Tekebbür: (Ar.)	Telakki: (Ar.)	Telvîs: (Ar.)

Telzîz: (Ar.)	Temyîz: (Ar.)	Tenkîs: (Ar.)	Terasa: (Fr.)
Temâdî: (Ar.)	Ten: (Fars.)	Tenkiye: (Ar.)	Terâtîb: (Ar.)
Temâs: (Ar.)	Tenâfûr: (Ar.)	Tenmik: (Ar.)	Teravih: (Ar.)
Temâsîl: (Ar.)	Tenâkus: (Ar.)	Tenmiye: (Ar.)	Terazi/terâzû: (Fars.)
Temaşâ: (Ar.)	Tenakuz: (Ar.)	Tenmiyyet: (Ar.)	Terbîye: (Ar.)
Temâşâcı: (T.)	Tenâsûb: (Ar.)	Tennis: (İng.)	Terbiyecî: (T.)
Temâşâgâh: (Fars.)	Tenasûh: (Ar.)	Tennûr: (Fars.)	Terbiyeli: (T.)
Temâyûl: (Ar.)	Tenâsûl: (Ar.)	Tenperverlik: (T.)	Terbiyesiz: (T.)
Temâyûz: (Ar.)	Tenâvûl: (Ar.)	Tensîb: (Ar.)	Terbiyesizlik: (T.)
Tembel: (Fars.)	Tenâzû: (Ar.)	Tenşît: (Ar.)	Terbiyet: (Ar.)
Tembellik: (T.)	Tenbelhâne: (Fars.)	Tente: (İtal.)	Terceme: (Ar.)
Temdîd: (Ar.)	Tenbîh: (Ar.)	Tentene: (Fr.)	Tercî: (Ar.)
Temeddün: (Ar.)	Tenbihname: (Fars.)	Tenvî: (Ar.)	Tercîh: (Ar.)
Temel: (Rum.)	Tencere: (T.)	Tenvîm: (Ar.)	Tercümanlık: (T.)
Temellük: (Ar.)	Tendürüst: (Fars.)	Tenvîr: (Ar.)	Terdîd: (Ar.)
Temennâ/ temennî: (Ar.)	Tendürüstî: (Fars.)	Tenzih: (Ar.)	Terdîf: (Ar.)
Temessük: (Ar.)	Tenebbüh: (Ar.)	Tenzîl: (Ar.)	Tereddüd: (Ar.)
Temessül: (Ar.)	Tenebbût: (Ar.)	Teoloji: (Fr.)	Tereffû: (Ar.)
Temettü: (Ar.)	Teneffür: (Ar.)	Teori: (Fr.)	Tereke: (Ar.)
Temevvûç: (Ar.)	Teneffüs: (Ar.)	Tepe: (T.)	Terekküb: (Ar.)
Temeyyûz: (Ar.)	Teneke: (Kbd.)	Tepelemek: (T.)	Terelelli: (T.)
Temhîd: (Ar.)	Teneşir: (Fars.)	Tepelenmek: (T.)	Terennüm: (Ar.)
Temhîr: (Ar.)	Tenevvü: (Ar.)	Tepetaklak: (T.)	Teres: (Kbd.)
Temîn: (Ar.)	Tenevvür: (Ar.)	Tepinmek: (T.)	Teressüb: (Ar.)
Temiz: (Ar.)	Tenezzüh: (Ar.)	Tepişmek: (T.)	Teressül: (Ar.)
Temizleme: (T.)	Tenezzül: (Ar.)	Tepme: (T.)	Teressüm: (Ar.)
Temizlemek: (T.)	Tenfîr: (Ar.)	Tepmek: (T.)	Terettüb: (Ar.)
Temizlenme: (T.)	Tenfîz: (Ar.)	Tepreşmek: (T.)	Tereyağı: (T.)
Temizlenmek: (T.)	Teng: (Fars.)	Tepsi: (Çin.)	Terfi: (Ar.)
Temizletmek: (T.)	Tengî: (Fars.)	Teracim: (Ar.)	Terfik: (Ar.)
Temizlik: (T.)	Tengri: (T.)	Terâh: (Ar.)	Tergîb: (Ar.)
Temkîn: (Ar.)	Tenhâ: (Fars.)	Terahhum: (Ar.)	Terhîb: (Ar.)
Temmuz: (Ar.)	Tenhâî: (Fars.)	Terâkîb: (Ar.)	Terk etmek: (T.)
Tempo: (İtal.)	Tenhalaşmak: (T.)	Terakkî: (Ar.)	Terk etmeklik: (T.)
Temren: (T.)	Tenhalık: (T.)	Terakkiperestlik: (T.)	Terk: (Ar.)
Temrîn: (Ar.)	Tenkîd: (Ar.)	Terakkub: (Ar.)	Terkettirmek: (T.)
Temsîh: (Ar.)	Tenkîh: (Ar.)	Terâküm: (Ar.)	Terkeylemek: (T.)
Temsîl: (Ar.)	Tenkîh: (Ar.)	Terâne: (Fars.)	Terkîb: (Ar.)

Terkîm: (Ar.)	Teseyyüb: (Ar.)	Teşevvüş: (Ar.)	Tevaggul: (Ar.)
Terkin: (Ar.)	Teshîh: (Ar.)	Teşhid: (Ar.)	Tevahhuş: (Ar.)
Terkip: (Ar.)	Teshîl: (Ar.)	Teşhîr: (Ar.)	Tevâif: (Ar.)
Terkolunmak: (T.)	Teshîn: (Ar.)	Teşhîrgâh: (Fars.)	Tevakki: (Ar.)
Terleme: (T.)	Teshîr: (Ar.)	Teşhîs: (Ar.)	Tevakkuf: (Ar.)
Terlemek: (T.)	Te'sîr: (Ar.)	Teşkil: (Ar.)	Tevâlî: (Ar.)
Terli: (T.)	Tesîs: (Ar.)	Teşkilât: (Ar.)	Tevârîh: (Ar.)
Terlik: (T.)	Teskere: (Fars.)	Teşmil: (Ar.)	Tevârûs: (Ar.)
Termîm: (Ar.)	Teskîn: (Ar.)	Teşmîr: (Ar.)	Tevassul: (Ar.)
Ters: (T.)	Teslîh: (Ar.)	Teşne: (Fars.)	Tevasul: (Ar.)
Tersâ: (Fars.)	Teslik: (Ar.)	Teşnegî: (Fars.)	Tevâtûr: (Ar.)
Tersane: (İtal.)	Teslîm: (Ar.)	Teşneleb: (Fars.)	Tevâzu: (Ar.)
Tersîm: (Ar.)	Teslimiyet: (Ar.)	Teşnelik: (T.)	Tevâzûn: (Ar.)
Terslemek: (T.)	Teslis: (Ar.)	Teşnî: (Ar.)	Tevbe: (Ar.)
Terslik: (T.)	Tesliyet: (Ar.)	Teşrî: (Ar.)	Tevbîh: (Ar.)
Tertemiz: (T.)	Tesmîm: (Ar.)	Teşrif: (Ar.)	Tevcîh: (Ar.)
Tertîb: (Ar.)	Tesmîye: (Ar.)	Teşrifatçı: (T.)	Tevdî: (Ar.)
Tertil: (Ar.)	Tesnîm: (Ar.)	Teşrîh: (Ar.)	Teveccüh: (Ar.)
Tervîc: (Ar.)	Tesniye: (Ar.)	Teşrihhâne: (Ar.)	Teveddüd: (Ar.)
Terzi: (Fars.)	Tesrî: (Ar.)	Teşrik: (Ar.)	Tevehhüm: (Ar.)
Terzîl: (Ar.)	Testere: (Fars.)	Teşrîn: (Ar.)	Tevekkeli: (Ar.)
Terzilik: (T.)	Testi: (Fars.)	Teşvik: (Ar.)	Tevekkül: (Ar.)
Tesabuk: (Ar.)	Tesvîd: (Ar.)	Teşvikkâr: (Fars.)	Tevellâ: (Ar.)
Tesadûf: (Ar.)	Tesviye: (Ar.)	Teşvîş: (Ar.)	Tevellüd: (Ar.)
Tesâdûm: (Ar.)	Teşahhus: (Ar.)	Teşyî: (Ar.)	Teverrüm: (Ar.)
Tesâhüb: (Ar.)	Teşbîh: (Ar.)	Teşyîd: (Ar.)	Tevessül: (Ar.)
Tesalüb: (Ar.)	Teşci: (Ar.)	Tetâbu: (Ar.)	Tevfîk: (Ar.)
Tesâmüh: (Ar.)	Teşdîd: (Ar.)	Tetâbuk: (Ar.)	Tevfîk: (Ar.)
Tesâvî: (Ar.)	Teşebbüs: (Ar.)	Tetâvül: (Ar.)	Tevfîr: (Ar.)
Tesavîr: (Ar.)	Teşeddüd: (Ar.)	Tetbî: (Ar.)	Tevfîz: (Ar.)
Tesbîh: (Ar.)	Teşeffî: (Ar.)	Tetebbu': (Ar.)	Tevhîd: (Ar.)
Tescî: (Ar.)	Teşekkîf: (Ar.)	Tetevvüç: (Ar.)	Tevhiş: (Ar.)
Tesdis: (Ar.)	Teşekkül: (Ar.)	Tetik: (T.)	Te'vîl: (Ar.)
Teselli: (Ar.)	Teşekkür: (Ar.)	Tetimme: (Ar.)	Tevkîf: (Ar.)
Tesellüm: (Ar.)	Teşennüc: (Ar.)	Tetkik: (Ar.)	Tevkil: (Ar.)
Teselsül: (Ar.)	Teşerrûf: (Ar.)	Tetmîm: (Ar.)	Tevkîr: (Ar.)
Tesemmü: (Ar.)	Teşettüt: (Ar.)	Tevâbî: (Ar.)	Tevkît: (Ar.)
Tesettür: (Ar.)	Teşevvuk: (Ar.)	Tevâfuk: (Ar.)	Tevlîd: (Ar.)

Tevliyet: (Ar.)	Tezvîc: (Ar.)	Tıraş: (Fars.)	Tırşe: (Fars.)
Tevrîh: (Ar.)	Tezvîr: (Ar.)	Tıraşîde: (Fars.)	Tiryaki: (Fars.)
Tevriye: (Ar.)	Tezyid: (Ar.)	Tıraşlı: (T.)	Titiz: (T.)
Tevsî: (Ar.)	Tezyîf: (Ar.)	Tırâz: (Fars.)	Titizleşmek: (T.)
Tevsik: (Ar.)	Tezyîl: (Ar.)	Tırâzide: (Fars.)	Titizlik: (T.)
Tevsîm: (Ar.)	Tezyîn: (Ar.)	Tırazlanmak: (T.)	Titrek: (T.)
Tevşîh: (Ar.)	Tıb/tıp: (Ar.)	Tırıl: (Kbd.)	Titreme: (T.)
Tevzi: (Ar.)	Tıbbiye: (Ar.)	Tırmalamak: (T.)	Titremek: (T.)
Teyakkun: (Ar.)	Tıbk: (Ar.)	Tırmalanmak: (T.)	Titreşmek: (T.)
Teyakkuz: (Ar.)	Tıbkı: (Fars.)	Tırmanmak: (T.)	Titretici: (T.)
Teyel: (Kbd.)	Tıfl: (Ar.)	Tırmak: (T.)	Titretmek: (T.)
Teyessür: (Ar.)	Tığ: (Fars.)	Tırpan: (T.)	Tiyatro/teatro: (İtal.)
Te'yîd: (Ar.)	Tıhsır: (T.)	Tırtıl: (Erm.)	Tiyatrocu: (T.)
Teyze: (T.)	Tık: (T.)	Tıyb: (Ar.)	Tiyatroculuk: (T.)
Tez: (Fars.)	Tıkamak: (T.)	Tıynet: (Ar.)	Tiyatroluk: (T.)
Tezâd: (Ar.)	Tıkanmak: (T.)	Tıbyân: (Ar.)	Tiyatronâme: (Fars.)
Tezâhür: (Ar.)	Tıkılmak: (T.)	Ticâret: (Ar.)	Tîz: (Fars.)
Tezâkir: (Ar.)	Tıkınmak: (T.)	Ticaretgâh: (Fars.)	Tizleşmek: (T.)
Tezâuf: (Ar.)	Tıkır: (T.)	Ticarethane: (Fars.)	Tîzrefât: (Fars.)
Tezâyüd: (Ar.)	Tıkırtı: (T.)	Tifo: (Fr.)	Tizrev: (Fars.)
Tezebzüb: (Ar.)	Tıkıştırmak: (T.)	Tiftik: (Fars.)	Tobra: (T.)
Tezek: (T.)	Tıkız: (T.)	Tîgzen: (Fars.)	Tohum: (Fars.)
Tezekkür: (Ar.)	Tıklım: (T.)	Tîh: (Ar.)	Tohumluk: (T.)
Tezellül: (Ar.)	Tıkmak: (T.)	Tik: (T.)	Tok: (T.)
Tezelzül: (Ar.)	Tıknaç: (T.)	Tiksinmek: (T.)	Toka: (İtal.)
Tezerv: (Fars.)	Tıknefes: (T.)	Tilâl: (Ar.)	Tokat: (Kbd.)
Tezevvüç: (Ar.)	Tılsım: (Ar.)	Tilâvet: (Ar.)	Tokmak: (T.)
Tezeyyün: (Ar.)	Tılsımlı: (T.)	Tilki: (T.)	Tokuşmak: (T.)
Tezgâh: (Fars.)	Tılsımname: (Fars.)	Tilmiz: (Ar.)	Tomak: (T.)
Tezgâhtarlık: (T.)	Tımar: (Fars.)	Tımsah: (Ar.)	Tomar: (Rum.)
Tezhîb: (Ar.)	Tımarhâne: (Fars.)	Tımsâl: (Ar.)	Tombak: (Fr.)
Tezhîr: (Ar.)	Tınaz: (Rum.)	Tipi: (T.)	Tombul: (T.)
Tezkâr: (T.)	Tıngırdamak: (T.)	Tirbuşon: (Fr.)	Tomruk: (T.)
Tezkîr: (Ar.)	Tıngırdatmak: (T.)	Tire: (Fars.)	Tongoculuk: (T.)
Tezkire: (Ar.)	Tıngırtı: (T.)	Tîrendaz: (Fars.)	Tonilata: (İtal.)
Tezkireci: (T.)	Tınmek: (T.)	Tirfilli: (T.)	Tonoz: (Rum.)
Tezkiye: (Ar.)	Tıpa: (İtal.)	Tiril: (T.)	Tonton: (Kbd.)
Tezlîl: (Ar.)	Tırabeze: (Fr.)	Tirilyon: (Fr.)	Top: (T.)

Topaç: (T.)	Tozma: (T.)	Tulumbacılık: (T.)	Tuzlamak: (T.)
Topak: (T.)	Tozmak: (T.)	Tulumluk: (T.)	Tuzlanmak: (T.)
Topal: (T.)	Töhmet: (Ar.)	Tumturak: (Fars.)	Tuzlu: (T.)
Topallamak: (T.)	Tönbeki: (Fars.)	Tumturaklı: (T.)	Tuzluca: (T.)
Topallık: (T.)	Töre: (T.)	Tunç: (T.)	Tuzluk: (T.)
Topçu: (T.)	Tören: (T.)	Tunusluluk: (Fars.)	Tüccâr: (Ar.)
Topçuluk: (T.)	Törpü: (T.)	Turanî: (Fars.)	Tüccarlık: (T.)
Tophane: (Fars.)	Tövbe: (Ar.)	Turfa: (Ar.)	Tüfek: (Fars.)
Top-ı Zemin: (Fars.)	Tövbekâr: (Fars.)	Turfanda: (Fars.)	Tüfenghâne: (Fars.)
Toplama: (T.)	Tradüksüyon: (Fr.)	Turfandalık: (T.)	Tüfenkçi: (T.)
Toplamak: (T.)	Trajedi/ trajedyâ: (Fr.)	Turkuvaz: (Fr.)	Tükenmek: (T.)
Toplamak: (T.)	Trajikomik: (Fr.)	Turna: (T.)	Tükrük: (T.)
Toplanılmak: (T.)	Tramvay Direktörü: (T.)	Turne: (Fr.)	Tükürmek: (T.)
Toplanmak: (T.)	Tramvay: (İng.)	Turp: (Fars.)	Tül: (Fr.)
Toplaşmak: (T.)	Tramvaycı: (T.)	Turra: (Ar.)	Tülbent: (Fars.)
Toplatmak: (T.)	Tren: (Fr.)	Turralı: (T.)	Tümen: (T.)
Toplattırmak: (T.)	Triko: (Fr.)	Turşu: (Fars.)	Tümsek: (T.)
Topografya: (Fr.)	Trilyon: (Fr.)	Turuk: (Ar.)	Tümülüs: (Fr.)
Toprak: (T.)	Tübâ: (Ar.)	Turuncu: (Fars.)	Tünd: (Fars.)
Topraklık: (T.)	Tûde: (Fars.)	Turunç: (Fars.)	Tündbâd: (Fars.)
Toptan: (T.)	Tufan: (Ar.)	Tûşe: (Fars.)	Tündlük: (Fars.)
Topuk: (T.)	Tufeylî: (Ar.)	Tutamak: (T.)	Tünek: (T.)
Topuz: (T.)	Tuğ: (T.)	Tûtî: (Fars.)	Tünel: (İng.)
Toraman: (T.)	Tuğla: (Rum.)	Tutînâme: (Fars.)	Tünemek: (T.)
Torba: (Fars.)	Tuğra: (T.)	Tutma: (T.)	Türâb: (Ar.)
Torik: (Rum.)	Tuğyan: (Ar.)	Tutmak: (T.)	Türbe: (Ar.)
Torlanmak: (T.)	Tuhaf: (Ar.)	Tutturmak: (T.)	Türbedâr: (Fars.)
Tornavida: (İtal.)	Tuhafçı: (T.)	Tutuk: (T.)	Türbet: (Ar.)
Tornistan: (İtal.)	Tuhaflık: (T.)	Tutulmak: (T.)	Türemek: (T.)
Torpedo: (İng.)	Tuhfe: (Ar.)	Tutunmak: (T.)	Türk: (T.)
Torun: (Erm.)	Tûl: (Ar.)	Tutuşturmak: (T.)	Türkçe: (T.)
Tosun: (Kbd.)	Tûlânî: (Ar.)	Tutuşturulma: (T.)	Türkçeleşmek: (T.)
Tosunlaşmak: (T.)	Tulû: (Ar.)	Tuvalet: (Fr.)	Türkçeleştmek: (T.)
Toy: (T.)	Tulûat	Tuvân: (Fars.)	Türkçelik: (T.)
Toyluk: (T.)	Tulûât: (Ar.)	Tuyûr: (Ar.)	Türkî: (Ar.)
Toz: (T.)	Tulum: (T.)	Tuz: (T.)	Türkiyat: (Ar.)
Tozak: (T.)	Tulumbacı: (T.)	Tuzak: (T.)	Türklük: (T.)
Tozlanmak: (T.)		Tuzla: (T.)	Türkmen: (T.)

Türktâz: (Fars.)	Ufak: (T.)	Ûlâ: (Ar.)	Umumiyet: (Ar.)
Türkû: (Ar.)	Ufaklık: (T.)	Ulak: (T.)	Umûr: (Ar.)
Türlü: (T.)	Ufaltmak: (T.)	Ulanmak: (T.)	Umursanmak: (T.)
Türrehat: (Ar.)	Ufarak: (T.)	Ulaşmak: (T.)	Un: (T.)
Tütme: (T.)	Ufk/ufuk: (Ar.)	Ulaştırmak: (T.)	Uncu: (T.)
Tütmek: (T.)	Ufkî: (Ar.)	Ulemâ: (Ar.)	Unf: (Ar.)
Tütsü: (T.)	Ufûl: (Ar.)	Ulu: (T.)	Unfiyye: (Ar.)
Tütün: (T.)	Ufunet: (Ar.)	Ulûfe: (Ar.)	Unfuvân: (Ar.)
Tütüncü: (T.)	Ufunetlendirmek: (T.)	Ulûhî: (Ar.)	Unk: (Ar.)
Tüy: (T.)	Uğrak: (T.)	Ulûhiyet: (Ar.)	Unsur: (Ar.)
Tüylenmek: (T.)	Uğramak: (T.)	Ulûm: (Ar.)	Unsurî: (Ar.)
Ubudiyet: (Ar.)	Uğraşmak: (T.)	Ulumak: (T.)	Unutma: (T.)
Ûbûr: (Ar.)	Uğraşma: (T.)	Ulunmak: (T.)	Unutmak: (T.)
Ubuset: (Ar.)	Uğraşmak: (T.)	Uluorta: (T.)	Unutturmak: (T.)
Ucalet: (Ar.)	Uğraştırmak: (T.)	Ulus: (T.)	Unutulma: (T.)
Ucube: (Ar.)	Uğratmak: (T.)	Ulutmak: (T.)	Unutulmak: (T.)
Ucuz: (T.)	Uğuldamak: (T.)	Ulüvv: (Ar.)	Unvân: (Ar.)
Ucuzlamak: (T.)	Uğultu: (T.)	Ulvi: (Ar.)	Upuzun: (T.)
Ucuzluk: (T.)	Uğur: (T.)	Ulvilik: (T.)	Ur: (Erm.)
Uç: (T.)	Uğurlamak: (T.)	Ulviyet: (Ar.)	Urba: (İtal.)
Uçkur: (T.)	Uğursuz: (T.)	Ulyâ: (Ar.)	Urefâ: (Ar.)
Uçma: (T.)	Uğursuzluk: (T.)	Umacı: (T.)	Urgan: (T.)
Uçmak: (T.)	Uğuşturmak: (T.)	Umacılık: (T.)	Urgun: (T.)
Uçmaklık: (T.)	Uhde: (Ar.)	Umde: (Ar.)	Urma: (T.)
Uçuk: (T.)	Uhrâ: (Ar.)	Umerâ: (Ar.)	Urmak: (T.)
Uçuklaşmak: (T.)	Uhrevî: (Ar.)	Umk: (Ar.)	Urûç: (Ar.)
Uçukluk: (T.)	Uhud: (Ar.)	Umkiyet: (Ar.)	Uruk: (T.)
Uçurmak: (T.)	Uhûr: (Ar.)	Umma: (T.)	Uruşmak: (T.)
Uçurtmak: (T.)	Uhuvvet: (Ar.)	Ummak: (T.)	Uryan/üryan: (Ar.)
Uçurulmak: (T.)	Ukâb: (Ar.)	Ummân: (Ar.)	Uryanlık: (T.)
Uçurum: (T.)	Ukâlâ: (Ar.)	Umrân: (Ar.)	Us: (T.)
Uçuşmak: (T.)	Ukalalık: (T.)	Umulma: (T.)	Usanç: (T.)
Ûd: (Ar.)	Ukbâ: (Ar.)	Umulmak: (T.)	Usandırma: (T.)
Udâl: (Ar.)	Ukde: (Ar.)	Umûm: (Ar.)	Usandırmak: (T.)
Udebâ: (Ar.)	Ukubat: (Ar.)	Umûmî: (Ar.)	Usanılmak: (T.)
Udhûke: (Ar.)	Ukubet: (Ar.)	Umumileşmek: (T.)	Usanmak: (T.)
Udî: (Ar.)	Ukûl: (Ar.)	Umumileştirmek: (T.)	Usâre: (Ar.)
Udvân: (Ar.)	Ukûs: (Ar.)	Umumilik: (T.)	Usât: (Ar.)

Uşfur: (Ar.)	Uygur: (T.)	Uzunluk: (T.)	Ünnabî: (Ar.)
Uşkumru: (Rum.)	Uygurca: (T.)	Uzuv: (Ar.)	Üns: (Ar.)
Uşlanmak: (T.)	Uyku: (T.)	Uzviye: (Ar.)	Ünsâ: (Ar.)
Uşlu: (T.)	Uykusuzluk: (T.)	Uzviyet: (Ar.)	Ünsiyet: (Ar.)
Uşlûb: (Ar.)	Uylamak: (T.)	Übüvvet: (Ar.)	Ürkek: (T.)
Uşret: (Ar.)	Uymak: (T.)	Ücâc: (Ar.)	Ürkeklik: (T.)
Usta: (Fars.)	Uymamak: (T.)	Ücra: (Ar.)	Ürmek: (T.)
Ustâd: (Fars.)	Uysal: (T.)	Ücret: (Ar.)	Ürküntü: (T.)
Ustalaşmak: (T.)	Uyklama: (T.)	Üçleme: (T.)	Ürkütme: (T.)
Ustalık: (T.)	Uyuklamak: (T.)	Üdeba: (Ar.)	Ürkütmek: (T.)
Ustunç: (İtal.)	Uyuma: (T.)	Üf: (T.)	Ürmek: (T.)
Ustura: (Fars.)	Uyumak: (T.)	Üflemek: (T.)	Ürpermek: (T.)
Usturuplu: (T.)	Uyûn: (Ar.)	Üftâde: (Fars.)	Ürperti: (T.)
Uşûl: (Ar.)	Uyuşmak: (T.)	Üftâdelik: (T.)	Ürpertmek: (T.)
Usulet: (Ar.)	Uyuşturmak: (T.)	Üftân: (Fars.)	Üryanlık: (T.)
Usulsüzlük: (T.)	Uyuşturucu: (T.)	Üfürmek: (T.)	Üs: (T.)
Uş: (T.)	Uyuşuk: (T.)	Üfürükçü: (T.)	Üserâ: (Ar.)
Uşak: (T.)	Uyuşukluk: (T.)	Üleşdirmek: (T.)	Üss: (Ar.)
Uşaklık: (T.)	Uyutmak: (T.)	Ülfet: (Ar.)	Üst: (T.)
Uşşâk: (Ar.)	Uyutucu: (T.)	Ülfetperver: (Fars.)	Üstübaşı: (T.)
Utandırıcı: (T.)	Uyuz: (T.)	Ülke: (Moğ.)	Üstühân: (Fars.)
Utandırmak: (T.)	Uzak: (T.)	Ümem: (Ar.)	Üstün: (T.)
Utanılmak: (T.)	Uzaklaşmak: (T.)	Ümenâ: (Ar.)	Üstüpilemek: (T.)
Utanma: (T.)	Uzaklaştırmak: (T.)	Ümera: (Ar.)	Üstüvar: (Fars.)
Utanmak: (T.)	Uzaklık: (T.)	Ümîd: (Fars.)	Üş: (T.)
Utarit: (Ar.)	Uzâm: (Ar.)	Ümidvâr: (Fars.)	Üşenmek: (T.)
Uyandırıcı: (T.)	Uzamak: (T.)	Ümidvârî: (Fars.)	Üşümek: (T.)
Uyandırılma: (T.)	Uzanmak: (T.)	Ümitlenmek: (T.)	Üşüntü: (T.)
Uyandırmak: (T.)	Uzatılmak: (T.)	Ümitsiz: (T.)	Üşüşmek: (T.)
Uyandırtmak: (T.)	Uzatma: (T.)	Ümitsizlik: (T.)	Üşütme: (T.)
Uyanık: (T.)	Uzatmak: (T.)	Ümmet: (Ar.)	Ütücü: (T.)
Uyanıklık: (T.)	Uzemâ: (Ar.)	Ümmi: (Ar.)	Ütülenmek: (T.)
Uyanmak: (T.)	Uzlaşmak: (T.)	Ümniye: (Ar.)	Ütülü: (T.)
Uydurmak: (T.)	Uzlet: (Ar.)	Ümrân: (Ar.)	Ütüşüz: (T.)
Uydurulmak: (T.)	Uzmâ: (Ar.)	Ün: (T.)	Üvendire/öğendire: (Rum.)
Uygun: (T.)	Uzmek: (T.)	Üniforma: (Fr.)	Üvey: (T.)
Uygunluk: (T.)	Uzûbet: (Ar.)	Üniversite: (Fr.)	Üveyik: (T.)
Uygunsuzluk: (T.)	Uzun: (T.)	Ünlemek: (T.)	Üzengi: (T.)

Üzere: (T.)	Vakarlı: (T.)	Vargel: (T.)	Vay: (T.)
Üzeri: (T.)	Vakf: (Ar.)	Varılmak: (T.)	Vâye: (Fars.)
Üzerlik: (T.)	Vakfetmek: (T.)	Varış: (T.)	Vaz eylemek: (T.)
Üzme: (T.)	Vakfiye: (Ar.)	Vâri: (Fars.)	Vâ'z olunmak: (T.)
Üzmek: (T.)	Vâkıâ: (Ar.)	Vârid: (Ar.)	Vaz': (Ar.)
Üzücü: (T.)	Vakıf: (Ar.)	Vâridât: (Ar.)	Va'z: (Ar.)
Üzülmek: (T.)	Vâkî: (Ar.)	Varil: (Fr.)	Vazâif: (Ar.)
Üzüm: (T.)	Vakit: (Ar.)	Vâris: (Ar.)	Vaz'etmek: (T.)
Üzümcü: (T.)	Vakta: (Ar.)	Variyet: (Ar.)	Vazgeçmek: (T.)
Üzüntü: (T.)	Vaktaki: (Fars.)	Varlık: (T.)	Vâzih: (Ar.)
Vabeste: (Fars.)	Vakud: (Ar.)	Varmak: (T.)	Vazî: (Ar.)
Vâcib: (Ar.)	Vakûr: (Ar.)	Varoş: (Mac.)	Vazife: (Ar.)
Vâcid: (Ar.)	Vakvâk: (Ar.)	Varta: (Ar.)	Vazifesizlik: (T.)
Va'd: (Ar.)	Vâlâ: (Ar.)	Vasat: (Ar.)	Vaziyet: (Ar.)
Vâ'de: (Ar.)	Vâli: (Ar.)	Vasf: (Ar.)	Vazo: (İtal.)
Vâdî: (Ar.)	Vâlid: (Ar.)	Vasfetmek: (T.)	Ve: (Ar.)
Vâfi: (Ar.)	Vâlîde: (Ar.)	Vasfolunmak: (T.)	Veba: (Ar.)
Vafîr: (Ar.)	Vâlidelik: (T.)	Vâsıf: (Ar.)	Vebâl: (Ar.)
Vaftiz: (Rum.)	Vâlidiyyet: (Ar.)	Vâsıl: (Ar.)	Vecâ: (Ar.)
Vagon: (İng.)	Vâlih: (Ar.)	Vâsıta: (Ar.)	Vecâhet: (Ar.)
Vâh: (Ar.)	Valilik: (T.)	Vâsî: (Ar.)	Vecd: (Ar.)
Vahal: (Ar.)	Valiz: (Fr.)	Vasilik: (T.)	Vech: (Ar.)
Vahdâniyet: (Ar.)	Vallahi: (Ar.)	Vasiyet: (Ar.)	Vecîbe: (Ar.)
Vahdet: (Ar.)	Vals etmek: (T.)	Vasiyetnâme: (Fars.)	Vecih: (Ar.)
Vâhî: (Ar.)	Vals: (Fr.)	Vasl: (Ar.)	Vedâ: (Ar.)
Vâhib: (Ar.)	Vanilya: (İtal.)	Vassâf: (Ar.)	Vedalaşmak: (T.)
Vahid: (Ar.)	Vâpesîn: (Fars.)	Vaşak: (Kbd.)	Vedi'a: (Ar.)
Vahim: (Ar.)	Vapör Arabası: (T.)	Vatan: (Ar.)	Vedûd: (Ar.)
Vâhiye: (Ar.)	Vapör Gemisi: (T.)	Vatanberdûş: (Fars.)	Vefâ: (Ar.)
Vahşet: (Ar.)	Vapur Sefinesi: (T.)	Vatandaş: (T.)	Vefâdâr: (Fars.)
Vahşi: (Ar.)	Vapur/vapor/vapör: (Fr.)	Vatandaşî: (Fars.)	Vefadarlık: (T.)
Vahşilik: (T.)	Vâr: (Fars.)	Vatandaşlık: (T.)	Vefakâr: (Fars.)
Vahşiyet: (Ar.)	Var: (T.)	Vatanperest: (T.)	Vefâsız: (T.)
Vahy: (Ar.)	Varak: (Ar.)	Vatanperver: (Fars.)	Vefasızlık: (T.)
Vâiz: (Ar.)	Varaka: (Ar.)	Vatanperverî: (Fars.)	Vefât: (Ar.)
Vak'a: (Ar.)	Varaklanmak: (T.)	Vatanperverlik: (T.)	Vefd: (Ar.)
Vak'anüvis: (Fars.)	Vardırmak: (T.)	Vattman: (Fr.)	Vefîr: (Ar.)
Vakâr: (Ar.)	Vâreste: (Fars.)	Vâveylâ: (Ar.)	Vefk: (Ar.)

Vegâ: (Ar.)	Verziş: (Fars.)	Vicdansızlık: (T.)	Vustâ: (Ar.)
Vehamet: (Ar.)	Vesâik: (Ar.)	Vida: (İtal.)	Vusûl: (Ar.)
Vehhabî: (Ar.)	Vesâil: (Ar.)	Vikâye: (Ar.)	Vuzû': (Ar.)
Vehm: (Ar.)	Vesâir: (Ar.)	Vikâyet: (Ar.)	Vuzûh: (Ar.)
Vehmetmek: (T.)	Vesâire: (Ar.)	Vilâdet: (Ar.)	Vuzûhsuzluk: (T.)
Vekâlet: (Ar.)	Vesaireci: (T.)	Vilâdethâne: (Fars.)	Vü: (Fars.)
Vekâr: (Ar.)	Vesâit: (Ar.)	Vilâdî: (Ar.)	Vücûb: (Ar.)
Vekâyî: (Ar.)	Vesâit-i Tezyiniye: (Fars.)	Vilâyet: (Ar.)	Vücûd: (Ar.)
Vekil: (Ar.)	Vesât: (Ar.)	Villa: (İtal.)	Vücûh: (Ar.)
Velâdet: (Ar.)	Vesâtet: (Ar.)	Vinç: (İng.)	Vüfûd: (Ar.)
Velâdethâne: (Fars.)	Vesâvis: (Ar.)	Violet: (Fr.)	Vühûş: (Ar.)
Velâkin: (Ar.)	Vesâyet: (Ar.)	Vira: (İtal.)	Vükelâ: (Ar.)
Velâyet: (Ar.)	Vesî: (Ar.)	Vîrân: (Ar.)	Vükelâlık: (T.)
Veled: (Ar.)	Vesîka: (Ar.)	Vîrâne: (Ar.)	Vülûc: (Ar.)
Veleh: (Ar.)	Vesîle: (Ar.)	Vîrânelik: (T.)	Vürûd: (Ar.)
Velev: (Ar.)	Vesselâm: (Ar.)	Vîrânihâne: (Fars.)	Vüs': (Ar.)
Ve'l-hâsıl: (Ar.)	Vesvese: (Ar.)	Viranî: (Fars.)	Vüs'at: (Ar.)
Velfî: (Ar.)	Veya: (Fars.)	Vird: (Ar.)	Vüs'atsizlik: (T.)
Veliahd: (Ar.)	Veyahut: (Fars.)	Visâl: (Ar.)	Vüzerâ: (Ar.)
Velîkin: (Ar.)	Veyl: (Ar.)	Viski: (İng.)	Yabalanmak: (T.)
Velinimet: (Ar.)	Veân: (Fars.)	Vişne: (Bulg.)	Yâbân: (Fars.)
Veliünniam: (Ar.)	Vezâret: (Ar.)	Vitriyöll: (Fr.)	Yabancı: (T.)
Velûd: (Ar.)	Vezâyif: (Ar.)	Vizite: (İtal.)	Yabancılık: (T.)
Velvele: (Ar.)	Vezir: (Ar.)	Vodvil: (Fr.)	Yabanî: (Ar.)
Venüs: (Fr.)	Vezirlik: (T.)	Volkan: (Fr.)	Yabanlık: (T.)
Verâ: (Ar.)	Vezn: (Ar.)	Volta: (İtal.)	Yâd olunmak: (T.)
Verâset: (Ar.)	Vezne: (Ar.)	Votka: (Rus.)	Yâd: (Fars.)
Verd: (Fars.)	Vezneci: (T.)	Vuhûş: (Ar.)	Yâdedilmek: (T.)
Verdirilmek: (T.)	Vıcı: (T.)	Vukû': (Ar.)	Yâdediş: (T.)
Verdirmek: (T.)	Vırılı: (T.)	Vukuât: (Ar.)	Yâdetmek: (T.)
Verem: (Ar.)	Vızıldamak: (T.)	Vukûf: (Ar.)	Yâdetmek: (T.)
Veresiye: (Ar.)	Vızıltı: (T.)	Vukufsuzluk: (T.)	Yâdettirmek: (T.)
Vergi: (T.)	Vızır: (T.)	Vurgun: (T.)	Yadeylemek: (T.)
Verici: (T.)	Vicâhî: (Ar.)	Vurmak: (T.)	Yadırgamak: (T.)
Verilmek: (T.)	Vicdân: (Ar.)	Vurulmak: (T.)	Yadigâr: (Fars.)
Veriş: (T.)	Vicdânî: (Fars.)	Vuruşturmak: (T.)	Yafta: (Fars.)
Vermek: (T.)	Vicdânnevâz: (Fars.)	Vus'at: (Ar.)	Yağ: (T.)
Vermek: (T.)	Vicdansız: (T.)	Vuslat: (Ar.)	Yağcı: (T.)

Yağdırma: (T.)	Yakınmak: (T.)	Yaltaklık: (T.)	Yanüstü: (T.)
Yağdırmak: (T.)	Yakışık: (T.)	Yalvarma: (T.)	Yanyana: (T.)
Yağhane: (T.)	Yakışıklı: (T.)	Yalvarmak: (T.)	Yapağı: (T.)
Yağır: (T.)	Yakışmak: (T.)	Yama: (T.)	Yapı: (T.)
Yağız: (T.)	Yakıştırmak: (T.)	Yamaç: (T.)	Yapıcı: (T.)
Yağlamak: (T.)	Yakîn: (Ar.)	Yamak: (T.)	Yapılma: (T.)
Yağlandırmak: (T.)	Yakînen: (Ar.)	Yamaklık: (T.)	Yapılmak: (T.)
Yağlanmak: (T.)	Yaklaşma: (T.)	Yamalak: (T.)	Yapış: (T.)
Yağlı Boya: (T.)	Yaklaşmak: (T.)	Yamamak: (T.)	Yapışık: (T.)
Yağlı: (T.)	Yaklaştırmak: (T.)	Yaman: (T.)	Yapışkan: (T.)
Yağlıboya: (T.)	Yaklaştırmak: (T.)	Yamrılık: (T.)	Yapışmak: (T.)
Yağlıca: (T.)	Yakma: (T.)	Yamru: (T.)	Yapıştırılmak: (T.)
Yağlık: (T.)	Yakmak: (T.)	Yamyam: (T.)	Yapıştırma: (T.)
Yağlıkçı: (T.)	Yaktırmak: (T.)	Yan: (T.)	Yapıştırmak: (T.)
Yağma: (Fars.)	Yakut: (Ar.)	Yanak: (T.)	Yapma: (T.)
Yağmacı: (T.)	Yalak: (T.)	Yanardağ: (T.)	Yapmak: (T.)
Yağmagerlik: (T.)	Yalama: (T.)	Yanaşma: (T.)	Yaprak: (T.)
Yağmak: (T.)	Yalamak: (T.)	Yanaşmak: (T.)	Yapraklanmak: (T.)
Yağmur: (T.)	Yalan: (T.)	Yanaştırılmak: (T.)	Yaptırılmak: (T.)
Yağmurluk: (T.)	Yalancı: (T.)	Yanaştırmak: (T.)	Yaptırmak: (T.)
Yahni: (Fars.)	Yalancılık: (T.)	Yandaş: (T.)	Yaptırmaklık: (T.)
Yahşi: (T.)	Yalanmak: (T.)	Yangın: (T.)	Yaptırtmak: (T.)
Yâhû: (Ar.)	Yalaşmak: (T.)	Yangınlık: (T.)	Yâr: (Fars.)
Yâhûd: (Fars.)	Yalatılmak: (T.)	Yanıbaşı: (T.)	Yara: (T.)
Yahûdî: (Ar.)	Yalatmak: (T.)	Yanık: (T.)	Yaradan: (T.)
Yahudilik: (T.)	Yalçın: (T.)	Yanılma: (T.)	Yaradılış: (T.)
Yaka: (T.)	Yaldız: (T.)	Yanılmak: (T.)	Yaralamak: (T.)
Yakabilme: (T.)	Yaldızlanmak: (T.)	Yanıltı: (T.)	Yaralanma: (T.)
Yakalamak: (T.)	Yaldızlı: (T.)	Yanıltmak: (T.)	Yaralanmak: (T.)
Yakalanmak: (T.)	Yalı: (Rum.)	Ya'ni: (Ar.)	Yaramak: (T.)
Yakalık: (T.)	Yalım: (T.)	Yankesici: (T.)	Yaramaz: (T.)
Yakaza: (Ar.)	Yalın: (T.)	Yanlı: (T.)	Yârân: (Fars.)
Yaki: (T.)	Yalınayak: (T.)	Yanlış: (T.)	Yarandırmak: (T.)
Yakıcı: (T.)	Yallah: (Ar.)	Yanlışlık: (T.)	Yaranmak: (T.)
Yakılmak: (T.)	Yalnız: (T.)	Yanma: (T.)	Yararlık: (T.)
Yakın: (T.)	Yalnızlık: (T.)	Yanmak: (T.)	Yarasa: (T.)
Yakınlaşmak: (T.)	Yalpa: (Fars.)	Yanpalamak: (T.)	Yaraşık: (T.)
Yakınlık: (T.)	Yaltaklanmak: (T.)	Yanpiri: (T.)	Yaraşmak: (T.)

Yaratıcı: (T.)	Yaşanmak: (T.)	Yaygara: (T.)	Yegânelik: (T.)
Yaratılma: (T.)	Yaşartmak: (T.)	Yaygı: (T.)	Yeğen: (T.)
Yaratılmak: (T.)	Yaşatmak: (T.)	Yayık: (T.)	Yeğmek: (T.)
Yaratma: (T.)	Yaşayış: (T.)	Yayılma: (T.)	Yeis: (Ar.)
Yaratmak: (T.)	Yaşlanmak: (T.)	Yayılmak: (T.)	Yeislenmek: (T.)
Yardak: (Fars.)	Yaşlı: (T.)	Yayla: (T.)	Yek: (Fars.)
Yardakçı: (T.)	Yaşlıca: (T.)	Yaylacı: (T.)	Yekâhenk: (Fars.)
Yardım: (T.)	Yaşlık: (T.)	Yaylak: (T.)	Yekcân: (Fars.)
Yardımcı: (T.)	Yaşmak: (T.)	Yaylamak: (T.)	Yekcins: (Fars.)
Yâren: (Fars.)	Yatağan: (Moğ.)	Yaylı: (T.)	Yekdiğer: (Fars.)
Yarı: (T.)	Yatak: (T.)	Yaylım: (T.)	Yeknesak: (Fars.)
Yarıcılık: (T.)	Yataklık: (T.)	Yayma: (T.)	Yekser: (Fars.)
Yarık: (T.)	Yatır: (T.)	Yaz: (T.)	Yektâ: (Fars.)
Yarılacak: (T.)	Yatırılmak: (T.)	Yazdırmak: (T.)	Yekten: (T.)
Yarılanmak: (T.)	Yatırma: (T.)	Yazdırtmak: (T.)	Yekûn: (Fars.)
Yarılmak: (T.)	Yatırmak: (T.)	Yazı: (T.)	Yekvücûd: (Fars.)
Yarım: (T.)	Yatış: (T.)	Yazıcı: (T.)	Yekzebân: (Fars.)
Yarın: (T.)	Yatışmak: (T.)	Yazıcılık: (T.)	Yel: (T.)
Yarış: (T.)	Yatıştırmak: (T.)	Yazihâne: (T.)	Yeldâ: (Fars.)
Yarışma: (T.)	Yatma: (T.)	Yazık: (T.)	Yeldirme: (T.)
Yarıştırmak: (T.)	Yatmak: (T.)	Yazılı: (T.)	Yelek: (T.)
Yarma: (T.)	Yatmaklık: (T.)	Yazılım: (T.)	Yelekli: (T.)
Yarmak: (T.)	Yatmalık: (T.)	Yazılış: (T.)	Yelken: (T.)
Yas: (T.)	Yatsı: (T.)	Yazılma: (T.)	Yelkenli: (T.)
Yasak: (Moğ.)	Yavan: (T.)	Yazılmak: (T.)	Yelkovan: (T.)
Yasemen/yasemin: (Fars.)	Yavaş: (T.)	Yazış: (T.)	Yelloz: (Kbd.)
Yaslamak: (T.)	Yavaşlamak: (T.)	Yazma: (T.)	Yelpaze: (Fars.)
Yaslanılmak: (T.)	Yâve: (Ar.)	Yazmacı: (T.)	Yelpazelemek: (T.)
Yaslanmak: (T.)	Yâver: (Fars.)	Yazmak: (T.)	Yeltenmek: (T.)
Yaslı: (T.)	Yaverlik: (T.)	Yazmaklık: (T.)	Yelyeperek: (T.)
Yassı: (T.)	Yavru: (T.)	Yed: (Fars.)	Yem: (T.)
Yassılamak: (T.)	Yavrucak: (T.)	Yedek: (T.)	Yeme: (T.)
Yastık: (T.)	Yavuklu: (T.)	Yedekçi: (T.)	Yemek: (T.)
Yaş: (T.)	Yavuz: (T.)	Yedi: (T.)	Yemek: (T.)
Yaşama: (T.)	Yay: (T.)	Yedirmek: (T.)	Yemeklik: (T.)
Yaşamak: (T.)	Yaya: (T.)	Yedmek: (T.)	Yemeni: (Ar.)
Yaşamak: (T.)	Yayalık: (T.)	Yegân: (Fars.)	Yemenici: (Ar.)
Yaşanılmak: (T.)	Yaycı: (T.)	Yegâne: (Fars.)	Yemin: (Ar.)

Yemiş: (T.)	Yeşillik: (T.)	Yıkım: (T.)	Yoğurt: (T.)
Yemlik: (T.)	Yeşim: (Ar.)	Yıkıntı: (T.)	Yok: (T.)
Yemyeşil: (T.)	Yetersizlik: (T.)	Yıkma: (T.)	Yoklama: (T.)
Yen: (T.)	Yetim: (Ar.)	Yıkmak: (T.)	Yoklamak: (T.)
Yenge: (T.)	Yetîmâne: (Fars.)	Yıktırmak: (T.)	Yokluk: (T.)
Yengeç: (T.)	Yetin: (T.)	Yıl: (T.)	Yoksul: (T.)
Yengelik: (T.)	Yetir: (T.)	Yılan: (T.)	Yoksulluk: (T.)
Yeni: (T.)	Yetişkin: (T.)	Yılankavi: (T.)	Yoksuzluk: (T.)
Yenice: (T.)	Yetişme: (T.)	Yılankavileşmek: (T.)	Yokuş: (T.)
Yeniçeri: (T.)	Yetişmek: (T.)	Yılbaşı: (T.)	Yol: (T.)
Yeniçerilik: (T.)	Yetiştir: (T.)	Yıldırım: (T.)	Yolcu: (T.)
Yeniden: (T.)	Yetiştirici: (T.)	Yıldırma: (T.)	Yoldaş: (T.)
Yenileştirmek: (T.)	Yetiştirilme: (T.)	Yıldız: (T.)	Yoldaşlık: (T.)
Yenilik: (T.)	Yetiştirilmek: (T.)	Yılgınlık: (T.)	Yollamak: (T.)
Yenilmek: (T.)	Yetiştirmek: (T.)	Yılışık: (T.)	Yollamak: (T.)
Yenmek: (T.)	Yetme: (T.)	Yılışmak: (T.)	Yollanmak: (T.)
Yer: (T.)	Yetmek: (T.)	Yıllanmak: (T.)	Yollu: (T.)
Yeraltı: (T.)	Yevm: (Ar.)	Yıllık: (T.)	Yolluk: (T.)
Yerelması: (T.)	Yevmî Gazete: (T.)	Yılpır: (T.)	Yolmak: (T.)
Yergi: (T.)	Yevmî: (Ar.)	Yıpranma: (T.)	Yolsuz: (T.)
Yerleşme: (T.)	Yevmiye: (Ar.)	Yıpranmak: (T.)	Yolsuzluk: (T.)
Yerleşmek: (T.)	Yezdân: (Fars.)	Yırtıcı: (T.)	Yolunmak: (T.)
Yerleştirilme: (T.)	Yezdânî: (Ar.)	Yırtık: (T.)	Yonca: (T.)
Yerleştirilmek: (T.)	Yığdırmak: (T.)	Yırtılma: (T.)	Yonga: (T.)
Yerleştirme: (T.)	Yığılmak: (T.)	Yırtılmak: (T.)	Yontmak: (T.)
Yerleştirmek: (T.)	Yığın: (T.)	Yırtınış: (T.)	Yontulmak: (T.)
Yerli: (T.)	Yığıntı: (T.)	Yırtmaç: (T.)	Yordam: (T.)
Yermek: (T.)	Yığma: (T.)	Yırtmak: (T.)	Yorga: (T.)
Yersiz: (T.)	Yığmak: (T.)	Yiğit: (T.)	Yorgan: (T.)
Yeryüzü: (T.)	Yıkama: (T.)	Yiğitlik: (T.)	Yorgancı: (T.)
Yesâr: (Ar.)	Yıkamak: (T.)	Yirmi: (T.)	Yorgun: (T.)
Yesir: (Ar.)	Yıkanış: (T.)	Yirmilik: (T.)	Yorgunluk: (T.)
Yesirci: (T.)	Yıkanmak: (T.)	Yitirmek: (T.)	Yorma: (T.)
Yestehlemek: (T.)	Yıkarmak: (T.)	Yitmek: (T.)	Yormak: (T.)
Yeşil: (T.)	Yıkıcı: (T.)	Yiyecek: (T.)	Yortu: (Rum.)
Yeşilbaş: (T.)	Yıkık: (T.)	Yiyici: (T.)	Yorulma: (T.)
Yeşilimtırak: (T.)	Yıkılma: (T.)	Yoğrulmak: (T.)	Yorulmak: (T.)
Yeşillenmek: (T.)	Yıkılmak: (T.)	Yoğun: (T.)	Yosma: (Kbd.)

Yosun: (T.)	Yutkunuş: (T.)	Yürünmek: (T.)	Zâhir: (Ar.)
Yosunlu: (T.)	Yutmak: (T.)	Yürütme: (T.)	Zâhire: (Ar.)
Yozman: (T.)	Yutturmak: (T.)	Yürütmek: (T.)	Zahireci: (T.)
Yön: (T.)	Yutturucu: (T.)	Yürütölme: (T.)	Zahîrelik: (T.)
Yörük: (T.)	Yutturulmak: (T.)	Yürütölmek: (T.)	Zâhiren: (Ar.)
Yudum: (T.)	Yutulmak: (T.)	Yürüyüş: (T.)	Zâhirî: (Ar.)
Yuf: (T.)	Yutuş: (T.)	Yüz: (T.)	Zahm: (Ar.)
Yufka: (T.)	Yuva: (T.)	Yüz: (T.)	Zahmet: (Ar.)
Yuğurulmak: (T.)	Yuvar: (T.)	Yüzbaşı: (T.)	Zâhr: (Ar.)
Yuhalamak: (T.)	Yuvarlak: (T.)	Yüzbaşılık: (T.)	Zâid: (Ar.)
Yukarı: (T.)	Yuvarlaklık: (T.)	Yüzbin: (T.)	Zâidlik: (T.)
Yular: (T.)	Yuvarlamak: (T.)	Yüzdürmek: (T.)	Zâif: (Ar.)
Yumak: (T.)	Yuvarlanmak: (T.)	Yüzgörümlüğü: (T.)	Zâika: (Ar.)
Yumdurmak: (T.)	Yuvarlatmak: (T.)	Yüzme: (T.)	Zâil: (Ar.)
Yummak: (T.)	Yüce: (T.)	Yüzmek: (T.)	Zâir: (Ar.)
Yumru: (T.)	Yüceltmek: (T.)	Yüzmek: (T.)	Zâkir: (Ar.)
Yumruk: (T.)	Yük: (T.)	Yüzsüz: (T.)	Zakkum: (Ar.)
Yumruklamak: (T.)	Yüklemek: (T.)	Yüzsüzlük: (T.)	Zalâm: (Ar.)
Yumrulaşmak: (T.)	Yüklenmek: (T.)	Yüzük: (T.)	Zaleme: (Ar.)
Yumruluk: (T.)	Yükletilmek: (T.)	Yüzükoyun: (T.)	Zâlik: (Ar.)
Yumuk: (T.)	Yükletmek: (T.)	Yüzyıl: (T.)	Zâlim: (Ar.)
Yumulmak: (T.)	Yüklü: (T.)	Za'fiyet *	Zalimlik: (T.)
Yumurcak: (T.)	Yüklük: (T.)	Zâbit: (Ar.)	Zalûm: (Ar.)
Yumurta: (T.)	Yüksek: (T.)	Zâbita: (Ar.)	Zam: (Ar.)
Yumurtlamak: (T.)	Yükseklik: (T.)	Zâbitlik: (T.)	Zamâim: (Ar.)
Yumurtlatmak: (T.)	Yükselme: (T.)	Zabt: (Ar.)	Zamâir: (Ar.)
Yumuşak: (T.)	Yükselmek: (T.)	Zabtetmek: (T.)	Zamân: (Ar.)
Yumuşaklık: (T.)	Yükseltme: (T.)	Zabteylemek: (T.)	Zamâne: (Ar.)
Yumuşamak: (T.)	Yükseltmek: (T.)	Zabtiye: (Ar.)	Zamansızlık: (T.)
Yumuşatmak: (T.)	Yümn: (Ar.)	Zabt olunmak: (T.)	Zambak: (Ar.)
Yunanca: (T.)	Yün: (T.)	Zâde: (Fars.)	Zamîm: (Ar.)
Yunanî: (Ar.)	Yürek: (T.)	Za'f: (Ar.)	Zâmin: (Ar.)
Yunanistan: (Fars.)	Yürekli: (T.)	Zafer: (Ar.)	Zamir: (Ar.)
Yunanlı: (T.)	Yüreksiz: (T.)	Zafiyet: (Ar.)	Zamk: (Ar.)
Yunma: (T.)	Yüreksizlik: (T.)	Zagan: (Fars.)	Zamme: (Ar.)
Yurt: (T.)	Yüreken: (T.)	Zağ: (Fars.)	Zammetmek: (T.)
Yusyuvrlak: (T.)	Yürüme: (T.)	Zâhib: (Ar.)	Zamm olunmak: (T.)
Yutkunmak: (T.)	Yürümek: (T.)	Zâhid: (Ar.)	Zampara: (Fars.)

Zamparalık: (T.)	Zebûnküş: (Fars.)	Zenbil: (Ar.)	Zeytin: (Ar.)
Zân: (Ar.)	Zebunküşlük: (T.)	Zenbûr: (Fars.)	Zeytinyağ: (T.)
Zangır: (T.)	Zecr: (Ar.)	Zenci: (Ar.)	Zıdd: (Ar.)
Zangırtı: (T.)	Zecrolunmak: (T.)	Zencîr: (Fars.)	Zıddiyet: (Ar.)
Zann: (Ar.)	Zedelenmek: (T.)	Zendost: (Fars.)	Zılâl: (Ar.)
Zannetme: (T.)	Zehâb: (Ar.)	Zengin: (Fars.)	Zill: (Ar.)
Zannetmek: (T.)	Zehâyir: (Ar.)	Zenginletmek: (T.)	Zilliyyet: (Ar.)
Zanneylemek: (T.)	Zeheb: (Ar.)	Zenginlik: (T.)	Zingır: (T.)
Zannolun: (T.)	Zehhâr: (Ar.)	Zenpare: (Fars.)	Zıp: (T.)
Zânûnişîn: (Fars.)	Zehî: (Fars.)	Zenperest: (Fars.)	Zıpir: (Kbd.)
Zâr: (Fars.)	Zehir: (Fars.)	Zer': (Ar.)	Zır: (T.)
Zarâfet: (Ar.)	Zehirci: (T.)	Zerâfet: (Ar.)	Zırh: (Fars.)
Zarâif: (Ar.)	Zehirlemek: (T.)	Zerâif: (Ar.)	Zırhpüş: (Fars.)
Zarar: (Ar.)	Zehirlemek: (T.)	Zerbafe: (Fars.)	Zırlı: (T.)
Zararlı: (Ar.)	Zehirli: (T.)	Zerdali: (Fars.)	Zırlatmak: (T.)
Zararsız: (Ar.)	Zehra: (Ar.)	Zerde: (Fars.)	Zırtlak: (T.)
Zarf: (Ar.)	Zehrâb: (Fars.)	Zerefsân: (Fars.)	Zibâ: (Fars.)
Zargana: (Rum.)	Zekâ: (Ar.)	Zerk: (Ar.)	Zibidi: (Fars.)
Zarîf: (Ar.)	Zekât: (Ar.)	Zerre: (Ar.)	Zifâf: (Ar.)
Zariflik: (T.)	Zekâvet: (Ar.)	Zerrin: (Fars.)	Zifirî: (Ar.)
Zarûret: (Ar.)	Zeker: (Ar.)	Zerzevat: (Fars.)	Zift: (Ar.)
Zarûretsizlik: (T.)	Zekî: (Ar.)	Zevâbit: (Ar.)	Ziftlenmek: (T.)
Zarûrî: (Ar.)	Zelâzil: (Ar.)	Zevâhir: (Ar.)	Zîhayat: (Ar.)
Zârzâr: (Fars.)	Zell: (Ar.)	Zevâid: (Ar.)	Zihin: (Ar.)
Zât: (Ar.)	Zelle: (Ar.)	Zevâl: (Ar.)	Zihinli: (T.)
Zâten: (Ar.)	Zelzele: (Ar.)	Zevat: (Ar.)	Zihniyet: (Ar.)
Zavâbit: (Ar.)	Zem: (Ar.)	Zevc: (Ar.)	Zikıymet: (Ar.)
Zavâhir: (Ar.)	Zemâim: (Ar.)	Zevce: (Ar.)	Zikir: (Ar.)
Zavallı: (T.)	Zembilli: (T.)	Zevciyet: (Ar.)	Zikrolunmak: (T.)
Zâviye: (Ar.)	Zemheri: (Ar.)	Zevçlik: (T.)	Zilhicce: (Ar.)
Zayıf: (Ar.)	Zemîn: (Fars.)	Zevk: (Ar.)	Zîliktidâr: (Ar.)
Zayıflık: (T.)	Zeminlik: (T.)	Zevketmek: (T.)	Zilkâde: (Ar.)
Zâyi: (Ar.)	Zemistân: (Fars.)	Zevkyâb: (Fars.)	Zillet: (Ar.)
Zebân: (Fars.)	Zemmâmlık: (T.)	Zevrak: (Ar.)	Zilli: (T.)
Zebandırızlık: (T.)	Zemzem: (Ar.)	Zevzek: (Kbd.)	Zimmet: (Ar.)
Zebânlik: (T.)	Zemzeme: (Ar.)	Zeybek: (Kbd.)	Zinâ: (Ar.)
Zebhetmek: (T.)	Zen: (Fars.)	Zeyl: (Ar.)	Zincirkeş: (Fars.)
Zebûn: (Fars.)	Zenâat: (Ar.)	Zeyn: (Ar.)	Zindan: (Fars.)

Zinde: (Fars.)	Ziyâret: (Ar.)	Zulüm: (Ar.)	Zümrüdî: (Ar.)
Zindelik: (T.)	Ziyaretgâh: (Fars.)	Zu'm: (Ar.)	Zümrüt: (Ar.)
Zinhâr: (Fars.)	Ziyet: (Ar.)	Zûr: (Fars.)	Zünnâr: (Ar.)
Zîr: (Fars.)	Zoka: (İtal.)	Zurefâ: (Ar.)	Zünûb: (Ar.)
Zirâ: (Ar.)	Zor: (Fars.)	Zurna: (Fars.)	Zünûn: (Ar.)
Zirâat: (Ar.)	Zoraki: (Yun.)	Zü'afâ: (Ar.)	Züppe: (Kbd.)
Zîrûh: (Ar.)	Zorlu: (T.)	Zübde: (Fars.)	Zürefâ: (Ar.)
Zirve: (Ar.)	Zorluk: (T.)	Züğürt: (Kbd.)	Zürrâ': (Ar.)
Zirzop: (Kbd.)	Zuhal: (Ar.)	Zühd: (Ar.)	Zürriyet: (Ar.)
Zîşân: (Ar.)	Zuhûl: (Ar.)	Zühre: (Ar.)	Züvvâr: (Ar.)
Zîver: (Fars.)	Zuhûr: (Ar.)	Zükûr: (Ar.)	Züyûf: (Ar.)
Ziyâ: (Ar.)	Zuhurî: (Ar.)	Zül: (Ar.)	
Ziyad: (Ar.)	Zulemâ: (Ar.)	Zülâl: (Ar.)	
Ziyâde: (Ar.)	Zulm: (Ar.)	Zülcelâl: (Ar.)	
Ziyafet: (Ar.)	Zulmânî: (Ar.)	Zülf: (Fars.)	
Ziyân: (Ar.)	Zulmaniyet: (Ar.)	Zülfikâr: (Ar.)	
Ziyâpâş: (Fars.)	Zulmet: (Ar.)	Zümre: (Ar.)	

ÖZGEÇMİŞ

İlk, orta ve lise eğitimimi Tokat'ta tamamladım. 2001 yılında girmiş olduğum Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümündeki eğitimimi 2005 yılında tamamladım. 2005 yılında Cumhuriyet Üniversitesi Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde başladığım tezsiz yüksek lisans eğitimimi 2007 yılında tamamladım. Aynı yıl Ağrı Naci Gökçe Lisesine Türk dili ve edebiyatı öğretmeni olarak atandım. 2008 yılında vatani görevimi yedek subay olarak Bingöl'de yaptım. 2012- 2015 yılları arasında Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Bölümünde yüksek lisans yaptım. 2014 yılında Yalova ili Çiftlikköy ilçesi Çiftlikköy Mustafa Kemal Anadolu Lisesine atandım. 2016 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeni Türk Dili Bölümünde başladığım doktora eğitimim hâlâ devam etmektedir.